N. IORGA
Profesor la Universitatea din Bucureştĭ

SCRISORĬ ŞI INSCRIPŢIĬ ARDELENE

ŞI MARAMUREŞENE

I.

SCRISORĬ DIN ARCHIVA GRECILOR SIBIIULUĬ,
DIN ARCHIVA PROTOPOPIEĬ NEUNITE A FĂGĂRAŞULUĬ
ŞI DIN ALTE LOCURĬ

(FORMÎND VOLUMUL XII DIN „STUDIĬ ŞI DOCUMENTE CU PRIVIRE LA ISTORIA ROMÎNILOR“.)

BUCUREŞTĬ

Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă

59, STRADA BERZEĬ, 59

1906.

I.

DESPRE COMPANIA GRECILOR SIBIIULUĬ.

I.

Din cele maĭ vechĭ timpurĭ negustorĭ răsăritenĭ aŭ pătruns pănă în văile Ardealuluĭ. Săpăturile întîmplătoare scot la iveală monede ale oraşelor greceştĭ ale anticităţiĭ, ale Împărăţieĭ bizantine, care arată locurĭ îndepărtate. După venirea Turcilor pentru a lua în stăpînire Balcaniĭ şi Mările Levantuluĭ, acest schimb nu s'a oprit, căcĭ ar fi o foarte mare greşeală să se creadă că Sultaniĭ osmanlîĭ ar fi adus cu dînşiĭ o desăvîrşită barbarie, că eĭ ar fi osîndit la moarte, din neînţelegere, fanatism şi sălbătăcie, o întreagă civilisaţie înfloritoare. Din potrivă, încă din al XV-lea veac, pănă şi negustorĭ musulmanĭ veniaŭ în Ungaria, cu toate luptele necontenite dintre Ungurĭ şi Turcĭ. Arcniva Bibliotecii Academieĭ din Pesta păstrează astfel o poruncă a luĭ Matiaş Corvinul către ofiţeriĭ şi căpitaniĭ cetăţiĭ sale Belgradul sîrbesc, ca să îngăduie negustoruluĭ Rostan saŭ Rustem («Ruzthaın») a aduce din ţara luĭ, «regnum Turcie», şi a duce acolo mărfurĭ de tot felul, «oĭ şi altele» («pecora videlicet et alia») (11 Maiŭ 1478)[1].

Îndată ce Greciĭ se ridicară din ruina şi toropeala în care-ĭ aruncase căderea Împărăţieĭ lor, eĭ luară fireşte asupră-şĭ întreg acest negoţ pe care-l puteaŭ face maĭ bine decît orĭcari alţiĭ. Pe la începutul veaculuĭ al XVI-lea e adevărat că cele maĭ multe mărfurĭ de «spiţerie», de mătasă, de bumbac se aduceaŭ de Saşiĭ înşişĭ saŭ eraŭ cărate la trecătorĭ de Armenĭ din Moldova, de Romînĭ din tîrgurile

[1] Cutia X

și tîrgușoarele celuĭlalt principat[1]. Dar peste vre-o jumătate de veac Greciĭ începură să prindă rădăcină în Țara-Românească, și li fu astfel maĭ ușor să mijlocească negoțul dintre aĭ lor de acasă și Ardeal. Această sarcină și-o puteaŭ lua cu atît maĭ mult, cu cît puterea de inițiativă, vioiciunea și hărnicia Sașilor eraŭ într'o vădită și răpede scădere.

O greutate o formà însă privilegiul Brașovuluĭ și Sibiiuluĭ de a nu se putea duce aiurea mărfurile străine ce sosiaŭ în aceste orașe; ele trebuiaŭ vîndute orășenilor, cu prețurile pe care aceștia găsiaŭ cu cale să le dea. Întîlnim odată, la 1571, pe un Italian din Răsărit, Marco Giliatti, care, voind să treacă la Bălgrad, e oprit de Brașoveni, cu piperul și mirodeniile din carăle sale, și silit să facă întăiŭ vînzarea acolo, în cetatea lor [2].

Giliatti acesta avea rude în Bălgrad, și ele-ĭ căpătaseră de la principele ardelean Ștefan Báthory dreptul de a-șĭ putea duce marfa în orĭcare locurĭ ale țeriĭ. Era decĭ încă înnainte de 1600 obiceiul ca Răsăritenĭ, Levantinĭ saŭ Grecĭ, ba chiar Romînĭ din Țara-Românească, oamenĭ cu avere, cu legăturĭ și rost de negustorĭ, să se așeze prin orașele ardelene, pentru cîștig, și obiceiul ca eĭ să ceară privilegiĭ speciale de la cîrmuitoriĭ țeriĭ.

[1] *Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt*, I, Brașov, 1886, p. 1 și urm.

[2] «1571, adì 23 de settembrio, in Brassovia. Si dichiara per la presente come, con lo nome di Dio essendo venuto quì in Brassovia io Marchus Giliatti con una summa di pevere et spiciaria, dove non potendolla vendere quì, dapoy in Alba-Iulia lj mia parentj hebbero gratia dallo mag-co et ill-mo signor Stephano Woievodae ut posso portare la deta mia merze de quì dove voglio. Hora, havendome detto il signor iudice, con altri signori de questa città di Brasovia, che hano li loro privilegy che non si pol portar, che non si pono portar le marchanzie in altro logo, sed venderla quì, però io Marchus son contento di venderla quì, per non ronpere lj lor privilegij. Con questa condizione, se per caso non potterò vender le altre spiciarie de quì, che le posso portare dove voglio, overo in Chrachovia et in Polonia, per la via qual a me piacierà. Et questo schriss'io alli sopra detti signori, per la loro cauttella. Dio di mal guardi. Ego Marchus Giliattj.

(Arch. Brașovuluĭ, col. Schnell, II, nº 185.)

Se putea prevedea deci vremea cînd aceşti străini, supuşi turci de limbi deosebite şi, cu toată această deosebire de limbă, «negustori greci», se vor înţelege între sine şi vor cere un privilegiu general, care să-i organiseze în Companie de negoţ, menită să întreţie legăturile cu Răsăritul turcesc. Cineva-mi spunea despre un asemenea privilegiu dat încă în veacul al XVI-lea şi publicat într'o revistă ungurească de la începutul veacului al XIX-lea pe care n'o am la îndămînă. Siguranţa deplină o pot avea deci numai în ceia ce priveşte privilegiul pe care l-a dat Grecilor un principe ardelean în bune legături cu Turcii, suzeranii săi, Gheorghe Rákóczy cel d'intăiu.

II.

În archiva Companiei Grecilor din Sibiiu, una din ramurile cele mai însemnate ale marii Companii greceşti ardelene, se aflau două cărţi, care ni s'au păstrat până astăzi. Una, din 1652, se chiamă Βήβλιον ἡπομνηματοισμοῦ μνιμονέβοντα ἐν τὸ ἐμὸ κριτηρήο πραχθέντα, ὀνομαζώμενον κόνδικας şi cuprinde, supt acest titlu barbar, scris într'o astfel de ortografie, cele d'intăiu procese-verbale de judecată ale Sibiienilor companişti [1]. Această «condică» a fost copiată apoi, cu multă îngrijire, în veacul al XVIII-lea şi, într'o ortografie mai bună, dar cu un amestec mare de cuvinte străine, i s'a dat acest titlu: Κώδηξ ὅπερ μνημονεύει ἀραδικῶς τοὺς ἀρχηγέτας καὶ προεστούς, τούς τε ὠμοσμένους πολγάριδες καὶ καπιτάνους καὶ χαρατζάριδες καὶ τοὺς πνευματικοὺς ἐφημέριους, ὅπου ἐστάθηκαν εἰς τὴν ἡμετέραν Κομπάνιαν, adecă: «Condică ce pomeneşte în şir pe căpeteniile şi judeţii şi pe pîrgarii juraţi şi pe căpitanii şi hărăgerii (strîngătorii de haraciu, de bir) şi pe preoţii ce au fost la Campania noastră».

Şi într'una şi în cealaltă se cuprind, în expunere şi în text, privilegiile cele vechi rákóczyene, actul de naştere al aşezămîntului acestuia de negoţ.

Cel d'intăiu e din 8 Iulie 1636, iar al doilea din 29 De-

[1] Registrul e scris de Panos Ioannu din Arvanitochori lîngă Tîrnova (v. vol. XI, p. 115 şi urm.), fiind căpitan al Companiei Duca din Melenic.

cembre 1641. Prin ele «Grecii», de neam saŭ de negoţ, capătă dreptul de a se judeca între sine printr'un tribunal alcătuit dintr'un judeţ saŭ staroste şi din doĭsprezece asesorĭ saŭ pîrgarĭ juraţĭ, aleşĭ de negustorĭ în deplină libertate. Prin *haragerii* lor eĭ vor putea strînge birul ce datoresc Craiuluĭ, bir pe care-l vor putea împărţi cum înţeleg între aĭ lor, dar care e statornicit pentru comunitatea întreagă la o anumită sumă. În schimb, eĭ se îndatoraŭ a merge pe drumul mare, a nu se furişa de vamă şi a nu săvîrşi acte de trădare în paguba principatuluĭ [1].

Alegerea cîrmuitorilor-judecătorĭ se făcu în luna luĭ Ianuar 1639. Persoanele care ieşiră sînt acestea: Eustatie Placĭco (Πλάτζκου), un Sîrb saŭ Bulgar, de loc din Arvanitochori, de unde eraŭ mulţĭ negustorĭ de aceştia, fu preşedinte, iar juraţĭ aĭ săĭ Duca şi Stogios (adecă Stoie, alt Bulgar saŭ un Aromîn) din Melenic, Nikos Papa, Zotos Nikokyritzi, Christu Datibaĭ (Ντατιμπάη), Gheorghe din Filipopol, Gheorghe Hagiul, Curtis Stephu, Costas Zotu, Isar Χότου, Caloiani Sisco (Bulgar: Σήσκου), Haragerii fură aleşĭ şi eĭ, în număr de doĭ. Între alegătorĭ vor fi fost încă de pe atuncĭ şi celelalte două naţiĭ: a Romînilor şi a Armenilor.

Încă din ziua de 5 Iulie 1640, Compania îşĭ avea un ἐφημέριος, un preot, adus anume pentru eĭ din Răsăritul grecesc. La această dată se dă o asigurare acestuĭ preot, Serafim din Ivir (de bună samă de la Atos), de către «negustoriĭ din Ţara Turcească, cîţĭ neguţează în locul Ardealuluĭ» (πραγματευτάδες τῆς Τουρκίας ἱ ὥσι πραγματεύοντε οἱς τῆς 'Ερδελίας τὸν τόπον).

III.

- Compania era aşezată întăiŭ numaĭ în Sibiiŭ. Peste puţin însă, se alcătuiră şi altele. Companiştiĭ din Inedoara clădesc acolo frumoasa biserică în care se face astăzĭ slujba unită. În Bălgrad, în Orăştie, se alcătuiesc comunităţĭ întocmaĭ ca acea din Sibiiŭ, în strînsă legătură cu bisericile ortodoxe din partea

[1] Se citează şi *Approbatae constitutiones*, partea a III-a, tit. 52, §. 3.

locului. La 4 Novembre 1678 «Grecii» din Braşov capătă şi eĭ un privilegiu, care li statorniceşte birul la suma de 300 de talerĭ pe an. În 1667 încă, un alt privilegiu fusese dat Grecilor cari făceaŭ negoţ în Ungaria de sus, — la Tokaj şi prin alte părţĭ. Negustoriĭ «turceştĭ» din Tokaj mergeaŭ până în Silesia la bîlciurĭ, şi, la 13 Decembre 1743, regele prusian Frederic al II-lea, noul stăpîn al provincieĭ, li dădea voie să şĭ facă o biserică ortodoxă în Breslau, capitala Silesieĭ. Uniĭ din căpeteniile lor ajunseră la o mare trecere şi înrîurire, ca biräul sibiian ales în 1672, Pater Ianoş, saŭ, cu numele săŭ grecesc întreg: ὁ κὺρ Καλογιάννης Πάτερ, ὁ καὶ Πάτερ Γίανος καλούμενος. Se ştie că acest om a fost amestecat foarte mult în împrejurările provocate de Unirea Romînilor din Ardeal cu Biserica romană [1].

IV.

Casa de Austria, luînd în stăpînire Ardealul, avu, neapărat, grija de a păstra acest bun izvor de venit care era pentru fisc Compania grecească. Privilegiile negustorilor de marfă răsăriteană, sudiţĭ turceştĭ, fură decĭ întărite. Eĭ fură supuşĭ de-a dreptul Camereĭ şi Tesaurariatuluĭ imperial, cărora aveaŭ să li răspundă o mie de florinĭ renanĭ pe an. Eraŭ scutiţĭ de orĭce alte sarcinĭ fiscale şi de ajutorul de oaste. Eraŭ îndatoriţĭ însă a nu scoate banĭ saŭ metale din ţară — după ideile de economie politică ale veaculuĭ — şi li se impunea apelul de la Scaunul lor de judecată la jurisdicţia camerală şi tesaurarială (12 Septembre 1701). Aceasta e «diploma leopoldină», pe care de acuma Greciĭ o aduseră înnainte în toate reclamaţiile lor.

Cunoaştem încă întărirea din 15 Mart 1718 pentru ceĭ din Braşov, din 31 August 1742 pentru Sibiienĭ. Aceştia din urmă nu eraŭ mulţămiţĭ cu atîta, şi în 1747 eĭ cereaŭ să li se dea voie a vinde şi cu cotul, a lua parte la bîlciurĭ, a-şĭ putea face slujba, nu numaĭ la Bungard, unde, cu ajutorul Domniţeĭ Maria, a luĭ Aga Constantin Bălăceanu, îşĭ cum-

[1] Lăpĕdatu, în *Prinosul Sturdza,* p. 301 şi urm. Cf. şi maĭ departe, cap. III.

părăseră pămînt de la ţeranĭ, încă de la 1690, şi-şĭ făcuseră biserică de zid şi cimitir pentru morţiĭ lor, ci la Sibiiŭ chiar, într'o «casă cu chirie» («în domo conducta»). Aceasta li se învoi, ca şi cererea de a nu se îngădui nobililor cari s'ar amesteca în Companie de a invoca la judecăţĭ privilegiile lor nobiliare.

Trebuie să se spuie că şi Turciĭ, din partea lor, făcură concesiĭ negustorilor, dîndu-li un firman de ocrotire în Februar 1763. Scrisorĭ de ale Domnilor şi boierilor noştri sînt destul de dese în corespondenţa Companieĭ, şi le tipărim în documentele ce urmează.

Din aceiaşĭ archivă a Companieĭ din Sibiiŭ ştim şi cari eraŭ negustoriĭ înscrişĭ la dînsa în Ianuar 1710. Greciĭ predomnesc încă, dar nu lipsesc şi Romînĭ, veniţĭ din Ţara-Romănească saŭ strînşĭ din Ardeal chiar. Eĭ ar fi aceştia: Coman Ocneanul (saŭ Ocnariul), Iangì (Γιαντζῆς) Făgărăşanul, Tanase Tatarul (Τάταρης), Ion Poplăceanul, din Poplaca, Iovan Făgărăşeanul, Gheorghe Cucul, Dimitrie Moldovanul, Ioan Cazimir (Καζημήρης), Gheorghie Giurgiuvanul (Τζουρτζουβάνος), Manţu (Μάντζος) Cîmpulungeanul, Mateĭ Beligrădeanul, Iordachi Braşoveanul, Niţu Paplomagiul saŭ Plăpumarul, Duca Beligrădeanul, Antonie din Rîmnic. Maĭ de demult aflăm şi pe un Palcu Florea.

Între scrisorĭ sînt unele din Făgăraş, unde eraŭ mulţĭ Companiştĭ, carĭ aduseră întemeiarea prin aniĭ 1780-90 a bisericiĭ de acolo, altele din Braşov, destule, din Bălgrad, din Aiud chiar, din Banatul Timişoareĭ. Vor fi fost şi de la Cluj, cari mergeaŭ la biserica din satul vecin al Someşfalăuluĭ, unde se cetesc şi până astăzĭ nume de-ale lor [1] pe pietrele de mormînt. Deva, Haţegul, Blajul, cînd s'a făcut tîrg, aŭ căpătat şi ele «Grecĭ». Pateriĭ eraŭ de loc din Sas-Sebeş, unde iarăşĭ Companiştiĭ contribuie la clădirea celeĭ d'intăiŭ bisericĭ ortodoxe din oraş. Gelepciiĭ, cumpărătoriĭ de vite pentru Constantinopol străbăteaŭ părţile dunărene ale Un-

[1] V. vol. XIII, care va cuprinde inscripţiĭ din bisericile Ardealuluĭ şi părţile vecine.

gariei, și ei erau bine întemeiați în Caransebeș. Am găsit și un răvaș din Arad, încă din 1716. Și la Beiuș stau până astăzi în biserica ortodoxă cărțile Grecilor, edițiile venețiene, pe care le întrebuința «ephemeriul», preotul grec adus din Turcia. În cele mai mari centre erau și dascăli, tocmiți de prin București, cari învățau elinește pe Greci, dar și pe Romîni și pe Armeni. În Secuime, Vașarheiul avea de mult Companiști, în legătură cu Tîrgul Ocnei moldovenesc, plin de Armeni,

V.

Timpul de înflorire al Companiei au fost mai ales anii de la 1716 la 1739, cît timp Oltenia vecină a fost supt stăpînirea austriacă. Atunci Rîmnicul, Craiova, s'au umplut de Companiști, mai mult Bulgari catolici, cu cari negustorii «turcești» din Ardeal stăteau în legături de fiecare zi. În pădurile Vîlcei aceștia din urmă își îngrășau porcii, pe cari-i vindeau apoi pe preț mare la bîlciurile din țara lor. Trecerea Banatului oltean înnapoi supt Turci fu, fără îndoială, o lovitură adusă comunităților grecești de peste munte.

Prin aceste multe afaceri cu Oltenii, prin strămutări, prin chemarea la viață economică a unor strate de Romîni din Ardeal, Compania ajungea tot mai mult românească. Numai slujba în biserică se făcea grecește, de preotul adus din «patrie» și protocoalele de judecată se țineau în limba de datină. Încolo, zapisele, înscrisurile, socotelile se așterneau tot mai mult în limba celor mai mulți, în limba de care Companiștii erau încunjurați din toate părțile. De aici vin bogatele materiale de limbă românească din care se alcătuiește în cea mai mare parte acest volum. Până la sfîrșit însă, Grecii se împotriviră încercării de a-i supune pe care o făcea noua ierarchie neunită a Romînilor din Ardeal, întemeiată prin anii 1760.

Cu timpul numărul Companiștilor scăzu foarte mult, și afacerile se concentrară după 1750-60, cînd fură staroști sau birăi, —pe rînd, Ioan Marco, Toma Vilară și Ioan Cincu,—în mînile urmașului acestora în stărostie, Gheorghe Manicati Saffranos,

om bogat, activ şi cu foarte multe legături, care mergeaŭ până la Constantinopol şi la porturile Germaniei de Nord, cu care schimba regulat sumedenie de scrisori. La 1798, Casa Manicati, în care se contopise aproape Compania, lua o altă formă: bătrînul Gheorghe îşi asocia pe fiiĭ săĭ Gheorghiţă, Constantin, Manuil şi Iosif. Urmaşul luĭ adevărat fu Constantin, care luase în căsătorie, la 1793 încă, pe fiica altuĭ puternic şi bogat Grec sibiian, Hagi Constantin Pop, a căruĭ archivă romănească, şi ea de un mare bielşug, va da volumul al XIV-lea din această culegere. Dar la 1811 Gheorghiţă era factotumul, şi, cînd el se duse la Viena pe cîtva timp, în 1811, i se scria de la Sibiiŭ că toate cele ce merg răŭ în lipsa luĭ [1].

Dintr'o însemnare în Almanahul comercial austriac («Allgemeiner Handlungs-Gremial-Almanach für den oesterreichischen Kaiserstaat, Jahrgang 1838, von Franz B. Fray, Wien») aflăm care era situaţia Companieĭ după dispariţia dinastieĭ «Manicateştilor», Judele era în 1838 Popovicĭ, iar ca membri aĭ Companieĭ eraŭ priviţĭ: văduva N. Benne, N. Guma, D. G. Cosma, Emanuil Manoilovicĭ, N. G. Marinovicĭ, fiul unuĭ Bulgar, factor al Caseĭ Manicati, Grigore Mateĭ, văduva luĭ Zamfir Preda, N. Rizu, Dim. C. Stephani, Gh. Panaiot Steriu, moştenitoriĭ luĭ Panaiot Steriu, mostenitoriĭ luĭ Panaiot I. Steriu, Panaiot N. Steriu, Nicolae Vilarà, urmaşul biráuluĭ de pe la 1760, Gheorghe Zaharia şi Mihaĭ Ziguri.

Compania, acum iarăşĭ în cea maĭ mare parte grecească, se apropia de sfîrşit. Ultimul eĭ birăŭ fu un Romîn, născut în Tîrgovişte în 1809 şi aşezat la Sibiiŭ abia pe vremea tulburărilor din 1821, Grigorie Matheiŭ. Îĭ era lăsat unuĭ Romîn decĭ să scrie în romăneşte însemnarea despre sfîrşitul, în 1854, al Companieĭ vestite odinioară. «La 1854», spune el, «aŭ eşit Compania grecească din dreptu eĭ, venind drepturĭ de o potrivă. Până aci am fost eŭ birăŭ aceştiĭ Companiĭ greceştĭ, şi azĭ sîntu şi *companistu cel din urmă* şi comerţiantu cel maĭ bătrîn în Sibiŭ».

[1] Documente, p. 167, nº CCCLVI.

Capela Grecilor fu luată în stăpînire de Mitropolitul romîn Șaguna; actele Grecilor fură depuse în Archiva protopopieĭ româneștĭ.

VI.

La un loc cu aceste acte sînt și unele cărțĭ de la Companie, a căror înșirare nu poate fi fără interes și folos.

La 1738, un inventariŭ al averiĭ bisericiĭ greceștĭ din Sibiiŭ pomenește o *Pravilă* munteană. Cartea s'a păstrat: e Pravila cea Mare, și pe dînsa sînt însemnate aceste notițe din veacul al XVII-lea:

«Să să știe căndu aŭ murit preoteasa popı lu Sănŭbotin hagiuluĭ ot Drăstor, în zilele lu Șearban-Vod[ă] snă Costandin, al Șeităneștilor, Vel Postalnic, în luua lu Deche[m]vrie dni 20, Sănbătă searia spre Dumınecă, vă leat ot Hvo 1677.

Să să știe căndu aŭ purces Dumitru de s'aŭ dus la Erusalimŭ înpreun cu Hağ[i] Gheorghi și cu Tedradi snă pop Lefteriŭ înŭ lona lu Iiuni dni 27, ot rojdestvo Hvo 1681, vă dni Ion Șearŭban Voıvod, snă Costanŭdinŭ Șeităneștilar. Fečorul popiĭ Sănŭbotinŭ Hagiuluĭ.

Scris-am eŭ Chira Petrovicĭ Rămničanu [1774].

Cartea a fost dată Companieĭ numaĭ la 26 Mart 1733 de Hagi Stoia, fiind «efimeriu» Leonțiu de la Vatoped.

Compania avea *Mărgăritarul* grecesc, după care s'a făcut cunoscuta traducere românească a fraților Greceni: Μαργαρίται ἤτοι λόγοι διάφοροι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχ. Κωνσταντινουπόλεως τοῦ χρυσοστόμου, Veneția, 1675.

Pe protocolul din 1691, se însemnă sosirea la 11 August a luĭ Tököly la Bran, lupta de la Zîrneștĭ, moartea luĭ Băläceanu, sosirea luĭ Tököly la Sibiiŭ, în ziua de 2 Septembre, și a markgrafuluĭ de Baden, la 26.

Între cărțile Companieĭ se află maĭ departe Acolutia Maiciĭ Domnuluĭ, tipărită la 1692 de Șerban Greceanu: Ἀκολουθίαι τῆς τε ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς τῆς νέας καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ δεκαπολίτου, Bucureștĭ, 1692, Iunie, lucrată de Antim.

Dedicaţia către Domnul e iscălită, în Bucureştĭ, la Iunie 1692, de Σερμπάνος, ὁ δεύτερος Λογοθέτης [1].

Patriarchul de Ĭerusalim, Hrisant, trimete multe scrisorĭ, pentru eleimosină, conaţionalilor săĭ sibienĭ. El li dădu în schimb vestita sa Istorie a patriarchilor de Ierusalim, dar o altă carte a luĭ, Τόμος χαρᾶς, n'a fost căpătată de la dînsul, căcĭ în josul eĭ e scris: Ἐκ τῶν τοῦ κυρίου Πασχαλίου Σάββα Βέλτζου Παμουκτζῆ ἐκ Τζερβενβοδᾶ, εἰς χρῆσιν αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ. Decĭ cartea a fost întăiŭ a luĭ Pascal Sava Velcĭu Pamucgì, din Cervenavoda, în Bulgaria.

Tot prin biblioteca Grecilor se cunoaşte o ediţie din dicţionariul luĭ Varina: Βαρίνου τὸ μέγα Λεξικόν, dedicată luĭ Constantin Brìncoveanu, şi tipărită la Veneţia în 1712. Prefaţa laudă pe Domn. La urmă se adauge: ἐπιστασίᾳ Γεωργίου Τραπεζουντίου ἰ[ατρο]φ[ιλοσόφου], τοῦ Ὑπομενᾶ, κατὰ τὸ Ε' [2].

Fireşte că negustoriĭ, cari copiaseră tarifa vamală munteană (v. n° XX), aveaŭ pe cea austriacă: «Vectigal transylvanicum hungarico-germanicum», 1714, Barth şi Heltzdörffer, Sibiiŭ.

Cel maĭ vechiŭ manual de gramatică e al luĭ Alexandru Mavrocordat Exaporitul, pregătit de Alexandru Amira, cronicarul [3]: Γραμματικὴ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ Ἀποῤῥήτων καὶ ἑτέρα Μιχαὴλ Συγγέλου τοῦ ἱεροσολυμίτου, închinate luĭ Io Constantin Mavrocodat, Domn muntean, ἐπιμελείᾳ καὶ διορθώσει Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου τοῦ ἰατροφιλοσόφου, Veneţia, 1745. Prefaţa, de N. Glykys, e îndreptată către Domn.

Un al doilea tarif vamal austriac, de supt Iosif al II-lea: «Vectigal universarum hungaricarum haereditariarum ditionum», se adauge la cel d'intăiŭ.

Ioan Manicati, unul din fraţiĭ luĭ Gheorghe, doctor în medicină [4], primia între alte scrisorĭ bucureştene, şi una, din 15

[1] V. Bianu şi Hodoş, *Bibliografia romînă*, I, pp. 326-7.

[2] Asupra luĭ Hypomenas, v. *Istoria lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, tabla.

[3] V. vol. IX, unde se dă o operă italiană a luĭ Amira.

[4] V. p. 102, n° CXCV; pp. 107-8, n° CCVIII; pp. 108-9, n^le CCIX-CCXI. Cf. p. 101, n° CXCI.

Iulie 1781, de la «Polychronius Demetrius, medicinae doctor orphanotroph: m. o.», care studiase la Lipsca (pecetea luĭ roşie are literele: Π. Λ. Ο. Δ. Μ.). Şi tot acela scrie încă din Lipsca, la 24/13 Ianuar 1778.

Tesa luĭ nu e cunoscută, dar am găsit o coală din prefaţă, cu o dedicaţie luĭ Alexandru-Vodă Ipsilanti, ca unul ce este «κηδεμὼν ἡμῶν ἄριστος, γένους τε ἑλληνικοῦ εὐεργέτα κήδιστος. Ea e datată «ἐν Λειψίᾳ, 1778, Σεπτεμ. 25» şi iscălită de Polychronios Dimitriu, ca «τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης δότορος».

Se maĭ află şi o a doua gramatică, după a luĭ Teodor Gazì, vestită, copiată în 1799, la dascălul Damaschin, de elevul Zamfirachi Pop, acelaşĭ ca şi Zenobie, fiul luĭ Costandin Pop şi pe urmă vestit bancher în Viena şi unul din directoriĭ BănciĭImperiale de acolo[1].

Maĭ aflăm Geografia luĭ Nichifor Theotokis, vestitul dascăl: Στοιχεῖα γεωγραφίας ἐρανισθέντα ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκου, πλείστοις δὲ σημειώμασι καὶ σχήμασι πλουτισθέντα ὑπὸ Ἀνθίμου Γαζῆ (tipărită de fraţiĭ Zosima, la Viena, Vendoti, 1804). Prefaţa e de călugărul Ionas din mănăstirea Clement a Olimpuluĭ. Cartea e împodobită cu chipul unuĭ călugăr, supt care e scris:

Ὄψεϊ ὄψιν ἔχεις κραδίης σὲ φέροντος ἔσωθεν,
Σκαρλάτου Στούρζα, κύδιμε Θεωτόκη.

Ἡ εἰκὼν ἐγράφη
ἐν Ἰασίῳ σχολαρ-
χοῦντος.

Ἐχαράχθη ὑπὸ
Κ. Σχίνδελμαυερ
ἐν Βιέννῃ.

Adecă:

«Cu ochiĭ aĭ vederea celuĭ ce te poartă în inima luĭ, a luĭ Scarlat Sturza, vestite Theotokis. Icoana s'a zugrăvit [de Sturza] în Iaşĭ, fiind [Theotokis] dascăl. S'a săpat de C. Schindelmauer în Viena.»

Theotokis fusese adus de Grigore Ghica pentru creşterea copiilor săĭ. Alexandru Sturza, care luă pe Sultana, fata luĭ Constantin Moruzi, urmaşul, în 1775, al luĭ Ghica, era pe

[1] V. vol. V, pp. 111-3.

atuncĭ Comis, şi ca unul din epitropiĭ şcolilor trebuie să fi auzit şi el lecţiile învăţatuluĭ Grec. Pe urmă, Scarlat urmâ cursurile Universităţiĭ din Lipsca, doĭ anĭ de zile. După Genealogia familieĭ Sturza, Scarlat saŭ Scarlatachi era fiul luĭ Dimitrie şi nepotul luĭ Sandu Sturza de la începutul veaculuĭ al XVIII-lea. Soarta era să reunească în aceiaşĭ ţară pe ceĭ doĭ cunoscuţĭ, căcĭ Theotokis ajunsese Mitropolit la Cazan şi Sturza era cavaler, general rus, încă din 1798; era să fie guvernator al Basarabieĭ după 1812. V. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea,* la aceste două nume; *Doc. Callimachi,* tabla.

O altă tipăritură grecească în legătură cu ţerile noastre e Στοιχεῖα τῆς λογικῆς, din 1804, dedicată luĭ Constantin-Vodă Ipsilanti de către traducător, Grigore ierodiaconul Constantà, Miliotul.

Într'o a treia gramatică: Ἡ κατ' ἐπιτομὴν γραμματικὴ τερφιθέα ὑπὸ Νεοφύτου Δούκα, ed. 3-a, Viena, tip. Schraembl, 1812, se află la p. 53: Ἐπιστολαὶ ἀμοιβαῖαι περὶ γλώσσης, τοῦ ἄρχοντος Κλοτζιὰρ Δημητρίου Καταρτζῆ καὶ Λάμπρου τοῦ Φωτιάδου, τοῦ ἐν Βουκορεστίῳ διδασκάλου [1789], — o ciudată discuţie gramaticală între Lambru Photiade, un maĭ vechiu dascăl decît Neofit Duca, autorul, şi Clucerul Dimitrie Catargiu, care arată să fi fost decĭ un boier învăţat. Photiade, care a predat de la 1795 până la 1805, a fost şi dascălul luĭ Zenovie Pop şi al luĭ Grigore Brîncoveanu *(Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea,* II, p. 40).

VII.

Asupra Companieĭ greceştĭ din Sibiiŭ, n'am găsit ştirĭ româneştĭ aiurea, decît între actele, păstrate la Pesta, în Arch. Ţeriĭ, ale păstorieĭ episcopuluĭ neunit Dionisie Novacovicĭ.

Acolo se află hîrtiile privitoare la procesul de stricare de logodnă dintre Dimitrie Pană, Companist braşovean, şi Mariuţa, fata luĭ Andreĭ Gheorghe Dabija, «juratul Companii greceştĭ de la Sibiiŭ» (1762). Pană se logodise a doua oară cu «Pauna, fiica jup. Chira [Iovipale] Rîmniceanul», dar cu-

nunia fusese oprită de episcop. Ioachim, protopopul de Veştem, e pus să cerceteze, dar Pană se cunună, şi e pedepsit pentru aceasta, «cu oprelîştea de la biserică». Cununia pare a fi fost făcută, nu de *efemeriul* grecesc Iacob din Olimp, «Olympiota», «popa Iacov de la Cumpanie», ci de «un preotŭ călugăr de la Braşov».

Andreĭ saŭ Andreaţ arăta «chieltuiala coconiĭ Mariuţi, fecioari jupăn Andreaţi, pricinuită în judecata cu Dimitrie Pana», şi cerea o sută de galbenĭ, «pentru cheltuial[ă], şi pentru treapăd, şi pentru rămasul neguţtorieĭ». Judecata o face un sobor de preoţĭ: «eŭ protop[op] Iochim, popa Ion din Maeri Sibiiuluĭ, popa Thoma, popa Ion din Veştîm, popa Ilie din Maeri Săbiiuluĭ», care osîndeşte pe Pană numaĭ la «globa soboruluĭ, flo[rin]ţ 24» [1].

---

[1] Cf. şi *Sate şi preoţĭ*, p. 308.

II.

DESPRE COMUNITATEA ORTODOXĂ A ROMÎNILOR DIN FĂGĂRAŞ.

I.

Pe timpul cînd Gheorghe Rákóczy I-iŭ dădea negustorilor grecĭ de marfă turcească din Ardeal dreptul de a se alcătui în Companie deosebită, el îngăduia şi întemeiarea în Făgăraş a uneĭ bresle, unuĭ *ţehiŭ* al Romînilor din Făgăraş, oraş cu o bogată poporaţie de neamul nostru. Şi pănă astăzĭ se păstrează tabla, bucata de lemn în formă de stemă, care poartă de o parte anul de alcătuire 1643, iar de alta chipurile a doĭ meşterĭ cu plete lungĭ, cari rad pieile pe o masă. Ţehiul se zicea al pielarilor saŭ, cu un cuvînt unguresc, al *timarilor* făgărăşenĭ.

Maĭ mult pentru aceştĭ meşterĭ a făcut mărinimosul ctitor, Constantin-Vodă Brîncoveanu, în «uliţa chivărarilor», frumoasa biserică al căreĭ pridvor pe stîlpĭ, al căreĭ turnuleţ gingaş se ridică în margenea oraşuluĭ de astăzĭ, în care s'aŭ schimbat multe lucrurĭ, fără a primejdui însă fiinţa bresleĭ saŭ a zgudui temeliile sfîntuluĭ aşezămînt brîncovenesc.

D. N. Densuşianu a publicat maĭ de mult, în ale sale «Monumente pentru istoria ţeriĭ Făgăraşuluĭ»[1], statutele tăbacarilor, aşa cum ele aŭ fost votate la 28 Mart 1643. Aceste statute, imitate după ale tăbăcarilor din Bălgrad, asigură membrilor ţehiuluĭ monopolul timărieĭ, în schimbul unuĭ număr de pieĭ ce vor lucra în fiecare an pentru castel. Numaĭ

[1] Extras din *Columna luĭ Traian*, Bucureştĭ, 1885. V. p. 122 şi urm.

la tîrgurĭ se vor putea aduce pieĭ lucrate alurea. Meşteriĭ vor trebui să se căsătorească pănă la un an de zile de la intrarea lor în breaslă. La primire, orĭcine va da un ospăţ, afară de anumite casurĭ cînd ajunge numaĭ jumătate. Calfele, *inaşiĭ*, plătesc cu un florin dreptul de a intra în atelierul unuĭ maiestru; eĭ se vor îndatori a rămînea statornicĭ timp de treĭ anĭ de zile. La boală, la moarte, *ţehiul* va cheltui, dacă va fi de nevoie, pentru membriĭ săĭ. Cîrmuirea o are un *ţehmeşter* şi, supt el, un *latameşter*, pe lîngă care se întîmpină maĭ tărziŭ şi un *latameşter* mic; un număr de juraţĭ bătrînĭ îĭ încunjură: eĭ juraŭ să se ţie de *articuluşurĭ*. Acest Sfat păzia lada, trimetea tăbliţa pentru convocărĭ, judeca, putînd să osîndească pănă la o gloabă de doĭ florinĭ, şi băga de samă să nu se facă turburărĭ şi necuviinţe, nicĭ măcar cu petrecerĭ la care s'ar aduce Ţiganĭ şi s'ar bea prea mult.

II.

Unirea aduse luarea în stăpînire a bisericiĭ de către ceĭ ce primiseră legea sprijinită de Împărăţie. Maĭ îndărătnicĭ printre aceĭ cari nu voiaŭ să se plece la învoirea cu Roma eraŭ negustoriĭ de Companie, dintre cari uniĭ, ca Dridifi, Arpaşi, nu eraŭ decît «boierĭ de Făgăraş» trecuţĭ la negustorie. Eĭ mergeaŭ la biserica din satul Beclean, apoĭ la cea din Galaţĭ, peste apa Oltuluĭ[1]. Împrejurările eraŭ aşa de grele pentru dînşiĭ, încît îşĭ petreceaŭ morţiĭ la groapă «între furcĭ de fier, între măcaue şi între muierĭ încărcate cu pietre». Generalul Buccow ridică furcile în piaţă şi impune Grecilor cerbicoşĭ ca pedeapsă o gloabă de 180 de florinĭ.

Numai după întemeiarea episcopieĭ pentru Romîniĭ neuniţĭ, după chemarea în Ardeal a Vlădicăĭ sîrb Dionisie Novacovicĭ, Făgărăşeniĭ de legea veche căpătară voia de a-şĭ ţinea între dînşiĭ un preot, şi chiar de a face cu dînsul slujba Duminecilor şi serbătorilor la Beclean şi apoĭ Galaţĭ, unde fusese pănă atuncĭ numaĭ un biet popă de sat, cu puţină

[1] Cf. şi N. Aron, *Monografia comuneĭ Galaţĭ*, Sibiiŭ, 1905.

ştiinţă de carte. La 1772, un fiŭ al oraşuluĭ, Gheorghe, fiul negustoruluĭ, «jupînuluĭ» Ioan Petraşcu, cerea să fie ales preot orăşenesc, cu toate că, sfinţit de Dionisie, el trecuse la cellalt episcop, la unitul «Vlădică al Făgăraşuluĭ».[1] Deocamdată însă rămase în Făgăraş ca singur preot ortodox protopopul Bucur fiul unuĭ ieromonah Ştefan, dintre aceĭ călugărĭ de către munte, cari fuseseră goniţĭ de curînd din chiliile lor.

La 1783 se ajunse în sfîrşit la cea de mult dorită ridicare a bisericiĭ. Protopop era încă bătrînul Bucur, dascăl al negustorilor grecĭ, cari-şĭ făcuseră «şcoala normalicească», «boierul de Făgăraş» Andreĭ al luĭ Şovăilă, zis sîrbeşte Şovăilovicĭ, din satul de militarĭ al Mărginenilor. Ca gocĭmanĭ aĭ comunităţiĭ se înseamnă bătrînul Arpaşi, Ienachi, Ioan Oncea, ceĭ doĭ Nyerges, Pană şi Vasilache, amîndoĭ şelarĭ, apoĭ «Grecul» cu numele unguresc de Korodi, «arăndaş», şi Iordachi Petru, care purta titlul de curator. La 24 August, Gheorghe Petraşcu era numit, după vechea sa dorinţă, al doilea preot.

Se alese locul familieĭ Borşoş, şi aceasta adevărat românească, cu tot numele eĭ. Chir Pană Borşoş, negustor, care mergea până şi în Banat, n'avea decît o nepoată de soră, fică a Nastichiĭ şi a luĭ Achim Bădălachie, — Bălăşica. Acesteia îĭ făgăduise el casa şi locul. Pentru a o despăgubi, se dădu în schimb locul de peste uliţă a luĭ Gheorghe Korodi şi se maĭ adauseră treĭ sute de florinĭ, din cari o sută se plătiră îndată, iar cealaltă jumătate rămase ca împrumutată bisericiĭ. Korodi maĭ împrumută la fondul de clădire alţĭ 200 de florinĭ, ce rămîneaŭ să se plătească la măritiş uneĭ «nepoate fiastre» a luĭ, Sanda luĭ Vasilachi Breazul. Pană Nyerges, Nicolae Harompotor — «Treĭ-Banĭ» — înnădiră alte bucăţĭ de loc, din curţile şi grădinile lor. Grecul Nicolae Fitochi, care şi iscălia în greceşte, neamul «Sarloeştilor», ba chiar Domnul Ţeriĭ-Româneştĭ, «Fiurştul din Bucureştĭ» se înscriseră între dăruitorĭ şi ajutătorĭ. Piatra, lemnele, fură

[1] Vol. de faţă, p. 185 şi urm.

aduse de unul şi de altul. Astfel biserica se ridică răpede din cărămidă, şi se putură tocmi meşterii zugravi şi săpători: Johann Müller, «maler de zid», şi Ioniţă Isaia, bun Romîn, care făcu catapeteazma saŭ, cum se zice mai frumos şi mai curat pe acolo, «tîmpla altariului» [1].

Lucrul la turn se începu numai în 1791, după moartea protopopului Bucur, care, răposînd în 1790, «s'a îngropat în biserică, de a dreapta parte, lîngă strana dreaptă, de a căruia lipsire tot norodul s'a întristat, fiind om prea bun şi dulce la cuvînt» [2]. Gheorghe Pătraşcu îi urmă, şi el se îngriji de zidirea cea nouă, care se făcu din bani strînşi de la toţi parochienii bisericii, a căror listă s'a păstrat [3]. Noul gocĭman, Vasilachi Nyerges, dădu tot fierul. «Malerul» de lemn fu Sasul Martin, iar cel de «blehi», de tinicheà, Andreas Markelinda, amîndoi Braşoveni. Korodi şi Nyerges cel tînăr, cumnaţi unul cu altul, dăruiră clopotele, cîte de şese şi de patru măji, care se atîrnară atunci. Şi «trihtărariul a ridicat crucea la 22 Iulie 1791 [4].

În anul următor se alegea cel de-al doilea preot al comunităţii, pe lîngă noul protopop Gheorghe Petraşcu. Şi îndată Ianachi Fogoraşi, dintre «nemeşi», ajunge gocĭman. Supt el se tocmi şi un al doilea dascăl, pe lîngă Andrei Şovăilovici, Ioan Fogoraşi, o rudă a gocĭmanului, «nemeşi Ioan Pop Fogoraşi».

Cronica parochiei mai înseamnă lupta credincioşilor în 1804 cu preotul Vasile Harompotor, care se purta aspru cu ei, după moartea protopopului Petraşcu, moartea dascălului Andrei şi alegerea în 1807 a unui ajutor al nemeşului Ioan Fogoraşi, anume Simion Jinariŭ, din Jina Sibiiului, care Simion trecu apoi la Sibiiŭ. La 1808, Toma Banciul ajunge preot orăşenesc în locul urgisitului Harompotor. În 1820, preotul era Jinariŭ, fostul dascăl, şi-l vedem aducîndu-şi aminte de

[1] Proces-verbal închis în turn, publicat, nu fără greşeli, de archimandritul Puşcariu, în *Documente pentru limbă şi istorie*, II, Sibiiŭ, 1897, p. 342 şi urm.

[2] *L. c.*, p. 348.

[3] Acest volum, p. 189, nº XIII.

[4] Procesul-verbal, pp. 346, 348.

vechiul săŭ meşteşug şi trimeţînd dascălilor din Ţinut o «instrucţie» [1].

De la Gheorghe Petraşcu şi de la Jinariŭ Simion maĭ ales, s'a păstrat o întreagă archivă a comunităţiĭ şi a protopopieĭ, din care alegem aicĭ extrasele de acte care aŭ un interes ca istorie, limbă şi obiceiurĭ.

---

[1] În acest volum, la aceste date.

III.

STĂPÎNIREA ÎN ŢARA-ROMÂNEASCĂ A UNOR HĂŢEGANĬ.

Incă de la începutul veacului al XVI-lea un boier din Ţara Făgăraşuluĭ, «Făgăraş Işfan» saŭ Fogorasi István, luase în Banatul oltean o moşie în Jupăneştĭ de la vre-unul din boierinaşiĭ Gorjuluĭ. De la el cumpără această stăpînire un nemeş din Haţeg, fireşte la început Romîn de neam, Nicolae Bărbat saŭ, pe nemeşeşte, Bărbat Miclăuş din satul Rîul-Bărbat. În Răchitova, Mujna, Sătcele şi Rîul-luĭ-Bărbat eraŭ vechĭ neamurĭ de nemeşĭ romînĭ, care se întîlnesc în hotarnica de munte de supt Neagoe Basarab[1] şi în vechile acte latineştĭ ale ţeriĭ. Bărbat plătise o sumă de banĭ şi Postelnicului Hamza Bengescu din Cărbuneştĭ, pe cînd acesta se afla pribeag în Ardeal, în acea pribegie care aduse Domnia luĭ Mateĭ Basarab[2].

De la Miclăuş, moşia trecu la fiul acestuia Mateiaş, care stăruia în 1638 ca oameniĭ din Jupăneştĭ să nu fie îngreuiaţĭ cu un bir maĭ mare decît un taler, pe care rămîneaŭ să-l împartă între eĭ[3]. Mateiaş saŭ «Matiia» locuia chiar la Jupăneştĭ, unde-şĭ făcuse case şi fîntînă «cu ţevile de aramă galbenă», cum nu se prea obişnuia pe la noĭ[4].

De la neamul Bărbat moşia trecu în mîna altor nemeşĭ din Haţeg, din neamul Buda, saŭ, cu adausul nobiliar, Budaĭ. Doi membri aĭ acestei familiĭ, Andraş şi Miclăuş, ţineaŭ Jupăneştiĭ luĭ Bărbat în timpul Domnieĭ luĭ Constantin-Vodă

[1] Vol. V, pp. 473-5.

[2] Acest volum, pp. 220, 222; pp. 281-2, nº IX (aicĭ se îndreaptă unele nume date greşit de copia de act de la p. 220, nº I).

[3] *Ibid*, p. 342; cf. p. 219, nº 1.

[4] Vol. de faţă, p. 220, nº IV.

Brîncoveanu, care li îngăduie în 1706 să-șĭ aibă zece oamenĭ străinĭ scutițĭ de orĭce birurĭ și dăjdĭ [1].

Ceva maĭ tărziŭ, proprietarul era Buda Ianăș. El avea de vecin, tot în Jupăneștĭ, pe puternicul boier Banul Cornea Brăiloiul. Soacra luĭ Cornea stătea la moșie, și ea se gîndi să facă un schit de pomenire. Îĭ trebuia un loc de la nemeș, care, întrebat, răspunse însă că «are banĭ destuĭ» și că nu vinde [2].

Dar în 1722 întîlnim ca domn de pămînt și pe alt Buda, Lațco, fiul luĭ Miclăuș de supt Brîncoveanu, care acest Lațco purtase judecățĭ și pe vremea «Domnilor», adecă înnainte de 1716 [3].

Ceĭ doĭ vor fi fost frațĭ saŭ, maĭ degrabă, verĭ. Eĭ aveaŭ în hotar pe un Nicola Voinigescul, din Voinigeștĭ, căruia i se maĭ zicea, pentru micimea situațieĭ luĭ boiereștĭ, Ciocoiul. Ianuș saŭ Iancul poartă proces cu acest Nicola în 1732, cînd Oltenia era în mîna Austriacilor. Stăpînirea Brăiloilor, represintată acum de boieriĭ Radu, fiul Barbuluĭ, și Ioan, se păstra încă în Jupăneștĭ, și aceste două rudeniĭ stăteaŭ și ele la judecată peste doĭ anĭ [4].

La 1786 era în viață numaĭ văduva luĭ Lațco Buda. Ea ținea încă moșia, și maĭ trăia încă și vecinul Radu Brăiloiu. Acesta era represintat la Jupăneștĭ de Fota Vlădoianul, un boier tînăr, ginerele săŭ [5].

Pe o vreme cînd boierimea noastră se întrecea cu Domniĭ în cumpărarea de moșiĭ de asigurare peste munțĭ [6], Cornea Brăiloiŭ, fratele luĭ Radu, le moșteni, și la moartea luĭ ele rămaseră în sama Aniței, văduva luĭ Ștefan. Aceasta mărită pe nepoată-sa Anița cu căpitanul de nemeșĭ Hortobágy. Și un alt căpitan, Andraș Zăicul, din nemeșiĭ de la Zăicanĭ, în

[1] Vol. IV, pp. 342-3.
[2] Acest volum, p. 220, no IV.
[3] *Ibid.*, p. 221, no V.
[4] Acest volum, la aceștĭ anĭ; cf. vol. VI, p. 491, no 168.
[5] Acest volum, pp. 225-6.
[6] V. vol. X, p. 233 și urm.

același Ținut al Hațegului, avea legăturĭ cu noĭ, și Nicola Voinigescul îĭ scria la 1730[1].

Jupăneștiĭ eraŭ o moșie mare, și în cuprinsul eĭ își făceaŭ, în veacul al XVIII-lea, un loc tot maĭ mare coborîtoriĭ unor vechĭ stăpînĭ, Crăsnariĭ, rude ale Bibeștilor[2].

*

Stăpînirea acestor Hățeganĭ la noĭ, un interesant capitol din istoria legăturilor noastre cu Ardealul, nu e fără păreche. Și alțĭ Ardelenĭ, maĭ ales dintre Romînĭ, maĭ mult saŭ maĭ puțin unguriți, saŭ dintre Greciĭ maĭ mult saŭ maĭ puțin romanisațĭ, ajungeaŭ moșierĭ la noĭ. Astfel, între aniĭ 1682 și 1701, Perișaniĭ din Argeș eraŭ aĭ «prietenuluĭ» domnesc Pater Ianoș, despre care a fost vorba în altă parte. El avea scutirea pentru o mie de oĭ nesupuse obișnuituluĭ oierit și nu plătia *oluc-hacul* pentru treĭzecĭ de capete de vită. În vecinătate avea moșie Toader pisarul Corbea, din Brașov[3].

Familia Budaĭ, astăzĭ Ungurĭ curațĭ, e așezată în Deva. La dînsa am putut vedea actele care mi-aŭ dat extrasele publicate pe pp. 219-26. Astăzĭ scrisorile se află în Archiva «Museuluĭ Ardelean» din Cluj.

*

Cele cîteva acte adause se află în Archiva vicariatuluĭ unit al Hațeguluĭ. Ele fac parte dintr'un foarte întins dosar privitor la vicariul Chiril Țopa, care, pe dreptate saŭ fără dreptate, a avut să îndure multe pe vremea luĭ.

---

[1] Acest volum, p. 221, nº VI; p. 226, nº XIII.
[2] Ștefulescu, *Gorjul istoric și pitoresc,* Tîrgu-Jiuluĭ, 1904, pp. 62-5, 337-8.
[3] Vol. V, p. 126, nº 42; pp. 128-9 n-le 48, 54.

IV.

DESPRE ACTELE RĂŞINĂRENE.

În anul 1735 satul Răşinarilor începu un proces cu maghistratul sibiian de care atîrna, cu privire la nişte hotare multă vreme dezbătute. Procesul urmà şi în 1776.

Pentru nevoile luĭ se alcătui o aşa zisă diplomă a Craiuluĭ Matiaş Corvinul pentru întinderea moşieĭ Răşinarilor, întărind-o şi cu numele preoţilor, judeluĭ-cneaz saŭ sindic şi ale «bătrînilor juraţĭ». Neapărat că actul e plăzmuit în forma luĭ de astăzĭ, dar e foarte cu putinţă că el să fi fost alcătuit pe temeiul unuĭ adevărat privilegiu al luĭ Matiaş.

Aceiaşĭ hîrtie cu scrisoare din veacul al XVIII lea care-l cuprinde, dă apoĭ un extras de act de danie, care ar veni de la «Radu-Vodă Negru», «marele-herţeg, Domn». Felul cum el arată hotarele uneĭ moşiĭ, care trebuie să fie prin Făgăraş, închinarea danieĭ către o biserică, a Sfinteĭ Paraschive, cea maĭ veche din Răşinarĭ, în sfîrşit data de 1383, care se potriveşte foarte bine cu aniĭ în cari a putut domni Radu fiul luĭ Vladislav şi tatăl luĭ Mircea, despre care se spune în acele cîteva rîndurĭ că a întregit dania de pămînt, ne fac să credem că avem înnainte într'adevăr rîndurĭ autentice. Spre aceiaşĭ încheiere ne duc şi cuvintele slavone presărate şi pe care cu greŭ le-ar fi putut născoci astfel un dascăl de sat ardelean din veacul al XVIII-lea. Avem decĭ înnainte în traducere o parte din cel maĭ vechiŭ hrisov muntean dat în limba slavonă, a afacerilor interne.

Cu privire la Răşinarĭ, trebuie să maĭ amintesc petrecerea aicĭ în a doua jumătate a veaculuĭ al XVIIIlea a fugaruluĭ Apostol, fiul Banuluĭ muntean Hrizea şi al soţieĭ luĭ Ghergina, care se căsători de două orĭ, — a doua, cu o pribeagă, Dumitrana, făcînd nunta în casa preotuluĭ Manea

Izdrailă — şi care a murit la Cluj, lăsînd o fată Eva, care se mărită cu dascălul Aliman Galea. În 1783-4, dregătoriĭ romînĭ aĭ Răşinaruluĭ dădeaŭ dascăluluĭ Aliman mărturiile şi adeverinţele de nevoie pentru a reclamà în «ţară» moşiile ce se cuveniaŭ dăscăliţeĭ Eva [1].

---

[1] V. revista *Literatură şi arta romînă*, IV (1899-900), p. 401 şi urm.

V.

DESPRE CÎTEVA ACTE MARAMUREŞENE.
ISTORIA BISERICII ROMÎNILOR DIN MARAMUREŞ.

Istoria bisericiĭ Romînilor din Maramureş.

I.

E foarte mic numărul probelor de limbă romănească ce ni-a păstrat acel Maramureş din care a plecat însă începutul scrisuluĭ romănesc [1]. Icĭ şi colo însă, zapise romăneştĭ trebuie să fie amestecate prin deosebitele archive ale ţeriĭ, unde cercetarea e maĭ lesnicioasă, din toate punctele de vedere, pentru un localnic.

D. Ioan Mihályi din Sighet a scăpat astfel de peire cîteva zapise şi răvaşe. În ale sale «*Diploame maramureşene*», d. Mihályi a tipărit şi un act romănesc, din 24 Maiŭ 1593, prin care se împart nişte pămînturĭ rămase de la popa Lazăr din Budeştĭ [2]. Originalul e scris foarte urît, pe o bucată de hîrtie sărăcăcioasă.

Din acelaşĭ timp sînt treĭ scrisorĭ ale membrilor familiilor Pogan şi Bilţ, vechĭ neamurĭ maramureşene, către birául Bistriţeĭ de la sfîrşitul veaculuĭ al XVI-lea. Una vine de la şpanul Iurg şi de la juratul Toma, pentru a da ştirĭ despre trecerea Tatarilor prin pasurĭ, în Iulie 1594: ea e datată dintr'o ascunzătoare a acestor dregătorĭ fugarĭ, satul Selişteĭ. A doua porneşte pentru o reclamaţie de la un Isac Pogan, care prin Moldova îşĭ va fi cîştigat titlul de fost Vornic de Poartă. Iar a treia e a luĭ Toma Bilţ, juratul vidiculuĭ de sus, şi priveşte iarăşĭ neajunsurĭ mărunte [3].

[1] V. a mea *Istorie a literaturiĭ religioase*, Bucureştĭ 1904.

[2] Pp. 638-9.

[3] V. ale mele *Documente romăneştĭ din arch. Bistriţeĭ*, I, Bucureştĭ, 1899, pp. 1-2, n^le II-III; p. 24, n° XXXI.

După acele acte vin acestea care se publică acum, aşa cum le-am putut copià în grabă, într'o singură sară.

N° I e o adeverinţă din satul Ieud, dese orĭ pomenit în «Diploamele» d-luĭ Mihály. Al doilea e din Deseştĭ. N° VIII e o scrisoare particulară, cu veştĭ de la Curte, către boieriĭ din Apşa,—care ar merita să fie tipărită întreagă. N° IX vine din Braşov, de la preotul Dimitrie Duma, care era «namesnic» al «Cutieĭ Sfîntuluĭ Mormînt» şi în 1756 [1]. N° XII e o mărturie de la satul Săpînţa. Iar nl ultim e o «testimonie» din Borşa, lîngă pasul Rodneĭ.

Alte acte aŭ o însemnătate maĭ mare, ca unele ce privesc ierarchia romănească a Maramureşuluĭ.

II.

Se cunoştea de mult, într'o formă latinească, pe care a tipărit-o Petru Maior, în *Istoria bisericească,* p. 14 şi urm. [2], privilegiul de stavropighie şi exarhie dat de Antonie, patriarhul de Constantinopol, la 1391, mănăstiriĭ Sf. Mihail de la Perĭ din Maramureş. Mitropolitul moldovenesc Dosofteĭ (1671-86) a avut în mînĭ originalul grecesc al privilegiuluĭ, pe care l-a copiat la sfîrşitul cărţiĭ Νέα σύνοψις a luĭ Mateĭ Cigala, legată împreună cu o altă tipăritură veneţiană, nouă pe atuncĭ. Mihail Kogălniceanu a cunoscut această carte pe cînd ea se afla la Banul Pascu din Iaşĭ şi a tipărit-o, destul de răŭ, într'a sa *Archivă romănească,* I (pp. 11-3 din ed. a II-a). După un copiariŭ de acte patriarhale din veacurile al XIV-lea şi al XV-lea s'a dat apoĭ altă ediţie de Miklosich şi Müller, în *Acta patriarchatus constantinopolitani,* II, pp. 156-7. Între cele două ediţiĭ e o singură deosebire: cea d'intăiŭ cuprinde privilegiul în forma care s'a dat mănăstiriĭ, iar cea de-a doua pe aceia în care s'a încredinţat ctitorilor.

[1] Stinghe, *Doc. privitoare la trecutul Romînilor din Şcheĭ,* II, Braşov, 1902, pp. 335-6.

[2] De atuncĭ s'a reprodus în Basilovits, *Brevis notitia fundationis Theodori Koriathovics,* Caşovia, 1799—1804, 5 părţĭ, în Dulişcovicĭ, Историческія черты угро-русскихъ, Ungvár, 1874, 3 vol.; în *Magazinul istoric* III, 173 şi în Mihályi, *o. c.,* pp. 109-10.

Din actul acesta se vede că Voevodul Baliţă (Balc)[1] şi Drag, fratele său, fruntaşii Romînii din Maramureş, pe un timp cînd acesta era un Ţinut de graniţă abia stăpînit de regii ungurĭ, aveaŭ o mănăstire a Sf. Mihail arhanghelul, zidită de «părinţiĭ» lor (ἀπὸ γονικότητος). Baliţă însă era fiul Voevoduluĭ Sas saŭ, maĭ bine, Sasul, care întemeiase o Ţară a Moldoveĭ supusă întru toate Ungurilor. Sas murise, şi Baliţă nu putuse să-şĭ păstreze moştenirea, aşa încît el rămase cu titlul de Voevod şi cu recunoştinţa regeluĭ său, care-ĭ dădu moşiĭ şi-l făcu comite al Maramureşuluĭ, domn în cetăţile Chioara de la Apusul ţeriĭ, Hust din miazănoapte, Sighet din miazăzi şi Rodna de la pasul acela care ducea la Moldova nouluĭ Voevod neatîrnat al Moldoveĭ, Bogdan. El era un fel de markgraf al Ungarieĭ în aceste părţĭ şi juca acum rolul ce se dăduse cu cîtva timp înnainte, prin aniĭ 1360, duceluĭ rutean Teodor Koryatowicz, aşezat cu coloniştiĭ săĭ în cellalt castel din aceste părţĭ, al Muncaciuluĭ[2].

Baliţă veni la Constantinopol însuşĭ, ca «să se închine moaştelor», şi cu acest prilej el ceru patriarchuluĭ, a căruĭ autoritate era în creştere şi care primi în acest timp, pe rînd, supunerea Bisericilor vidineană, dobrogeană, galiţiană, moldovenească şi munteană, să facă din egumenul de la Perĭ, în margenea Sighetuluĭ, lîngă reşedinţa fiilor luĭ Sasul Voevod, un *exarh* al său, stăpînind o *stavropighie*. Stavropighie se chiamă mănăstirea care, fără legătură cu vre-o episcopie, atîrnă de-a dreptul de patriarchie, iar un exarh patriarhal are dreptul de a îndeplini toate funcţiile episcopale: cu pregătirea preoţilor, cu hirotonisirea lor, cu judecata lor, cu cercetarea parohiilor, cu sfinţirea în sfîrşit a bisericilor. Mitropolia munteană, întemeiată cu patruzecĭ de anĭ în urmă, nu fusese şi ea altceva decit o exarchie, căreia i se adăugise titlul metropolitan fiindcă în Argeş stătea un Domn neatîrnat. În Sighet păzia însă numaĭ un foarte puternic dregător ungur şi aicĭ nu se putea aşeza, în însăşĭ

[1] E un diminutiv de la Bale, Balea.

[2] *Sate şi preoţĭ din Ardeal*, p. 131 şi urm.

ţara regeluĭ catolic, un episcop saŭ un Mitropolit ortodox, cu putere de la Constantinopol, fără o cerere de la regele însuşĭ, ca aceia pe care Casimir a Polonieĭ o făcuse pentru Ruşiĭ din Haliciŭ. .

În special eraŭ supuse mănăstiriĭ Ţinuturile (χῶραι), care, şi pănă acum îşĭ luaseră preoţiĭ din mîna egumenilor de la Perĭ: al Sălagiuluĭ (Σελατζίου), al Arveĭ (Ἀρτοῦντιν, Ἀρτοκῦτιν), al Ugoceĭ (Ὀγγότζα), al Bereguluĭ (Ἰουμπερέκιν), al Ciceuluĭ (Τζιτζόβιν), al Unguraşuluĭ (Μπαλβανέτζιν = Balványos), al Bistreĭ (Πίστραν). Aceasta alcătuia o diecesă destul de intinsă. Ardealul dădea la această diecesă partea sa nord-ostică, de către Moldova, aceia care atîrna de castelania Rodneĭ saŭ era în legăturĭ cu dînsa. Cealaltă parte a ţeriĭ n'avea nimic a face cu *magister* Balc şi putea fi socotită la Constantinopol ca făcînd parte din sfera de activitate a Mitropolituluĭ muntean, exarh al plaiurilor de peste Carpaţĭ.

Astfel diecesa egumenuluĭ-exarh Pahomie al stavropighieĭ de la Periĭ Sighetuluĭ pornia de la Apusul Maramureşuluĭ, unde avea treĭ comitate în sus şi unul (al Sălagiuluĭ) în jos, cuprindea, fireşte, toate satele maramureşene, pătrundea în Ardeal cu domeniul de patruzecĭ de sate al Ciceuluĭ [1] şi cu cîtă moşie se ţinea de cetatea, maĭ mică, a Unguraşuluĭ. Cît priveşte ţara Bistreĭ, ea n'are nimic a face cu Ardealul, ci e valea rîuluĭ Bistra (ung. Sebespatak), care curge pe lîngă Petrova, unde a fost maĭ tărziŭ reşedinţă de episcop maramureşean.

De la această mănastire cu un egumen care se putea socoti episcop şi căruia lumea îĭ şi zicea Vlădică, s'a luat decĭ obiceiul organisăriĭ în Ardeal a episcopiilor de mănăstire, cum aŭ fost a Vaduluĭ, a Geoagiuluĭ şi a Silvaşuluĭ.

Aceste împrejurărĭ maramureşene nu sînt, de alminterea, fără analogie în alte părţĭ romăneştĭ, precum în Moldova. Astfel cînd Alexandru-cel-Bun făcu cea d'intăiŭ biserică de zid la Rădăuţĭ, cea d'întăiŭ mănăstire domnească, el îĭ supuse nu maĭ puţin decît patruzecĭ de sate, şi aceasta nu

[1] Bunea, *Vechile episcopiĭ*, Blaj, 1902, pp. 18-19.

numaĭ în ce privește «dajdea, poclonul (preoților) și cu veniturile toate», ci și cu «alte lucrurĭ toate», între care trebuie să se înțeleagă și o legătură de ierarchie, un drept de alegere, de supraveghere, de globire și de pedeapsă. În aceleașĭ condițiĭ alte sate, «cu popiĭ», eraŭ închinate mănăstirilor, Putneĭ de pildă [1].

În 1721 însă a ieșit la iveală o formă *latină* a actuluĭ patriarhal din 1391. Cercetîndu-l, vom afla în el multe și marĭ deosebirĭ față de originalul grecesc. Mănăstiriĭ i se zice și biserică; călătoria luĭ Baliță la Constantinopol e pusă în legătură cu starea primejdioasă în care s'aŭ fi aflat împărăția grecească *(infelici et urgente Imperii constantinopolitani statu),* pe cînd știm bine că în Iulie-Octombre 1391 cadiul turcesc, primit în Constantinopol pentru judecățile coreligionarilor săĭ, își căuta în liniște de chemarea sa [2]. Se spune că Voevodul din Maramureș ar fi închinat «biserica» sa către Patriarhie, ceia ce n'are înțeles pentru acel timp și nu se atinge cîtușĭ de puțin în forma grecească, precum n'are rost, nicĭ nu e atinsă binecuvîntarea luĭ Baliță de către patriarh. În loc să se definească legăturile Patriarhieĭ cu stavropighiile și să arăte calitatea de exarch a egumenuluĭ față de anumite Ținuturĭ (χῶραι), se hotărește numaĭ atîta că egumenul va ávea dreptul de a strînge veniturile sale, de a îndrepta și a judeca față de *toți* locuitoriĭ, clericiĭ și *mirenii,* din anumite «pertinentiae» ale mănăstiriĭ, între care se pun, foarte ciudat, la un loc țerĭ ca Sălagiul și Ugocia cu castelele Ciceuluĭ și Ungurașuluĭ, înțelese într'un chip foarte restrîns, și cu sate care nu se pot identifica decît căutîndu-le pănă în comitatul Sătmaruluĭ saŭ în Bihor: «Megyesalja», «Berzava» (pentru Bereg), «Almazigy» (pentru Bistra!). Se maĭ adauge o clausă care n'are nicĭ-o explicație în împrejurările de la 1391; anume că orĭce adevărat Vlădică, «archiepiscop saŭ episcop», ar sta în mănăstire, va

[1] *Uricariul,* XVIII, p. 58 și urm.

[2] Iorga, *Notes et extraits pour servir à l'histoire des croisades,* I, pp. 46-7.

trebui să se supuie egumenuluĭ. În sfîrșit, neînțelegîndu-se ce e o indicție, se pune, în loc de August 6899 din indicția a 14-a, 14 August 6989.

Se vede prin urmare că aceasta e o traducere *greșită* și o traducere *prefăcută* cu anumite scopurĭ. Acuma nu se maĭ putea vorbi de o autoritate bisericească întinsă peste o întreagă diecesă, și egumeniĭ voiaŭ să aibă măcar drepturĭ depline, *ca domnĭ de pămînt*, în șepte sate. Eĭ se temeaŭ pe acest timp, în veacul al XV-lea, cînd răsăriaŭ Vlădicĭ româneștĭ saŭ «greceștĭ» unițĭ, pe cari-ĭ sprijinia Cîrmuirea [1].

Forma latină se lămurește prin porunca din 17 Iunie 1438 de a se face din noŭ hotărnicia satuluĭ Perĭ care se ține, spune actul, de «mănăstirea Sf. Arhanghel Mihail din comitatul Maramureșuluĭ, clădită după ritul grecesc» *(ad modum Grecorum),* cuvinte care nu se potrivesc cu strălucita situație de odinioară, pierdută după moartea Meșteruluĭ ctitor [2]. Tot așa se lămurește prin actele din 1456-7, care arată că «popa Simion, călugărul de la mănăstirea Sf. Mihail Arhanghelul lîngă Apșa», împreună cu zece oamenĭ cărora nu li se dă titlul de călugărĭ, de și locuiaŭ în mănăstirea cea mare și într'o alta adausă pe lîngă dînsa — chiar cuvîntul de «mănăstirĭ» e lămurit ca în actul latin de la 1391 prin «saŭ bisericĭ» — suferiseră încălcărĭ de spre partea orășenilor din foarte apropiatul Cîmpulung, care se vede la picioarele dîmbuluĭ de lut al mănăstiriĭ [3]. Tot așa și într'o poruncă din 1458, privitoare la aceiașĭ neînțelegere, precum și într'un al patrulea act, citat în scrierea luĭ Dulișcovicĭ, apare numaĭ Simion, Simion Sălăgeanul, ca adevărat călugăr: «religiosus frater Symon Kalugyr», i se zice odată [4]. Pe cînd mănăstirea noastră ajungea în acest hal, se ridica la o mare însemnătate *remeția* catolicilor de la Sîntă-Măria lîngă orașul Teceŭ [5]. În 1479, preoțiĭ romînĭ din Maramureș eraŭ

[1] V. *Sate și preoțĭ*, p. 11 și urm., p. 316 și urm.

[2] Mihályi, *l. c.*, pp. 306-7.

[3] *Ibid.*, pp. 377-8, 393-5.

[4] *Ibid.*, pp. 406-7.

[5] *Ibid.*, pp. 429, 469.

scutițĭ de anumite sarcinĭ după cererea pribeaguluĭ episcop sîrbesc de Belgrad, — dacă actul ce s'a adus înnainte, abia la 1721, e autentic [1].

La 1494, Maramureșul avea un episcop de lege grecească, luat dintre călugăriĭ fundațieĭ luĭ Koryatowicz (1360) — decĭ iarășĭ un egumen Vlădică [2]— la Muncaciŭ, pe de altă parte, Ștefan-cel-Mare, ajungînd Domn la Ciceŭ, făcuse episcopie românească la Vad, în vechea diecesă a egumenuluĭ din Perĭ. Acum înțelegem de ce se temeaŭ călugăriĭ de aicĭ ca nu cumva unul din ceĭ doĭ Vlădicĭ să li iea mănăstirea ca să-șĭ facă dintr'însa, măcar un timp din an, reședința.

Aceasta se și întîmplâ de altminterea cu «Vlădica Rușilor». El se așeză la Perĭ, ca în casa sa, și căpătă poruncă de la rege, în 1491, ca să i se dea veniturile episcopale de *toțĭ* «preoțiĭ rusieștĭ» și de toțĭ «țeraniĭ de lege grecească» [3].

Pentru a dobîndi acest privilegiu, el se învoise de bună samă la Unire.

La această încercare de usurpație, urmașul luĭ Simion Sălăgeanul, Ilarie, «de la *mănăstirea bisericiĭ* Sf. Mihail din Maramureș», «egumen» *(prior)*, și nu episcop, îșĭ pregăti o «traducere» cum îĭ venia la socoteală, după vechiul privilegiu patriarhal și-l aduse înnaintea regeluĭ Vladislav cînd acesta se coborî, în 1494, până în părțile Cașovieĭ. El aducea cu sine și originalul grecesc, «pe pergament, cu slove greceștĭ și cu pecete de plumb», dar despre acela putea fi sigur că nu-l va ceti nimenĭ. În privilegiul «tradus din cuvînt în cuvînt» se maĭ prevedea că stareții vor fi aleșĭ de preoțĭ și de locuitorĭ la un loc, cum se obișnuia a se face astfel de alegerĭ prin vechile noastre bisericĭ și mănăstirĭ de peste munțĭ. Regele primi să întărească decĭ clausele, astfel prefăcute și îngustate, ale actuluĭ patriarhal. El puse însă luĭ Ilarie, care și el se va fi arătat cu aplecare către legea stăpînitoare, condiția îndoită, și foarte firească, de a *respecta*

[1] V. *Sate și preoțĭ*, p. 14. Cf. Mihályi, pp. 536-7.

[2] *Ibid*, p. 601, nota 1.

[3] *Ibid.*, pp. 600-1. Pentru un înnaintaș al săŭ în 1485, «popa rusesc Luca», v. Basilovits, I, pp. 16-7. V. și *ibid.*, pp. 19-20.

pe Vlădica de Muncaciŭ, ca pe un maĭ mare călugăr *(sui Ordinis reverentiam)* și a *asculta (veluti superioribus suis)* pe arhiepiscopiĭ ardelenĭ, pe episcopiĭ ardelenĭ în însușirea lor de arhiepiscopĭ [1].

Vlădica de Muncaciŭ nu se lăsă însă cu atîta. Luîndu-șĭ vechile scrisorĭ de învoire, el veni în 1497 să strîngă veniturĭ și în satele maramureșene ale Perilor. La plîngerea luĭ Ilarie, regele-ĭ chemă pe amîndoĭ la Buda, dar Rusul nu se încumetă să se înfățișeze, și astfel pentru a doua oară egumenul de Perĭ rămase biruitor [2].

III.

Dar lupta între Rusul de la Muncaciŭ și Romînul din Perĭ nu era cu puterĭ de o potrivă: astfel acesta din urmă trebui să rămîie învins. Veacul al XVI-lea nu cunoaște decît un episcop de Muncaciŭ pentru tot Maramureșul [3]. La 1552 începu să se clădească din noŭ mănăstirea Sf. Nicolae, care se dărîmase; egumen era pe atuncĭ Ilarion, care căpătă și scutirĭ de taxe pentru preoțimea sa [4].

În 1582, Împăratul, stăpîn al Maramureșuluĭ, supunea Vlădicăĭ de Muncaciŭ «și pe Ruteniĭ ce se maĭ zic Romînĭ [5]. Și la 1597 vedem pe episcopul Vladislav, întorcîndu-se de la Curte [6].

Acest episcop era, neapărat orĭ, un Rus. Mihaĭ Viteazul, ajungînd stăpîn al Ardealuluĭ și rîvnitor al comitatelor unite cu el, între care și Maramureșul, nu putea îngădui aceasta. La 2 Iunie 1600, lua parte la sinodul din Iașĭ Petronie, epis-

[1] Mihályi, p. 607.

[2] *Ibid.*, pp. 624-5. Venirea episcopuluĭ rusesc la Perĭ s'ar putea lămuri prin prădăciunile pe care prin 1490 le făcură ostașiĭ luĭ Ștefan-cel-Mare în Maramureș, arzînd «multe moșiĭ și orașe» *(ibid*, pp. 628-30). De alminterea, mănăstirea de la Muncaciŭ era de lemn, iar cea din Perĭ, de zid.

[3] Seria episcopilor de Muncaciŭ o dă Mondok, în al său *Schematismus dioecesis munkácsiensis*, apărut în 1876, pe care nu l-am avut la îndămînă. Dar el se razimă de Dulișcovicĭ, prescurtîndu-l.

[4] Basilovits, I, pp. urm., 27 și 32-3.

[5] Dulișcovicĭ, I, p. 117, nota 3: «Rutheni quos et Valachos vocant».

[6] Basilovits, I, pp. 38-40, 40 2.

cop de Muncaciŭ, care nu pare a fi fost nicĭ el un Romîn [1]. Trebuie să se amintească însă că la Muncaciŭ eraŭ ostaşĭ împărăteştĭ şi vameş împărătesc şi că nicĭ-odată Mihaĭ nu şi-a pus aicea pîrcălabiĭ. Decĭ episcopul de Muncaciŭ pus de dînsul a trebuit, ca să fie necontenit în ascultarea luĭ, să locuiască aiurea de cît în acea cetate. N'am greşi spuind că el a trebuit să şadă decĭ în mănăstirea de la Perĭ.

Două documente muntene din veacul al XVII-lea pomenesc pe «părintele arhimandritul Serghie de aiĉ de la Tismeana, [pe care Mihaĭ-Vodă] l-aŭ pus episcop în sfînta episcupie ce să chiamă Muncaciŭ, în Ţeara-Ungurească», de «igumenul părintele arhiereŭ Sîrghie carele aŭ fost arhiereŭ la Muncaciŭ şi la Maramureş, aşezat de răposatul Mihail Voevod, cînd aŭ fost Domn în pămîntul Ardealuluĭ» [2]. El a trebuit să fie adus de la Tismana, unde cîrmuia încă de la 1588, după data de Iunie 1600 cînd întîlnim pe Petronie, decĭ în cele din urmă săptămînĭ ale stăpîniriĭ ardelene a luĭ Mihaĭ.

În 1601, după căderea luĭ, în 1606 chiar, el primia întărirĭ de la urmaşiĭ Voevoduluĭ în aceste locurĭ [3]. Sîrghie trebuise să meargă la 1603 la Chiev, pentru sfinţirea acolo [4]. Dar el stătea în legăturĭ şi cu Moldova, şi Simion-Vodă Movilă făcu să i se dea înnapoĭ de orăşeniĭ de la Hust averile ce se luaseră mănăstiriĭ unde-şĭ avea reşedinţa [5]. Ea fu golită de aceĭ ce se încuibaseră într'însa şi intră astfel iarăşĭ în stăpînirea «episscopuluĭ romănesc», precum fusese a înnaintaşilor săĭ. Porunca în această privinţă o dădu din Hust, la 9 Mart 1607, comitele Valentin Homonnay, candidatul căzut la alegerea unuĭ noŭ rege al Ungarieĭ [6].

[1] *Studiĭ şi documente,* IX, p. 31

[2] *Convorbirĭ litera e* pe 1901, p. 811; Arch. Statuluĭ, *Tismana,* pachetul 7 din *Netrebnice,* nº 6 (ed. Tocilescu, în *Columna luĭ Traian* pe 1874, pp 237-8).

[3] Mihályi, p. 394, nota 1.

[4] Dulişcovicĭ, II, p. 79, nota 2.

[5] Basilovits, I, pp. 42-3, 45-6, 46-7.

[6] Mihályi, p. 394, nota. Cf. *Studiĭ şi doc.,* IV, pp. LXI-III.

Dar alt Homonnay, Gheorghe, se hotărî să facă Unirea cu Roma a Maramureșuluĭ, și chemă pentru aceasta în 1614 pe Atanasie Krupeski, din Przemyśl, în Polonia [1]. Aceste împrejurărĭ siliră pe Sîrghie să fugă în Polonia. Fuga aceasta a trebuit să se întîmple însă destul de tărziŭ, supt Gabriel Bethlen, principele cel noŭ al țeriĭ, pentru că episcopul, care n'a putut sta mult timp în această pribegie, a fost chemat de Radu Mihnea, ca Domn al Moldoveĭ, și trimes în Țara-Romănească, pentru a-l face egumen de Tismana, fiuluĭ luĭ Radu, Alexandru-Vodă Coconul, decĭ între aniĭ 1622 și 1625. «Apoĭ răposatul părintele Domnieĭ Mele», scrie Alexandru în April 1626 — data numiriĭ —, «Io Radu Voevod, Domnul țeriĭ Moldoveĭ, l-aŭ adus din pămîntul leșesc la Domnia Sa, apoĭ l-aŭ trimes la Domnia Mea ca să-l am întru cinste, cu socotință și cu bună căutare de către Domnia Mea» [2].

De maĭ mult timp, Spiridon, episcopul Vaduluĭ, prietenul calvinismuluĭ, pe care îl ajutaŭ uniĭ principĭ ardelenĭ, luase titluĭ de Vlădică al Ardealuluĭ și al Maramureșuluĭ și căpătase chiar de la Gavril Báthory, încă din April 1608, puterea sufletească asupra Maramureșenilor [3]. După moartea luĭ se găsi un episcop ardelean, un Mitropolit, Simon Ștefan, care să ajute planurile de calvinisare ale Rákóczeștilor, și astfel și el purtă titluĭ de Vlădică al Maramureșuluĭ, unde loculĭ luĭ Sîrghie nu fu luat de nimenĭ. Titlul maramureșean rămase apoĭ în intitularea Mitropoliților, dar Scaunul de episcop de Muncaciŭ găsi totdeauna printre Rușĭ cine să-l ocupe.

Astfel, urmașul luĭ Serghie fu, în 1618, un Eftimie, apoĭ, în 1623, Petronie, de bună samă cel ce maĭ păstorise odată [4]. În locul lor vine în 1627 Ioan Grigorovicĭ, apoĭ Vasile Tarasovicĭ, care fu sfințit în Moldova, de marele Mitropolit Var-

[1] Dulișcovicĭ, II, p. 81, nota 1.

[2] *Col. l. Traian, l. c.*

[3] Bunea, p. 76, nota 1; Iorga, *Doc. Bistrițeĭ*, II, pp. 94-5, n[le] CCCLII, CCCLIV. V. și actul 29 al Ac. Rom. (semnalat de d. Al. Lăpădatu).

[4] Basilovits, I, pp. 47-9 (era numit și pentru comitatele vecine); Dulișcovicĭ, II, p. 81 și urm. un Porfirie, înainte de Petronie, *ibid.*, III, p. 127.

laam, la 1633, în toamnă, și abdică la 1642, în urma suferinților la care-l supuseră dregătorii domnuluĭ din Muncaciŭ, principele ardelean Rákóczy I-iŭ, pentru că mergea la Cașovia ca să încheie Unirea cu catoliciĭ. Și unul și altul eraŭ «episcopi de Muncaciŭ și de Maramureș», deci și aĭ Romînilor, adăugîndu-li-se esplicit dreptul de a supraveghia «mănăstirile, egumeniĭ și arhimandrițiĭ», deci și mănăstirea din Perĭ [1].

În locul luĭ Vasile fu ales acuma de partida catolică, odată cu declarația de Unire de la Ungvár (1649), alt Rutean, Petru saŭ, călugărește, Partenie Rotosinschi, care rămase unit cu Biserica Romeĭ, pe cînd ceĭ doĭsprezece preoțĭ rușĭ trecuțĭ la calvinism, în posesiunile de la Muncaciŭ ale văduveĭ luĭ Gheorghe I-iŭ Rákóczy, ridicaŭ din mijlocul lor pe episcopul Porfirie Ardan, un Grec. Numărul preoților ce urmaŭ pe Partenie era de 370, dintre cari de sigur destuĭ Romînĭ. De și unit, noul episcop merse la Mitropolitul neunit al Ardealuluĭ și fu sfințit acolo, în 1651—se zice cu ajutorul a doĭ egumenĭ din Moldova (ceia ce e foarte greŭ de crezut însă)[2]. Dar principesa nu-l primi nicĭ după aceasta în mănăstirea de lemn de la Muncaciŭ pe care o ocupase, luîndu-ĭ și toate veniturile. Totușĭ consacrarea luĭ fu recunoscută de ierarchia catolică la 1655 și i se supuseră chiar, la 1660, de archiepiscopul de Strigonia toțĭ unițiĭ din Ungaria. I se dăduse un adăpost în mănăstirea Krasnobroda, la Ungvár [3].

Mănăstirea de la Muncaciŭ adăpostia pe atuncĭ, încă din 1658, alt episcop, acesta însă, nu calvin, ci ortodox, Ioanichie Zăican, poate Romîn de loc, de la mănăstirea Miszticze, în comitatul Bereg. Se întîmplă că fugarul Domn muntean Constantin Basarab, după neizbînda încercăriĭ sale de cucerire a Moldoveĭ, fugi în Polonia și de aicĭ în aceste părțĭ ale

[1] Basilovits I, p. 50 și urm., p. 54 și urm., 57-8, 60 (confirmat la 1674), 62 și urm., 66-7, 69 și urm., 78, 80-3, 92 și urm., nota. Vicariul luĭ Vasile era protopopul Ioan Marinicĭ.

[2] «Episcopul de Bistra» poate fi un protopop de Bistra. Cellalt, «episcopu moldovenesc», vre-un arhiereŭ pribeag. V. Dulișcovicĭ, II, p. 97, nota.

[3] Nilles, *Symbolae ad illustrandam historiam Ecclesiae*, etc , II, p. 824 și urm ; Basilovits, II, p. 88, p. 94 și urm.

Muncaciuluĭ, unde se afla mama aliatuluĭ săŭ, al doilea Gheorghe Rákóczy [1]. Evlavia-l făcu să zidească din piatră biserica de lemn a luĭ Koryatowicz, şi inscripţia pomeneşte că el a mîntuit-o întru amintirea soţieĭ sale moarte, Doamna Balaşa, la 13 Maiŭ din acest an 1661 [2]. El trăia încă la 1684 [3].

Nicĭ Ioanichie nu plăcea însă de la o vreme stăpînitorilor cetăţiĭ Muncaciuluĭ, şi astfel întîlnim pe rînd pe acolo episcopĭ fără trăinicie, precum Iosif Voloşinovschi (1670-5), care se întîlneşte de treĭ orĭ în treĭ sate deosebite, arhimandritul Mihail Serbin, aşezat în Muncaciŭ chiar (Decembre 1675), ca şi Grecul Teofan Mavrocordat din 1677 şi Ieronim Lipniţchi din 1685-8. Biserica latină încearcă şi ea cîţĭva administratorĭ, şi în 1684 ea trimete pe un P. Kaminszky, care ştia zece limbĭ şi cunoştea foarte bine ţara. Protopopiĭ din Sătmar ajunseseră acum aproape neatîrnaţĭ [4].

Urmaşul luĭ Ioanichie la biserica luĭ Constantin Vodă fu un Metodie Racoveţchi, venit de la Tököliani din Caşovia, care păstorià la 1688, luîndu-şĭ titlul de «episcop de Muncaciŭ, Machowicza, de Zips, de Krasnobroda, Maramureş şi prin toată Ţara Ungurească». El avea fiĭ şi o fată, trăia larg şi nu ştia carte: îl sfinţise un pribeag. Lipniţchi i se făcu vicariŭ. Catoliciĭ cercaseră în zadar să-l ducă la Sîrbiĭ din Erlau, ca să rămîie acolo [5].

Pe atuncĭ însă Partenie aflase un dibaciŭ şi luminat continuator în Grecul din Chios, maĭ mult italianisat, Iosif de Camilli, care purta titlul de «episcop de Sivas [în Asia], de Muncaciŭ, de Maramureş, de Machow, de Zips, de Komarom, *vicariŭ apostolic al poporuluĭ de rit grecesc în toată Ungaria* şi sfetnic al Împăratuluĭ», care era acum stăpînul desăvîrşit al acestor părţĭ. Încă de la 1690, el ţinea un sinod la Sătmar. De frica luĭ şi Metodie se declară gata, în 1689,

[1] Vol. IV, pp. CCCIX-X.
[2] Basilovits, I, pp. 100-1.
[3] *Ibid.*, p. 102. Cf. Dulişcovicĭ, III, p. 69 nota, 70 nota, 71 nota.
[4] Basilovits, I, p. 103; Dulişcovicĭ, II, p. 123 şi urm. Cf. *ibid.*, III, pp. 127-8.
[5] Dulişcovicĭ, II, p. 137, nota.

să primească Unirea, care venia astfel din Maramureşul cîştigat asupra Ardealuluĭ [1]. Camilli tipări şi un *catechism* pentru Romînĭ, pe cari-ĭ cuprindea însă în numirea de «neamul rusesc», chiar cînd scria pe limba lor; o a doua ediţie, cu titlul neschimbat, ieşi douăzecĭ de anĭ după moartea luĭ, în Sîmbăta Mare, la 1726 [2].

II.

Prin aceste mijloace şi prin altele, el căpătă în 1693 Crasna românească şi în 1699, Unirea preoţimiĭ româneştĭ chiar şi din alte părţĭ ungurene [3].

Totuşĭ Romîniĭ din Maramureş îşĭ păstraŭ dorinţa lor de a trăi bisericeşte deosebit de Rutenĭ. În 1635, se prevedeau in dieta comitatuluĭ, veniturile «Vlădicăĭ românesc». El era atuncĭ (1635-7) popa Dimitrie, care nu resida însă la Perĭ, unde se va fi dărîmat mănăstirea, ci în mănăstirea cea nouă de la Moiseiŭ, din Răsărit, închinată Putneĭ din Moldova» [4]. El fu prigonit un timp de vice-comite, pîrît de preotul din Borşa, ca trădător, dar rămase, poate până pe la 1640-50, cînd nu ştim cine-ĭ va fi urmat în Maramureşul românesc. N'are o deosebită însemnătate faptul că vedem pe Tarasovicĭ primit de adunarea ţeriĭ supt anumite îndatorirĭ din partea luĭ.

Încă de la începutul negocierilor pentru Unire, se găsi cine să gîndească şi la Romîniĭ din Maramureş. Un anume Isaia, grec de la Atos, fost paroh în Careiŭ, apoĭ (1692) în Debreţin, trecut la Unire cu toţĭ preuţiĭ «din Ţinutul Orăziĭ şi comitatul Bihoruluĭ, până la Gelmariŭ», se îndatori faţă de Camilli «că-ĭ va aduce pe toţĭ la Unire chiar şi fără voia lor» [5]. În Ianuar 1694, el era numit vicariŭ unguresc peste

[1] Dulişcovicĭ, II, p. 27.

[2] Nilles, *l. c.; Bibl. rom.:* II, p. 27, n 190; vol. XIII, cap. I.

[3] Dulişcovicĭ, II, p. 15, nota; Basilovits, II, p. 93.

[4] Tit Budu, *Disertaţiune despre episcopiĭ şi vicariĭ romînĭ din Maramureş* Gherla, 1891, p. 19; Bunea, pp. 82-4.

[5] *Sate şi preoţĭ,* pp. 197-8.

Romînĭ *(in partibus Hungariae super Valachos)*. Se aşeză în Ţara Oaşuluĭ, la mănăstirea din Bicsad, în 1700, şi de acolo mergea cu alaiŭ de cîte paĭsprezece oamenĭ, prin sate, impovărînd pe preoţĭ, cari se plîng peste un an, în frunte cu protopopul Băiĭ-Marĭ, Pantaleon. În 1701 încă, Atanasie, Vlădica ardelean, căpătase apoĭ de la Împăratul părţile Orăziĭ şi Bihoruluĭ pentru sine. Isaia fu ucis la 15 Maiŭ, în mănăstire, de un hoţ, şi se dădu vina pe Romînĭ [1]. Camilli trebui să aleagă în 1705, pentru Bihorenĭ măcar, un vicariŭ deosebit, pe protopopul Sătmaruluĭ, Bizanţie, care fu apoĭ episcop [2].

Ca urmaş al luĭ Isaia, trebuie să se socotească Iosif Stoica. Unii înnaintaşĭ aĭ acestuia fuseseră poate sfinţiţĭ, ca şi Partenie de la Muncaciŭ, în Ardeal, a căruĭ episcopie fusese ajutată de principiĭ calvinĭ în tendinţele sale ierarchice. Iosif, numit de principele Apaffy, îşĭ căută de sigur consacrarea în Moldova, ca şi acel înnaintaş al săŭ care aduse, prin aniĭ 1670-80, Mitropolituluĭ Dosofteĭ actul patriarchal din 1391. Departe de a se supune Ardealuluĭ, el nu recunoscu episcopia, întărită de Calvinĭ, a luĭ Teofil (ales în 1692), ci deşteptînd, în puterea privilegiuluĭ patriarchal, vechiul titlu de exarch al uneĭ stavropighiĭ, luă titlul de administrator ortodox al Bisericiĭ Ardealuluĭ [3].

Acest titlu îl luăm din antimisul de la 1693, al acestuĭ episcop, antimis tipărit probabil în Moldova, şi care, lucrat de călugărul Nicodim, poartă supt icoana cea mare, obişnuită, a Cineĭ celeĭ de taină, un chip al Sf. Mihail, — ceia ce înseamnă iarăşĭ legătura cu vechea mănăstire din Perĭ. El nu stătu însă totdeauna acolo, căcĭ pe la începutul veaculuĭ al XVIII-lea i se zicea «Vlădica din Hust». În 1690, Stoica ţinea un «parţialeş săbor», cu protopopĭ de-aĭ săĭ, la Budeştĭ, în Ţinutul maramureşean sud-vestic al Cosăuluĭ, şi

[1] Basilovits, II, p. 90 şi urm.; Dulişcovicĭ, III, pp. 17-8, nota.

[2] Dulişcovicĭ, III, p. 29, nota 1.

[3] V. antimisul săŭ din 1693, în acest volum, p. 298, nº v. Cf. tipărirea luĭ cu litere latine şi lipsurĭ în Nilles, p. 268, nota 3.

judeca o afacere de moşie, de «iosag» preoţesc[1]. La 13 Maiŭ 1695, el dădea o singhelie, pecetluind-o cu o pecete mare care cuprinde chipul Sf. Mihail; el stătea atuncĭ «la mănăstirea Gĭuleştilor, unde este hramŭ S[fe]ti Mihail A[rha]ngh[e]l». O altă singhelie, din 31 Mart 1696, e pecetluită cu o a doua pecete, purtînd coroana, semnele pastorale şi un ostaş călare, semn că Stoica se coboria dintr'un neam de nobil[2]. La 17 April 1698, Stoica stătea totuşĭ la judecată în Sighet, spre a hotărî în cearta dintre «jupîn Steţ Lupu» şi «jupîneasa Codrea Axinia», care trăsese de păr în biserică pe Măriuţa luĭ Steţ. Hotărîrea pleacă de la «săborul mare din Sighet, pre Scaunul părinteluĭ Vlădica Iosif Stoica, fiind Sfinţia Sa de faţă şi protopopiĭ din eraşul de sus: protopopul Grigorie din Vişăul-de-jos, popa Gheorghie din Săcel, popa Ionaşco din Vişăul-de-mijloc, protopop Lupu din Giuleştĭ ieraşul Cosăuluĭ, popa Lupu din Berbeştĭ, protopop Ioan din Jalova ieraşuluĭ de Sighet, popa Ştefan din Trapşa-de-jos, popiĭ din Slatina, — toţĭ asesorĭ săboruluĭ mare, — jupîn Dan Laslo din Biserica-Albă, jupîn Nan Iuon din Slatina, asesoriĭ, fruntaşiĭ oarmeghieĭ»[3]. Cele maĭ multe din aceste sate, curat româneştĭ, se află pe valea Vişăuluĭ şi in părţile de pe lîngă Sighet ale Tiseĭ. Şi în Iunie Stoica era la Sighet. În ziua de 1-iŭ Ianuar a anuluĭ 1699 «Vlădica românesc al Maramureşuluĭ» era, cu astfel de trebĭ de sobor, la Drăguieştĭ[4]. Un act pe care-l tipărim în acest volum, ni-l arată dînd, la 23 Ianuar 1700, o singhelie unuĭ preot din Comorzana, în colţul apusean al ţeriĭ, — din Cĭumăleştĭ[5]. Peste doĭ anĭ, acest ortodox neînduplecat, care luptà şi cu scrisul împotriva Uniriĭ, mergea la Sibiiŭ să dea la Guvern lămurirĭ în privinţa purtăriĭ sale, şi era lăsat să se întoarcă acasă[6].

[1] Budu, pp. 59-61.
[2] Dulişcovicĭ, III, p. 27, p. 28, nota 1.
[3] Budu, pp. 56-8.
[4] *Ibid.*, p. 61.
[5] Acest volum, p. 234, nº IV.
[6] După *Memoriile* luĭ Nicolae Bethlen, în I. Puşcariu, *An. Ac. Rom.*, XXIII, p. 7; cf. Bunea, pp. 103-4.

Acte de ale luĭ se maĭ întimpină la datele de 1704, 1707, ba chiar o carte de iertare pentru nişte bigamĭ e datată din Sighet, în 1711. Îĭ mersese aşa de bine în aceste ultime timpurĭ de păstorie, încît la 1708 se cerea, de frica luĭ, numirea fără zăbavă a unuĭ episcop unit, în locul lăsat liber de moartea luĭ Camilli [1]. Îl chema şi egumenul Petronie de la Muncaciŭ, prin doĭ protopopĭ trimeşĭ de dînsul [2].

În 1702 însă, unul din concurenţiĭ luĭ Atanasie Anghel, la alegerea de episcop ardelean, Ioan Ţircă, om «învăţat în limba ungurească şi latinească», era prins de Iesuiţĭ şi ţinut în lanţurĭ. De răul catolicilor, el se dădu cu calviniĭ, cari-l furară din temniţa de la Bălgrad, îl ascunseră la Aiud, în vestitul lor Colegiu, şi-l numiră protopop al Inidoareĭ, unde stătu mult. De aicĭ el trecu în Maramureş, unde, din posesiunile sale moştenite, Francisc Rákóczy ducea lupta împotriva Caseĭ de Austria, cu acele cete de *curuţĭ,* care eraŭ alcătuite în mare parte din Romînĭ. Înnainte de moartea luĭ Stoica, Rákóczy, care pregăti Maramureşuluĭ, în 1707, şi un noŭ episcop unit, cu sfinţire de la Chiev [3], numi pe Ţircă episcop, dar nu al Maramureşuluĭ ci «al Ardealuluĭ», cu Maramureşul, fireşte, împreună. Noul Vlădică fu silit însă a trece în Moldova. Cînd, în vara anuluĭ 1706, lucrurile se aplecaŭ spre o pace între Împărat şi Craiul Curuţilor, el scrie din ascunzătoarea sa aceluĭ cu voia căruia era episcop, rugîndu-se să nu fie uitat [4]. Cererea i se îndeplini şi, cînd, în 1707, Curuţiĭ intrară biruitorĭ în Ardeal, Ţircă era cu dînşiĭ, şi el sili pe Atanasie unitul să fugă la Sibiiŭ, unde era Guvernul [5]. Un noroc aşa de trecător ca şi al armelor rákóczyene. Poate că maĭ dăinui un timp prin Maramureş, sfinţind preoţĭ şi în Ardealul-de-sus [6].

[1] Dulişcovicĭ, III, p. 35, nota 1.
[2] *Ibid.,* p. 36, nota.
[3] Nilles, II, pp. 864-7.
[4] Şincaĭ, III, pp. 331-2; *Studiĭ şi doc.,* IV, p. 72, nº LXVII. Cf. Bunea, art. Circa în «Enciclopedia romînă».
[5] Cf. Nilles, I, pp. 372-3.
[6] Bunea, *Ioan Inocenţiu Klein,* pp. 313-4. 349.

Pe o carte bisericească de la Sătcel se însemnă, în 1700, pe lîngă numele Vlădicăĭ Iosif Stoica, şi al «protopopuluĭ Ştefan Petrovan din Petrova» [1]. El înlocuise acuma pe Stoica şi pe Ţircă în toamna anuluĭ 1711, cînd era sfinţit în Moldova şi fácea făgăduielĭ de Unire, din Alba-Iulia, unde-l adusese teologul episcopieĭ unite. El se gîndia la «imunitatea eclesiastică» ce ar fi să-i dea pentru aceasta Împăratul, iar catoliciĭ discutaŭ asupra chipuluĭ cum i s'ar putea aşeza şi luĭ un teolog în coastă [2]. În 1712 el era înnapoĭ la Petrova şi scria intitulîndu-se «popa Stefan alias Serafim, episcopul celor de legea grecească din varmeghea Maramureşului». În 1714 acolo-l bătea un dregător străin, de la care cutezase a-şĭ cere veniturile [3]. Aceiaşĭ era şi în 1715 reşedinţa luĭ [4]. Maĭ ştim că el sfinţià preoţĭ şi prin părţile de sus ale Ardealuluĭ [5]. Sfîrşitul luĭ e cu totul necunoscut.

Ca urmaş al luĭ se întîmpină un Dosofteĭ, căruia i se zice Dosofteĭ Teodorovicĭ. El se intitula «arhimandrit şi administrator episcopieĭ Maramureşuluĭ» [6]. Mănăstirea Perilor era de sigur în ruină pe atuncĭ, — pricina pentru care Serafim stătu în vechea luĭ protopopie de la Petrova. Dosofteiŭ a putut fi însă arhimandrit într'o altă mănăstire, înfloritoare tocmaĭ pe atuncĭ, Moiseiul, închinată de ctitoriĭ săĭ la mănăstirea moldovenească a Putneĭ [7]. Acolo va fi şi stat noul episcop. Despre dînsul se maĭ ştie că sfinţià, ca şi Ţircă şi Serafim, preoţĭ şi în Ardeal, lucru care se opri în 1728, pentru a nu se jigni interesele Uniriĭ [8].

[1] V. vol. următor.

[2] Acest volum, pp. 282-5.

[3] Marki, în *Ungaria*, II, p. 423, citat la Bunea, *Vechile episcopiĭ*, p. 105.

[4] Acest volum, p. 234, nº V.

[5] Bunea, *Ioan Inocenţiu Klein*, p. 314 (satele Dumbrava şi Răpedea-de-jos). Trebuie să se cetească: «Petrovanu Serafim», nu «Petrovan, nu Serafim». Cf. *Vechile episcopiĭ*, p. 105.—În călătoria mea prin Maramureş, am trecut pe lîngă Petrova, care e în calea de la Vişăŭ spre Sighet, dar nu m'am putut opri. În biserica de acolo ar trebui să se cerceteze însemnările din cărţĭ.

[6] Budu, p. 59. Adausul luĭ Dosofteĭ e fireşte ulterior documentuluĭ.

[7] Acest volum, pp. 234-5, nº VI; p. 237, nº XI.

[8] Nilles, I, p. 494; cf. Bunea, *I. Inocenţiu Klein*, p. 3.

La 1723 încă se împrăştiaŭ şi prin bisericile româneştĭ din Maramureş antimise de la Gheorghe Ghenadie Bizanţie (Bizánczy), episcopul rusesc unit al Muncaciuluĭ, care purta titlurile luĭ Camilli. El avea un vicariŭ pentru Maramureş în special, iarăşı un Rus, din Zips, Procopie Hodermarski, frate al episcopuluĭ de maĭ înnainte, Iosif [1]. Ghenadie izbutise a goni pe Dosofteĭ şi a strînge un sobor de Unire la 1716. Un decret împărătesc înlătură la 22 August 1720 pe schismatic. Dar la moartea biruitorului săŭ, la 1733, el se iveşte iarăşĭ, şi vicariul Olszawski se plînge de uneltirile acestuĭ bătrîn aproape orb, care a început iarăşĭ a sfinţi preoţĭ în mănăstirea de la Uglea, unde stă ; el propunea ca Dionisie să fie prins şi închis în vre-o mănăstire de lîngă Muncaciŭ [2].

În ultimele timpurĭ, Bizanţie avuse de lucru şi cu episcopul blăjean, Ioan Inochentie Klein. Acesta fusese totuşĭ preoţit în mănăstirea Sf. Nicolae, unde venise ca tînăr student şi-şĭ făcuse noviciatul. Acolo trimesese el, pentru acelaşĭ scop, treĭ clericĭ aĭ săĭ, dintre cari doĭ eraŭ să fie şi episcopĭ: Atanasie Rednic, Silvestru Caliani şi Grigorie Maier (1738). Totuşĭ Klein căută cu tot dinadinsul să cuprindă supt cîrja sa Maramureşul românesc [3].

De aicĭ resultă că acelaşi Klein nu veni să sfinţească la Pocĭ, cum i se cerea, pe urmaşul luĭ Bizanţie, Blajovschi, care nu voià să vie la Blaj [4]. Noul episcop trebui decĭ să meargă la mănăstirea Uniev, în Polonia.

Încă de la 1725 de altfel, s'ar fi luat o hotărîre definitivă, prin care orĭce legătură bisericească cu Ardealul era ruptă

[1] V. cap. *Antimise*.

[2] Dulişcovicĭ, III, p. 100, nota: «In comitatu Marmoros delitescit etiamnum notus ille unus senecio iam coecus, Dosotheus Theodorovics dictus, in monasterio uglensi, dictus episcopus... Reassumsit temerarius decrepitas vires suas». Cf. pp. 65 nota, 76 nota, 118 nota.

[3] Basilovics, II, pp. 174-6 (cf Bunea, *I. Inocenţiu Klein*, p. 7); Dulişcovicĭ, III, p. 118, nota.

[4] *Ibid.*, p. 115, nota 1.

şi episcopul de Muncaciŭ căpăta toate drepturile asupra ţeriĭ [1]. În 1736 ţara trecu şi politiceşte la Ungaria [2].

Romîniĭ se ţinură de acum înnainte de acel Scaun străin, căruia i se împotriviseră patru veacurĭ. Dar episcopiĭ rutenĭ numiaŭ, pe lîngă un vicariŭ general de neamul lor, şi cîte un «vicariuş a sfîntuluĭ sobor a Maramureşuluĭ», dintre Romînĭ. Astfel a fost supt Vlădica Blajovschi (1738-42), protopopul Văsilie din Gĭuleştĭ. În circularele către Romînĭ se întrebuinţa limba românească. Totuşĭ Romîniĭ nu eraŭ mulţămiţĭ cu atîta, ci, unind conştiinţa naţională cu conştiinţa ortodoxă, eĭ dădură ascultare luĭ Sinesie, episcopul de Arad, care avea legăturĭ cu Rîmnicul, unde tipăria şi cărţĭ [3]. Cînd episcopia se duse la Ungvár, rostul vicariuluĭ pentru «districtele româneştĭ maĭ depărtate», vicariul plătit din veniturile Bisericiĭ bogate a Orăziĭ-Marĭ, ajunse şi maĭ însemnat (1776) [4]. Cîte unul dintre aceştĭ vicarĭ, ca Gheorghe Kőszeghy, care era din Banatul Timişoareĭ şi căruia Romîniĭ îĭ ziceaŭ Chiseghĭ, ştia chiar foarte bine limba noastră [5].

Abia în 1856 însă vre-o sută de parochiĭ rămase în mîna Romînilor se uniră cu diecesa unită ardeleană de sus a Gherleĭ, înfiinţată în 1853. Aceasta dă putinţă uneĭ oarecare mişcărĭ culturale româneştĭ în această ţară românească, maĭ nenorocită decît celelalte, a Maramureşuluĭ.

Adaus.

In satul Giuleştĭ am găsit singura *metrică* veche maramureşeană ce se ştie a se fi păstrat. Într'un caiet de hîrtie tare, in 8⁰ mic, un şir de preoţĭ din vechiul sat al Giuleştilor — a căruĭ istorie, fără nicĭ un interes, de alminterea, se poate urmări după *Diploamele maramureşene* ale d-luĭ

[1] Budu, p. 24.

[2] Acest volum, p. 235, nº VII.

[3] V. vol. IV, p. 88; Mangra, *Slujba sfinţiriĭ bisericiĭ*, Arad, 1905. Cf. Budu, p. 31.

[4] Budu, p. 31.

[5] Budu, p. 32 şi în acest volum, p. 239 şi urm.

Mihályi — însemnă, întăiŭ în latineşte, apoĭ în romăneşte, botezurile, cununiile şi îngropările din satul lor. Scrisoarea e de cele maĭ multe orĭ cu totul neajutată. Reproducem aicĭ tot registrul în transcriere fonetică, îngrijită, lăsînd numaĭ la o parte semnul č pentru ч (înlocuit cu *cĭ)*, din neîndestularea materialuluĭ tipografic.

Vechiul urbariu al Beişuluĭ.

În proprietatea mea se află, într'un caiet lunguieţ, din anul 1600, urbariul domeniuluĭ Beiuşuluĭ, care se ţine astăzĭ de episcopia romănească unită a Orăziĭ-Marĭ. A-l reproduce în întregime, cu condiţiile agrare, nu mi s'a părut de nevoie. Chiar din nume n'am reprodus, de la un loc, decît pe acelea care pot să ofere un interes de limbă. Din nenorocire, ele sînt foarte viţiate şi pe lîngă aceasta, de tot răŭ scrise.

VI.

DOCUMENTE AMESTECATE.

I.

Acest act al luĭ Ludovic-cel-Mare înfățișează un interes deosebit pentru că din el se vede că în ultima luptă a regeluĭ cu Vlaicu-Vodă al Țeriĭ-Româneștĭ *el și-a căpătat înapoĭ Severinul*. D. Hasdeŭ l-a văzut în 1874, pe cînd actul era în stăpînirea d-luĭ Carol Szabó, și a dat un bun resumat în *Col. luĭ Traian* pe 1874, p. 126. Romîniĭ aceștia sînt de sigur fiiĭ unuĭ Raicu, de și odată numele acestuia se află scris «Wayk». Cf., pentru împrejurărĭ, articolul mieŭ *Luptele pentru stăpînirea Vidinuluĭ*, din «Convorbirile literare» pe 1900.

II.

Un act de la Vlad Dracul nu poate să fie fără interes. Acela pe care-l dăm aicĭ într'o traducere din veacul al XVIII-lea, are, de sigur, o formă neobișnuită. Ea vine însă, nu dintr'o falșificare, ci din neînțelegerea traducătoruluĭ din slavonește, care și-a permis și adăugirĭ. Căcĭ unele formule sînt foarte bine păstrate, și nu e unul din boieriĭ citațĭ care să nu se întîmpine în alte acte de la Vlad însușĭ saŭ de la ceĭ maĭ apropiațĭ urmașĭ aĭ săĭ. Vezĭ I. Bogdan, *Relațiile Țăriĭ-Romîneștĭ cu Brașovul și cu Țara-Ungurească*, I, Bucureștĭ, 1905, p. 72 și aiurea.

III.

Despre protopopiatul Inidoareĭ.

Încă din vechĭ, tîrgul Inidoareĭ, care se ținea de cetatea Hunyazilor, aveaŭ o biserică de lemn. Atît Ladislas, cît

şi Matiaş, fiiĭ luĭ Ioan Corvinul, încuviinţează facerea eĭ din noŭ.

Peste cincĭzecĭ de anĭ de la această învoire, Beatricea, văduva tînăruluĭ Ioan Corvin, fiul natural al luĭ Matiaş, folosindu se de drepturile pe care le aveaŭ ctitoriĭ, numeşte protopop la biserica înnoită în 1456 pe un anume Petru, preotul de la «Zoczath». Pe acelaşĭ timp întîlnim un protopop la Şebeştĭ, în părţile Beiuşuluĭ [1]. Sînt ceĭ maĭ vechĭ protopopĭ ardelenĭ. Eĭ se întîlnesc înnainte de biruinţa calvinismuluĭ, şi prin urmare aşezămîntul trebuie să fie de obîrşie greco-slavă, adus prin principatele noastre; cu toate că actele cele maĭ maĭ vechĭ nu cuprind aicĭ nicĭ-o menţiune de protopop, trebuie să se amintească de presenţa în Moldova la sfîrşitul veaculuĭ al XIV-lea a unuĭ protopop grec trimes de la Constantinopol pentru ca să împace certele bisericeştĭ din această ţară [2]. Într'un fel, eĭ îndepliniaŭ şi sarcina de episcopĭ.

La 12 August 1582 abia, găsim o nouă numire de protopop, pe care o face comitele perpetuŭ al castelului, Ioan Török, urmaş al luĭ Valentin Török, care cel d'intăiŭ avuse acest loc. Data aceasta, protopopul se chiamă Moise, şi i se daŭ drepturĭ întinse, de supraveghere şi strîngere a veniturilor [3].

Ghenadie, Mitropolitul ardelean de la începutul veaculuĭ al XVII-lea, întăreşte printr'un act românesc pe protopopul de Inidoara Ianăş, şi acesta se maĭ bucură de două întărirĭ, a luĭ Ştefan Simionovicĭ şi a luĭ Sava Brancovicĭ. Pe vremea

[1] Vol. XIII, la *Şebeştĭ*.

[2] Iorga, *Geschichte des rumanischen Volkes*, I, p. 296. Cf. A. Grama, *Instituţiunile calvineştĭ în biserica românească din Ardeal*, Blaj, 1895, p. 207 şi urm.

[3] Acest volum, pp. 278-80. N-l V e şi în Cipariu, *Acte şi fragmente*, p. 72; acelaşĭ, *Archivu*, p. 611. Nº VIII, în *Acte şi fragm.*, pp. 253-4, nº X, *ibid.*, pp. 254-5 (trebuie a se îndrepta la mine: «spăsască» pentru «stăiască» şi «'parfie» pentru «partie»). Din nº XI, Cipariŭ are apoĭ o formă tipărită, cu un adaus la urmă: «drept aceea, fiiule, şi ţie ţi se cadese fiĭ treaz, nebeţiv, nesfadnic, neiubitoriŭ de argint, ce blînd, smerit, cu învăţătură bună, ca se te spăseştĭ si pre tine şi pre ceĭ ce te vor asculta».

acestor din urmă ierarchĭ eraŭ alcătuite în protopopiate după moda calvină Ţinuturile din jurul localităţilor Alămor, Orăştie, Haţeg, Hunedoara, Ilia Murăşuluĭ, Beiuşul saŭ Şegheştiĭ, precum şi Ţara Făgăraşuluĭ, unde se rînduiseră treĭ protopopĭ [1].

Moise avu ca urmaş pe Nicolae, iar în locul acestuia fu numit administrator, la 1696, de Vlădica Teofil, începătorul Uniriĭ cu Roma, un preot Ioan, din oraş chiar. La 1715 iscăleşte într'un act popa Moise din Inidoară, lîngă maĭ mulţĭ nemeşĭ de acolo şi fără să se dea numele protopopuluĭ [2].

Cu aceasta se încheie şirul actelor ce se păstrează încă în archiva bisericiĭ din Inidoara.

Celelalte documente din acest capitol sînt singheliĭ şi scrisorĭ episcopale care n'aŭ nevoie de lămurirĭ. Cu privire la n[le] xv-vi, se poate adăuga că alte scrisorĭ ale luĭ Pataki s'aŭ dat în Nilles, pp. 32-3, 406 şi urm.

---

[1] Petru Maior, *Ist. bisericească,* p. 72 saŭ Cipariu, *Archivu*, p. 629.
[2] Acest volum, p. 282, n° x, pp. 386-7, n° xvii

VII.

DESPRE ANTIMISE.

Antimis se numește mărama de pînză, rare orĭ de mătasă care, cuprinzînd moaște de sfințĭ cusute într'însa, se așterne pe masa altaruluĭ, pe care se face sfînta slujbă. Pe antimis se înfățișează cina cea de taină une orĭ, iar de regulă punerea în Mormînt. Une orĭ se adauge dedesupt vre-un sfînt ocrotitor. În cele patru colțurĭ sînt evangheliștiĭ. Se maĭ vede crucea, uneltele răstigniriĭ, inițiale [1]. O inscripție încunjură margenile, o alta se află supt scena din mijloc. Ele amintesc pe archiereul care a sfințit antimisul.

Timpul, cu schimbările ce le aduce, ca și obiceiul, observat pe alocurea, de a se da antimisurĭ nouă de fiecare arhiereŭ ce se urmà în Scaun, a adus peirea multor sute și miĭ de astfel de prețioase documente de istorie și artă.

Aceasta s'a întîmplat maĭ ales la noĭ dincoace de Carpați, unde nu e nimic maĭ rar decît să găseștĭ un antimis vechiŭ. Romîniĭ de dincolo, și în acest domeniu, aŭ păstrat maĭ bine. La exposiția din 1905 de la Sibiiŭ, ca și prin deosebite parohiĭ am putut strînge astfel o mulțime de tipurĭ de antimise. Atuncĭ nu mă gîndiam să le daŭ unul după altul, așa încît la unele am lăsat, în grabă, la o parte formulele.

Cele maĭ vechĭ antimise ale noastre eraŭ de sigur slavone, Din Țara-Romănească însă, nu s'a păstrat nicĭ-unul cu inscripția în această limbă. Tot așa nicĭ din Ardeal, care a urmat în viața sa bisericească maĭ ales exemplul principatuluĭ ce era maĭ mult în hotar cu Romîniĭ ardelenĭ. Din Moldova avem însă un antimis slavon, de și nu e maĭ vechiŭ

[1] Pe antimisul luĭ Iosif Stoica ele sînt: ιн. ψι. нн. кд. мл. рб.

decît începutul veaculuĭ al XVIII-lea, dar la cuvintele în vechea limbă bisericească care pomenesc pe Pahomie de Roman (1707-14), urmaşul Ghedeon (1737-43) a adus o notiță românească. Slavone sînt antimisele episcopilor de Muncaciŭ, chiar pentru bisericile româneştĭ care-ĭ recunoşteaŭ, şi tot slavon e şi acela al episcopuluĭ romîn din Perĭ, de la sfîrşitul veaculuĭ al XVII-lea, Iosif Stoica.

Antimise greceştĭ încep a se răspîndi prin călătoria şi petrecerea îndelungată a patriarchilor Răsărituluĭ, maĭ ales a celor de Ierusalim, în principate, precum şi prin darurĭ de ale negustorilor grecĭ aşezațĭ de la un timp în monarchia vecină. Un patriarch de Antiochia, Silvestru [1], împarte antimisurĭ greco-romîne (1748).

Desemnul şi formulele sînt deosebite de la o țară la alta. Dar Ardealul se ține destul de strîns de Țara-Românească, pe cînd o asămănare se vede între Moldova şi Maramureş.

Cel maĭ vechiŭ antimis al Mitropolieĭ muntene e de la Teodosie, din vremea lui Constantin-Vodă Brîncoveanu. Cunoaştem apoĭ pe acelea ale luĭ Mitrofan, Neofit şi Grigorie I-iŭ, şi în sfîrşit pe al luĭ Ignatie Grecul [2], din veacul al XIX-lea. De la Rîmnic se cunoaşte un antimis al luĭ Climent, altul al luĭ Grigorie şi un al treilea al luĭ Filaret. N'am găsit niciun antimis buzoian.

Din Moldova avem antimisul de Roman, citat, şi unul ale Mitropolieĭ, supt Gavriil Calimah.

Din Maramureş, un antimis din 1723 al luĭ Gheorghie Ghenadie Bizanție, se adauge la acela, iarăşĭ analisat maĭ sus, al luĭ Iosif Stoica.

Un antimis, maĭ vechiŭ, de la Vasile Tarasovicĭ are acest cuprins, în traducere latină (Dulişcovicĭ, III, p. 70, nota):

«Gratia S. et vivificantis Spiritus, opera d. Basilii Taraszovics, episcopi Munkacs. ac Marmaros. ac totius Hungariae orthodoxae s. cath. Ecclesiae et ap. consecratum an-

[1] V. tabla la *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII-lea.*

[2] V. ale mele *Inscripții din bisericile Românieĭ,* I, p. 288.

timisium, hoc est portatile altare magni domini Dei salvatoris nostri Ihesu Christi ad celebranda divina liturgiae mysteria ad [ecclesiam S. Ioannis Baptistae et praecursoris Domini in possessione Nereszvicza, mense iunii 20], 1648».

Se pomenește și antimisul din 1666 a luĭ Ioanichie *(ibid.*, p. 68, nota).

În Ardeal antimisele încep cu Iosif Budai. Până la scisiunea religioasă, ele urmează cu Varlaam, Teofil și Atanasie, care a pecetluit Unirea.

De aicĭ înnainte, avem măcar cîte un antimis, de la fiecare episcop unit. Cînd Curtea austriacă trimete și episcopĭ neunițĭ, începînd cu Dionisie Novacovicĭ, avem și întreg șirul antimiselor de la aceștia.

De la Oradea-Mare însemnăm antimisele luĭ Darabant și Erdélyi, — acesta cu litere latine.

DOCUMENTE.

I.

[C. 1680.] † Dat am scrisore mè la măna jup[î]nuluĭ Gligorie precum să să știe că m'am rugat de dumnealuĭ de mi-aŭ făcut bine cu leĭ 300, să abŭ aibă *(sic)* a-ĭ da dumnealuĭ la Paștĭ, cu zečuiala lor, fără nice-o gălŭciav[ă], și m'am iscălit eŭ maĭ jos, ca s[ă] să creaz[ă]. Eŭ Ivan platnic, Iul. 10.

II.

După 12 Ianuar 1690. «Nos infrascripti Christe Bulieb, George Gaal, Opre Modiran, Illyie Szerbul et Thomas Mikul, seniores et iurati regii pagi Bongard», acordă Grecilor din Sibiiŭ voie de a clădi biserica lor, îndatorindu-se a da bisericiĭ săseștĭ 100 de fl. ungureștĭ.

Copie.

III.

Sibiiŭ, 18 Iunie 1691. «Vlad Puschkaschul, nunc in praedio Ampl. et Prud. domini Ioh. Stentzel», arată că a vîndut pămîntul ce avea în Bungard, «postquam autem mercatores graeci templum eo aedificare cœperunt».

Maĭ târziŭ, Compania arată că făcuse biserica, «respective pro suorum decedentium humatione».

IV.

Bucureștĭ, 3 Iunie 1692. Dosofteiŭ, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru eleimosină.

V.

Iașĭ, 11 Novembre 1692. Dosofteiŭ de Ierusalim către Companie, pentru eleimosină.

VI.

Bucureștĭ, 17 Mart 1693. Dosofteiŭ de Ierusalim către Companie, pentru eleimosină.

VII.

† Adec[ă] eŭ Ghiorghie Lazăru den satu den Bungar, înpreună cu fămeaia mia Ana și cu fečoriĭ mieĭ Oprea i Ghiorghie, scriem și mărturisim cu acestu al nostru zapisu ca să fie de bună credință la cinstită măna Mării Sale Doamniĭ Marii Bălăčanca [1], precum să s[ă] știe că am. văndutu Mării Sale un loc în hotarul Voichițeĭ, care loc iaste în lungu stănj. 70 și latul stănj. 7, cum mearge lungul, alăturea pre den jos cu locul bisearecii; care loc aŭ fostu datu sf[i]nteĭ besearecĭ de Manea Țăranul, și iar cum mearge locul în lungu, pre den jos, alăturea cu Toma Mic; și l-am văndutu dreptu ban[ĭ] gata florințĭ 7, și ne aŭ datu toț baniĭ deplin în măinile noastre. Și am văndutu cu știrea tu-[tu]ror bătrănilor den sat și a vecinilor noștri, care aŭ fostu mărturiĭ de faț[ă], anum[e]: Ion Bobeșu, i Oprea Inbăruș, i Toma Inbărușu, i Gheorghie Inbărușu, i Radu Vlad, i Toma Mic goțmanul, și alțiĭ careĭ vor maĭ iscăli maĭ jos mărt[urii]. Și pentru ca s[ă] crează, ne am pus maĭ jos și deagetele în loc de peceț. Și am scris eŭ Ion păr[călabul], și mărturisescu. Mart 13 dn., l[t] 7202 [1694].

Toma Mic goțman, mărt[urie]. Eŭ Gheorghie Lazăru. Ana, fămeaia luĭ Ghiorghie. Ion Bobeș mărt. Oprea Inbăruș mărt. Oprea fečorŭ luĭ Ghiorghie. Ghiorghie Inbăruș mărt. Toma In[b]ăruș mărt. Ghiorghi.

I Radu Vlad, snă Gheorghie Lazăr.

† Radul Log[o]f[ăt] Glineanul snă Iacov v[t] Vor[nic], mărt.

[1] Fiica luĭ Șerban-Vodă Cantacuzino și văduva Agăĭ Constantin Bălăceanu. V. între altele vol. III, pp. 27-9.

VIII.

Izvodŭ.

† Adec[ă] eŭ Radul Vladu de în satu de în Bungaar, înpreun[ă] cu fámiia mè Soora și cu fiiulu nostru anum[e] Banĉulu, dat-am zapisul nostru la m[î]nele dumneluĭ jupunuluĭ chirie Banu oluh. *(sic)* ca s[ă] fie de bun[ă] credență precum să s[ă] știi că, fiendu dumneluĭ ispravnecu Cumpanii neguțitorilor ot Sibiiŭ, i-am văndutu un locu ci s[ă] cheam[ă] a[i]ce într'acestă țear[ă] erdașu, de aice de în satu de în Bungaar, ca s[ă] fii pre seama sf[i]nte[ĭ] bes[e]reacĭ ceĭ de peatră, caar[e] iast[e] aice în Bungaar, făcut[ă] de neguțtor[i] de Companie Sibiiuluĭ; car[e] locu iaste în hota rul, la Rupturiĭ, și iaste locul în latu stănj. 13 și în lungu stănj. 70. Și l-am văndutu de a nostră bun[ă] voe și [cu] șter[ea] vecinilor noștri, și de în sus și de în jos, și cu șter[ea] tuturor sătenilor, și l-am văndut dereptu ban[ĭ] gata frornŭțĭ 12 și am luotu toțĭ ban[iĭ] în mănele nostre. Și iaste acestŭ erdaașŭ pre den sus în răzor cu Ilie Sărbul, și alătur[e] pre de în jos iaste Mihaiŭ Buzudighinah [1], și în capu de spre amez, zih să lovește cu locul car[e] l-a cumpăreat Domna Mariia Băl[ă]ceanca, iar pre sîmah sveinteĭ bis[ea]riciĭ, iar în capul de spri meaznopti să lovește cu Banĉul Comaan, — ca s[ă] fii sv[i]nteĭ bis[e]reciĭ stătătoor în vecĭ, și dumnelor pomaan[ă] în veciĭ. Iar cen[e] s'aar scula cu vre o păr[ă] saŭ cu vre o gălcevă, or[ĭ] de în noĭ, or[ĭ] de în nemul nostru, or[ĭ] de în vecine, saŭ de în săteniĭ, să fii închinat flornŭțĭ 100, să-ĭ dè domnuluĭ județuluĭ ot Sibiĭ și sv[i]nte[ĭ] bis[e]reciĭ să dè flornŭț 100, atun[cea] să s[ă] apu[ce] de păr[ă]. Și, căndu am luotu ban[iĭ] și am făcutŭ acestu zapis, fost-aŭ mărturiĭ: Linahrtu cruitoriul, ot Sibiiŭ, fiĉorul luĭ Linartu, ca[re] iaste caasah în Cornu, în potreva casiĭ Sfatuluĭ, și jupunul Dumitru Plașcu i Panaitu Ghiorma și Ianea Grevaĉu și popa Iaon ot Boiț[ă] și popa Ianea ot Porceștiĭ și Toma Badul ot Bungaar și Ion Bobeșu ot tam, Ilie Sărbul ot tam, Opre Co-

[1] Buzdughină.

maan ot tam, Gheorghi Lazăr. Şi pentru credinţa ne'm pus maĭ jos degetele şi iscălitur[i]le, ca s[ă] si crez[ă].

Eŭ Radul Log[o]f[ăt] Glinenul, cu vo[ia] lor. Ap. 16 dn., let 7202 [1694].

Δημήτρης Θεωδορανοῦ μάρτηρος. † Παννανγιότης Γγίονκος μαρτηρὸ ὃς ἄνοθεν. Eŭ Toma mărt[urie]. A[z] Badulu. Eŭ Ion mărt. Bobeşu. Eŭ Elii mărt. Sărbul. Eŭ Oprea mărt. Coman. Az popa Ianea mărturiŭ. Gheorghi Imbăruşu mărtur[ie] Ghiorghi mărt[urie]. Lazăr.

Γιάνις Γριβάκις μάρτιρας.

[Şi copie.]

IX.

Circumspecte domine iudex mercatorum.

Hac mea praesenti notifico Suae Dominationi quod literas Constantinopoli a domino Davia acceperim, ad manus eius pervenisse 300 florenos germanicales in 80 ducatis turcicis; quod volui insinuare Suae Dominationi pro sua cautela. Cui omnia praecor, et maneo Suae Circumspectae Dominationis...

Albae, 23 Iulii 1694.

Comes Veterani.

[V^{o}.] Circumspecto domino Demetrio, Graecorum mercatorum iudici, mihi honorando, Cibinium.

[Pecete roşie cu vulturul.]

X.

1-iŭ Februar 1695. «Matthe Benne, Thome Mikul, Thome Imbrus et Kirste Bosse, Opre Barb et Opre Imbrus, omnes incolae regii pagi Bongardt», împrumută 48 de fl. r. de la judele grecesc Dimitrie.

XI.

Ecc^{mo} sig^{r}, sig^{re} et patron mio Col^{mo},

La gratiosissima di Vostra Eccellenza mi è capitata ai 15 del corrente coi 500 ungari d'oro, dal latore della presente, e la ringratio infinitamente. Con altra occasione scriverò al

signor Scalvirosi, e la mandarò a Vostra Eccellenza per farglila capitare. Del resto, mi rimetto al latore, et io resto per sempre.

Di Vostra Eccellenza

Humilissimo, obsequiosissimo

et observandissimo servitore: *I. Porfiriti*[1].

Adrianop[o]li, 16 giugno 1695.

[Adresa:] Alla Sua Eccellenza il signor F. Conte Veterani, generalissimo nella Transylvania nelle armi di S. M. Cesarea, mio padrone Colendissimo.

[Pecete roşie cu caduceŭ.]

XII.

† Adecă eŭ Ionŭ Imbaruşŭ de în satŭ de în Bungaar, înpreun[ă] cu famiia miah Anah şi cu fečori noştri anum[e] Opre i Stana, screim şi mărŭturisim cu acesta al nostru zapis ca s[ă] fii de bun[ă] credenţă la cinstită mănă Mării Sale Domni Marii Băl[ă]ciancăĭ, precum să s[ă] ştii că am văndutu Mării Sal[e] de în locul meŭ de caas[ă] pre jum[ă] tate şi cu caasa, şi locul iaste lungul stănj. 25 şi în latŭ stănj. 8, car[e] locu iaste al[ă]tur[ĭ] cu bes[e]rica, şi locul l-am văndutŭ în flornŭţĭ 20. Şi casah în flornŭţĭ 14; şi ne'ŭ datŭ tooţĭ bani gaatah în măna nostră. Şi am văndutŭ de a nostră bun[ă] voi şi cu şter[e] Mării Sal[e] domnuluĭ judeţuluĭ-maar[e] şi a cistetuluĭ Svatu şi cu şter[e] sătenilor noştri, şi a Sasilor, şi a Rumănelor, pentru c'aŭ voitŭ şi aŭ lăsatŭ domniĭ şi s[ă]teniĭ că va să fii acestŭ locŭ pre sîama bis[e]reciĭ de poman[ă]. Şi l-am văndut ca s[ă] fii stăt[ă]tor in viaciĭ. Şi aŭ fost mărŭturiĭ de faţă, anum[e] Crăstea Boziaşŭ Şchiaulŭ i Mateiŭ Benea fălnoğul i Toma Micul i Ioan Bobeşu şi Ilii Sărbul i Toma Imberuşu i Gheorghi Lazărŭ i Opre Imbăruş. Şi pentru adevărată credenţă ne am pus maĭ jos degiteli. Şi am scris eŭ Radul Logf. Glinianulŭ cu voia loor. Iulea 15 dn., let 7203 [1695]. Eŭ Ionŭ. Eŭ Ana. Eŭ Crăstea mărt. Boziaşu, Şchiaul. Eŭ Mateiŭ Benea fălnogiul mărt. Eŭ Toma Micul mărŭturii. I Ioan Bobeşu

[1] E cunoscutul Mare-Dragoman Ienachi Porphyrita. Cf. vol. III, pp. 96-8.

mărŭturii. Ilii Sărbul mărŭtru. Eŭ Toma Imberu mărt. Eŭ Ghiorghi Laz[ă]rŭ. Eŭ Opre Imbăruş mărti.

XIII.

Scrisorĭ de la patriarchul Dosofteiŭ de Ierusalim, pentru pomenĭ trimese prin κύριον Πάλκου Φλώρια, datate Adrianopol, 1698 (?), Bucureştĭ, Ianuar 1698.

XIV.

Bucureştĭ, 16 Mart [1698]. Dosofteiŭ, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru eleimosină.

XV.

† Adec[ă] eŭ Şărban Braşoveanul dat-am zapisul mieŭ la măna jupînuluĭ Gligorie din cetate' Sibiiŭ, precum să s[ă] ştie că mi-aŭ făcut bine cu leĭ 75, ca s[ă] aibu a plini ceştĭ banĭ păn în 2 aĭ, să dăm întru an leĭ 37 p[l] şi, al doilea an deca să va plin[i], iar să daŭ t[l] 37 p[l], ca să plinescu eŭ aceştĭ ban[ĭ] ce scrie maĭ sus, t[l] 75. Iar, nepurtănd eŭ grij[ă] să plinescu aceştĭ ban[ĭ] la zi şi la soroc pecum m'am legat şi m'am aşăzat cu dumnealuĭ, să aibu a le da dobănda acestor ban[ĭ], de zeč[e] doĭ; nič măcar niscar[e] marfă să nu-ĭ daŭ, saŭ niscar[e] unelte, numaĭ ci să-ĭ daŭ ban[ĭ] gata, precum m'am aşă(ja)zat cu dumnealuĭ. Iar, cănd să va plini anul, precum scrie maĭ sus, să ĭ daŭ t[l] 37 p[l], să aibu a trimite la dumnealuĭ baniĭ la soroc şi la zi. Iar, netrimiţănd baniĭ la zi, şi ar veni dumnealuĭ cu vre o cheltuial[ă], saŭ niscar[ĭ] oamen[ĭ] domneştĭ cu niscar[e] zečuial[ă] saŭ trepede, să fie tot de la min[e]. Iar, de să va prinde oar[e]-cum vre o moarte mie, să fie volnic dumnealuĭ să apuč[e] pre fămeia mea, să plătească tot ce scrie în zapis. Aşijderea, prinzăndu-s[ă] vre o moarte fămeiĭ meale, să apuč[e] pe copiiĭ mieĭ să plătească tot. Şi, cănd am făcut acest zapis, fost-aŭ mulţĭ oamen[ĭ] bun[ĭ] şi neguţător[ĭ] mărturie, anum[e] car[e] vor iscăli maĭ jos. Şi pintru maĭ adevărat[ă] credinţă mi-am pus deagetul şi iscălitura maĭ jos, ca s[ă]

creaz[ă]. Şi am scris eŭ Radul Braşoveanul cu zisă luĭ Şărban. Lt 7207 [1698], Dichevrie.

† Şi, deca să va plin[i] aceştĭ ban[ĭ] ce scrie la zapis, să aibu a da eŭ Şărban leĭ 5, iar, nedănd aceşt[i] leĭ 5, să daŭ dobănda ce scrie maĭ sus.

Eŭ Şărban.

Şi sănt eŭ Radul chezaş pe Şărban şi platni[c] pentru aceştea ban[ĭ], să poarte grija să-ĭ plătească aceştea ban[i]. † Eŭ Dimitru. † Duumitru sud[itul], martur. † Eŭ Dima Leaful, martur. † Radulŭ sin Alecsi, mar[tur].

[Tot aşa la Decembre 7207 [1698], pentru Radul Braşoveanul.]

XVI.

[C. 1700.] Cu fericită viiață, pace, sănătate, spăseniia sufletească, D[u]mnezăŭ sfăntulŭ să vă dăruiască. Ne închinăm şi noĭ cu plecăčune, maĭ micĭ finĭ şi de bine voitorĭ d[u]mnialorvostră, anume jupăne birò al cinstiti şi al pravoslavnici Companiĭ neguțători Sibiiuluĭ. Iarăş caz la fața dumnalorvostră, şi mă rog iarăş cu plecăčune cum, de ni să vo cădè ceva ceva *(sic)* di la rămăşița jupănuluĭ bačul Coman Băcanul, în chipul mieŭ ieŭ punŭ pe jupănulŭ fratele şi eŭ Hriza, poşta al țări, să fie cu ştiința sa, d[u]mnealuĭ iară ce mi s'a veni mia, potă să stè suptŭ măna jupănuluĭ birăulŭ, pănă oĭ putè da ieŭ fată cu dumnealuĭ. Că iacă şi de ačasta fac în ştire dumitale, jupăne biroŭ şi jupăne nănaş, cum iată părintele Cuzmanŭ, în viiața jupănuluĭ socru, anume fratele dumnaluĭ Ioon Ognan, întămplăndu-să şi dănd de orece pagubă, s'aŭ pus maşterea găzdoi mele şi aŭ cerutŭ di la părintele o sută de florințŭ, şi i-aŭ dat îndată, şi d[u]mneaeĭ i-aŭ pus casa şi bolta zălog din Bălgrad, că atunča nu era călugăr, şi aŭ prins bucuros pă acèle să dè, şi atunča dumnaluĭ aŭ zăs de cumnată, de(t) dat voĭ da bucuros, dară pintru frate-mieŭ nu voĭ cere camătă. ce, cănd vițĭ putè, să mi-ĭ dațĭ. După aceia văzănd dumnalu[i] că aŭ muritŭ găzdoia jupănuluĭ socru, D[u]mnezăŭ să-lŭ hodinească, şi d[u]mnealuĭ i-aŭ venit vreme de s'aŭ călugăritŭ, s'aŭ pus de aŭ îndemnat pe jupănulŭ socrul,

unde aŭ știut că are la dumnaluĭ ača sută de florinț, și s'aŭ adus ce aŭ avut di pe sufletŭ maĭ bun, tot, la dumnalu[ĭ], și bani, și argintulŭ, și contoșul cel de anglie roșu, de l-aŭ dat soru-sa jupănesi Opreni, și fata, adecă găzdoia mè, aŭ rămas plină de obidă și aŭ eșit di la dumnaluĭ cu ochi plin[ĭ] de lacrămĭ. De-aatunč nice n'aŭ maĭ dat față cu părintele, că aŭ văzut ce milă aŭ avut, că ne-aŭ arsu și focul de doă orĭ și încă s'aŭ pus dumnaluĭ de aŭ luat camătă după frate mortŭ, treĭzăcĭ de florințŭ; încă aŭ zăs că i-arŭ face cinčzăcĭ, și găzdoia mè, de căte orĭ ăĭ vine aminte, de-atăte orĭ plănge. Acum jupănulŭ bačul Comanŭ iacă pănă trăia dumnaluĭ tot ne aŭ făgăduit că după morte încă ne vo lăsa ce s'a cădè, și așa cum ne spun omeni bunĭ că ar fi lăsat ce ar fi lăsatu, dară că amŭ socoti că aŭ fostŭ frate bun, și jupănul socru ca și părintele călugărulŭ, dară ahasta nu socotescu că de treĭ frațĭ și o sor n'aŭ rămas maĭ mulțĭ nepoț, nice nu va rămănè cine să-ĭ maĭ pomenască, că li să stănge. Ieŭ slugă maĭ mică jup[ănu]l birò: *Hriza Frenți.*

[Pecete mică, roșie, ștearsă.]

[Adresa :] La marele jupănul birăulŭ cinstiti Compani Grecilorŭ, anume jupănul nașul Horvatŭ Ghiorghi ot Sibiiŭ.

XVII.

† Să să știe precumŭ aŭ venit Gheorghie Lambovič ot Rămnicŭ, fratele Chiriĭ Lamŭbovičŭ, și aŭ tocmitŭ niște boĭ de la mine, chira Pateriul ot Sas-Sebeșŭ, și aŭ luat boĭ 58, făr de răaș *(sic)*, făr de armițiia, într'o mie și optŭ sute și cinzecĭ de florințĭ, florin[ul] căte treĭ mariiașŭ, și mi-aŭ dat florințĭ o mie și șase sute și patrozeč și noao, și mi-aŭ maĭ rămas neplătit florinŭțĭ doao sute și unul. La aceşte aŭ fost mărturie jupăn Toader gelepciul de la Cavransebeș și jupăn Ion gelepciul ot Chitidă și Stoica gelepciul ot Radŭnă și Iancica hortariul a jupănuluĭ Ghiiuriĭ Čolacul ot Sibiiŭ; cariĭ vor mărturisi cu sufletul lor. Și păntru maĭ adăvărat[ă] credință s'aŭ pus și iscăliturile maĭ jos, ca să s[ă] creaază. Și amŭ scris eŭ, Ștefan.

XVIII.

Anul Dom. 1703, Maĭ 8 dn. † Noĭ toţĭ neguţitoriĭ grecĭ [şi armeanĭ; *şters]* aĭ Cumpanieĭ Sibiiuluĭ, împreun[ă] şi cu toat[ă] Cumpaniia Armenilor, cariĭ pre unde să află şăzătorĭ, şi cu alţiĭ cariĭ să află la Fagaraş, la Braşov, la Vaşarheaĭ, Greč neguţtorieĭ aicĭ în Ardealŭ, dăm legătura noastră supt mărturie credinčoas[ă] uniĭ la alţi, precum să ştiĭ că, văzănd noĭ reale întămplărĭ ce s'aŭ întămplat la Chizdi-Vaşarheaĭ şi în alte locurĭ, de-aŭ arsŭ neguţtoriĭ, socotitu-ne-am cu toţ, dup[ă] venirea noastră aicĭ la cinstitul oraş al Aiuduluĭ, cum ca să cearem voe de la cinstitul Sfat să ne dea voe să facem şetrele afar[ă], unde aŭ fost ş'alt[ă] dat[ă], şi nu doar ca să le stricăm običaiul, ci ca s[ă] ne putem păzi de vr'o rea întămplare şi primejdie. Şi aşa, mergănd noĭ toţ supt un sfat şi într'o voe, am cerşit voe să ne dea să facem cum scrie maĭ sus, şi, cinstitul Sfat stănd în potrivă acestuĭ lucru, zicăndu-ne, de ne iaste voia să facem înlăuntru, noĭ să facem, şi, de feleluit, de să va întămpla vr'o primejdie, dumnealor nu feleluescŭ, iar, afar[ă], pre locul doilea nu ne vor lăsa, ci să meargem unde ştim. Drept aceaia, văzănd noĭ înpotrivirea cinstituluĭ Sfat şi temăndu-ne a face şătri înlăuntru, ne-am învoit cu toţiĭ cum scrim maĭ sus, cum, de vreame ce nu ne las[ă] să facem afar[ă], maĭ bine să ne lipsim de tărgŭ, şi cariĭ din noĭ, aŭ Grec, aŭ Armean, aŭ ce fealiŭ de om va fi în răndul şi breasla neguţtorii, şi măcar verĭ de unde va fi, şi ar face şatră să tinză să vănză, stricănd tocmeala ce am legat, cu toţi, să fie supt gloab[a] Mării Sale dumnealuĭ Tejaurareşuluĭ Apor, legat a da galbinĭ 100; şi ne punem chiezaş dintre noĭ, aĭ fieĭce breasle cariĭ săntem maĭ de frunte, de s'ar tămpla să strice cineva tocmeala, măcar care ar fi maĭ mic, să plătim noĭ. Şi pentru maĭ adevărată credinţă ne-am pus numele şi peceţile ca s[ă] să creaz[ă] Dat în Aiud, anul şi luna scris[e] maĭ sus.

Πολλεφηεολεου (!)
μετὰ βοϋλλαν ὅλλις τῖς Κουπανίας.

Νηκ. Τζηγγκουρα ὁ εὑρισκόμενος εἰς τὸ Βασαρχέη στραίγο τὰ ὄπησθεν δάνοις τῇ δούλα μου.

[Iscălituri armenești.]

Μανώλης του Γεώργι στεργο τὰ ἄνοθεν.

[Alte iscălituri armenești.]

XIX.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ͵αψδ', Φευρουαρίου 8τη. Dosofteiu, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru salutări. Ἔχομεν κατὰ νῦν νὰ ἔλθωμεν τῶρα τὸ ἅγιον πάσχα εἰς τὸ Γιάσι.

Pecete cu stele și linii, cu data de 1669, pe ceară roșie.

XX.

Διατεταγμένον δάμα τῆς Κηνιενίου, τί τυχαίνει νὰ πέρνουν οἱ δαμεσίδες εἰς καθελογῆς πράμματος τὸ φόρτομα, τὸ ὁποῖον ἔβγαλεν ὁ κὺρ Θανάσης Βενετιανὸς ἀπὸ τὴν βιστιαρήαν· Φευρουαρίου 30, ἔτη 1705.

Τὸ φόρτομα τὸ ἀτζέμικο μπάνηα βλαχικὰ 266.

Τὸ φόρτομα τὸ σαφράνη	1000
Τὸ φόρτομα τῆς Πόλης	250
Τὸ φόρτομα τῆς Ἀνδρανόπολης	250
Τῆς Μπρούσας	266
Τῆς Σοφίας	140
Τοῦ Τουρνόβου	166
Τὸ πιπέρη	333
Τὰ σαχτιάνηα	165
Τὰ μησίνια	120
Τὸ καλὸ τὸ ροῦχο ἢ ἄνγλια	335
Τὸ κατότερο	266
Τὰ συντζάπηα	333
Τὸ δαμπάκη	140
Μήα κορόπκα σαμούρια	1.600
Τὰ λεμόνια	80
Τὸ ρήζη	80
Τὰ σίκα	80
Ταῖς κήδεραις	133
Τὸ μαλὴ τὸ καλὸ	50

Τὸ λινάρη	25
Τὴν σφόρα	33
Ταῖς στραματούραις	166
Διὰ ἕνα σίδερο φαρδή.	2
Τὸ στάρη τὸ φόρτομα	6
Τὸ κεχρή	4
Τὸ φόρτομα τὸ κρασή	12
Διὰ ἕνα ἄλογο ἀγωρασμένο	25
Διὰ ἕνα τρανὸ βοΐδη	6
Διὰ μήαν ἀγελάδα	4
Διὰ ἕνα πρόβατο	2
Καὶ χάρη τοὺς βαμεσίδαις στὰ 1000	1
Διὰ ἕνα γουρούνη, ὤντα τὰ διόχνουν νὰ τὰ θρέψουν	4
Διὰ ἕνα γουρούνη τρανὸ θρεμένο	6
καὶ χάρη στὰ 100 ἕνα	1
Τὸ φόρτομα ταῖς κάπαις	60
τὴν μάζαρη	6
τὰ στράνγουρα	25
τὰ ἀρνιακὰ	200
Διὰ ἕναν ἄνθρωπον καβαλάρην	2
Διὰ ἕναν ἄνθρωπον πεζόν	1
Τὸ φόρτομα τῆς Βενετίας	333
τὸ νίμα	168
τὸ ῥουμελιότικο	168
ταῖς οὔβιαις	120
Διὰ μήαν ἀλουποῦ, διὰ ἕνα ἀζὸέρη	6
(Τὸ φόρτομα τὸ διάργηρο	333
(τὸ μολήβη	120
τὸ λάδη	150
Διὰ μήαν ὠκὰν ῥακή	2
Διὰ μήαν ὠκὰν ὀλέη	1
Διὰ ἕναν λήκον	4
Διὰ ἕνα φόρτομα ἰατρικὰ διὰ ἀποθεκάριον	140
τὰ ξιλοκέρατα.	80
τὸ τζηλήκη	50
τὸ σαπούνι	40
τὸ τηρὴ	40

τὸ τουτούνη καὶ λουλάδες	80
τὰ ἀμπάδια	133
ταῖς γοῦναις	200
τὸ κεχρημπάρη	266
ταῖς σταφήδες	80
τῆς σκουμπίας	12
τὸ μέλη	30
Τὸ βαγένη τὸ κρασή	80
Διὰ μήαν κόσαν	1
Τὸ φόρτομα τῆς θυμιάμας	266
Τὰ λιανόματα	50
τὸ ψάρη	20
Διὰ μία κάπα καλὴ	20
Διὰ ἕναν ρήσον	40
Ἕνα τουρκικὸ ἄλογο	133
τὰ μαχαίρηα	120
τὴν βαφήν	80
τὸ ἀνασώνη.	53
Διὰ μήαν ὠκὰν ἁγιοκέρη	2
Τὸ φόρτομα τὸ ξούνγη	40
Τὸ φέρδελο τὸ στάρη	1
Διὰ μήαν βήδραν	2
Διὰ 2 δρεπάνηα	1
Διὰ δύο διχόρια	10

[V°:] Τὰ βεκτηγάλη τῆς Βλαχήας διὰ τὸ κομέρκω, ἐκδοθὲν εἰς τοὺς 1705.

[Traducere:] Orînduita vamă a Cînenilor, ce se cuvine să iea vameșiĭ de la povara de orĭce fel de lucru, ce a luat-o domnul Tănase Venețianul de la Vistierie; 30 Fevruarie, anul 1705

Povara de Agem (de Persia) banĭ romănestĭ 266.

Povara de șofran	1000
Povara de Țarigrad	250
« de Adrianopol	250
« de Brusa	266
« de Sofia	140
« de Tîrnova	166

Povara de piper	333
« de săftian.	165
« de meşină	120
« de postav bun saŭ anglíe	335
« de cel maĭ de jos	266
« de sîngeap	333
« de bumbac	140
O coropcă de samur	1600
Alămîile	80
Orezul	80
Smochinele	80
Chiverele	133
Lîna bună	50
Inul	25
Sfoara	33
Destrămăturile	166
Pentru un fier de plug	2
Pentru o povară de grîŭ	6
Meiul	4
Povara de vin	12
Pentru un cal cumpărat	25
Pentru un boŭ mare	6
Pentru o vacă	4
Pentru o oaie	2
Şi dar vameşilor, la mie	1
Pentru un porc, cînd îĭ mînă de-ĭ hrănesc	4
Pentru un porc mare hrănit	6
Şi dar, la o sută unul	1
Povara de procoveţe	60
Mazăre	6
Ştreanguri	25
Piei de miel	200
Pentru un om călare	2
Pentru un om pe jos	1
Povara de Veneţia	333
Aţa (arnicĭ)	168
Povara de Rumelia	168

Betele	120
Pentru o vulpe, pentru un jder	6
Povara de argint viŭ	333
Povara de plumb	120
Povara de untdelemn	150
Pentru o ocă de rachiŭ	2
Pentru o ocă de uleiŭ	1
Pentru un lup	4
Pentru o povară de doftorií de spițer	140
Coarne-de-marĭ (roșcove)	80
Oțelul	50
Săpunul	40
Brînza	40
Tutunul și lulelele	80
Abalele	133
Blănurile	200
Chihlimbarul	266
Stafidele	80
Scumpia	12
Mierea	30
Butoiul de vin	80
Pentru o coasă	1
Povara de tămîie	266
Lînăriile	50
Peștele	20
Pentru un procov bun	20
Pentru un rîs	40
Un cal turcesc	133
Cuțitele	120
Văpseala	80
Anisonul	53
Pentru o ocă de ceară de biserica	2
Povara de osînză	40
Ferdela de grîŭ	1
Pentru o vidră	2
Pentru două secerĭ	1
Pentru doĭ dihorĭ	10

Vama Țerii-Romăneștĭ, scoasă la anul 1705[1].

XXI.

1712. Patriarchul Chiril de Constantinopol către Mitropolitul Țeriĭ-Romăneștĭ, pentru baniĭ unuĭ călugăr din Șumla. Ἐν μηνὶ Μαρτίῳ, ἰνδ. ε'.

XXII.

Θ[εό]ς. Ἐντιμότατοι καὶ χρησιμώτατοι πραγματευταὶ τῆς ἐρδελικῆς Κομπανίας, τὴν ἐντιμότητά σας φιλικῶς χαιρετῶ. Δεύτερον ἤδη γράμμα τῆς ἐντιμότητός σου ἔλαβον, εἰς τὸ ὁποῖον σημειοῖτε ἡμῖν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Χατζῆ Γκιούρκου, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ θαυμάζω καὶ λυποῦμαι. Θαυμάζω πῶς ὁ Χατζὴ Γκιούρκος οὕτως ἀδίκως καὶ παραλόγως, καὶ ἔξω κάθε χριστιανικῆς δικαιοσύνης, σᾶς συγχίζει. Λυποῦμαι πῶς ἡ Κουμπανία σας ἀδικεῖται. Ἐγώ, ὡς καθῶς καὶ ἐκ στόματος θέλει σᾶς τὸ εἰπῇ ὁ γραμματοκομιστής, τὸν Χατζὴ Γκιοῦρκον ὡσὰν ὁποῦ ἦλθε καὶ μὲ ἐπαρακάλεσε, φιλικῶς ἐπάσχισα νὰ τὸν ὑπερασπισθῶ εἰς τὸ δίκαιον, εἰς δὴ τὸ ἄδικον, ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν θέλει βοηθήσῃ; Ὅθεν ὅσον δύναμαι βοηθεῖν, καὶ θέλω ὑπερασπισθῇ καὶ τὴν κοινότητα. Διὰ τοῦτο ἰδοῦ ὁποῦ ἔγραψα τὸν ἄρχον Μπνίρο Σαμουήλ, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι γνώριμος καὶ φίλος μου, παρακαλῶντας τον νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν κοινότητα τῶν πραγματευτῶν, στοχαζόμενος τὸ δίκαιον ὥστε νὰ μὴν ἀδικῇ παρανόμως τὴν Κουμπανίαν ὁ Γκιοῦρκος. Καὶ ἐλπίζω εἰς Θεὸν πῶς θέλει σᾶς δικαιώσῃ χωρὶς ἄλλο, εἰς τόσον ὁποῦ νὰ μή σας ταράττῃ πλέον. Καὶ πάλιν, ἄμποτες ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ μὲ ἀξιώσῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νά σας δουλεύσω φιλικῶς εἰς τὰ κατὰ δύναμιν Ταῦτα κατὰ τὸ παρόν· οἱ δὲ χρόνοι σας θεόθεν πολλοὶ καὶ εὐτυχεῖς. 1712, Νοεμβρίου 13.

Τῆς ἐντιμότητος σας καλοθελῆς φίλος

Κωνσταντῖνος Κανταχουζηνός, Στόλνικος.

[V°:] † Τοῖς ἐντιμοτάτοις καὶ χρησιμοτάτοις πραγματευταῖς τῆς ἐρδελικῆς Κομπανίας ὑγιῶς καὶ πανευτυχῶς, εἰς Σιμπίνην

[Pecete neagră cu vulturul împărătesc și K. T. K. T.]

[1] În romănește, cu data de 1691, acelașĭ tarif aproape, în vol. V, pp. 364-7.

[Traducere :] Cu Dumnezeŭ. Prea-cinstițĭ și de folos negustorĭ aĭ Companieĭ ardelene, mă închin prietenește către cinstițĭ d-voastre. Am primit și cea de-a doua scrisoare a d-voastre, în care-mĭ dațĭ de știre pentru gîndul luĭ Hagi-Ghiurcu: pentru care mă mir și mă și întristez Mă mir cum Hagi-Ghiurcu vă supără așa de fără dreptate și fără de noimă și fără orĭce dreptate creștinească. Mă întristez cum de Compania d-voastre e nedreptățită. Eŭ, precum și din gură vă va spune aducătorul scrisoriĭ, m'am sîrguit prietenește să îndrept spre dreptate pe Hagi-Ghiurcu, cum a venit și m'a rugat; ci spre nedreptate cine e acela care l-ar ajuta? Decĭ, cît pot ajuta, voiŭ și sprijini Compania. Pentru care iată că am scris d-sale luĭ Samuil Biró, ca unul ce este cunoscut și prieten al mieŭ, rugîndu-l să sprijine Compania negustorilor, gîndindu-se după cum se cuvine să nu nedreptățească împotriva legilor pe Companie Ghiurcu. Și nădăjduiesc în Dumnezeŭ că vă va judeca fără altă cerere, întru atîta cît să nu vă maĭ tulbure. Și iarășĭ să mă învrednicească Dumnezeŭ sfîntul și de acum înnainte să vă ajut prietenește, după puterea mea. Aceasta pentru astăzĭ, iar aniĭ tăĭ să fie de la Dumnezeŭ mulțĭ și fericițĭ. 1712, 15 Novembre.

Binevoitorul prieten al cinstit dumitale:

Constantin Cantacuzino Stolnicul.

[V° :] † Prea-cinstiților și de folos negustorĭ aĭ Companieĭ ardelene, cu cinste și cu toată fericirea, la Sibiiŭ.

XXIII.

Ἀπὸ Τριγόβιστον, 1713, Ὀκτωβρίου 15. Patriarchul Hrisant de Ierusalim către Companie, pentru eleimosină. Pecete pe ceară roșie, ca a luĭ Dosofteiŭ, cu data de 1707 și literele χπιλ.

XXIV.

1713. Chiril de Constantinopol către Mitropolitul Țeriĭ-Româneștĭ și episcopul de Cerven, pentru un negustor. Ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ, ἰνδ. ϛʹ. Iscălește și Ὁ Οὐγκροβλαχίας Ἄνθιμος.

XXV.

La Arad, Iulie 2 dn., l[t] 1716.
† Eŭ Toader gelepciul mart.
† Eŭ Ion gelepciul mart. »
† Eŭ Stoica gelepč. mart. »
† Eŭ Iancica » mart. »

Și noĭ aceşte maĭ sus scrise mărturiĭ mărturisim cu sufletele noastre, păn n'aŭ dat bani, aŭ spart zapisul acel cu datorie.

Și amŭ numărat eŭ Toader gelepciul aceştĭ banĭ, o mie şase sute patro zecĭ şi noao.

[Întărire ungurească din Arad, 15 Iulie 1716.]

XXVI.

† La al nostru ca un fiiŭ sufletescŭ jup[a]n Hrisant starostea şi Sfinții Sal[e] părinteluĭ duhovnicul, multă săn[ă]tate şi tot binel[e] pohtim de la Dumnezăŭ să v[ă] dăruiască. Iar de la noĭ metanie. Alta, vă pohtim pe dumneavoastră să zicețĭ luĭ Anastasie şi să-ĭ poruncițĭ într'alt chip să nu facă, ci s[ă] dee samorăĭ *(sic)* [1] ce aŭ rămas la el, care aŭ luat: din patru căte unul şi jumătate şi din patru căte unul; care fac de toțĭ samor *(sic)* 10. Ce aceia să-ĭ dea în măn[a] părinteluĭ egumenul de la Tisman[a], când va veni acolò, iar, nedându-ĭ toțĭ, ce va maĭ ascunde şi nu va spune direptŭ, să ştie că, pe cum aŭ murit Ananiia şi Samfira, când aŭ ascuns uniĭ (baniĭ?) de n'aŭ vrut să spue direptŭ cătră S[fea]tăi Petru, aşa şi Anastasie va muri. Și, dup[ă] aceaia, daac[ă] vor mearge la S[fe]tagora, voĭ să-ĭ trimițĭ cartea patriarhuluĭ şi atot soboruĭ s[făn]tăĭ măn[ă]stir[ĭ] de afurisanie, de-l voĭ procleți şi afurisi cu tot săborul, iar, de va spune cu frica luĭ Dumnezăŭ direptu şi va da samărăĭ toțĭ, toțĭ, atuncea îl vom ierta şi bl[ago]s[lo]vi. Cu ačasta săvărşind, Domnu Hristo[s] să [vă] păzască. Dech. 12 [1716].

Al dumneavoastră de bin[e] voitor:

[1] Σαμούρια, blănile de samur.

Всеоусерни бгомлць Макаріе архимандрить стые гори аѳонскеи монастира Хиландара. . .

† Datu-mi-aŭ părintel[e] Mateĭ ermonah și jup. Hrisa[n]t staroste și jup. Anastasie samor[iĭ], 9 pol: răvaș[ul] să fie de sam[ă]. Ghen. 4, l[t] 7225 [1717]. † Nicodim eg[umen] ot Tismana· † Inochentie ermonah, clisear ot Tismana, martor.

[V°:] Cinstituluĭ dumnealuĭ jupăn Hrisant, starostea de neguțător[ĭ] în Sibiiŭ, cu metanie și cu multă săn[ă]tate să s[ă] dea.

[Pecete cu treĭ sfințĭ și legenda ruptă.]

XXVII.

Bucureștĭ, 6 Iunie 1717. Patriarchul Hrisant de Ierusalim către Companie, mulțămind pentru eleimosină. Frumoasă pecete roșă cu Învierea, din 1707.

XXVIII.

† Cinstite dumneata jupăneasă, cu pleăčune sărut cinstită măna dumitale. Mă rog dumital[e] să-mŭ cu[m]perĭ o căma[ș]ă de cele nemŭțăștŭ, să mi-o aducă omul acesta, și-ț vo[ĭ] plăti-u domnealuĭ jup[ănuluĭ]. Eŭ *Sion slug[a]*. Ghen. 13 dn., 7226 [1718].

XXIX.

Ἀπὸ Βλαχίας, 1719, Ἰουλίου 4. Patriarchul Hrisant de Ierusalim către Companie, pentru eleimosină. Pecetea cunoscută.

XXX.

† Săn[ă]tate și tot binele poftim dumital[e], ğupănea birăŭ alŭ Grecilor de la Sibiiŭ. De ačasta scriemu dumital[e], pintru morte luĭ Petru, cumu aŭ fostŭ căndu aŭ murit: eŭ popa Șandru amu mersu de l-am cumenecatŭ, și, căndu l-amŭ întrebatŭ, la ispovedanie, ialŭ cu mine n'aŭ pututŭ grăi, ci l-aŭ întrebat iaste ci las[ă] de poman[ă]. Cu ialŭ aŭ grăit Ciuputtu *(sic)*, că n'aŭ vrut să ne

cheme Miliu Sasu *(sic)*, că i-aŭ fost voia așè; că aŭ zis că'ŭ lăsat luĭ totŭ, luĭ, iară, decă aŭ muritŭ, aŭ chematŭ pre domnĭ înnainte, și aŭ scos tărgașul înnainte tot, și ni-aŭ întrebat domni, ci omŭ ce[r]e de u[n] sărindariŭ. Noĭ preoți amŭ cerut 16 florințĭ; eĭ aŭ zis că-ĭ multŭ, că n'are sărindariŭ maĭ multŭ de 12 flori[n]țĭ. Iară, cădu aŭ fostŭ maĭ apoĭ, aŭ zis domni: «Fa[č]ețĭ cum vi-ĭ lege, că vom plăti». Iară, c[ăn]du aŭ fostŭ pe hrănit, ni aŭ lăpădatŭ 12 flori[nțĭ], cu mare nevoe, precumu ar fi dat de la el, iară cheltuiala și ostăniala noastră nu s'aŭ plătitŭ, precum Dumneazăŭ știe. Ci dumneta viĭ socoti cu tot[ă] Copaniia dumeat[ale], precum iast[e] lege nostră, pre[cu]mu știț unde să îngropă omul, ci să cad[e] a lăsa besereci, precum sintu și alte măncĭ *(sic)*. Știț cum nu ne mestecămu noĭ în lege lor, așè și iaĭ s[ă] nu s[ă] fiia mestecat în niamul nostru, că știțĭ bine cătu-ĭ de săracă bes[e]reca nostră, și ne rugămu și noĭ preoți printru sufletulu acestuĭ mortu, și dumniavostă vițĭ avea pomian[ă], de veț da pintru sufletul luĭ. Cu atăta săvărșindu, să vă spăsiț toț de la Domnul H[risto]s. Amin. Șts. Ili. *(sic)*. Dech[emvrie] zil[e], ani Domn. 1720.

[V°:] În ci[nsti]tă mănă a biräuluĭ Grecilor de la Sibiiŭ, să *(sic)* s[ă] dè cu sănătate.

[Pecete roșă, cu puncte și liniĭ.]

XXXI.

Ribnik, 14 septembris a. 1721. Argyesiensis Vaszilyie all Popi, sub[ditus] tur[cicus], educit ex Caesarea Vall[achia] per Arxaviam in Tran[sylva]niam mille occas lanae tonsoriae va-l[oris] r. f. ducentorum quinquaginta, de qua Sacratissimae Suae Maiestatis telonio in tribus pro cento satisfecit florenis rhen. septem, xgris triginta. Investigatus itaque. D. P. Ribnicii, die decima quarta septembris, anni millesimi septingentesimi vigesimi primi.

Petrus Dobra, tultor ibidem[1].

[1] Fiscalul Petru Dobra e cunoscut prin traducerea în latinește a Pravileĭ muntene. V. *Ist. lit. romîne în sec. XVIII-lea*, I, p. 518. Cf. și vol. următor din această culegere, cap. *Zlagna*.

Pariata in caesareo telonio arxaviensi die 16a septembris anno 1721 per me Georgium Szabo, tel[o]n[earium] arxa-[viensem]. Visa in caesarea Rubrae Turris tricesima die 17a septembris, anno 721, per Iosephum Bebeny, tricesimatorem Rubrae Turris. Visa et p. d. in caesarea tricesima cibiniensi die 18a septembris, anno 721. Ioannes Nagy, tricesimator cibiniensis.

XXXII.

Bucureștĭ, 2 Iulie 1723. Patriarchul Partenie de Ierusalim către Companie, pentru eleimosină.

XXXIII.

Cinstituluĭ și al nostru bun voitoriŭ, dumneata chir Costachi Duma, Domnul H[risto]s rog și poftescu ca să dăruiască dum[i]tale întreagă săn[ă]tate.

Lăngă ačasta întăĭ viŭ a cerceta de a dumitale fericită sănătate, ca, înțelegănd, să ne putem bucura. A doao, îndrăznescu cu un al mieŭ bun priiaten de daŭ supărare dumitale. Iată că trimisăĭ pe fiiul mieŭ Ioniță la învățătură, și, fiindcă nu iaste cu putință a maĭ șădea cu paterïĭ [1] la un locu, poftescu pă dumneata ca să fiĭ ostenitorĭ a-ĭ găsi o gazdă unde ar fi bună socoteala dumitale, la nescaĭ neguțitorĭ dă aĭ noștri aŭ la alt cineva den cetăcenĭ, unde ar fi un om dă omenie, ca să poarte grija copiluluĭ dă toate ce ar trebui: de măncare, dă spălat, dă altele care știĭ dumneata că sănt trebuinčoasă; în zi de post să-ĭ dea bucate de post, — că știĭ dumneata că pe tot dulcele nostru tot avem post Vinerea, Miercurea, ci, precum zic dumitale, să iaĭ ačastă osteneală să-ĭ găsăștĭ o gazdă și să tocmeștĭ dumneata precum va fi cu dreptate, și să-m scriĭ căt aĭ tocmit dumneata într'un an, ca să-ĭ trimiț baniĭ jumătate acum, nainte, măcar că și noĭ socotim, dănd Dumnezeŭ săn[ă]tate, că nu vom zăbovi cu venirea într'acolò, și, împreunăndu-ne Dumnezăŭ săn[ă]toș, foarte voĭ mulțămi dragosteĭ dum[i]tale care o veĭ

[1] Franciscaniĭ.

arăta dumneata cătră mine, şi voĭ rămânea datorĭ a sluji dumitale.

Pentru neşte postav i alte tărguiale care s'aŭ fost luat dă la jupânul Stama, veĭ şti dumneata că am trimis baniĭ dă astă toamnă, şi iară poftescu pă dumneata, ca pe un bun şi cinstic priiaten, pentru fiiul mieŭ Ioniţă, ca să-l înveţ, şi să-l cerţĭ cu cuvântul când îl veĭ vedea că face lucrurĭ netrebuincoasă. Acasta, şi iarăş rog pe acel puternic Dumnezăŭ ca să te păzască pe dumneata p[u]rurea.

Dech[emvrie] 17, l[t] 7232 [1723] Al dumnital[e] purure de bin[e] voitor, gat[a] spre slujbă: *Staico Bengescul.*

[V[o]:] Cinstituluĭ al nostru bun priiatin şi de tot binele voitoriŭ dumniealuĭ starosteĭ dă neguţitorĭ chir chir Costachi Sibiianul, cu multă fericită sân[ă]tate să să dea, la Sibiŭ.

[Pecete roşie, cu blason şters, ţinut de două paserĭ şi literele: G. T. E. G]

XXXIV.

† Adecă eŭ Costandin Său, înpreun[ă] cu Rad[u] Piel[e], înpreună cu Vasile Buşcul, dat-am acest al nostru zapis la măna dumnealuĭ jupăn[u]luĭ Grigorie, precum să s[ă] ştie că ne am tocmit cu dumnealuĭ ca să-ĭ lucrăm pieĭ de capră 320, însă piialea pă tl. 15 p[l], şi piele să fie toat[ă] gata la Rusaliĭ, iară care din noĭ nu a lucra piele bine, aŭ le ar schimba, să avem a le plăti pielea căte t[l] 1. Şi pentru credinţa ne am pus iscăliturile maĭ jos, ca să să crează.

Mart 22 d., l[t] 7232 [1724]. Şi s'aŭ dat peile în am mă *(sic)* luĭ Costandin Săŭ, şi Costandin Săŭ să-ĭ dè în vreme dumneluĭ jup[ă]nuluĭ Glig[o]rie, precum scrie şi zapisŭ maĭ sus, şi, dă să va schimba vr'o pele, să poarte Costandin Să[u] griji.

† Eŭ Costandin Săul. Eŭ Radul Pielea. Eŭ Vasile Buşcul.

† Şi s'aŭ dat dăn ban[i] peilor t[l] 4, c, şi, căndŭ va v[e]ni ziha şi să vor ridica marfa, să vor da şi ceelaţŭ ban[ĭ], car[e] fac t[l] 12.

Să să ştiea că aŭ dat jupănul Gligorie jupănuluĭ Costă Şafarica tal. 13 ca să plătescă măştărilor care aŭ lucrat

păilă, și să fie dumnealuĭ volnic să aducă dumisale păilă la măna jupănuluĭ Gligoriea.

XXXV.

† Cu ačasta scrisoarę a mea adeverezŭ înnaintea tut[u]ror celor ce li să cuvine a ști și mărturisescŭ eŭ Costandin fečorul popeĭ Barbuluĭ den Buc[u]reşte că, slujăndu eŭ jupănuluĭ Gligorie anĭ 16, acum ne pohtindu dumnealuĭ ca să mă maĭ ție, nicĭ eŭ neputăndu să-ĭ maĭ sluj[e]scŭ dumnealuĭ, i-am cerutŭ plata pentru slujba mea, care naintea a mulțĭ oamenĭ vreadnicĭ de cinste, careĭ să vor iscăli maĭ jos, mi-eaŭ dat al mieŭ ce-aŭ fostŭ cu dreptatea și ce-aŭ găsit aceștĭ neguțtorĭ maĭ jos scriș că è cu cale, tot deplin, în măinile meale. De la care de acum înnainte nimic n'am să maĭ cer, nicĭ să iaŭ de la maĭ susul pomenitul jupănul Gligorie, nič într'ačastă țar[ă], nicĭ într'altă țar[ă], și, orĭ-unde și la ce judecată l aș trage, să n'aib credin[ță] înnaintea judec[ă]torilor,— pentru că am luatŭ plata mea precum scrie maĭ sus, și am datŭ ačastă carte iscălită de măna mea și cu maĭ sus pomenitele mărturiĭ pre carele i-am rugatŭ de s'aŭ iscălit mărturiĭ cumŭ că de acum înnainte n'am eŭ a maĭ ceare nimic de la dănsul, nič multŭ, nicĭ puțin. Pentru care amŭ datŭ ačastă carte a mea la măna jupănuluĭ Gligorie; care, verĭ-unde s'ar arăta, să fie de credință. Și am scriisu eŭ dascălul Dumbrav[ă] cu zisa luĭ Coștandin, în Sibiiŭ, Iule 8 dn., 1724.

Διονύσιος ἱερομόναχος παρόν.

† Στάμος Κόστα ἐπίτροπος

τοῦ προεστοῦ μας ἐξ ὀφικι...

μαρτιρὸ τὰ ἄνοθεν.

† Eŭ Dumitru Moldovan marturu.

Radul Căm[inarul], mărturie.

'Ανδρέας Γρηγωρίου μαρτοιρῶ τὰ ἄνωθεν.

Eŭ Costandin fečor popiĭ Barbuluĭ den Bucureștĭ întărescu ce scriia maĭ sus, și pun și peceatea.

Însă dup[ă] moartea mea, care s'ar scula să-ĭ dea ce aŭ

luat fr'unii nemenii ai lui, să fie afurisit, căč că nu m'aŭ slujăt şi n'am avut nici cu el, nici cu părinţii lui.

Pentru aceaia nu i-am lăsat nimic, iar ce i-am dat, i-am dat pentru Dumnezăŭ.

XXXVI.

Craiova, 30 August 1724. Νιxόλαος Πάτερ[1] recomandă Companiei pe episcopul de Polyane Calinic, din Mitropolia Saloniculuĭ, care călătoreşte pentru eleimosină.

XXXVII.

† Scrisorea mea la măna dumnealor căm[ă]raşilor ot Slănic, precum să s[a] ştii că, dăndu eu bani la domneluĭ boerul Portarĭ, pecum să s[ă] ştii că am fostu dat eŭ la dumnealuĭ Portarul pentru sare ca s[ă] iaŭ de la Slănic or[ă] 71.000, şi domneluĭ Portarul aŭ scris cămăraş[ilor] de la Slănic pecum n'am dat eŭ acolo tl. 10, ci să m oprescă sare pentru aceĭ ban[ĭ], şi, văzăndu eŭ aşa, le'm dat scrisore mea, că, de nu vor fi baniĭ daţ la Portaru, şi va f[i] lipsă, să aibu a dare iar eŭ dumnelor, ca să s[ă] plenească ace[ĭ] ban[ĭ]. Ačasta scriŭ ca să creaz[ă]. Noem[vrie] 4, l[t] 7233 [1724].

[Iscălitură evreiască.]

[V°:] Ὁμολογία τοῦ Λεουρνέζου (?) Ἑβραίου ἀπὸ Συλίστρα διὰ ἀσλ[άν]ι[α] 10 [= zapisul Evreuluĭ Leurnez din Silistra pentru leĭ 10].

XXXVIII.

Adecă eŭ Costan[din] Său, înpreun[ă] cu Radul Voichiţă i Vasile Buşcor, dat-am zapis[ul] nostru la măna dum. jupăn[u]luĭ Gligore precum să să ştie că, avănd noĭ mare pricină cu dumnealuĭ pentru neşte pieĭ ce le am lucrat dumnealuĭ, şă eşind vr'o căteva pieĭ nelucrate, şi dum. lăpădindu-ne toat[ă] marfa ca să i-o plătim, — deci, avănd şi judecat[ă] înnaintea boiarilor, apoĭ ne am înpăcat cu dumnealuĭ ca să ne în-

[1] Poate o rudă a luĭ Pater Ianoş, pentru care v. notiţa d-luĭ Lăpĕdatu, în «Prinos Sturdza».

toarcă dumnealuĭ pieĭ 7, şi să i le plătim dumnealuĭ, piial[ea] căte t^1 [1] p^1, ce să face pă 30 de pieĭ t^1 45, şi am pus zi ca să dăm aceştĭ banĭ la S[fea]tăi Petru, făr d[e] nicĭ-un cuvăntŭ, iar, nedănd ban[i] la zi dupre cum scrie zapis[ul], să fie dumnealuĭ volnicŭ a ne apuca cu strănsoare ca să dăm aceştĭ t^1 45 ce scriŭ maĭ sus. Şi, de să arŭ face vr'o chieltuial[ă], să fie tot de la noĭ, iar dum. să aibă a ne trimite dumnealuĭ încă pieĭ 49. Şi pentru credinţa ne am pus iscălitura maĭ jos, ca să să crează. Însă piial[ea] car[e] nu ĭ va plăcea, aceaia să ne o întoarcă.

† Oc[tomvrie] 27, l^t 7234 [= 7233 = 1724] Din suma acestuĭ zapis ce scrie maĭ sus, t^1 45, aŭ dat Costandin Său t^1 10, i Radul Voichiţă aŭ dat t^1 10, i Vasile Buşcur t^1 10; şi aŭ rămas să maĭ dăm t^1 15. Dech[emvrie] 27, l^t 7233 [1724]. Eŭ Radul Voichiţa. Eŭ Vasile Buşcul. Eŭ Costandin Său

XXXIX.

[29 Novembre] 17[24].

† Dat-amŭ acastă carŭte a nostră noĭ neguţtori grecĭ de la Sibiĭ pentru bun[ă] şi adevărată credinŭţă ca să s[ă] ştie că, de multe orĭ întănplăndu-ni se de amŭ venitŭ noĭ şi uniĭ de'ĭ noşŭtri, cu negoţ şi fără de negoţ, în Căinenĭ, şi, precumŭ aŭ fostŭ porăncă să facemŭ lazaretŭ, amŭ făcutŭ şi amŭ plinitŭ în Căinenĭ, încă ne-aŭ datŭ şi nişte sămănţă de o'mŭ [= o amŭ] şi afumatŭ jupănul Filip *[şters:* Mihaĭ], şi, plinindŭ zilele lazaretuluĭ, nu ne aŭ slobozitŭ pă nič-unulŭ păn n'amŭ adus carŭte de la vameş de la Căinenĭ şi de la sătenii, cu mărŭturisanie. Aşişŭderia ştimŭ şi mărturisimŭ că nicĭ-unul din Cumŭpaniia nostră n'aŭ trecutŭ făr ca s[ă] nu fac[ă] lazaretŭ, şi nicĭ cu un felĭ de lucru nu ne-aŭ supăratŭ, nicĭ cu sila să ne hiie luotŭ ceva, nu ne-aŭ luotŭ, pentru pricina lazaretuluĭ, şi nicĭ-un răŭ n'amŭ văzutŭ de dumnealuĭ, şi pentru aceste, pentru toate, putemŭ şi mărŭturisim cu toţiĭ, cu sufletŭ curatŭ, care ne vomŭ iscăli din jos.

[Şi altă formă, şi forma definitivă, datată.]

XL.

† Jupăne Grigorie, sănătate și toată binele îțŭ potescŭ dum[ni]tale de la milostivul Dumnezeŭ ca să dăruiască dum[i]tale multă sănătate și lină pace. Alta, iată că trimiseĭ acestŭ omŭ anume Oprea, să-mŭ maĭ daĭ dumneata leĭ 30, că aŭ venitŭ omeniĭ de la care am cupăratŭ berbeciĭ, să le plătescŭ; ci să-ĭ daĭ în măna Opreĭ acestuia, care aduce răvașul la dumneata; ci să-ĭ pecetueștĭ dumneata și să-ĭ daĭ în măna Opreĭ, să-ĭ ducă la mine; și răvașul va fi în locŭ de zapisŭ la dumneata. Ačasta, și fiĭ dumneata sănătosŭ.

L[t] 7233 [1725], Ghenarie 25 dni. † Al dumitale de bine vo[i]torĭ: *Lăp[ă]dat de la Căineanĭ.*

† Ș[i], vameși, veĭ ști dumneata iară, jupănu Nica aŭ venitŭ.

[V°:] Întru cinstită măna dumnealuĭ jupănuluĭ Grigorie, la Sibiĭ, cu multă sănătate să să dea.

XLI.

† Daŭ de știre d[u]mn[ea]lor și deregătorilor cariĭ săntu suptŭ măna luminatuluĭ Înpărat cumu ne plăngem noĭ neguțătoriĭ cariĭ sămtemŭ de pe Criș, iaca ne plăngem noĭ peîntru nește neguțătorĭ cariĭ vin din țar[ă] streină, vinŭ și tărguescŭ pen toate satele, pe unde-ĭ băișagŭ, și șed cu săpŭtămăna, și noĭ nu putem tărgui nimică, cariĭ slujim și dăm porțiĭ și nevoile toate petrecemŭ, — că eĭ vinŭ dinŭ țara Turculuĭ și daŭ maĭ lesne decăt noĭ. Și, de or șed[è] mult în varmeghie noastră, noĭ rămănem la nimică, că n'avem modru să vindemŭ nimică, de eĭ. Că eĭ nu văndŭ la neguțtoriĭ, ce eĭ vănd potorește [1], cine cum cere. Pe ceste cuvinte săntem: Grecŭ Toma dinŭ Bae, și Ion Fiiam din Rășculiț[ă], Toader Gabăr din Brad, și Dănil[ă] și Luca și Avram Morariŭ, Ionŭ de la Hălmagiŭ, și Țeben [2] Ion, Ion și Ilie, noĭ ne plăngem toț la d[u]mnevoastră deregătorilor cariĭ sănŭteț capul țărăĭ,

[1] Cu *potorul,* cu gologanul, — cu mărunțișul.

[2] De la Țebea.

să ne fițŭ dereptŭ, — că la d[u]mnevostră aveț putere să-ĭ opriț să nu vin[ă] la tărgurile nostre. 1725, m[esi]ța Iunie 29. La Hinidoră.

XLII.

† Dumitale jupăne Grigorie, bl[a]goslovenie.

Alta, pentru banii carii vorbisem cu dumneata ca să ĭ daĭ în măna jupănuluĭ Zaharieĭ, veĭ ști dumneata că, fiind jupănul Ioan la Cămpullung acum, l-aŭ apucat jupănul Zahariia și i-aŭ dat toțĭ banii; ci, deaca va veni jupănul Ioan acolò, saŭ va trimite pe alt om al dumnealuĭ, văzănd zapisul dumitale, care l-aĭ dat la măna mea, să-ĭ daĭ aceĭ banĭ, t[1] 500, în măna celuĭ ce-ț va da zapisul, ca să-ĭ dea jupănuluĭ Ioan. Ca și zapisul carele l-am făcut noĭ, cănd am tocmit să aducă hărtiia la măna jupănuluĭ Ion scrie, iar nu la a jupănuluĭ Zaharieĭ. Ci dumneata făr nič-o îndoială să daĭ aceĭ banĭ. Și fiĭ blagoslovit. Iul[ie] 25 d., 7233 [1725]. Însă banii să-ĭ daĭ cum scrie în zapisul ce am dat la măna dumitale, adecă 3 zloțĭ drept doĭ leĭ, și, după ce veĭ da banii, să iaĭ scrisoare de la măna jupănul[uĭ] Ioan, și să se iscălească într'ănsa și jupănul Dimitrie; și să mi-o trimiț la mine. De va veni jupănul Dimitrie, pe dumnealuĭ să trimițĭ acea scrisoare. Iul[ie] 25 dni, 7233 [1725]. B [= Șt.] [1], episcop Rim[niculuĭ].

[Pecete de ceară neagră, neînțeleasă (a doua, la închidere).]

[V°:] Dumnealuĭ jupănuluĭ Grigorie cu bl[a]goslovenie să să dea, la Sibiiŭ.

XLIII.

Ἰωάννης Νικόλαος Ἀλεξάνδρου Βοεβόδας, ἐλέῳ Θεοῦ αὐθέντης πάσης Οὐγγροβλαχίας.

† Ἐντιμότατε στάροστα καὶ λοιποὶ πραγματευταὶ τῆς ἐν Σιπινίῳ κουμπανίας, τὴν ἐντιμότητά σας χαιρετοῦμεν, εἴητε ἐν ὑγείᾳ. Τὸ γράμμα σας ἐλάβομεν καὶ ἐκαταλάβομεν τὰ ὅσα μᾶς σημειώνετε, προσκλαιόμενοι ἀπὸ τοὺς Τιτεστάνους. Ὅθεν ἂς εἶναι εἰς εἴδησιν σας ὅτι αὖθις ἐστείλαμεν νὰ φέρωμεν ἐδῶ μερικούς, ἂν εἶναι πταίσ-

[1] Atuncĭ era episcop de Rîmnic Ștefan de la Govora.

ται, νὰ παιδευθῶσιν. Τυχαίνει ὅμως καὶ ἐκ μέρους σας νὰ φυλάττωνται τὰ ὅρια καὶ ἡ ἀρχαίαις συνηθείαις. Ταῦτα μὲν εἰς ἀπόκρισίν σας. Τὰ δὲ ἔτη σας πολλὰ καὶ ἀγαθά. αψκε'τῳ. Αὐγ. γ'τη.
Io Nicolae Voevoda.

[V°:] † Τῷ ἐντιμοτάτῳ στάροστᾳ καὶ τοῖς λοιποῖς πραγματευταῖς τῆς ἐν Σιπινίῳ κουμπανίας, ὑγιῶς.

Ἀπόκρισις αὐθεντικὴ τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου Βοεβόδα Οὐγκροβλαχίας, διὰ τοὺς ἐνοχλοῦντας Τιτεστιάνους.

[Pecete octogonală cu coroana și cele două steme și I. N. A. B. = Io Nicolae Alexandru Voevod; 1716.]

XLIV.

† Jupăne Gligorie, săn[ă]tate și tot fericitul bine poftim de la prea-putearnicul Dumnezău ca să te păzească cu mult[ă] și fericit[ă] săn[ă]tate întru mulțĭ anĭ. Pricina scrisori nu iaste de altă, făr căt întăĭ a cerceta de bună săn[ă]tatia dumitale. Alta, veĭ ști că aŭ rămas dupe căruță zeace zloț, ci iat[ă] că ți i-am trimis pe jup[ă]nul Ion, iar după cafià să-mi trimiț dumneata 20 de coț de postav albastru închis, de care[e] aŭ luot și părintele Bistriceanul, și, înpreun[ă] cu bani postavuluĭ, voĭ trimite și bani după cafea și după piper, făr zăbav[ă]. Ačasta, și mila luĭ Dumnezăŭ să te păzească, și a Sfăntuluĭ Costandin. Sept[emvrie] 24 dni, 7234 [1725].

Al dumitale de bine voitor: *Ilarion ar[himandrit] Hur[e]z[uluĭ].*

XLV.

Sănătate dumitale, nașule. Poftescŭ de la milostivul Dumnezeŭ tot binele dumitale. Și, de veĭ avea a întreba de mine, mă aflu din mila luĭ Dumnezeŭ sănătos. Altă, mă rog dumitale, ca la un părinte al mieŭ, și să mă erțĭ căce-ț fac bușuluială, că am înțeles precum aĭ avut întristare și bușuluială, ca Dumnezeŭ să te bucure întru ceale bune. Și mă rog dumitale să fač atîta bine să ostenești, de va fi cu putință, la ginerele județuluĭ hăluĭ mare, la doftor Feat, că iaste un

șolear[1] de șade acolo, fečorul popi de la Cloaștăr, și m'i dator de astă primăvară aŭ trecut un anŭ, de cînd am fost în Țara Nemŭțască, și i-am aus *(sic)* 50 de pungĭ de cărțĭ marĭ, și n'am știut că sînt ale luĭ, că mi li-aŭ dat la Lipțca fičorul popi din Saschiz. Și, cînd am venit la Saschiz, atuncĭ li-am cumpănit acolo în curte la popa, înnainte popi, și aŭ venit 50 de punț nemțeștĭ, și am togmit puntul cîte 10 potor[i], cu fičorul popi din Saschiz, că el mi li-aŭ dat mie. Și li-amŭ lăsat la popa acolo în casă, și pe urmă mi-aŭ spus că nu sînt ale luĭ. Și acuma acela aŭ luat cărțile, și nu plătească, ci mă ține cu cuvinte. Și mă rog dumitale, nașule, să spuĭ și la jup[ă]nul Zafir că mă închin cu sănătate d[u]mnealuĭ întru toată cinstita casa dumnealuĭ. Îĭ poftescŭ tot binele dumnealuĭ. Alt, și mă rog dumnealuĭ să facă atîta bine pentru mine, că îĭ voĭ sluji dumnealuĭ, să ostenească înpreună cu nașul Dima la județul hăl mare, căce știŭ că are coroșpondeanțe cu județul cel mare, să-ĭ spue aheastea, să vază ce va zîce. Pentru aceia mă rog dumnealuĭ, eŭ maĭ mic și plecat și de bine voitor al d[u]mnealuĭ în toată vreamea.

Alta, veĭ ști dumneata, nașule, că am cerut la Lațcu piperiul, și bani, cîț aŭ vîndut, și aŭ vrut să mi-ĭ dea; și s'aŭ rugat să facă bine nașul Dima, să facă bine dumnealuĭ să-l aștepțĭ pîn[ă] la tîrgul Cohalmuluĭ, că va da mie. Și mă rog dumitale să fač bine să-ĭ daĭ o jumătate de puntŭ de arbateĭ [=horbote?] la jup[ă]nul Stama; și mă închin cu sănătate dumisale. Alt, veĭ ști dumneata că-țĭ trimițĭ și țidula a Sasuluĭ din Sighișoră, pentru vulp[i], să-ĭ iaĭ ban. Și-ț poftescŭ dumn[i]tale tot binele și totă sănătatea de la D[u]mnezeŭ. Eŭ maĭ mic și plecat al dumitale slugă în toată vremea. Și poftescŭ tîrg bun, să te văz sănătos; viiață îndelungată să-ț dăruiască Dumnezeŭ.

Eŭ Nica Vasile.

1725, în luna luĭ Dechemvrie 27.

[Pecete roșie, cu cruce dublă.]

[V°:] În cinstita mîna jup[ă]nuluĭ Dima Dutcă, cu sănătate să să dea, la Sibiĭ.

[1] *Schuler*, școlar.

XLVI.

† Adecă eŭ Sterea daŭ zapisul meiŭ la măn[a] jupăn Gligorie să s[ă] ştì că am văndut nişte lănă dumnisale dereptu 68 de măjĭ şi 40 ocă. Ce, căndŭ o va căntări, de va işi lipţă, să avem înplini.

1726, Fevrar 21 dn.

Eŭ Sterea ot Nicopoĭ.

Şi cari am maĭ dat la Crăciun, ne-aŭ fostŭ tocmeală pentru 22 de măjĭ.

XLVII.

Scrisoarea mea la măna jupănuluĭ Gligorie din Sibiĭ, cum să s[ă] ştie că i-am trimis dumnealuĭ lănă, măj — de postav — şi destrămăturĭ măj —. Deč într'ačastă lănă nu este pus şi ban[i] dum., leĭ —; însă la lăna de postav, iar alţĭ banĭ sănt aĭ mieĭ toţ. Deč m'am rugat dum. de mi i-aŭ făcut bine cu patru sute de zloţĭ, şi i-am pus aceast[ă] lănă zălog, când să va vinde, să-ş ià bani cu dobănd[ă], pe un an zeace la unul, căt vor sta bani la mine: pănă să va vinde lăna, să umble ban[i] cu dobănd[ă]. Ačasta am scris.

Iun[ie] 12, l^t 7234 [1726].

Ilie Otetel[e]şanu, platnic.

[Pecete roşie mică, cu blason neînţeles.]

[Pe V°:]

† 1726, I[u]l[ie] 24.

† Să s[ă] ştie c'am dat dumisal[e] ğupăn Ilie Vornicul Otîtilişanul zloţ vechĭ 300, igon [ἤγουν=adecă] treĭ sute, pe zapisul dumisal[e], pecum scrie, cu dobăndă. Eŭ Dumitru Moldovan, marturŭ.

XLVIII.

† Să s[ă] ştie că am luat eŭ Radul sluga jupănuluĭ Ilie Vornicu [Oteteleşanul] de la jăpănŭ Gligorie leĭ 22, pentru traba lăniĭ, de am plătit la vam[ă] şi la cărăuş, pentru sač 18: să s[ă] prinză în sam[ă]. 1727, Ap[rilie] dni 23.

XLIX.

Bucureştĭ, 23 Novembre 1727. Hrisant, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru eleimosină.

LI.

Precum să să ştie că eŭ popa Radu Team[pea] din Braş[ov] [1] am luoat f[lo]r[in]ţŭ patrusprăzeace de la jupan Dima biŕăul neguţătorilor din Sibiĭ; care aŭ fost pentru un serindar ce am slujit noĭ preoţiĭ în Braş[ov] pentru jupan Petru al luĭ Todor. Foiţa să fie de samă.

În Sibiĭ, l[t] 1728, Ghen[arie] 1 dn.

Az iereĭ *Radul ot Braş[ov]* m. propria.

LII.

Sibiiŭ, 1-iŭ Ianuar 1728. Chitanţă de eleimosină de la Παΐσιος πρωτοσύγκελλος, Σιναΐτης.

LIII.

Bucureştĭ, 8 Februar 1728. Hrisant, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru eleimosină.

LIV.

Iaşĭ, 11 Septembre 1728. Hrisant, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru eleimosină.

LV.

Braşov, 25 April 1729. Μανολάκης Λαμπρηνός, πρώην Μέγας Κλουτζάρης [1], «cinstituluĭ şi bun priietenuluĭ nostru dumisale jupăn[u]luĭ Dimiĭ, starostiĭ neguţătorilor dăn Sibiĭ, cu cinste şi cu fericit[ă] săn[ă]tate să să dea, la Sibiĭ». Recomandă doĭ călugărĭ de la Atos.

Pecete pe ceară, cu palme, cu o coroană din care iese o palmă, altă coroană sus şi «M. G.».

[1] Cf, tablele de la *Ist. lit. romîne în sec. XVIII-lea* şi de la *Braşovul şi Romîniĭ*.

LVI.

† Adecă eŭ Costandin Malache dat-am zapisul mieŭ la măna dumnialuĭ jup. birăuluĭ care să află la Cumpaniia Sibiiuluĭ precum aŭ aflat neguțători să daŭ 40 flor. și, rugăndu-mă neguțătorilor, a făcut dumnialor bine, mi-aŭ ertat 20, și am să daŭ 20, care să slujescu un an, să plătiască jupănul pentru mine. Și pentru maĭ mare credința am dat zapisulŭ mieŭ în măna dumnialuĭ jupănul Dimi birăuluĭ. 1729, Iulie 18.

Dumitru Moldovan. Γιάνης Λεοντίου παρόν. Adam Ilie, martăr.

LVII.

† Adec[ă] eŭ Costandin fečoru luĭ Ene Malăcă, daŭ zapisul mieŭ naintea birăuluĭ Cumpaniiĭ Sibiiuluĭ de faptele mele, răutățile care am făcut, oțiile mele, care am făcut, și nu odat[ă], ci de 'do or[ĭ] și de treĭ or[ĭ], și dumnealuĭ, văzănd răutățile și faptele mele mărturisită, dumnealuĭ m'aŭ pus în prinsore, și, rugăndu-mă la alțĭ neguțătorĭ care or fi iscălițĭ de de supt, și mă rugaĭ, și aŭ mersŭ la dumnealuĭ birău, și m'aŭ luat în chizășie, precum, dă s'ar afla să fac de altă dat[ă] pagub[ă], macar de un flor[int], să aibă făr de nič-o judecat[ă] chizași care vor fi, să mă prinză, saŭ în Ța[ra]-Rumănească, saŭ în Țar[a] Turčască, saŭ în Țara Nemțască, saŭ unde s'ar afla, făr de nič-o judecat[ă] să aibă să m[ă] spănzure. Și pentră maĭ mare credința daŭ zapisul în măinile dumnealuĭ, și întăresc zapisul cu degetul mieŭ. 1729, Iulius dn. 18.

Eŭ *Costandin Malache* întărescŭ ce scriŭ (ce) maĭ sus: d'oĭ face maĭ multŭ, să mă spănzure, fără nič o judecată.

Ἐγὸ ὁ Τζιάνης Λεοντίου παρακαλεστηκός, μ'ἠξέβροντας ὁ κὴρ Ζαφήρης Μανόλης Κεφήλης διὰ τὸν ἄνοθεν ἄνθροπον.

Eŭ Adam Ilie chizaș pentru omu care scrie maĭ sus.

Μάνης Λεοντίου παρόν.

LVIII.

[C. 1730.] † Ade[că] eŭ Bucșă bogasiiarlu ot Gĭurğuv.

† Să [să] știe c'am dat la jupăneasa Ana, a jupănuluĭ Coman

băcanŭ, un sac de lăn[ă] dintr'a luĭ Ilie Otitilişanu, şi aŭ tras măj 4, făr funţĭ 14, şi aŭ maĭ luat dumneaeĭ un sac maĭ nainte, măj 4, punţ 14, şi am tocmit maja flor. 12, şi peste tot fac f. 8. Suma — flor.

Şi am dat la Ivan Brandicin un sac de lăn[ă], măj 4, funţĭ 7, şi am luat eŭ înnapoĭ oc. 16, cu sac cu tot.

LIX.

Cîmpulung, 22 Iulie 1730. «Safta Bucur Gheorghi, văduva răposatuluĭ Sauli Ioan», cantorul Companieĭ, către proestosul aceleĭ Companiĭ. Cere milă pentru ea, într'un proces.

LX.

Bucureştĭ, 16 Octombre 1731. Meletie, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru eleimosină.

LXI.

Bucureştĭ, 16 Novembre 1731. Meletie (?) patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru afacerĭ mărunte.

LXII.

Bucureştĭ, 23 Decembre 1731. Meletie, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru eleimosină.

LXIII.

1732. Patriarchul Ignatie (?) de Constantinopol către Mitropolitul Ţeriĭ-Româneştĭ, pentru hotărîrea ce luase τοῦ πωλεῖσθαι δηλονότι εἰς μίαν τινὰ διωρισμένην τιμὴν τὰ ὀψωνιζόμενα καὶ πραγματευόμενα παρ' αὐτοῖς γυνικὰ καὶ λοιπὰ μεταξωτὰ διαφόρων εἰδῶν πράγματα, χωρὶς τοῦ ἔχειν ἄδειαν τινὰ ἐξ αὐτῶν πωλεῖν ἐκεῖνα παρὰ τὴν διορισθεῖσαν τιμήν, καὶ διδόναι ὅλως ταῦτα βερεσιέν («de a vinde adecă cu un singur preţ statornicit stofele de rochiĭ şi celelalte lucrurĭ de mătasă de orĭce fel, cumpărate şi neguţate de eĭ, fără să aibă voie cineva dintre eĭ a le vinde peste preţul orînduit şi de a da în genere acestea pe veresie»). Dezleagă pe ceĭ ce n'aŭ călcat înşiĭ învoiala

LXIV.

Bucureştĭ, 16 Maiŭ 1732. Silvestru de Ierusalim către Companie, pentru afacerĭ mărunte.

LXV.

Dat-amŭ zapisul meŭ la măna dumisal[e] jupun Gligori pentru maĭ mare credinţa, pentru că m'aŭ înprumutat dumnealuĭ cu flor[ini] nemţeştĭ 1000, igon o mie, cu ostinela banilor la 1000 într'on an 100, igon o sută, şi pentru maĭ mare credinţa i-amŭ datŭ zapisul miŭ la măna dumisale. Şi am scris eŭ singur cu măna mè, şi mi am pus şi pecete mè, ca să s[ă] creză hieşte înnainte omin[i] de omenie. 1733, Fevr[uarie] 1.

Eŭ *Dumitru Moldovan* întărescŭ ce scrie maĭ sus, şi pun şi pecete.

[Pecete roşie, fără semne.]

LXVI.

Craiova, 16 Februar 1733. Νικόλαος Πάτερ recomandă starosteluĭ şi negustorilor grecĭ sibiienĭ pe un călugăr de la Sf. Nicolae din Mira.

Pecete roşie, cu coroană şi monogramă.

LXVII.

1734. Patriarchul Serafim de Constantinopol către Mitropolitul Ţeriĭ-Româneştĭ, pentru interesele unuĭ negustor. Ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἰνδ. ιβ΄.

LXVIII.

Bucureştĭ, 15 Mart 1736. Πανταζῆς προϊν Μεδελνετζιάρις către proestosul Companieĭ. Pentru Safta, văduva luĭ Sauli.

LXIX.

29 Iunie 1736, εἰς Καλαφάτι. Scrisoare de la treĭ Grecĭ către Μπάσια Στάμο Κώνστα, proestosul Companieĭ, pentru inventariul averiĭ frateluĭ mort al unuia din eĭ.

LXX.

† Cinstite dumneata jup[ă]ne Gheorghie, de l[a] atot putearnicul Dumnezeŭ rugăm dumitale mult[ă] și fericit[ă] săn[ă]tate, înpreună cu toț cinstiț[i] aĭ dumitale. Cu această înștiințezu pe dumneata că aicĭ la Scaunul nostru al Râmniculuĭ aŭ venit jup[ănul] Ion Marco și spuse cum că ar fi trimis dumnealuĭ niște banĭ pe acest neguțător din Cupaniia noastră, anume Radul Eftemie, ca să-ĭ duc[ă] la Craiova la jup[ân] Năstase Bălaș, însă galbenĭ 103, zicand că dumnealuĭ aŭ socotit ca să fie plătit de acolo cu aceĭ banĭ, și. dănd aceĭ banĭ la jup[ăn] Năstase, să-ĭ ià zapisul, să-l duc[ă] la dumnealuĭ. Noĭ am chemat pe jup[ăn] Radul, fiind și jup[ăn] Ion față, ca să vedem [ce] răspunde jup[ăn] Radul. La care aŭ răspunsu că aceĭ banĭ s'aŭ dus toț pecetluit și i-aŭ dat la jup[ăn] Năstase, numaĭ fiindcă aŭ fost zis jup[ăn] Ion jup[ănuluĭ] Raduluĭ ca să dea niște lână la soacra jup[ănuluĭ] Ion, pe seama jup[ănuluĭ] Ion, și, neputănd să scoaț[ă] aceĭ banĭ, și fiind jup[ăn] Radul părtaș cu jup[ăn] Năstase pe lână, când aŭ fost la număratul banilor, aŭ vorbit jup[ăn] Radul cu jup[ăn] Năstase, de aŭ oprit aceĭ banĭ pentru lână, și i-aŭ luat iar jup[ăn] Năstase păn să va judeca cu jup[ăn] Ion. Iar jup[ăn] Ion îndată aŭ pus dreptate aicĭ înnaintea noastră și aŭ protecștuluit cu galbenĭ 50, pecum că jup[ăn] Ion fălăluiaște pe jup[ăn] Radul de hoțu, pecum că i-aŭ spart peceatea și i-aŭ luat banĭ, și s'aŭ plătit de unde aŭ fost jup[ăn] Radul dator, și aicĭ înnaintea noastră i-aŭ strigat: hoțu, mincinos și înșălător, și să meargă la porcĭ, iar nu la neguțătorie, și iar aŭ zis că numaĭ un cuvânt va zice la Măriia Sa domnul Titrih, și va trimite de va duce pe jup[ăn] Radul în peante *(sic)* și cu răitarĭ. Încă nu i-aŭ fost destul atăt, ci a treia zi în uliță, fiind toț neguțătoriĭ noștri strânșĭ, i aŭ strigat: hoțu, înșălător, mincinos și unțufut, iar jupăn Radul îndat[ă] aŭ plecat la Craiova, fiind acolo jup[ăn] Năstase, la care aŭ dat bani, si aŭ chemat să meargă și jup[ăn] Ion, fiindcă acolo iaste și Măriia Sa ișpectorul, și, de va fi așa pecum aŭ zis jup[ăn] Ion, acolo va fi închis și va da tot birșagul, aŭ să șază aicĭ

la Rămnic păn va veni cu atestaţie de l[a] jup[ăn] Năstase. Şi noĭ am ţinut pe jup[ăn] Ion om de omenie, iar dumnealuĭ numaĭ ce aŭ ocărăt omul din Cumpaniia noastră şi s'aŭ dus, iar apoĭ aŭ venit jup[ăn] Radul cu atestaţie-ĭ, care le veţ vedea şi dumneavoastră, şi cu zapisul jup[ănuluĭ] Ion, care să veade cănd aŭ dat aceĭ banĭ ce scriem maĭ sus, aŭ fost rămas dator încă flor[in]ţĭ nemţeştĭ 594, crăiţar[ĭ] 50. Apoĭ în urmă aŭ adus jupăn Cărstea şi alţĭ banĭ, şi punem şi acea sută de flor[in]ţĭ şi tot vedem că maĭ rămăne dator jup[ăn] Ion, cu care să cunoaşte că n'aŭ spus destul jup[ăn] Ion, ci numaĭ ce aŭ vrut, ca să s ırpe pe jup[ăn] Radul. La care pricinĭ noĭ acestu lucru nu lăsăm jos, ca să fie omul nostru ocărăt de jup[ăn] Ion, că noĭ păn acum îl mărturisim de om bunu, neştiindu-l la nicĭ-unile de care aŭ zis jup[ăn] Ion asupra jup[ănuluĭ] Raduluĭ, ci omul nostru are bună dreptate, precum şi atestaţiile îl adeverează, care oameniĭ din gură vor mărturisi, iar jup[ăn] Ion aŭ zis multe cuvinte de ocară, pecum am zis maĭ sus. Ci dumnealuĭ jup[ăn] Ion, nevrănd să stea la judecată aicĭ unde aŭ protecştuluit, şi fiind omul nostru drept, să caute să trimiţ[ă] acea protecştaţie cu care s'aŭ încărăt *(sic)*, căcĭ necinste aŭ adus la toată Cumpaniia noastră aceale cuvinte care le-aŭ zis jup[ăn] Ion asupra jup[ănuluĭ] Raduluĭ. Ci, nevrănd cu bine, noĭ vom căuta cu dumnealuĭ înlăuntru, la Cămară. Încă aŭ zis jupăn Ion, bătănd cu măna asupra jup[ănuluĭ] Raduluĭ, că, numaĭ căt va veni jup[ăn] Radul la Sibiĭ, îndat[ă] îl va pune la areştĭ; care noĭ nu-l ştim să aibă dumnealuĭ atăta puteare, iar, de să laudă dumnealuĭ jup[ăn] Ion cu Măriia Sa domnul Titrih, noĭ încă vom scrie la Măriia Sa, că şi noĭ avem pe Măriia Sa patron, şi ştim pe Măriia Sa stăpăn şi făcătoriŭ de dreptate. Şi la toate aceastea poftim pe dumniata să avem răspunsu. Şi rămănem aĭ dum[i]tale de bine voitorĭ: *Marco Par . . . su . . .*

Rămnic, Apr[ilie] 24 dn., 1737.

[V°:] † Cinstituluĭ dumnealuĭ jup[ă]nuluĭ Gheorghie Horvat, biräul al cinstiteĭ Cumpaniĭ Grecilor din Sibiĭ, cu fericit[ă] săn[ă]tate să s[ă] dea, la Sibiĭ.

[Fără pecete.]

LXXI.

10 Ianuar 1738. Averea bisericĭ grecești din Sibiiŭ. Τόμος ἀγάπης, Βιβλίον περὶ τῶν ἐν Ιεροσωλόμοις πατριαρχευσάντων τοῦ Χρυσάνθου . . . Βιβλίον βλαχικόν, ἤγουν νόμος[1].

LXXII.

Dumitale chir Niculo, săn[ă]tate-țĭ poftescŭ de la milustivul Dumnezăŭ.

Altă, acuma a trei ori scriŭ dumitale să-m răspunzĭ pentru cele ce am fost scris dum[i]tale că să fim frațĭ la tovaroșie nigoțitorieĭ, și să-m răspunzĭ cum voeștĭ dumneata, și, voind, aŭ să ostenești singur, să tărguim de cele ce va treboi pă samă bolțiĭ, aŭ să-m scriĭ ce să iaŭ, și să viŭ și eŭ acì. Socotescu că veĭ fi mulțămit cu mine, precum aŭ fost mulțămițĭ și alțiĭ. Ce mă rog să-m răspunzĭ maĭ curănd. Și fiĭ cu Dumnezăŭ. Ot Brașov, 1738, Maĭ 29.

† Al dum[i]tale bun voitor: *Hristea Vasilie.*

[V° :] Dum[i]sale luĭ chir Niculae băcanul, la Tărgul-Mic, cu săn[ă]tate să s[ă] dea, la Sibiĭ.

[Pecete roșie.]

LXXIII.

† Dăm scrisorea nostră la măna dum. jup[ănuluĭ] Neculeĭ Ion, precum să s[ă] știe că ne-aŭ făcut înprumut cu f. 45, ne-aŭ făcut bine, și noĭ care ne vom numi maĭ jos, să avem a-ĭ da aceștĭ banĭ la măna dumnealuĭ cu mulțămită, când ne vom înt[o]rce pe la Cluj, aŭ la Făgăraș; cine ne va aduce scrisorea, să avem a-ĭ da bani aceștiia. Pentru credința am iscălit, să s[ă] creaz[ă].

Avulumi Raspanacu *(sic!)*. Av[gust] 9 d., 7246 [1738].

Eŭ Stan Bunghez, plat[nic].

Νικόλαος Στάμο μάρτις.

Δημοίτριος Κονσταντίνου μαρταιρό.

Aceștĭ banĭ să-ĭ dam păn la 1 lună, iar, de va maĭ treace și altă lun[ă], să-ĭ dăm dobănd[ă], — că așa ne-am legat.

[1] Cele d'ıntăiŭ sînt tipăriturĭ muntene, cea din urmă — *Pravila.*

LXXIV.

20 Octombre 1739. Compania face mărturie pentru ὁ ἐν εὐγενέσιν ἄρχων καπετὰν κὺρ Μανόλης ὁ ἐκ Χίου, care a fost καπετάνιος εἰς τὴν Βλαχίαν, βαλμένος ἀπὸ τοὺς αὐθεντάδες τῆς Βλαχίας. Cînd Nemţiĭ aŭ venit în ţară, el a făcut jurămînt militar Împăratuluĭ. Αὐθεντεύοντος τοῦ αὐθέντος Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου εἰς τὴν Βλαχίαν, ἐστάλθησαν γράμματα τοῦ Ῥακότζη εἰς τὸν αὐθέντην διὰ νὰ τὸ στείλῃ μὲ πιστὸν ἄνθρωπον ἐκεῖ, ὁποῦ ἔγραφαν· ὁ οὖν αὐθέντης προρηθεὶς Κωνσταντῖνος, γνωρίζωντας τὸν ῥηθέντα Καπιτὰν Μανόλην πιστὸν δοῦλον τῆς αὐθεντικῆς ὑπηρεσίας, μὴν ἔχωντας εἴδησιν διὰ τὸν ὅρκον ὁποῦ εἶχε δώσῃ ὁ προρηθεὶς Καπετὰν Μανόλης εἰς τοὺς πρώτους τῶν καισαρικῶν στρατευμάτων, ἔδωσε τὰ γράμματα εἰς αὐτὸν διὰ νὰ τὰ στείλῃ μὲ πιστὸν ἄνθρωπον του ἐκεῖ ὁποῦ ἔγραφαν[1]. În ele era vorba de venirea luĭ Rákóczy cu Tatarĭ asupra Ardealuluĭ şi Ungarieĭ. El le dă la generalul Braşovuluĭ. Aruncat la închisoare, scapă acum în Ardeal.

LXXV.

† Răducane, îţ pohtim de la Dumnezeŭ mult[ă] săn[ă]tate. Scrisoarea-ţĭ mi iaŭ venit, şi toate scrisele am înţeles; la care nu lungescŭ maĭ mult, căcĭ de la Sfinţiia Sa părintele popa Iordachie le veĭ înţeleage toate, şi, precumŭ veţĭ socoti dinpreună, aşa să faceţĭ; însă, cea maĭ dintru toate, pentru pinzionul de anul trecut, munceaşte prin mijlocirea grofŭ Areosti, doar s'ar putea maĭ curănd scoate. Să ştie Dumnezeŭ în cătă nevoinţă mă aflu. Pentru arcŭ şi pentru săgeţĭ şi pentru toate ce-mŭ scriĭ, voĭ nevoi în totŭ chipul, ca să

[1] «Cel între boierĭ dumnealuĭ Căpitanul chir Manoli din Chios..., Căpitan în Ţara-Romănească, pus de Domniĭ Ţeriĭ-Romăneştĭ... Fiind Domn Consantin Mavrocordat în Ţara-Romănească, s'aŭ trimes scrisorĭ ale luĭ [Francisc] Rákóczy către Domn, ca să le trimeată cu un om credincios la adresa lor. Decĭ Constantin-Vodă acela, ştiind pe Căpitan Manoli drept-credincios al Domnieĭ şi neavînd cunoştinţă de jurămîntul pe care-l făcuse acesta către fruntaşiĭ oştilor împărăteştĭ, i-a dat luĭ scrisorile ca să le trimeată cu un om sigur la adresa lor.»

pocĭ sluji dumnealuĭ de acasta. Cu cine să va întămpla acuma a mearge maĭ curăndŭ în ţară, nu voĭ lipsi a scrie şi la dumnealuĭ frate-mieŭ şi la toţ ceialalţĭ aĭ mieĭ. Aşijderea mă voĭ nevoi şi pentru dumnealuĭ Noianoş a-ĭ sluji la ceale ce m'aŭ pohtit de atăta vreame, — numaĭ să facĭ dumneata bine să-ĭ zicĭ pentru grăul ce mi l-aŭ dat înprumutŭ. Că dumnealuĭ îm scriia că mă va aştepta pănă la vară, ca din bucate noĭ să s[ă] plătească. Iar acuma veĭ vedea scrisoarea ce mi-iaŭ trimis-o dumnealuĭ provizerul, şi veĭ nevoi ca să rămăe după cum s'aŭ făcut întăĭ. Pentru părinţi dumitale, veĭ şti că ş'aŭ făcut Brăncoveanul pomană cu eĭ, de i aŭ luat şi i-aŭ dus în ţar[ă], că ajunsease foarte lipsiţĭ de măncare; ci acolò, ce le va da Dumnezeŭ, — căcĭ aicea să slăbisă amăndoĭ, de nu putia să umble pe picoare; şi o Ţigancă ce avia, şi aceaia fugis[e] de-ĭ năpustise: biiata mumă-ta ajunsease de ia singură îş spăla cămăşile. Cu acasta, şi fiĭ cu H[risto]s. Dumnealuĭ jup[ăn] Petrică ne închinăm cu săn[ă]tate. Din Braş[ov], Ghenar 4, 1741.

Princan (?).

[V°:] Dum. Răducanuluĭ Fienschiĭ, cu săn[ă]tate să s[ă] dea, la Sibiĭ.

[Pecete neagră, ştearsă.]

XLVI.

† Avănd eŭ la răposatulŭ jupănulŭ Stan băcanŭ maĭ dănainte vreame dă p[e] nişte brochĭ *(sic)* oc. 67, ocao căt[e] petač 7, şi la jup. Rizea, fratele dum., i-am dat ca să mea aduc[ă] un car zloţ 5, şi car l-aŭ luat iar jup. Stan, şi am maĭ dat jup. Riziĭ zloţ 2 : cu aceaste toate fac peste tot flor[in]ţ[ĭ] 72, banĭ 70. Şi pentru aceastea avăndŭ ca să iaŭ aceştĭ banĭ dă la răposat jup. Stanŭ, am supărat pă dumnealuĭ birău Cumpanie Sibiiu-luĭ, că, vindŭ jup. Rizea şi lu[ă]ndu ş partea dă la cine avea ca să-ş ià, cu aceasta am rugat pe dumnealuĭ jup. birău ca să mi-ĭ oprească păn căndŭ oĭ veni la dumnealuĭ, — că aceştĭ banĭ am să-ĭ iaŭ făr de nice-o pricin[ă], cu bun[ă] dreptate, după cum mărturisescŭ maĭ josŭ.

Eŭ *Radul băcan.* Mart. 9 d, 1741.

[V°:] Această scrisoare am lăsat la dumnealuĭ birău, păcum să să ştie, păntru pricina dum. răposatul jup. Stanŭ.

LXXVII.

Milostive şi preaosfinţit ales Scaonuluĭ apostolicescŭ, d[o]mnuluĭ Ioan Inochenentie *(sic)* Clain, liber baron de la Sad, Vl[ă]d[i]ca Făgăraşuluĭ, şi a toată Beseareca cea unită din Ardealŭ şi altor părţĭ, de la D[o]mnul H[risto]s, pace s[u]fletească, viaţă norocită, sănătate trupească poftim Mării Tale, ca părinteluĭ nostru în D[o]mnul H[risto]s.

Alta, veĭ avea înştiinţare, Măriia Ta, pentru sf[ă]nta besearec[ă] a noastră a Bungarduluĭ precum are venit de la neguţătoriĭ care să îngroapă aicĭ la Bungard, la sf[ă]nta bisearecă, şi venitul îl ţin neguţătoriĭ de la Cumpanie de la cetatia Sibiiuluĭ, şi la sf[ă]nta beseareсă nu vor să dea nimică. Iaste ca o mireasă frumoasă şi neîmpodobită, aşa iaste beseareca noastră: nice n'are odăjdiĭ, nice n'are cărţĭ, nice nimica ce i să cuvine sf[i]nteĭ beseareč; neguţătoriĭ care ştim numaĭ noĭ care ce aŭ lăsat sfintiĭ bisearecĭ: soacra luĭ Vasilie Ghelca florinţĭ 20, Bunoae florinţĭ 100, Caradon florinţŭ 50, Dumitru Cambura florinţĭ50, Hage Stoe florinţĭ 50, şi pentru aceia banĭ aŭ datŭ o pravilă, şi o ţin negutetoriĭ, şi o am cerut noĭ preoţiĭ şi nu or să o dea aicea la sf[ă]nta besearică; Făgîrăşanulŭ florinţĭ 200, afară din 200 de florinţĭ, precum va mărturisi arhiemandritul Mării Sale, 6 sute de florinţŭ. Precum am înţeles de la alţiĭ, maĭ sînt: Grigorie, florinţŭ 2 sute, şi un rănd de odăjdiĭ, Brăşcoveanul 40 de galben[ĭ], Maniŭ Arnat florinţĭ 30, cocoana am auzit că aŭ lăsat, — dară nu ştim căt. Şi noao preoţilor nu ne trebue altă, numaĭ să dea ce să cuvine sf[i]ntiĭ besearecĭ, — ca noao preoţilor ne-ĭ ruşine, că sf[ă]nta beseareсă e frumoasă şi n'are nimica ce să cuvine sf[i]nteĭ besearecĭ. A doa, D[oa]mna Elinca[1] aŭ cumpărat neşte moşiĭ, şi noĭ nice le ştim unde săntŭ, şi cărţile sănt la eĭ. A triia, noĭ preoţiĭ, cum am fi spurcaţĭ, aşa ne ţin, pentru ce sîntem uniiaţĭ: când vin de slujescŭ, căte o datî sfinta şi d[u]mnezeiasc[a] leturghie facu

[1] De fapt, Maria (Bălăceanu).

întăĭ o sveştanie, apoĭ slujescu sf[ă]nta let[u]rghie, şi noĭ preoţiĭ nu avemŭ nice o cinste de la eĭ, pentru ce săntem uniaţĭ.

Aĭ Mării Tale slugĭ plecaţĭ preoţiĭ de la Bungard:

Popa Gheorghie, popa Ion.

Scris m[e]s[iţa] Apiilie, zile 9, leat 1741.

LXXVIII.

1742, 'Απριλλίου 22, Μπλάζη (Blaj). 'Αρχιμανδρίτης Λεόντιος către Companie, pentru biserica din Armenĭ ('Αρμένι).

Pecete neagră: Λεώντη..., 1731.

LXXIX.

Bucureştĭ, 25 Iunie 1742. Patriarchul de Ierusalim către Companie, pentru eleimosină.

Pecete ca a luĭ Hrisant, cu data de 1738.

LXXX.

Bucureştĭ, 31 Iulie 1742. Partenie, patriarchul de Ierusalim, către Companie, cu salutărĭ.

LXXXI.

Bucureştĭ, 4 August 1742. Scrisoare de afacerĭ de la Calinic al Mirelor.

Pecete neagră cu palme, cruce şi ΚΛ. Ν. Κ.

LXXXII.

'Από Γηραγίοβαν, αψμβ'τῳ, Αὐγούστου κς'τῃ. Patriarchul de Ierusalim către Companie, pentru salutărĭ.

LXXXIII.

[Bucureştĭ], 15 Decembre 1742. Μυρέων Καλλίνικος către Companie, pentru o afacere particulară a luĭ Ioan Marcu.

LXXXIV.

Iaşĭ, 5 Februar 1743. Patriarchul de Ierusalim către Companie, pentru popa Azaria de la Sibiiŭ.

LXXXV.

Bucureştĭ, 28 August 1743. Partenie, patriarch de Ierusalim, pentru salutărĭ.

LXXXVI.

[1745.] Să s[ă] ştì cum am tărguit lăna Iamandi: am tocmit să-m plătească sămbriia mea leĭ 3, şi nu mi i-aŭ dat, şi i-am dat 4 leĭ, să-m aducă o hălie, şi nu mi i-aŭ adus, nicĭ ban[ĭ] nu mi-aŭ dat; şi iar am dat când aŭ trimis banĭ cu mine la Čufut Iordache, leĭ 20, şi iar nu mi-aŭ maĭ dat, şi în lăna care scrie dincoace, am dat bani mieĭ, 1.093 de leĭ, şi am socotit toat[ă] cheltuiala pănă la Sibiĭ, şi i-am plătit-o, şi bani care mi-a dat de la dumneluĭ, 200 galbi[nĭ], şi care mi i-a luat de la Iordachie, i-am plătit toţ, leĭ 20. Şi eŭ am socotit, din socoteala mia maĭ rămăne dumnealuĭ să-m dea leĭ 2.890, fără nicĭ-o pricină, cu totulŭ.

LXXXVII.

† Eŭ Alivaş, voinic strein şi cu nevoe mare, carele mă aflu aicĭ în Porumbacul-de-jos, la Ţărŭmonea, de 2 annĭ, avănd un pičor stricat foarte răŭ, şi, putănd dobăndi doftorie de la Ţărmonea, pătimesc tocma ca vaĭ de mine, pentru că, fiind eŭ voinic siriman de toate, păn acum tot am făcut cum am putut dintr'o zi păn într'alta, cu nevoe şi cu chin, căt numaĭ D[u]mnezeŭ poate şti, de streinătate şi singurătate. Şi am rămas dezbrăcat, şi dintr'o zi păn într'alta încă fac tocmaĭ ca vaĭ de mine, pentru că, chielčugul sfărşindu-l, acum sănt şi am rămas, căt maĭ moriŭ, şi de goliciune şi de foame. Pentru aceaia mă rog de dumneata, cinstite, de mare şi bun neam jupăne birăŭ al Grecilor şi de toată Companiia, să faceţ milă şi pomană cu mine ca să mă miluiţ cu ce v'o îndura milostivul D[u]mnezeŭ, că-s de toate lipsit, pentru ca doară aş maĭ tăvăli şi eŭ în lumea ačasta, căt va fi mila D[o]mnuluĭ H[risto]s, ca s[ă] nu mor pentru lipsa trupuluĭ, ci, când mă va chiema H[risto]s dintru ačastă lume, să-m[ĭ] cunosc sfărşitul mieŭ cu alt fealiŭ de beteşug, nu cu foamea

şi cu alte aseamenea. De aceastea mă rog să nu mă uitaţ, ca şi D[o]mnul nostru I[su]s H[risto]s să nu vă uite pre d[u]mneavoastră, nič să vă lipsască de Înpărăţiia sa cea făgăduită tuturor.

M[e]s[i]ţa Ianuarie 1, leat 746.

Eŭ *Alivaş*, carele mă aflu la Ţirmonea în Porumbacul-de-jos.

[V°:] Ačastă carte să s[ă] dea la dumnealuĭ jupănul birăŭ al Grecilor de la Sibiiŭ şĭ la dumnealuĭ jupănul Alexie, cu mănile dumnealor amăndurora să s[ă] despecetluiască, la Sibiiŭ.

LXXXVIII.

Bucureştĭ, 10 Ianuar 1746. Partenie, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru eleimosină.

LXXXIX.

† Ad[ecă] eŭ Guţul, dinpreună cu frate-mieŭ Anghel (?), dat-am scrisoarea noastră la măna dumnealuĭ chir Costăndinŭ, pecum să să ştie că ne-amŭ rugatŭ de dumnealuĭ de ne-aŭ datŭ 2 diple hanşspt *(sic)*, de acumŭ păn cand le va sfărşi sfărşangulŭ, să avem a-ĭ da dumnealuĭ atuncea baniĭ cu mulţămită, făr nicĭ-o pricin[ă]. Iar, întămplăndu-să a să face nescar[e] guvinte, saŭ f'o cheltuială, saŭ f'o zečuial[ă], să fie tot de la noĭ. Că cu bun[ă] voia noastră ne-am datŭ scrisoarea la măna dumnealuĭ şi ne-am legatŭ cu cuvăntul nostru; şi dăm scrisoare la măna dumnealuĭ ca s[ă] să crează. Şi ne iscălim maĭ jos.

1746, Nov. 17.

Eŭ *Guţul*, plat[nic]. Eŭ *Ampulŭ*, plat[nic]. Eŭ *Pan Gĭurğu*..., martur.

[Pe margine:]

Preţul dip[le]lor aşa ne-am tocmit... 10... 3... ug.

XC.

Catastifulŭ de deatoriĭ de tărgurĭ de ţeară; 1747.

... A. 1747, Avgust 4. Se ştii dăn... cu căntarul şi cu

numărul saculu, precum se'rată maĭ jos anume: ... Savul de la Deva aŭ tărguit la tărgu Deveĭ... Aŭ tărguitŭ jup[ă]nul Ilie de la Oroştie... Ionŭ de la Hinidora... Iova de la Cavaransebeş... La tărgul Vinţuluĭ... Pătrul Sărbul de la Vinţŭ s'aŭ rămas de pe un pogasiŭ, mariş 19... 1 ştuc tarlatan, 1/2 ştuc halbăraş... 1 ştuc pănţoĭ de Braşov..., 3 coţ pantlică cu hir prostŭ... 1 litră arnič roşu... Iosif Jiduvul de la Teauş... La jup[ă]nul Ianachi herarul... 1 măhram[ă] de damascŭ... Un Jiduv de la Bălgrad aŭ tărguit la tărgul Aiuduluĭ negoţŭ... 1/2 l[itră] văpsală mole ... Ivan Calota aŭ tărguit... Costandin Ticul... Chir Sandul de la Haţeg... Chir Dum[i]traşco de la Bălgrad... 8 oc[ă] mărgele... 1 ştuc parhet, 1 ştuc poşachiŭ.., 1 ştuc surfachil, 1 işlic de iltăs *(sic)*... 3 leg[ă]tur[i] cărţĭ de joc, 1 colčagu de samur, 6 peptare ordina[r]e, 2 deto bunea... 2 1/2 coţ muşam[ă]... De la Lipova aŭ tărguit marfă la tărgul Deviĭ... Hristea aŭ tărguit la Cetat[ea]-de-Baltă, de la Dum[i]tru... 4 loţ şofran turcescŭ.. 6 coţ tupoltăc finet... Jup[ănul] Ilia de la Sebiş... 1 peptar de Becĭ... 1 leg. cheptin... Florea de la Zlagna... Andriş de la Bănat, de la Pitriş... 1 ll. piatră acră... Ianuş de la Dobra... 1 ştuc postav, 3 peceţŭ... Jup[ănul] Iene Calmuc... Jupănul Stama Sărbul de la Haţăg... 1 ştuc fachiol albŭ, 1 rochia cu hir cusutŭ, 1 ştuc postav vaismelirtŭ anglíe, 10 1/2 coţ camilut negru..., 1 năstrap[ă] care s'aŭ spartŭ, 3 potor la grăj *(sic*=glăjĭ) care le-aŭ spartŭ ... Jup[ă]nu Iane Theodoru de Deva... 1 ştuc golon lat... 1 şlofmiţ... 1/2 tuţ *(sic)* oglinzĭ... 27 1/2 loţ băş[i]că..., 4 conţurĭ hărtie... La Gorghe fratele Calmuculuĭ... 1 leg[ă]tur[ă] aţa albă de Borosnov... 20 trandefile... 1 leg[ă]tur[ă] călămăr[ĭ]... Jup[ănul] Cristea ce. bătrăn, Armeanu de la Gherla... 1 măhram[ă] de Venet[i]a... Jup[ă]nul Sima Miclăuş... Chiriacu de la Blaj... Pătrul de la Răşnar... Aŭ tărguit socru-su... Panaiot fečorul dumnealuĭ jup[ănuluĭ] Mileĭ de la Logojŭ... Chir Bădiceanul... Jup[ă]neasa Maria Popistăşiţa de la Deva... 10 leg[ăturĭ] lubeniţ[ă]... 4 oc[ă] mărgeale de os... 3 leg[ă]tur[i] granat glat... 30 leg[ăturĭ] păişiurĭ... 1 coţ flis-

papir... Jup[ă]nul Iane Calmucul de la Horoştie... Chir Peia de la Oroştie... 11 maje robinur[ĭ] neagre... Gheorghe de la Aroştie... La Coste Cicărdia... 1 vidră... Andriş de la Almaş... 52 coţ bogacin..., 32 cose micĭ..., azivasonŭ..., pepŭtenĭ de postăvar[ĭ], păr[e]chĭ 4, artarŭ, ţimeşŭ, strămătur[ĭ], gur[ĭ], 14 bucăţĭ....

XCI.

Porunca prea-înălţateĭ şi prea-putearniciĭ Doamniĭ Inpărăteasiĭ şi Crăiasiĭ Doamneĭ, Doamneĭ Marii Therezii, cu carea să opreaşte petreacerea banilorŭ înpărăteştĭ şi crăeştĭ în ţările Porţiĭ Otomîniceştĭ supuse, scoasă de pre letinie în limba rumînească, şi tipărită în Scaunulŭ arhierescŭ, în Blajŭ, anulŭ D[o]mnuluĭ 1747, în luna luĭ Avgustŭ, în 27 de zile, de Dimitrie Pandovičŭ tipografulŭ.

Tipăritură [1].

XCII.

1747, Septemvri 20. Am luat de la chir Petru Luca pentru dipla Guţuluĭ, f. 1,50.

1748, Iuni 7, me'ŭ datŭ Guţul f. 2,40.

Me'ŭ datŭ şu Hanpul ban[i] 90.

Am fostŭ la fonoğu, Maĭ 9, la Saş, 20.

[V°:] Zapisul Guţuluĭ, frati-săŭ den florĭ.

XCIII.

† Cinstite dumneata jupăne Ione, cu t[are] şi fericită sănătate mă închin dumitale cu sănătate. Pentru u[n] răvăşel al dumital[e] ce aŭ fo[s]tŭ la mine, l-am datŭ jupănuluĭ Anas-

[1] Aceasta e decĭ cea d'intăiŭ tipăritură blăjeană. Cf. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, II, pp. 70-1. Se ştia că încă din 1746 se asigurase condiţiile de nevoie nouăĭ tipografiĭ româneştĭ din Ardeal (Bunea, *Episcopiĭ Petru Pavel Aron şi Dionisie Novacovicĭ*, Blaj, 1902, p. 356 şi urm.), dar se credea că tipăriturile aŭ început numaĭ la 1750 (1753?), cu *Floarea Adevăruluĭ*.

tasiie, şi dumneata să daĭ bani la trimisul dumnealuĭ, şi să ià răvaşul dumitale. Aĉasta, şi fiĭ dumneata sănătos.

Costandin jude[ţul].

Dech[emvrie] dn. 20, 7256 [1747].

XCIV.

1748, Fev[ruarie] 2.

† Adecă eŭ cel maĭ jos iscălit dat-am credinĉos zapisul mieŭ la măn[a] dumnealuĭ jupăn Costandin Şefran, precum să s[ă] ştie că m'am rugat de dumnealuĭ de mi-aŭ făcut bin[e] cu u[n]gureş[tĭ] f. 67,50. De acum păn într'o lun[ă] de zil[e] să aib a-ĭ da dumnealuĭ, cu mulţumită, făr de nič-un fel de pricin[ă], iar, nedănd ban[i] la zi, să a[i]b[ă] a umbla cu dobăndă. Pentru aceasta am dat zapisul mieŭ la măn[a] dumnealuĭ ca să fie de bun[ă] credinţă, şi mi-am pus şi degetul în loc de pecete.

Eŭ *Ion Ilea*, platnic.

XCV.

1748, Fev[ruarie] 4, în Sibiĭ.

1mo. Venind de faţă acest maĭ în jos iscălit anum[e] chir Dumitrul Voicul, şi birturiseaşte *(sic)* cu Dumnezeŭ şi cu sufletul luĭ precum că, viind chir Pantasi Arpaş de la Făgăraş, şi aŭ intrat chir Dumitru în boltă, şi aŭ zis Pantasi cătră Dumitru: «vez mojicul, daca să boereaşte, ce lucrurĭ începe?!». Şi Dumitru aŭ întrebat: «ce lucru iaste acesta?». Iar Pantasi aŭ zis: «vez că Toma m'aŭ făcut că sănt un hunţfut şi alte vorbe urăte, dară mă rog să-ĭ spuĭ că iel iaste un hunţfut şi om de nimic şi iobagĭ; s'aŭ făcut om şi împărţeaşte peştĭ ca să aibă omenie, la unu şi la altu».

2do. A doao mărturie mărturiseaşte Vasile Băcanu că aŭ auzit din gura luĭ Pantasi Arpaş că aŭ zis cătră Dumitrul Voicul să mergă să spue Tomi: «odată ce-m zice iel mie că sănt ieŭ un hunţfut şi un blestemat, dară el iaste un topel[1] hunţfut şi blestemat şi un Măieran şi obagiŭ; şi l-aŭ suduit

[1] *Doppelter*.

şi de părinţĭ, şi i-aŭ zis că cinstiaşte peştĭ ca să aibă omenie.

3tio. Aŭ auzit chir Gligoraş Scriitoriul şi mărturiseaşte că aşijdirea aŭ auzit aceale cuvinte care aŭ zis Pantasi Tomi ca să i le spuie.

748, Fev[ruarie] 4. Mărturiile care mărturisesc ce aŭ auzit de la Toma din gură.

1mo. S'aŭ scris chir Sanfir Chiriac de la Arvan[i]toroi *(sic)*[1], de anĭ 35, şi mărturiseaşte cu jurămănt cuvintele ce aŭ auzit de la chir Toma, al Mării Sale Craibirăŭ om de curte. Întăĭ, măргănd chir Toma la sălaşul luĭ chir Sanfirel, şi find cu chefu, înpreună aŭ fost şi Gligoraş Scriitor şi Vasile Băcanu, şi chir Sanfir aŭ adus vin, şi i-aŭ cinstit. Şi asupra chefuluĭ s'aŭ întănplat şi aŭ răs copii, şi, văzănd Toma că răd copii, i-aŭ părut cu greŭ, şi i-aŭ întrebat copii: «cine răde», iar copii aŭ răspunsu ca: «copilu dumitale răde», adecă al luĭ chir Tomi. Şi, chemănd chir Toma copilu, i-aŭ zis să sărute măna la toţĭ care să afla acíĭ, şi, aflăndu-să şi copilul luĭ chir Pantasi acíĭ de faţă, s'aŭ întorsu Toma şi aŭ zis către copilul luĭ Pantasi, că: «şi tu ieştĭ un blăstămat, şi stăpănu-tăŭ, şi un hunţfut şi tu şi stăpănu-tăŭ, şi un om de nimic; şi aşa să ĭ spuĭ că i-am spus ieŭ; şi odată şi de treĭ orĭ; şi să-ş ià sama, că, de oĭ pune măna şi pe tine şi pă stăpănu-tăŭ, dară v'oĭ învăţa ieŭ pă voĭ». Şi aŭ ieşit cu acel fel de vorbă strigănd.

2do. Mărturiseaşte şi chir Pană Băcanu, om de 24 de anĭ, întănplăndu-să şi el acíĭ la chir Sanfirel la cină, mărturiseaşte că iară cuvintele acealea, care aŭ mărturit chir Sanfir, aŭ auzit de la chir Toma că aŭ zis către copilul luĭ chir Pantasi, ca să-ĭ spue.

3tio. Mărturiseaşte şi chir Vasile Băcanu, om de 32 de anĭ, cu jurămănt înnaintea luĭ Dumnezeŭ, că şi el aŭ auzit acele cuvinte urăte, care au zis Toma către copilul luĭ chir Pantasi, ca să-ĭ spue.

4to. Mărturiseaşte şi chir Gligoraş Scriitor, om de 33 de anĭ, că aŭ auzit din gura Tomi zicănd către copilul luĭ chir

[1] Arvanitochori. V. vol. XI, p. 114 şi urm.

Pantasi: «hunţfut; aşa să spuĭ cătră stăpănu-tăŭ, că, de oĭ pune măna şi pă tine şi pă stăpănu-tăŭ, dar v'oĭ învăţa ieŭ».

1748, Fev[ruarie] 4, în Sibiĭ.

Venind înnaintea noastră celor din jos iscăliţ, anume chir Toma omul Mării Sale domnuluĭ Craibirăŭ valtităr, şi avănd judecată cu chir Pantasi Arpaş, şi nefiind chir Pantasi Arpaş aiča, fiind dus la Făgăraş, s'aŭ întămplat şi s'aŭ dus chir Toma dinpreună şi cu Vasile Băcanu şi cu Gligorie Scriitoriul, precum mărturisescu mărturiile, anum[e] Sanfirel şi Vasile Băcanu şi Gligoraş scriitor, precum că Toma aŭ fost cu chefu şi asupra chefuluĭ să fie ocărăt pe Pantasi Arpaş, şi, nefiind de faţă, i-aŭ spus aceale cuvinte toate care mărturiile aŭ mărturisit, precum i-aŭ spus Toma că ie un hunţfut şi un blăstămat, şi s'aŭ lăudat şi cu bătaia, şi aceste cuvinte aŭ fost în sălaşul luĭ chir Sanfirel, şi, viind după ačasta chir Pantasi de la Făgăraş, şi spuindu-ĭ aceste vorbe care aŭ zis Toma, şi întămplăndu-să la bolta luĭ chir Pantasi Dumitrul Voicul, i-aŭ spus, încă cam rugăndu-să: «să mergĭ să spuĭ Tomi îndoite vorbele care mi-aŭ spus iel mie, că el iaste un hunţfut şi un blăstămat şi un Măieran şi un iobagĭ şi om de nimic, şi umblă de cinsteaşte peştĭ ca să-ş facă omenie». Şi, afară şi fără de mărturiile care s'aŭ scris maĭ sus, şi înnaintea noastră nu tăgăduiaşte vorbele care i-aŭ zis chir Pantasi. Iară Toma, fiind cu chefu, i-aŭ spusu acele cuvinte luĭ chir Pantasi: nu i-aŭ spus în tărgu, numaĭ în sălaşul luĭ chir Sanfirel i-aŭ spus; la care nu aŭ făcut bine şi aŭ greşit. Iară chir Pantasi, fiind triazu, şi după v'o căteva zile, i-aŭ spus; la care nu aŭ făcut bine că i-aŭ spus îndoite vorbele care i-aŭ zis Toma. Numaĭ s'ar fi căzut ca să-l caute întăĭ la iştanţiia luĭ, şi ar fi trebuit chir Pantasi să întrebe pă Toma întăĭ: va să stea pă cuvintele acele care i-aŭ spus, fiind cu chefu, aŭ nu. Iară chir Pantasi nu i-aŭ spus la v'un loc unde să fie săngur, numaĭ maĭ vărtos în tărgu şi cătră maĭ mulţĭ l-aŭ ocărăt. Care lucru, după decret, la partea secunda, titulo 36, a luĭ Mantian *(sic)*, s'ar fi căzut să plătescă chir Pantasi f. 100;

iară numaĭ, greşind Pantasi căce i-aŭ spus îndoite, la Ştatuta aşa scrie, la al patrulea carte, titula 5, paragrafos 4. Şı la aceste s'ar fi căzut să să bierşăgăluiască amăndoĭ; numaĭ chir Pantasi, fiind trez, şi în tărgu spuindu-ĭ maĭ multe vorbe, s'aŭ aflat vrednic să dea, după mintea prost[ă], f. 12. Şi să fii de mărturii.

XCVI.

† Cinstite dumneata jup[ă]ne naşule, cu plecăčune şi cu săn[ă]tate mă închin dumitale. Aşijderea şi dumneaeĭ naşi şi naşilorŭ celor maĭ mič. Rog pă milostivul Dumnezeŭ şi pă maica Sfinţii Sale, să păzască pă dumneavoastră cu mult[ă] fericire.

Plecat[ă] scrisoare nu iaste de alt[a], numaĭ mi-aŭ zis soacră-mea să înştiinţez pă dumneata pentru nişte răspunsurĭ de la Bucureştĭ, că dumnealuĭ unchiul totdeauna scrie la socră-mea şi aşteapt[ă] acele răspunsurĭ de la dumneata, ča [să] ştie dumnealuĭ. Iar, de veĭ fi trimis dumneata v'o scrisoare cu cineva, scrie dumnealuĭ pecum nu i-aŭ mersŭ păn acum. Pentru acèle care aŭ fost înştiinţat pă dumneata, că ş[i] acum, cănd am plecat de la Rămnic, ne-aŭ venit nişte scrisorĭ de la dumnealuĭ, aş[ij]derea pentru nişte mane *(sic)* de jederĭ,— supăru pă dumneata, ca să facă nişte blane dup[ă] cum aŭ fost. Maĭ supăram pe dumnea[ta] şi maĭ nainte, ci, de veĭ fi luat dumneata păn acum, bine va fi, iar, daca nu, aşa să rog[ă] şi socră-mea, să daĭ dumneata veste la ţefiĭ de coj[o]carĭ, unde să vor găsi, să s[ă] adune, să s[ă] facă treaba aceaia,— că sănt foarte de trebuinţă. Ci, de s'ar putea apuca maĭ nainte, că apoĭ vine şi Radul Voinescul, şi-m iaste că le va apuca el şi le va strănge, că le ştie sama. Că aŭ venit şi el aiča, la lăz[ă]ret, de sănt acuma 10 zile, şi acum aŭ eşit înnaintea cailor cu čar[ă] şi lăn[ă]. Dar nu ştiŭ cum va răzbi, că aŭ ni[n]s acum zăpad[ă], de care n'am pomenit aşa. Şi copilul Cărstica încă vine cu carăle. Pentru jup[ă]nul Cărstea, păn acum n'aŭ venit, nič copilul nu l-aŭ trimis. Şi, cănd aŭ eşit jup[ă]nul Chera din lăz[ă]ret, mi-aŭ spus că aŭ zis comisauriuluĭ ca să-m scrie la lăz[ă]ret. Şi eŭ, dup[ă] cu-

văntul jup[ă]nuluĭ Chereĭ, am spus jup[ă]nŭ Cărsteĭ. Şi eŭ, viind acum aĉa la lăz[ă]ret, am întrebat pe comisarul pentru jup[ă]nŭ Cărstea, scrisu-l-aŭ, şi aşa mi-aŭ spus că nu l-aŭ scris. Şi acum m'am rugat destul de comisarul şi de fălcerul, ca s[ă]-lŭ scrie de atunĉa, — măcar că eŭ am scrisŭ la dumnealuĭ înnapoĭ, precum nu l-aŭ scrie *(sic)* de atunĉa, — căcĭ zic ş'aŭ uitat.

Mart, 9 (?) dn., 1748.

Aĉast[a], şi rămăĭ al dumitale mic şi plecat şi de bine voitor:

Radul Băcanul ot Rămnic.

[V°:] † Întru cinstit[ă] măna dumnealuĭ jup[ă]nuluĭ Ion Marco, cu mult[ă] fericit[ă] săn[ă]tate să să dea, la Săbiĭ.

[Pecete roşie.]

XCVII.

Beligrad, în 22 Eanuar 1749.

Cinstituluĭ, alŭ mieŭ bun prieaiaten şi bireŭ a cinstiti Comŭpaniĭ în Sibiŭ, dumnealuĭ jupăn Ionŭ Marce.

De la Dumnezeŭ milostivul totŭ fericitul bin[e]le poftesc dumital[e], dinpreun[ă] şi la cinstita jupănias[ă] şi coconaşilor dumnavostra. Cu aĉasta viŭ şi fac încomodaţia dumital[e] şi înştiinţezŭ, ca pe unul d'intăĭ a cinstiteĭ Comŭpaniĭ, pentru că, tremeţintŭ în ceşte zile la tărgul Sibiuluĭ, în traba negoţotorii mele, un fiĉorŭ al mieŭ anume Dumitru, acest fiĉorŭ, avăntŭ ceva predenzia pentru neşte puţinteĭ ban[ĭ] la jupăn Eaiani Dima, aŭ mersŭ la sălaşul dumnialuĭ şi a cerutŭ cu cinste şi cu cuvinte bun[e] dintr' aceeaiaş. Dintr' aceeaie *(sic)* domnialuĭ nu ştiŭ ce i s'aŭ părutŭ, şi s'aŭ sculatŭ şi mi-aŭ başocoritŭ fiĉorul cumŭ a ştiutŭ maĭ urătŭ, şi maĭ pe urmă l-a trantaluitŭ şi cu bătaeaie. Aĉasta nu ea-iaŭ fostŭ destul, că pe feĉorul l-aŭ başocoritŭ, ci şi pe mine forte cu cuvinte urăte de sudalmă m'aŭ suduitŭ, şi audŭ că păn acuma să totŭ laudă către unul şi altul săngurŭ pentru başocura ce aŭ facutŭ. Acestŭ lucru mie îm cate forte cu necinste, că, tocmă să-ĭ fi creşitŭ dumnieluĭ fiĉorul mieŭ ceva, dumnieluĭ ştie bin[e] că eaieŭ încă nu săntŭ omŭ prostŭ, ci

săntŭ omŭ nemeş, şi cu rezedenţia aicĭ în Beligrad, şi m'arŭ fi pututŭ cauta dumnialuĭ cu treptate, nu să-ş facă dumnialuĭ săngurŭ destul. Amŭ vrutŭ într'altŭ felŭ să cautŭ ruşi[nea] ačastă, pentru să eaia dumnialuĭ învăţătură, omul omuluĭ nemeş să nu maĭ başocoriască dumnialuĭ, tocmaĭ pe vre[me] cătŭ eaeste cubernium, fără, aflăndu-l de un provezion, am găndităŭ să înştiinţezŭ întăĭ pe dumniata, ca pe un d'intăĭ a cinstiteĭ Comŭpaniĭ, şi să mă rog dinpreună şi la toată cinstită Comŭpanie ca să amŭ sădesfacţia pentru ruşin[ea] ačasta ce mi-aŭ făcutŭ şi îm face şi păn acumŭ pe la omen[ĭ]. Că, nefăcăndu-mŭ dumneavostră sădesfacţia, săntŭ chitilian a da înştanţia mè şi maĭ departe, şi a nu lăsa ruşin[ea] mè ačasta,— că eaieŭ nu ştiŭ acestuĭ omŭ de omenie să-ĭ fi creşitŭ ceva v'o dată. Eaieŭ, avăntŭ nădeşde bun[ă] la dumniavostră, şi găndintŭ că nice dumniavostră nu veţŭ pofti că să mergă acestŭ lucru maĭ departe, recomenduleasesc totŭ lucrul mieŭ acestŭ la cinstit jupănul bireŭ, dinpreun[ă] şi la toată cinstită Comŭpanie, să aliagă lucrul acesta cumŭ va ştii maĭ bin[e], fiintŭ şi omul Comŭpanii. Cu care rămăĭ

Al dumital[e] prieaiaten şi de bin[e] voitorŭ:

Nicolae Ivaşco.

[Pe copertă:] Cinstituluĭ, de bun niam dumnialuĭ jupănulŭ Ionŭ Marco, unul d'intăĭ şi cinstitŭ bireŭ a cinstită Comŭpanii negoţitori[lor] din Sibiĭ, cu plecăčun[e] să să dee, la Sibiĭ.

[Pecete cu coroană, cu roşu.]

XCVIII.

Sibiiŭ, 12 Mart 1749. Cerere de sechestru de la «Elias Cathalenin, Bulgarus Al-Vinziensis».

XCIX.

Din lazaret, 12 Decembre 1749. De la ἐφημέριος [1] Grigore Agioritul (de la Sf. Munte), care se apără de învinuirea ce i

[1] Preotul Companieĭ.

se adusese de la Guvern că ar agita contra Uniriĭ și ar aduce pentru aceasta cărțĭ muntene și greceștĭ. Era închis acolo.

C.

[Pe la 1750.] Prea-cinstite dumniata, dumniata biräŭ al cinstiteĭ Companiĭ greceștĭ de la cetatia Sibiiuluĭ, noao mare și mult milostivŭ stăpăn.

Cu a noastră umilită și plecată scrisoare cătră prea-cinstită fața dum[i]tale cu umilință rugăndu-ne, venim ca prin grația dumitale cu amăruntul a ne lua sama plănsoriĭ noastre.

Fiind și întămplăndu-să acuma zeace săptămănĭ trecute, ni i-aŭ togmit pre noĭ, treĭ cară, ca să ducem aceastea treĭ cară vineție[1] păn la Craiova, și noĭ amŭ încărcatŭ vineția, și am dus marfa păn la Căineanĭ. Și, sosăndŭ noĭ cu marfa păn la vama Căineanilor, și acolo am fostŭ oprițĭ cu carăle cincĭ zile. Și, fiind noĭ oprițĭ acolo, s'aŭ milostivit domnul direactorul de la lăzăretul nostru, și aŭ trimis pe sluga sa aicĭ la Sibiĭ, la d. Măncate, și l-aŭ întrebatŭ pentru ce staŭ carele oprite la Căineanĭ. Și destul că nice de la d. jupănul Măncatie n'aŭ adus nicĭ-un răspunsŭ, și așa peste tot aŭ zăbovit carele noastre șaptesprăzeace zile la Căineanĭ. Și dup[ă] aceaia s'aŭ întămplat vremĭ greale, de n'amŭ pututŭ sosi păn la Craiova în treĭ săptămănĭ dup' aceaia. Și prin ačastă nevoe ni s'aŭ întămplat de amŭ rămas la mare sărăcie și nevoe; și noĭ acum amŭ pus carăle zălog pentru ca să ernăm cai noștri. Și prin ačastă întămplare amŭ rămas la mare sărăcie. De ačasta noĭ săraciĭ cărăușĭ venim la mila preacistiteĭ Frățiĭ dumi[i]tale, și ne rugăm cu lacrămĭ ca să ne staĭ într'ajutoriŭ, ca să ni să înp[l]iniască toată paguba și osteniala noastră. Că, de unde nu, vom fi silițĭ a căuta maĭ sus,—că de acolo de la Țara-Rum[ă]niască nu ne lasă vitele și carăle ca să iasă la Ardealŭ păn ce vomŭ plăti adetoria. Și, de nu să va încreade lucru acesta, noĭ vom arăta și cu tisturile de la lazăret. Și rămănem

[1] Marfă venețiană.

Aĭ dumitale maĭ micĭ plecaţĭ: *Radu Grancea, Banciu Simion, Niţu Pascu de la Măhŭ*[1], toţĭ tovarăşĭ cărăuşĭ.

[V°:] La prea-cinstitul dumnealuĭ birăul grecescŭ de la cinstită Compania grečască de la cetatea Sibiiuluĭ, noao mare şi mult milostiv stăpăn, umilită rugăčiune.

CI.

[C. 1750.] † Săn[ă]tate dumitale, cumnate. Mă rogŭ pentru D[u]mnezăŭ, venindŭ cartea mea, să mergĭ numaĭ de cătu la Sibiĭ,—că dumneata eştĭ om bătrăn şi ştiĭ totŭ neamulŭ mieŭ,— să spuĭ cu sufletul dumitale cel dir[ep]tŭ, că eŭ săntŭ fečorul Anghelini, şi mumă-mea cu Stroe Mihu aŭ fostŭ fraţĭ, şi eŭ Enachie cu Dumitru Stroie verĭ premarĭ, fiičoriĭ din fraţĭ; alte rude noĭ n'avemŭ. Pentru aceia cinstitul părintel[e], înpreună cu cinstiţi negoţitorŭ,—c'aşĭ fiŭ venitŭ eŭ, ci D[u]mnezeŭ mă ştie că de şase săptă[mă]nĭ n'am eşitŭ din casă afară, pentru beteşugu, şi acumŭ şi nevasta beteagă. Ci mă rogŭ la Sfinţiia Sa părintele, ce va fii rămasŭ din porunca luĭ Dumnezeŭ şi după sufletele ce[le] dir[e]pte, să s[ă] dea la măna dumitale, şi eŭ le voi găsi la dumneata. Cu ačasta rămăiŭ plecatŭ Sf[i]nţii Tale şi la toţ cinstiţ negostorăĭ.

Eŭ *Enachie Băbincu.*

CII.

[C. 1750.] La jupănu Gheorghie Paicu, pe cerceĭ, 5 părechĭ, şi mi-aŭ plătit; şi maĭ sănto să-m plătească pe verigĭ.

CIII.

[C. 1750.] Întăĭ, copiiĭ căţ să află la işcola, nu-s plătiţ nič-unul.

Jup[ănul] Petru Luca, pentru polele iconi de la bisearica . .

Pentru 2 icon[e] am plătit la astaluş.

La artoforĭ am dat pentru dres, şi l-am aurit.

Jupănu Tudoran pe 4 aĭ n'aŭ plătit... Şi pentru aghiasma.

Hera, Marica şi Calara, pe 4 aĭ n'aŭ plătit.

[1] Mohu, sat lăngă Sibiiŭ.

Jupăn[ul] Oprea dela Oraştie, pe 3 aĭ.

Faturiĭ care n'aŭ plătit, săntŭ scriş la catastif.

Jupănu Nicolae, cu jupănu Gheorghi din Bălgrad, doă case, afară din măncare luĭ Ivănuş, ce va fi cu dreptul.

CIV.

[C. 1750] † Cinstite dumneata al nostru maĭ mare jup[ăn] Ioane, şi dumneavoastră, cinstițĭ jurați, mă rogŭ dumneavoastră să întrebațĭ pă jupănul Alecse, să spue cu sufletulŭ dumneluĭ dreptŭ, să nu mă încarce cu patru galbinĭ, că dăstulŭ săntŭ încărcatŭ: că amŭ socotit stafid[e]le, şi am plătit tot ce aŭ fostŭ. Acumŭ i-am făcutŭ zapisŭ, şi me-aŭ pusŭ şi aceĭ patru galbinĭ în socoteală. Şi eŭ aşa mărturisescŭ că am socotit tot ce aŭ fostŭ de atuncĭ, şi f. 8, car[e] săntŭ în zapisă la Gheorghiță, şi aceia să-ĭ platescŭ dumnealuĭ,— că au socotit la Gheorghiță căt aŭ ținutŭ dumnealuĭ baniĭ, şi aŭ pusŭ optŭ flo[rin]ț u[n]gureşt[ĭ] dobăndă; şi amŭ fostŭ fl. 92, şi nu ştiŭ căț banĭ sîntŭ scrişĭ la dumnealuĭ. Acasta foarte mă rogŭ dum[nea]voastră daca am vrutŭ să pățescŭ şi eŭ acasta.

Al dumneavoastră maĭ mică plecată [slugă] rămăĭ: *Pană Gĭurgiveanulŭ.*

Că ştițĭ dumneavoastră că eŭ fugŭ de cuvintele oamenilor, că zicŭ că mă va băga în prinsoare, de voĭ rămănă dator. Şi să nu găndiț dumneavoastră că am ceva banĭ,— că numaĭ de cheltuială, n'am aşa multŭ, numaĭ f. 2.

CV.

[C. 1750.] † Sănătate dumitale, frate Vasăleia. Sa timețĭ v'o 8 sute de năramze şi 50 şi pat[ru] de protocale şi 35 de lămăĭ. Şi acele protoca[le], cene ț'o da doĭ mă[r]iaşĭ, să le daĭ, cine nu, să laşĭ să stia; lămăile pă un măriiaşŭ. Şi săntŭ în ladă lucrurile acestea. Şi, în ce cas va sosă, să le scoțĭ la un locŭ, ca [să] nu unblă omeni; şi năramzăle să le daĭ cum veĭ şti dum[nea]ta: cu 5 potorĭ, aŭ cu o dutcă, aŭ cu treĭ potorĭ, pănă o veni nevasta mea. Că şi eŭ măinepoimăine oĭ [e]şi de la lăzăretŭ. Şi aceia marfă să o dăs-

cărŭcĭ la o casă, şi, ce o fi chiriia case, oĭ priti *(sic)* eŭ totŭ care este.

Eŭ *Velcìu ot Făgăraşĭ.*

Cu sănătate să să dea întru ci[n]s[ti]tă măna luĭ jupăn Vasile Băcanu de la Sibiŭ.

CVI.

[C. 1750.] † Pană, săn[ă]tate, dragul taicăĭ, şi lu Dumitrică săn[ă]tate şi totu binel[e] vă pohftescu de la milostivul Dumnezeŭ. Ce s[ă] trimiţ pe Ion; ci, taică, să-l iaĭ cu blăndeaţe, pănă să va deprinde, că e copilu cam şubridu, şi să-lŭ puĭ la slu[j]bă. Şi trimiţu cu elŭ peĭ de ursu 2: a mică e luată cu zloţ 6, ban[ĭ] 5, şi a neagră luată cu zloţ 6 p[1], şi vulupĭ 2: săntu luate căte petacĭ 16 una. Ci, daca le-ĭ vinde, taică, şi veĭ vrea să maĭ trimiţe banĭ ca s[ă] maĭ [s]prijănescu, bine va fi. Şi veĭ ştè, taică, că eŭ nu maĭ poču trăi acì, că mă măntuescu cu birul, că, de căndu amu venitu acíĭ, amu [d]atu în scrisu ce amu datu la birăŭ, zloţ 50, şi acum m'aú pu[s] la acestu şife[r]tu zloţ 8. Ci să-mu scrì unu răvăşel, cumuu te'ĭ pricepe maĭ curăndu. Ačasta, şi fì mila luĭ Dumnezeŭ cu voĭ, taică.

CVII.

[C. 1750.] Cu plecăciune mă închin Sf[i]nţii Tale, şi mă rog să facĭ bine să erţĭ că de multe orĭ ţe-am făcut supărare. Adevărat, Sf[i]nţiia Ta n'aĭ nicĭ o pagubă, dar eŭ am, că, de m'aş fi maĭ pripit, cu adevărat nu aş fi greşit,— că ceale ce mi s'aŭ căzut, nu s'ar fi risipit. Ci cu plecăciune mă rog, ca unuĭ cinstit, ce va fi rămas, să mi să dea; maĭ vìrtos cartea de nemişug,—că trimiţ mărturiseală cum că mie mi să cade. Iar cela ce va fi luat fără direptate, să dea singur seamă înnaintea luĭ D[u]mnezeŭ, iar eŭ ştiŭ şi mărturisescŭ că am direptate. Şi pentru aceaia trimiţŭ omŭ strain şi neamiş, cît, ceale ce mi să vor da în m[î]na d[u]mnealuĭ, maĭ vîrtos cartea, să să poată mărturisi precum [că] de la neamul mieŭ mi-aŭ rămas dintru întîiaş dată în tabla Făgăraşuluĭ. Pentru aceaia am făcut mărturiseală cu deregătoriĭ

orașuluĭ, ca să aibŭ bună mărturie înnaintea cinstiteĭ table a Făgărașuluĭ. Pentru această mă rog, precum și maĭ sus, ca să facĭ ca un cinstit d[u]hovnic sufletesc ceale ce mi să vor cădea să mi să dea cu direptate, ca să pocĭ face veacnică pomenire pentru sufletul Sf[i]nții Tale.

Eŭ *Enache Bobicu.*

[Pecete roșie, ruptă.]

[V°:] Această carte să să dea în mîna cinstituluĭ părinteluĭ pop[a] Grecilor din Sibiĭ.

CVIII.

† Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Μιχαὴλ Ῥακοβίτζα Βοεβόδας, ἐλέῳ Θεοῦ αὐθέντης καὶ ἡγεμὼν Μολδοβλαχίας.

† Ἐντιμότατοι καὶ χρησιμώτατοι πραγματευταὶ ῥωμαῖοι τῆς κομπανίας τοῦ Σιμπινίου, τὴν ἐντιμότητα σας χαιρετοῦμεν· εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν εὐημερίᾳ. Γράμμα σας ἐλάβομεν καὶ τὰ γραφόμενα ἐκαταλάβαμεν. Μᾶς γράφετε διὰ κάποιον πραγματευτὴν Ζαφιράκην Κυρίακη, ὁποῦ ἐδανείσθη ἀπὸ τοὺς αὐτόθι πραγματευτὰς τοῦ Σιμπινίου, καὶ ἔφυγε· ὁ ὁποῖος, ἐρχόμενος ἐδῷ εἰς Γιάσι, δίδωντας μας τὴν εἴδησιν ἕνας πραγματευτὴς ὁποῦ τὸν ἐζητοῦσεν, ἐπιάσθη, καὶ ἦτον κρατημένος ἐδῷ διὰ προσταγῆς μας. Καί, ἐπειδὴ ἡ ἐντιμότης σας ἀποκαταστήσετε ἐπίτροπον ἐκ μέρους σας τὸν κὺρ Δημίτριον Βοΐκουλα, καὶ τὸν ἐστείλατε ἐδῶ πρὼς ἡμᾶς, παρακαλῶντες μας διὰ νὰ ἐξετασθῇ ὁ ῥηθεὶς φεύγατος χρεωστής, καί, ἐὰν εὑρετοῦν κοντά του, ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ εἶναι μαζί του, ἄσπρα ἢ πράγματα, νὰ δοθοῦν ἐγγράφως εἰς χεῖρας τοῦ ειρημένου ἐπιτρόπου σας κὺρ Δημητρίου, καί, λοιπόν, κατὰ τὴν παρακάλεσίν σας, τὸν ἐρωτήσαμεν, τὸν ἐξετάσαμεν πολλάκις, καὶ μᾶς ἀπεκρίθη ὅτι ἄσπρα τελείως δὲν ἔχει κοντά του, λέγωντας καὶ τοῦτο ὅτι εἶχε μαζί του μίαν ποσότητα ἄσπρων, καὶ ἕνας ἄνθρωπος του ὁποῦ ἦτον κοντά του τάχα τὰ ἔκλεψε τὸ δισάκι του μὲ τὰ ἄσπρα του, καὶ νὰ ἔφυγε. Τέλος πάντων, μοναχός του ἐζήτησε καὶ ἐπαρακάλεσε τὸ νὰ τὸν στείλωμεν αὐτόθη εἰς τὴν ἐντιμότητα σας, διὰ νὰ κοιτάξῃ τοὺς λογαριασμούς του. Εἰς αὐτὸ ἦτον καὶ ἡ γνώμη τοῦ ἐπιτρόπου σας κὺρ Δημητρίου, καὶ ἔτζι μὲ τὴν οἰκειοθελῆ δήλησίν του καὶ μὲ τὴν γνώμην καὶ τοῦ ἐπιτρόπου ὁποῦ μᾶς ἐστείλετε, ἰδοῦ ὁποῦ τὸν στέλλομεν αὐτόθι πρὸς τὴν ἐντιμότητά σας. Λοιπόν, ἰδοῦ ὁποῦ σᾶς γρά-

φομεν μὲ τὸ παρόν, καὶ σᾶς δίδομεν τὴν εἴδησιν ταύτην εἰς ἀπόκρησίν σας. Τὰ δὲ ἔτη σας πολλὰ καὶ εὐτυχῆ. αψν'τῳ, Φευρουαρίου 15'τῃ.

† Τῆς ἐντιμότητός σας εὔνους: *Io Constantin Voevoda.*

[V°:] † Τοῖς ἐντιμοτάτοις καὶ χρησιμοτάτοις ῥωμαίοις πραγματευταῖς τῆς κομπανίας τοῦ Σιμπινίου, ὑγιῶς.

[Traducere:] † Io Constantin Mihail Racoviță Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al Moldoveĭ.

† Prea-cinstițĭ și prea-folositorĭ negustorĭ greceștĭ aĭ Companieĭ Sibiiuluĭ, vă salutăm, fițĭ sănătoșĭ în fericire. Scrisoarea voastră am primit-o, și cele scrise le-am înțeles. Îmĭ scriețĭ pentru un oarecare negustor Zamfirachi Chiriachi, care s'a împrumutat de la negustoriĭ de aice din Sibiiŭ și a fugit. Care, venind aicĭ la Iașĭ, dîndu-mĭ de știre un alt negustor, care-l urmăria, a fost prins, și a fost închis aicĭ din porunca mea. Și, de oare ce dumneavoastră ațĭ pus epitrop din parte-vă pe dumnealuĭ Dimitrie Voicul, și l-ațĭ trimes aicĭ către mine, rugându-ne ca să se cerceteze acel datornic fugar și, dacă se vor găsi la el saŭ la oameniĭ ce sînt cu el banĭ orĭ lucrurĭ, să se dea cu înscris în mînile aceluĭ epitrop al dumneavoastră, dumnealuĭ Dimitrie, — decĭ, după rugăciunea dumneavoastră, l-am întrebat, l-am cercetat adesea, și ni-a răspuns că n'are nicĭ-un ban la sine, maĭ spuind și aceia că avuse cu el o cîtime de banĭ, dar un om al luĭ care era cu dînsul, i-a furat iute desagul cu baniĭ și că a fugit. La urma urmeĭ însușĭ a cerut și s'a rugat să-l trimetem acolo la dumneavoastră ca să vedețĭ socotelile luĭ. Aceasta era și părerea epitropuluĭ dumneavoastră, dumnealuĭ Dimitrie. Șĭ astfel, cu declarația de bună voie a luĭ și cu părerea și a epitropuluĭ d-voastră, iată că-l și trimetem acolo la dumneavoastră. Altfel, iată că vă scriem cu aceasta și vă dăm această știre ca răspuns. Să trăițĭ la mulțĭ anĭ ferícițĭ. 1750, Februar în 15.

Al dumneavoastră voitor de bine:

Io Constantin Voevoda.

[V°:] Prea-cinstiților și prea-folositorilor negustorĭ grecĭ aĭ Companieĭ Sibiiuluĭ, cu sănătate.

Pecete cu ceară roşie, octogonală, cu bourul supt coroană şi literele: ιω κ. ρ. β.; 17 —.]

CIX.

Siştov, 18 Mart 1750. Scrisoare de la ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἁγίου Τάφου, Ματθαῖος.

CX.

1750, Sep[temvrie] 26; Sibiĭ.

Însemnarea cheltuialelor pe sama[a] Tiţ: anume:... pentru leacurĭ..., praf de la păntic, de o căiţ[ă] creditorĭ, 3/4 lot cipce de aur..., pentru făcut..., 1 păreche papuč, 1 glaj praf..., 1 şăr sacăzŭ..., 1 păreche ştrimf de ĭarnă..., 1/4 ll. čară galbină, 1/2 cot habatălar văn[ă]t, 1/4 cot carton, 2 coţ golod..., 1 cot mătat..., pentru midăr, căč l-aŭ făcut. Pentru reţeta lu Ştubler..., 3 1/2 cot şŭnor albŭ, pentru sucnă..., 1/4 cot canafat..., 1/2 cot parhet..., 1 1/2 cot fachiŭl negru lat....

CXI.

Cu această atistaţie a noastră încredinţăm la măna dumnealor cinstiţălor neguţătorĭ a cinstiteĭ Cumpăniĭ Sibiiuluĭ i la lada Cumpănii, ca să fie de mare şi adevărată credinţă pentru flor. fl. 2.208, ce mi-aŭ fostŭ rămas de la dumnealuĭ răposatul tată-mieŭ Stan Băcanul, care banĭ aŭ fostŭ la lada cinstiteĭ Cumpăniĭ. Şi, căsătorindu-să dumneaeĭ maică-mea după dumnealuĭ fiiastru-mieŭ *(sic)* jup[ănul] Gherghe Ioan, aŭ fostŭ datŭ dumnealor neguţătoriĭ aceştĭ banĭ aĭ mieĭ la dumnealuĭ taica Gherghe Ioan ca să-ĭ ţie cu dobăndă, pe an la sută şasă, de la anul 1743, F[e]v[ruarie] 12, şi să fiŭ şi eŭ în casa dumnealuĭ, să mă chivernisască cu ceale trebuincoase până mă va da la orănduită a mea casă. Acum, cu ajutoriul luĭ Dumnezăŭ căsătorindu-mă, şi mergăndŭ la orănduitŭ soţul mieŭ, am eşitŭ înnaintea dumnealor neguţătorilor aĭ cinstiteĭ Cumpăniĭ Craioveĭ, şi ne-aŭ făcutŭ dumnealor dreaptă socoteală de toţŭ baniĭ, de capete

i de dobăndă, čă s'aŭ făcutŭ pe aceştĭ optŭ anĭ, lunĭ şasă, însă de la anul cu leatul 1743, F[e]v[ruar] 12, pănă acum la anul 1751, Iul[ie] 21 : numaĭ aŭ scăzutŭ cheltuiala ce aŭ făcutŭ dumnealuĭ la ceale ce mi i-aŭ fostŭ de trebuinţa mea, căt am fostŭ în casa dumnealuĭ, şi ceale trebuinčoase acum, la haine, i scule, i altele ce aŭ fostŭ de trebuinţă la nuntă. Şi, ce aŭ 'rătatŭ, ni i-aŭ plătitŭ dumnealuĭ de la un ban pănă la o mie, şi de la o mie pănă la unul. Care, dup[ă] plinirea ce ne-aŭ înplinitŭ dumnealuĭ toţ baniĭ, am luatŭ zapisul dumnealuĭ ce l-aŭ avutŭ la lada Cumpanii şi l-am datŭ. Şi pentru aceaia am datŭ această atistaţie a noastră la măna dumnealor neguţătorilor aĭ cinstiteĭ Çumpăniĭ Sibiiuluĭ că, ce am avutŭ banĭ rămaşĭ de la răposatul tatăl mieŭ Stan Băcanul, la lada Cumpănii, şi dumnealor neguţătoriĭ i-aŭ fostŭ datŭ la dumnealuĭ fiiastrul mieŭ taica Gherghe Ioan, — i-am luat deplin, atăta capetele şi dobănda, i altele ce aŭ fostŭ maĭ avutŭ scule. Am rămas mulţămiţĭ, atăta pentru creşterea mea, cătŭ şi pentru chiverniseala banilor. Şi de-acum înnainte n'avem a căuta nič noĭ, nič copii noştri la cinstita Cumpanie nič-o socoteală, nič la dumnealuĭ taica Gherghe, nič la copii dumnealuĭ; că, ce am avut, ne-aŭ înplinitŭ totŭ pănă la unul. Iar, maĭ sculăndu-ne noĭ saŭ copii noştri a căuta de la cinstită Cumpanie, saŭ de la taica Gherghe, saŭ de la copii dumnealuĭ, vre-o socoteală saŭ vre-un ban, orĭ la ce judecată va fi, să nu să crează, ci să fie ruşinatŭ acela ce să va scula. Că noĭ, ce am avutŭ, am luatŭ totŭ, deplin. Şi, pentru încredinţare, am datŭ această adevărată atistaţie, iscălită de noĭ, şi de mulţĭ neguţătorĭ de cinste, ca să să crează. Craiov[a], 1751, Iul[ie].

Stana, soţia jupănuluĭ Gherghie Ion, înpreună cu fie-mea Maria, fata răposatuluĭ Stan Băcan[u], şi, nefiind pecete, am pus degetele.

Vlad brat Milea întărescu [pecete].

Milea sin Hagi Duma, zet jup[ănuluĭ] Stan Băcan, întărescŭ [pecete cu м. л. д. м.].

... tan Rad[u] St., mart[ur], Milco Stolniculŭ, mart[ur].

Şi am iscălit eŭ popa Stoian, d[u]hovnicul dumnealor, cu zisa şi învăţătura dum[nealor].

Ioan Malache, starost[e], mart[ur].

Stan Jăanu, mart[ur].

Chira Iov[i]pale, [m]art[ur]. Ἰωανὸ ντεντομαρ πραι. *(sic)*.

CXII.

Anno 751, Sep[temvrie] 22; Braşov.

† Cinstite şi al nostru bun voitorĭ dumniata jup[ăne] Ioane, de la milostivul D[umne]zeŭ pohtescŭ dumitale tot fericitul binele, dinpreună cu toată a dumitale cinstită familie.

Cu a mea puţină scrisoarea fac dumitale înştiinţare pentru că am înţeles că aĭ trimis dumniata pe jupănul Petru, de aŭ luat baniĭ copiliĭ ce aŭ fost daţ la jupănul Costia. De care lucru mi-aŭ părut bine, însă, înţelegănd pecum să să vie iarăş la măna dumniavoastră, de care foarte mă rog bunătăţiĭ dumitale, după cum aĭ fost dumniata ca un părinte copiliĭ pănă acum, aşa mă rog ca şi acum să vez dumniata unde să vor răndui baniĭ, să fie la loc sigurŭ, ca să fie copila mulţumită dumniavoastră, Iară, de nu veţ pohti dum[nea]voastră Cumpaniia ca să ţineţĭ baniĭ, eŭ aşa am grăit cu nenia Enache, ca să-ĭ ià dumnialuĭ asupră, şi va da zapis sigor ca, orĭcănd vom pohti, baniĭ vor fi gata. Ce la acasta mă rog dumitale ca să aibŭ răspunsul, să ştiŭ unde rămăn baniĭ. Acasta, şi fiĭ dumniata săn[ă]tos.

A dumitale bună voitore:

Maria Căpităneasa.

[Adresa:] Cinstituluĭ şi al nostru de bine voitorĭ, dumnialuĭ dum. jupănuluĭ Ioan Marco, biră[u]l cinstiteĭ Cumpaniĭ a Sibiiuluĭ, cu întreagă sănătate să se dea, la Sibiĭ.

[Pecete neagră.]

CXIII.

† Adec[ă] eŭ Toma, înpreună cu fămeaia mea Maria şi fečori meĭ, anume Oprea, Iachim i Toma, de satu din Bungart, scriem şi mărturisimŭ cu acestŭ al nostru adevăratŭ zapis ca să fie de bună credinţă la cinstită măna Mării Sale

D[o]mnii Marii Bălăceanca precum să s[ă] ştie că de a noastră bună voe am vîndutŭ Mării Sale un loc de cîmpu dreptŭ banĭ gata, flor. 13, însă locul de pre dealul Lupuluĭ, unde iaste fîntîna care mearge în lungŭ, pre rozorul cel de sus, alăturea cu Bančul Coman, pre rozorul cel de jos, cu Oprea Coman; care loc iaste lungul stînjinĭ 60, şi latu stînjinĭ 13. Şi am vîndutŭ de a noastră bună voe şi cu ştirea a tuturor vecinilor noştri din satŭ; şi am luoat toţĭ bani deplin, în mîinile noastre. Şi, cîndŭ am vîndutŭ acestŭ loc, fost-aŭ din Bungardŭ mărturiĭ, anume: Ilie Sîrbul, Ion Bobic, Gheorghe Lazar, Oprea Inbăruşĭ i Toma Înbăruşĭ, Gheorghe Imbăruşĭ, şi alţi care vorŭ iscăli maĭ jos. Şi pentru maĭ adevărată credinţa ne-am pus maĭ jos şi degetele, ca să să crează; şi am scris eŭ Ion Păr: cu zis[a] Tomeĭ Mic; şi mărturisescu. Mart 6, an 7206 [1698] [1].

Eŭ *Toma Micul*. *Maria*, fămeaia Tomeĭ.

† Az Oprea, fečorul Tomeĭ, Iachim i Toma martor.

Eŭ Ilie Sîrbul, Ion Boboc, martor.

Gheorghe Lazăr.

Oprea Inbăruş.

Toma Inbăruş. Gheorghe Inbăruş.

Popi no-s mă[r]turie, de Bungardŭ.

† Radul Log[ofătul] Glinianul, snă Iacov v[t] V[ornic], mart[ur].

CXIV.

† Adecă iaeŭ care maĭ jos mă voĭ iscăli, dat-am scrisore mè la măna jupun[u]luĭ Costa Manoli Cichirdec de la Sibiĭ, păcum să să ştie că, fiind amăndoĭ tovaroş pă nişte peĭ, am făcut totă socoteala, şi i-am rămas iaeŭ dator cu u. f. 30, adecă treĭzeč; şi aceştie ban[i] să aib a-ĭ plăti încet, încet, pen *(sic)* să-m scoţ zapisul de la dumneluĭ; adecă tărminul, să-m scoţ zapisul cu mulţămită, de astăz în 8 lu[n]ĭ, să să plătască toţ bani. Eŭ *Gheorghi Căpriţ*, platnic.

Braşov, 1752, Maj 22.

[Pecete roşie cu ancoră.]

[1] S'a pus din greşeală la acest loc. Cf. şi maĭ sus, actele bungărdene, p. 4.

CXV.

Inventarium printru celi ci s'aŭ aflat în casa călugăriţiĭ Nemfodoriĭ din Sad, care lucrurĭ căutându-să în lada d'intăĭ s'aŭ aflat aceste: straiŭ albŭ, noŭ, zăbun mueresc negru de bogaciŭ, val de pănză d'è groasă, faţă de masă purtată, pănză de faţă de masă, chindeŭ de pănză vechiŭ, păreche de desajĭ de lănă noĭ, Molitfenic rumănesc..., straiŭ noŭ albŭ, mintie noaă de cheţălvan neblănită, blăniş vechiŭ de mintie, icoane de lemnŭ, tinjire cu coperiş, bardă mare, fierăstrăŭ de o mănă, păreche de fiară de caĭ..., zăbun vechiŭ scurtŭ, mintie veche, iarăşĭ blănită, zăbun negru de cfinet, cheptariŭ mueresc vechiŭ, păreche de cizme noaă muereştĭ..., cămeaşe de lănă călugăriască, părechĭ de meşĭ negri de piiale, propoialnic negro călugăresc, val de pănză de fuior maĭ mic, nişte dăraburĭ de pănză maĭ groasă, cămeşĭ muereştĭ, tulte de ĉară, faţă de perină de pănză, păreche de ĉoarecĭ muereştĭ, ghemŭ de lănă, o foiţă pintru datoriia de grăŭ la Sădenĭ, un zapis de la Mihail Rozler, di Sibiiŭ, tisma *(sic)* de zeace florinţŭ..., Molitfenic rumănesc noŭ..., crătinţă de lănă, chischineia de pănză, cămeşe slabă, ştucurèle de pănză, cingătorĭ de bumbac, cingătorĭ de mătasă, într'un săculeţ părale, părechĭ de mătăniĭ, o scrisoare pintru o livadie a Tomiĭ din Veştem..., ţundră veche mueriască, neagră, şurţŭ negru mueresc..., cisme vechĭ muereştĭ, propodelnic negru noŭ, călugăresc..., sac vechiŭ, pat de pae, ĉoarecĭ muereştĭ păreche, sătă, tigae mică, şurţurĭ negre călugăreştĭ, vătraiŭ, scaun de lemnŭ de un om. După moarte eĭ s'aŭ aflat florinţŭ ungureştĭ 82, şi dintr'aceşte s'aŭ cheltuit pe vin, carne, luminĭ la oameni care aŭ păzit-o până aŭ dus-o din Sibiiŭ în Bungardŭ. La doaă cară care aŭ dus-o, pe luminĭ de ĉară, la îngrupătorĭ, pintru copărşeŭ şi cruce, la muerile care aŭ spălat-o; pintru patru coţŭ de roşe; osteniala popi. Şuma face florinţŭ ungureştĭ 31, 98 banĭ. Numărăndu-să baniĭ, s'aŭ aflat banĭ ungureşt[ĭ] florinţŭ ungureştĭ, 21, 22 banĭ. Bani turceştĭ s'aŭ făcut florinţŭ ungureştĭ 32, 98 banĭ. Suma banilor peste tot, flor[inţĭ] ungureştĭ

54, 8 banĭ. Şi s'aŭ aflat crucĭ de argintŭ 2, părechĭ de bunbĭ de arjintŭ 2, care s'aŭ pecetluit într'un loc cu baniĭ.

Zice popa Grecilor că ar fi zis să-ĭ slujască după moarte un sărindariŭ.

S'aŭ maĭ găsit o băşculă cu 3 zapisă şi cu un testamentŭ al Haşiuluĭ Toma, şi alte cărţĭ, şi s'aŭ pecetluit în tecşulă.

Aceste maĭ sus însămnate rămăşiţă ale răpăusatiĭ călugăriţiĭ Ninfodori de la Sad, care atuncĭ la moarte eĭ li-aŭ fost luat biräul Grecilor, jupănul Diiamandi, suptŭ grija Cumpanii, şi pohtindu-le eŭ ca să le dè la conjiştorium, nefiindŭ de judecata lor, precum s'aŭ însămnat maĭ sus li-aŭ dat, şi li-am loat în sama şi grija mea. Sibiiŭ, Septemvrie 9 zile, 1752.

Protopop Avram Dăianul,
no[tareş] s[ăboruluĭ] mare.

[Peçete cu coroană şi iniţiale.]

Şi, când s'aŭ luat aceastea, am fost şi eŭ faţă.

Protopop Nicolae din Sad.

CXVI.

A. 1753, Ap[rilie] 20; Sibiĭ.

Ca zapisul, adecă care aŭ datŭ neguţtori de la Sibiĭ, aceĭ însuraţĭ, şi s'aŭ rugatŭ la biräul şi la juraţiĭ Cumpanieĭ ca să să rănduiască jupăneasele lor, cum să margă la biserică, când saŭ adecă când mergŭ la ivanghelie şi la icoane şi la anafură, ca să sărute, şi care şi cine să stea la foişor susŭ şi care să stea josŭ, dupre cum am găsit noĭ cu D[umne]zeŭ şi cu sufletele noaste, fără nič-o făţărie. Cu totŭdeauna aŭ fostŭ multă certare şi sfadă între ele, şi la biserică şi afară aŭ fost de acel felĭ de cuvinte multe într'ele; şi noĭ am găsitŭ aşa, precum şi care să meargă înnainte şi cine maĭ înnapoĭ:

1mo Jupăneasa Horvătoia.
2mo Jupăneasa Bălaşa.
3mo Jupăneasa Gioneasa.
4to Jup. Thodoran.
5. Jup. Vasilia.
6. Jup. Theodora, sora jup[ănuluĭ] Alexie.
7. Jup. Mariuţa jup[ănuluĭ] Mancate.

8, Jup. Zafira Andreiţoe.
9. Jup. jup[ănuluĭ] Gheorghe Făgărăşanu: Marina.
11. Jup. Cruşca.
12. Jup. a jup. Zamfirache.
13. Jup. a jup. Dimitru Fug.
14. Jup. a jup. Iane Mavrodin.
15. Jup. Marianca.
16. Jup. a răposatŭ Zamfir Chiriu.
17. Jup. Nastica a jup. Gheorghe.
18. Jup. Evuţa a jup. Mitrea.
19. Jup. a jup. Marco Cojocariul.

Acestea sănt care plătescŭ bărbaţi lor la Cumpanie

Bătrănele care stă josŭ:

1mo Muma a jup. Mitri.
2. Jup. Opreana.
3. Jup. Anuţa.
4. Jup. Poplecenoia.
5. Gheţoie jup.
6. Calara.
7. Fata Poplăčanuluĭ.

Acestea săntŭ care am găsitŭ noĭ cu sufletel[e] noastre, şi care nu ar asculta saŭ s'ar pune înpotrivă, să fie gloabă cu 12 f., s'aibă ca să plătească; şi maĭ multŭ pe neguţtorĭ să nu-ĭ maĭ supere.

CXVII.

[Altă formă:]

1753, Ap[rilie] 20; Sibiĭ.

Adecă zapisul care aŭ datŭ neguţtoriĭ aceĭ însuraţ de la Sibiĭ, şi s'aŭ rugatŭ la birăul şi la juraţiĭ Cumpanieĭ ca să să rănduiască jupăneasele lorŭ cum să meargă la biserică cănd mergŭ la ev[an]gh[e]lie şi la icoane şi anafură, şi carea şi cine să stea în foişor sus, şi care să stea josŭ, dupre cum am găsit noĭ cu D[umne]zeŭ şi cu sufletele noastre, fără nič-o făţărie, căč că totŭdeauna aŭ fostŭ multă certare şi sfadă între iale, şi la biserică şi afară aŭ fostŭ multă de acel fel de cuvinte între iale, şi noĭ găsim aşa precum care să şade să meargă înnainte şi car[e] maĭ pe urmă.

1mo Jupăneasa Horvătoia.
2. Jupăneasa Bălaşa.
3. Jupăneasa Gioneasa.
4. Jup. a jup. Thodoran.
5. Jup[ă]neasa Vasilca.
6. Jup. Thodora, sora jup[ănuluĭ] Alexie.
7. Jup. Mariuţa a jup[ănuluĭ] Mancate.
8. Jup. Zafira Andreţoia.
9. Jup. Mariuţa Adămoia.
10. Jup. Mariniţa.
11. Jup. Crişca.
12. Jup. a jup. Zamfirache.
13. Jup. a jup. Dumitru Făg[ă]răşanul.
14. Jup. a jup. Enea Mavrodi şi soru-sa, să fa[c]ă amândoao între iale rând cum vor vrea.
15. Jup. Marianca.
16. Jup. a jup. Gheorghe Arnăutul.
17. Jup. a jup. Dumitrul d^{to}.
18. Jup. a jup. răposatuluĭ Zamfir Chiriu.
19. Jup. a jup. Vasilie Bacanu.
20. Jup. a jup. Pascali.

Acestea săntŭ care plătescŭ bărbaţi lorŭ la Cumpanie.

Aceste jup[ă]nease săntŭ care şed josŭ, car[e] nu plătescŭ la Cumpanie.

1mo Jup. a jup[ănuluĭ] Tomeĭ.
2. Muma a Mitreĭ băcanuluĭ.
3. Jup. Piperţoe.
4. Jup. Poplocenoe.
5. Jup. Gheţoe.
6. Calara.

Şi fata Poploceniţeĭ.

Şi acestea sănt care am găsitŭ noĭ cu sufletele noastre; şi care n'ar asculta saŭ s'ar pune înprotivă, să fie gloabă cu 24 f., să aibă ca să plătească şi maĭ multŭ pe neguţtor[i], ca să nu aibă a-ĭ supăra.

CXVIII.

10 Iulie 1753. Milco Stolnicul recomandă Companieĭ pe un călugăr de la Sf. Munte.

Pecete neagră, cu un cal.

CXIX.

2 Februar 1754. «Milco Stolnicu» către Companie. Ὅτι εἶναι καὶ φόβος μέγας εἰς τὸν δρόμον ἀπὸ κακοὺς ἀνθρώπους, καὶ δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ κινήσῃ μόνος χωρὶς συντροφίαν («că e şi teamă mare pe cale, de oamenĭ răĭ, şi nu poate să se mişte cineva singur fără alaiŭ»).

CXX.

1754, Martiu 22, catastihul datorielor...

1 legătura inele cu blumin măre... 14 ll. văpseala tare... Rozol de cupa... 1 păr. mănuş cusute cu aur fl, 2, 4 x..., 2 ll. pişcote, 1/2 ll. turmizol, 1 sunător, 3 ll. confectur[ĭ] de Vineţie, 1 lotŭ badiar (?), 6 cremĭ, 12 coţ pantlice, 17 1/2 coţ păntlič, 1 lotŭ bătiač[e], 1 piepti[n] de fi[l]diş...

754, April 6, la jup[ăn] Mărcuţ 4 ll. čară roşie de pecetluit... 1 pălăria...

La Văsiloia a jup[ănuluĭ] Vasilie 1 păr[eche] şuh glatŭ, 1 pă[reche] strimfĭ vineş, răĭ, 2 coţ pată verde, 2 coţ conţĭ carton, 1 păr[eche] şuh cusute... 3 1/2 coţ zomutŭ pată roşie, 3 1/4 cotŭ ainrah pată alba, 1 păr[eche] chindarşuh glot, 9 coţ bogacin..., 7 ll. arpacaş fain..., 2 loţ cuişorea, 1 lotŭ sofran; 1 lot ţimeatŭ..., 4 loţ nucşorea, 6 loţ frunzişoră... La ferbăru cel nemţescŭ..., 10 ll. bunbac casaban-sasca..., 6 ll. 2 loţ ţucăr..., 2 ll. migtale...

La Bărtolomeĭ... 754, Maĭ 10... înpromut la boeru cară aŭ venit de la Beč... 35 ţinte galben[e]..., 1/2 ll. cafè Holandia..., 3 1/2 loţ buretea..., 1 măhrama de măta[să] mare..., 1 legătur[ă] robinur[i], 1 ştuc golotă de aţa îngustă..., 3 coţ fachiol..., 2 ll. cositor..., 2 coţ fachiol negru la copilul..., briceci micĭ la carti..., 1/4 de cupe zama de lămăi..., 1 lot mătasa nagra sucita..., 3 1/2 coţ şinor de aur..., 4 loţ par-

mazan caş..., epur[i] negri..., 5 1/4 coţ muşulin fain..., 2 coţ flănel, 1 cotŭ futŭflănel..., 2 určorĭ cu coperiş..., 1/2 ll. tămăia..., 20 coţ halbasandin..., 1 cutia de hărtia mar[e]..., 26 1/4 ll. ştocfiş..., 10 oca d[r]oşdi de undelemn..., 1 cumpana de galben[ĭ]..., 2 loţ santamer [şi săntămer] tabac..., 1 păr[eche] de ocălar[ĭ] fai[n]..., 96 coţ creditor verde..., 1/2 ll. căfea..., 2 loţ camfor..., 1 ruda čara fain..., 1 păr[eche] mănuş de lănă..., 2 solniţe de cositor..., o sarica..., 1 şlofmiţa de bumbac..., 1 bričag fain..., 1 cutia de terînbleh..., 1 1/2... bumbĭ de ibăl..., 1 mătringă fhir galpen.... 39 oca smochine şi 20 oc[ă] razăchi..., 1 1/2 coţ haltărcan...., 1 1/2 cotŭ linţi..., 5 ştrangurĭ de boĭ.., 2 ll. praf de mijloc..., 1 budel rozol..., 1 butel rozol....

CXXI.

Braşov, 18 Septembre 1754. «Rugător de săn[ă]tatea dum[itale] protoprezviter Eustatie Vasiliev[icĭ]»[1] către chir Diamandi, despre afacerĭ religioase (greceşte).

Fără pecete.

CXXII.

23 Decembre 1754. Către Tesaurariat, contra pretenţiilor episcopuluĭ unit. «Quod iudex (non certe parochus), duobus se comitantibus negociatoribus, accessioni Suae Reverendae Dominationis benevolenter aggratulatus sit, eo facto non probatur Compagniae causas eius iurisdictioni devovisse eumque pro capite agnovisse, sed morem exihibuisse honorificum, quo alios etiam magnates visitare consuevit; per id neque praedecessores Suae Reverentiae, d. l. b. Ioannes Pataki et l. b. Innocentius de Klein, ullam supra Graecos iurisdictionem usurpare tentaverunt, nec debuerunt.»

CXXIII.

† Dat-am cart[e] nostră de adeverinţă pentru aceştĭ negustorĭ anum[e] Dum[i]tru Voicul, Dum[i]trul Cozma şi la

[1] Tatăl luĭ Dimitrie Eustatievicĭ, dascălul cunoscut.

toţ tovaroşiĭ dumnealor, pentru un Ghiorghie Căpriţ, ce aŭ fost trecut pe aicia pe la noĭ, şi aŭ avut bun[ă] pace de către noĭ şi de către toţ negustoriĭ ce sănt numiţ maĭ sus. Numaĭ dumnealuĭ jup[ănul] Ghiorghie Căpriţă, fiind Oltul încheţat, n'aŭ putut ca s[ă] triacă pin vad, ci aŭ trecut pe ghiiaţă, şi s'aŭ întămplat de s'aŭ înnecat calul luĭ Ghiorghie în Olt. Derept acía daŭ carte nost[ră] la măna acestorŭ negustor[ĭ] ce sănt numiţ maĭ sus ca s[ă] aibă pace de către Ghiorghie, că eĭ ş'aŭ păzit negustoriia lor şi n'aŭ nicĭ-o vină pentru nimic, iar eŭ, fiind Căp[i]t[an] de margine, l am întrebat de unde vine şi unde miarge, şi i-am dat şi eŭ pace, şi s'aŭ dus und[e] aŭ vrut. [I]ar aceştĭ negustorĭ n'aŭ nicĭ-un fialŭ de pricină, nimic, ci să aibă pace. Şi pentru acasta am iscălit ca [să] aibă direptata *(sic)*. Iul[ie] 11, 1756.

Ian[e] Cap[itan] za Lovi[şte].

Vătaful Anghilŭ, matrursicŭ za Lovi[şte].

CXXIV.

[1758.]

Catastiful de datoriea ce are părintele să eà:

† La Pătru de la Gheorghi Riniusu florinţĭ ungureştĭ, f. 50.

† La chir Coste Cecherdec aŭ făgăduit pentru ostianală leĭ turceştĭ 50.

† La Ianache de la boltă jupănuluĭ Alecse, f. 19...

† La jup[ănul] Deliiani.

CXXV.

† Mărŭturăturisim *(sic)* noĭ ceĭ maĭ în jos iscăliţ săteniĭ, Rumăniĭ dinŭ satulŭ Bunŭgarŭduluĭ, noĭ care ne aflŭlăm acum, şi dup[ă] noĭ şi dăm de ştire la ceĭ care să cade ca să fie înŭ ştire dea acum în colo, la care scrisore arătăm şi mărŭturisim noĭ toţ cu Dumnezăulŭ nostru şi cu sufletulŭ nostru precum să să ştie că această sfăntă biserică care să afŭlă în satul nostru Bunŭgarŭdŭ adevăratŭ este dinŭ temeĭ zidită şi podobită dinŭ cinŭstita Cumpaniia Grecilorŭ de la Sibiĭ,

de la anulŭ 1689, precum arată conŭtracturile, precum să arată că s'au cumpăratŭ cu ba[ni] dumnealorŭ, şi, acum venindŭ dumnealorŭ la acestŭ velatŭ 1758, la Maĭ înŭ 18, voiindŭ dumnealor ca să înŭgrădească înprejuriulŭ bisericiĭ, nu pă banĭ, ca neşte titorĭ şi stăpânĭ, cu ba[ni] dumnealorŭ acelŭ loc care l-aŭ avutŭ dumnealorŭ cumpăratŭ maĭ de mulŭtŭ, ne am înŭvoitŭ noĭ săteaniĭ înŭpreună şi preotulŭ nostru care îlŭ avem noĭ înŭ satŭ, ca să aibă dumnealorŭ să înŭgrădească cum vor vrea, loculŭ dumnealorŭ, şi noĭ sâteniĭ, creştiniĭ să avem slobozenie fără nicĭ-o pricină de-a umbla la sfănŭta biserică fără nicĭ-[o] oprelişte de către noĭ; adec[ă] şi cătŭ pentru îngroparea nostră, să fim şi noĭ slobozŭ ca să ne îngropăm tot la unŭ loc, iară nu osebitŭ. Şi de acum ma[ĭ] înŭcolea să n'avem noĭ să le stăm în potriva dumnealorŭ, când vorŭ veni cu morŭtulŭ, aŭ că[n]d vorŭ veni să lucreze ceva la sfinŭta biserică, la neşte titorĭ aĭ bisericiĭ, nicĭ să avem să stricăm ce vor drege dumnealorŭ între acestea: de s'arŭ afla orĭcineva ca să strice ceva lucrulŭ de al bisericiĭ, să fie dumnealor slobozŭ, adec[ă] titoriĭ negustoriĭ aĭ Cumpanieĭ Sibiiuluĭ, să ne caute cu dreptate. Şi penŭtru maĭ mare credinŭţă dăm noĭ această scrisore la măna dumnealor, iscălind şi cu peceţile nostre, întărind ca să fie de mare credinţă.

CXXVI.

Cinstite dum[neata] jup[ăn] Ioan biräul al cin[stiteĭ] Companiĭ a Sibiiuluĭ şi la toată Companiia mă închin cu săn[ă]tate.

Cu prieteneasca scrisoare fac d[u]mneavoastră înştiinţare că, viind jup[ănul] Dumitru Arnăutul, frate luĭ Stavru, aič, aŭ apucat pe săraca preoteasa răposatuluĭ pop Theodor, muma luĭ Gheorghie, care aŭ slujit la acest Arnăut, şi o aŭ dus la judecată pentru fiiul săŭ Gheorghie, zicănd că iaste ačastă săracă chiezaşe pentru fiiŭ-săŭ, şi să fie şi casa zălog. Şi, luînd acest Arnăut procator pe Poştea de aič, o aŭ dus la giudecată, ca să-ĭ vănză casa, şi, căţ banĭ nu s'ar ajunge, să o prinză. Dar ia săraca, fiind cu dooa feate ale eĭ în

casă, D[umne]zeŭ ştie cum îş chivernisescŭ viiaţa lor, muncind zioa şi noaptea, de-ş chivernisescŭ. Ci pentru ačasta mă rog d[u]meavoastră ca să aib înştiinţare precum aŭ fostŭ lucru, că, de aŭ făcut fiiul săŭ Gheorghie pagubă stăpănusăŭ Arnăutuluĭ, el nu iaste mortŭ, trăiaşte încă, şi casa, deacă s'aŭ pus zălog, răŭ o aŭ pus, că, după ce aŭ muritŭ pop Theodor, casa aŭ fostŭ zălog, pen[tru] fl. 150, şi aceaste doao sărace de feate aŭ muncit cu mănile lor şi o aŭ răscumpărat, şi acum să le scoată din casă, mare păcat va fi. Că d[u]mnealuĭ Arnăutul nu iaste om sărac şi să să bucure la aceaste sărace, să le vănză casa, ci poate maĭ aştepta păn va da D[umne]zeŭ să vie fiiul săŭ Gheorghie, auzind că acum aŭ ajunsŭ stegar, şi paguba care i-aŭ făcut, îĭ va plăti. Ci pentru ačasta mă rog dumneavoastră să vă faceţ milă cu aceaste sărace, să ziceţ acestuĭ Arnăut să nu le maĭ supere săracele plăngănd zioa şi noaptea, ci să maĭ aştiapte pănă îl va aduce D[umne]zeŭ pe Gheorghie şi îĭ va plăti, — că cine iaste datorĭ trebue să plătească. Că ià săraca zice că de nevoe aŭ pus casa zălog, fiind fiiŭ-săŭ la închisoare, şi iară zice că ià săraca nu s'aŭ pus chiezaşe să plătească bani, ci pentru fiiŭ-săŭ, ca să muncească să plătească paguba, care îĭ va fi făcutŭ. Ci pentru ačasta iar mă rog dumneavoastră să vă faceţĭ milă cu aceaste sărace, şi să aib răspunsu cum s'au făcutŭ lucru, că s'aŭ pus termenul păn în treĭ săptămănĭ, şi apoĭ să-ĭ vănză casa, şi, pentru căt nu s'ar ajunge bani, să pue la închisoare. Cu ačasta rămăiŭ

Al dumneavoastră de totŭ binele voitorĭ:

Braş[ov], Iun[ie] 7, 759. *Căp[itanul] Ilie Birda.*

[Pecete roşie cu arme şi un vultur.]

[Pe copertă:] Cinstiţilor dumnealor jup[ănul] Ioan Zoan, birăul al cin[stiteĭ] Companiĭ Sibiiuluĭ şi la toată Compania cu cinste să să dea. Sibiiŭ.

CXXVII.

[C. 1760.] [Socoteală.]

Ceva măruţişor ce a terchitŭ [= tîrguit] odată, f. 7, 79.

CXXVIII.

Sibiiŭ, 14 Februar 1760. «Dumitru Şufra» arată că a împrumutat «de la jup[ăn] Constă Manoli ungureştĭ florinţĭ 500». «Hristea Anton, martor.»

Copie.

CXXIX.

Adeverezŭ cu scrisoarea mea pentru un boŭ č-am văndut în sus la Sibiĭ acum la vl. 1757, că, adunăndu Pătru Luca de la Sibiĭ nişte boĭ în Ţara-Rumănească, la păşune, cu număr o sută şi patruspece boĭ, şi păscăndu aiča, ăn Ţara-Rumănească, 2 lun[ĭ], şi avăndu vechil pe Dumitru Ralion şi un vătaf al luĭ anume Ţurca, şi fiind ieŭ venit de plaiŭ într'acè vreme, aŭ venit vechil[ul] luĭ şi cu văt[aful] luĭ, şi văt[aful] luĭ ş'aŭ cerut colac de la mine, şi, zicăndu ieĭ c'aŭ nemerit acel boŭ de pripas ăn boi lor, ieŭ am dat colac t[1]. 2 ăn măna lor. Dar, trecăndu la mijloc 5, 6 lun[ĭ], aŭ trimis dum. Pătru Luca alt vătaf ăn locul celuĭ alalt, anum[e] Ionaş. Şi adevărat aŭ venit la mine ş'aŭ spus că bou iaste al luĭ, dar ieŭ i-am zis să aducă 5 mărturiĭ să mărturisască precum iaste bou al luĭ, şi să-l daŭ; iel n'aŭ venit. Eŭ am ţinut boul păn acum, l-am văcărit şi, cu colac care am dat, s'aŭ făcut t[1]. 9. Ş'am maĭ avut la Pătru Luca iar t[1]. 7 p[1] pentru văcărit, scriindu-m[ĭ] ca să-ĭ plătescu. Am plătit, şi aŭ rămas peste tot t[1]. 16 p[1], ş'am zis luĭ Pătru Luca să-m dea aceştĭ banĭ, să-ş ià bou; iel n'aŭ vrut. Ieŭ nu l-am adus de acolò, ci cu boi luĭ aŭ venit, şi oameni luĭ mi l-aŭ dat. Iel să dea sam a. Aşa mărturisescu cu sufletul mieŭ. Ačasta adeverez.

Alexi C[a]p[i]tan. Ap[rilie] 16 dni, 1760.

[Copie.]

CXXX.

Prea-fericită sănătate de la Domnul H[risto]s poftescŭ dumitale eŭ popa Ioan de la Gurarăuluĭ, jupăne Ioane biräul Cumpanii neguţătorilor de la cetatea Sibiiuluĭ, înpreună cu toată casa dumitale.

Pricina scrisoriĭ ačasta iaste: eŭ popa Ioan dumitale mă foarte rog cu mare plecăčune, ca unuĭ cinstitu şi înţelept, pentru mare pricina şi supărarea acestuĭ om anume Ioanŭ, ce are cu jupânu Pătru Luca. Că aŭ venit omul acesta la mine, de s'aŭ jeluit cum că aŭ avut multă supărare cu dumnealuĭ; şi, nepătăndu-să lucru înderepta, aŭ venitŭ anul acesta la mine, şi, jeluindu-să de toate, eŭ mă foarte rogŭ dumitale, ca unuĭ bunŭ stăpăn şi patron, ca să i să isprăvească dereptatea. Că, neisprăvindu-i-să luĭ lucrul acesta, îĭ va căuta a mearge şi la domnu Judeţu-Mare,— că aŭ avutŭ şi cheltuială şi supărare foarte multă. Că eŭ mărturisescu cum că iaste un bun şi derept. Pentru carelea rugăndu-mă întru ačasta, rămăĭ al dumitale:

De bine voitor: *Popa Ioan de la Gur[a-Rîuluĭ]*.

Septem[vrie], 10 zile. A. D. 1760.

CXXXI.

Cu ačastă credincoasă scrisoare a mea adevere[z]ŭ cu ča maĭ din jos numită şî iscălit[ă] Maria Pana, dinpreună şi cu nepotă-mea Safta, spre ăntărire şi ănştiinţarea celor ce să cade, atăta spre cea de acuma, căt şi spre ceĭ viitorĭ, precum, fiindu c'am avut judecăţ şi cuvinte multe aproape acum de 5 anĭ cu cinstita Cumpania Grecilor Sibiiuluĭ pentru neşte negoţ al nepoată-mea Safti, care voiam eŭ şi munčam că să-l ià dumnealor cu judecat[ă], şi neputăndu-să săvărşi voie mea, am alesŭ maĭ spre folosul mieŭ a cere şi a cădea cu dumnealor la păčuire. Pentru care lucru şi dumnealor aŭ cuprins pača (fiindcă aşa porunceşte şi iubeşte şi Dumnezeŭ), şi ne-am ănpăcat ănnaintea crăiasculuĭ Tezaurariat, dupe cum arată şi cartea care s'aŭ făcut ča de păčuire şi de sulfă *(sic)*, şi ni s'aŭ dat de la Măririle Lor. Şi ăntăĭ am priimit la măna mea bani toţ, căţ s'aŭ fost văndut din negoţ, suma ungureştĭ t[1]. 844, 42 1/2 deplin. Am maĭ priimit şi celalaltŭ tot negoţul care s'aŭ aflat nevăndut ăn boltă, după cum l-am văzut şĭ ăn catastif anume tot numit, de un. f. 793, 10; am maĭ priimit şi un zapis al dumnealor de un. f. 200, care banĭ săntŭ să să dea la 9 lunĭ. Şi aceştĭ banĭ să daŭ de la dumnealor pentru

păciuire şi pentru că aşa aŭ fost hotărărea Tezaurariatuluĭ. Şi ăntr'acest chipŭ m'am desfăcut de tot şi m'am lăsat de judecata aĉasta jos, şi să am ieŭ săngură de acum ănnainte a purta de grijă de negoţ dupe cum voĭ putè; dar ănsă şi dumnealor, cu cuvăntul de ajutorĭ, să stea căndu s'ar afla cineva a l cumpăra, după cum s'aŭ şi făgăduit de bună voia dumnealor. Şi de acuma ănnainte niĉ într'un chip să nu aibă a maĭ supăra pe niminea din Cumpanie, niĉ pe mic, niĉ pe mare, nice ieŭ, nice nepoată-mea Safta, nice ginere-mieŭ ceĭ viitorĭ, or[ĭ]care ar fi rănduit de la Dumnezeŭ ca să ià pe nepotă-mea; nice fii-mea, nice ginere-mieŭ acesta de la care să trage aĉastă pagubă, anume Pătru Tocor, nice alt cineva din neamul şi familia nostră să nu aibă a găsi niminea niĉ-un fel de pricină, să amestece niscaĭ vorbe aŭ alte roscole. Şi ăncă, fiinducă am arătat copia a uneĭ scrisorĭ care aŭ fost scris dumnealuĭ cinstitul birăŭ dinpreună cu alţĭ căţva juraţ la jup[ăn] Ienache Vilarà pentru pricina banilor, ca să să dea aĉa carte orĭunde s'ar afla, adecă ĉa orighinal să aibă a nu să prinde ăn samă, niĉ să aibă niĉ-un fel de putere cu dănsa a ăncepe alte vorbe din noŭ. Şi, orĭcine ar maĭ face vr'un fel de roscoală pentru aĉastă pricină, să aibă să să pedepsască şi să să ruşineze, trăgăndu-şĭ cheltuiala care s'ar face. Şi, pentru ăncredinţarea şi ăntărirea celor din sus numite, mă iscălescu ăntr'aĉastă a mea de sulfă *(sic)* scrisoare, şi o ăntărescu şi cu pecetea mea, să fie în tot locul şi vremea şi judecăţĭ, de adeverinţă.

La Sibiĭ, 1761, a 22 lunĭ luĭ Fevruarie.

Maria Pană, înpreun[ă] cu nepoata mea Safta, am voit; neştiind noĭ ca să le iscălim, am pus pe fiiul mieŭ Zamfir de ni-aŭ iscălit.

Şi eŭ am fost martor: Zanfir Manicati.

Eŭ Enachie Arpaşi, martor.

Eŭ Costandin Arpaşi, martor.

CXXXII.

1761, Mart 29, Sibì.

† Scrisorea mea la măna dumnealuĭ jupănuluĭ Manicati,

biräul al Cumpanii Sibiiului, precum să să știe că mi-aŭ dat la măna mea costande patruzecĭ, și grăunță de mărgăritar 12, și grăunțe de granat 12. Și pentru acast[a] am dat scrisore mè la măna dumnealuĭ, ca să să crează.

Numit: eŭ *popa Gligorie* ot Sămbăta-de-sus.

CXXXIII.

13 April 1762. Către episcopul neunit, pentru «templum a maioribus seu parentibus nostris frequentatum, quod a piae memoriae principe Transalpinae Valachiae Constantino Brancovano pro iugi sua memoria extructum, aedificatum et reparatum». Cer Făgărășeniĭ neuniţĭ a li se da înnapoĭ, împreună cu treĭ clopote: unul de la Brîncoveanu, celelalte de la orășenĭ. «Pictura vero totius templi communi aere eorundem oppidanorum consummata 800 fere florenis constiterat.» Odăjdiĭ și vase eraŭ, parte de la Domniĭ muntenĭ, parte de la orășenĭ.

Concept în protocol.

CXXXIV.

«Sibiĭ, lt. 1762, Noember 5.»

Dumitru Stroe Mihaĭ arată că a luat de la «jup[ă]nul Vasile Băcanul... ungureștĭ f. 10... în triaba proțesul mieŭ, și, de cum mi sa va isprevi civa, de acest proțes al mieŭ, căt maĭ în grabă să am a-ĭ da(m) dumnealuĭ».

CXXXV.

Brașov, 762, 18 Noem[vrie].

Cinstite dumniata jupăne biräŭ.

Am înțeles pentru baniĭ copiliĭ Tițiĭ, f. 200, care era să-ĭ dațĭ dumniavoastră, precumŭ la altă mănă nu voiț a-ĭ da, fără la mănă mea, fiindcă zapisul scrie pe numele mieŭ. Pentru acasta neîntămplîndu-mă eŭ la Sibiĭ, și nefiind putere a veni pentru acest lucru, las în locul mieŭ plenepotențial pe nepotul mieŭ, anume Costandin Arpași, ca să ià bani. Pentru care eŭ poftescŭ ca să-ĭ daț dumniavoastră la măna

dumnialuĭ, și vor fi bunĭ dațĭ, ca cînd i-aș priimi eŭ. Cu ačasta rămăĭ de tot binele voitoare:

Maria Capitan Marco.

[V° :] Cinstituluĭ dumnialuĭ jupănuluĭ Manole Șafranos, cinstituluĭ biräŭ al Cumpanii Grecilor Sibiiuluĭ, cu cinste să să dia, la Sibiĭ.

[Pecetea tăiată.]

CXXXVI.

An 1764, Oc[tomvrie] 23.

† Dumneavoastră cinstiț negușător[ĭ], care veț fi adunaț, ačasta fac adeverință precum că aŭ lăsat jupîn Dumitru o putin[ă] de zamă de lămîe aiča la mi[ne] în boltă, pă[n] la tîrgu Clujuluĭ. Dumnealuĭ jupîn Hagiul aŭ venit maĭ nainte, și mi-aŭ zis dum[nealuĭ] să caut cărăuș să încarcŭ negoțul Nicoliĭ, și să puĭ si putin[a] jupînuluĭ Dimitru. Și s'aŭ încărcat tot, după zisa luĭ jupîn Hagiul. Pentru ačasta fac luminar[e].

Eŭ *Petcul ot Cluj.*

Eŭ Dimitrie am auzit și am fost de faț[ă] cînd s'aŭ scris ačasta.

CXXXVII.

Prea-cinstite, de bunŭ neam dumneata, dum[neata] jup[îne] biräŭ, mie milostiv și patrone cu neuitare.

Cu ačasta facŭ dum[itale] înștiințare pentru ticăloasa viața mea, care o petrecŭ întru ačastă robie a țucta[us]uluĭ, pentru debitoria țuctausuluĭ, — care sumă aŭ fostŭ florinț ungureștĭ u. f. 70. Decĭ, milostivindu-să Măria Sa domnulŭ Vl[ă]dica, m'aŭ ajutorat foarte bine. Asemene și alte suflete creștineștĭ de negușătorĭ de la al al *(sic)* mieŭ locŭ, adecă de la Brașovŭ, ajutorăndu-mă din darul care D[u]mnezeŭ le-aŭ dăruit, și așa, din mila dumnealorŭ, s'aŭ făcut până la u. fl. 55, și, maĭ rămăind reștanție u. fl. 15, zicăndu-m a-ĭ face și aceia numiț banĭ, și a eși afară de la ačastă robie, și, neavănd într'altă parte nădejde, îndrăznit-am la prea-înnalta înțelepciune a dumitale, rugăndu-mă cu lacrămĭ neîn-

cetatŭ ca să te milostiveştĭ din darul care Dumnezeŭ ţ'aŭ dăruit, a mă ajutora cu cătŭ te va luminà D[u]hul Sf[ă]nt, aflăndŭ întru lumina cea neînserată. Şi, făcăndŭ acestŭ bine, platea de la Înpăratul H[risto]s veĭ dobăndi, că foarte de multă vreme de căndŭ robesc, 9½ lunĭ, şi foarte tare mi s'aŭ întristat sufletul întru acastă vreme.

Întru carele rugăndŭ pre milostivul D[u]mnezeŭ ca să îndelunge viaţa dumitale şi a prea-cinstiteĭ jupănesieĭ dum[i]tale, cu tot coprinsul casiĭ dum[i]tale, întru îndelungaţŭ aniĭ, cu toată fericirea rămăĭ.

765, Apr[ilie] 23 (latine).

Al dum[itale]

Cea maĭ nevrednicŭ rob, în ţuctaus, slugă plecat[ă] în toată vremea:

Ioannŭ Barŭbolovič Padure, Braş[o]vean[u]l.

[V°:] Prea-cinstituluĭ, de bunŭ neam, dum[nealuĭ] dumnealuĭ jupănuluĭ Thomeĭ Vilara, birăulŭ cinstiteĭ Companieĭ, cu cinsti în măna dum[nealuĭ] a să da, la Sibiĭ.

[Pecete brună cu coroană.]

CXXXVIII.

Cinst[ite] dumneata jup[ăne] birăŭ, dinpreun[ă] cu cinst[i]ţ[ii] juraţ[ĭ] aĭ cinstiteĭ Cumpaniĭ, mie maĭ marĭ patronĭ.

† Protoştuluiescŭ înnaintea dumneavoastră ca să am dreptate cu jup[ănul] Ene Mavrod[i], că, mergăndu acumŭ un an la Ţarigrad, m'aŭ rugat ca să-ĭ aduc lămăĭ, şi mi i-aŭ dat leĭ 20. Şi i-am adus lămăĭ 3.100, cu toată cheltuiala mea, păn în lăzeretŭ; de ocà căte banĭ 8. Şi butea aşa s'aŭ încărcat, 300 de oc[ă]; care face chiriia, vama leĭ 20, şi săntŭ cumpărate t[1] 18 şi 24 parale. Care aceştĭ banĭ săntŭ aĭ mieĭ, de mi-ĭ ţine de un anŭ de zile, şi aŭ fostŭ dum[nealuĭ] să-ş ià numaĭ 2.000 de lămăĭ, iar o mie o sută aŭ fostŭ ale mel[e]. Pă care mă rog ca să faceţ să mi le plătească cu 6 galbin[ĭ], pă cumu li-aŭ plătit şi alţi, că puteţŭ dumneavoastră cunoaşte, 2.000 cu 20 de leĭ, ce pofteşte căştig maĭ multŭ? Şi mie îm ţine bani de atăta vreme, şi eŭ portŭ bani cu dobăndă. Ci mă rog ca să-m plătească bani, cum veţ socoti

dumneavoastră că va f[i] dreptŭ. Că şi eŭ săntŭ voinic sărac, şi mi-iaŭ rămas bani din cale. De acasta mă rog, şi rămăĭ

Al dumneavoastră maĭ mic şi plecat:

Dumitru Cozma.

Sibiĭ, Av[gust] 15, 1765.

[V°:] Cinstituluĭ, de bun neamŭ, dumnealuĭ jup[ănuluĭ] Tomiĭ Vilarà, birăŭ, dinpreun[ă] şi la cinst[i]ţ[iĭ] juraţ aĭ cinstiteĭ Cumpanieĭ greceaască, cu cinst[e] şi cu căzuta plecăciune să să închine, la Sibiĭ.

[Pecete roşă cu înflorituri şi literele... N.]

CXXXIX.

† Penŭtru unŭ ficorŭ alŭ chirŭ Costeĭ Gĭanŭliu, care l-aŭ trimesŭ la Timişoră, staŭ eŭ bunŭ penŭtru elŭ, orĭcine ilŭ va căuta: anume Stanŭ de la Braşovu. 765, Av[gust] 23; Sibiĭ.

Hağ[i] Peatru Ghica.

CXL.

Lotrioară, 12 Ian[uarie] 1766.

Foaia de socoteala ce aŭ avut dumnealuĭ jupăn Hagi Pătru Luca cu dumnealuĭ chirŭ Dumitru Costandin, de la anu 1763 pănă astăz.

... Aŭ plătit la gazda de la Veneţia dum[nealuĭ] jupăn Hagi iestimbŭ la 1765, Maĭ 21, 540 ducaţ, 21 groş... La Triestŭ aŭ maĭ plătit... 33 rămătorĭ un. f. 152, 72 b. Dobănda ce aŭ cerutŭ şi s'aŭ aruncatŭ la capitalul lu chirŭ Dumitru....

CXLI.

Cu acastă scrisoare a mea mărturisescŭ şi adeverezŭ eŭ ceia ce maĭ jos mă voĭ iscăli, Zanfira Cosma, şi soţiia răposatuluĭ Vasilie Băcanul, precumŭ că, răposăndŭ soţiia mea, Vasilie Băcanul, carele aŭ răposat cu moarte grabnic[ă], căzăndu-ĭ cataroĭ, şi aşa aŭ murit, neputănd a lăsa pe niminea epitropu, nicĭ aŭ putut face diiată, să orănduiască după cum să cade,—la care lucru văzăndŭ cinstita Cumpanie a noastră,

aŭ făcut bine de aŭ pus măna și aŭ scris toată marfa prăvălii, înpreună cu toate datoriile care le-aŭ lămurit, făcăndu-le sumă desăvărșit, precum adeverează catastișele ce s'aŭ scrisŭ de dumnealor cinstiţiĭ neguţătorĭ și juraţi Cumpanii. Și așa s'aŭ făcut părţĭ, toate după pravilă și după dreptate, atăt pentru sufletul răposatuluĭ bărbatuluĭ mieŭ, căt și pentru copii mieĭ și a tulor *(sic)*. Și așa am luat partea mea toată, căt mi s'aŭ căzut, precum ieste scrisă și orănduită la condica cinstiteĭ Cumpanieĭ, și așa me-am luat toată partea mea, atăta de marfă, din banĭ gata, căt și din datoriĭ ce s'aŭ găsit, și nu maĭ am cere de acum înnainte de la cinstita Cumpanie nicĭ de cum, nimica, fiindcă aŭ făcut milă și aŭ pusŭ măna de aŭ chivernisit. Și foarte mulţămescŭ cinstiteĭ Cumpanieĭ: milostivul Dumnezăŭ să le dea mult bine, că aŭ făcut bine cu mine săraca și cu săraciĭ copii mieĭ. Și așa am dat aĉastă carte a mea la măna cinstiteĭ Cumpanieĭ, ca să fie întru adevăreală și credinţă, avănd putere în tot locul, la toată dreptăţile și judecăţile,—iscălindu-mă cu însuș numele mieŭ și cu adevărate marturiĭ.

1766, Ianuarie 25 d[ni].

Eŭ *Zanfira Cosma*, soţiia răposatuluĭ Vasilie Băcanu, adeverez cele maĭ sus scrise, puindu-mŭ și degetul, ca să să crează.

Νεόφυτος ἀρχιμ[ανδρίτης] καὶ ἐφημέριος τῆς τιμιωτάτης Κωμπανίας τοῦ Σιμπινίου, μάρτις.

Dumitru Cuzma, fratili Zanŭflriĭ Cuzbiĭ, și suţiia răpusatul Vasilii, mărturisiscŭ.

Și am scris eŭ Zamfir Jeaanu, cu zisă și învăţătura dumneaeĭ.

CXLII.

Bucureștĭ, 17 Februar 1766. Manase Heliades, vestitul dascăl, către Compania din Sibiiŭ. Li va căuta dascăl cum doresc. Cere lămurirĭ dacă poate fi maĭ tînăr, musicant, laic saŭ cleric, și ce leafă ĭ se poate da. Căcĭ σπουδαῖοι («învăţaţĭ») nu sînt, și ψάλται («cîntăreţĭ»), iar nu. Τοιοῦτοι ἄνθρωποι καὶ ἐδῷ ζητοῦνται ἀπηκριβωμένοι κατ' ἀρετὴν καὶ μά-

θησιν, ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἄρχοντες ἐνταῦθα συνηθίζουν καὶ πέρνουν μέσα εἰς τὰ ἀρχοντικά τους ὁ καθ' εἷς διδάσκαλον μὲ μισθόν, ποῖος ἑκατὸν πενῆντα γρ[όσ]σι[α], ποῖος διακόσια, ποῖος καὶ ἔτι πλείω, καὶ ὁ διδάσκαλος ἔχει ἕνα μόνον ἢ δύο παιδία τοῦ ἄρχοντος νὰ διαβάσῃ, καὶ ἔχει καὶ τὴν τράπεζαν του ἕτοιμην μετὰ τοῦ ἄρχοντος, καὶ κάθε ἄλλην ἀνάπαυσιν; ὅθεν κάθε σπουδαῖος ἔχωντας πρόχειρον ἐδῷ καὶ ἀναπαυτικὴν τὴν κυβέρνησίν του, ἴσον δὲν πεισθῇ νὰ στέρξῃ ἐπ' ὀλίγοις[1]. . . .

CXLIII.

766, A[prilie] 15.
Pă sama luĭ chir Vasile.
15 matze agate robin.
15 maţe detto negre.
10 maţe caşia ghiont negru.
20 maţe detto alb.
1 litră turnozon.
5 potire.
100 ll. cafè.
75 plaivais, 84 spurco, 40 neto 75.
69 ll. capere.
126 butelĭ rozoli.
50 ll. ştocfiş.
1 măframă mare.
117 ll. zahar.

Costandin Arpaşi.

[Pecete neînţeleasă, octogonală, peste hîrtie.]

[1] «Astfel de oamenĭ şi aicĭ sînt căutaţĭ cu scumpătate, după virtutea şi învăţătura lor, de oare ce toţĭ boieriĭ aicĭ obişnuiesc a lua acasă la eĭ fieştecine cîte un dascăl cu simbrie, care cu 150 de leĭ, care cu 200, ba chiar cîte unul şi cu maĭ mult, şi dascălul are numaĭ cîte un copil-doĭ aĭ boieruluĭ de pregătit, şi are şi masă gata cu boierul, şi toate celelalte înlesnirĭ; pentru care orĭce învăţat, avînd aicĭ la îndămînă şi cu toată odihna rînduiala luĭ, nu poate fi adus a se învoi cu maĭ puţin.»

CXLIV.

766, May 11.

Însămneara pentru sama dea ce am luatŭ...

Coț dea postaf... peale de primea..., peĭ la blană și peantru feptura..., coț cheneafaș....

CXLV.

Bucureștĭ, 3 Iulie 1766. Ζαφὺρης καμρ. 'Οκνῶν (Zamfir cămărașul de Ocna) către Companie. Recomandă pe archimandritul ce vine, pentru capela lor, și ca εἰς τὰ μουσικὰ ἐντελής («perfect în ale musiciĭ»).

Pecete peste hîrtie, cu palme, coroană, cruce dublă și literele: α. θ. α. T.

CXLVI.

Σὺν Θεῷ. 766, 1ma 7βρίου, ἐν Πελιγράδι.

A domnuluĭ jup[ăn] Vasilie, ce negoț aŭ primitŭ, totŭ anume: ... Melis..., trocŭ, cusătorŭ, cupfer vosf, 50 ll. praun prizilŭ, 125 ll. deto roșu..., fișpan, galeș, chelbe drotŭ, muș catŭ, naghel..., fain sofron, plumen ainșloh, lazur, lecmus, runtmesingŭ, camfor, sacrapè, grintet, badian, norsandel, șpermeț, 1 ștuc pețaih îngustă, 1 ștuh porțelan-tuhel, 6 șpighel halbŭ glat, supŭșpighel..., fetermeser..., 1 ris postŭpapir....

CXLVII.

Adeverez eŭ cel maĭ jos iscălit, precum că am priimit de la chir Dumitru Cozma ban[ĭ] pe 6 grăj rozol, căte ban[ĭ] 84, f. 5, 4 dto, pentru răposatul jup[ăn] Vasilie.

Eŭ *Zanfir Marco* adeverez.

Anno 1767, Fev[ruarie] 23, Săbiĭ.

CXLVIII.

1767, Aprilie 20. Socoteala a mè, anume Gheorghe Varodi, faturul dum[isale] răposatuluĭ Vasilie Băcanul, de la anul 1763, Ap[rilie] 20 păn astăzĭ... Dobănda banilor, adecă a simbrii mele... la 100/6... Maĭ rămăne să-m maĭ dè, etc.

CXLIX.

† 1767, Ap[rilie] 25, Sibì. † Am primit eŭ Dumitru Coinac galben[ĭ] 3, adecă un f. 15, pentru sărindarĭ care s'aŭ făcut la Săcele pentru sufletul răposatuluĭ văruluĭ Vasilie, de la Dumitru Cozma, şogorul săŭ, şi răvaşul să-ĭ fie de samă.

CL.

1767, Iulie 20. Braşov. Aceştia sănt leĭ 18 ce aŭ dat Dobre pentr[u] 1 păt. *(sic)* pistoal[e] ce aŭ fost luat de la răposat[ul] State, să-ĭ daŭ Lincuţi.

CLI.

Daŭ scrisore mè la jupănu Nicola pentru că amŭ rămasu f. 18, adecă 18.

1767, 'Ιουλίου 27; Συμπίι.

Eŭ *Alixandru* din Sălişte, pladnicŭ.

CLII.

1768, 28 Ianuarie. Protocol românesc pentru «judecata care are Dumitru Şufrea cu Ioanes Bartŭ». Decisie «ca să să facă concurşum, întrănd toţĭ creditori; iarăş jupăn Manicati n'aŭ vrut ca să untre în concurşum nicĭ decum, zicănd că nu săntŭ bani dumnealuĭ, ci sănt bani răposatuluĭ Costea Manoli... Măcarŭ că aŭ fostŭ dat şi chizaş pe Enachi Cingul pentru perşoana luĭ.»

CLIII.

Bucureştĭ, 24 August 1768. Efrem, patriarch de Ierusalim, dă o chitanţă Companieĭ.

CLIV.

Δημήτριος Εὐσταθόβητζ, σεκρ[ετάριος] τῶν νὸν-οὐνίτων» [1], către Ioan Cincu, judele Companieĭ sibiiene; Μπόλγαρσεκ (Şcheiĭ Braşovuluĭ), 11 Maiŭ 1769.

[1] Cf. pentru secretariul episcopal, dascăl şi scriitor Dimitrie Eustatievicĭ, *Braşovul şi Romînii*, p. 318, pe lîngă *Sate şi preoţĭ*, p. 171.

Pentru cercetări cu privire la diploma leopoldină a Şcheienilor.

Pecete roşie, cu un cerb ce aleargă supt arme feodale.

CLV.

[C. 1770.] † S[ă]nătate dum[itale] jup[ă]ne Dumitrache Can., cu multă şi fericit[ă] sănătate rog pe înpărat[u] H[risto]s şi pe maica Sfinţii Sale ca să te păzască pe dum[neata] şi pe dumnei cocona dum[itale] şi tot cuprinsul cas[i] dum[itale].

Cu această carte aduc aminte dum[itale] pentru vorba ce aï fost vorbit dum[neata] cu dumneluï Agi-Costandin pentru răposat dumn[ealuï] jupăn Petucu, ce aŭ fostŭ făgăduitŭ la copila jupănesi Zanfiri Stoičoeï. Mă rog de dum[neata] şi de celalţï negustor[ï] ca să faceţ mil[ă] ce vă veţ îndura dum[nea]vostră; că am rămas streină: numaï pe înpărat[ul] H[risto]s şi pe dumnevoastră am. Ci mă rog ca să faceţ mil[a], cu ce mi-aŭ făgăduitu dum[nealuï] răposat jupă[nul Pe]tcu, şi, de nu va fi pus în diiat[ă], dum[nea]vostră vă faceţ mil[ă], că şi mie mi-aŭ venit norocel până trăia dumnei răposat[a] mama Zanfira, şi mi-ar trebui multe la o vreme ca aceia, cum bine ştiţ dumnevostră, că sănteţï înţălepţï. Ačasta, şi fiţ dum[neavoastră] cu sănătat[e]. Iu[li]e 27.

A dum[itale] maï mic[ă] şi plecat[ă]: *Dumitrana,* fata dumi[sale] jupănesiï Zanfiriï Stoičoe.

[V°:] Întru cistit[ă] măna dum[nea]luï jupăn Dumitrachie canţalistru, cu fer[i]cit[ă] sănătate să să dea.

[Pecete pe ceară roşie, încurcată.]

CLVI.

[C. 1770.] Cele čá am cheltuit la mortea cumnatu-meŭ Gheorghe. 7 coţ pănză dă Sighişoara, cotu x. 48. Pentru ladă... Pentru curuce... 2 ll. lumină dă čară... Chipelŭ şi covrigï... La Bungardŭ, la popa... Pentru groape am dat 1 fl., 20... La îngropătorï vinŭ şi pentru pită... Şi pentru clopotŭ... Pentru căte la un leutar becherŭ... Şï la copì pentru slove... Şi la doftor... Şi la croitor, pentru căftan... Şi cheltuiala căsi s'aŭ făcut....

CLVII.

[C. 1770.] Prea-cinstiteĭ Companiĭ cu multă plecăciune mă închin.

Înștiințezu pentru o gălčava și pentru niște vorbe care mi-aŭ grăitu asupra casiĭ meale jupănul Dumitrea Șufrea, care adeverez cu treĭ mărturiĭ, anume jupănul Iane Mavrodin, chir Dumitru Arnăutul, dumnealuĭ dascalul Hristea.

Întăĭ, începătura. Miercurĭ sara înnaintea tărguluĭ, fiind cai înpreună, toț la un locu, dupe șatra mea, zăcănd eŭ maĭ de vreame dumnealor, la jupănul Dumi[tru] Arnăutul și dumnealuĭ: «Fraților, se mergem maĭ de vreame să luom iarbă pentru caĭ», Șufrea aŭ răspunsŭ: «Mergeț dumneavoastră, că eŭ amŭ lucru». Decĭ m'am dus eŭ cu chir Dumitru Arnăutul, și am luatŭ iarbă; și Șufrea aŭ rămas la lucrul luĭ. Dupe aceia trecănd 2, 3 časurĭ, măncănd cai dupe șatră la iarbă, aŭ venit Șufrea la mine, și aŭ început în bajocură a face tocmeală cu mine ca să-ĭ grijescu calu în zăoa tărguluĭ. Eŭ, văzăndu-ĭ vorbele luĭ, ca să nu să facă gălčavă, i-am spus că, de va fi cu putințe, bucuros. Viind vremea ca să să adape cai, am spus și la unul și la altul: «Fraților, lăsaț un fečor și cu copilul mieŭ dinpreaună să meargă să adape caĭ și să ne aducă și apă de băutŭ». Dumnealor nicĭ-unul n'aŭ vrutŭ să lase nicĭ-un fečor. Eŭ, văzănd că iaste sara, și neputănd copilu birui 3 caĭ ca să-ĭ ducă, și să aducă și apă, eŭ am trimes fečorul mieŭ cu calu, de mi l-aŭ adăpat, și mi-aŭ adus și apă. Dupe aceia a doar asara, aŭ strigatŭ Șufrea de la șatră: adepatu-i-amŭ calu aŭ ba. Eŭ i-am spus că nu l-am adepatŭ, că fečorul n'aŭ pututŭ birui cu 3 caĭ și să aducă și apă, ci l-am trimis cu calul mieŭ de l-aŭ adepat; «că eŭ v'am spus de 3, 4 orĭ să trimiteț un fečor cu al mieŭ, să adape caiĭ toț». Că eŭ n'am avut vreme ca să maĭ trimit fečorul însăratŭ. Într'aceia Șufrea iară de la șatra luĭ în mijlocul tărguluĭ aŭ început a striga niște ocăriĭ greale: blăstămat, om de nimic, și ce i-aŭ venitŭ din gură, cum aŭ știutŭ maĭ răŭ a mă ocără,— strigănd și acasta că nu săntu harnic nicĭ cu negustoriĭ a fii la un loc, nicĭ cu negustoriĭ pe o cale să umblu.

Eŭ, văzănd că mă ocăraşte aşa tare în mijlocul tărguluĭ, i-am zis: «Frate, eŭ ţ'am spus de 3 orĭ să laşĭ un copil să ajute se se adape cai toţ, dar eŭ, dacă aş fii ştiut că s'are fii întămplatŭ acastă ocar[ă], eŭ însuş aş fi mersu de aş fii adăpat toţ cai». El maĭ tare s'aŭ aprinsu a striga şi iar a striga, şi ş'aŭ dezlegatŭ şi calul. Eŭ nu i-am zis nimic, şi am rămas ocărătŭ de elu pănă aica.

A doaa iară, trecănd 23 časurĭ din noapte, la vremea culcăriĭ, şezănd eŭ la cină, şi înnaintea şetreĭ meale era fečorul mieŭ, iară aŭ început Şufrea în bajocură a striga fečorul mieŭ, ca să meargă să-ĭ tragă nădragiĭ. Fečorul mieŭ s'aŭ dus şi i-aŭ tras nădragiĭ. Dumnealuĭ nicĭ cu acasta nu i-aŭ fost destul cu căt m'aŭ ocărăt, ci aŭ început iarăş a mă ocără şi a-m striga: «măgariule, şi chierata», şi: «te voĭ învăţa eŭ pe tine cine eştĭ şi ce porţie plăteştĭ; ştiŭ (?) că te-aŭ maĭ bătutŭ odată la Companie, şi oĭ să maĭ facu se te bată încă odată».

Pănă maĭ pe urmă, în loc de mulţămită, am rămas în mijlocul tărguluĭ ocărătŭ, şi nice refeneao di pe iarbă, căt aŭ măncatŭ calu luĭ, nu mi-aŭ plătit.

Al prea-cinstiteĭ Companiĭ maĭ mic şi plecat:

Pashalĭi Stoe.

Prea-cinstiteĭ Companiĭ greceştiĭ previliateĭ, cu căzută cinste şi cu toată plecăciunea să să închine,

Precum în lăuntru-ĭ.

CLVIII.

10 April 1770. Zapis al luĭ Ioan Nicolae Ivaşco, pentru 1000 fl. de la «jupănu Petcu»,

Pecete roşie.

CLIX.

5 Ianuar 1771. Zapis al luĭ «chir Penu sin Toma», pentru 60 de «ungureştĭ», luaţĭ de la «naşu Pescuţ». «Mă oblăgătuiescŭ ca să-ĭ am ieŭ a ĭ da la zioa lor, cu mulţămită, făr

nice o pricină, toată suma.» Scrie «ieŭ Dumitru Stroe Mihaĭ».
Pecete pe ceară roşie cu cruce şi п. 8. т. м.

CLX.

1771, Fev[ruarie] 21, în Sibiŭ. Cele ce am dat pe sama dum[isale] chir Constandin Pop, anume: 6 ll. cumfeturĭ, 1 ll. condite..., 1 răs hărtie de poştă, 1 ştuc linţĭ *(sic)*..., 1 ll. grinteĭ, 1 cutie pentru čaĭ, 2 trăistĭ... Pentru sama Ştirboi:... 1/4 alerlaĭ..., 1 traistă turčască mare..., 20 jupe bune carmajin. Am dat şi la chiria grăuluĭ de la Miercurĭ... *Gheorghe Dumitru.* — Am maĭ dat 3 procviţe de Braşov.

CLXI.

Sibiiŭ, 23 Maiŭ 1771. Zapis în care iscăleşte, între maĭ mulţĭ Grecĭ, şi «Barbu Corneşanu, martorŭ».

CLXII.

Cinstite şi de bunŭ neamŭ născute arhonŭ proeste, noao în H[risto]s iubite fiinţe.

H[risto]s anesti.

Cu cătă plăcută aŭ fost gratulaţia Învieriĭ luĭ H[risto]s şi priimită poftirea dumitale, cu atăta îndatorat a mulţămi mă aflu, asemine şi Smerenia Noastră dinŭ inimă pofteşte, precum dumitale, aşa şi la totŭ cinstitul comunitaşul dum[itale] întreagă sănătate, liniştita viiaţă şi doritŭ progresŭ spre sporirea sufletesculuĭ şi trupesculuĭ bine. Lăngă ačasta, supărŭ cu ačastă incomodaţie ca să iaĭ osteneală, aceste doao cărţĭ aicea încuiate a le trimite fără zăbavă unde săntŭ însemnate. Cu običnuita cinstire rămăind alŭ c[instit] dum[itale] de tot bine voitor:

Sofronii Chirilovicĭ,
smerit ep[i]sc[o]pŭ neuniţilor în Ardealŭ.

Belgrad, 20a Apr[ilie] 1772.
Fără pecete.]

CLXIII.

1773, Fevruarie prima.
Insemnare de căndŭ ţiŭ pe Andreĭ; şi am priimitŭ la luna

luĭ Maĭ în zile 29 pe o jumătate de anŭ, pentru măncare, costul flo: f. 35.

Acestŭ banŭ am priimitŭ de la jupănul biră ulŭ.

Eŭ *Dumitru Cuzma.*

CLXIV.

Braşov, 13 Mart 1773. 'Αναστάσ[ιος] Παχ[άρνικος] către Ioan Cincu, judele Companieĭ. Περὶ τῶν αὐτότε εὑρισκομένων πραγμάτων τῆς μακαρίτισσας 'Αρτζιτογιάγκας, κουμνάτας μου («Pentru lucrurile ce se află acolo, ale răposateĭ Argintoienceĭ, cumnată-mea»). Pomenit Toma Velarà.

Pecete roşie, cu arme de blason.

CLXV.

15 Iunie 1773. «Ioan proig[u]m[en] Jad[oveĭ[1]]» «jupănuluì Ienache biràul cinstiteĭ Cumpanieĭ cetăţiĭ Sibiiuluĭ. . . . Că-m spus[e] fiiul mieŭ jupăn Dimitrie Cozma, cum că cocoana Zoiţa, a răp[o]satuluĭ Hagi Dinul, ar fi căutat judecat[ă] înnaintea dumitale cu jupănul Dimitrie şi cu fie-mea Tudoriţa, zicănd că are a lua ceva, dar dumneaeĭ ştie că are numaĭ a lua, dar nu ştie că are a şi da(ι). Ci eŭ am făcut aşteptare păn va face Dumnezeŭ o milă să s[ă] înpeace lumea ş[i] să ias[ă] dumneaeĭ afară, şi să ne socotim, şi atuncĭ, de va rămănea ca să-ĭ daŭ, voĭ da; de va rămănea să-m dea, va plăti. Iar acum făr[ă] rănduial[ă] caut[ă] dumneaeĭ; că să fie aşteptare pănă va veni dumneaeĭ afară, că eŭ am la dumneaeĭ aceastea 50 de galbenĭ care aŭ împrumutat sf. răposatu părintele epis-c[op] pă Hagi Dinul. Pentru care banĭ aŭ maĭ scris sfint. părintele arh[imandrit] chir Chesarie la dumnealuĭ jupănul Ianache, soţul dumneaeĭ cocoaneĭ Zoiţeĭ. 108 t[1] pentru conteş, care i-aŭ dat răposatu ginere-mieŭ dumnealuĭ Hagi Dinuluĭ. Şi, întămplăndu-s[ă] moarte ginere-mieŭ, peste banĭ aŭ luat şi conteşu. 40 t[1], pentru leamnele de lucru ce le-aŭ luat Hagi Dinul de la casa fie-mea Tudoriţeĭ, de ş'au făcut la casăle dumnealuĭ ce i-aŭ trebuit. Ţiganca ce o ştie dumneaeĭ sin-

[1] Sadoveĭ ?

gură că iaste a mea, şi o ţine în casă: acestea sănt arătate şi ştiute, afară din altele ce să voar fi făcut greşele. Ce dumneata, ca unul ce eştĭ povăţuitorĭ şi chivernisitorĭ Companieĭ cetăţii Sibiiuluĭ, nu-ţ fie cu supărare, să i le arăt, şi veĭ da învăţătură dup[ă] înţelepčunea dumitale, — că iaste ruşine a purta de val pă frate făr[ă] rănduial[ă]. Şi deosăbĭ mă rog dumitale ca să aibĭ în dragoste pă fii mieĭ şi aĭ dum[i]tale, şĭ, ca un părinte ce le eştĭ, de ceale ce voar greş[i] să aibă ertăčune, şi cu duhul înţelepčuniĭ şi al blăndeaţelor să-ĭ înveţ. Măcar că mare păreare de rău am, căcĭ, căt fuseĭ în cetatea Sibiiuluĭ, dănd vreame dup[ă] vreame, nu mă învrednicii a mă aduna cu dumneata; numaĭ, dănd Dumnezeŭ sănătate, găndesc că nu voĭ fi lipsit de dorirea mea. Şi cu părintească dragoste rămăĭ al dum[i]tale către Dumnezeŭ rug[ător] şi părinte suf[letesc]:

Iun[ie] 15 d., 1773. *Ioan proig[u]m[en] Jad[oveĭ].*

CLXVI.

Anul 1773, Iunie 15 zile. Eŭ popa Achim am priimitŭ treĭ măriiaş pentru răpusatul Dumitru; care la desgropăčune, de la jupănu Petcu Petru, adecă, cu totă chieltuiala îngropăčuni, la toţĭ s'aŭ dat cinč florinţ şi jumătate, f. 5.50.

Eŭ popa *Achimŭ* din Maerĭ.

CLXVII.

La 1773, Iulie 31 zile. Fiindŭ în casa dumnealuĭ Dumitru Cozma noĭ ceĭ maĭ jos iscăliţ, poftindu-ne numitul Andreĭ Vasilie, dinpreună cu Rahira, fata dumnealuĭ jupănuluĭ Monolea, avăndŭ amăndoao feţele între dănşiĭ mare supărare, pentru căsătoriia care s'aŭ socotit amăndoao feţele înpreună, dăndŭ măinile înnaintea noastră, cum că vor rămănea despărţiţ unul de altulŭ, după porunca şi judecata č. conzistorium neunit, şi eŭ Andreĭ, cel maĭ jos iscălit, îĭ daŭ scrisoare din măna mea, cu degetul mieŭ în loc de peceate... *[rupt]*. Şi la ačastă scrisoare şi voinţă s'aŭ aflat mărturiĭ

oamenĭ de omenie, care maĭ jos să vorŭ iscăli, care aŭ fost față la îngăduința acestorŭ doao fețe.

Prot[o]pop *Ioachim* s. Scaun S.

Popa *Ilie*, fiindŭ față.

Eŭ popa *Danŭ*, față.

Fiindŭ față și tatălŭ Rahiri, anume Manolea din Făgăraș. Așijderea fiindŭ față și cinstita jup[ănea]sa Cozmoae... *[rupt]*. [Copie.]

CLXVIII.

La anu 1773, din 16 Septemvrie, Sibì. Aŭ scos pitropi luĭ Dumitru Stroe Miaĭ de aŭ dat păntru sufletu luĭ la biserica negustorilorŭ celorŭ din Făgăraș neuniț galben[ĭ] 10, ca[ri] fac ungureșt[ĭ] f 50,88, adecă cinzecĭ de florinț și opzecĭ și opt de ban[ĭ]; care am dat eŭ cel maĭ jos iscălit acasta cvitanție, ca să să crază.

Enachis I. Arpaș isc[al].

CLXIX.

Λογγόζηθεν («din Lugoj»), 30 Decembre 1774. Ἰωάννης Κωνσταντίνου ὁ ποτὲ διδάσκαλος τῶν Ῥωμαίων Λογγοζίου («Ioan Constantin, fostul dascăl al Grecilor din Lugoj») către judele Cincu. — Și alta din 12 precedent și a treia din 28 următor.

CLXX.

«Sibiiŭ», 12 Ianuar 1775. Zapis bulgăresc al luĭ Ghiorghi Marcovicĭ.

CLXXI.

Sibiiŭ, 30 Ianuar 1775. Sașiĭ cer a se închide prăvălia «Greculuĭ» Ioan Ivașco, venit din Belgrad, care vinde, contra rînduielii, marfă *nemțească*.

Traducere românească.

CLXXII.

† Adecă eŭ care maĭ în jos iscălim, daŭ scrisore mea în lăcŭ de zapis precum să să crează precum am luoatŭ de la cinstitul părinte arhimandritul popa Grecilor Cumpanii Siibiuluĭ anume o dulamă roșie de anglíe vechie și o părechie de nădragĭ și un brăŭ iară viechĭ, și u. patru galbenĭ ban[ı]. Și pentru credința eŭ, ca un preneputințaruș, am dat ačastă scrisore pre aceste numite maĭ sus ca să aibă la mănă preacinstitul părintel[e] arhimandritul. Pentru credența și eŭ m'am iscăiitŭ, și me-amŭ pus și degetul mieŭ în loc de pecete.

Ioan Oancea din Făgărașĭ scriŭ în Sibiĭ, la —.

Anul 1775, Fevruarie 12 zile.

CLXXIII.

Scrisorea mea la măna dumnealuĭ jupăn Mancati precum să s[ă] știe că, din toate socotelele ce am avut cu dumnealuĭ, atăta de marfa de Lipțea, de Becĭ și de čară, le-am încheiat, și am rămas eŭ dumnealuĭ leĭ nemțeștĭ 400, adecă patru sute, să am a-ĭ da în 2 lunĭ, cu mulțămită.

1775, Mart 31.

Ștefan Pop, plat[nic].

CLXXIV.

În numele Domnuluĭ nostru Isus Hristos; Făgăraș, 1775, Maĭ 17.

După cum ne porănceşte noao Domnul Isus Hristos prin Sfintele Scriptur[ĭ], zicănd ca tot pravoslavnicul creştin să fie gata, că nu să știe časulŭ cănd va veni morte și va despărți sufletul din trup și va rămănea trupul pămănt și în pămănt va merge, — așa și eŭ cea maĭ jos iscălită, ajungănd la bătrănețe și în slăbičun[e], arăt cu sufletul mieŭ, mult păținŭ ce am al mieŭ, ca, după ce mă va chema Dum[ne]zăŭ din lumea ačasta, să facă toț și să urmeze după cum las eŭ cu sufletul mieŭ și după cum arată în jos anume: la fiul mieŭ Dumitru, care aŭ rămas de la fie-mea Sanda, cinsute de florinț... La nepotul mieŭ Pană, iarăș 200... Lasŭ micăĭ

luĭ Dumitrache 8 galbinĭ... și copili Voiculuĭ Linții iară un galbin... Lasŭ la Enache, la copile, treĭ galbin, și copili luĭ Ștefan, Stăncuțiĭ, 1 galbăn... Las copiliĭ luĭ Betleni iarăș un galbin... Lasŭ pentru sufletul mieŭ f. 300... Dintr'aceĭ banĭ maĭ sus numiț ce vorŭ prisosi după moartea mea, să aibă a înpărți copii mieĭ aceștĭ patru, ı unul ca și altul, ca frațiĭ... Lasŭ să-m facă după ce mă va chema Dum[ne]zeŭ șasă sărindare: unul în Scheĭ, altul în ceta[te], 3 la Sibiĭ, 4 la Sănbăta în sat, 5 la Gălaț, 6 la părintele Costandin...

Lasŭ copili luĭ Dumitrache, Fotinicăĭ, o perină cu pene, înbrăcată, cu fața eiĭ, și o pănzătură de masă, și nește pănză de bunbac, care iaste maĭ groasă.

Lasŭ la copila Voiculuĭ o perină cu pene, înbrăcată, cu fața eĭ, și o pănzătură de masă.

Las luĭ Dumitru o plapumă, care mi-aŭ fost dat o iar Dumitru: acasta să o ià și să o dea cuĭ va vrea, păntru sufletul mieŭ.

Las calabalăcurile, ale casi tot, să să înpărțască, fetele dinpreun[ă] cu ficori, frățăște, afară dintr'o pilotă a Mariuți Apostoloi, fiindcă este a eĭ.

Lasŭ bărberesi mintiia a veche și doo iĭ.

Lasŭ nevesti luĭ Gheorghe mintiia a neagră, înpreun[ă] cu nasturiĭ de argind...

Eŭ *Creștina Dimoaia* am vrut și am lăsat după cum scrie maĭ sus.

Acastă diiată am scris-o eŭ cu voia și cu zisa mami Creștini, și din cuvănt în cuvănt ìm citit-o înnaintea dumneaeĭ, fiind încă în fire bună. Și pentru credința mă iscălescŭ, ca să să crează.

Dimitrie Zuan Pană.

Martor la această diiat[ă] și eŭ: prot[o]pop Bucur Făgăraș [pecete roșie, cu inimă].

Eŭ Enachii I. A[r]pași, diștrutualiș așeșor, martor [pecete roșie, cu blason].

CLXXV.

1775, Av[gust] 1, în Sibì.

† Ačast[ă] scrisore o facem ca să s[ă] ştie că în anul trecut, adecă la 1769, am tocmit pe Todoran fečorul luĭ Mihaĭ cojocariul din Craiova ca să slujască fără de simbrie, adecă ucenic la învăţătură, patru anĭ. Şi aŭ slujit cu dereptate, şi s'aŭ înplinit vreme, şi i-am dat simbrie în anul d'intăĭ un. f. 25, dupe regula Cumpanii, iar al doile aŭ găsit şi ne-am învoit cu dănsul ca să-ĭ daŭ, şi i-am şi dat simbrie. Al doile, un. f. 45, şi al treilea anŭ, adecă de la anul 1775, Av[gust] 1, simbrie să-ĭ unble un. f. 60,— că aşa ne-am învoit. Şi simbrie din ani trecuţ, ade[că] den 1773 şi din anul 1774, care face suma un. f. 70, ade[că] un. f. şaptezecĭ,— aceşte să am a-ĭ da eŭ săngur din punga mè; iar pen[tru] anul c[urent], 1775, să aibă ca să mi să dè din boltă. Ş[i] el să fie cu dereptate şi să m[ă] asculte cum să cade, şi să fie supt ascultare Cozmiţi la cele ce-ĭ va porunci a asculta, la toate poruncile care sănt pentru treaba negustorii. Şi pentru ačasta întărim cu iscălitura, ca să să crează.

Eŭ *Dumitru Cuzma*, s[t]ăpănul luĭ Sta[n], eŭ pi cistia.

Şi am scris eŭ Gheorghe Dumitru cu zisa şi cu învăţătura, şi mărturisescŭ.

CLXXVI.

Făgăraş, die 20 Fevruarie, anno 1776, după calindarul noŭ. Rugăndu-să dumneaeĭ ju[pănea]sa Evuţa, a răposatuluĭ Enache Dima, fata ju[pănu]luĭ Dridifi Andraş, adunăndu-ne pe noĭ în casa ju[pănu]luĭ Arpaşi Enache, care maĭ jos ne vom iscăli, ca să fie de credinţă să-ĭ facem opăţuire cu cumnaţiĭ dumneaeĭ, ju[pă]nul Gheorghie Dima şi cu ju[pă]nul Dumitru Dima, pentru că zice că ar avea ceva parte de la ju[pă]nul dumneaeĭ, răposatul Enache Dima, ca să-ĭ dea dumneaeĭ...,— aşa s'aŭ legat înnaintea noastră cu datul de mănă, unul cu altul, de bună voia dumnealor, nesiliţ de nimin[ĭ], şi s'aŭ băut şi aldămaş de păčuire, cum să nu aib[ă] unul la altul a căuta nimic. Noĭ am aflat aşa, şi am pus şi 15 zile între

dumnealor, ca să socotească amă[n]doo părţile, ca să nu poată zice unul saŭ altul că s'aŭ înşelat, şi fiiştecare să să socotească bine păn la numitul termin... Şi după datul banilor de s'ar întorce v'unul de spre o parte, să aibă a da gloabă o sută de zloţ nemţeştĭ, şi după aceia să fie volnic a căuta unde-ĭ va fi voia...

Şi pentru maĭ mare credinţă întărim cu peceţile şi iscăliturile noastre, ca să să crează ore-unde. Datul die maĭ sus numit.

N. B. De s'ar maĭ afla la Curtea ča fişcuşască de aicĭ di[n] Făgăraş orĭce fel de datorie de pe arendele care aŭ ţinut răposatul Enache Dima, să leagă dumneaeĭ Dridifi Evuţa a răspunde, şi ià asupra dumneaeĭ, să plătească.

Supt datumul de astăz s'aŭ dat bani înnăuntru numiţ.. Mich. Bethleni, nobile persona *(sic)*, Arpaşi I. Enakii, diştretualiş aşeşor, eŭ Văsăliie Gheorghiiaş, eŭ Gheorghe Corodì,. Iordachie Petru. Eŭ Gheorghie Dima staŭ pe aceastea. Eŭ Eva Dridifi Andriiaş staŭ pe ačasta. Steph. P. Fogarasi d. ... plenipot. st[a]r[osteĭ] Dumitru Dima.

CLXXVII.

Sibiiŭ, 30 Iunie 1776. Ioan Constantinu[1] mărturiseşte că şi-a primit plata de dascăl pe jumătate de an: 450 de leĭ.

CLXXVIII.

În anul 1776, Dechemvrie 20 zile, însemnaria ce am datŭ la cumnatul când aŭ venitŭ morunul în lăzăretŭ, şi aŭ plătitŭ vama şi chiria, şi de cheltuiala la fatorul.

CLXXIX.

Dat-am scrisoaria mea de mare credinţă la č. măna jupănuluĭ birău Toma Vilara, pentru acestŭ fečorŭ de Ţigan anume Pătru al Gheorghiţani de la Cincu-Mare, fiindcă l-am băgatŭ la mine slugă pe un an de zile. Pentru care slugă a mea staŭ eŭ bun, căutăndu-l cineva, să daŭ eŭ samă, păn la anul să-lŭ daŭ înnainte.

[1] V. maĭ sus, p. 89, nº CLXIX.

Care adeverez eŭ cu iscălitura mea maĭ jos, ca să s[ă] crează.

Anul 777, Iunie 1ma. *Dumitru Cuzma.*

CLXXX.

22 Decembre 1777. Hotărîre românească în procesul Cozma. «Copilul Vasilache să slujască la boltă, să mănânce şi să s[ă] ănbrace iar de la mijloc. Al 4, costul şi ănbrăcămintea la 2 copile, să iasă de una căte ungureştĭ f. 50. Al 5, Cozmiţi să-ĭ iasă simbrie un. f. 80, dinpreun[ă] şi măncarea şi cizmele pe tot anul, iar de la mijloc. Şi, ieşind toat[e] aceste, din preun[ă] cu alte simbriĭ şi chiriĭ ale bolţi, ce dobăndă ar da Dumnezeŭ de la boltă, să ănpărţască ăn doaă, adecă: Dumitru Cozma o parte, şi soru-sa Zanfira altă parte, puind capitale uni căt alţi... Iar, căt pentru celelalte cererĭ mărunte care maĭ cere jupăneasa Zamfira de la frate-săŭ Dumitru, care dintr'unele tagă de fraţi ieĭ nu ieste... Măcar că cu aceste cu toate, pentru buna linişte şi pentru dragostea frăţască (maĭ mult decăt ar dictălui direptatea), şi maĭ vărtos ca să putem zice că pentru al nostru hatăr i-aŭ ăndoit şi cevaş maĭ mult, etc. Scris şi publiculuit acest deliberat la anul 1778, Ianuarie 22, Sibiĭ.

Iohannes Wardan, m. propria.
Παναγιώτης Κωνσταντὰ Χαζή.
Dumitru Dutcă.
Eŭ *Dimitrie Marco,* m. propria.
Μανικάτης Σαφράνης.
Thomas Vellerà.

CLXXXI.

10 Ianuar 1778. Răspunsul luĭ Cozma. Pomeneşte «brăne săsăştĭ..., peşchire, care în lume n'amŭ auzit... Pentru un chepeniagŭ de Beciŭ vănătŭ, alŭ răpăosatuluĭ; adevărat, dar nu de anglíe, şi purtatŭ, l-amŭ datŭ la măglaşu de la Ogne, şi pe urmă totŭ l-amŭ cerutŭ, şi aŭ zis măglaşu că l-aŭ trimis pe slujnică, iar slujnica aŭ fostŭ fugit, pe urmă apoĭ mi-aŭ datŭ, daca l-amŭ apucatŭ pentru căpenagŭ, măglaşu · şasă

măjĭ de sare mi-aŭ datŭ, care aŭ luatŭ iarŭ ià, de aŭ săratŭ peaştele... O sugnă neagră care am avut-o... Mi-aŭ lăsat-o o popoae zălog, şi stăpănu-mieŭ, eşind eŭ, mi-aŭ dat-o în banĭ şi am ţinut-o multă vreame, şi, văzăndŭ că nu maĭ vine, amŭ vrutŭ să o vănzu; soru-mea m'aŭ rugatŭ să o daŭ eĭ, decătŭ să o vănzu la altu, şi nu ţiŭ minte, optŭ aŭ noao gălbiorĭ mi-aŭ datŭ... Cănd o aŭ desfăcut-o [lada, s'aŭ aflat] neşte potorĭ vechĭ, negreiţarĭ *(sic)* de de multŭ şi groşĭ, şi potorĭ de demult, şi un banŭ vechiŭ şi 3 maĭ mituteĭ... Altŭ zapisŭ alŭ Rumănilor de la Boiţă, de florinţĭ 54, amŭ mersu eŭ cu ià dinpreună la Tălmaču, şi i-amŭ adusŭ pe Rumănĭ la judecată. Rumăni tăgăduia. M. domnul Francănştain i-aŭ făcutŭ să plătiască, şi li-aŭ pusŭ un anŭ de zile să plătiască la totŭ fărtalu de anu... Pentru o căldare veache, care s'aŭ găsit cu drojdĭ de untŭ-de-lemnŭ în pimniţă, era spartă în fund, şi amŭ văndut-o la un Ţăgan, nu ştiŭ cu 9 aŭ cu 10 măriaşĭ, dară i-am datú şi eŭ eĭ o tingire cu coadă, de Ţeligrad, cu capacu eĭ... Pentru Andreĭ, 4 aĭ fiind la soru-mia, eŭ l-amŭ hrănitŭ, eŭ i-amŭ purtatŭ în grija de înbrăcăminte, de toate ceale ce i-aŭ tribuit: pentru aceia-ĭ ţineamŭ slujnică... Pentru un pecealnic al răpaosatuluĭ.»

CLXXXII.

10 Ianuar 1778. Expunerea luĭ Cozma. «1. Cănd amŭ luatŭ bolta prin mărturie, fiind mumă-mia faţă, care cumŭ va mărturisi dumniaeĭ, dumniavoastră veţĭ urma, — că eŭ i săntŭ fičoru, şi ia-ĭ iaste fată, de la un tată şi de la o mumă, nicĭ cu mine, nicĭ cu ia să nu ţie. 2. Rugămintia soru-mea aŭ fostŭ: «Neane dragă, nu lăsa bolta să o ià alţi». Eŭ amŭ răspunsu că nu-mĭ trebue să-mĭ bag bani mieĭ în mardale. M'aŭ rugatŭ alŭ doilea, şi al triilea, şi zăcăndu-mĭ şi muma mea: «Ia-o, fătu-mieŭ», şi, zicăndu-mĭ sora mea a pratra *(sic)* oară: «Neane, daca va lua altu bolta, cumŭ voĭ să ma hrănescŭ eŭ, şi cum vorŭ să să hrăniască copii cu căpitalu celŭ puţin ce li-aŭ rămas, fiindŭ micĭ? Ci mă rog, neane dragă, nu maĭ trebue de la boltă dobăndă nimic, fără numaĭ capitalu mieŭ să stea deplin, şi al copiilor, haine maĭ proaste să-mĭ facĭ şi

să-mĭ porţĭ grija casiĭ, înpreună şi la copiĭ,—că ştim noĭ trăĭ şi maĭ sărăceaşte». După aceaste vorbe maĭ sus numite, m'am pus eŭ cu mare rugăminte la dumnialuĭ jup[ănul] biráŭ. Dum[nealuĭ] aŭ zis: «Adu-mĭ chizaşĭ, apoĭ ţi să va da». [Îĭ află]. Dară mărturisască muma mia, mărturisască sora mea, că nu sănt adevărate aceaste cuvinte. Vlagă n'amŭ, dară cu viaţa mea mă legŭ înnaintea dumniavoastre şi înnainte luĭ Dumnezeŭ, cine nu va spune dreptŭ, să n'aibă parte de Dumnezeŭ; muma-mia, saŭ soru-mia, aŭ eŭ, saŭ care nu va spune dreptul. Că acum nu iaste pe pizmă saŭ pe dujmănie, ci săntemŭ la pace, ci, care va tăgădui, sufletulŭ luĭ să nu fie odihnitŭ, nicĭ pe lumea acasta, nicĭ pe ceialaltă, cine nu o mărturisi dreptulŭ.

2. «Soru-mea Zanfira, cănd aĭ venit la lăzăretŭ şi m'aĭ întrebatŭ şi aĭ zis că veĭ să te măriţĭ dup[ă] dumnialuĭ Ioanŭ Carolŭ, eŭ ţ'amŭ răspunsŭ: «Aştiaptă-mă, păn voĭ veni şi eŭ». Tu aĭ răspunsu: «bine». Pe urmă m'aĭ întrebatŭ: «Neane, stricatu-mi-s'aŭ mult din capitalu mieŭ?». Eŭ ţ'amŭ răspunsu: «Fata mea, ştiĭ bine cătŭ amŭ chieltuitŭ cu Ştefu Mihaiŭ, şi ţ'amŭ făcutŭ doao mintiĭ, doao sugne, dar o mintie ţ'am făcut-o prea scumpă, ci poate dintr'aceia ţ'oĭ trage ceva, că şi eŭ amŭ acumŭ casă grea, darŭ pe urmă voĭ vedea.» Mărturisească ià cu sufletulŭ eĭ că nu-ĭ aşa: eŭ voĭ arăta cu jurămănturĭ, numaĭ prin chieltuiala eĭ să fie.

3. Dară eŭ, fiindŭ frate dulce cu ia, de la un tată şi de la o mumă, nu i-amŭ socotitŭ ce-ĭ negru suptŭ unghie, ci i-amŭ maĭ datŭ eŭ 844 şi 36 de ban[ĭ], ca să fie dragoste între noĭ, şi atuncĭ amŭ fostŭ opritŭ 6 lunĭ de zile. Pe urmă, ni-am înpăcatŭ; care mare pagubă am avutŭ, că de la culesu amŭ rămas, şi eŭ, pentru ca să fie pace, amŭ pus 3.400 la boltă, şi soru-mia aŭ pus 2.000, şi frate-mieŭ Cozmiţa 800, şi să iaŭ eŭ un ban, şi soru-mea un ban, şi frate-mieŭ un jumătate de banŭ. Cu munca luĭ, ca să fie bine, cumŭ arată contractu nostru, cu peceţile noastre... 6. Mă jăluescu dumilorvoastre, ca la neşte slufete *(sic)* dreapte şi înţeleapte... amŭ rămasŭ din negustorie..., şi de la culesu viilor meale amŭ rămas..., şi creditu mi s'aŭ stricat, şi casa prin cărţile dumneaeĭ scrise; ci toate aceaste le preteandăluescŭ, că cinstea mare e la omŭ

... Şi capital amŭ tunatŭ eŭ în boltă, alŭ mieŭ... Şi negustoria ce amŭ făcut-o aparte cu chir Nastu la Ţarigrad şi la Zemonŭ şi la Mehedia... Dară eŭ am fostŭ făcutŭ totŭ răŭ pe lume, ci neharnic sănt a mulţămi luĭ Dumnezăŭ, că nu mă pedepseaşte pe lume străiniĭ aŭ păgăniĭ, ci săngele mieŭ.»

CLXXXIII.

14 Ianuar 1778. Arătărĭ contra luĭ Cozma.

«Să aducă înnainte toate catastifele in şog însămnate... Cinstiţ negustorĭ, socotiţ atăta anĭ copii mieĭ, şi nu mi-aŭ datŭ un cotŭ de pănză, ce e maĭ puţin un cotŭ de panltică *(sic)*... I-am cosutŭ cămaşa, şi l-am cărpit, şi l-am grişit... Am fostŭ văduvă, că n'am loatŭ zăce floriţ să facŭ o verigă, fără o mintiuţă... Am fostŭ şi ajutoare la boltă, şi în toată vrema, că vecini noştri ştie bine, aĭ mieĭ fraţĭ nu pot da taga. Dumniavoastră ştiţĭ bine ce chelduială aŭ făcu[t] la nuntă, ce chelduială de haine, de mărgăritari, de cerceĭ, de lefturĭ şi paftale cu mărgăritari, cu dimiamat *(sic)*, de la Jidovoaca Bucureştana, arcinteria de la Jufranelŭ, l-aŭ luatŭ; da n'aŭ fostŭ destulŭ. Aŭ făcu[t] cu tuţănu *(sic)* 4 fesnice de arcitŭ, o solniţe. Socodiţŭ: 3 aĭ aŭ avutŭ 4 copiĭ de la socru-săŭ Ţiganu, şi Ţiganu 4 caĭ, cuciaş cu muiare; în vrema acèa de scupete căte miĭ aŭ chiltuitŭ, şi bărbatu muieri luĭ 600 aŭ fostŭ datorŭ la boltă, şi l-aŭ îngrobatŭ şi un copil al lu[ĭ] cu banĭ de la boltă. Şi ieŭ pocĭ mărturisi că am fostŭ la Rămnic, şi l-aŭ pletitŭ de datorie pe bărbatu muiari la Damian. Cătă marfă şi căte intoa *(sic)* hamurĭ şi banı, mu[l]te miĭ, n'aŭ adusŭ nimica de la ţară încoace. Să nu credeţĭ dumniavoastră că nu are: destule moşì aŭ cu[m]păratŭ, şi e multă sumă în camătă risipiţ. Vedeţĭ dumniavoastră, n'aŭ avutŭ nice frică [de] Dumneză[ŭ], nice ruşine de omenĭ; vedeţĭ dumniavoastră: bine ne rugăm să faceţĭ direptate... Io plecata

Zafira Carol.

CLXXXIV.

22 Ianuar 1778. Cercetare în procesul Cozma.

«Să plănge că de atățea anĭ nu i-ar fi dat nič-un cot de pantlică saŭ pănză pe sama copiilor; eĭ ar fi stricat scule de ale dumneaei pă ănbrăcămintea lor. Şi maĭ vărtos să plănge că nič căpitalul nu le-ar fi crescut nič-un ban, al copiilor... Precum ar fi ţinut pe vitregu-săŭ 7 anĭ cu cusutură, cu spălat, cu pat i alte grijelĭ... Cere ace de sacĭ, lingurĭ, banĭ vechĭ, şurţurĭ, brăne, cărpe de mătase, frunze, inele de aurŭ, o căldare, o salbă de 30 gălbinaşĭ, alta deto cu lanţŭ şi cu 14 fălerĭ, un chepeneag, o bundă, doă răndurĭ bunbĭ de mintie, de argintŭ, un inel de aur, un zapis... de la nişte Boicenĭ... Cererea bolţi ar fi fără de cale, fiindcă, cănd aŭ luat-o, ar fi fost multe mardale... Şi mulţĭ banĭ are ănnecaţĭ la Pătru Moşoiul... Spune şi face prea multe pă dă laturĭ...

[Adausă şi o declaraţie a luĭ Vasile, din 11 Ianuar, cu mărturie de la «Costandin Sirbul din Sibiĭ».]

CLXXXV.

Bucureştĭ, 14 April 1778. «Damaschin arh[imandrit], p[roigumen] argeşan», către Companie. Pentru afacerĭ.

Fără pecete.

CLXXXVI.

Răspuns şi ce răspunde numitul Cozmiţa Cozma la anul 1778, Iulie în 15.

...La Maerianu de la Răşinariŭ am dat eŭ pentru dobănda... Am fost dat pentru frate-mieŭ porţie, costu la 2 copile, înbrăcămintea copilelor şi un hinteŭ care aŭ fostŭ afară, şi altele care s'aŭ închieiat toate asupra frate-mieŭ... Pentru 2 părechĭ de bumbĭ care-ĭ ceare soru-mea de la mine, aŭ venitŭ dumniaeĭ sora mea, şi mi aŭ văndut şi i-am plătit, dar pentru o păreche de bumbĭ marĭ şi un inel de aur cu pecetea răpăosatuluĭ bărbatu-săŭ mi-aŭ dat să-ĭ grijescŭ păn

să va face Vasilache mare: atuncĭ să-ĭ daŭ iarăşŭ îndărăptŭ....

CLXXXVII.

La anul 1778, Iulie în 20. Pentru răspunsu ce daŭ eŭ, Dumitru Cozma, şi pentru ce mi-a aruncă asupra mia, cu din aiĭ trecuţĭ... Pentru 3 pinţă tocurĭ care mi le-aŭ trimes în Ţara-Rumănească, neporuncitŭ de mine şi staŭ nevăndute păn astăzĭ... Pentru o sabie care iaste aurită la boltă cu curealele eĭ, pentru ce pretăndueşte să o scoaţă afară... Pentru un brăŭ cu verigĭ de argintŭ, alŭ răpăosatuluĭ aŭ fostŭ: poate veni vreame să-lŭ poarte încă copilu tată-săŭ; nu-lŭ priimescŭ... Pentru aceale 2 cufere de Becĭ care le-aŭ văzut în casa mea la Rămnicŭ, ce are a întreba dumnealuĭ de unde săntŭ? Pentru beatzacŭ, n'are dumnealuĭ a întreba Pentru lada aceaia şi pentru alte lăzĭ şi cunpene şi căntare..., aceale sănt moarte... La pitropĭ voĭ da sama mia Şi dumniata să-l fi trimis la boltă să slujască, unde aŭ fostŭ, nu să-ţĭ vănză lămăĭ toată iarna, şi eŭ să-ţĭ plătescŭ costu... Pentru ce întriabă dumnialuĭ pentru vin, rachiiŭ şi mărgăritarŭ, că n'amŭ să-ĭ daŭ socoteala luĭ. Pentru hainele Bălăşichi, s'aŭ hotărătŭ... Pofteaşte Carol ca să-ĭ arăt la cine sănt datoriŭ; răspunsŭ, căndŭ voĭ muri, atuncĭ va vedea, ce săntŭ datoriŭ, şi cuĭ săntŭ datoriŭ. Pentru 500 de leĭ, aŭ zis Carol că am trimis afară să-mĭ cumpere oĭ. Răŭ şi fărŭ de cale grăiaşte, că nu-ĭ adevărat, că de la un ban face cincĭ. Ceare Carol unŭ hinteŭ, de care eŭ nu ştiŭ nimica; ceare 30 de gălbiorĭ fărtale, care aŭ fostŭ numaĭ 12. Şi i-amŭ datŭ o sugnă neagră pentru eĭ, şi ceialalţĭ gălbiorĭ i-am datŭ îndărăptŭ sororeĭ meale. Pentru 14 talerĭ care i-aŭ purtatŭ la gătŭ, aŭ fostŭ aĭ mieĭ, şi i-amŭ datŭ, numaĭ păn va fi fată, iar, daca să va mărita, să mĭ dea îndărăptŭ că săntŭ aĭ mieĭ, că n'aŭ fostŭ de la părinţi noştri, şi tot i-am cinstit eĭ soriĭ meale 4 ştucurĭ. Un Sfeatiĭ Gheorghe de argint, nu ştiŭ nimic. 6 căldare de 6 veadre, veache, spartă, şi eŭ amŭ [datŭ] surori meale o tingire cu coadă, pentru căldare. Zice că o bundă mare care o aŭ cumpărat, proastă,

soru-mea înpreună cu Cozmiţa, şi aŭ trimis-o la tatălŭ nostru, ci să să ducă să-lŭ scoaţă din groapă, să o ià. Care aceaste toate să vorŭ arăta cu peceţile noastre, că ne-amŭ înpăcatŭ. Şi pentru un chepeniag de Beciŭ purtat, care iară eĭ aŭ luatŭ sarea *(sic)*... Şi pentru Rumăni de la Boiţă, n'am luat eŭ nice-un ban, care să va adevăra cu atestaţia lor. Şi aceastia săntŭ vechĭ, după moartea răpăosatuluĭ păn la 1775, de maĭ nainte pănă atuncĭ ne-amŭ înpăcatŭ pentru toate... Ci mă rog de dumneavoastră ca să mi să îndrepteaze lucru mieŭ, că mi să trage mare pagubă şi sărăcie de 2 anĭ de zile de cănd şezu eŭ aicĭ, şi eŭ pieĭ într'o parte şi casa mia într'altă parte.

Dară pentru o bundă care o aŭ trimis eĭ pe Radu de la Ogna pănă la lăzăretŭ, ca să o trimiţă la Rămnicŭ la tatăl nostru, şi aŭ petrecut-o Radul, ci, de o pofteaşte, să apuce pe Radul să o plătească cum i va fi voie, că i-aŭ dat-o de pomană tatăluĭ nostru, cănd aŭ murit răpăosatulŭ Vasilie.

Eŭ io Dumitru Cuzma.

CLXXXVIII.

1779. Compania cere Guvernuluĭ a se da înnapoĭ cărţile cantoruluĭ eĭ, ţinute de cîteva lunĭ la censură, «siquidem nec valachici, nec illyrici sunt, praeter unum qui rudimenta linguae vallachicae tradit[1]».

CXXXIX.

După părinteasc[a] dragoste cu cartea mă închin dum[l], jupăne Ghiorghie.

În anul trecut am fost trimisu dum[l] o copie după zapisul luĭ Laţco Raco i a luĭ Anastasie Pascal, carea era întărită cu iscălitura Preasfinţii Sale părinteluĭ Mit[ropolit] i a Prea-sfinţii Sale Vlădica Filaret Mireon şi de dumnealuĭ doftorul Manasi[2] şi de alţĭ doĭ neguţătorĭ ce să afla atuncĭ aicĭ, şi te-am poftit pă dumn[eata] ca să fiĭ vechil, şi n'aĭ priimitu; iar acia copie

[1] De sigur a luĭ Dimitrie Eustatievicĭ. *V. Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea.* II, p. 271 şi urm.

[2] Eliade.

s'aŭ oprit la dumn[eata]. Ci, fiindcă vechilul acela pre care l-am trimisu de s'aŭ judecat cu dânşi, aŭ dat zapisul fără de ştirea şi voia mea, te poftesc să-m trimiţĭ acea copie, căcĭ îm iaste trebuinčoasă. De ačasta, şi rămăiŭ

Al dum[1] părinte sufletesc:

1779, Mart 15.

D[amaschin] arh[imandrit], pr[oigumen] argeşean.

Către dumnealuĭ jupânul Gheorghie Marco, cu părinteasc[ă] dragoste să să dea.

[Pecete neagră, cu crucea şi semiluna.]

CXC.

Daŭ cartea mea la măna dum[nea]luĭ jup[ănuluĭ] Enache Mavrodin pentru chizăşiia care am vrutŭ eŭ să mă puĭ pentru Gheorghe Maricovicĭ[1]: în časŭ ce i-am cuvăntat dumnealuĭ, dumnealuĭ aŭ fostŭ bucuros, şi aŭ îngăduitŭ, dintr'o sută şi patruzecĭ să avem i-a *(sic)* da peste un an de zile flori[n]ţĭ 100, dar dumnealuĭ zicăndu-m că popa nu îngădueşte nič de cum în boltă, am mersŭ cu dumnealuĭ în časul ala la popa, şi m'am rugatŭ şi eŭ de popa ca să-l lase. Dar popa aŭ zis aşa, cumŭ ni că aşa om slabŭ nu-ĭ tribueşte maĭ multŭ în boltă, făr să-ş scoţă negoţul afară, şi-ş da Opri pă căt este dator, şi bolta o va da la Armenĭ, căcĭ vin din tote părţile ponos[e] la mine pentru el. Cu astă vorbă m'am lăsat şi eŭ, şi am plecat pe cale.

Pe ceste maĭ sus scrise adeverezŭ eŭ: *Petru Voina.*

1779, Septem[vrie] 6; Sibiĭ.

CXCI.

[C. 1780.] Fără dată. 'O Σταυροπόλεως Γρηγόριος (Grigorie episcop de Stauropolis) scrie mediculuĭ Teodorachi Manicati, chemîndu-l la boala grea ce l-a lovit.

CXCII.

[C. 1780.]

Prea-cinstite stăpâne birăŭ, mie milostivŭ patronŭ.

[1] Agent de comerţ al Companieĭ, — Bulgar de neam.

Fiindŭcă din vreamea căsătorieĭ meale amŭ avut nişte pricinĭ de făgădaşurĭ de la cumnatul mie[ŭ] Ion Praşca, şi acum trăgându-mă la judecata conzistoriumuluĭ ca să-ĭ plătescŭ, s'aŭ judecatŭ să-ĭ daŭ 11 florinţĭ, şi el, nelăsându-să şi nemulţămindu-să pă aceaia, aŭ vrutŭ să mă părască la d[o]mnul fălnogul, şi, ca să nu maĭ umblămŭ în chieltuială pe la judecăţĭ, între nişte persioane, am făcutŭ pace, ca să-ĭ daŭ 50 de florinţĭ. Şi, neavândŭ eŭ nice-o pri[n]dere ca să pocŭ plăti şi a scăpa din gura şi din robiia dumnealor, cu mare plecăcune cazŭ şi mă rogŭ ca să facă cinstita Cumpanie milă de mine, să mă ajute şi să mă răscumpere din acastă grea datorie şi din laţul acestuĭ cumnatŭ al mieŭ. Şi eŭ, până voĭ trăi, voĭ fi rugătoriŭ către D[u]mnezeŭ pentru norocirea şi fericita îndelungarea vieţiĭ prea-cinstitiĭ Companiĭ.

Prea-plecată slugă:

Popa Danŭ din Maeriĭ Sibiiuluĭ, neunit.

CXCIII.

Ἐν Βλαχίᾳ, 11 Decembre 1780. Abramios, patriarch de Ierusalim, către Companie, pentru eleimosină. — Tot aşa la 1-iŭ Iunie 1781. — Pecete roşie cu coroană, blason şters şi: αβρ. ΜΙΟ. πα. Τρ. ιρ. CM.

CXCIV

1781, Freur 8. Maculatorul de ce s'aŭ găsitŭ în bancă la sfânta bisărică.

CXCV.

24 Mart 1781. Σιλβέστρος Φιλίτης către Ioan Manicati. Doreşte a merge şi el la Berlin, dar e oprit.

CXCVI.

1782, Ianuar 5.

Maculatorul petru datoriia sf[i]nteĭ bisearicĭ.

... Amŭ dat tot la Heţ Mihailŭ Marătinŭ covrigariu, pentru jăble... Sinbriia moşuluĭ pe anu acesta....

CXCVII.

1782, Ghen[arie] 27; Sibiĭ.

Adeverezŭ cu scrisoarea noastră la cinstita Cumpanie precum să să ştie că, den voia luĭ Dumnezeŭ ce ni-aŭ înpreunat, fiindŭ socotială dum[nea]luĭ jup[ănul] Ghieorghiţă birău, pentru partia copili Bălăşicăĭ, ce aŭ avut căpital, f. 666,80, şi dobînda 40, aceştĭ ban[i] toţĭ s'aŭ chieltuit pe lemne şi pe scule ce aŭ trebuit Bălăşicăĭ, soţii mele. Care noĭ întărim cu iscăliturile nostre, că, ce ban[ĭ] aŭ fost, deplin s'aŭ chieltuit. Şi nu maĭ avem a maĭ căuta nimic. Această încredinţăm.

Ieŭ *Zanfir Radu*. Ieŭ *Bălăşica* ade[verez].

[Pecete roşie.]

CXCVIII.

Sibiiŭ, 22 Maiŭ 1782. Manicati Saffranos dă chitanţă pentru 250 de leĭ, rămăşiţa de datorie a luĭ «Fürst Her Alexander Morussi».

Pe dos, însemnare grecească din 4 Iulie 1775, pentru datoria întreagă de 350 fl., τὰ ὁποῖα τοῦ τὰ ἐχρεωστοῦσεν ὁ ἄρ[χων] Ἀλέξανδρος Μουρούζης νὰ τὰ πληρώσῃ ὁ ἄρ[χων] ἀδελφός του, Κωνσταντῖνος Μουρούζης, μέγας δραγουμάνος, ὁποῦ τὴν σήμερα, 1782, εἶναι αὐθέντης εἰς Μολδαυΐαν («pe cari i-a împrumutat dumnealuĭ Alexandru Moruzi, ca să-ĭ plătească dumnealuĭ fratele săŭ Constantin Moruzi, Mare-Dragoman, care astăzĭ, în 1782, e Domn în Moldova»)[1].

CXCIX.

Cinstite şi maĭ mare dum[neata] arh[on] staroste cu frăţască dragoste şi cu multă săn[ă]tate mă închin dum[itale].

† Cu această frăţască scrisoare maĭ întăĭ cercetez de întreagă şi fericită sănătatea dum[nea]v[oastră], ca, înţelegănd-o, pe deplin să mă bucur, Lăngă această, fac dum]itale] supărare şi rugăcune, să facĭ dum[neata] bine să chieme pe un neguţător din Cumpaniia dum[nea]v[o]astră, anume chir Nicola Stama, ca să-l întrebĭ dum[neata] să arate dum[itale] întru adevăr şi în

[1] Pentru acest făcător de datoriĭ, v. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 394.

frica luĭ Dumnezeŭ pentru un Ianaiche Brăncoveanu și pentru un Gheorghe Cuțovlahu tovaroș luĭ Ianaiche, că, la priimirea scumpii dupe urmă, să arat[e] căte oca aŭ priimit, și cățĭ ban[ĭ] aŭ datu-le, și ce cusur aŭ maĭ rămas; și, cănd aŭ dat bani, fost-aŭ față amăndoo. Și zis-aŭ numitul Gheorghe Cuțovlah că sănt bani luĭ toțĭ aceĭ după scumpie, saŭ cătă sumă aŭ zis(te) că este aĭ luĭ? Fiindcă am auzit că de acolo aŭ plecatŭ încoace învrăjbițĭ, din pricina banilorŭ ce luase pe scumpie. Că acel numitu Ianaiche? Fiind om cu răutate și bun de pricinĭ, și făcănd greșală cu tocmeala scumpii, de aŭ tocmit-o eftin, neștiind cheltuelile ce să vor face, și văzănd că nu să prind capetele, — dintr'aceia aŭ pornit între dănși vrajbă, și, viind pe drum pănă aproape de casa lor, s'aŭ bătut, și i s'aŭ întămplat unuia moarte. Și, pentru ca să nu între la urgie domnească și a lua moarte pentru moarte, rog dragostea dum[itale] ca să mă înștiințez pe largŭ de toate pricinile lor, cu amăruntu, ce va arăta numitul neguțător, ca cu acea încredințare a dum[itale] să știŭ curat, ca să arăt Mării Sale luĭ Vodă. Și cu frățască dragoste să s[ă] dia pururea.

Rămnicu, 1782, Av[gust] 19.

Al dumitale ca un frat[e] și gat[a] a sluji:
Mihaĭ Poen[a]r[u] Polcov[ni]cu.

Cinstituluĭ și maĭ mareluĭ dum[nea]luĭ chir Gheorghiță Marco, birău Cumpănii greceștĭ, cu cinste și cu frățască dragoste, la Sibiĭ.

[Pecete peste hîrtie.]

CC.

16 Ianuar 1783. Socoteală între Dumitru Butcă și «sorumea Mariuța Apostoliu».—Pecete cu cruce dublă și д. м. д. к.

CCI.

Scrisoarea mea la măna stăpânuluĭ meŭ jup[ăn] Enache Marco, precum să s[ă] știe că m'am tocmit slugă la bolta dumnealuĭ, care acum cu știrea și bun așezămăntul cinstit[i] Cumpaniĭ și cu voința noastră a tuturor aŭ priimit-o dum-

nealuĭ, după cum maĭ pe largŭ toate să cuprind ăn scrisoarea care aŭ dat-o unchiul mieŭ Cozma la măna dumisale. Decĭ, după aceia mă legŭ şi eŭ la toate a fi bun şi ascultătorĭ şi a mă lăsa de toate năravurile rele, ca să-m pocĭ dobăndi nume bun, şi, urmănd aşa, voĭ afla milă, şi din an ăn an şi maĭ bună chivernisală, iar, făcănd vr'un fel de blăstămăţie, saŭ fiind neascultătorĭ, aŭ nesupus, maĭ vărtos şi la paguba ča maĭ mica de m'ar afla că am făcut peste voia şi porunca dumnealuĭ, volnic să fie cu mine a mă pedepsi ăn tot chipul. Către unchiul meŭ, ca către un fatur şi maĭ mare al meŭ, a mă supune mă legŭ, ănsă la acele care mi s'ar porunci cu cale şi direptate, şi la căte să cuvine; iar, cănd m'ar năcăji fără de cale şi afară din măsură, atuncĭ să aibŭ a mă plănge stăpănuluĭ meŭ jup[ăn] Enache, iar eŭ nič de cum să nu obrăznicescŭ, să mă gălcevescŭ cu dumnealuĭ. De balurĭ, beţiĭ, primblărĭ şi alte lucrurĭ necuvioase mă leg dup[ă] numita scrisoarea unculuĭ meŭ a fi supt ača pedeapsă, şi cu credinţă a fi păn la banul cel maĭ mic, mă făgăduescŭ, nič fără ştirea stăpănuluĭ mieŭ nič-un creiţarĭ din simbria mea să nu iaŭ; ci dumnealuĭ cu măna dumisale, cerăndu-ĭ la vr'o mare lipsă a mea, să-m dea. Decĭ, la toate cele ce pot fi pe paguba stăpănuluĭ meŭ, nu numaĭ a le feri, li *(sic)* pre folos a-ĭ sluji mă legŭ, ci şi ănnaintea luĭ Dumnezeŭ şi a cinstiteĭ Cumpaniĭ care mă epitropeşte, cu tot solenitaşul mă făgăduescŭ. Şi pentru maĭ mare credinţă am iscălit.

Sibiĭ, 1783, Aprilie.

Eŭ *Vasilache Vasile* întărescŭ cele din sus scrise.

Θωμᾶς Βελλερᾶς μαρτυρῶ.

CCII.

Braşov, 9 Decembre 1783.

Neiscălit către «birăul a cinst[iteĭ] Cumpanii greceştĭ, jup[ănul] Gĭuanul». «Dum[nealuĭ] tistulŭ s'aŭ arătat nemulţămit... Reştanţia ce me-aŭ rămasŭ... M'amŭ rugat în v'o căteva rândurĭ de chir Nicola Pulpaş, să umble în cheltuiala mea, ca să ià lucru sfîrşit... Întru ce putere să ţine dum-

[nea]luĭ de nu-mŭ trimete ban[i]... Iară pentru defaima ce aŭ defăimat pă chir Nicola Păposi (?), nu iaste omulŭ mieŭ destulă neci[n]ste dum[itale]... 100 fu[n]ţ tort supţire..., 2 strae albe, 2 glugĭ, 1 ţol[e], 1 funie.»

CCIII.

† Eŭ Oprea zidariul, care amŭ săzutŭ în Şălinbărŭ, daŭ carte de credinţă în măna văru-mieŭ Pavălŭ Comăničŭ dinŭ Feldioară, dinŭ cistitŭ Scaunulŭ (Scaunul) Sibiiuluĭ, precumŭ amŭ datŭ în măna dumisale Muncatie Grecu şase sute de galbenĭ, şi cătŭ amŭ lucratŭ în patruzecĭ de anĭ, şi, ce am căştigatŭ, totŭ în măna dumisale amŭ datŭ aceştĭ banĭ, să i să dea văru-mieŭ Pavălŭ, că m'aŭ grijitŭ la ne[pu]tinţa mea în doĭ anĭ,— că nece pre pičorele meale n'amŭ pututŭ umbla, ci totŭ pre mănile luĭ şi ale fomeilorŭ luĭ m'aŭ purtatŭ.

Dară maĭ tare să să crează gura duhomniculuĭ mieŭ popa Ionŭ popa satu[lu]ĭ.

Mărturiĭ straine aŭ fostŭ: Bucuru luĭ Curluţŭ,

Toma Corni, Iliae Corni, Matheiŭ al Opriĭ Tančŭ.

Scris-aŭ eŭ popa Ioanŭ. Popa Daniilŭ, fiindŭ de faţă.

Că eŭ Oprea amu mănatŭ pe văru-mieŭ Pavelŭ, l-amŭ mănatŭ în doo rändurĭ la Grecu, să-mĭ grijască amŭ *(sic)*, şi dumnealuĭ aŭ greitŭ cătră Pavelŭ: voĭ griji.

Anul 1784, luna luĭ Ghenuorie, zile 6.

CCIV.

Bucureştĭ, 14 Februar 1784. Avramie, patriarch de Ierusalim, către *proestosul* Companieĭ, cu urărĭ şi sfaturĭ. Pecete cu ΑΒΡ. ΜΙΟ. ΠΑ. ΤΡ. ΙΡ. ΣΜ.; 1775.

CCV.

Dumitale prea-cinstite şi de bun neamŭ jupîne naşule, cu adîncă plecăciune închinîndu-mă, sărut č. mîna dum[i]tale.

Căotîndu-mă D[u]mnezeŭ cu ačastă certare, de am rămas săracă cu copii mieĭ şi cu atîtea judecăţĭ şi datoriĭ, care nu ştiŭ cum şi în ce chip s'aŭ putut face ačasta ticăloşie, şi lîngă cealelante adăogîndu-mi-sî şi ačasta, şi neavînd

nicĭ într'un chip altă puteare fără, după D[um]nezeŭ, toată nădejdea mea la d[u]mneata iaste, că, de vreame ce te-aŭ învrednicit D[u]mnezeŭ la acastă traptă, şi mulţĭ săracĭ să folosesc din mila č. Cumpaniĭ, aşa şi eŭ sînt nădăjduită că, adunîndu-să č. Cumpanie, şi arătînd d[u]mneata a mea smerita iştanţie, şi vrînd şi d[u]mneata ca un părinte sufletesc a sta lîngă plînsoarea mea, voiŭ avea prin d[u]mneata milostivul şi cel de bucurie răspuns, — ca şi eŭ macar ce spre acastă parte să fiŭ odihnită cu copii mieĭ. Că de spre alte părţĭ destule necazurĭ, trăsurĭ şi supărărĭ am, care nu poftesc la nice o mumă de copiĭ aceste necazurĭ să aibă. Şi cu acasta rămîiŭ maĭ mică şi plecată fiica d[u]mneavoastră.

Făg[ă]raş, 30 August 1784.

Ilinca a răposatuluĭ Nicolae Fetoche.

CCVI.

Scrisoarea mea la măna dum[nea]luĭ Cămăraşuluĭ Spiridon, precum să să ştie că i-am dat casele de la pivniţă cu chirie, într'un anu tal[erĭ] o sută, însă numaĭ casele, afară din pivniţă. Care dintr'aceştĭ t[1] o sută să aibă dum[nealuĭ] a face grajdiul, cuhniia, paturile ş[i] preumblarea, iar altele ce-ĭ va maĭ trebui a face înprejuru caselor saŭ în casă, în chirie să nu să ţie în seaamă. Ş[i], la [în]plinirea soroculuĭ socotindu-ne, orĭce va maĭ prisosi din banĭ să aibă a mi-ĭ da. Ş[i] pentru încredinţare am iscălit. L. 1784, Sept[emvrie] 15.

Şt[efan] Părş[coveanu] Dvor[nic].

CCVII.

Scurtată cuprindere dinŭ ča de obşte pentru moştenitoarea Ţara Ungurească ale vămilorŭ noĭ rănduite poruncĭ, suptŭ zioa 29 Septemvrie 1784.

[Tipărit.]

CCVIII.

7 Mart 1785. Ὁ ἐν ἰατροῖς ἐλάχιστος Σίλβεστρος Κωνστ[αντίνου] Φιλίτης [1] către Ioan Manicati, la Bucureştĭ. Îl felicită pentru în-

[1] V. pentru el *Ist. lit. romîne în secolul al XVIII-lea*, II, p. 45.

cheiarea călătoriilor și stabilirea sa în acest oraș. Din parte-ĭ, e în Viena, după ce a luat doctoratul la Göttingen cu «pathologia febrium verminosarum». Constantin Darvari, alt prieten, a vorbit «de signis coctionis in morbis». Un altul e κύριος Λιτζκάνιος.

CCIX.

Magdeburg, 22 April 1785. Ὁ ἐν ἰατροῖς ἐλάχιστος Κωνσταντῖνος Ἰωάννου ὁ Δάρβαρις către Ioan Manicati. Felicitări de începutul carierei. Manicati fusese și la Paris.

CCX.

Sibiiŭ, 7 Maiŭ 1785. Manasi Eliade[1] arată luĭ Ioan Manicati că starea sănătățiĭ sale îl face să părăsească ideia unecălătoriĭ în Italia și că se întoarce în Bucureștĭ Salută pe Paharnicul Vilara și alțĭ prietenĭ.

[Pecete neagră]

CCXI.

Szombath, 7/18 Iulie 1785. Demetrio Marco către Ioan Manicati. Trimete o *carrozza* conteluĭ Dudescul[2]. Amintește pe Păharnicul Vellara.

CCXII.

După părinteasca drag[o]ste.

Scrisoarea dum[i]tale am priimit-o, și, de fericirea sănătățiĭ dum[i]tale aflându-să, pă deplin ne-am bucuratŭ, și noĭ, din mila luĭ Dumnezeŭ, ne aflăm sănătoș. Ne înștiințăzĭ dum[nea]ta că casa ce aŭ fost să o ție cu chirie Spiridon în anĭ doĭ, și acum, ducându-să la Țarigrad, te-aĭ învoitŭ și aĭ luat-o dum[nea]ta pă un anŭ ce era să maĭ șaze elŭ, drept t[1] 100. Veĭ ști dum[nea]ta că zapisul luĭ iaste la noĭ, și nu să făcea să ia t[1] 100, ce maĭ puțin; ci așa aŭ vrut dum[nea]luĭ dă ț'aŭ luat t[1] 100 dăplinŭ. Pentru că aĭ îndrăznit dum[nea]ta și le-aĭ luat maĭ înnainte până a mă înștiința, bine aĭ făcut,

[1] Cf. *ibid.*, tabla, p. 52 și maĭ sus, p. 100, n° CXXXXIX.

[2] V. *ibid.*, p. 44.

întocmaĭ ca un priiaten, că maĭ bine voim şi noĭ a fi dum[nea]ta decăt alţiĭ; şi, căt pentru aceasta, să îndrezneştĭ orĭcănd. Voia ci ne ceĭ dumneata ca să poruncim omuluĭ nostru aciĭ, să dăşchizĭ dum[nea]ta uşa, — această voie să o aibĭ dum[nea]ta însuşĭ dă la mine, însă cheltuiala ce o veĭ face, va fi a dum[i]tale. Şi rămăĭ

al dum[i]tale ca un părinte:

Şt[efan] Părş[coveanu] Dvor[nic].

1785, Octomvrie 7.

[V°:] Cinst[ituluĭ] şi al nostru ca un fiiŭ dum[nea]luĭ Ioan Manecantes Safranos, doftor, cu părintească dragoste şi fericită sănătate să să dea, la Bucureştĭ.

[Pecete neagră, cu blason, ruptă.]

CCXIII.

Craiova, 15 Ianuar 1786. Ἰωακεὶμ προηγούμενος Σιναΐτης către Companie, pentru eleimosină. Pecete cu Maica Domnuluĭ şi două chipurĭ, la dreapta şi la stînga, maĭ jos.

CCXIV.

«1786, die 31 Fivari, Samosujvar» (Gherla). Joszef Deák către «szupunul Georgie birev». «Am avut se ne dej pentru un oka de per [de kapre] dove okale de skumpye... Skumpya sel tremate pe kirya al nostru, si pune akuma ku omenie bune l-am asteptat sel tremete akase, pekum n'av fost tokmala..., prekum isti si zsupunul birevul, ke aste tomne l-am adus ennainte a luj szupunul birev en terg, si sav prins asa ke sel maj astept pucinike vreme, ke a tremete ku omenye bune, si se nu fak keltujale.»

CCXV.

Povtesk senitate bune dumitale szupune Georgie la Gerla; 1786, die 7ma 9-bris.

N'am de alta fere fak de stire dumitale, szupune Georgie, prekum am luvat cinstita skrisore dumitale en menem, si lam tsitit, si am enceles pentru tote cse skrij en karte. Da nuj

nimike, ke, de va adsuta Dumnezov se ne telnim la olalte, da om facse kum a fi maj bin si maj pretineste ka se fim şi de akuma ennainte preten bun la olalte. Si asa, pentru acsele 30 de turale kare eskrij dumnata ke sent, da daka ar vini karele ku skunpie, de lej pune dumnata undeva entrun kar si lej tremete la Gerla, apoj, daka nom telni la olalte, nu non sfedi. Ku asta remejnem dumitale totdeauna pretin bun.

Ioszef Diakul,
Petro Pegomas,
Moyses Pekurar.

Me rog dumitale se daj kartea asta la szupunul Nikola Stanio.

[Adresa latină a judeluĭ Marco [1].]

CCXVI.

«De la Divanu Craioveĭ», 17 Ianuar 1787. Mărturie pentru Gheorghe Căpitanu, fratele luĭ «Calotă Anastasiia Foltescul de aicĭ, din Craiova», negustor, ce a murit la Sibiiŭ.

Iscălesc: ... H[a]gì Stan Jianu b[i]v Vel Post[elnic] [1], Ion Brăiloiŭ biv Vel Stol[ni]c, şi alţĭ doĭ.

«Proč̆t. 3ti Logf.»

Fără pecete.

CCXVII.

1787, Ianuarie 19 zile. Foiţa de marfă ... Ţeseli cu pèriile lor, 3 broaşte cu arcŭ ..., sŭfredele ..., piepteni de caĭ ... Pentru 12 măjĭ de fier....

CCXVIII.

1787, Ghen[arie] 31, Craiova. Cinst[ituluĭ] şi al nostru ca un frate dum[nea]ta cinst[it]i birăŭ şi dum[nea]v[oastră] fraţ epitropĭ aĭ Cumpanieĭ ceĭ marĭ, cu frăţască dragoste ne în-

[1] Asemenea scrisorĭ româneştĭ cu litere latine ale Armenilor din Ardeal sînt multe.

[1] A fost trimes la Poartă pentru Domnia pămînteană în 1774. V. *Ist. lit. rom.* citată, II, p. 110.

chinăm dum[nea]v[oastră]. Cu frățască scrisoare înștiințăm d[u]m[nea]v[oastră] pentru acest Gheorghie ce iaste frate cu Calotă Anastasie, care s'aŭ întâmplat de aŭ murit acolo la Sibiĭ, și iată că vine acolea să caute ceale rămasă ale frățini-săŭ. Și deaterăm și noĭ acastă adeverință ca să vă încredințaț d[umnea]v[oastră] pentru dânsul, că iaste frate cu Calotă. Și rămânem

aĭ dum[neavoastră] ca neşte frațĭ:

H[a]gi Con[stan]d[i]n Stoenescu, starostea.

Δημίτρις Ἰωάννου μάρτυρας.

[Fără pecete.]

CCXIX.

Dupe prietenească drag[o]ste.

De venirea dumitale înțălegând, prietenește ne-am buc[u]rat, și pentru prea-iubit fratele dum[ital]i Ioan Manicati, că l-aŭ chemat Dumnezeŭ, nu puțin ne-aŭ părut răŭ, fiindu-ne bun prieten; Domnul să-l pomenească, odihnindu-ĭ sufletul întru înpărățiia sa. Pentru casăle noastre în care aŭ șăzut dum[nea]luĭ, înțăleaserăm că încă până acum tot sânt prinsă cu calabalăcu răposatuluĭ, și, fiindcă le avem date en chirie dum[nea]luĭ polc[ovniculuĭ] Iancul, te poftim pe dum[neata] ca să le deșărțĭ de calabalăc ce va fi într'ânsele, făcându-le teslim numituluĭ polc[ovnic]. Iar, de va face dum[nealu]ĭ cevaș vre o supărare pentru chirie, să nu daĭ nimănuĭ nimic, pentru că răp[o]satul doftor, fiindu-ne bun prieten, s'aŭ odihnit întru aceste casă fără de nicĭ-un fel de chirie. Aceasta înștiințăm; și fiĭ dum[neata] săn[ă]tos.

Al dum[ita]li de bine-voitor și prieten:

Șt[efan] Prăș[coveanu] Dvor[nic].

1787, Avg[us]t 4.

[V°:] Cinstit și al nostru prieten dum[nea]luĭ chir Manicati, cu prietenească drag[o]ste.

CCXX.

† Cu acĕastă credincĕoasă scrisoare a mè adeverezŭ ieŭ cel din josŭ iscălitŭ la măna cinstitiĭ Cumpaniĭ greceştiĭ a Sibiiuluĭ spre bună apărareaa de spre parteaa mè acuma şi de aicĕa înnainte că, fiindu-m fostu partea mè de la răposatu taica Vasilie Băcanu lămurită la 1783, Aprilie 1, din epitropia Cumpanii, aceştĭ ban[ĭ], u. f., 53,80..., aŭ căzutŭ să aibă a-ĭ răspunde jupănu Enache Marcu cu camăta lorŭ, 6 la sută. [I-a primit.] Făcăndŭ ieŭ şi alte necuvioase şi bagube, avăndŭ şi alţĭ creditorĭ cerere la aceştĭ puţinteĭ banĭ aĭ mieĭ, şi vră[n]dŭ ieŭ să mă ducŭ în zua de astăz la altă slujbă, aŭ rămasŭ lucru mieŭ să-lŭ cerceteze cinstita Cumpanie din parteaa asta a mè, să să plătiască creditori mieĭ cu curamà ca, procopsăntŭ vr'odată şi ieŭ după mila luĭ Dumnezăŭ, iară mă legŭ să înplenescŭ pă aceia care i-am păgubitŭ, dupe cum arată socotelele tuturorŭ şi protocolu cinstitiĭ Cumpani. Nepută[n]dŭ isprăvi acuma toate, lipsi[n]dŭ dă aicĕa, din creditorŭ, ci lasŭ la bună îndreptaria cinstita Cumpanie ce vor face cu creditori; dăstulŭ că ieŭ multŭ nu am a cere nimica, că faptele mele aŭ fostŭ marĭ, care maĭ mare pediapsă mi să cădè. Dară încă s'aŭ milostivitŭ dă m'aŭ lăsatŭ să-m pocĭ căştiga un ştuc de pită, unde voĭ putè căpăta cu jluba mè. Şi aceste toate întărescŭ cu iscălitura mè, să fie spre apărare şi încredinţaria la orĭce felĭ de judecată. 1788, Fefruarie 7; Sibiĭ.

Ieŭ *Vasilache Vasile Băcanu* adeverezŭ cele din suse scrise toate.

CCXXI.

1790. Gherasim Adamovicĭ, episcopul neunit, împărtăşeşte cleruluĭ săŭ măsura luată de Guvern de a nu se maĭ săruta şi îmbrăţişa mortul, de a nu se ţinea mult în casă, de a nu se răzima nimenĭ «pe copîrşeŭ şi a să păsa pe dînsul», de a se face mormîntul «cel puţinŭ de 8 urme de afundŭ», de a se opri orĭce dezgropare. Se vor pedepsi şi preoţiĭ pentru aceste «ţîrmoniĭ şi obiceiurĭ stricăcĕoase».

CCXXII.

1790. Compania iea garanţie pentru preotul capelei, Evghenie Mihail, venit de la Bucureşti.

Românește.

CCXXIII.

[1791.] Pentru jurămîntul noului capelan al Companiei. «Însă, fiindcă Dom[nia Sa] episcopŭ Adamovici, chiar atunča când vream noi să punem pe numitu capelan înnainta Dom[niei Sale] ep[iscopul] la jurământŭ, s'aŭ dusŭ la Timişoar[a], la adunare ča de opştea, şi aşa din pricina ačasta aŭ rămasŭ numitul capelan păn în veni[rea] Dom[niei Sale] ep[iscopului] nejurat,— deci, îndatăş cum aŭ sosit numitul epis[cop] del[a] Timişoar[ă], dup[ă] învoire sa am jurat pe numitul capelan cu jurământul acel care noi din vechime l-am fostŭ običnuit, pentru că forma jurământului acestuia de la însuş mare stăpâniril[e] Ardealului ni s'aŭ dat.» Se cere acum adaosul: «cum că din provinţia ačasta mai multŭ nu va ieşi, şi în viaţa sa va rămâne aiča... Dreptŭ aceia ne temem ca nu cumva, silindu-să Dom[nia Sa] ep[iscopul] să ne opriască la aducere capelanului din Arhipelag, va umbla să nă puie preotŭ rumânescŭ în capel[a] noastră.

Dară, mai înnainte de cât s'ar întâmpla ačasta cu noi, gat[a] săntem a rămâne fără toat[ă] slujba biseričască, şi mai vârtosŭ din aceşte pricini:

Întăi. Preoţi rumâneşti din pilde vii nice pre sine, nice pre noi, dup[ă] îndreptare dogmelor bisericeşti a ne învăţa, precum ne învaţa legea noastră, nu săntŭ în stare.

2[la]. Limba noastră, făr care noi slujba noastră cia biseričască nu o putem înplini, nu o ştiŭ.

3[la]. Precum ieste adevărat că preoţi rumâneşti nice ča moraličască, nice cia teoričască teologhie nu ştiŭ, aşa ieste adevăratŭ că iei făr de aceşte învăţături bisericeşti noa [nu] ne pot da şi învăţa.

4[la]. Noi şi femeile noastre în limba grečască ne spoveduim; aşa dară de capelan grecescŭ, iar nu de rumânescŭ, are lipsă

capel[a] noastră. Ştiam că pre unul ca aceşte necum aiča în Ardeal, dar nice în Ţar[a] Ungurască (afar[ă] de capelan[i] greceşti car[e] să află acolo) nu să poate afla.

5[la]. Sărguire şi grije noastră totdeuna ačasta aŭ fostŭ ca să fie capelani noştri de neam grecescŭ şi *neînsuraţi*, şi mai vărtosŭ din aceşte 2 pricini: întăi, pentru că unul ca acesta nu numai limba noastră ča grečască, dar şi teologhia şi învăţătura biseričască în limba noastră cu toat[e] cel[e] din tenei *(sic)* o ştie, al 2[la], pentru că viaţa lor ieste mai curat[ă] şi mai cinstelnică în parte preoţască.

[Cer a se scuti deci de adaos.

Jos:] ἡ παροῦσα δὲν ἐδώθη («această scrisoare nu s'a dat»)

CCXXIV.

6 Novembre 1791. «Gherasimŭ Adamovič» către «Companie», pentru «ponoslu nostru asupra jupînului Hagiul Popŭ Costandinŭ [1], pentru dezgroparea care înpotriva tuturorŭ legilorŭ aŭ îndrăznitŭ a face».

Pecete mare peste hîrtie, cu mitra, cîrja şi o cruce mare în blason.

CCXXV.

Sibiĭ, 7 Decembre 1791. «Gherasim Adamovič» către Companie, ca «să nu să poftorească ponoslul nostru înpotriva mai de multe ori numitului chirŭ Hagiu», pentru că a făcut o dezgropare.

CCXXVI.

1792. Κατάστειχος τῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τῇ 4 'Απριλίου («Catastihul bisericiĭ, de la 4 April»).

Finu Răduţu Stoica... Finu Zanfirŭ Preda... I-am dat contul....

[1] Ctitorul bisericiĭ din Josephstadt (Groapă) a Sibiiuluĭ. V. şi *Inscripţiĭ din bisericile româneştĭ* (supt presă).

CCXXVII.

1792. Compania către episcopul neunit Adamovicĭ, pentru casul luĭ Hagi Costandin Popŭ. «Aŭ dezŭgropatŭ pă răposata socra dumneaaluĭ şi temeiurĭ dă zădur[ĭ] arŭ fi aruncat păstă mormăn[turĭ]». Se îndreptăţesc că nu l-aŭ înştiinţat în scris pe episcop.

CCXXVIII.

1792, Fevruarie 10. Să să ştii factura pentru porcĭ a lo Bari Nicolaia de la Spenenĭ amŭ priimitŭ evŭ Gherghi Maricovicĭ, să-ĭ vănzŭ co frica luĭ Domnezovu şi osteneala mea, 75 de leĭ.

La podu amŭ datŭ curusŭ, la Cerneşoara cucurusŭ, la Maicina, la Parcalupea *(sic)*... Aĉasta cucurusŭ a ma[n]catŭ porci pana s'a văndutŭ... Vama romaneasca la Ribnicŭ, la havaetu Domneĭ, şi la camacanul, şi la ispravnicu, la porcŭ 26 pa[rale]... Goşteritu la Canenĭ... Vama nemţeasca... La devu ĉubanĭ..., pana amu vandutŭ porci conacarilorŭ... La podŭ la Sibiĭ, vama... La doĭ ĉobanĭ cari s'a dusŭ apoĭ... La vataho a plătitŭ... Cheltoiala pe drumŭ, 2 caĭ şi 5 omenĭ... Şi sa ştii targoelili boeriuluĭ Nicolaĭ ce amŭ tărgoitŭ: 3 peĭ da vaca negri de cociial... Zapisurĭ cari am priimitŭ, de la chirŭ Zafrachi....

CCXXIX.

1792, Noe[m]vre 30, Sibiiŭ. Sa sa ştii precumŭ amŭ adusŭ comisionŭ chirŭ Costandinŭ Petcul scopiia.

... 5.000 oca scopiia coparata la Urahova, 100 oca, cate 4 leĭ, par[ale] 25... Chiriia de la Dunarì pana lazaritŭ, la suta oca $3^1/_2$ leĭ... Pentru cartea domneasca, leĭ 6. Cistea la capitanu şi la Turcĭ, 7. Pantru sacĭ, chiriia da la Sibiĭ pana Dunari, leĭ 5. La omeni pana adusŭ saci la Dunari, şi batutu scopii leĭ 7. Geremè la carauşĭ, cate 5 leĭ; ostaneala mia, prevezonu, 60. Vama nemŭţasca, f. 22, x. 45... Chiriia de la lazaritŭ pana Sibiĭ, ugoreştĭ 38, 44. La carauşi, trichichelŭ

şi 4 rogojinĭ, f. 7. La omeni copanitŭ scopiia şi caratu scopii, f. 4 .. 28 oca scopiia prisosită...

Gheorghi Maricovicĭŭ.

CCXXX.

1793, Dechevrie 29, Sibiĭ... La cizmaşĭ, la Sibiĭ: Iohanŭ Şramŭ, cizmaşŭ... Postavari de la Sibiĭ... Sofiica Salmon, palariţa. Looniarŭ Şusterŭ, palarearŭ....

CCXXXI.

3 Februar 1794. «Timotheus episcopus Sardeon de Barba-Rosa, ὁ Σαρδέων Τιμόθεος», către Guvern. Se plînge că, locuind în Ţara-Românească, e bănuit. Îĭ recomandă pe «iuvenis iste Athanasius Amfibolus.

CCXXXII.

[1795.]
Oamenii ceĭ arşĭ din Boiţă:
Vîlcu Cloaji.
Savu Luca.
Gheorghe Savu Luca.
Onea Totoiŭ.
Mihail Totoiŭ.
Iacobŭ Blînga.
Iacobŭ Blînga fečorul.
Nicolae Relĭ.
Stanciŭ Costa, cu 7 copiĭ.
Măriia Totoiuluĭ i-aŭ datu.

CCXXXIII.

Braşov, 17 Mart 1795. Petcu Nicolau cere *biräuluĭ* Companieĭ a se da partea cuvenită din moştenirea luĭ Dutcă, «maichi meale Ilinca, nepoata dumnealuĭ cea maĭ tineră». Opreşte baniĭ pentru datoria mameĭ faţă de el.

CCXXXIV.

Adeverință.

Pentru câțĭ banĭ amŭ priimitŭ fieștecare de la dumnealor cinstițiĭ epitropĭ aĭ răpăosatuluĭ chirŭ Dimitrie Dutcă, după cumŭ maĭ jos amŭ priimit:

Fieștecare preot câte un sărindariŭ, pe un sărindariŭ câte cinsprăzeace florințĭ ungureștĭ; în Sibiiŭ, 20 April 795.

Savva Popovicĭ, protopopŭ ot Rășinariŭ, am priimit florinț 15.

Bucur Bodeș, paroh Iozvăștatŭ [1], amŭ priimitŭ florinț 15.

Ilie Popovicĭ, paroh în Maeri-de-jos, am priimit florințĭ ungureștĭ 15.

Popa Banĉŭ Vladŭ, Bungardŭ parogŭ, a primit 15.

Protopop Gheorghie de la Făgăraș am priimitŭ florințĭ 15...

Ἀρχιμανδρίτης Εὐγένιος καὶ ἐφημέριος τῆς τῶν Ῥωμαίων Κουμπανίας...

Popa Banĉu Popoviĉ de la Boiță am primit de la jup[ăn] Agiu:

1 sărindarĭ la Căineanĭ.
1 sărindal datu la bis[ă]ricĭ.
1 la porŭta Turŭnuluĭ.
1 la Iosăștat.

[Deosebit:] pop[a] Costandin duh[ovnicul], ot Căineanĭ.

Γιανάκης Ἀναστασήου μάρτηρος.

CCXXXV.

Sibiĭ, 2 Maiŭ 1795. Chitanță pentru partea din moștenirea luĭ Dutcă, de la «fata Nesticăĭ Borșoși» (iscălește: «fata Năstichi Borsoși»).

CCXXXVI.

Sibiiŭ, 10 Iunie 1795. «Eŭ Ilinca fata luĭ Vasilie Sârbu din Făgăraș» arată că a primit de la epitropiĭ răposatuluĭ Dumitru Dutca «simbriia pe un anŭ și jumătate, atîta sim-

[1] Josephstadt.

briia, cît şi cizmele, cîtă am avut să iaŭ». Martur «eŭ Costandin Arpaşĭ».

CCXXXVII.

Sibiiŭ, 15 Iunie 1795. «Sanda, soţiia răposatuluĭ Enach[i] Fiera», dă chitanţă pentru partea sa din moştenirea luĭ Dutcă.

CCXXXVIII.

Sibiiŭ, 17 Iunie 1795. «Marişca a răposatuluĭ Nicolae Borşoĭ, vărul răposatuluĭ jupînu Dumitru Dutcă», dă chitanţă pentru partea eĭ din moştenirea luĭ Dutcă.

CCXXXIX.

Sibiiŭ, 2 Iulie 1795. Chitanţă pentru parte din moştenirea luĭ Dutcă, de la «Nicoliţa [=Nicolae] Panovič, dascalu».

CCXL.

Braşov, 4 Iulie 1795. «Zamfira, fiica d[u]mnealuĭ Zanfir Marcu», dă chitanţă pentru partea luĭ din moştenirea luĭ Dutcă. Marturĭ: «Anastasiia maica Zafiri» şi «Eustathie Catana, paroh la Bolgasecŭ». — Tot aşa de la sora eĭ, Elisafta.

CCXLI.

Sibiĭ, 5 Iulie 1795. «Eŭ Veronica Ştefan Arpaşi» dă chitanţă pentru partea eĭ din moştenirea luĭ Dutcă.

CCXLII.

Sibiĭ, 15 August 1795. Constandin Arpaşi către Hagi C. Pop. «Acĭastă muere aicĭ să plănge că o ao înşelat fičorul eĭ şi nu-ĭ dă nimicŭ din bani care aŭ luat, şi aŭ venit acum în treĭ rănd uri, tot cu cheltuială, şi să roagă ca să facĭ bine să o milueştĭ cu ceva.»

Maĭ jos; «Anişca asoţiia *(sic)* a răposatuluĭ Mărin Ştefan Dutcă» dă chitanţă pentru 10 fl., martur fiind «Gheorghi Argintar».

CCXLIII.

De la milostivul Dumnezeŭ multă și fericită sănătate poftesc dumniavoastră, jupăne Hagiu.

Cu altă n'am de scrie dumitale fără, avănd lipsă de niște țigle ca să coperim casa, că ploao în lăuntru, am căutat să iaŭ și am cerut de la frate-mieŭ Enachie să plătiască cărămidaruluĭ, și zice că n'are să plătiască păn la tărgul Sibiuluĭ. Și, neașteptănd cărămidaru, am căutatŭ să-ĭ plătesc din baniĭ loterii, că după aĉasta nu maĭ puteam căpăta țiglă, și rămănea casa necoperită. La care mă rog, jup[āne] Hagì, să facĭ dumneata bine să daĭ aceĭ banĭ la domnu Anghir-Macher; că din bani aciia am plătit zloț f. 20, cari arață și ateștație cărămidaruluĭ, căt n'am plătit. Care rămăĭ al dumnitale maĭ mic și plecat spre slujbă în toată vreme:

Făgăraș, 795, 23 Avgust. *Ghiorghie Fogoroș.*

CCXLIV.

Mă închin cu sănătate dumital[e] chir Hagi Constandin. De acesti rudeliĭ să vor afla multe, cari aŭ toț lipsă, dară pentru pomenirea răposatuluĭ, și va hi cu voia dumital[e], vr'o f. 10 să li să dea. Cu aĉasta rămăĭ al dumnital[e] bun voitor:

Sibiĭ, în 4 7-vrie 1795. *Constandin Arpaș.* *Ionică Badalasă.*

CCXLV.

Sibiiŭ, 4 Septembre 1795. «Eŭ Enache Fogoroși» dă chitanță pentru 100 de florinĭ, «care i-aŭ lăsat răposatul jupînu Dumitru Dutcă, ca să să facă zidul înprejuriul bisericiĭ Făgărașulu, neunite».

CCXLVI.

Făgăraș, 17 Novembre 1795. Gheorghie Fogoroși către Hagi Constandin Pop. «Avînd cîte ceva foarte răŭ stricat înprejurul casiĭ, și neavînd de nicăirea îndemînă, mi-aŭ căotatŭ a lua din baniĭ luterii Rfl. 15.»

CCXLVII.

Pera, 10 Decembre 1795. Herbert-Rathkeal, Internunțiul, către ministrul Thugut. Pentru «une question desagreable entre la boyar Demetrius Falkojan et le protonotaire Ladislas de Tury». Fălcoianu vînduse după pace luĭ Tury moșia ardeleană «Szederjes», fără a primi un rest de 8.000 fl. El o moștenise.

CCXLVIII.

Brașov, 29 Decembre 1795. Mărturie de la «nepoatele și strănepoata unchiuluĭ noastru Dumitru Dutcă, adecă eŭ Marieá, soția nepotuluĭ Voicu, și eŭ, Zamfira, soțiea răposatuluĭ Hagĭ Dumitru Čurcu, și eŭ, Ilinca, soția Hristeĭ Lebul, și eŭ, strănepoata răposatuluĭ, fiica răposatuluĭ Hagi Dumitru Čurcu», arată că și-aŭ primit moștenirea și un adaus.

CCXLIX.

Făgăraș, 11 Iunie 1796. «Gheorghie Fogorașu» către Hagi Constantin Pop. «Maĭ iaste încă de a să direage: pălanul înprejurŭ, unŭ șopŭ și alte în casă. Pentru care foarte mă rogŭ ca, de maĭ iaste ceva, să mi să dea acumŭ, să mă pociŭ închide, că mi s'aŭ făcut pagubă în grădină și în curte, și poditulŭ casiĭ s'aŭ stricat de totŭ, și, îngreuindu-să coperișulŭ cu țigla, păreții s'aŭ plecatŭ cătră uliță, și, fiind tocma în calea besearicii, maĭ mare iaste și rușinea. Și într'alt chip avem frică mare că odată va cădea preste noĭ, de nu să va maĭ direage acum, pănă iaste vreamea ačastă bună, — că și leamnele și scîndurile acum înnaintea seaceriĭ să află maĭ eftine... Și iată, silitŭ fiind de lipsa din sus arătată, am trimis pe găzdoaia mea, ca, pentru ce va priimi, să deae cvietanție.»

CCL.

Iulie 1796. Ῥῆγας Βελεστινλῆς, Θετταλός [1], către Companie. Copie.

[1] Vestitul Riga.

CCLI.

Bucureştĭ, 15 Septembre 1796. Dim[itrie] H. Moshu către Manicati. Pentru datoria Curţiĭ luĭ Vodă Moruzi, s'a înţeles cu Spătarul Manu.

CCLII.

Sibiiŭ, 26 Septembre 1796, «c[alendarul] vech[iŭ]... Savva Popovič, protop[opul] Sibiiuluĭ şi asesor conz[istorial], Ilie Popovič, paroh îm[părătesc] şi asesor», către Companie. Pentrŭ «fomeaia ačasta, Sas Sara de la Vizocna», ce are o datorie.

CCLIII.

Sibiiŭ, 24 Octombre 1796. Mărturie de banĭ de la «conzistor neunit. Ioanŭ Popovič, vicariş, Bucur Bobeş, paroh Iozăştat, asesor».

Pecete peste hîrtie, cu mitra, cîrja, cruce la mijloc şi: «Pecetia episcop neunitŭ din Ardeal».

CCLIV.

16 Novembre 1796. Ἀλέξανδρος Περσιανός Σατρ[ά]ρι către Gheorghe Manicati. Pentru lucrurĭ ale fratelui săŭ Emanuil, dragomanul engles [1].

Adaus italian al luĭ.

Pecete roşie cu coroană şi literele N. S.

CCLV.

Braşov, 2 Mart 1797. «Zamfira H[a]ğ[i] Dim[i]triu Čurcul» arată că, Dumitru Dutcă nelăsînd nimic «la copila mea cea maĭ mică, anume Linţa, neştiindu-o dum[nea]luĭ saŭ, de va fi fostŭ uitat-o», epitropiĭ i-aŭ dat totuşĭ 300 de florinĭ. Maĭ multe iscăliturĭ greceştĭ.

[1] V. vol. III, pp. 74-5.

CCLVI.

1797, Iul[ie] 8. Catastiful biserici, la cin[e] ce daŭ cu ban[ĭ] şi făr[ă] banĭ, şă amŭ scos de pe catastiful cel vechĭ tum. *(sic).*

... Cocoan[a] Păuniţa [şi «Pagoniţa»] Pelengoia ... Amŭ tocmit pe Nicodim, pe an Rf. 30....

CCLVII.

Cu plecăčune şi cu multă săn[ă]tate mă închin dumi[tal]i, jupăn Manicate Safran.

Înştiinţez dum[ital]i că din bani, adecă florinţĭ ungureştĭ, 740, ce aŭ rămas asupra dumi[tal]i ca să-ĭ eĭ de la Onea Popizol, după rămătorĭ ce le-aŭ văndut Duţă, omul mieŭ, îm spuse chir Gheorghiţă, fiul dumi[tal]i, c'aĭ fi priimit dum[neata] păn acum dintr'aceştiĭ banĭ florinţĭ ungureştĭ 600, care facu florinţiĭ nemţeştiĭ 500, adecă cincĭ sute. Şi, viind omul dumn[ea]luĭ chir Neacşuluĭ Guţu, să-ĭ numerĭ aceştĭ banĭ nemţeştĭ florinţiĭ 500, pentru alţiĭ care mi i-aŭ numărat dumn[ea]luĭ aiciĭ, şi mă rog dumi[tal]i să facĭ silinţă ca să apuciĭ pe acel om ca să înplinească şi cusuru de la florinţiĭ 140 ungureştiĭ č-aŭ maĭ rămas asupra luĭ. Şi, luînd treaba sfărşit, ne veĭ înştiinţa dumn[eata], şi iarăş îĭ vom trage poliţă, şi te vom înştiinţa cuĭ să o dea. Şi foarte sănt mulţumit dumitale de prieteşugul ce l-aĭ arătat pentru noĭ. Îndatoriţiĭ fiind şi noĭ la orĭce veĭ poftiĭ dumn[eata], gata săntem de a sluji apururea. Şi rămăiŭ al dumi[tale] maĭ mic şi bun prietin:

Ioan Cost[an]d[in] Od[o]bescul.

97, Iu[lie] 28, Bucureştĭ.

[V°:]. Dumisale jupănuluĭ Manicate Safran, cu plecăčune şi cu multă săn[ă]t[ate] să să dea la Sibiiŭ.

[Fără pecete.]

CCLVIII.

1798. «Panaiotŭ Nicu de la Cumpanii Greci or de la Sibiĭ către Agenţie, pentru zestrea ce-ĭ datorià socrul, «Daniil fon Alecsovicĭ», pe care «l-aŭ tăiatŭ la Ţara Turcească... Avutu

răpusatuluĭ este o casă la Carneț i doao case la Rŭşava i o moara la Ruşava, i alte avuturĭ ce va avea înnăuntru, ce nu săntŭ ştiute de mine».

Urmează «copiia den foia de zestrea ce mi-aŭ dat răp[o]-satul socru-mieŭ..., la leat 1796, Avgust 14.

6.500 tal[er]ĭ, banĭ gata.

1.400 în galbenĭ, ce sănt în salbă.

600, o butcă.

600, o pimnița cu doao viĭ, în Craina, în Batcovŭ.

400, 1 rănd haine de chismeriŭ, rochiia i tatarcă, înblanite cu nurcă.

250, 1 rănd haine avaíŭ, rochiia i beniş, înblanite cu nurcă.

100, 1 rănd haine, rochiia de agabaniŭ i biniş de atlaz cu florĭ *(sic)*, albă, de vară.

200, 6 lingur[ĭ], 6 părech[ĭ] cuțite, 6 zalfurĭ, 1 tavă de fe-legene, 1 farfuriia cu lingurițe de argint, cu şervetele, i masă, i felegene.

150, 1 seltele, 1 plapoma, 4 capătăie de maldeh cu florĭ i doao čarčafurĭ.

[Iscălită şi de Gheorghie Protopopu.]

1 plapoma de basmà i o saltè de credul canefas *(sic)*, cu patru capătăi asemene, i doao čarčafurĭ.

CCLIX.

Cinstit dumneata jupăn[e] Gheorghiță, cu plecăčune mă închin dumital[e].

Cu plecată scrisoare înştiințăz dum[ital]i, şi maĭ întăĭ cercetez pentru a dum[ital]i sănă[ta]te că, aflănd că să află întreagă, să mă bucur, dintru a căruia mil[ă] şi dar mă aflu şi eŭ sănătos, din mila luĭ Dum[ne]zeŭ. Acum, văzănd că aŭ venit vremea de marfă dă Veneția, dup[ă] o cinst[it]ă scrisoare a dumi[tal]i ce mi-eĭ trimes-o maĭ nainte, am fost maĭ trimesu dumi[tal]i o scri-soare. Ş[i], de s'aŭ priimit dă către dumnea[v]oastră, eŭ nicĭ-un răspuns n'am avut; ci acuma fac rugăčune dum[itale], ca să-m maĭ priimeştĭ un comision de puțintic[ă] marfă dă Veneția. Şi, dă este cu putință, să am cinst[itul] răspunsu dum[ital]i cu jupănu Cărstiian Funaru, că este ca să vie Lunĭ 'aicĭ la

lăzăret. Şi cu toată plecăčunea sănt al dum[i]tale amic şi ple[cat]:

Dumitraşco Iordan.

98, Ap[rilie] 15.

[V°:] Întru cinst[it]ă măna dum[isal]i jupănuluĭ Gheorghiţ[ă] Man[i]cate cu cinst[e] şi cu plec[ă]čune să să dea, la Sibiĭ.

CCLX.

Noĭ cariĭ maĭ jos iscăliţŭ dăm scrisoare de adeverinţă cum să se ştie că am priimitŭ, de la cinst[ită] măna dumnealuĭ prea cinstitul jupănul Costantin Popŭ Hagiu, şi, al doilea, dumnealuĭ jupănul Costantin Mănecati Şafran 50, adecă cincĭzăcĭ de zloţ, în mila sf[i]nteĭ noastre bisericĭ din Bucumul, dumnealuĭ răposatul Dumitru Dudcă, fiindŭ dumnealuĭ epitropĭ. La care noĭ cu foarte inimĭ fierbinţĭ săntem mulţă[mi]torĭ de neuitată dragostea dumnealorŭ ce aŭ arătatŭ cu săracă biserica noastră. Şi pentru maĭ bună credinţa noastră ne-amŭ iscălitŭ numele şi cu policra, şi am întărit şi cu pecetul nostru, ca să rămăe de crezutŭ.

Datŭ Belgradŭ, 1799, April 27.

Stoian Chiţul, gojiman şi ctitorŭ [pecete neagră cu cruce].

Eu *Ioanŭ Apolzanu,* epitropŭ [pecete roşă, cu două inimĭ supt o coroană].

Eŭ *Ioan Afulea,* dascăl şi ctitor [pecete cu o pasere].

Noĭ ctitorĭ sfinteĭ bisericĭ neunite a Grecilorŭ şi Rumănilorŭ dinŭ Belgradŭ.

CCLXI.

C[instite] cocoane[1],

Vrut-am a înştiinţa pe dum[nea]ta, măcarŭ că n'amŭ avutŭ pănă acuma norocire a ne cunoaşte, totuş pentru dragostea cei omeniască şi iubirea de aproapeluĭ *(sic),* cu această puţintică scrisoare, precumŭ, întîmplîndu-să de s'aŭ prins aicea un hoţŭ anume Ianoş Răităriŭ de la Blaj, prin mijlocirea mea, pentru o înşălăčune ce aŭ făcut cu banco-ţădule vicleane, care şi acuma să află prins aicea, în Curtea Sfatuluĭ, la Sibiiŭ,—aşa

[1] V. n[1] următor.

amŭ înţăles că şi pe dumniata te-ar fi înşălat acesta cu 1.300 de leĭ, cu neşte porcĭ, — însă cum şi în ce chipŭ, nu ştiŭ.

Pentru aceia îţ fac de ştire ca să-m trimiţĭ scrisoare pentru totŭ lucrulŭ, cumŭ s'aŭ întămplat, de la început pănă în sfîrşit, unde, cînd şi cumŭ, precumŭ şi zapis, saŭ dovezĭ cu mărturie, saŭ alte scrisorĭ ce veĭ avea despre acei treabă, cu care să-lŭ pociŭ dovedi a fi vinovatŭ; poate supt peceate să mi le trimiţĭ; de înpreună şi carte de vichilicŭ de la c[instita] Aghenţie de acolo, pe numele meŭ să-m facĭ, ca să pociŭ lucra în numele dumitale, după cum voĭ şti, asupra luĭ.

Iară, de socoteştĭ dumniata sîngur a veni, poţĭ, numaĭ cu graba, ca să nu fie tîrziŭ, — că elŭ pănă acuma iaste tot în prinsoare aicea, Şi, aşteptînd răspunsul dumitale, rămîiŭ

Al dumitale gata a sluji:

Ioanŭ Predeticĭ, propria, plenipotenţiar în lucrul maĭ sus.

Sibiiŭ; 799, Iunie 7 zile.

CCLXII.

Cu plecăčune şi cu prietenească drag[o]ste dumitale, domnule.

Înştiinţez dum[ital]i pentru rămătorĭ, că nu să prea găseşte marĭ, bunĭ, că ne-aŭ venit oamenĭ dupe la baltă, şi spune că nu săntu. Iar, pentru boĭ, de veĭ putea face să scoţĭ o carte de la Măriia Sa Vodă de aicĭ, apoĭ crez că ar fi treabă, că aicĭ văz că aŭ venit nişte neguţătorĭ, totu din ţara dum[nea]v[oastră], şi cumpără boĭ, iar, de veĭ sta, să trimiţĭ pă cinevaş să vie la mine, şi eŭ să-l portu pe unde este marfă bună. Al doilea, mă rog Mării Tale să trimiţĭ la domnul Işfan, fratele Mării Sale, să-ţĭ trimiţă neşte cărţĭ ce i le-am lăsatu astă iarnă pentru pricina ce am cu Ianoş Răitaru şi cu Micleuş Făgărăşanu de la Blaj, şi să le trimiţĭ acele cărţĭ la jupănul Manicate de la Sibiiŭ, că am scris la dumnealuĭ să găsească un procator să-l pue să să judece cu Ianoş şi cu Micleuş, şi acel procatoru să fie în locul mieŭ,—că eŭ nu poču să viŭ. Iar, de găseştĭ Măriia Ta vre un omu să-l puĭ procator în locul mieŭ, bine, pănă este Ianoş la opreală. Că mi aŭ venit în scris de aci de la Sibiiŭ că este Ianoş prinsu în Curtea

Sfatuluĭ, aflăndu-l în altă vină. Şi mă rog Mării Tale, cătu maĭ în grab[ă] să trimiţŭ acele scrisorĭ la jupănu Manicate. De aceasta înştiinţaiŭ dumitale, şi rămăiŭ

Al dumitale bun prietenu, gata a sluji, slugă:

1799, Iulii 29. *Radu Stan cupeţu,*

cumnat cu Od[o]besc[u].

[V°:] Întru cinstită măna dumn[ea]luĭ domnul Voina Micleuş de la Şoroştin, cu prietenească drag[o]ste şi cu multă săn[ă]tate să să dea, orĭ la Sibiiŭ, orĭ la Şoroştin.

[Pecete neagră.] [Nedesfăcută.]

CCLXIII.

Cu multă plec[ă]čune mă închin dumitale, jupăne Costandine.

Cu plecata mea scrisoare către dum[neata], întăiŭ cercetez de întreagă şi fericită săn[ă]tate a dumitale, ca, aflăndu-se pe deplin, să mă bucur. Ostenind dumn[eata] a cerceta de noĭ, din mila Înpăratuluĭ ceresc ne aflăm săn[ă]toşĭ. Veĭ şti dum[neata] că am priimit această scrisoare ce o trimiseiŭ dumi[tal]i la 27 ale luĭ Iunie şi văz că-m scrie că s'au prinsu Ianoş Răitaru de la Blaj, şi este pus la opreală în Curtea Sfatuluĭ, — cel ce m'aŭ înşălat pă mine la leat 97 cu nişte rămătorĭ ce i-am pus la tovărăşie cu Ianoş Răitaru şi cu Micleuş Făg[ă]răşanu, iar de la Blaj. Şi nu poču să mă pricep cine mi aŭ trimis această scrisoare; care mă rog dumi[tal]i cercetează, şi, de va fi omu sigur, să-l puĭ dum[neata] orănduială, ca să fie vechil în locul mieŭ, să stea faţă la judecată cu aceĭ oamenĭ. Şi văz că-m scrie cum mi s'aŭ întămplat — veţĭ şti dumn[ea]v[oastră] —, că eŭ am întrat în lăzăret şi aŭ venit ş[i] aceĭ oamenĭ maĭ sus numiţĭ, care băgăndu-ĭ tot într'o casă cu mine, ş[i] aŭ maĭ fost şi alţĭ treĭ oamenĭ, de am făcut lăzăretu dup[ă] poruncă cu toţĭ dinpreună, şi şăzănd în lăzăret, şi aducăndu-m vite de rămătorĭ în zilile cele de tărgu, de le vindeam, Ianoş cu tovarăşu luĭ m'aŭ întrebat: maĭ am rămătorĭ? Eŭ le-a[m] spus că maĭ am tot de acea potrivă păcum aŭ şi fost. Care făcănd ţocmeala, eŭ cu eĭ, căte leĭ 25 turceştĭ părechia, pă răm[ă]torĭ 169, şi

mi aŭ dat eĭ mie leĭ 600, adec[ă] şase sute; când am făcut tocmeala vitelor însă, eĭ amândoĭ o parte şi eŭ singur o parte, saŭ la dobândă, saŭ la pag[u]bă. Şi am mersu la Cluj de am vândutu râmători, şi dup[ă] vânzare le-am zis să ne tragemu socoteala, să vedem ce am făcut; dar eĭ n'aŭ vrut, zicându-mu că eĭ sânt făgăduiţĭ să aducă la Vodă de aicĭ 6 telegarĭ bunĭ, ca să le dea Măriia Sa Vodă voe să-ş scoaţă eĭ cai lor de aicĭ, să-ĭ bage în Ardealu, — zicându că are 60 de caĭ cumpăraţĭ, aicĭ în ţară. Şi de acestea n'aŭ fost nicĭ-unele, că am purcesu de la Cluj să venim la Blaj, să ne tragem socoteala, dar eĭ aŭ schimbat drumul, şi am mersu la un sat ce-ĭ zice Chiraifalăŭ, umblând doo zile de la Cluj până la Chiraifalăŭ. Şi acolò s'aŭ găsit cu unul ce-l chiamă Ferenţu, şi aŭ vorbit cu acela ce aŭ ştiut eĭ în limba ungurească, că eŭ nu ştiiam ce grăia eĭ, şi, eşind eŭ afară la caĭ, mi-aŭ perit buchilareşu, cu toate scrisorile de toate cheltuelile ce cheltuisem pă drum cu râmători, şi de vânzarea râmătorilor. Şi numaĭ luĭ Ianoş şi luĭ Micleuş le dedesem la 200 de zloţĭ nemţeştĭ, la a lor trebuinţă. Dup[ă] aceia m'aŭ apucatu de socoteală, şi, căutând buchilareşu, nu l-am aflat unde-l pusesem, şi eĭ aŭ început a mă face «unţfut» şi cum aŭ vrut eĭ. Apoĭ am mersu la nişte domnişor[ĭ] ce era acolò la o Curte, trăgându-mă Ianoş cu Micleuş, şi mi-aŭ luat bani de la mine toţĭ, şi mi aŭ dat 40 de galbenĭ mie, şi 6 galbenĭ am maĭ luat un ceasornic, şi 80 de florinţĭ am dat pe un cal, adec[ă] râmătorĭ am dat, şĭ s'aŭ preţuit aceştĭ banĭ, şi altu cal iarăş asemenea, 80 de florinţĭ; să fi târguitu eŭ de acolò câte cevaş, ca de 20 zloţĭ nemţeştĭ, iar maĭ mult nu. Iar ceĭlalţĭ banĭ i-aŭ dat lor toţĭ, adec[ă] luĭ Ianoş şi luĭ Micleuş. Apoĭ am căzut eŭ cu rugăcune de aceĭ domnişor[ĭ], să-m dea vre o scrisoare la mână, că paşuşu, ce l-am avut, să pierduse cu buchilareşu, şi aceĭ domnişor[ĭ] mi aŭ făcut carte de pace la mâna mea şi la mâna lor, — zicându-m Ianoş cu tovarăşu luĭ că vor să mă bage în fiiară pă mine şi pă fecoru ce l-am avut lângă mine. Şi eŭ m'am înfricoşat, ca unu ce eram în ţară streină şi, maĭ vârtos, nu ştiiam că aŭ făcut cărţĭ de pace.

După aceia am venit la Sibiiŭ și am umblat de am găsitu ceĭ treĭ oamenĭ care fusese cu noĭ în lăzăret, și i-am dusu la domnul drehteru, de aŭ luat în scris, cum neaŭ fost tocmeala, și căţĭ banĭ am priimit eŭ de la Ianoș și de la Micleuș, — că eĭ aŭ zis înnaintea acelor domnișorĭ că am tocmitu părechia de răm[ă]torĭ cu leĭ 20, iar nu 25, și mi aŭ dat mie banĭ în mănă leĭ 1.500, iar nu 600. Și de acolò am dus pă aceĭ treĭ oamenĭ la domnu părcălabu de la Tălmaču, și am luat în scris și acolò toate pe rănd, și cu acele scrisorĭ am mersu la Curtea Sfatuluĭ, și mi aŭ dat alte scrisorĭ. Și acele cărţĭ de mărturie le-amu lăsatu astă iarnă la domnul Iștfan Micleuș, frate cu domnul Voina de la Șoroștin. Ci mă rog dumitale, cercetează de omul ce mi aŭ scris acastă scrisoare, și să fie vechil în locu mieŭ, saŭ găsește dumn[ea]ta de pune pă altul. Și iată că trimiseiŭ și la domnul Voina cu scrisoare; ce dumn[eata] să o trimiţĭ pentru ca să trimiţă dum[nea]luĭ cărţile ce le am de mărturie lăsate la măna domnuluĭ Ișfan, fratele dumn[ea]luĭ. De aceasta mă rog dumi[tal]i, ca, de să va putea să să facă vre o treabă, a nu fi eŭ acolò, bine, iar, de nu, dumn[eata] fă bine și-m scrie o scrisoare, ca să știŭ ce urmare să fac. Și acea scrisoare ce am priimit-o aicĭ, mă rog să fie la păstrare, și să-m trimiţĭ d[u]mn[eata] răspunsu în scris, — că veĭ avea și pomană. Că eŭ am rămas datorŭ, de numaĭ Dumn[e]zeŭ știe. Și luĭ Oni al Popi să-ĭ maĭ zicĭ dumn[ea]ta pentru cusuru ce maĭ este la el, că a[stă] iarnă zicea către mine că până la vară oĭ face ce oĭ face și voĭ da bani la Manicate. Acasta, și rămăiŭ:

Al dumitale maĭ mic, plecat slugă:

Rad[u] Stan cupeţu, Bucureștĭ.

1799, Iulie 29.

[V°:] † La cinstită mănă a dumn[ea]luĭ jupăn[u]luĭ Costandin Manicate, cu plec[ă]čune și cu fericită sănătate să să dea, la Sibiiŭ.

[Pecete neagră.]

CCLXIV.

Făgăraş, 30 Novembre 1799. «Antal Arpaşi» arată că a primit 80 de florinĭ din moştenirea unchiuluĭ său Dumitru Dutcă. 20 de florinĭ iea apoĭ «Zamfira hodnogeala» *(sic)*, care iscăleşte «Zamfira Betleni, hodnogiţă». Martur: «Ienache Fogoroşŭ».

CCLXV.

[C. 1800 Catastih al luĭ Marincovicĭ.]

Nume: Čolovanu, Mohanu, Stanču Militearu, Valcul Patronca, Dumitru Catenețŭ, Dinu Iliescu, Mitu Lungu, Costadinŭ Rotaru, Iorga Calangivu; Calimaneştĭ: Ionŭ Ponguliţa, Stoica Bolbucŭ, Ispasŭ Hapŭşună, Tudorŭ Crigangŭ, Ionŭ Potereaşu.] Am lasatŭ la Ghiţa Ucnaru... Parŭcalabu Angh[e]lŭ Şerpelea... La treĭ cară la Jiblea... La Gura Valeanĭ... La Racoviţa... La Tudurŭ strigaşu... Ionŭ alŭ Ghinci... Amŭ datŭ la targu Raureniĭ... 250 de leĭ sa preemeasca de la parŭcalabu de la Calimaneşŭ... Teodosiia parŭcalabu de la Jiblea... Sima cojocaru de la Calimaneşŭ... Socoteala sco[m]pii... 46.623 oca scopiia coparatura, la Baneasa... La Slatina... La 2 omenĭ la basacíĭ... Rogojinĭ... Tiutiunŭ. 50 oca peştĭ... De la Baneasa pana Duneri chiriia sacilor... De la Costachea de la Slatina... 62 de cară co totŭ, cari a trecutu Oltu la Canenĭ, a platitŭ 47 da carŭ, a platitŭ Ghiţa la Canenĭ cate 40 da parali la carŭ. Suma: leĭ 82,10....

CCLXVI.

[C. 1800.] Contŭ pentru halini beserici:

1 sirta ibrişimŭ ştrofă pantlica, cosutu.

1 stiharŭ ibrişimŭ pantlica, cosutu.

1 pogoneatecŭ ibrişimŭ gatanŭ cosutu.

1 parechea rocaviţi ibrişimŭ gatanu copii *(sic)*, cosutu.

1 petrailŭ ibrişimŭ, la cecurĭ ibrişimŭ, la bubariŭ, la čucurĭ, argintŭ, şi lucru luĭ cosutu.

Bravu *(sic)* totŭ.

Am preimitŭ evu *Gheorghi Maricovicĭŭ.*

CCLXVII.

[C. 1800. Cheltuielĭ la lazaret.]
2 ferdele ovăs. 4 pite, 10 jimbre, 7 covrigĭ sărat, rădichiĭ, pătrănjil, ceapă, 1 file rachiŭ de drojdiĭ la comăndaşul pentru paşiuş... Am dat la un militarĭ. Am dat la gazdă în Boiţă....

CCLXVIII.

[C. 1800.] «David Păun» către C. Manicati, pentru «socotala rozoluluĭ».

CCLXIX.

[C. 1800.] Socoteala ban[i]lor ce am dat şi ce i-am trimes cumnatuluĭ Vasilach[e] ca să cumpere marfă şi să-m şi schimbe... I-am fost trimes 3 časornice să le dreagă, şi el li-aŭ fostŭ zălojit pe la Saş....

CCLXX.

Iaşĭ, 3 Ianuar 1800.
Teodor Petrovicĭ către Gh. Manicati. Comandă.
Greceşte.

CCLXXI.

«Plaiu Urizuluĭ», 29 Iulie 1800. Ghiorghi Maricovičŭ către Casa Manicati. «Amŭ fos[t]ŭ la Ţara Torcescă, la Ureahova [1], şi amŭ araunitŭ scopiia, 20 de miĭ oca, şi amŭ arîonitŭ şi miţi, şi banĭ amŭ poţinŭ. Şi ve ştiĭ precumŭ este vremea tari mestecata de la Ţara Torčasca, şi, pantru miţi, santŭ tari fromosi, şi spalati. Pantru miţi, Hagi Costadinŭ Popŭ Todoranŭ a tremesŭ maĭ nainte omenĭ şi araunitŭ miţili la plaiu mevŭ, la Novacĭ şi la alto locorĭ. Domnezovŭ este bunŭ şi pentru minea: facŭ şi evŭ.»

[1] Rahova.

CCLXXII.

Brașov, 18 August 1800. «Velicu Obrescovič i tovaruș» către Casa Manicati. «Al doile, ne-arŭ trebui ceva marfa, 200 ll. zahar rafinatŭ, 200 ll. piper, 100 ll. de tot feliulŭ, 2 ll. frunzișora mărunta, 5 lazĭ razolŭ baleti fain.»

CCLXXIII.

26 Octombre 1800. Summerer, consul engles la Bucureștĭ, recomandă luĭ [C.] Manicatti pe «il signor cavaliere Harford Jonas, residente inglese di Bagdad», aducătorul.

CCLXXIV.

Bucureștĭ, 9 Decembre 1800. «Christophorus Pauer, doctor chyrurgiae», către «Herr von Manikati». Pentru niște lucrurĭ ce i-aŭ sosit.

CCLXXV.

[1800 —...] Cărțĭ trimise din Viena Postelniculuĭ muntean.

Histoire du directoire constitutionnel, Optique de l'univers ou philosophie des voyages, Louis XV détrôné avant d'être roi, Relation des voyages de Sauguier, Le Conservateur ou recueil, etc. par Neufchateau, Abrégé des Mémoires de S., Abrégé de la géographie par Pagés, Raccolta delle revoluzioni di Venezia, Pièces officielles d'Égypte, Des signes de l'art de penser, Voyages de Spallanzani, Description de l'Indoustan, Déportation et naufrage d'Aymé, Relation du voyage à la recherche de La Pérouse, Atlas du même ouvrage, Abrégé des transactions philosophiques de la société de Londres, Voyage de Néarque, Cours de littérature par de La Harpe, Les Géorgiques, Anecdotes de Constantinople, Tableau de l'Empire ottoman, Choix de voyages, Le tribunal d'Apollon, Nouvelle bibliothèque des romans, Adonis, Lycas et Chloé, Illyrienne, Les mères rivales, Eugénie et Virginie, Mes folies, Franz ou le chasseur, Claire d'Albe, Voyage de Pythagore, Précis des événements militaires, Nouvelle carte de l'Europe.

CCLXXVI.

Bucureştï, 5 Ianuar 1801. Polizachi către Manicati. Διὰ τὴν Κραϊόβαν καθῶς ἠκούσετε οὕτως εἶναι, καὶ ἐδῶ εἴχαμεν ἀρκετὸν φόβον καὶ ἔχομεν, καί, ἂν εὑρίσκαν ἁμάξια ὁ κόσμος, ὅλο τὸ Βουκουρέστι ἔφευγεν εἰς μίαν ἡμέραν· ὅμως ἡ κακοκαιρία καὶ ἡ ἔλειψις τῶν ἁμαξιῶν τοὺς βαστοῦν ὅλους θεμένους: ἔχωμεν ὅμως μίαν ἐλπίδαν ὅτι νὰ τερίασουν τὰ πράγματα, ἤγουν νὰ κάμουν φθίασιν, καὶ ὁ Θεὸς νὰ εὐσπλαγχνισθῇ τοὺς χριστιανοὺς καὶ νὰ ἰσυχάσῃ τὸν λαόν του. Ὁ Μπασβαντόλους ἀποκρίθικεν εἰς τὸν κονσουλάτον Ῥούσσων ὅτι εἰς τὸ Βουκουρέστι δὲν στέλνει τὸ στράτευμα του, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν Κραϊόβαν ἔστειλεν κατὰ τοὺς ἐχθρούς του, ὅπου ἦλθαν καταπάνω του νὰ τὸν πολεμήσουν. Φαίνεται πῶς δία ζαχερὲν παραπάνω ἔστειλεν καὶ ἀπάτησεν τὴν Κραϊόβαν, φοβούμενος νὰ μὴν τὸν περικυκλῶσουν τὴν ἄνοιξιν τὰ βασιλικὰ στρατεύματα· ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποί του καὶ περισσότεροι οἱ κλέπται ὅπου ἑνώθηκαν μαζύ τους ἔκαμαν μεγάλην φθορὰν εἰς τὴν Κραϊόβαν.

«Despre Craiova, cum aţï auzit aşa este, şi aicï avurăm destulă frică şi o avem, şi, dacă s'ar fi aflat trăsurï, toată lumea ar fi fugit din Bucureştï într'o zi. Însă vremea rea şi lipsa de căruţe îï ţin pe loc pe toţï. Ci avem nădejde să se îndrepte lucrurile, adecă să capete o rînduială. Şi Dumnezeŭ să aibă milă de creştinï şi să ţie în linişte poporul săŭ. Pasvantoglu a răspuns către consulatul rusesc că la Bucureştï nu-şï trimete oastea, ci numaï la Craiova o trimete împotriva duşmanilor săï, cari aŭ venit asupra luï ca să lupte cu dînsul. Se pare că pentru zaherea maï ales a trimes oastea şi a înşelat Craiova, temîndu-se să nu-ï închidă ieşirea oştile împărăteştï, dar oameniï luï, şi maï ales hoţiï ce s'aŭ unit cu eï, aŭ făcut mare peire în Craiova.»

CCLXXVII.

[Cîneni], 6 Ianuar 1801. Costandin Vameşu către Manicati. «Astă sară veni patru cară cu marfă de la Slătioara, însă treï cară cu lână şi un car cu berbinţe..., şi răvaş de vamă n'aŭ.... Să vedemu cătă sumă de cântare de miţe sântu, şi cătă sumă de oca de borbinţe.»

CCLXXVIII.

București, 26 Ianuar 1801. Polizachi către Manicati. [Poștă din Constantinopol, cu vestea că ambasadorii îndeamnă pe Sultan la pace cu Pasvantoglu și la retragerea trupelor din Banat.] Ἐπειδὴ ὅλος ὁ θυμὸς τοῦ Μπασβαντόγλου εἶναι διὰ τα στρατεύματα ὅπου εἶναι εἰς τὴν Κραϊόβαν, ὅτι, ἂν τὰ σύκώσουν, τραβᾷ καὶ αὐτὸς τὰ στρατεύματα ὅπου ἔχει εἰς τὴν Βλαχίαν. Λέγωνται ὅτι αὐτός ποτε δὲν ἐπείραξεν τὴν Βλαχίαν, ἀλλὰ τὰ στρατεύματα του ὅπου ἔστειλεν εἰς τὴν Κραϊόβαν, τὰ ἔστειλεν κατὰ τοὺς βασιλικοὺς καὶ ὄχι κατὰ τοὺς ῥαγιάδας, καὶ ἀληθινὰ αὐτοὶ οἱ Μπασβανταλοῖδες δὲν ἔκαμαν εἰς τὴν Κραϊόβαν τόσην ζημίαν ὅσην ἔκαμαν οἱ βασιλικοί, καὶ ἔπειτα οἱ ἴδιοι Βλάχοι καὶ παρακατινοί, καθῶς καὶ ἐδῶ θέλει εἶναι μέσα εἰς τὸ Βουκουρέστι ἕως τρεῖς τέσσαρες χιλιάδας ζοπλάκοιδες, τόσον ἀπὸ τὸν ξενοῦραν, ὅπου καὶ ἀπὸ Βλάχους καὶ Κατζιβέλους, ὅπου ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ: μόνον μία ἀρχὴ ἂν γείνῃ ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ οἱ ἄλλοι τὸ κάμνουν γὶς μαδᾶμ. Μόνον ἡ ἐλπίδα μας εἶναι εἰς τὸν Θεόν, ὁποῦ, καθῶς ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους ἐδιαφύλαξεν τὸ Βουκουρέστι ἕως καὶ τῶρα, δὲν θέλει ἀφίσῃ τοὺς κακοὺς νὰ χάρουν· ἐπειδὴ ἀφ' ὧντας ἔλειψεν τὸ βασίλειον τῶν Ῥωμαίων ἀπὸ τὸ χεῖρι τους, βλέπομεν αὐτοὺς τοὺς δύω τόπους τῆς Βλαχίας καὶ Μπογδανείας ὡς μίαν μικρὴν παρηγορίαν τῶν ὀρθοδόξων καὶ τοὺς ἐδιαφύλαξεν ὁ Θεὸς μὲ τὸ ἔλεος του, καὶ δὲν ἄφισεν νὰ γέννουν κατὰ τὸν σκοπὸν τῶν κακῶν. Σύμερα ἐφώταξεν τελάτλης μὲ πιτάκι τῆς ἀτζίας ὅτι νὰ ἡσυχάσῃ ὁ κόσμος, νὰ μὴν φοβηθοῦν, ὅτι θέλουν εὐορθωθῇ τὰ πράγματα καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλουν συκωθῇ καὶ τὰ στρατεύματα ἀπὸ τὴν Κραϊόβαν. Ἡμεῖς ὅμως δὲν ἀποβάλομεν τὰ τρία ἀμάξια ὅπου ἔχωμεν μυνιατικὰ εἰς τὴν αὐλήν μας. Ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης εὑρίσκεται εἰς τὴν Σλάτιναν ἀκόμι, καὶ μόνον οἱ καϊμεκαμαῖοι καὶ οἱ ἄρχοντες δίκουν ἐδῶ· προσμένομεν καὶ ἕναν πάσαν μὲ τὰ δύω τρεῖς ἡμέραις νὰ ἔλθῃ νὰ κατοικούσῃ ἐδῶ εἰς τὸ Βουκουρέστι: ἔχει μόνον τὸν ἐχπαγέ του μαζύ του, ἕως 300 ἢ 400 ἀνθρώπους, καὶ ἴσως, ἂν γένῃ καμία διόρθωσις, νὰ συκωθῇ καὶ αὐτὸς ἀπ' ἐδῶ. Ὅλη ἡ ἐλπίδα μας εἶναι εἰς τὸν ἅγιον Θεόν....

«De oare ce toată mînia lui Pasvantoglu e pentru oștile ce sînt în Craiova, că, dacă le vor scoate, și el își va retrage

oştile ce are în Ţara-Romănească. Se zice că el n'a păgubit Ţara-Romănească, ci că oştile luĭ pe care le trimesese la Craiova, le-a trimes împotriva ostaşilor împărăteştĭ, şi nu împotriva raielelor; şi adevărat că eĭ Pasvangiiĭ n'aŭ făcut la Craiova atîta pagubă cîtă aŭ făcut-o ostaşiĭ împărăteştĭ, şi pe urmă chiar Romîniĭ şi ceĭ maĭ jos ca eĭ, precum şi aicĭ vor fi în Bucureştĭ la 3-4000 de vagabonzĭ (zablăĭ?), şi dintre străinĭ, şi dintre Romînĭ şi Ţiganĭ; numaĭ, să ferească Dumnezeŭ, să înceapă ceva din partea Turcilor, şi ceĭlalţĭ vor face sfîrşitul (?). Nădejdea noastră e numaĭ la Dumnezeŭ, care, precum a păzit şi pănă acuma Bucureştiĭ de multe primejdiĭ, nu va lăsa pe ceĭ răĭ să se bucure; căcĭ, de cînd a căzut Împărăţia Grecilor din mînile lor, vedem că aceste două locurĭ, ale Ţeriĭ-Romăneştĭ şi Moldoveĭ, sînt ca o mică mîngîiere a drept-credincioşilor, şi le-a păstrat Dumnezeŭ cu mila luĭ, şi n'a lăsat să ajungă după scopul celor răĭ. Acuma a strigat un telal cu pitac al Agieĭ să se liniştească lumea, să nu se maĭ teamă, căcĭ se vor îndrepta lucrurile şi în scurtă vreme se vor scoate şi oştile din Craiova. Ci noĭ nu trimetem îndărăt cele t e ce avem cu luna în cure a noĭ. Prea-înnălţatul Domn se află încă la Slatina [1], şi numaĭ Caimacamiĭ şi boieriĭ judecă aicĭ; aşteptăm şi pe un Paşă să vie în două-treĭ zile, să stea aici în Bucureştĭ: are numaĭ ecpaiaua (alaiul) luĭ cu el, pănă la 300 saŭ 400 de oamenĭ, şi, iarăşĭ dacă se va face o îndreptare, se va scoate şi el de aicĭ. Toată nădejdea ni este la Dumnezeŭ Sfîntul.»

CCLXXIX.

Bucureştĭ, 6 Februar 1801. Polizachi către Manicati. Ὁ σεκρετάριος τοῦ ἐλτζῆ-πασᾶ εἶναι ἐδῷ ἀκόμι, καὶ προσμένει τὸν καλαμπαλίκι αὐτοῦ: ἔρχεται πάντως καὶ ἐρωτᾷ ἂν ἦλθαν αὐτοῦ εἰς Σιμπίνι καὶ ἂν ἐστάλθηκαν μὲ τὸ μενζίλ... Σύμερον ἦλθεν

[1] El se dusese acolo cu Arnăuţiĭ ca să ajute lupta nazîruluĭ de Brăila cu azvangiiĭ la Craiova (Fotinò, la Domnia a doua a luĭ Alexandru Moruzi). entru biruinţa cîştigată asupra răsculaţilor, v. şi *Acte şi fragmente,* II, p. 363 Ea a fost atribuită luĭ Moruzi.

καὶ ὁ Χασάν-Πασᾶς μὲ τὸν ἐχπαέν του, ἕως 900 ὀνοματοὺς καὶ ἐκό... ψεν εἰς τὸ Βακαρέστι, καὶ αὔριον ἀγαπαίνει εἰς το Βουκουρέστι, ὅπου ἔχει τὸ κονάκι τους εἰς τὸ Πόδου Καλίτζιλορ: αὐτὸς εἶναι διορισμένος νὰ καθήσῃ ἐδῷ διὰ φύλαξιν τοῦ Βουκουρεστίου. Λέγουσι νὰ εἶναι καλὸς ἄνθρωπος. Ἄλλως δὲν ἔχωμεν κἀνέναν φόβον κατὰ τὸ παρόν· δὲν ἠξεύρομεν παράπαν ἂν δὲν γενίσῃ κἀνένα ἄλλο κακόν, ἀλλὰ ἐλπίζομεν νὰ διορθωθοῦν τὰ πράγματα. [El are de gînd, la nevoie, a fugi la Braşov.]

«Secretariul şi Elcì-Paşa (ambasadorul) sînt încă aicĭ şi aşteaptă calabalîcul lor; vine peste tot locul şi întreabă dacă aŭ venit acolo la Sibiiŭ, şi dacă s'aŭ trimes cu menzilul (posta)... Astăzĭ a venit şi Hasan-Paşa, cu ecpaiaua luĭ, pănă la 900 de oamenĭ anume, şi [s'a oprit] la Văcăreştĭ, şi mîne va veni (?) la Bucureştĭ, unde-şĭ aŭ conacul pe Podul Calicilor: Paşa e orînduit să stea aicĭ pentru paza Bucureştilor. Se zice că e un om de treabă. Altfel, n'avem nicĭ-o frică acuma, ci nădăjduim să se îndrepte lucrurile.»

CCLXXX.

Bucureştĭ, 13 Februar 1801. Polizachi către Gheorghe Manicati. Ἀδελφὲ κὺρ Γεωργίτζα, οἱ φόβοι καὶ αἱ περιστάσεις ὁποῦ σχεδὸν ἕξη μῆνας ἀφ'οὗ ἄρχησαν μᾶς κατατάραξαν, καὶ σχεδὸν ἡσυχίαν δὲν ἔχομεν, δὲν νὰ ἐνθυμηθοῦμεν τοὺς φίλους αὐτὸν τὸν χειμῶνα, οὔτε ἐκαταλάβαμεν πῶς ἀπεράσαμεν τὰς ἑορτάς, καὶ τὴν κρεοφαγίαν, καὶ δὲν ἀμφιβάλομεν ὅτι σᾶς εἶναι γνοστὰ ὅλα, καὶ τὰ συμπεράνεται πολλὰ καλὰ τὰ βάσανα εἴχαμεν· νὰ δώσῃ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ εἶναι περαστικά: τῶρα, ὡς ἀκούομεν, ὅτι αρκετοὶ βασιλικοὶ ἀπέρασαν εἰς τὴν Κραϊόβαν καὶ ἔχουν σκόπον νὰ διώξουν τοὺς ὀλίγους Παζβαντογλήδες ὁποῦ εἶναι ἐδῶθεν. Ἐδῷ ὁ αὐθέντης δὲν ἔρχεται, ὅσον νὰ τοὺς κτυπήσουν· ὁ πασσὰς κάθεσται ἐδῷ διὰ προφύλαξιν τοῦ τόπου· ἄρχησαν νὰ κάμνῃ ζάπτι τοὺς Τούρκους, διότι κατ 'ἀρχὰς εἶχαν ἀρχήσῃ νὰ ατακτοῦν, ἀγκαλὰ εἶναι καὶ ὀλίγοι. Ἦλθεν καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ σ. Κυρίκου κονσοῦλου Ῥουσίας ἐδῷ, ἀπὸ Κωνσταν:, ἀπὸ τὸν ἐλτζὴν τῆς Ἐγγλητέρας, διὰ νὰ δεχθῇ τὸν κουριέρον ὁποῦ ἔρχονται τόσον ἀπὸ μέσα, ὅσον καὶ ἀπὸ Κωνσταν:· ὁμοίως καὶ ἡ μονέδα ὁποῦ ἀπὸ Ἰγγλητέρα στέλνεται, τὴν

περιλαμβάνει αὐτὸς καὶ τὴν στέλνει διὰ Κωνσταν:. Σημεῖα ἐναντία βλέπομεν, καὶ δὲν ἠξεύρομεν τὶ ἔχει νὰ εὐγάλῃ ὁ καιρὸς μᾶς· παρηγορεῖ ὅμως τοῦτο ὅτι εἰς τὰ κάστρα τῆς Μπογδανίας δὲν γίνεται κᾀμμία ἑτοιμασία, ὡς ἀκούομεν....

«Frate, dumneata Gheorghiţă, frica şi tulburările care ne-aŭ zguduit aproape şese lunĭ de cînd aŭ pornit, şi n'am avut maĭ de loc linişte, nicĭ nu ni-am putut aduce aminte de prietenĭ în iarna aceasta, nicĭ nu maĭ ştim cum am trecut serbătorile şi Lăsatul Seculuĭ, şi sîntem siguri că ştiţĭ toate şi că înţelegeţĭ foarte bine încercările ce am avut, — să dea Dumnezeŭ Sfîntul să fie trecătoare: acuma auzim că aŭ plecat destuĭ oştenĭ împărăteştĭ la Craĭova şi aŭ de scop să gonească de acolo pe puţiniĭ Pazvangiĭ cari sînt. Aicĭ Domnul nu vine pănă nu-ĭ va bate; Paşa stă aicĭ pentru paza loculuĭ: aŭ început a prinde pe Turcĭ, pentru că la început era să se înceapă neorînduielĭ, deşi sînt şi puţinĭ. A venit aicĭ şi fratele luĭ siniŏr Chirico, consulul Rusieĭ, de la Constantinopol, de la ambasadorul Anglieĭ, pentru a primi curieriĭ ce vin, şi din lăuntru [din Europa], şi de la Constantinopol; precum şi baniĭ ce se trimet din Anglia, pe aceia-ĭ iea şi-ĭ trimete la Constantinopol. Vedem semne protivnice, şi nu ştim ce va să iasă acum; ci ne mîngîie aceasta că, după cîte auzim, nu se face nicĭ-o pregătire în cetăţile Moldoveĭ.»

CCLXXXI.

Bucureştĭ, 15 Februar 1801. Polizachi către Manicati. Τὰ πράγματα ἐδῷ εἶναι ὡς καὶ ἀρχήτερα, μήτε φόβον, μήτε ἔξω φόβον. Ἔλπιζεν ὁ κόσμος νὰ γείνῃ κᾀμια διόρθωσις· ὅμως δὲν εἶναι τρόπος, ἀλλὰ ἐδιορίσθηκαν στρατεύματα περισσότερα νὰ ἔλθουν ἀπάνω εἰς τὸν ἐχθρόν· ὅμως ἕως καὶ εὐγῇ τὸ χορτάρι, μὲ δυσκολίαν θέλουν ἔλθῃ. Ἐδῷ εἰς τὸ Βουκουρέστι ἔχωμεν ἡσυχίαν κατὰ τὸ παρόν· καίποτες μόνον κάμνουν ἀπὸ κᾀμίαν ἀταξίαν οἱ Τοῦρκοι τοῦ Πασᾶ, ἀλλὰ εὐθὺς λαμβάνουν τὸν θάνατον εἰς πληρωμήν. Προψὲς τὴν καίταν δύο Τοῦρκοι ἐκυνήγισαν ἕναν δοῦλον τοῦ Σλατινάνου, ὅστις δοῦλος ἔφυγεν ἀπάνω εἰς τὰ σπίτια τοῦ

ἀγέντου καὶ ἐκρύφθηκεν. Οἱ Τοῦρκοι δὲ ἐμπῆκαν εἰς ἕναν ὀντὰν ὅπου ἔπεζεν χάρτα ὁ Σλατινάνος μὲ τὸν Εὐτύμιον Γισδαβέτζον καὶ ἄλλους, καὶ ἐκεῖ ἀπόλυσαν τὰ πιστόλια τους ἀπάνω εἰς τὸν Γισδαβέτζιν καὶ τὸν ἐκτήπισαν θανατοφόρων, ὅπου κινδινεύει νὰ αποθάνῃ. Τὴν δεύτεραν τὴν ἡμέραν ὁ πασᾶς τοὺς ἔστειλεν, καὶ τοὺς δύο, εἰς τὸν Μοᾶμεθ· πλὴν ἐστάθηκαν ῥυγμένοι ὅλην τὴν ἡμέραν κοντὰ εἰς δύο καφενέδες, καθῶς ἦττουν πνιγμένοι μὲ τὰ σκύνια καὶ τὸν λεμιον τους *(sic)*... εἶναι ζάπτι οἱ Τοῦρκοι... πηγαίνουν εἰς τὰ κονάκια τους καὶ σφάλνουν τας ἕως τὴν δεύτεραν τὴν ἡμέραν... Οἱ διαβολοβλάχοι τοὺς κάμνουν πεσκέσι κάποτες εἰς τὰ καπιλία καὶ εἰς τὰς πουτάνας 'κρύφαν. Ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης εἶναι ὅλο εἰς τὰ πλάγια: τῶρα προσμένουν νὰ... οἱ βασιλ[ικ]οὶ κατὰ τοὺς ἐχθρούς....

«Lucrurile aicĭ sînt ca maĭ de demult, nicĭ cu frică, nicĭ fără frică. Lumea nădăjduia să se facă vre-o îndreptare, dar nu e chip; ci s'aŭ rănduit maĭ multe oștirĭ ca să vie asupra dușmanuluĭ; dar pănă va ieși iarba vor veni cu greŭ. Aicĭ în Bucureștĭ avem liniște acum; și, dacă numaĭ fac vre-o neorînduială Turciĭ Pașeĭ, dar răpede-șĭ primesc moartea ca răsplată. Alaltăierĭ sara (?) doĭ Turcĭ aŭ fugărit pe un rob al Slătineanuluĭ, care rob a fugit în casă la Aghent și s'a ascuns. Iar Turciĭ aŭ intrat într'o odaie unde juca cărțĭ Slătineanu cu Eftimie Ghizdavețul și alțiĭ, și aicĭ aŭ descărcat pistoalele lor asupra Ghizdavețuluĭ, și l-aŭ rănit de moarte, — care poate să și moară. A doua zi, Pașa i-a trimes, și pe aceștia doĭ, la Mohammed; și aŭ stat atîrnațĭ toată ziua lîngă două cafenele, cum eraŭ spînzurațĭ cu... lor... Se prind Turcĭ.... vin la conacele lor și le strică pănă a doua zi. Draciĭ de Romînĭ îĭ fac peșcheș une orĭ în crîșme și la femeĭ, pe ascuns. Prea-înnălțatul Domn este tot prin plaiurĭ: acuma așteaptă ca să [pornească] osteniĭ împărăteștĭ împotriva dușmanuluĭ.»

CCLXXXII.

Bucureștĭ, 23 Februar 1801. Polizachi către Manicati. Ὡς τόσον σᾶς κάμνομεν γνωστὸν τὴν κοινήν μας χαράποιαν εἴδησιν ὅπου

προχθὲς καὶ χθὲς ἐλάβαμεν τὴν τελευταίαν σήμερον μὲ ῥίζιμον *(sic)* δώδεκα τοπίων, ὅτι τοὺς παζβαντολίδες, ἀφ'οὗ τοὺς ἐκτύπησαν εἰς τὴν Σιγάρτζαν, τρεῖς ὥραις μακραία ἀπὸ τὴν Κραϊώβαν, τοὺς ἀπεδίωξαν ἀπὸ τὰ χαρακόματα, ἔπειτα ἐπῆγαν καὶ ἐκτύπησαν εἰς τὸ Τζορόγη· διώχνοντας τοὺς καὶ ἀπ'ἐκεῖ, τοὺς ἐκυνήγησαν ὡς Καλαφάτι, ὁποῦ μὴν ἠμπορῶντες καὶ ἐκεῖ νὰ σταλδίσουν *(sic)*, ἠθέλησαν νὰ ἀπερασοῦν εἰς Βιδίνι. Οἱ βινδιλίδες τοὺς ἔβαλλαν τὰ τόπια, μὴν δέχοντάς τους εἰς τὸ κάστρον, καὶ κακὴν κακῶς ἐδιασκορπίσθησαν· ὅθεν εἰς τὰ μέρη τῆς Κραϊώβας δὲν ἔμειναν παζβαντογλή[δες]. Πρὸ δύω ἡμέρας εἶχεν ἔλθῃ εἴδησις ὅτι ὁ δουφεντζηπασής τοῦ αὐθέντου ἐπροχώρησεν εἰς τὸ καδηλῆκι τοῦ Μεχενδητζίου, καί, ἰδώκωντας *(sic)* τοὺς Παζβαντογλῆδες, ἑνώθηκεν μὲ τὸν Κοσέ-Μουσταφᾶ ἀπὸ Ἀντὰ-Καλεσσή, ἐπῆγαν εἰς Φετισλάμη καὶ τὸ ἐπῆραν· θ[εό]θεν δόξα τῷ Θεῷ ὅπου ὅλα ἐν ταὐτῷ ἐσυνέτρεξαν καλὰ πρὸς ἡσυχίαν μας. Ἄμποτες καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ χαιρώμεθα τὴν καλὴν ἡσυχίαν· ἔπειτα ἀφ'οὗ ἐδοκιμάσαμεν τοσούτους καὶ φόβους, σὰ χαιρώμεθα τὴν καλὴν ἡσυχίαν, ἔπειτα ἀφ'οὗ ἐδοκιμάσαμεν τοσούτους καὶ φόβους καὶ κινδύνους....

«Deocamdată îțĭ dăm de știre bucuria noastră de obște că alaltăierĭ și ierĭ, iar maĭ pe urmă astăzĭ, hotărîtor, prin descărcarea a douăsprezece tunurĭ, am aflat că pe Pazvangiĭ, după ce i-aŭ bătut la Segarcea, treĭ ceasurĭ departe de Craiova, i-aŭ gonit apoĭ din șanțurĭ, apoĭ s'aŭ dus de i-aŭ maĭ bătut la Cioroiŭ [1]; gonindu-ĭ și de aicĭ, i-aŭ urmărit până la Calafat, unde și acolo neputînd să stea, aŭ vrut să treacă la Vidin. Ci Vidinliiĭ (Vidineniĭ) aŭ dat în eĭ cu tunurile, neprimindu-ĭ în cetate, și i-aŭ împrăștiat răŭ; de unde n'aŭ maĭ rămas Pazvangiĭ în părțile Craioveĭ. Acum două zile ni-a venit știre că Tufeccibașa Domnuluĭ s'a dus în județul Mehedințuluĭ, și, gonind pe Pazvangiĭ, s'a unit cu Chĭose-Mustafà de la Ada-Calesi, aŭ mers apoĭ la Fetislam și l-aŭ luat: slavă Domnuluĭ că toate s'aŭ unit bine întru aceasta, pentru liniștea noastră. După ce am încercat atîta frică, să

[1] Lupta de la Cioroiŭ o știe și Fotinò *(l. c.)*. Coloritul e fals în Dionisie Eclesiarhul (Papiu, *Tesaur,* II, p. 202), care crede că aceștĭ «cîrjaliĭ» s'aŭ dus de bună voia lor.

ne bucurăm de bună pace, după ce am încercat atîta frică şi atîtea primejdiĭ.»

CCLXXXIII.

Bucureştĭ, 16 Mart 1801. Polizachi către Manicati. 'Εδῶ μας ἦλθεν ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης μας εἰς τὰς 10 τοῦ παρόντος, καὶ ὁ Πασᾶς εἶχεν εὔγῃ εἰς τὰς 9 ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι διὰ τὴν Κραϊόβαν, καὶ ἀνταμώθηκαν ἔξω ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι, εἰς τὴν Τζορογύρλα· στρατεύματα τουρκικὰ ὅλα ἔρχονται καθημερούσιον ἀπὸ ὀλίγα, καὶ ἀπερνοῦν διὰ τὴν Κραϊόβαν.....

«Aicĭ ni-a venit prea-înnălţatul Domn la 10 ale lunii, şi Paşa avea să iasă la 9 din Bucureştĭ spre Craiova, şi s'aŭ întîlnit afară din Bucureştĭ, la Ciorogîrla: oştile turceştĭ toate vin zilnic, puţin cîte puţin, şi se duc spre Craiova.»

CCLXXXIV.

Cîinenĭ, 18 Mart 1801. Γεώργιος Μεδελν[ιτζάρης] către Manicati. Şi pentru o scrisoare romănească a Vorniculuĭ Golescul.

CCLXXXV.

Bucureştĭ, 20 Mart 1801. Polizachi către Manicati. E linişte. La 27 s'a aflat un creştin ucis în casă evreiască: bănuială de omor ritual. Καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἔγινεν μεγάλος θόρυβος ἀπὸ τοῦ λαοῦ· ἀπὸ τὸ περνὸ ἕως τὸ βραδὺ ἐκυνήγησαν τοὺς Ἑβραίους σὰν τοὺς λαγοούς, καί, διὰ νὰ παύσῃ ὁ θόρυβος τοῦ λαοῦ, ἐπροστάχθησαν οἱ ζαπτζοῖδες διὰ νὰ συνάξουν τοὺς Ἑβραίους, ὅπου τοὺς εὕρουν, καὶ νὰ τοὺς φυλακώσουν εἰς τὸν Ἄγαν, καὶ μετ'αὐτὸ τὸ πολιτικὸν ἐγλύτωσαν οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τοῦ λαοῦ, ὅτι τοὺς ἐσκότωναν ὅλους. 'Αφ'οὗ ἐφυλακώθησαν εἰς τὸν Ἄγαν πρὸ τοῦ ... τοὺς ἐμετατόπησαν· ἀπ'οὗ (?) δαρμοὺς καὶ διαγυμνισμοὺς ἐτράβηξαν ἀρκετά. Μεταύριον ἔχει νὰ γένῃ διβᾶνι περὶ τοῦτο....

«Şi în ziua aceia a fost mare tărăboiŭ din partea mulţimiĭ: de dimineaţă pănă sara aŭ fugărit pe Evreĭ ca pe iepurĭ, şi, ca să se oprească tulburarea noroduluĭ, s'aŭ rînduit zapciĭ ca să adune pe Evreĭ, unde s'ar găsi, şi să-ĭ păzească la Aga, şi cu acestă socoteală s'aŭ scos Evreiĭ de la popor,

— căcĭ i-ar fi ucis pe toţĭ. De cînd s'aŭ primit pază la Aga înnainte de ... i-a strămutat; din care aŭ suferit destule jupoierĭ şi dezbrăcărĭ.»

CCLXXXVI.

Bucureştĭ, 6 April 1801. Polizachi către Manicati. Ἐδόθεν ἔχομεν κἀνένα ἄλλο νέον, παρὰ προχθὲς ἔθαψαν τὴν δομνίτζαν Ἐλέγκο, ἀδελφὴν τοῦ αὐθέντος, ὅπου τὴν ἐβαστοῦσεν ὁ Χ[άτμανος] Μπιμπίκας, ἥτις ἀπέθανεν ἀπὸ ὀχτικίου, καὶ ἐθάφη εἰς τὸ Σαραντάρι μὲ μεγάλο ἀλάϊ, παρὸν ὄντας καὶ ὁ ὑψηλότ. αὐθέντης. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν λύπην ἔμεινεν ἡ χαρὰ τῆς ντομνίτζας, κόρης τοῦ αὐθέντος, ὅπου ἦττουν νὰ γέννῃ αὔριον. Ἐχθὲς ἔβαλαν τὸν ὅρκον οἱ ὅσοι σούδιτοι ῥοῦσοι εὑρίσκοντο ἐδῷ εἰς Βουκουρέστι εἰς τὸν νέον βασιλέα τούς, Ἀλέξανδρον, υἱὸν τοῦ Παύλου Πέτροβιτζι, ὅπου ἐκορονίασθη βασιλεὺς ἀντὶ τοῦ Παύλου Πέτροβιτζι, πατρός του, ὅπου ἔχῃ ἀποθάνῃ ἀπὸ ἀποπληξίαν εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἔμαθεν τὸν θάνατον τῆς θηγατρός του, τῆς τοῦ Παλατίνου. Αὔτὸς ὁ νέος βασιλεὺς ἐπαινεῖται ἀπὸ τοῦ λαοῦ του ὡς φρόνιμος, ἄξιος καὶ ἡσηχός....

«De aicĭ n'avem nicĭ-o altă noutate, decît că alatăierĭ aŭ îngropat pe Domniţa Elencu, sora Domnuluĭ, pe care a ţinut-o Hatmanul Bibica, — care a murit de oftică şi s'a îngropat la Sărindar, cu alaiŭ mare, fiind de faţă şi prea-înnălţatul Domn. Pentru această supărare s'a zăbovit nunta Domniţeĭ, fiica Domnuluĭ, care era să fie mînĭ. Ierĭ aŭ făcut jurămînt sudiţiĭ ruşi cîţĭ se află în Bucureştĭ, nouluĭ Împărat al lor, Alexandru, fiul luĭ Pavel Petrovicĭ, care s'a încoronat în locul luĭ Pavel Petrovicĭ, tatăl săŭ, care ar fi murit de apoplexie [1], în clipa cînd a aflat moartea feteĭ lui, Palatina. Acest Împărat noŭ e lăudat de poporul săŭ ca fiind cuminte, vrednic şi iubitor de pace.»

CCLXXXVII.

Cănianĭ, 12 August 1801. «Cos[tan]din vameş ot schela Căineanilor» către Manicati. «Pentru 43 de sacĭ cu lăn[ă], can-

[1] A fost asasinat.

tare doaă sute treĭzăcĭ, a d[u]m[nea]luĭ jup[ă]nuluĭ Polizachi Dimitru... Trimisăĭ pă Pantazii copilu mieŭ la dum[neata] ca să facĭ dum[nea]ta ostenială să-ĭ numerĭ copiluluĭ mieŭ. Dar mă rogu d[umita]le să-m daĭ ban[ĭ] turceştĭ saŭ sfanţih de care umblă la noĭ; alţĭ ban[ĭ] să nu-m daĭ, că nu-ĭ priimeşte caryasaraoa de la Bucureştĭ.»

CCLXXXVIII.

[Cîneni], 8 Septembre 1801. «Costandin Vameşu ot Căineanĭ» către Manicati. «Eŭ aşa i-am lăsatu, cu chezăşie, ca, de nu-m va aduce ban[i] vămiĭ ce fac, cum maĭ jos arată, să vănză eĭ o păreache de boĭ aicea, şi să plătească vama, — saŭ eĭ, sau chezaşu lor, şi banĭ curaţ turceştiĭ, saŭ sfanţihĭ.»

CCLXXXIX.

17 Septembre 1801 (?). Ştefan Raun către «Manicăteştĭ». «Cu mila luĭ Dum[ne]zăŭ ne aflămu săn[ă]toşĭ, iar, de amărit şi spăimăntaţ, pănă la moarte ne aflăm de cele ce s'aŭ urmat acumu de Pasvantolu [1]: te veĭ adeveri de la chir Marinovič, omul dum[nea]v[oastră].»

CCXC.

Bucureştĭ, 15 Octombre 1801. Polizachi către Manicati. Ἡμεῖς εἴχαμεν ἀρκετὸν φόβον ἐδῷ αὐταῖς ταῖς ἡμέραις· ὅμως μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἔπαυσεν, καίτι Τοῦρκοι ἀποστάντες ἀπέρασαν εἰς τὴν Βλαχίαν, ἀπὸ μέρος Σιλήστρας, ἔπειτα ἐπροσύντησαν εἰς τοὺς βασιλικούς, παρακαλῶντας τὸν αὐθέντιν νὰ τοὺς εὐγάλῃ τὸ φατλάκι (?), δηλαδὴ τὴν συγχώρησιν ἀπὸ τὴν βασιλείαν. Καὶ ὁ αὐθέντης, μὴν ἠμποροῦντας ἄλλως, τοὺς ἐδέχθηκεν μὲ λυφὲν καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς 3 σώματα πρὸς τὴν Κραϊόβαν: εἶναι 650 μόνον, πλὴν ἄξιοι διὰ 6 χιλ., ᾄδουντας λόγος πῶς εἶναι 1.900. Ἕως τώρα δὲν ἐτόλμησεν κανένας νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Βλαχίαν χορὶς ἄδειαν, ἔξω ἀπὸ τοὺς καθολικοὺς ἐχθρούς, καὶ αὐτὸς ἤττουν ὁ φόβος. ὑποπτεύονται ὁ κόσμος νὰ μὴν εἶναι ἀγροικιμένος μὲ τοὺς ἐδῷ, τὸ ὄνομα του ἤττουν Ἀσλανόλου (υἱὸς Λεονταρίου)....

[1] Poate că e vorba de aceleaşĭ evenimente ca şi în n[1] următor.

«Noï am avut frică destulă aicï în zilele acestea, dar cu mila luï Dumnezeŭ a încetat, cu toate că Turciï răsculaţï aŭ trecut în Ţara-Românească din partea Silistreï, apoï s'aŭ împotrivit oştenilor împărăteştï, rugînd pe Domn să li scoată iertarea de la Împărăţie. Şi Domnul, neputînd altfel, i-a primit cu leafă şi i-a trimes în treï corpurï spre Craiova: sînt numaï 650, dar vrednicï cît 6.000. Eï cîntă că ar fi 1.900. Până acuma n'a îndrăznit nimenï să vie în Ţara-Românească fără voie, afară de duşmaniï Împărăţieï întregï. Şi aceasta a fost frica. Se teme lumea sà nu fie prinsă (?) cu ceï de acolo. Numele căpetenieï era Aslan-Oglu (fiul luï Leontari) [1].»

CCXCI.

Bucureştï, 16 Octombre 1801. Stati Pencovicï către Manicati. 'Εμαζιλεύθη ὁ αὐθέντης, καὶ ἔρχεται ὁ Μιχάλ-Βόδας Σούτζος, καὶ καϊμακάνος ἔρχεται ὁ γαμβρός του, 'Ανερασάκις (!), ὁ ὁποῖος ἐπόψε (!) προφθάνει, καὶ ὁ αὐθέντης συμπεραίνομεν νὰ ἔλθῃ ὀγλήγωρα, ἐπειδὴ ἐν ὅσῳ δὲν ἔχει αὐτός, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁποῦ ἔρχεται, δὲν σηκώνεται αὐτός, ἐπειδὴ οὗτος διαλαμβάνει τὸ φερμάνι. . . .

«A fost mazilit Domnul, şi soseşte Mihaï-Vodă Suţu, şi caimacam al luï vine ginere-săŭ Anerasachi (!), care va veni îndată, şi Domnul bănuim că va veni în curînd, căcï deocamdată nu vine însuşï; dar, până nu vine el, nu se scoate cellalt Domn (?), — căcï aşa zice firmanul.»

CCXCII.

Bucureştï, 16 Octombre 1801. Polizachi către Manicati. 'Εδῶ ἦλθεν προχθὲς ἡ μαζιλία τοῦ αὐθέντου Μουρούζη· πλὴν μὲ τὴν τιμὴν τοῦ γράφει το φερμάνι νὰ εἶναι αὐθέντης ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ καινοῦριος αὐθέντης Μιχαὴλ-Βόδα Σοῦτζος, ὁ ὁποῖος, ὡς ἀκούεται, ἕως ἕξι ἑπτὰ ἡμέρας ἐμπορεῖ νὰ εἶναι ἐδῶ, ὅπου ἐκίνισεν διὰ θαλάσσης . . . .

[1] Despre această venire şi luare în serviciul domnesc a Pasvangiilor vorbeşte şi raportul prusian din 10 Novembre 1801 (*Acte şi fragmente*, II, p. 364, nº 2).

«Aicĭ a venit alaltăierĭ mazilia luĭ Vodă Moruzi, numaĭ cît cu cinstea luĭ: scrie firmanul să fie Domn până ce va veni Domnul cel noŭ Mihaĭ-Vodă Suţu, care, cum se aude, până în şese, şepte zile poate să fie aicĭ; care a pornit pe Mare[1].»

CCXCIII.

Cîinenĭ, 6 Decembre 1801. Ghiorghi Maricovicĭ către Manicati. «Amŭ fostŭ fostŭ la Chinenĭ, şi amŭ gasitŭ omu luĭ Capitana, şi vandusea porci la Canenĭ, cate 27 da leĭ parechea, şi bani aduce la Bocoreşŭ... Maa ducŭ pentru peili la Ribnicŭ... Sa-mŭ tremetiţŭ 30 zemničŭ, 2 borcani co pomadiia de la Păşŭ..., 4 coţŭ atlasŭ pantliica lana....»

CCXCIV.

Catastiful de cumpărătoare lănii cum arată; 1802, Iuni 15, Vălcan. — Acasta catastifu este pentru Policandru Laolfŭ, la uliţa Cecesnediia.

[Nume: Daful, Becheriul, Haţiganu, Muntiul, Burdulea, Bărlan, Iscru, Opriş de l[a] Urichenĭ.]

Cumpărătoarea lăniĭ şi trăsura sacilor cu căntariu nostru... Chiria chirigiilor de l[a] Vălcan păn la Haţăgŭ: [Nicolae Bărbescu, Lasco].

[Şi greceşte.]

Cantariul ce l-am lăsat la Sibiĭ, la meşter Gheorghie Valtiter, în uliţa Cisnădii, să-m facă dintr'ănsul cele maĭ jos arătate; 802, Sept[em]v[rie] 10... Ce să facă: 5 tipsiĭ în cornurĭ, din cos[i]toriŭ Smărandeĭ, 4 castrone de bucate, 4 castronaşe de hrean; şi, ce va maĭ trece, să facă taere şi să să plătească lucrulu, 12 coţu postavu de la Armenĭ, cotu 25 groşiţe, cu vama, 1 svita de la minea. [Vînzare «martŭ, la targu», la «Ileşerĭ», cu 25-6 fl. părechea,] 3 porcĭ unŭ Rumanŭ, 1 porcŭ la casili Turcilorŭ..., 1 porcŭ la Chechelŭ tanarŭ čorogariŭ, 1 porcŭ la carcimariŭ... Sa sa ştii co totu vanzari ramatoriloru, cată banĭ s'a vandutŭ: ugoreştĭ f. 1.196.

[1] Pentru această schimbare, v. şi corespondenţa austriacă în *Doc. Callimachi,* II, pp. 534-5.

Venitul net se dă la «boeriŭ Zafirachi».] Se ştiĭ, arhodo boerŭ, nainte luĭ Domnezovu, unŭ sufletŭ amŭ şi davu socotala corata; nu me'i ruşinea....

CCXCV.

Policandru sfint[eĭ] bisericĭ l-am lăsat la Volfŭ clopotariul în uliţa Cisnădii, să facă toate ştucurile ce va fi lipsă şi să-l spele frumos, şi am tocmit să-ĭ daŭ Rf. 50.

Časornicul Smărandiĭ l-am lăsat la Alicsandru Murgăşanu, să dea să-l dreagă

Butca care am lăsat-o s'o dreagă la Sibiĭ şi zapisu meşterilor l-am lăsat la Manicateştĭ, la copilul Murgăşanuluĭ cel mic; 1802, Sept[emvrie] 10.

Să facă tot lemnul noŭ de iznovă şi toate roatele noă, şi oiştea maĭ scurt[ă], toate de noŭ, ş[i] să daŭ lemnarilor Rf. 60.

Curărariu să pue de supra un teletin noŭ şi postav tot acest, şi, ce nu să v[a] ajunge postav, să pue toate să le facă întocma de noŭ, s'aŭ dat f, 80.

Cu văpsitu cu tot, să fie lustru frumos, cu figurĭ, văpsala vănătă.

Fauru s'o lege piste tot, şi roatele, şi unde şade cocişu să fie maĭ scund, f. 50.

Rf. 60, 30 x., am dat luĭ chir Gheorghie Marinovicĭ de ş'aŭ cumpărat calul, 11 galbenĭ.

50 me-aŭ dat un banco-ţidulă. Tl. 100, am dat luĭ chir Gheorghie, de-aŭ dat pe 2 boĭ şi o vacă, Rf. 66.

20 galbenĭ am dat cu zapis lu[ĭ] Gheorghiţă Rusoveanu, să arvunească lănă în ţară....

CCXCVI.

[1803.] Specificatie de tsele tse meu luoat muere din kase.

[Galbenĭ] tejatz din keitzele kopiilor, 1 tsas de aur, kare zitse ke i l-am tsinstit: nu stiu sei fiu tsinstit eu tsasur mai innainte de a o luoa..., o tabakere de marmore, kare zitse jar ke jas fi tsinstit-o; nu stiu de a fi tsinstit nitse una; dar nui numai una, tsi sent 2 la ja: 1 de marmore, si alta

de tombak, poliite ku aur... 1 polisch de atlas venet..., 1 ueberrok pisfarb de taffet..., 1 vigan pisfarb de taffet..., 1 kerpe galbine de metase..., o rokie... de kradel ku rekel ku tot,—jaste kradel de kase, fekut ku bani mei... Am avut 16 derabe de kemesi... 1 vigan de nanginet..., 1 kerpe ku flori..., 1 keitze negre ku spikuri..., hainele kopiilor, ku kemes, si ku kerpe, si ku viganuri, si ku keputuri de moldon..., kari kind mi jau adus au fost zdrentzosi si goli ka napi..., 1 pereke de tsertsei bumbi de aur, 1 laiber al mieu nefekut, karei oprit ku petsete sudetzului la kroitor, 5 kurpe de musilin, 4 d° de bumbak..., 1 lampas turtsesk nou, 1 fatze de masse faine, 4 salveturi, 1 kemase ku izmene de mire, am pletit eu pentru kusut la kucsutoare, 4 lepedee faine, 1 karazetel de postav..., 2 kopuri de unt, 1 Alexandrie rumeneske scrise ku mene, 1 gramatike nemtzaske si talieneske..., 7 puntz de tort suptzire, 30 de rifuri kradel ku arnits rosu fain..., 30 rifuri detto albe..., 1 atestat de la perintele protop[op] Savu Popovits de la Resinar, kare jam pletit pentru unkul seu, anume kire Chera, pentru slobozenia kununii, fiind kurvar...

'Αθανάσι Δίμου.

CCXCVII.

[1803.] Reflexiones ad specificationem pretensionum Elisabethae Stephani.

... Ku bani mei sau kununat, de nits un ban mumesa nu jau dat, bater se aibe de keltujale in bozdonar... Bunde de prisel albe..., keptar ku flori de aur..., spatsel [la rochie]..., barson rosu... De vra sa se spenzure, enke nu-i da un ban mumesa... Salop lung si surtz negru de metase nu stiu se fiu tsinstit la nitse-o fate in fetie pe nimike..., 4 kotzi de fratzez si tafet..., kerpe de zankel tabet..., rokie de valez ku rekel..., kemesi faine de Lintz..., izmene 8 de Hausleinvand... Pe mine m'au lesat gol ka sarpele kend au fusit, ke toate kemesile si izmenele mi le'u luat..., 2 kemesi grose..., lepedee haine ku retzele si ku spitzuri, de kete 1 fl., 20 x. kotul, kare l-au kusut pe galon de metase

si l-au trimis la offitzir..., salveturi ku strafuri..., kastenul ku 3 schubaden... Un divan..., o oglinde de mase, un stokparisol verde, aperetoare..., keitse albe..., spetselul tsel galbin..., keitze de spitsuri..., kortul tsel de ploae, sfednitse de arame..., pereki de mukeri..., un ibritsel de arame..., 1 d° de Tzare..., katzie de arame..., pinteni de tejat la aluoat..., kratitse de arame..., piketoare de fier..., gretar subt keldare..., furkutze de karne..., roate de bumbak..., o pereke de kepteni de bumbak..., tsubere si trotsi..., viganul de anginet..., trokutze kurate sau spurkate nu stiu, nam vezut: dinsa va sti unde jaste, poate ke so fi ingropat kopii kare jau lepedat dintransa ku lekuri..., 8 tiere de kusutor..., stiu ke aŭ kumperat ku bani miei la anul 794, 33 ll. de tiere si tipsii, si blide de kusutor in derabe 33, si akum inventarium seu gesit numai ll. 30, si atsel inke jaste tot topit si krepat ka vai de el, de rusine, ci eu nul skot innaintre oamenilor de omenie sel vaze..., densa stie unde au trimis; kolive in tejere de kusutor ku salveturi, se merge se le tseje de akolo, adeka de la domnul Felvintzi... 2 kipuri rosii, 2 d° negrene *(sic)*..., kerpetor si sutsitor....

CCXCVIII.

[1803. Catastif de lucrurĭ.]

1 tabekieriu sau piksis de marmure..., lotsi de csipke de aur..., 1 rokie ku spetsel..., 1 d° de kreditor lilafarb..., d° de kragel alb..., 1 shadron negru..., 1 kirpe de burdunariu..., d° de polener..., 1 shurtz de dindul ku pantlitsi kusut..., lepedee grase de kulkare, 6 kindee suptziri, 1 plapome de attlatz, 1 d° de karton..., 1 parizen verde..., 1 kort de ploae de mushame verde, 1 muzfer ku zdrobitor..., 1 temiernitze de arame..., 1 troake de soponit, 1 blid de zup..., 2 seleritze..., 1 tier mik de kopii..., 1 krupetoriu....

CCXCIX.

[Sibiiŭ, 6 Februar st. n. 1803.] Noĭ scei mai ins sostz jschelitz, adeke noi ficiori al reposzatului Manicati Saffran

ssi dumnealui H. Christof Bogdanfi ne am assesat ssi ne am enzeless sse facem o kaletorie pene la Gratz, ka sse aducem oreceva marfe de accolo, adekete casse, blech alb, fir de fier, putzenel schmaltz, ssi alte ce vom socoti che sse ne fie spre foloss ssi spre dobinde....

CCC.

Cu frăț[ea]scă drag[o]ste mă închin dum[nea]v[oastră].

† Cu scrisoarea această mai întâiŭ cercetez fericirea săn[ă]tăț[i] și a bunei petreceri a dum[nea]v[oastră], ca, lund vestire că vă aflaț dum[nea]v[oastră] săn[ă]toș, bucurăndu-ne să slăvim pre cel în Troiță Dum[ne]zeŭ, dintr'a căruia dar și bogată milă ne aflăm și noi săn[ă]toș. Pentru 550 capre ce s'aŭ strănsu în tovăroșie și s'aŭ așăzat la bun suhat, cát aŭ scăpat de n'aŭ pătimit dup[ă] obișnuită bola lor, săntu frumoase, și peste puțintele zile să vor pune ã să tăia la halhànaó chir Dinului David, aici în Rămnic, și peile să vor da la tabač a să lucra, și saŭ, viind negutători capanlăi, să va vinde după prețu ce să va rupe, și, isprăvindu-să vănzaarea săului, și plătind întreiala Diiului, voi trimite dum[nea]v[oastră] curată socoteală. Dum[nea]lui socru-mieŭ cere a-i da dum[nea]lui piile, dar eŭ am socotit lucrate să le trimiț du[m]n[eav]oastră, ca s[ă] mă deprinsu a sluji dum[nea]v[oastră] cât veț bine voi, apoi, cum să va socoti de către dumn[eav]oastră, așa voi urmà; am dat și ban[ĭ] pe scumpie, și tabaci săntu bun[i] aici la Rămnic. Am și vre o 200 rămăt[o]r[ĭ] bun[i]. Mă rog să-m îndreptați mușterei la vreme. Mă rog să mă iubiț și să mai aveți al dum[nea]v[oastră], și eŭ mă voi arăta către dum[nea]v[oastră] cum să cuvine, ca unu ce sănt

Al dum[nea]v[oastră] ca un frate:

Ștefan Băcu.

[1]393, Sep[tem]v[rie] 14.

[Vo:] Cinstiților dum[nea]lor, frat[i]lor Manicătești, cu cinste și cu frăț[ea]scă drag[o]ste să s[ă] dea. De la Rămnic la Sibiiŭ.

[Pecete neagră, neînțeleasă]

CCCI.

15 Octombre 1803. Ştefan Băcu către fraţiĭ Manicati. Aminteşte scrisoarea precedentă. «O bute vin pelin s'aŭ făcut pentru dum[ne]av[oastră] din viile nostre, struguri aleş. Mă rog pentru 10 buţ vin albu ales, de să vor găsi muştereĭ cu un leŭ vadra aicĭ, m'aş sigurepsi, că ţaara nostră iaste înfricoşată.»

Pecete roşie, ruptă.

CCCII.

Craiova, 10 Novembre 1803. «Enache Mihail şi fraţ» către Manicati, «pentru un Sasŭ anume Iohan Anbrosie cizmăşălu, de la Sibiĭ, că, viindŭ cu o poliţ[ă] a dumneavostră, eŭ am cumpărat-o... Şi încă şi alte teburĭ să ne porunceştĭ să vă slujim, mĭcar la ce, şi poliţĭ de aceştea să ne trimeţĭ noao, să le vindem, că noĭ avem tropos petutindenea.»

CCCIII.

18 Novembre 1803. «Sessii consistoriumuluĭ de legea grecască.»

Elizaveta Stefani arată că a trăit nouă anĭ foarte răŭ cu Athanasie Diman, «şi s'aŭ înpăcuit de treĭ anĭ, şi totdeauna s'aŭ legat bărbatul săŭ că nu o va maĭ bate, curvă nu-ĭ va zice, copii bitanţĭ nu-ĭ va numi... Tot bea şi face datorii şi alte pagube, şi să laudă că o va omorî şi să va duce în Ţara-Rumînească.» Cere despărţenie. Deocamdată e îndreptată la Companie.

CCCIV

Sibiĭ, 23 Novembre 1803. Elizaveta Şteafani se plînge că «acum de zăcă anĭ încoacă, de cînd sîntăm căsătoriţ la olaltă, pă mine nu ca pă o soţie a sa, ci ca pă o curvă m'aŭ ţinut, tot cu grozăvire şi vrăjmăşăşte m'aŭ bătut..., şi nume de curvă mi-aŭ scornit, şi ca după o curvă aŭ şi

vălătuit,—cu care vălătaş nu m'aŭ putut arăta că am curvit cu cineva; copiilor bitanţĭ, mie curvă în tot času n'aŭ încetat a-m zîcea, şi cu moarte a mi să lauda, ba încă, nu numaĭ că aŭ făcut datoriĭ fără ştire şi voe mea, ci tot beat aŭ umblat şi maĭ cu toţĭ oameni s'aŭ gîlčăvit, pagubĭ de la toate tîrgurile pă unde aŭ umblat, cu hasnă şi folos aŭ adus, neaducîndu-şĭ aminte cum că neguţătorie cu zăstrile mele, păcum ştie cinstita Companie bine, aŭ încăput, şi cum că are trăĭ copiĭ. Acum maĭ pă urmă s'aŭ ǧurat cum că va lua din boltă čă-ĭ maĭ bun, şi să va dučă în lumă... Aŭ înprumutat bani, să-m è toate, de nice cămeşă să nu-m rămîne pă trup... Utîndu-mă la faptele dumnealuĭ îndărăpt, şi căutînd la treĭ copiĭ, eŭ maică fiind, lesne poate socoti fieştecine că alt modru n'am avut a înpădeca următoaria nefăricire fără de cît la forumu popăsc, înnaintea cuĭ ne am şĭ fost înpăcat, să mă plîng.»

CCCV.

Atestatumŭ.

Precumŭ Dimitrie Preda, de la Aciliŭ, Scaunulŭ Sibiuluĭ, s'aŭ cununatŭ cu Elena fiica jupănuluĭ Stoian Chiţ'i, în Belgradŭ, la biserica hramuluĭ Buneĭvestirĭ, în 23 Avgustŭ, prinŭ sfn. slujirea mea maĭ josulŭ iscălitŭ, fiindŭ naşi faţă chirŭ Gheorghie Siminicŭ şi chirŭ Dimitrachie Carandonŭ. La care dreptŭ adeve[re]zŭ.

În Belgradu, 21 Dechemvrie 1803.

Nicolae Raţi, protopopŭ neunit.

[Pecete neagră, cu cruce, blason şi н. р]

CCCVI.

† Dă la milostivul Dumnezeŭ toţĭ fericitul binele pofŭtescŭ dumitale, cinstite jup[ăne] Ghiorghiţă Mănecati. Cu alŭta nu avemŭ d'a supăra, fără mă rogŭ ca să facĭ dumneta, ca un părintele al copiilorŭ mieĭ, să daĭ la cinerile care mi l-aŭ datŭ Dumnezăŭ dă s'aŭ căsătorit cu fica mè Linţa, după cum arată şi adeverinţile dă la preotul nostru şi dă la cin-

stiţi naşi cari i-aŭ fostŭ la trebuinţa căsătorii. Alŭ dummitale, maĭ mic şi plecat totdauna: *Stoian Chiţul.*

Din Băligrad, 23 Dechem[vrie] 1803.

Trimiţ cinstituluĭ jup[ăn] şi contractul, şi veĭ facie ostenală dă veĭ scrie în dosulŭ contractuluĭ acia sută dă zloţŭ care i-aŭ dăruit-o părintele răposatul la fica-mè Linţa.

[V°:] Cu multă plecăciune şi cu fericită sănătate să să dee întru cinstită măna dumnaluĭ jup[ăn]. Ghiorghiţă Mănecatiĭ, birău, la Sibiĭ.

[Pecete neagră.]

CCCVII.

C. 1804. «Gheorghe Marinovicĭ suditu, de la Sibiĭ», către un biv Vel Postelnic. La 1794, «am venit aicĭ ca să cumpăr rămătorĭ, dar întăĭ am vrut să cumpăr ghindă pentru îngrăşatu rămătorilor, apoĭ să cumpăr răm[ă]torĭ. Şi, vind la Rămnic într'un bolču, am găsit ghindă la d[u]m[nea]luĭ biv 3ti Log[o]f[ăt] Vusin, şi, tocmindu-mă cu d[u]m[nea]luĭ, să-ĭ daŭ de un rămătorĭ parale 25, să-m îngraşe doaă sute de rămătorĭ, şi, cumŭ vin luĭ ban[i] pe tocmeală, i-am dat tl 125, şi mi-aŭ dat zapis cum să va vedea de către dum[nealuĭ], mi aŭ dat şi un om al d[u]m[nea]luĭ de m'aŭ dus în pădurea d[u]m[nea]luĭ de am văzut ghinda; şi ghindă ierea, să mănănce vite îndoite şi întreite de căt[ă] suma i să cuprind[e] în zapis. M'aŭ încredinţat că ar[e] şi patru oamenĭ păzitorĭ de păzăsc ghinda, şi aşa, siguripsindu-mă d[u]m[nea]luĭ, am plecat la întiia zii a luĭ Sept[em]vr[ie] de am venit aicĭ la Craiova, de am cumpărat doaă sute rămătorĭ după sinfoniia zapisuluĭ ce avem cu d[u]m[nea]luĭ. Şi, sălindu-mă în tot chipu ca să ajungŭ cu vitel[e] la ghindă, am ajunsu la 12 Dechemvrie, cu răm[ă]tori acolo în pădure, şi acolo n'am găsit ghindă nič de cum, fiindcă o măncasă rămători ce-ĭ va şti d[u]m[nea]luĭ. Şi n'am şezut cu rămători nič-un čas, ci de loc i-am scos afară şi am mersŭ la Rămnic, să-ĭ spuĭ d[u]m[nea]luĭ, şi d[u]m[nea]luĭ plecasă la Bucureştĭ. Am căutat la alte părţĭ să găsăsc ghindă, şi n'am găsit, findcă să prinsasă toati de neguţătorĭ; porumbi ierea scumpĭ, căte 6 parale oca, şi nu să găsiia, şi de mare nevoie m'am dus,

cu dănșiĭ la Sibiĭ și i-am văndut slabĭ. Care din pricina d[u]m-[nea]luĭ am păgubit din capete t[1] 800; și în multe rîndurĭ am cerut bani, și mă tot prelungește, și, cuĭ e voiia să știe, îș bate joc de mine, văzăndu-mă om strain. Acum, viind pe la Rămnic, i-am zis d[u]n[nea]luĭ ca să vie la Craiova să ne judecăm înnaintea d[u]m[i]l[orvoastre], ci mi aŭ zis că, pănă nu va vedea cinstită porunca a d[u]m[i]l[orvoastre], nu vine. Ci mă rog să fie cinstită porunca d[u]m[i]l[orvoastre] cu un mumbașir că să-l aducă pe d[u]n[nea]luĭ aicĭ, să ne judecăm,—că va fi cu păcat să rămăĭ și ieŭ păgubaș, find om sărac, și bani sînt streín[ĭ], și pănă astăz i apăr cu dobănda lor, și șez aicea, de pieĭ cu cheltuială [la] vreme de iarnă. Și cum va fi mila d[u]m[i]tal[e].»

CCCVIII.

22 Ianuar 1804.

Kristoph Bogdanfy către firma Menekati Saffranos.

«Szey trimetyetz ku glegeñayte atsela 1 stuk futer-flanel alb, de vro 60 dye kotz, makár si maj mult, si 4 rizuri flis-papir, si 2 rizur hertie dye czkris, aſ die Sziby, aſ dy Orlat, makár tse fel, nemay nu dye · postav fain... Pope Betyak maſ rugat sze eszkrif la fitsorul Anton, szey aduke vo 6 pitsorye dy vitzel tiner si vun estuk dy karny, jar di vitzel, si 2 butyely tokajer vin.»

CCCIX.

25 Ianuar st. v. 1804. «După contractu acesta ce am fekut l'annu trekut pentru keletorie ssi negutzetoria Gratzului, astezi ne am entzeless din nou ka sse facem ssi en anu accesta kaletorie ssi negutzetorie acceasta a Gratzului, cu toate condizionurile celle de sind en contraktu de acuma un anu de ameruntu scrisse... La Gratz datorie de anul trekut.» Iscălește iarășĭ Armeanul Cristoph Bogdanfi...

CCCX.

27 Ianuar 1804. Scrisoare a unuĭ agent către Manicati. «Rămăt[o]ri i-am fostu pornit la lăzăret de Vinerĭ, și s'aŭ întălnit cu dănșiĭ, și i-aŭ fostu lăsat ome[nii] miĭ cu t[1] 36 perechea,

şi d[u]m[nea]lor nu i-aŭ primit. Apoĭ, de s'aŭ văndut, n'am ştire, că trimiş[i] pănă astăz nu s'aŭ întorsu... Pentru vinurĭ, ťe va prirofori chir Gheorghe Marincovicĭ, că am tocmit chírigiĭ a veni să-l încarce, a-l aduce dum[nea]v[oastră]. Pentru cordovane, într'acastă săptămănă le voĭ porni. Din seŭ, am văndut numaĭ 700 ocă; voĭ căntări ce ce maĭ iaste, şi voĭ trimite curată socoteală... Scrisorĭ îndestule am trimis... Voĭ să trimiţ într'adinsu omu, că am intrat în grije.»

CCCXI.

Braşov, 8 Februar 1804. Ioan Hagi Grecul către Manicati. Pentru o trimitere de banĭ. «Şi dum[nea]ta veĭ prim[i] după cum va fi cursul; dară, deca aĭ pofti prietineşte să trec măcar cu un ban maĭ sus, ca să avem tragere de inim[ă] şi pen[tru] alt[ă] dat[ă] a face poate şi cu som[ă] maĭ mare.»

CCCXII.

9 Februar 1804. Ştefan Băču către Casa Manicati. «Lucrăndu-s[ă] piile, 552 marĭ, turale 55, şi 60 micĭ, turale 6, care să fac piĭ 612 peste tot, socoteală nu trimisăm pănă voĭ isbrăni vănzaarea săuluĭ şi voĭ trimite curată socoteală în căt ne staŭ piile, de să vor descărca la lăzăret. Eŭ săntu încercatu cu toată cheltuiala, iar din lăzăret veţ plăti dum[nea]v[oastră]. Dum[nea]luĭ socru-mieŭ... aŭ trimis scrisoare..., şi îm scrie că s'aŭ apucat de legatu piilor... Mijlociţ pentru o sută de boĭ cari trece în lăuntru. Îm scrie boeru socru-mieŭ pentru 6 funţĭ tabac Galiţin, să-l trimiteţ dumn[eavoastră], că la Craiova nu să găseşte. Mă rog să mă iubiţ, 64 de mascurĭ maĭ săntu aĭ miĭ la Robeştĭ, aprope de Căinen[i]; mă rog porunciţ dum[nea]luĭ chir Gheorghe Marincoviţ a-ĭ rădica cu tl. 36 pereachea: la o tură sănt pieĭ 12»

Pecete roşie, neînţeleasă.

CCCXIII.

15 Februar 1804. Ştefan Băčŭ către Casa Manicati. «Printr'acestu agazonu iarăşĭ nu lipsì a cerceta pentru fericireà săn[ă]tăţ[i] d[u]m[nea]v[oastră]. Păntru calfa de la bolta luĭ

chir Băluţă Teişanu de aci. Pentru cordovane, ştiŭ că să vor fi priimit, că le-am trimis cu Ion Ocnaru. Pentru vinurĭ, am găsit chirigiĭ în destul de scumpu, către 13 par[a]le de vadr[ă], până la lăzăret, şi am dat şi căte f[1] 10; de car[e] arvună, şi fiind vreamea tot în potrivă, n'aŭ venit să încarce arvuna: iaste la dăns[i]. Nu iaste bir pe Rumăn[i], nu le trebue ban[ĭ], numaĭ să văzu vreamea maĭ uşoară... Maĭ iaste seŭ nevăndutŭ, şi răspunsu n'am de la Diiŭ cum să va plăti întreiala: iĭ zic, dar cu num[e] de întrieală rădică marfa toată. Dumnezeŭ să le plătească măncăr[ile] lor de la neguţătorĭ: nu iaste dreptate în ţaara nostră... Acum i-am scris [luĭ Marincovicĭ] pentru o căruţă cu ladă, unde şade cocişu, cu oroscă şi cu laadă suptu gratie, şi 2 cazane de căte 5 vedr[e] unul..., pentru prefăcut rachiŭ... Pentru 64 mascurĭ, de-ĭ va fi luotu chir Gheorghe cu vre-o tovăraşie a altor prieten[i].»

CCCXIV.

Ion Hagi Grecul către Manicati; Braşov, 25 Februar 1804. «Vrănd D[u]m[ne]zeŭ vom şi avem a face maĭ de multe orĭ şi cu alte maĭ multe felurĭ de mărfurĭ, ce car[e] aduč dumneata,—că eŭ petrec multe văpselurĭ şi coase şi alte multe felurĭ la comisionari ce am la Craiova, Slatina şi Piteştĭ.»

CCCXV.

Cinsti[tu]luĭ dum[nea]luĭ Iosife Manicati, cu părintească dragoste mă închin dumitale.

† De apururea rugămu pre milostivu Dumnezeŭ ca să te păzască pă dum[nea]ta, din înpreună cu cocoana dumitale, cu sănătate trupească şi cu spasenie sufletească, că, înţălegănd că vă aflaţĭ dumneav[oa]stră sănătoşĭ, să ne bucurăm. Ostenind a întreba şi de noĭ, din mila Înpăratuluĭ ceresc ne aflăm şi noĭ sănătoşi. Lîngă acestea toate, înştiinţăzĭ dumitale pentru fii-mieŭ Alexandru, că, de cănd să află lăngă dum[nea]v[oastră] slujind, socotească înţălepčunea dumitale că destulă vreme de anĭ trecută iaste. Ci rog dragostea dumitale cea creştinească, ca să-ĭ daĭ blagoslovenie părintească, să ni-l trimiţĭ,

că, și de vo' fi tocmit pe acest an, la Iunie știŭ că să înplinește. Ci d[u]m[nea]:a să nu-m paraponisești, că rămâne fii-mieŭ Scarlat, iar pe Alexandru te rogŭ să mi-l trimițĭ negreșit în săptămâna Rusaliilor,—că toate lucrurile până la un loc, orĭ cu slujbă, orĭ cu călătorie, trebuie să aibă și θέλως [=capăt]. Și la iubit fratele dumi[ta]le chir Gheorghe și la ceialalțĭ frațĭ mă închin cu părintească dragoste. Dum[n]ei coconeĭ dumi[ta]le ne închinăm cu părintească dragoste, măcar că n'am văzut-o de când erea numaĭ de un cot. Rămâind

Al dumitale ca un părinte:

Ioan Murgășeanu, Pah[a]rnic.

1804, Mart 5.

[V°:] Dă la Craiova.

Cinsti[tu]luĭ dum[nea]luĭ chiriu chir Iosif Manicati, cu părintească dragoste, la Sibiĭ.

CCCXVI.

«Bălgradŭ», 21 Mart 1804. «Ieaneaĭ Majărŭ» către [Manicati?]. «Încă ăn luna luĭ Aprilie am fostŭ îndrăznit cinstituluĭ jupânuluĭ Gheorghiță cu o scrisoare a curteni, care am fostŭ trimis-o *(sic)* pe un Măjeran de la Sibiŭ.» Apoĭ afacerĭ de banĭ.

CCCXVII.

Craiova, 3 April 1804. «Anița Filiș[anca]» (*κοκόνα Κλουτζεράσα 'Ανίτζα Φιλισάνκα, συμβία τοῦ ἄρχ. Κλουτζάρι Σερμπάνου Μουρζισιάνου*) către Gheorghiță Manicati, pentru o datorie la chirŭ «Gheorghiță». «Să nu fie la îndoial[ă] pentru bani ce i-am luat, fiindcă am uitat-o, ci, fiind vremile în potrivă, n'am putut ca să-ĭ triimitem; ci acum aŭ vrut Dumnezău de i-am făcut și nu știm cuĭ oĭ să-ĭ trimițĭ acolo la dum[nea]v[oastră]. . . Și Sfânt[a] Înviere să o petrecețĭ la mulțĭ anĭ cu bucurie și cu fericit[ă] sănătate . . . A dum[nea]v[oastră] ca o sor[ă].»

CCCXVIII.

Pentru o întrebăciune ce face Logofeția-Mare a prințipatuluĭ Vlahii prin cinstita Aghenție a chesaro-crăeștiĭ Curțĭ, iar prin cinstit maghistrat de aicĭ, către priveleghiiata Companiia noastră, pentru Cluceriŭ Ioniță Buzăscu, de aŭ plătit vre-o adetorie a socru-său Petru Ilie la Costandin Petco ot Sibiŭ, și cîțĭ banĭ aŭ plătit, însă datoria chearŭ a socru-săŭ, iar nu din vre-o socoteală ce va fi avut însuș Buzăscu cu acel Petco, ca să arate maĭ jos numițĭ negustorĭ întru curățeniia cugetuluĭ, fără de vătămare de sufletŭ.

1[ui]. Gheorghe Marco este mortŭ.

2[lea]. Frați Vilăreștĭ arată cu suflet curat, însă Toma Vilară răspunde precum că, în vremea răzmirițĭ, cînd să închiseasă Țara-Rumînească, ține minte că i s'aŭ fost plîns Costandin Petco odată că are dațĭ neşte banĭ de la Petru Ilie al Craiova, să ĭ facă cordovane, și îĭ era frică să nu-ĭ pearză; iară, cîțĭ banĭ, nu știe...

3[lea]. Hagi Costandin Popŭ arată cu suflet curat precum la leatu 1789 aŭ fost venit aicĭ Cluceriu Ioniță Buzăscu cu neşte cordovane, cîte nu știe, și numitu Cluceriŭ de multe orĭ l-aŭ fost înbiiat să vînză acele cordovane, și n'aŭ vrut. Maĭ la urmă iarăș l-aŭ fost înbiiat cu cordovanele, zicînd că maĭ bucuros le-arŭ da dum[nea]luĭ decîtŭ altuia, că i le cere Costandin Petco, fiindcă are să-ĭ dea și neşte banĭ, o datorie a sucru-săŭ Petru Ilie (iarŭ cîțĭ banĭ, nu i-aŭ spusŭ), și numitu Hagi l-aŭ îndemnat să dea cordovanele la Costandin Petco, și i-aŭ și dat din cordovane,— cîte nu știe. Dară la plecarea Cluceriuluĭ Ioniță Buzăscu de aicĭ aŭ fostŭ venit la Hagi C[ostandin] Popŭ, și i-aŭ lăsat cheia de la magazina cu cordovanele ce îĭ rămăsase, 115 turale, cu marĭ, cu micĭ, peĭ 1.156; care cordovane le-aŭ și cumpărat Hagiu de la Cluceriu Ioniță cu prețu care s'aŭ învoit prin scrisorĭ, și i le-aŭ plătit cu leĭ turceștĭ 2.200, la leatu 1790, Septemvrie 17, prin omul dum[isale] Theodoran Mihail, la Craiova, du[pă] adeverința Cluceriuluĭ, care este în mîna dumn[ea]luĭ și care am văzut-o și noĭ.

Această maĭ sus mărturisală s'aŭ adevărat pe întrebăciune,

făcută adevărată mărturisală cu suflete drepte înnaintea prive legheateĭ Companiĭ Grecilor din Sibiĭ.

Sibiĭ, în 19 Maĭ 1804.

Enache Petru Luca, iurat[u]; pr[aeses] Comp[aniae] Gre[corum] cib[iniensium], *Stanu N. Ziguri*, iu[ratus] pr[aeses] Com[paniae] Gre[corum] cib[iniensium].

CCCXIX.

Bukarest, le 7/19 juin 1804... M[arquis] de Beaupoil St. Aulaire»[1], către «Monsieur Manicati, négociant à Hermanstad» pentru «une malle à moi», sosită, după spusele luĭ «M. Grégoire», pe adresa luĭ Manicati.

CCCXX.

Cu fraţasca dragoste m'nchinŭ domnevostra, fraţi Macateştilorŭ, pofcescŭ de la milostivu Domnezovu totŭ binea a eşti, şi, pantru noĭ, co mila luĭ Domnezovu santemŭ sanatoşĭ. Să ştiĭ, chirŭ Dimoli, precumŭ tremetu 30 da sacĭ co miţa pana Calemaneşŭ, şi de la Calimaneşŭ amŭ scrisŭ la Ionŭ Sucnaru sa ea carci pana Sibiĭ, sa-ĭ pleteşŭ chiriia, şi amŭ datŭ arauna la Novacĭ pentru 500 leĭ miţi, şi n'amŭ sacĭ, şi ma rocŭ sa mă tremetiţŭ 13 sacĭ, sa fii bunĭ, co acasta omeni cari aduci cartea. Şi co acasta omŭ sa'mŭ trimitiţŭ 50 da galbinĭ negrişitŭ, şi să ştiŭ şi ţilisantŭ coporati *(sic)* 45...

1804, Avgostu 15; Vaidaeĭ, plaiŭ Urizuluĭ.

S'a rogatŭ vatahul sa faciţŭ binea sa-ĭ tremetiţŭ 3 parechea filgeni co farfu[ri]ĭ, sa fii buni, şi casornicu acasta sa-ĭ [puĭ] glaja şi sa-ĭ tremetiţŭ co acasta omŭ.

[V°:] Acastă scrisoare să să dea la mîna dumnealor fraţ[i]lor Mancateştilor, la Gheorghiţă i la Dinu, la Săbiĭ.

CCCXXI.

Domniia Voastră prea-cinstiţilor coconĭ, aĭ mieĭ prea-milostivilor părinţĭ, cu fiiasca plecăcune mă închin, iproc.

[1] Pentru care v. Hurmuzaki, *Supl.* I[2], p. 296

„Nefiind taica Nistorŭ în stare ca aceia ca să-m poată aduce lucru și lipsa mea și reastu, care cu aducerea marfi intîĭ nu s'aŭ ridicat, care cu vreamea tîrguluĭ Sibiiuluĭ, prin preotu de aicĭ, de la noĭ, de la Agnita, am fost înștiințat pentru niște măruntișurĭ, ca să faceț bine să faceț osteneală, fiind putință și vreame să priimescu, și așa am înțeles că foarte tîrziŭ s'aŭ dat scrisoare la domniia voastră.

Așa acum, cu neputința veniri meale și marea grijă a bolți, am încredințat toate cîte maĭ nainte am fost scris să priimeșcu de la Domniia Voastră, să binevoițĭ și să vă milostiviț, cu acest fečor de negustor Gheorghe Focșan, fiiul patrii, din Făgăraș, să trimitețĭ. cîtă sumă, ce preț, ce să trimiț. De veț fi cumpărat strămăturĭ, să triimiț bani acum, cu ce preț, dînd înscris ca să știŭ cum să poț și eŭ să vînzu. Iară pentru pînză de Brașov, neștiind cumpăratu-s'aŭ aŭ nu, așa n'am trimis banĭ, iară, de s'aŭ cumpărat, să-m trimeteț, cu ce preț, și eŭ cu mulțămită frumoasă voĭ trimite, cît maĭ curînd. Al preač. Domniia Voastră plecată fiică sufletească:

Elisaveta Șișcanița ( ) boltășița la Agnita.

În Agnita, 21 Septem[vrie] 1804.

[V°:] De la Agnita.

Ca la aĭ mieĭ prea-milostivĭ părințĭ, Șofrane Mîncate iproč, cu fiiasca plecăčune să să priimască.

La Sibiiŭ.

[Pecete de ceară roșie, cu literele мw χ.]

CCCXXII.

Sibiĭ, 29 Septembre 1804. «Athanasie Diman, neguțitor de Compag[nia] grečască din Sibiiŭ», pune «prenepotențial în locul mieŭ până la ispranitul cauzi mele cu muiarea mea pentru pricină de despartaniă», pe Ioan Moldovoĭ.

Pecete de ceară roșie.

CCCXXIII.

«1804, Octovre 26, Calimaneș.» Marincovicĭ către «frați Macateștilorŭ». Nu află cărăușĭ. «Sa știțŭ precumŭ Hagi Cos-

tadinŭ aduci miţi dan Ţara Torčasca: santŭ la Caĭmaneşŭ... Nu ma temŭ: ale noste santŭ ma fromosi.»

CCCXXIV.

Sibiiŭ, 31 Ianuar 1805. «Ilie Popovič, prot[opop] Scaunul Sibiiuluĭ», către «părintele Dometie, a cinstiteĭ şi priveleghiateĭ Companieĭ Greceştĭ funghenş den slăvită cetatea Sibiiuluĭ». S'a făcut cercetare la Braşov «prioţilor celor greceştĭ» şi s'a văzut că «nice la sf[i]nta leturghie, nice la alte rugăčunĭ numele prea-înnălţatului Înpăratŭ după cum iaste poruncitŭ nu l-ar pomeni». Eĭ nu se supun ierarchieĭ ardelene, «că afară de praznicul botezuluĭ încă de patru orĭ peste an s'ar oblici a umbla cu crucea pe la casele poporeanilor săĭ». Să nu facă şi el tot aşa.

CCCXXV.

6 Februar 1805. Nicola Ştefanu către Elisaveta, nepoată-sa. «Nu am a lungi cu alte cele, fără la 4 ţ'am priimitŭ scrisoarea ta, Elisaveto, şi cele ce-m scriĭ am înţăles. De care îm scriĭ că de la conzistorium' te aŭ despărţitŭ de bărbatul tăŭ (aferim, cinstită eştĭ!) şi pecum copii eĭ ţiĭ tu. Şi, daca este aşa şi adevăratŭ pecum totŭ eştĭ despărţită şi ţiĭ tu copii, aşa să fiĭ slobodă acum şi de la mine ca să ieĭ ceĭ 500 f[orinţĭ]..., care am dat eŭ de zestre, ca să poţ, or să-ĭ măninci, or să te chiverniseştĭ cu copii tăĭ, şi maĭ mult de la mine nădejde să nu aşteptĭ, că destulă ruşine m'aţ făcut, şi tu, şi mumă-ta. Şi, pecum te veĭ purta de acum înnainte, cinstea a ta va fi, şi maĭ multŭ să nu te numeştĭ nepoata mè, şi, daca nu-ţ va da bani, pecum îĭ scriĭ, că săntŭ la Cumpanià (de care eŭ nu crez), fiindŭcă am auzătŭ pecum săntŭ la Athanasi, şi, unde vor fi, trage-l la judecată ca să ţi-ĭ dea, dacă nu va vrè să ţi-ĭ dè cu cinste. Căce eŭ daŭ toată slobozenie ca să-ĭ ceĭ, dacă te veĭ fi despărţit cu totul de bărbatul tăŭ. Şi Dumnezăŭ să-ţ dè maĭ bună minte, ca să poţ trăi cu maĭ bună cinste după cum aĭ avut până acuma. Ačasta.

Nicola Ştefanu »

[Tradus din greceşte.]

CCCXXVI.

Sibiĭ, 7 Februar 1805. «Anghel Pecĭ, adecă Petcu, cu Iustina, soţiaa mè, din preună», arată luĭ Gheorghe Marinovicĭ că «să să încrează la tot locul, că de aztăz înnainte să nu maĭ avem... a maĭ căuta şi a maĭ cere... din socotelile ce aŭ avut... la răposatul unchiul mi[ŭ] Costandin Dumitru, anume Petcu, fiindŭcă s'aŭ cercetat toate şocotelile a daduluĭ *(sic)* şi a luatuluĭ». Scrie pentru eĭ «Ioanu Ioan Marcu, chesaricescŭ dragoman, martor».

CCCXXVII.

22 Februar 1805. Ştefan Păun către Casa Manicati. «Pănă acumu cu mergerea mea la Craiŭ[ova] am maĭ dat leĭ 107... Şi, orîce veĭ prinde pe cordovane, pe mine nu vă veţ maĭ înpărtăş[i].»

CCCXXVIII.

Prea-c[instite] cocoane Gheorghiţă, Poftindu-ţĭ totŭ binele de la milostivulŭ D[u]mnezeŭ, şi cu lacrămĭ îngenuchindŭ şi sărutîndu-ţ mînile dumitale, prea-c[instite]-cocoane, eŭ, Paraschiva care amŭ ţinutŭ pe Costandinŭ care aŭ fostŭ la Enachie Cingŭ, mă rog şi cazŭ înnaintea miliĭ dumitale ca să te milostiveştĭ şi să mă ajuţĭ, că ştiŭ că, cîndŭ moare vr'unŭ neguţătorĭ, lasă banĭ a da la oameniĭ ceĭ maĭ scăpătaţ. Aşijderea şi eŭ, ca unŭ omŭ scăpătat şi ca o văduva săracă, caz înnaintea miliĭ dumitale şi mă foarte rogŭ ca, din cîtŭ va vrea D[umne]zeŭ, şi va fi voia dumitale, să mă ajuţĭ şi pe mine cu ceva, că acuma de 3 anĭ de cînd sîntŭ cu beteşugulŭ ghihtuluĭ în picoare, altŭ nime fără numaĭ D[umne]zeŭ Sf[în]tulŭ ştie că maĭ multŭ sîntŭ pe patŭ decîtŭ pe pămîntŭ. În care beteşugŭ atîta amŭ chieltuit cu doftoriĭ, încît amŭ scăpătat, de nu ştiŭ de ce să mă apucŭ. Şi cu aceastea cu toate, prea-c[instite] cocoane, iară mă rogŭ şi caz înnaintea domitale cu lacrămĭ pănă la pămîntŭ ca să te milostiveştĭ acastă puţină a mea rugăcune cu vedearea a nu o treace, că pănă într'atîta amŭ ajuns, încît nice un ştiuculeţŭ de lemnŭ în casa mea nu amŭ, să bagŭ în focŭ.

Rămîindŭ a dumitale întru toate prea-umilită și plecată slujnică, și cu lacrămĭ în ochĭ saritînd mîna dumitale.

Eŭ Paraschiva.

În Sibiĭ, în Martie 806.

CCCXXIX.

Sibiĭ, 9 April 1806. Adeverință pentru «scrisoare care am făcut-o... prin răposatul domnul dragomanul chir Enache Ioan Marcu», pentru socoteala luĭ Gheorghe Marinovicĭ cu «răposatul unchiul nostru Costandin D[u]mitru... Am prăbăluit și ca judecățĭ.» Încetează cererile lor. «Dumnealuĭ ne-aŭ excontenteluit cu maĭ multu, care noĭ nice odată nu am avut a cere de la d[u]mnealuĭ ceva, fără cât de milostivire aŭ făcut... Iscălită cu iscăliturile și cu pecetiile degetuluĭ nostră, spre incredințare la măcar ce judecată... Anghel Pečŭ adeverez. Iustina Petcu, soțiia luĭ, întărescu.» Marturĭ nemțĭ și iscălitura luĭ Gh. Manicati, cu pecete roșie, purtînd literele: G. M. S.

CCCXXX.

23 Novembre 1806. «Anica Ghivd (?)» către «chir Dinu David, la Rămnic». Îĭ cere «ca să trimiț cufărul mieŭ care l-am lăsat la dumneata».

CCCXXXI.

13 Decembre 1806. «Ioan Ocŭnariul cel mare» către «coconul Ștefănică Părsŭculŭ» *(sic)*. «Aŭ fostŭ și jupăn Gheorghe la descărcatul buților; eŭ n'amŭ fostŭ să-ț păzăscŭ omeni dumitale... La încărcatu lor amŭ chematŭ pă dumnealuĭ Postelnicul Preda, credi[n]ceriulŭ luĭ jupăn Gheorghe, de le-amŭ făcutŭ destulŭ,—că dumnealuĭ me-aŭ zis și din gură și mi-aŭ și scris să le umplu, și eŭ ca un porcŭ de căine am făcutŭ de amŭ umblatŭ doo-treĭ zile după cară, că nu-mĭ scrie aŭ (?) destulŭ așa, să șăzŭ să mă hodinescŭ.»

Pecete de ceară neagră.

CCCXXXII.

[1807.] «Antonie monahulŭ [de la Slobozia]» către biräul Companieĭ, pentru «rămăşiţa ce amŭ să maĭ iaŭ din creda Gĭuhaneştilor», ca «nişte banĭ săräceştĭ ce sîntŭ... Nu vă bucuraţĭ a mă păgubi, că-mĭ sîntŭ foarte trebuinčoşĭ. Gîndiţĭ că vă caută odată a muri şi avetĭ şi dumneavoastră copiĭ, să ştie fieştecare că numaĭ unŭ banŭ cu nedreptate va băga în avuţiia luĭ, din ceĭ călugăreştĭ, focŭ îşĭ bagă în casă, şi nimica nu să va aleage de dînsul, şi maĭ pre urmă îşĭ munceaşte şi sufletulŭ,—că aşa zice Duhul Sfântŭ prin gura luĭ Davidŭ: «celŭ ce iubeaşte nedreptatea, uraşte sufletuluĭ săŭ.»

CCCXXXIII.

1807. Luare de *copilă de suflet.* «Cînd va pofti taică copili ca să margă la eĭ, saŭ ià va pofti, totdeauna cu ştire să aibă voe a merjă la dînsul ca la on taică, şi de aci înnainte tot taică drăpt să-ĭ să numească, precum şi este adevărat, şi, cu čă va putè, cîte odată să o ajute, ca pe o fiică a sa.» Înfietoarea e *moaşa* înfiateĭ.

CCCXXXIV.

Braşov, 11 Ianuar 1807. Anunciŭ tipărit pentru întemeiarea Caseĭ Apostol George, Ioniţă Radovicĭ Ghinoiu şi Cristian Türck.

CCCXXXV.

«Din Bălăgradu, 23 Ghenarie 1807... Stoian Chiţul» către «jup[ăn] Ghiorghiţă Mănicati», pentru moştenirea archimandrituluĭ Neofit. «Am încă doĭ pietri dă fete marĭ pă capulŭ mieŭ, şi 'ntr'o vreme tare ca ačasta, bine vedeţŭ şi dumnavostŭră cu cătă cheltulală să ţine casa, şi iaĭ încă din zi în zi slabescŭ. Fără mă jur, te rogŭ, să-ĭ daţĭ şi să-lŭ învăţaţĭ ca nişte părin[ţĭ] bun[ĭ], să unble pă cale maĭ bună, că dă la mine puţină nădejide are.»

CCCXXXVI.

Sibiĭ, 27 Ianuar 1807. Petiție cu privire la moștenirea «răpăsatuluĭ părinteluĭ arhimandrit Neofit», de la «Dumitru Preda» și «Ștefa[n] Chițu».

CCCXXXVII.

Viena, 30 April 1807. Neofit Duca [1] către Gh. Manicati, pentru un colet de cărțĭ ale sale, ce trimete la Bucureștĭ pe numele doctoruluĭ Silvestru. Salută «frățește» pe archimandritul Domentie, căruia i-a trimes douăsprezece exemplare din Eutropiu.

CCCXXXVIII.

Adecă eŭ cel maĭ jos iscălit daŭ scrisoarea mea la măna dum[isale] chir Procopie Vasilie Canusi, precum să să știe că astăzĭ i-am văndut dumisale o sută cincĭzecĭ de minee de 12 lunĭ, adecă cincĭzecĭ dezlegate și o sută legate. Ceale cincĭ zecĭ nelegate le-am tocmit un trup florințĭ nemțeștiĭ, optzecĭ de flor[ințĭ] nemțeștĭ, care fac patru miĭ de vinăr curent *(sic)*, adecă flor[ințĭ] nemțeștĭ.

Iară ceale o sută de trupurĭ legate le-am tocmit cu dum[nealuĭ] căte flo[rințĭ] 94, adecă noaozecĭ și patru de flor[ințĭ] nemțestĭ. Care suma Rf. 9.400, zic: noao miĭ patru sute de flor[ințĭ] nemțeștĭ să face. Iară cu ceale cincĭzecĭ de trupurĭ nelegate înpreună tae suma, preste tot, Rf. 13.400, zic: treĭsprezeace miĭ și patru sute de florinț nemțeștĭ. Din această sumă am priimit eŭ astăzĭ Rf. 1.400, adecă o mie patru sute arvună, banĭ gata, flor[ințĭ] nemțeștĭ, iară ceialalțĭ banĭ, adecă din suma maĭ sus pomenită, să aibă dumnealuĭ chir Procopie Vasilie Canusi de astăzĭ înnainte peste o lună de zile să-m trimiță, orĭ de unde să va afla dumnealuĭ, din Brașov, orĭ din Țara-Rumănească, Rf. 2.000, zic: doao miĭ de flor[ințĭ] nemțeștĭ, negreșit.

Iară, arătănd eŭ dumisale că aŭ venit mineaele din Timișoară, s'aŭ leagat dum[nealuĭ] chir Procopie Vasilie Canusi

[1] Dascălul cel mare bucureștean de pe atuncĭ.

să-m dea banĭ gata Rf. 5.000, zic: cincĭ miĭ de flor[inţĭ] nemţeştĭ, fără nič-o aşteptare. Iară pentru suma ce rămăne din preţul mineaelor, adecă Rf. 5.000, zic: cincĭ miĭ, pănă le va plăti, să aibă dumnialuĭ a plăti dobănda: la sută Rf. 6, zic: şasă flor[inţĭ], şi pănă peste un an să leagă dumn[ealuĭ] chir Procopie Vasilie Canusi să m dea interesul dinpreună cu capitalul, fără nič-o judecată.

Iară eŭ, Ioan Molnar, doctor de ochĭ şi profesor, mă leg înnaintea dumisale chir Procopie Vasilie Canusi ca, afară din mineaele ce sănt dator prea-sfinţituluĭ părinteluĭ Iosif, chirio chir episcopuluĭ de Argeş, 50 de trupurĭ, să nu fiŭ slobod a vinde nič-un mineiŭ în partea Ţăriĭ-Rumăneştĭ de astăzĭ înnainte. Iară, de va putea dum[nealuĭ] arăta că am văndut, să fiŭ datoriŭ a plăti dumi[sale] Rf. 30, zic: cinzecĭ *(sic)* de flor[inţĭ].

Iară cine va strica dintre noĭ, orĭ eŭ, orĭ chir Procopie Vasilie Canusi, orĭ domnul Molnar doftorul, să fie unul altuia treĭ miĭ de florinţĭ nemţĭ *(sic)* dator şi platnic să-ĭ dea celuia ce voeşte să stea contractul.

Însă eŭ i daŭ voe să le vănză dum[nealuĭ] în numele mieŭ în Ţara-Rumănească, ca să fie nesupărat la vănzare. Ačasta am întărit între noĭ cu iscălitura mănilor noastre. Scris în Sibiiŭ, în 27 de Iulie 1807.

Ioan Molnar, doftor şi professor, propria. *Procopius Vassilij Kannussy*[1].

[Copie.]

CCCXXXIX.

Vaĭdeeĭ, 22 August 1807. Maricovičŭ către Manicati. Pentru miţe. Astăzĭ plecŭ la Targŭ-Jiivu sa ardicŭ şi partea aia şi bani nu fosŭ dastulŭ: amŭ preimitŭ de la vatahu Urşonu 100 de galbinĭ... Avemŭ miţi dastula, poti pana 8 miĭ oca, a nostre, poti şi maĭ multa.»

[1] Pentru *Mineele* de la Buda ale luĭ Molnar, v. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea,* II, pp. 175, 212, 289, 377, nota 7.

CCCXL.

Turnu-Roş, 26 August 1807. Ştire despre sosirea ambasadoruluĭ prusian, baron de Senft[1].

CCCXLI.

Rămnic, 6 Octombre 1807. Ilie Mateĭ către Casa Manicati. Pentru o datorie. «Aţĭ văzut şi aţĭ înţeles întămplarea vremurilor ce aŭ fostŭ, aicĭ; acumŭ, după toate pagubele ce ni s'aŭ întămplat, să maĭ plătescŭ şi dobăndă peste dobăndă? ... Căt voĭ fi, dă cinstit[ă] casa dum[nea]v[oastră] nu mă voĭ depărta, că mult har am cunoscut.»

Pecete de ceară neagră, ruptă.

CCCXLII.

Rămnic, 23 Decembre 1807. Ilie Mateì către fraţiĭ Manicati. «Căt pentru pieptenĭ, le-am făcut eŭ căpătăĭ, şi, după nota ce me-aĭ dat-o, eŭ săntŭ dator a-ţĭ răspunde ban[i], orĭunde veĭ zăce... Zărafu Răducanu Voinescu, acelŭ cu tabacherea, n'aŭ vrut să-mŭ dea ban[i] care am dat eŭ dumitale, zăcăndŭ că i-ar [fi] dăruit-o dumneata, du[m]nealuĭ. Ţ'am şi maĭ spus dumitale. Care acumŭ să află la Piteştĭ, iar zaraf. Mă rogŭ scrie-ĭ să-mŭ dea ban[i]; pentru ce să rămăĭ eŭ de pagubă? Chir Nico, te poftescŭ roagă-te dă dum[nea]lor stăpăn[i] să-ţĭ dea zapisul mieŭ, să mi-l triimiţĭ, că l-am plătit... În ce chip va să fie acestŭ lucru, la marfă dobăndă peste dobăndă?!... Dumn[ea]lor nu săntŭ creştiĭ *(sic)*, n'aŭ văzut focu care aŭ fost asupra capuluĭ nostru[2]? Şi-mŭ voĭ face eŭ cinstea cu alt ceva către d[u]m[nea]lor şi către dumneata....

CCCXLIII.

1809. Scrisorĭ greceştĭ din Cîinenĭ de la vameşul Γρηγόριος Π. Δημάνζου, cu pecete avînd acest nume şi un înger care ţine în lanţurĭ pe un leŭ.

[1] *Acte şi fragmente*, II, p. 424 şi urm.

[2] Era războiul între Turcĭ şi Ruşĭ.

CCCXLIV.

Viena, 17 Februar 1809. «Il conte d'Ayala» către Manicati. Anunță un pachet pentru «il signore general conte di Belleval [1] in Bukorest».

CCCXLV.

«Bukarest, 20 février 1809... Le général comte de Belleval către Casa Manicati, pentru un pachet de la «Mr. le comte d'Ayala». Cere «pour quelques florins de semences de bonne qualité: ... un *fund* de haricots très grands, qui font des fleurs rouges et qui sont bons pour ornement d'un jardin, quelques dragmes de semence de navets pour la cuisine, laitues, petites raves, épinards, choux-fleurs, choux-*brokolis,* chicorées, scorcenaires, salsifis, ciboules, échalotes, quelques racines de lavande et de sauge».

CCCXLVI.

Rămnic, 3 Maiŭ 1809. Ilie Mateĭ către frațiĭ Manicati. Pentru un inel de aur lăsat acolo, «dă l-aŭ prefăcut», și «neşte piepten[ĭ]». «Şi-mŭ trageţŭ poliţa aicĭ la Rămnic, dă a vă răspunde aceĭ o sut[ă] treĭzăcĭ dă zloțĭ dup[ă] piepteni, căt şi cheltuiala ce va fi pentru inel.»

CCCXLVII.

«Fagoras, 809, Maj 31/12... Gheorghe Focşan» către Casa Manicati. «Mă rogŭ să faceţĭ bine să primiţĭ la socotiala mea f. 1000 şi să petreceţĭ la conŭtu mieŭ... Numaĭ mă rog să nu vă supăraţĭ pentru întîrzierea, căcĭ totă pricina iaste vremia și vorbele care să facŭ în multe felurĭ de chipurĭ şi vrăjbile care sînt, și s'aŭ forte stricat vînzările, dorindu pă Dumnezeŭ, cum am petrecut la alalţĭ anĭ care aŭ tretut *(sic),* aşa şi acuma întru acelaş chipŭ.»

[1] V. *Acte și fragmente,* II, tabla.

CCCXLVIII.

Bucureştĭ, 20 Iulie 1809. «Theodosie Thomaju, Polizach[i] Dum[i]triu» către Marinovicĭ, «la Şistov». «De nu veĭ găşi altu undeva banĭ, să pofteştĭ pe chir Grigorasco Deleancea, ce este la Cămărăşie, ca să-ţ găsească.»

CCCXIX.

«Vaidaeĭ, plaiu Urizuluĭ», 25 Iulie 1809. Gheorghi Maricovicĭ către Casa Manicati. «Pana acuma n'a aceputŭ sa tunga miţili la plaiu Urizu; a facutŭ targu miţiiorŭ 52 parali. Acum aştepŭ sa vii Ivaniţa Iovupali... Şi sa ştiiţŭ domnevostra sa tremetiţŭ pa chirŭ Stamatea la Valcanŭ pantrul miţi... Şi santŭ saci da scopiia la minea, cari amŭ lovatŭ da la gantarŭ, 45 sacĭ... Ma rogŭ pantru vatahu, 2 cesnuslovi pantru copii la şcola: sa fii romaneştĭ, şi 1 bričacŭ co farculiţa.»

CCCL.

Bucureştĭ, 9 Septembre 1809. Theod[or] Thoma către Gheorghe Marinoviţĭ, «la Şitov» Pentru o poliţă a «Măncăteştilor». «De o mie ce-m maĭ scriĭ, n'am pututu cunoaşte scrisoarea, şi m'amŭ temutŭ ca să nu fie fr'un meştoşig al altuĭ cuiva... Dumnealuĭ să află la Zimnicea.»

CCCLI.

Sibiiŭ, 16 Februar 1810. Chitanţă de simbrie «de la dumnialuĭ coconul Iosif Manicati Safranos», din partea «Mari[eĭ] luĭ Niculae grădinar».

CCCLII.

Sibiĭ, 26 Iunie 1810. Chitanţă pentru «avuţiia ce aŭ rămas de la răposatul unchiul meŭ arh[on] dragumanul al Canţelarii ceĭ muscăceaştĭ, chir Petru Petrovicĭ», de la Zoiţa, fiica luĭ Gheorghe Maricovicĭ.

CCCLIII.

[Brașov], 9 Iulie 1810. I[on] Rad[o]vič Ghinoiŭ către Manicati, pentru un butoiŭ trimes celuĭ d'intăiŭ de acesta, «ca sĭ-l trimeț la Iaș»; ceia ce va face, «găsăndŭ ocazion căt maĭ curăndŭ».

CCCLIV.

La 1810, Avgostu 15. Vaidaeĭ, plaiu Urezuluĭ. Să să știi evŭ Gheorghie Maricovičŭ cată banĭ amŭ preimitŭ da la chirŭ Ivanița Iovupali... La Nicola da la Babenĭ... La Mihalŭ Petrașcu ot Be[n]geștĭ, pentru miți... La Pavelŭ Poenaru ,pantru miți....

CCCLV.

Sibiiŭ, 10 Decembre 1810. Manasis Eliade către Gh[eorghe] Manicati, Viena. Despre «fiul mieŭ și nepotul d[umi]tale», care se purta răŭ.

Pecete peste hîrtie cu blason (se pare vulturul și crucea) și MN. IA.].

CCCLVI.

Sibiĭ, 27 Ianuar 1811. Gheorghi Maricovičŭ către Gheorghe Manicati, «la Bečŭ». De la plecarea luĭ, «Copaniia a nostra s'a ratacitŭ, unu da u parte, alto da alta partea... Sa știĭ, noșoli Gheorghița, și la beserca, canŭ eșŭ domneta, alta podoba este; nu este randoiala canŭ [nu] eșŭ domneta.»

CCCLVII.

Bucureștĭ, 21 Februar 1811. «Dimitrie Popovič și fiiĭ» către [ ], pentru a se lega «cîte cărțĭ sînt dezlegate la magazia mea». Apoĭ pentru «zăhar de Brașov», «pieile de vulpe care le-aŭ adus Ghiță de la Banat... Să facĭ ce veĭ face ca să le expediruești, a nu maĭ avea și pă la alte vămĭ poprelișțe... Astăz încărcăm și noĭ toate postavurile pentru la Odesa, ca să le desfacem, că aicea în mare chesatliuc ne aflăm cu toții la vănzarea mărfurilor; aicea toate

găurile sînt pline cu mărfurĭ, de niminĭ [n]'are loc, şi vănzare nicĭ de căt nu să face.»

CCCLVIII.

Τιργόζια (Tîrgu-Jiiuluĭ), 9 Iunie 1811. Στέφανος Πιπέσκος Μεδελνιτζάρης (Ştefan Bibescu, Medelnicer)[1] către Manicati Safrano. Pentru dregerea uneĭ butce.

CCCLIX.

26 Iunie 1811. Cost[andin] David către Dinul Manicati. «Noĭ, pînă nu vom răteza aice, nu o cumpără negustor[i], şi trebue să găsim legător de cărţĭ, care să o răteze, şi pîn la Avgust pot şi să dea la vama rumînească, aŭ unde veţ voi dum[ea]v[oastră] . . . Şi eŭ mă aflu călător în Craiova, şi la Bucureştĭ nu ştiŭ: putia-voĭ veni pînă la Sept[em]v[rie]. Ce dumneta aĭ făcut cu porţulanele.»

CCCLX.

Braşov, 12 August 1811. «V[asile] Obresco, L[uca?] Chiriac» către Manicati. «La 10 aceştia ce-am trimes cu carauşi de la Bunghert, cu Ion Dorna şi Ghiorghi Macaveĭ şi cu tovarăşi lorŭ, în 6 care, 20 desacĭ, cu arama vechea, aŭ tras aicĭ ll. 2.541.» Să se facă cazane: «manuşile lor sa fiia tot de arama, sa nu fiia de fer nič-una, şi ţevile lor sa fiia tot cu arama lipite, sa nu fiia cu cositor.»

[Şi altele asemenea.]

CCCLXI.

1812. Însemnare de la «Elias Nyagoy, negoţitoriŭ de la Şebeş».

CCCLXII.

Viena, 24 Februar 1812. Manasis Eliade către Gheorghe Manicati. După socotelĭ: Τὸν Βραγκοβάνον δὲν τὸν εὕρηκε τὸ γράμμα μου εἰς Βρασιοβόν, ἐπειδὴ εἶχε προαναχωρήση εἰς Γιάσι. ὁ δὲ Μητροπολίτης αὐτοκινήτως χωρὶς ὅρδινόν μου ἔγραψεν εἰς

[1] Fratele luĭ Dumitrachi şi unchiul luĭ Vodă Bibescu.

Βουκ[ου]ρ[έ]στ[ι] πρὸς τὸν ἀνεψιόν του κὺρ Σίλβεστρον ἰατρόν, ὁποῦ νά με λαβήση φιλικῶς πρὸς συμβιβασμόν· ἀλλὰ τὶ καὶ πῶς, δὲν ἠξεύρω. Ἐγὼ τὴν ἐνδεχομένην διόρθωσιν τῆς ὑποθέσεως δὲν τὴν ἐλπίζω ἀπὸ ἄλλου, παρὰ μόνον ἀπὸ τὴν ἔμφρονα μεσολάβησιν τῆς ἐντιμότητος της[1]. [Se plînge că e neajutat și părăsit cu totul.

Pecete peste hîrtie.

CCCLXIII.

[Rîmnic], 5 Maiŭ 1812. «Ștefan biv 2[ri] Log[o]f[ă]t» către un treti Log[ofăt] Stoienesc[u]. «Dă te'ĭ întălni cu Nicoliță dă la Manicăteștĭ, să-ĭ cerĭ ciasornicul ce l-am lăsat să-l dreagă și să-ĭ puie lanțu ... Să-l trimițĭ la cocona Elenca.»

Pecete roșie, ruptă.

CCCLXIV.

[1813. Listă de datornicĭ.] Ana Cĭuluĭ Voivoda ... Lina, fata luĭ Gheorghe Coră, Toma Alpi din Boiță ..., Stănuța, Ionica. Fata luĭ Gheorghe Gĭurgi, Lina, muiarea luĭ Tomi din Veștem. Nemțoica de la Bendorf. ...

CCCLXV.

Galațĭ, 1-iŭ April 1813. «Carlo Matthaeides» și Daniel Reich oferă serviciile lor Caseĭ Manicati, în comision.

CCCLXVI.

În luna Ianuarie s'aŭ trimis o carte supt pecete și cu adres la domnu Mănucate, priu acĕst căprarĭ. Să roagă cu aplecăĉune a i să da la mănă rățipis, precum s'aŭ primit acesta carte. Însămnare: Turnișor, în 13 Martie 814.

Apostolŭ, strajameșter
de la reghimentu rumănesc.

[Admirabilă caligrafie fină.]

[1] «Pe Brîncoveanu nu l-a aflat scrisoarea mea la Brașov, căcĭ avea să se ducă la Iașĭ ; iar Mitropolitul [Dosofteiŭ Filitis], de la sine, fără orînduirea mea, a scris la Bucureștĭ, nepotuluĭ săŭ doftorul Silvestru, ca să mă primească prietenește la învoială, — dar ce și cum, nu știŭ. Eŭ nu aștept îndreptarea ce ar fi să fie a stăriĭ mele de aiurea decît numaĭ de la cumintea mijlocire a d-tale.»

CCCLXVII.

[Sibiĭ, 7/29 Novembre 1814. Contract de căsătorie. Foaie de zestre:] 6 telere de cositorĭ, 1 zupşisel d[et]o, 2 tipsiĭ, 1 blid de sos deto, 2 păr[echĭ] cuţite de argintŭ, cu lingurĭ de argintŭ, 2 linguriţe de cafea, de argintŭ, 2 solniţe de cositorĭ, 2 lingurĭ d[et]o, 2 paplomă de mătase, 1 pipotă cu 4 perinĭ, 4 lepedee, 4 mease, 4 chindie, 6 serveturĭ, 5 şire margaritarĭ, 1 păr[eche] cerceĭ de aur, 1 inel.

CCCLXVIII.

[Bucurestĭ], 20 August 1815. «Mariia luĭ Ion Multea» către M[anicati]. Veĭ şti că, viind aci la Bucureştĭ, n'au vrut frate-meŭ să mă maĭ lase să viŭ îndereptu, şi miie mi-era urăt să şez aşa, m'am băgat la Brăncoveanca a bătrănă, în case. Dar eŭ mă rog, domnule, să daĭ cheile la Mariuţa, să meargă să-m străngă aşternutu di pe pat şi să-l bage în ladă, şi iar se dia cheile la dumneata. Şi, de nu-ĭ fi văndut vaca, să o vınzĭ, iar bivăliţa şi viţaoa să o ţiĭ. Şi bani să-ĭ schi[m]bĭ cu aur saŭ argint, ca să nu rămăiŭ în pagubă cu ţudulele. Şi mă maĭ rog ca să-m vinzĭ şi peile, si nu le mănci molile, să să strice. Şi pentru cele 200 de zloţĭ eŭ le-am spus, şi aŭ zis că n'aŭ nicĭ-o putere, şi eĭ m'aŭ rugat ca să mă rog de dumneata să-ĭ maĭ aştepţĭ până cătră primăvară, că s'aŭ băgat la Sichelari grădinarĭ, şi la primăvară va trimite bani cu multă mulţămită. Eĭ trăescŭ bine; numaĭ ià este cam rea de gură şi el o bate. Şi mă rog ca să am cinstit răspunsu dumital[e], ca se mă bucur. Şi la toate soţiile mele m'am închinat. Cu plecăčune, şi-ĭ dorim cu maĭ vărtos la jupăn Antonie....

CCCLXIX.

Zalathna, d. 27 Av[gust] [1]815.

Drag chir Theokar,

Doamna şpăniţa noastră, după običnuitul complomeut, să roagă ca cu venirea încoace să facĭ bine să-ĭ aduč vr'o 10 ll. de cafè, saŭ să-ĭ trimiţ. Aşişderea doamni Tiorai vr'o 6

fonț. Deč mă rog și eŭ ca cartea acasta să aibă maĭ multă omenie ca aceaia cînd am scris păntru doamna Aronița. Cu aceaște, poftindu-vă să agungeț și să petraceț Crăčunu cel grecesc cu pace și sănătate, sînt

Al Domnii Tale adevărat preatin:

Anghel.

[Adresa germană a luĭ Demeter Theochari von Stámboli, saŭ a luĭ Manikati.]

CCCLXX.

[1816] «Ilie Popovič, pro[topop] Sibiiuluĭ», către biräul grecesc, pentru «Sofiia, fata dumnealuĭ chir Nanu Zigur, neguțetoriuluĭ din Sibiiŭ», care se plînge că «domniiata o aĭ fi silind *ștante pedeum (sic!)* a să muta din casa părinților eĭ și a ședea în casă de chilin cu pomenitul eĭ maĭ sus bărbat [Enachie Demitriu de la Piteștĭ]».

CCCLXXI.

Sibiiŭ, 23/11 Maiŭ 1816. «Iuón Dimitriu Rosolja» cere a i se trimete niște scrisorĭ. «Georgie Gozsamiss, Dimitrie Bessaraba, martorj.»

Copie cu litere latine.

CCCLXXII.

[Piteștĭ, 7 Iulie 1816. «Gheorghie Steriopulu» către [Manicati].] Mult ne-aŭ părut răŭ pentru supărările ce rabzĭ de la rachieru, și după scrisele dumitale n'am lipsit ca să cercetezu pentru dănsul foarte tare; unde m'am înștiințat de la un cuvios preot cu care... de arhimandrit Tutăneanu, carele este patriotu luĭ, și din nenorocire să și rude[ște] cu dănsul, prin frate-săŭ, și că să numește Rusi, că aŭ trăit viiață cu rele cheltuelĭ, și că aŭ prăpădit de multe orĭ banĭ aĭ frăține-săŭ Gheorghie, și că acum nu are nicĭ-o stare, neavănd modu ca să plătească la un doftor bani cariĭ ș'aŭ înprumutat cînd era în prinsoare, pentru datoriia ce era către dumneata... Ienache povarnagiu n'aŭ fost nicĭ vrednic, nicĭ destoinic pentru rudeniia dumitale. Am cerut de la

dănsul în scrisu mărturiia, pentru maĭ multă adeverire, dar n'aŭ vrut să-mi dea, cu cuvănt că ačasta este înprotiva darului săŭ, fiind preot. Mi să pare că sănt destule scrisoare carea ţ'aŭ scris-o maĭ dăunăzĭ Medelniceru Dincă Brătiianu, carele este om cinstit și la mulţĭ cunoscut, dinpreună și cu ačasta a mea, ca să astupĭ gura povarnagiuluĭ; cu toate că dănsul-aŭ grăit multe nimicurĭ înprotivă mè, atingăndu-să de cinstia mea. Pentru care ieŭ de loc am și prosteluit, și, când iel să va întoarce aicĭ, va învăţa cine sănt, și ce treaptă am, și cătă omenie am. Iar, pentru Carolina, aceia îĭ era curvă, dar dănsul o vesteà ca pe o muere a luĭ; adevărul nimin[ĭ] nu-l știe. La patentile ce are, una rusească și alta nemţască, îl numesc numaĭ Ioan Dimitriu, fără nicĭ-un ţunamen.[1] Și aceste poate să ţĭ fie spre folos, fiindcă nu poate fi om de omenie, care, când să face Neamţu, când Muscal. Are doĭ caĭ pă cariĭ i-aŭ trimis la multe tărgurĭ slobode, făgăduindu-ĭ numaĭ treĭ sute de leĭ, și aŭ rămas nevănduţŭ. Ačasta este toată averea luĭ....

[Copie.]

CCCLXXIII.

Piteștĭ, 21 Iulie 1816. «Stephan Bessarab» către un «nene Nicolae». Pentru Ienachi povarnagiul. «Aflîndu-me la gazde la dumnjaluj Medelnitseru Dinke Bretjanu ..., m'am pomenit ke vine dumnjaluj Keminar Aleku Filipessku, isspravniku, schi ku dumnjaluj Medelnitseru Steriopulo schi ku Dregojessku schi alte obraze.»

CCCLXXIV.

· Sibiiŭ, 3 Novembre 1816. Expunere a luĭ Nanu Ziguri. «Și aŭ luat și pe soţiia sa cu sine, fără pat, și fără haine de drum, în vreame de iarnă, numaĭ cu bunda mîne-sa în spate, cu carea s'aŭ și culcat amîndoĭ noaptea, neavînd eĭ alt așternut, și aŭ stricat-o de tot, măcarŭ că m'aŭ coștăluit acei bundă 250 Rf.»[1]

CCCLXXV.

[1817. Cercetare în procesul Dimitru.] Nu tăgăduiaşte dum[nea]luĭ că n'aŭ mîncat costul de la mine în 4 lunĭ şi o jumătate, cu muearea sa şi cu ciledul săŭ... 10 cară de leamne, de 100 zloţ... Vorbeaşte nimic, ca un om deşperat, care cu minčunĭ vrea să trăiască şi să nu plătiască unde-ĭ dator... Să tac de slujnica luĭ, care aŭ băgat-o maĭ tîrziŭ, ca un cavalir... Cu fruştuc, cu prînz, cu cina... Bea cafè, rozolĭ şi v.n, pe lîngă mîncare, iară nu pită şi slănină cu apă ca proşti, şi aşa, dacă zice el că iaste lucru de rîs dacă am pus atîta cheltuială pe 4 lunĭ şi o jumătate, să veade că nu ştie cum să ţine casa la Sibiiŭ, ce socoteaşte, ca la Ţară, cînd să fac prune multe,—însă aicea şi acelea sînt scumpe... Ba zice maĭ încolo tot la acest pontom că el aŭ înbrăcat de noŭ şi casa mea şi casa Pačuriĭ, la vreamea nunţiĭ, şi precum că eŭ nice păpucĭ în pičoare n'aş fi avut cînd aŭ venit în casa mea. Aferim ce cavaleariŭ! Aicea nu-ĭ pociŭ zice altă decît că el însuş să face măscărič şi batjocură oamenilor, căcĭ, de-ar fi avut el atîta puteare, n'ar fi lăsat să cheltuiască Pačure la nunta luĭ... De care să-ĭ fie ruşine a vorbi, dacă n'aŭ putut el înbrăca nice pe frate săŭ la nuntă, ce i-aŭ dat hainele sale de pe trup, cu care aŭ fost el înbrăcat în Sîmbăta nunţiĭ, de l-aŭ rîs oameniĭ... Zice prăpăditu şi fălosul cel fără puteare că-ĭ cade greŭ căce veade pe muearea luĭ şăzind pe vatra mea, unde poate că ià nu va avea ceale trebuinčoasă, şi care la el, în mila cei maĭ innaltă, le-ar fi putut avea... Aŭ dus pe muearea sa acum un an goală şi dezbrăcată în vrigul cel maĭ mare prin Ţara-Rumăniască, şi ce minte slabă poartă el dacă n'aŭ putut el pitula şi un rînd de haine de ale featiĭ meale, adeca de a mueriĭ sale, cum aŭ pitulat 40 de galbinĭ fără ştirea eĭ, şi apoĭ să i le fie dat pe drum, să să înbrace cu iale muearea, să nu îngheaţă de frig! Ba putea să iae şi neşte pierne saŭ vr'o paplonă saŭ vre un ţol, să le pue în cocie cu titulă, ca să nu-ĭ îngheaţă pičoarele, şi să nu o ducă goală fără aşternut şi fără haine de drum, în vreame de iarnă, ca

un nebun... Sibiiŭ, la 16 Ghennar 1817. Smerită slugă: *Nanu Ziguri,* neguţător de la Comp[ania] Grecască, în Sibiĭ.

CCCLXXVI.

[Listă de obiecte din 1817, privitoare la un divorţ]

1 pilote..., 3 sztraje: unul nou roschu, 2 albe, jare noo..., 4 messe fajne de tissaholtz, 2 bigel-eizen, 6 tellere de portzolan cu 6 serviete, schi kutzite ku lingurile, 2 blide de kusentorju, d° pentru supa, de portzulan, 2 scatultze de portzulan pentru piper schi szare, 2 peschtire de Czaligrad..., 1 tavă de blech vapssite frumosz pentru csinsstit, 2 scatultse de portzulan pentru zachar, 1 d° dultsatze..., 2 kepenezse noj, 1 fajn de szarbatorj schi 1 maj ordiner de toate zille schi de drum, 3 palarij de matasse fajne ku kutya lor, 10 kamaschj de punze fajne, 10 parekj de izmene, 1 lajber verde de matasse, 1 d° galben de pikéth, 1 d° alb ku florj roschi de pikéth, 1 d° alb de schal ku florj roschi, 1 d° de pikéth cu varzsi roschi, 1 d° de karton ku varzsj albe schi roschi, 4 d° maj ordiner, 16 kirpe de batist pentru grumazj, 8 forhémete albe fajne, 1 kirpa pentru grumazj schi 1 forhémet, negre, 2 parékj de nadrazsj de anginét, 1 pareke d° de mansester vinétzj, 1 kamasche de matasze turtsaszke de Czaligrad, lunge, 1 pareke de jzmene, d°, d°, 1 buktsa turtsaszke infaschurate..., 1 hamaili de arzsint kare poarte jkoana la drum intrinsza, 1 darab de 22 de kotzj de karton pentru inbrakarja szkaunelor kare ljam fakut..., 1 darab überzuch de karton maj ordiner pentru akoperirja szkaunelor, 1 kaput nou, 1 pareke de hamurj de kaj ku czinte de arama, ku frine schi hetzurj de matasse schi ku tot takimul lor, 2 schele ku frine, 2 trajszte de kotsye, 1 pareke nadrazsj de flanél pentru jarne, 3 rekele de flanél fajn d° d°, 4 parekj de csizme noo, 1 féder-messér, 1 jkoană a luj Szfântu Nikolaje..., 2 parékj de strimfj barbateschtj, 6 kipurj, 2 sztikle, 1 de kop, alta de fele, 2 pachare.

Szibij, 19 7br. / 18 8br. 816. *Jenake Dimitriu Russi.*

CCCLXXVII.

[25 Februar 1818. «David Paun» către Costandin Manicati.] Într'adinsŭ să trimisă acestŭ slujitor cu această scrisoare către dumnata, din care scriŭ dum[i]tale pentru aceste cărţĭ, că, de să vor afla la dumnata, bine, iar, de nu, va merge chir Scarlat, omul dum[i]tale, la domnu Molcărŭ saŭ la Bartu tipografu, ca, de să vor găsi aceste cărţĭ care le aratŭ anume ce fel de cărţĭ să fie, şi cu trimisul acesta să să cumpere, şi să mi se trimiţ[ă]. Şi, căţĭ banĭ să va da pentru aceste cărţĭ, mă veĭ orăndui unde să-ĭ trimeţĭ, saŭ în priimirea vătafuluĭ în Căinenĭ, sau eŭ, găsind ucazion, în grab[ă] iĭ voĭ trimite aciia la Sibiĭ. Dar aşa mă rog, găsindu-se aceste cărţĭ, să să trimeaţă în grabă, fiindcă sănt poftite de dumnealuĭ Sărdaru Nica, sameşul acestuĭ judeţ, şi aşa socotesc că să vor găsi aciia... Arăt ce fel de cărţĭ să fie:

2 tacăme minie de lună, în 24 de stur; fieşicare mineĭ pe o lună; care să cuprinde pă 12 lunĭ aceste minie.

3 molitvelnice [adaus: f. 14; din Sibiĭ *(şters)*, Blaj].

3 catavasiere [adaus: f. 5; de Sibiĭ].

3 minie de cele marĭ, cuprinzători un miniĭ peste tot anul. Aceste cărţĭ, rumîneştĭ să fie, şi de Buda.

[Pe V°:] 1818. David Paun. Rămnic, 25 Februar pr. Răspuns, 1 Martie, precum că mînie *(sic)* nu să află, aşijderea şi celelalte cuprinzătoare, de Buda, ci numaĭ de Blaj şi de Sibiĭ, şi 1 molitvenec de Blaj, f. 15, 1 catavasier de Sibiĭ, f. 6.

CCCLXXVIII.

Sibiĭ, 27/15 Maiu 1818. «Elena, văduvă a răposatuluĭ Naşto Dimitriu», dă chitanţă pentru partea eĭ din moştenirea archimandrituluĭ Dometie.

CCCLXXIX.

În Sibinŭ. H. Costanŭdinŭ Manicati.

În Timişară; 1819, Martŭ 21.

După cumŭ m'aŭ scrisŭ chirŭ Timoteĭ ca să trimetŭ unu sacŭ cu făină de Aradu, amŭ trimesŭ cu cărăuşu anume Achim

Balanu de la Topărŭča, și trimițŭ făina înŭ pace. Să-ĭ dațŭ penŭtru chirie f. 5, alŭte nimică. Și pofŭtescŭ Înŭviera Domŭnuluĭ Hrisŭtosŭ la mulŭțŭ anĭ cu sănătate. Și rămanŭ de bine voitorŭ:

Gheorŭghe Trombițas.

Nota: 117 ll. făină, 1 sacŭ și hararu.

[V°:] În Timișoră.

Dumnaluĭ H. Costandin Manicatis, Sibinŭ.

CCCLXXX.

9 April 1819. Mărturie de la «privileghiata Companie a Grecilor», pentru Șerban Grigorie, care e «în bolta comembruluĭ nostru Hagi Constantin Pop: maĭ întîiŭ adecă ca besel *(tyro)*, după aceaia, precum și acuma, după obiceaiu negustorieĭ, ca fečor de boltă, — iaste născut în Ținuturile turceștĭ *[șters:* din părințiĭ grecĭ], a se fi purtat totdeauna omenească, precum de la un negoțitorĭ cinstit se pofteaște».

[Și latinește.]

CCCLXXXI.

1820. Socoteală a luĭ David Păun, care trimete o plată în: «# olandezŭ, funducĭ și rebiale, mahŭmudia[le], neasfiele, ruble, sfanțihĭ găurit, sfanțihĭ nigăurit, pitacĭ».

CCCLXXXII.

1820. Raport al Companieĭ către «inclytum militare regimen coronense», care făcuse o întrebare cu privire la negoțul ardelean.

Bumbacul se aduce din Turcia, de se lucrează în patru fabricĭ greceștĭ din Brașov și în alte locurĭ. «Et partim album, partim vero in fabricis coronensibus hidvegiensibusque rubro ac caeruleo colore tinctum, partim textum, ac praeprimis in vestimenta muliebria *fote* nuncupata effabricatum in pari magna quantitate ad ditiones turcicas reportatur.» Tot așa lîna, din care se face postav de Brașov, «petaso similiter», șnururĭ de Brașov, foarte multe, «stragula et diversa vestimenta valachica, tam Coronae, quam

in adiacentibus regionibus in simili quantitate et taliter effabricatae lanae rursus in ditiones turcicas referuntur.» Pieĭ de vacă și de capră, din principate, pentru hamurĭ, curele, cizme, «effabricatae et confectae rursus, haud in exigua quantitate, revehuntur in Valachiam.» Funiĭ de cînepă se aduc «praecipue e Moldavia et Polonia... Lagenae in simili quantitate.» Cară, tot așa; mobile, foarte multe. Fierărie: «a tempore tamen, quo eius pretium elevatum est, in minori quantitate exportatur, ex ratione quod e Russia leviori praetio reperitur». Sticlărie de la Porumbacul-de-sus, Arpaș, Cîrțișoara și Biclad, și din Secuime. Hîrtie de Orlat, Sibiiŭ, Cîrțișoara, Bogata și Brașov. Apoĭ mărfurĭ «sub titulo *brașovenie*», cerute maĭ ales la Bucureștĭ. Plumb, vase de lut,— multe,— pieptenĭ de corn, *pollentae* secuieștĭ.— Din Turcia se aduce: bumbac, pieĭ, măsline, untdelemn, care «servit usui fabricantium et opificum in tingendo praeprimis gossypio», orez, cafea, migdale («raro»), portocale, lămîĭ, migdale («non in magna copia»), pește sărat mult, porcĭ îngrășațĭ, vinurĭ, «pro usibus incolarum, praeprimis ad limites degentium». Plîngere contra beșliilor turcĭ și vătafilor noștri.

CCCXXXIII.

26 Februar 1820. «Mariia luĭ Ion Munteanul» cere a i se da 250 flor. nem.

CCCLXXXIV.

Bucureștĭ, Iunie 1820. Andreĭ Palaiologos către Companie. Nu li poate afla dascăl cu 2.000 de leĭ pe an,—abia cu 2.500.

CCCLXXXV.

Sibiiŭ, 27 Februar 1821. Episcopul Moga dă chitanță pentru 300 de zloțĭ, «cariĭ arhimandritul și parohul cinstiteĭ Companiĭ greceștĭ de la Sibiiŭ, părintele Dometie, pînă era în viață i-aŭ închinat ca un făcătoriŭ de bine și bun părinte neamuluĭ romînesc neunit din Ardeal, pe seama rădicăriĭ caselor de ep[is]c[o]pie și de bogoslovie aicĭ în Sibiiŭ..., spre vecĭnica pomenire a răposatuluĭ în Domnul arhimandrit, căruia și pentru

rugăciunile neamuluĭ romînesc să-ĭ facă odihnă Domnul întru viața de vecĭ».

CCCLXXXVI.

[Nagyag, 16 Mart 1821. Bakovay către Constantin Lützo.]

Dare, bátetye szinetátye, tse fel gye pátriote jest, ke leszasz pe un musztián szetz predąze Czáre-Rumunyaszke ! Dutye sie munel afáre, si tye fo Voda, apoj me fo si pe minye vo un Logofett, apoj tze vetz tráj, ku .Turku lesznye tyaj potye inpeka ; numay tremetye multye punge ku bány. Pagube ke nuntz jeu pope, sze tye spovedesk jeu : álmintyere tyás legá jo gye fetye si gye mujér, pekum aj foszt pone akuma legát : si drákul ar pliuse de mila dumnyetále....

CCCLXXXVII.

Cu acastă plecată mia scrisoare daŭ dumneavoastră, maica dragă, în ştire că păcum eŭ fiiul dumnavoastră m'am foarte săturat de lumia acastă, că, fiint săntem lipsițĭ de toate; aşa dară să facețĭ bine să iertațĭ şi să mă blagoslovițĭ, că eŭ am plecat să-m cerc norocu : orĭ că nu mă maĭ vedețĭ, orĭ că oĭ veni norocit,—după voia luĭ Dumnezeŭ. Numaĭ atăta mă rog ca să vă ierte Dumnezeŭ păcatele ce avețĭ. Nădejdea la Dumnezeŭ, şi să vă rugați luĭ Dumnezeŭ, căcĭ, cine am să-m ajute : Maica Precista şi I[su]s H[risto]s. Şi voĭ înştiința unde mă aflu eŭ maĭ bine şi curat. Numaĭ mă rog şi iară mă rog, avețĭ nădejdea la Dumnezeŭ, că mare milostiv iaste Dumnezeŭ. Şi rămănețĭ sănătoşĭ.

16/28 Martie 1821, aŭ plecat din Sibiĭ. — *Margariti Gheor[ghe] Margariti.*

CCCLXXXVIII.

Prea-vrednice patrone al ep[i]sc[o]pii neunite din Ardeal. În pace, întreg, cinstit, sănătos întru zile îndelungate, patronindŭ lejiĭ creştineşt[ĭ], care să întăreaşte prin patronia ce bine aĭ voit a o lua asupră, toată eparhia neunită a Ardealuluĭ de la inimă pofteaşte să petrecĭ!

Eŭ, când am primit pre lăngă cvietanție miea de zloț de

la Domnia Ta pe sama rîdicăriĭ şcoalelor şi a ep[i]sc[o]pii aič în Sibiiŭ, atunč am fost lăsat şi altă cvietanţie, de 300 zloţ, de la răpăosatul în Domnul frate şi arhimandrit Dometie,— D[o]mnul să-l odihnească.

Mă rog să mi să trimiţă înnapoĭ aceaiaş cvitanţie, pintru să nu să facă cumva zăuşală maĭ nainte de primirea banilor. Cu aceastea sănt al D[o]mnii Tale gata spre slujbă:

Sibiiŭ, 26 Avgust 821. *Ep[i]sc[o]pŭ Vasilie Moga.*

[V° :] Prea-cinstituluĭ domnuluĭ birăŭ, birăŭ al Companii greceşt[ĭ], chir Constantin Manicati, cu blagoslovenie, aicea.

[Pecete pe ceară roşie cu legenda: «Basil. Moga episc. graec. rit. non unit. Transyv.», iar în mijloc, supt coroană şi înger, un blason cu cruce.]

CCCXXXIX.

1822. Petiţie de la «Eleni Nicola Patsura, Sofia Nano Siguri» contra frateluĭ lor, care nu pune «makar o krutse de piatre» părinţilor, dar «fátse petrekanij, mésze ku musitse; inke kieltueste intre atsészt vremur, unde ej ku avere fak ekonomia la tate; zoake kértzile din greu, dupe kum auzim, si sztepeneszte ku puterea toate tsele putzine ale perintzilor nostri»

CCCXL.

[1822.] David Păun către C. Manicati. «Iată trimesăĭ socoteala a hărtii şi a părţălanurilor ... 205 taiere *(sic)* de părţălon ..., 45 de confeturĭ, 19 de fripturã, 24 de čorbă, fără căpace, 7 castrone de rasol cu căpace.»

CCCXLI.

1822. Petiţie a luĭ «Michael Nanu Siguri», pentru judecata cu surorile.

CCCXLII.

[«Craeova», 29 Octombre 1823. «Vasili Pavlovicĭ» către «Gheorghiţa Măncati Şofran.] Fiindŭ bolnavŭ, şi alta, cu multa cercetare ce facura şi facŭ că sudiţ, amŭ totŭ adestatŭ ca sa vadŭ cumŭ rămăne traba; de care acuma vedemŭ că

unii sentŭ cunoscuţĭ de sudîţ, iară alţi nu. Noĭ săntemŭ treĭ fraţĭ carĕ avemŭ o casă, o negostorie şi, dinŭ multe cercetărĭ totŭdeună şi supărerĭ, că avemŭ acaretur[ĭ], eŭ şi Raĭco ne am aşezatŭ la oreduiala ţeri, dară fratele Vela, fiindŭ becherŭ 'şi maĭ tinar, le am lasatŭ suditŭ, fiindŭ era cunoscutŭ şi de către cinstita Aghenţiia cu patenta la măna. Că i s'aŭ scosŭ de mulţĭ anĭ prin hanteru cinstit cheseĭ a dum[isale] jupun Hagi Costadînŭ Popŭ. Care şi acuma traga nadejda dupe rugacune ce rugase pe coconu Zafrachi că cu mergera dum[isale] la Bucureşte să-lŭ arete la domnu Aghent. Şi, ce aŭ facutŭ, nu ştimŭ. Văzŭ că acuma îlŭ apuca de birŭ; aşa dară nu rămănemŭ nicĭ-unu suditŭ, a puta plăti după cumŭ plătamŭ cinstit Cumpene. Dară, poftindŭ a rămăne fratele meu Vela în locu meŭ la cinstit[ă] Cumpaniia, ni osteni şi i arata cu vr'o doo slove către cinstit[a] Aghenţie, şi cinstita Aghenţie va arata lă Vistieriia a nu-lŭ supăra aice de birŭ, fiinŭcă au platit şi plateşte şi acuma lă cinstit[a] Cumpaniia. Şi, cum aŭ plătitŭ păna acuma pentru noĭ cinstita casa jupunuluĭ Hagiu, şi de acuma înnainte vomŭ ruga şi vomŭ poft[ĭ] pe alţiĭ prietin a nu maĭ supera pe dumnalor. ..

CCCXLIII.

Sibiiŭ, 30 April 1826. Moisi Fulea, «naţ[ional]-director», aminteşte Companieĭ că dascălul eĭ este de acum înnainte supus direcţieĭ sale, şi cere a i se arăta ce calificaţie are.

CCCXLIV.

1832. «Episcopul Vasilie Moga» către birăul Companieĭ, pentru «sărindare, şi sărăcuste» ce iea archimandritul grec, de la Gura-Rîuluĭ, «ca cînd tunde cineva oilea altuĭ păcurariŭ».

CCCXLV.

9 Mart 1833, «că[lindariŭ] noŭ». «Alexandru Gavra, crăescu al preparandieĭ romîneştĭ din Arad p. o. profesorĭ», propune uŭ «plan după care să vor tipări nişte cărţĭ rumîneştĭ», printr'o «ortăcie, care are 4 scopurĭ: a) a tipări cărţi Rumî-

nilor spre folos; b) a lăţi lumina cunoştinţi; c) a îndemna pre ceĭ învăţaţĭ spre alcătuirea cărţilor; d) a mijloci cu cărţile o neguţătorie foarte roditoare, în care nicĭ de cum poate omul să păgubească, ma din potrivă cu bună seamă poate nădăjdui că împrumutaţi săĭ banĭ nu vor fi nicĭ într'o primejdie, şi că foarte bun căştig îĭ vor aduce.» În ea intră «orĭcare naţionalistŭ de cinste».

Lista cărţilor: «Ulisse, Corăbierul cel d'intiĭ, Pepelia, Lucreţia, Marmontel, Framenturĭ de la obagie, Starea Rumînilor din Ungaria de la întoarcerea preparandieĭ, Gheografia, Palid cel verde din Veneţia, Arătarea naşteri luĭ Huneadi, Aritmetica memiorealä».

Propune îndeplinirea acestuĭ plan Companieĭ Grecilor.

CCCXLVI.

Sibiiŭ, 16/28 Maiŭ 1841. Mărturisire de datorie de la «Stanŭ St. Popovicĭ, vremelnicie birăŭ», după o adresă a Băncii Naţionale «cătră prezidium Companii Grecilor aicĭ». «Chizaşĭ iscăliţĭ: chirŭ Nicolache Guma, Grigore Matheiŭ, Fotache N. Leca, Stefanŭ Zaharia, Gheorghe C. Dimitriu, Nicoliţa G. Marinovicĭ, Gheorghe Zahariia».

CCCXLVII.

Sibiŭ, 4/16 Ianuar 1847. «Mihail Zigură, birăul ch. cr. Cumpănii greceştĭ», către protopopul Ioan Moga. Refusă a da «sămădaşul bisearici». Compania corespunde în materie de taxe direct cu Guvernul.

A N E X E

I.

Documente făgărăşene din archiva bisericii neunite.

I.

19 Decembre 1772. «Conșiștorium din Făgăraş, de liağa grečască neuniţĭ, dinpreună cu părintele nostru protupop Bucur sin ieromonah Ştefan, fiind noĭ adunaţ la casa dumnialuĭ jup[ănu]luĭ Enachie I. Arpaşi, niameş», arată că jupînul Ioan Pătraşc din oraş a cerut ca fiul săŭ Gheorghie, «care este la un sat, la Berča», şi are în Făgăraş «case şi moşie», să fie preot aicĭ. «Dară noĭ, năavănd acì la Făgăraş biserică, şi mergăndŭ noĭ la alte parte la biserică, la Gălaţ, peste Olt, în varmăghia Biligraduluĭ, n'am cutezat, de maĭ mari noştri, ca se primim, nefiind biserica la oraş, şi, fiind acolo la Gălaţŭ şi alt preot, nu poate încăpea şi al treila, şi noĭ de apia am căpătat cu multe ostenelĭ a reposatuluĭ preasfinţitu Vlădica Dionisie Novacovicĭ, de n'aŭ dobăndit ačastă mile de la comisia crăiască ca să avem un preot la Făgăraş, de vrama lipsi *(sic)*, ca se nu ne moare copii nebotezaţ şi oamăni neispovăduiţ şi necumenecaţĭ, de n'aŭ dat preot la oraş şi ne l-aŭ rănduit preosfinţitu cu preotu nostru ca să mercem acolo la Gălaţ la rugă, dinpreună cu preotu, şi s'aŭ făcut ca să aipă şi rănd acolo la biserică.» Dacă dobîndesc voie de biserică la Făgăraş, «l-om primi cu condiţie bună: nu va hi altu maĭ dinteĭ, fere Sfiinţia Sa, ca, văzin[d] şĭ noĭ che-ĭ copil de oraş, şi avănd case şi moşie la Făgăraş, şi aŭ slujit la oraş de aŭ fost dascăl la biserică, şi cu învăţătura copiilor, şi s'aŭ purtat cu cinste şi cu omenie,

numaĭ, întrecăndu-se vremile, s'aŭ înstreinat şi Sfinţia Sa, ca un om de lume, de părinţ[ĭ] şi de fraţiĭ Sfiinţii Sale». Iscălesc: «protopop Bucur Făgăraş, eŭ Gheorghe Corodi, arăndaş, Enachie I. Arpaşi, niameş, eŭ Ioan Mate, niamiş, Gheorghie Fuşte adeverez, eŭ Neculae Gheorghi, Văsălachie şălariu, eŭ Iordachii Petru, Νηκῶλας Φητῶci [=Fitoche], Enachie Dima adeverez, Pană, gociman, şelarĭ; eŭ David Gorgonea, timariŭ».

II.

Sibiĭ, 14 Novembre 1780. «Ghedeonŭ Nichiticĭ» către protopopul Bucur din Făgăraş, pentru «moartea luĭ popa Dumitru din Paloşŭ».

III.

[Făgăraş], 24 August 1783. Popa Gheorghie Pătraşcŭ se îndatoreşte către protopop şi «neguţătorĭ şi coratorĭ» şi «orăşanĭ din cinstitele ţăihiurĭ şi alţiĭ de opşte», a fi preot la eĭ, neunit. «Eŭ, aŭ de faţă, aŭ după dos voiŭ fi cu toată direptatea. Aşijderea să nu fiiŭ slobod a mă duce din oraş fără ştirea protopopuluĭ loculuĭ, nice protopopul loculuĭ, mergînd în vre o treabă, să nu preagete a mă înştiinţa. Partea dascaluluĭ să nu să închiză a nu i să da. Aşijderea pre cinstiţiĭ orăşanĭ mă voiŭ sili a le da titula şi cu toată sîlinţa, după hărniciia lor, nu o voiŭ împiedeca.» Altfel, «să fiŭ lipsit de toată preoţiia».

IV.

Sibiĭ, 5 Septembre 1783. «Ioan Popovič, vicariş neuniţilor», arată că popa Gheorghe Pătraşcŭ, numit de Novacovicĭ şi trecut la «ep[i]scopul Făgăraşuluĭ», s'a întors la neunire.

V.

30 Iunie 1785. «Fiind dumnealuĭ chir Pană Borşoş, care maĭ jos să va iscăli, în cinstitul oraş Făg[ă]raş, cu în prilejul negustorii a merge la Bănat, şi cinstiţiĭ orăşan[i] de rituşul legiĭ greceştĭ avănd a da o sută şi cinzecĭ de florinţĭ ungu-

reştĭ uniĭ nepoate aĭ dumnealuĭ, Bălaşica, fată cinstituluĭ Achim Bădălachie şi cinstitiĭ surori dumnealuĭ, Năstichiĭ . . . Cinstiţiĭ orăşanĭ, căpătăn[d] milă înpărătiască să-ş facă biseric[ă], şi neavănd loc, aşa cu schimbul . . ., aŭ pus sf[î]nta biserică pe funduşul dumneal[uĭ] . . ., care funduş şi casă l-aŭ cinstit maĭ nainte cocoani Bălăşichiĭ, nepooateĭ bune de sor[ă]»: 150 de florinĭ i se dase; aceştia i se asigură. Iscăleşte: «*Pană Ianăş Borşoş,* contentŭ» (pecete neagră).

VI.

Sibiĭ, 2 April 1786. «Ghedeonŭ Nichitičŭ» către protopopul Bucur. «Fiindcă în pricina Ani dinŭ Canta, avută cu Gheorghie Dragovičŭ şi trăctăluită înnaintea forumuluĭ protopopescŭ al Făgăraşuluĭ . . ., aŭ eşitŭ că Gheorghie Dragovič să fi înşelat pă Ana cu oareşcare scrisorĭ, precum să fi fostŭ muritu bărbatulŭ eĭ cel d'intăĭ, Dumitru Părţache», — se porunceşte să se trimeată actele.

VII.

Sibiĭ, 29 Iunie 1786. Episcopul «Ghedeonŭ Nichitičŭ» către protopopul Bucur, vestind rescriptul imperial «pentru litiile saŭ umblarea în zilele praznicelor la prapor».

VIII.

16 Octombre 1786. Învoială cu Gheorghie Corodi, pentru 200 de florinĭ ungureştĭ luaţĭ «întru facerea sf[i]nteĭ biseariciĭ neuniţilor din Făgăraş . . . Ţiind d[u]mnealuĭ o nepoată fiastră, anume Sanda, fată luĭ Văsălachie Breazuluĭ, fečoruluĭ răposateĭ jupîneasiĭ Sandiĭ, soţii d[u]mnealuĭ, adecă fiind acastă copilă cucearnică, ascultătoare şi cu dreptate, să o ţie pînă o va creaşte şi o va şi mărita; căriia i-aŭ făgăduit d[u]mnealuĭ č[institul] jup[anul] Gheorghie Corodi că o va înzestra cu u. fl. 200; care făgădaş l-aŭ şi dat d[u]mnealuĭ pe lipsa sf[i]nteĭ bisearicĭ, — venind vremea copileĭ de a să căsători, şi dîndu-ĭ D[u]mnezeŭ noroc, şi vrînd a să întemeia în găzduşag», — biserica-ĭ va da baniĭ. Iscălesc: «prot[o]popŭ Bucur, Pană şelar, gočman, Vasălachie şelar, popa Gheorghie Pă-

trașc[u] paroh, Ioan Copăčan, Andreĭ Șivaillovicĭ, al n[eu-
niților] Făg[ărașuluĭ] normalis dascalŭ și reghiușŭ, Vasălachĭ
Nierghiș, Ioniță Isar».

Pecețĭ

IX.

10 Ianuar 1787. Diata luĭ Pană Nergheș și a soțieĭ luĭ,
Catrina Petcu. «Ce mi-aŭ dat Dumnezeŭ și am agonisit de
atunča încoace cu soțu-mieŭ, am agonisit amăndoĭ, că aŭ
fost găzdoe bună și aŭ tras în direptate cu mine . . . Casele
din ulița Chiș-Gălaț mi-aŭ rămas mie de la părințiĭ mieĭ . . .,
și, maĭ deregăndu le noĭ amăndoĭ, s'aŭ întămplat de aŭ ars . . .
Să mi să facă pe urma mea îngropara m[e]a ca la un ne-
gustor de cinste, treĭ pomen[ĭ] frumoase și treĭ serindare . . .
Mintía a de anglíe și sucna cu șurțu de anglíe, cu chipce
și spigelele și brău el de argint, al dumnăeĭ, și o periache
cerceĭ de aur.»

X.

Sibiĭ, 10 Mart 1787. «Ghedeonŭ Nichitič» către proto-
popul din Făgăraș, pentru o greșală în lista germană de
serbătorĭ, trimeasă din «Beciŭ».

XI.

Deva, 9 Iunie 1787. «Ghedeonŭ Nichitič» comunică pro-
topopuluĭ Bucur din Făgăraș o măsură relativă la conscripție
(«numărul fameliilor»).

XII.

28 Mart 1791. Mărturie de notar că Niergheș Pană, cura-
torul bisericiĭ neunite din Fagăraș, din «ulița Grecilor», «cu-
noscînd lipsa strimtoriĭ înprejurul bisearicií, maĭ vîrtos de
către curtea și grădina d[u]mnealuĭ, aŭ voit și aŭ dat în
lungul heiuluĭ din uliță pînă în fundul grădiniĭ . . ., din
parul garduluĭ veichiŭ . . ., încă doĭ coțĭ din lățimea fundu-
șuluĭ». Marturĭ străinĭ, și aceștia: Gheorghe Corodi, Vasăla-
chie Nierghieș celŭ tînărŭ, Dumitru Iarbă, pop[a] Gheorghie

Fogoroşi, nemiş, Toma Ioan, Vasălachie Focşanŭ. Scrie: «Andreĭ dascalul bisearicii».

XIII.

4 Maiu 1791. «S'aŭ rînduit dumnealor jup[ăn] Iacovŭ Bălanŭ şi jup[ăn] Ioniță Purcelea, ca să strîngă baniĭ ce s'aŭ făgăduit de la norod; ... Gheorghie Corodi pleititor, Ioniță Isarĭ, Vasălachie şelariul cel tînărŭ, Ioan Copăčanulŭ, Mateĭ Roşa, Gheorghie Fogoroşiĭ, Ioniță Purcelea, Şerbanŭ Rîureanulŭ, Nicu Mănişorŭ, Ghiță Edeveşi, Gheorghie Crastaveate, Pătru Vaşarheianu, Gheorghie Şohanu, Marcu Rîureanu, Toma Strugariul, Iacovŭ Bălan, Enachie Arpaşiĭ, David Cozma, Dumitru Tarba, Ioachimŭ Bădălachie, Ioan Munteanul, Cornilă, Jojii Iorga, Iosifŭ Munteanul, Gheorghie Zmîntînă, Radu Murăşanŭ, Axentie Comănariulŭ, Ilie al Vişiĭ, Gheorghie Moldovanu. Banĭ gata aflațĭ la jup[ăn] Corodi de la Țîrcă, din suta ce aŭ dat... 1 săculeț în care sînt banĭ gata, din luminĭ. Are să dea jup[ănul] Vasălachie Nerges cel tînăr.»

XIV.

Făgăraş, 7 Novembre 1792. Învoială a unuĭ al doilea preot neunit al «slăvituluĭ oraş Fagăraş», față de protopopul Gheorghie, «de č[institul] curator, de č[instițiĭ] neguțători». 1°. Nu va trece la lenire; 2°. Va fi «zmeritŭ, blîndŭ, plecat, cucernicŭ, negîlcevosŭ, nepricinuitorŭ, întru nicĭ-un feliŭ de zminteală aŭ scandelă, arătîndu-mă ... de beție, de înpreunarea cu ceĭ bețivĭ feritorĭ şi 3°. Va împlini slujba regulat. «Şi iarăş la toate strigările şi lipsele de orĭce felĭ de slujbe ale noroduluĭ a aceştiĭ parohĭ nu mă voiŭ lenevi, nu mă voiŭ trîndăvi, nu mă voiŭ mări, ci, precum la bogațĭ, aşa şi la săracĭ, pănă la ceĭ maĭ de josŭ, îndată voiŭ sări şi voiŭ mearge, or zioa, orĭ noaptea, maĭ alesŭ la botezurĭ, la cumineeat, la vremĭ întîmplătoare, aşijderea şi la altele.»

Pecete roşie, cu coroană şi stele.

XVI.

Făgăraş, 8 April 1795.

Cercetare «in kassa gotsmanului sup. Enakje Fogarasi»› în causa «dumnaej supenessi Szemkutsi Vesselyoai» cu jupăneasa «Theodora szotzia dumnalui sup[anul] Enakje Arpasi».

«Prekum ke dumnajei supenjassa Thodora, szotzia dumnalui supenului Enakje Arpasi din Fagaras, fiind tinere si de kurend meritate, au jesit in bisserika la myr, la anafore, la evangelie si la jkoane innaintja nurori mele, fiind nora me mai betrine, ku kopij kessetoritz si meritata de 20 de any si mai bine, si jeu dupe carakterul mjeu si al norori mele stiind si kum purtem toate greutetzile, mare csude mau asunss, si prekum tokma si akum Luny a doa zi de Pasty a inpinss de la evangelie pe noru-me si pe alte supenesse, atunts jeu, ne may putind rebda, jam ziss: ke fere de kale au fekut, pentru ke nu de csinsste tselor mai betrine, si sse sse omenjásske de atsi innainte, ke nu va fi bine, de va mai inpindse pe noru-me si de-i va mai pesi innainte. Si de atunts in toate zilele, in bisserike si in ulitze, jmy tzine drumul, si ne okeraste, ku supunul dumnajei din preune, zikindu-my sztrigóaje si mujere de rusine si nora-me jesste fate de kalik, si din niminja, si perintzi jei jau murit prin gunoaje, menkatz de peduky. Jeu stiu ke ssint supenjásse de csinste, si noru-me jesste kopil járes din oameny de csinsste, si înssess ja jesste de csinste, si ssintem gazde, kare purtem toate rindujelele ku csinsste, si okerile atsesstja nu putem rebda. Pentru atseja ku pleketsune me rog ka mai intej szemy hoteritz rendul merdseri nurori mele in bisserika dupe betrinetzele si vrednitsia jei, la tsele bisseritsesty. Al dojlja sze-my datz adeverintze din tse sau intseput atsesstja si kum mau okerit, fiiindke toate bisserika au vezut tsele din biserike si tsele din ulitze, ca ssem pots dutse lukrul in vég unde sse kade sspre kepetarja csinstei mele.»

Cealaltă răspunde că «innaintja nurorii lui A. totde-

una va merdse, ke isse kade, járe de sztrigoaje nu j-am ziss jeu, tsi barbatul mjeu jau ziss dupe gura altora, si jare va grei orj-kend; jare, de nui platse, sse asstupe mai entei gaura de unde au jesit vorba atsassta.»

Mărturiĭ: «Mariutza szotzia lui Gjörgje Golja szpune fere surement ke, szerutind S. Evangelie innaintja nurori lui A., nu ssau intorss innapoi ka alte supenesse, tsi au merss mai nainte si sau fekut lok cu kotele pintre A. si pintre nepoatessa Zoitze».

«Marinitsa Joksenoaja fere suremint szpune: ke asa au vezut pe I. sserutind evangelia innaintja nurori lui A. si nu ssau intorss la lokus, tsi au merss mai nainte pintre A. si pintre nepoatessa si sau fekut lok ku dossul sseu inpingind pe A.»

«Supuniassa Mariutza Gjórgitzoae, kare fere surement sspusse: jeu mjam pezit rindul si rugetsunja me, alta nu stiu nimik.»

«Marika lui Nikolajie Boratos: nimik.»

«Marinitsa Ontsoae: nimik alte, fere numai atsassta am auzit pe kokoana Zoitza zikind: ke nu mau inpinss pe mine, ke jar fi sserit keitza din kap.»

Decisie: «Atsesst lukru el ssokotirem a fi fere de tsinsste, fiind ke in szfinte bisserike sse kade szmerenie, plekare si rugatsune, jare nu as keota inneltzare si merime ssau tsarta. Pentru atseje am aless ka J. sses tsare jertetsune de la A. si de atsi innainte sse sse omenjásske si sses tzie rindul, járe innaintja actritzelor sze nu indrezniasske la nitse un fely de rindujále bisseritsásske, ke intrált kip va urma sspre kanon greu, care va veni sspre nepletsere, jare, inkituj desspre pornirja geltsevei in bisserike, ssau sudekat gloabe J. si A. kite 2 ll. csáre, kanon bisseritsesc, jare, desspre tsele afare din bisserike, sse rindujessk la sudekata csinstitej table, neputindu-sse inpeka si desspre atseja.»

XVI.

2 Novembre 1796. Contract «înnaintea dom[nuluĭ] directorŭ alŭ şcoalelor neunite naţionaliceştĭ Radu Tempea»,

şi a protopopuluĭ Gheorghie Petraşcŭ, pentru tocmirea învăţătorilor Andreĭ Şivailovici şi Ion Fogoraşiĭ. «Dascalul Andreĭ să ţie strana besearicii cea dreaptă la cîntare, iară Ioan Fogoroşiĭ de-a stînga.» Andreĭ va avea 25 de zloţĭ pe an. Venitul bisericiĭ se va împărţi după timp. «Dascalul Ioan Fogoroşiĭ să aibă a-ş lua simbrie de la toată casa pre anŭ cîte şase creiţarĭ, neavînd a să amesteca dascalul Andreĭ ceva la lucrul acesta.»

XVII.

[C. 1800.] Noĭ ceĭ maĭ jos iscăliţĭ arătăm şi încredinţăm pentru fiica nostră Elenca, că, după orănduiala şi obiceiu cel lăsat de Dumnezeŭ, voind a o căsători după dumn[ea]luĭ Ioan Creţescul, de aceia încredinţăm supt ale noastre iscăliturĭ că nicĭ vre-o rudeniie a fi cu soţu-săŭ Ioan nu ştim, fiind numitu născut Creţescul în Ţara-Rumănească la Bucureştĭ, iar noĭ oameni din Ţinutul Ţări Turceştĭ, ot Scutări, Andriianopoli. Asemene arătăm că pe numita noastră fiică cu vre o pricină nu o ştim. Şi spre siguranţiia Sfinţii Sale protopopuluĭ Simion Jănaru ot Făgăraş ceĭ ce i-aŭ cununat, am dat acest al nostrul înscris; şi să aibă putere în toată vremea şi în totu locul.

Κοστάντινος Παπαζόγλου πατέρας ἰσκαλέμο.

Θεώδορος Παπαζόγλου θεῖος τῆς Ἐλένκους καὶ νουνὸς μετὰ τῆς θυγατρός μου Μαρίας.

Ioan Creţulescu, logodnic.

Ἐλένκο.

Costandin Prijbeanu Med[e]l[ni]č[e]r, martor.

XVIII.

F. d. Cerere pentru creşterea lefiĭ a luĭ «Nemeşi Ioan Pop Fogoroşi», care, «acum de 11 anĭ», e dascăl. «Acumŭ maĭ de 3 anĭ cu vreamea scumpeatiĭ aceştiia numaĭ cu acăstă simbrioară nu m'amŭ pututŭ ajunge, şi încă şi altele amŭ lucrat şi noaptea şi zioa, şi totŭ de abea amŭ trăitŭ dintr'o zi într'alta, şi m'amŭ şi îndatoritŭ de la alţiĭ de mi i-amŭ încurcatŭ zilele pănă acumŭ... De 11 anĭ n'amŭ trăit ca alţĭ dascalĭ, ci numaĭ amŭ chinuitŭ, că tocma şi acuş, avînd

puţintelŭ căştigŭ la acastă sf. Naştere a luĭ H[risto]s, numaĭ odată în trăĭ anĭ, şi şi acumŭ amŭ avutŭ pagubă ca de Rfr. 4, după cumŭ aŭ fostŭ într'alţĭ anĭ, fiindcă nu ştiŭ dintr'a cuĭ sfătuire aŭ îndemnatŭ pe dumn[ealuĭ] Lachie alŭ dumn[eaeĭ] jup[ăneseĭ] Mariuţiĭ Lăchioai de aŭ luatŭ icoana Naşteriĭ din besearică fără de ştirea nimuruia, şi aŭ apucat înnaintea mea cu Naşterea de aŭ umblat, şi me-aŭ luatŭ cîştigul mieŭ şi cinstea mea me-aŭ stricat-o; de care eŭ nu ştiŭ să fie aicĭ dascălŭ afară de mine şi afară de Simionŭ.»

XIX.

Praesentium exhibitor — ingremiato oriundus, religionique non-unitae addictus, praescriptam pro ludi magistris vallachico-nationalibus methodica instructionem ea sedulitate audivit, ut in arithmetica, in ducendis menstrualibus super comportatione scholasticorum catalugis, formando prothocollo, faciendis extractibus semestralibus, determinatoque pueros syllabisare, legere, memoriter discere, scribere, cathegismum intelligere et tabellas de praementionatis studiis formare, docendi modo bonos progressus fecerit. Idcirco in pago — ludi magister est constitutus. In cuius rei fidem has manu propria subscriptae et usuali meo sigillo munitas eidem extradandas duxi. Cibinii, — 180 —.

Rudolphus Tempian,
disunitarum nationalium scholarum director.

[Pecete cu R. T.]

XX.

1801 (?). Hotărîre în procesul de despărţenie al luĭ Costandin Pene din Vineţia-de-jos. «Din pricină că ià iaste foarte mare beţie, din care a eĭ beţie, nu numaĭ din casa A. prădează şi dă pe beutură, şi, nefiindu-ĭ în destul cu aceaia, şi de la alţiĭ streinĭ aŭ furat şi prădat... Din aca mare beţie, şi în curvie ar fi căzut... Aŭ furat pănză şi altele. Care aceaste greşale prin pedeapsa prinsoriĭ şi a bătăiĭ să pot socoti îndreptătoare. Iară, ce să atinje despre prea-curvia I. cu catanele, numaĭ presupusurĭ, adevărat urăte şi de nimica, dară

nice un document saŭ mărturie . . . nu să vede.» Despărţenie pe un an.

XXI.

7 Novembre 1802. Cercetare pentru despărţenie a «Marii luĭ Zaharia Ţoancă» cu «Moisi a luĭ Coman». Pomenit Ioan Zgripcea, Bucura luĭ Toader Pileiŭ, Toader Boldea, Ioanŭ Pităŭ. «De nu aş fi luot, aş avea păcat, de aş mearge în iad pentru ià... Cînd o aŭ luoat, o aŭ luoat plină . . . . S'aŭ dat în Merchiaşa, în casa fulnogiuluĭ Honăs Gregherŭ.»

XXII.

Sibiĭ, 19 Novembre 1802. Ioan Popovič vicariş («Aaron Budai», adaus): «oblicind acestŭ conzistorium precum pe multe locurĭ s'aŭ običnuit a prinde şi a pune la robie pe preoţ ceĭ neuniţĭ fără nice o căutare la cinstea preoţii şi slujba de obşte care o face», Guvernul a oprit aceasta.

XXIII.

28 Ianuar 1803. Hotărîre în proces de despărţenie între Dumitru Floacă şi soţia, din Muchendorf. «Nu numaĭ căsătoria lor s'aŭ făcut prea cu pripa, fără de plinirea vestirilor . . ., silită şi boldită de mătuşă-sa Arjona, aŭ răspuns la običnuita preotuluĭ întrebare.»

XXIV.

26 Maiŭ 1803. Cercetare pentru procesul de despărţenie al «Bucuriĭ, feti Opri Borani» şi soţuluĭ eĭ, Gheorghe Teampea, din Cohalm.

Mărturiĭ: Oprea Reapedi, Ioan Şălariŭ. «Ştiŭ că la tîrgu Sas-Schizuluĭ m'am tîmplat cu nănaşu-mieŭ jupănu Dumitru la cîrjmă în Zoltan, de amŭ prînzit acolò, şi, tînplăndu-să şi maica p[ărinteluĭ] protopop acolò, aŭ zis jupă[nu]l Dumitru către maica p[ărinteluĭ] protopop că va să meargă cît de curănd să vorbească cu protopop[ul] pentru fiul săŭ Gheorghe şi pentru noru-sa, că nu pot trăi amîndoĭ. Maica p[reoteasa] aŭ zis: pentru ce nu pot trăi? Jupînul Dumitru aŭ răspu[n]s: că-ĭ

curvă, şi ea şi maică-sa şi taică-so, şi aŭ purtat cătanele de mînă prin cîrjmă.»

Lă[pă]dat Biza: «Am fost la tocmeala lorŭ şi tocma eŭ am întrebat pre numita Bucură, la masă, cu voia eĭ este, şi place Ghiţă aŭ ba. Ea răspuns[e] rîzînd: că-ĭ place, şi cu voia eĭ... După doă saŭ tri zile m'aŭ chemat muma Bucuri la eĭ acasă şi mi-aŭ spus cî Bucura nu voiaşte a merge după Ghiţă, cu capul odată.»

Samuilă Reapede. «Aŭ mers la Oprea Boran întru sară, şi aŭ venit şi mirele acolo, şi ea aŭ şăzut pre un scaun la foc, cu spinarea către dînsu, şi el aŭ şăzut pre o laviţă de altă parte, şi nič-o vorbă amîndoĭ n'aŭ vorbit, şi am priceput că n'aŭ dragoste.»

Mihaiŭ Budrea. «Am întrebat pre dumnealuĭ, ce pricină de nu pot trăi tineriĭ uni cu alţi. Dumitru aŭ răspuns că aŭ fost bună Bucura să o ducă tată-so la armăsari înpărăteştĭ, dar nu în casa noastră, că este o foche.»

Ioan Bercan. «Văzînd că n'are încătrăŭ fărî-ĭ caută să meargă, aŭ zis numita Bucură că, de vreame ce o fac eŭ asta, eŭ încă voĭ face una, că tocma în beserică, cînd m'o întreba popa, oĭ zice că nu-m place şi nu-ĭ voia mea.»

Măriia luĭ Samoilă Reapede. «La darea mîni n'amŭ fost, dară după 2 zile de la tocmeală, m'amŭ dus cu furca într'o seară la numita Bucură, şi o'm găsit culcată în pat, şi aŭ vinit şi mirile acolo după noĭ, şi eŭ i-am zis: Scolă, Bucuro, că aŭ venit Ghiţă la tine, şi ea n'aŭ răspuns nimic, fără numaĭ să uita din pat la el. Şi am zis luĭ Ghiţă: du-te, o trage din pat. El aŭ răspuns cam buşuluit: las-o să doarmă.»

Bucur Homorozanul. «Din gura numituluĭ Ghiţă Tenpea am auzit zicînd că nu-ĭ maĭ trebue Bucura în casa luĭ maĭ mult, că aŭ jucat cu cătanele, şi s'aŭ prinbat cu ele de mînă.»

Bucura luĭ Ion Hişăreanul. «Am auzit din gura jupînuluĭ Dumitru zicînd că aŭ jucat cu cătanele în cîrjmă şi s'aŭ tras de mînă cu iale, şi acest lucru numaĭ curvele îl fac, şi aŭ zis că aşa fac fochi, că n'o fi maĭ bună decît maică-sa şi decît tată-so.»

Măriia, slujnica luĭ Dumitru. «Am auzit din gura jupî

nuluï Dumitru şi a jupîneasi zicînd că nu eştï muerea de omenie, că numaï curvele şi scrofele jocă cu cătanele şi cu Ţiganiï prin crijme: aşa eştï scroafă.»

Bucura luï Bucur Spornicu. «Am auzit din gura j[upînuluï] Dumitru că noru-sa Bucură nu să satură de înpreunarea cu Ghiţă, că este tîner[ă] şi ar pofti maï în putere, iară, de aş fi eŭ slobod să mă cul cu dănsa, o'ş sătura, dar nu sînt slobod.»

Bucura luï Bălăban. «M'am dus eŭ la Oprea Boranci de i-am ajutat să cearnă grău în şură şi fata plîngea şi zicea că nu să va duce nice de cum, că nu-ï place. Şi am zis către Oprea să nu o dea, că nu va face nimica cu ea, că fata plîn[ge] de moarte. Oprea aŭ zis că, dă-m va tăia nasu, şi acuma tot cu pičoarile o va călca şi o va bate de tot.»

Ana luï Coman Spornicu. «Aŭ venit Dumitru acolo şi aŭ zis să meargă să nu să strice, că va trăi cu Ghiţă ca o jupîneasă, şi tatălŭ Bucuri încă-ï zicea: du-te, dragu taichi. Iară numita Bucură plîngea de morte şi zicea că nu să va duce.»

Mitrea Coman. «Odată, tîmplîndu-să în casa luï Dumitru, şi venind Dumitru din oraş, aŭ început a sudui pre numita Bucură de suflet, şi într'alt chip, şi-ï zicea să asculte poruncile luï, să unble cu vălitoare în casa luï nu-ï trebue, ci să să ducă în p... mumă-sa, că nu-ï trebue.»

XXV.

1804. Listă de preoţï făgărăşenï. Ioan Bîrscan, Ioan Tăflan, David Grama, Bune Chiujdea, Bucur Flanja.

XXVI.

13 Februar 1804. Proces de despărţenie al «Aniï luï Ioan Mihăilă din Dăişoara» cu «Gheorghie Morariŭ din Crihalma», în care e amestecat şi «popa Gheorghie cel unit din Poloş», cu care e cununată «de iznov» preuteasa.

XXVII.

16 Februar 1805. «Gočmani și jurații și cu toată obștea din Făgăraș, de partea legii grecești neunite» cătră consistoriu. Amintesc că încă din 1804 aŭ cerut «un preot bătrîn, ca să ne putem folosi pentru spăseniia sufletelor noastre». Se plîng acum că, la o cerere a lor, «c. părintele Vasilie Harompotor» li-a răspuns «că n'aŭ putut [da răspuns], «că aŭ fost săptămîna cea mare», apoĭ «că tot n'aŭ avut vreame, ci mă mir ce maĭ umblațĭ ca niște prilostițĭ», iar a treia oară: «nu vreaŭ să știŭ de adunarea voastră și de conzistoriumul vostru, că barba mea și părul mieŭ iaste f[ă]ntîna conzistoriumuluĭ de la Sibiĭ: cînd oĭ avea de acolo poruncă, voĭ da răspuns». Preotul nu-șĭ face datoria: nu merge nicĭ la copiĭ «în periculŭ de moarte», să-ĭ boteze. «Cînd să adună jurațiĭ la casa gočmanuluĭ, îl chemăm, îl poftim ca să vie, și nu vrea a ne cunoaște și a ne ști, și nu vine. Cînd să adună jurațiĭ și din obște la casa gočmanuluĭ, aŭ zis că ne adunăm ca hora. S'aŭ dus cu puterea ca să ià lada besearicii de la gočmanul, pe care gočman l-aŭ ales și l-aŭ pus obștea, dinpreună cu jurațiĭ, și fiind și cu voia răposatuluĭ Ghiorghie protopop Petrașc[u], fiind și părintele atuncea de față... În postul Crăčunuluĭ am poftit să ne aducem un preot bătrîn, din preoți care singur i-aŭ adus aicea de aŭ slujit, ca, după leage, să ne ispoveduim, să ne cuminecăm, și n'aŭ îngăduitŭ, și așa maĭ toată obștea aŭ rămas nespoveduițĭ, necuminecațĭ, după cum arată... Murindŭ un omŭ de cinste, fiind din țehiul tăbăcarilor, care mulțĭ anĭ aŭ fost și în slujbă înpărătească, anume Ștefan Șocheariul, pentru care slujbă s'aŭ milostivit înnălțata Cămară de i-aŭ rînduit penzie la jupăneasa dumnealuĭ din susuluĭ numit, l-aŭ poftit și l-aŭ chiemat pe părintele să meargă să-l îngroape, și n'aŭ vrutŭ, ci aŭ trimis pe un popă de la sate, foarte prost, care n'aŭ știut să slujască după cum s'aŭ căzut, că maĭ nimic nicĭ a ceti n'aŭ știut, aflîndu-să la acea îngropătoare oamenĭ de cinste și de alte neamurĭ, care, văzînd ačasta, ne-aŭ rîs și ne-aŭ batjocorit;

şi aşa am rămas ruşinaţĭ.» *Se înstrăinează* uniĭ de la biserică. Cer deci «investigatorĭ» contra preotuluĭ. Deocamdată doresc, pentru ispovedanie «pre č[instit] păr[intele] Thoma de la Săcădate, care aŭ slujitŭ maĭ nainte la Braşov, în locul dom[nuluĭ] dereactor».

XXVIII.

26 Mart 1805. Proces de despărţenie al luĭ Stanču Bărăş din Căčulata cu soţia sa, «Rahila Oniĭ Prost din comuna de jos». E amestecat şi flăcăul, «fečorul» Ioan Hircoagă.

XXIX.

27 Decembre 1806. Raport pentru «Gheorghie Buzea din Cohalom», călcător de canoane la căsătorie. «Vasilie Danciu tot din Cohalom, ş'aŭ luoat a 4 muere pe Măriia Bărdaşuluĭ din Hişăr, căriia şi aztăzĭ iĭ trăiaşte bărbatul cel d'intăĭ, în Moldova.»

XXX.

15 Septembre 1807. Contract cu noul dascăl făgărăşean Ioanŭ Fogoraşii, «dascal şi cantor... Învăţătura pruncilor singurŭ să aibă voe a ţinea şcoală... Să fi nitileacŭ la toată slujba bisearicii... Preoţilor să fie plecat şi ascultător... Lîngă ačasta simbrie să fie datorŭ, cînd voar avea juraţiĭ adunare, a fi mînă de ajutor cu scrisoare... Slobod să nu fie a mearge pă o zi şi 2 la sate saŭ orĭ-unde, fără de ştirea şi voia preoţilor şi a juraţilor.» Iscălesc protopopul Vasilie Chiş, parohul Toma Banču şi alţiĭ, între cari Grecul Νικόλαος Δειμητρίου.

XXXI.

Sibiĭ, 30 Octombre 1807. Contract «între cinstitulŭ dumnealuĭ jupănul Hagiu Costandin Popŭ[1] şi între dascalul Simion Jinarĭ de la Făgăraş... Să leagă a ţînea şcoala din Iozefştatŭ, a jupînuluĭ Hagiu Costandinŭ Popŭ, cu învăţătura şi

[1] Din Sibiiŭ.

cu căntarea la strana dreaptă duminecile şi sărbătorile.» Pe an: 135 zloţĭ de la Pop, de la cutia bisericiĭ alţĭ 15. «Sîmbăta să ià de la copiĭ 1 creiţarĭ, iară, care nu va avea, silă să nu i să facă. De la streinĭ, care vorŭ veni de afară la învăţătură, să nu ià nimic, dar, de-lŭ va cinsti cu ceva, va fi omeniia lor, dară care va veni să înveţe cîntărĭ, cu aceia cum mă voiŭ putea învoi şi îngădui cu dumnealorŭ, să am slobozenie. Iară maĭ pre urmă mă legŭ şi mă făgăduesc, precumŭ pre şcolasticĭ îĭ voĭ învăţa, după poruncitulŭ, methoda norm[alicesc].

Iară, întîmplîndu-să ca preotul loculuĭ să-m grăiască ceva vorbă necuviinčoasă, să n'amŭ a răspunde nimic, ci să fiŭ datoriŭ ačasta a arăta dumnealuĭ jup[ăn] Hagiu Costandin Pop. Mă leg ca la 8 ceasurĭ pănă la 11 ceasurĭ să învăţŭ copii şi dupa ameaz de la 2 pănă la 5 ceasurĭ iară să învăţŭ copii... Să fiŭ datoriŭ a-m da examenul şcoali într'un an de do orĭ.» Iscălesc: Hağ[i] Costandin Pop [pecete cu: «n[egu]s[tor] H. C. P».] şi Simeon Jinarĭ, dascal nor[malicesc] [pecete roşie].

XXXII.

17 Novembre 1807. «Nemeş Ioan Popŭ Fogoroşiĭ, dascăl neun[iţilor] Făgăraş[uluĭ]», se îndreptăţeşte de învinuirile ce i-a adus «părintele Thoma Baicĭ... Zăbovindu-mă pănă a face şatră soţii meale, n'am mers la minuta pofteĭ sale,.. Nu ca la unŭ capelanŭ, ci maĭ multŭ ca protopopuluĭ mieŭ cu supunerea către Sfinţiia sa m'amŭ arătatŭ... Mă trag înnapoĭ fiindu-mĭ frică că nu şi pre mine, precumŭ şi pre alţiĭ, să mă închine draculuĭ, aŭ să zică că să-mĭ scobească čoarăle ochiĭ, precumŭ maĭ în trecuteie zile aŭ zisŭ către nişte muerĭ.»

XXXIII.

15 Mart 1808. Îndatorire către «crotori şi juraţiĭ şi toată obştea sf[i]nteĭ beseareci de legea grečască neunită din Făgaraş», a luĭ Thoma Bančul, noul preot din oraş. Întăresc: «Vasilie Chiş, protopop, Gheorghie Corodi jurat, Enachi Fogoraşii, Nicolae Chiş, Ioan Neari, Ioan Fetochie, Nicolae

Zaharie». — Copie din 1811, de «nemeş Ioan Pop Fogaroşii, dasc[al] neunit nor[malicesc] Făgăraş».

XXXIV.

Sibiĭ, 28 Iunie 1808. Înştiinţare de la vicariŭ către protopop, «pentru običaiul răŭ ce s'aŭ običnuit a fi în unile locurĭ de a duce trupurile morţilor atuncea cînd pentru putrejunea şi putoarea sînt sănătăţi foarte stricătoare, la bisearică, şi acolo a le ţinea sub slujba cea dumnezeiască: sub pedeapsa canonuluĭ de 12 beaţe, în cîtu-ĭ pentru oameni ceĭ proştĭ, iară pentru nemeşĭ sub constituţional pedeapsă, acel obiceaiŭ să-l oprească de tot şi să-l rădice.»

XXXV.

7 Februar 1809. Proces de despărţenie al «Marii luĭ Vichentie Grid» cu «fujitul eĭ bărbat Ghiţu Pop Ianoş». «De vreame ce Ghiţu Pop Ianoş nu numaĭ s'aŭ dovedit ucigaş omorănd zilcoşeaşte, din preună cu vinovaţiĭ săĭ, pe cătana de marjine Ionaşc Strova, cărora la fieştecare robie de căte un an şi 100 de beaţe, etc.... li s'aŭ judecat, ci şi ca unul de căpetenie ghilcoş, temăndu-ş viaţa, cu fuga sçăpănd pe locurĭ neştiute, s'aŭ înstreinat.»

XXXVI.

29 Mart 1809. Lista celor ce aŭ dat «pentru funduşul de şcoală»: părintele Thoma Baicĭ, Nicolae Demeter, Stoica Secelean, Ignaţĭ Bădălachie, Ioan al Stančuluĭ Covoran, Tănasie Pilea, Răduţu din uliţa Ilenilor, Adam Betlereanu, Gheorghie Căldărariŭ, Thoma a luĭ Filipp Boghiŭ, Anna Pucică, Gheorghie Crizbăşan, Bucur Ferdelă, Nicolae Iorga, Somoilă Păräian, Ioan din uliţa Inuluĭ, iobağul Boer Gheorghie, Thoma Fărtarĭ, Matheĭ Mîndrean, Gheorghie Craiovan, Dima Chiş, Naţii Chiş, Liţu Prăvarĭ, Gheorghie Focşan, Ioan Fetochie, Ghiţă Şărbănuţ, ţehĭ-meşterul, Antonie Nedelcu, Ivanŭ Murăşan, Costandin Mihailovicĭ.

XXXVII.

«Sibiiŭ, 21 Maiŭ c. v. 810... Inştrucţie care s'aŭ dat dascaluluĭ Simeon Jenariul de la Iosefştat din Sibiiŭ, pentru învăţătura candidaţilor de preoţie.» Va preda: «cetania curată, fără opinteale saŭ poftorire saŭ rupere a cuvintelor, dar foarte desluşită, cu sporiŭ şi cu lovirea cuvîntuluĭ, la acţent saŭ oxie; scrisoari dezvoaltă şi slobodă, aşa ca slovele unuĭ cuvînt să fie la o laltă scrise, iară cuvînt de cuvînt despărţit, priiveghind tare dascalul la aceaia ca să nu desparţă slogurile, şi cuvînt cu cuvînt să înpreune, păzind la scrisoare orthografia, adecă la cuvinte lovĭtoarea, apăsătoarea, înpreună toarea, iară la încheeturĭ coma; cathihisisul cel mic, de rost bine, din tablă în tablă; să să înveaţe cum trebue a ceti Apostolul, Evanghelia şi Leturghia, cu glasul cuviinčos, curat şi fără de nice-o trăgănare, gîngăire saŭ poftorire, aşa ca slujba şi cetania în urechile ascultătorilor să fie plăcută; să să înveaţe 4 părţĭ ale arithmetici bine, precum şi tabela arithmeticiĭ de mine aşezată, fieştecare candidat să o înveaţe şi să o ià cu sîne, de mîna sa scrisă, care fără altă povaţă va fi fieştecăruia temeiŭ de neuitarea a celor 4 părţĭ ale arithmeticiĭ. Fieştecare să ştie cîntările saŭ glasurile bisericeştĭ şi aşezarea slujbelor sf[l]nteĭ bisearicĭ, după tipicul din Octoihul cel bogat: spre care sfîrşit va numi dascalul în fieştecare zi un čas, întru care în auzul candidaţilor va ceti tipicul. Să-ĭ înveaţe cum să stea cu trupul drept, atîta înnaintea celor marĭ, cît şi în bisearică, cum să-şĭ facă cruce şi să fie totdeauna cu părul chieptănat, cu unghiile tăiate, cu faţa şi cu mînile spălate.» Va da apoĭ «atestat, după formulariul de la mine la mînă-ĭ lăsat.» Iscăleşte: Gheorghie Haines, director şc[oalelor] n. neunite din m[arele] pr[inţipat] Ardealuluĭ». Pecete roşă, cu vulturul cu crucea 'n plisc şi G. H.

«Pre lîngă ceale ce sănt în iştrucţie însemnate, să înveaţe dascăli pre ucenicii săĭ, maĭ adăogă să-ĭ înveţe a cănta şi: «Binecuvintează, suflete al mieŭ, D[omnul], şi toate cele din lăuntrul mieŭ» şi celelalte, «Laude suflete al mieŭ pre D[omnul]», şi să facă doao strane de prunci în bisearică, ca aceştĭ psalmĭ să-ĭ

cănte totdeuna pruncii, numaĭ dascaliĭ să-ĭ înveţe bine ca să cănte cu toţi lin şi frumos şi măngăios. Maĭ pre urmă părinţeaşte milostivindu-să În. C. Gubernium a poruncii[t] ca să să tipărească o carte ce poartă în frunte titula: «Cărticica năravurilor bune», pentru folosul pruncilor, şi aceia în şcoală a să întruducălui, iară datorniceaşte te poftesc pre Sf[i]nţiia Ta tuturor preoţilor şi dascalilor a le vestii eşirea eĭ la lumină, şi, trimeţănd una aicĭ, să o daĭ la un dascal maĭ harnic, de la carele cerănd cvitanţie despre primirea cărtîcichiĭ, de acela şi de către Sfinţiia Ta iscălită, să o trimiţĭ de grab încoace ca să mă pocĭ şi eŭ ligătimălui la În. Gubernium. Şi să porunceştĭ în numele mieŭ tuturora dascalilor să înveaţe uceniciĭ, să-ĭ şi daĭ acastă cărticică, îndatorind şii pre părinţĭ a cumpăra fiilor lor cartie de acest felĭ, care să află la Sibiĭ, în tipografiia luĭ Bart, legată, cu 50 de creiţarĭ de văndut.»

XXXVIII.

[C. 1812.] Episcopul Moga către protopop. Pentru casurĭ de vărsat. «O fomeie..., socotind despre sine că dînsa în copilăria eĭ ar fi zăcut de vărsatul cel mare şi pentru aceia nevrînd a să oltoi cu vărsatul de vacă, iată că cade în boala vărsatuluĭ (să varsă), şi aŭ avut doĭ pruncĭ, dintru cari unul era încă de supt la pept (ţiţă)... În boala vărsatuluĭ greŭ (cumplit)... Nu s'aŭ lipit bubatu... Un tinăr junigaş, la vîrstă de 19 anĭ... Să bubează... Numitu tener din 19 anĭ (junişan)... În satul Merchindeal, între Ţiganĭ, care din multe alte sate acolo venise şi să lipise (aşezase), lăţindu-se bubatul cel mare, cu groază era de a vedea patimile Ţiganilor... Cu bucurie era de a auzi de spre altă parte glasuirile (chiueturile) Ţiganilor celora ce s'aŭ fost oltoit cu vărsatu de vacă, zicînd: Laudă să fie luĭ Dumnezeŭ, sint oltoit cu vărsatu de vacă, nu am nice o nevoe şi nice nu mă tem de nimica... Vărsatul în dînşiĭ nu s'aŭ fost prins... Să săvîrşaşte prin tăere în pele.»

XXXIX.

26 Iunie 1812. Proces de despărţenie al «Radului Fratŭ din Berivoiŭ-Mic» cu Bucura luĭ Ioan Şoflete din Recea. «Aŭ încredinţat pe inita noaptea şi o aŭ şi dus în Berivoiulŭ-Micŭ, a doao zi seara s'aŭ şi cununat cu dînsa... Era de tot să o omoară... A 4ᵃ zi după cununie, căpătîndŭ prilej, aŭ fugitŭ..., nicĭ că iaste vre-o nădeajde de a să face vre-o căsătorie între părţĭ.»

XL.

Sibiĭ, 20 Decembre 1812. Vasilie Moga către protopop. «Înţelegînd eŭ precumŭ aceaia arŭ fi dorirea iubituluĭ clerŭ d[u]hovniceştiĭ meale păstoriĭ încredinţat ca Scaunul episcopescŭ, pentru maĭ bune îndemînare, isprăvirea maĭ cu graba întîmplătoarelor trebĭ şi căpătarea sufleteştiĭ mîngăerĭ, precum din vechime pănă acuma, aşa şi de acum încolo să rămîe în Sibiiŭ, şi, iarăşŭ, precum mulţĭ din sinul cleruluĭ într'acolo ş'ar fi descoperit gîndulŭ inimiĭ sale, ca, la cumpărarea casiĭ în Sibiiŭ, pe sama rezidenţiĭ episcopeştĭ, şi pe sama seminariuluĭ ce cugetă a să rîdica din prisosul averilor cu cariĭ i-aŭ dăruitŭ Dumnezeŭ, ca benefactorĭ vorŭ da ajutoriŭ, m'am îndemnatŭ dorirea ačasta a iubituluĭ clerŭ şi cujetul benefactorilor de a da trebuinčosul ajutoriŭ la prea-înnaltul tron înpărătescŭ, cu acea rugare ă-lŭ descoperi ca să să milostivească a sa Preaosfinţită Mărire Înpărătească a mă scuti de la şedearea în Clujŭ, cum spre ačasta amŭ fostŭ îndatoratŭ, şi a mă lăsa ca să-mĭ aşezŭ rezidenţia în Sibiiŭ.

Fiindŭ dară că întru urmarea smeriteĭ meale aceştiĭ cearerĭ să potoleaşte *(sic)* acuma ca pe benefactorŭ să arăt cu numele, iscălindu-şĭ fieştecare făgăduinţa sa, cu semnarea vremi pănă cîndŭ ar putea aceaia să o plătescŭ,— aşa cu toată nădeajdea sîntŭ precum Frăţia Ta, ca o faţă din ceale maĭ de frunte a legiĭ neunite, cu aşa făgăduinţă pentru întemeiarea legiĭ şi procopsirea neamuluĭ veĭ binevoi a te arăta, din care şi alţiĭ, care cu acest prilejŭ, pentru neştiinţa stărilor, nu sîntŭ aicea cunoscuţĭ, să se îndeamne la ačastă facere

de bine multŭ folositoare. Şi, ca să amŭ norocire între ceĭ dintîiŭ benefactorĭ la acastă fundaţie a mă număra, aşteptŭ dară adeverinţa Frăţii Tale cîtŭ maĭ cu graba spre a o aşternere la prea-înnaltulŭ locŭ. Aşa Frăţia Ta pe feaţele acelea care s'arŭ afla într'acelŭ protopopiatŭ cu îndestulă avuţie de la D[u]mnezeŭ chivernisite pe lîngă arătarea lipsiĭ aceştiia, să le îndemnĭ, ca, ce să vor îndura, să voiască a făgădui, şi răspunsulŭ acelorŭ benefactorĭ şi făcuta făgăduinţă şi de spre partea Frăţiĭ Tale, fără de a face adunare de la preoţĭ saŭ de la norodŭ, fără nice-o zăbavă să o trimiţĭ încoace, spre a o aşternere la prea-înnaltulŭ locŭ.»

XLI.

Februar 1813. Se înştiinţează Mitropolitul de o danie făcută pentru seminariŭ: «aşa o pornire cu râvnă pentru cinstea şi procopseala neamuluĭ şi clerulu[ĭ] nostru prin izvodirea şi osîrdiia Preosfinţii Tale».

XLII.

Sibiiŭ, 5 Octombre 1813. Moga către protopop, pentru parohul Ioan Ruşoiŭ saŭ Rujoiŭ.

XLIII.

19 Novembre 1813. Moga către protopop, pentru «rudenia de botez între Veroana, fata luĭ Ioan Cojocariŭ din Găląţĭ, şi Iosiv a luĭ Dumitru Bărcea».

XLIV.

4 August 1815. Moga către protopop, pentru plîngerea căre unŭ «birăŭ domnesc din Şinca-Noaă, David Flucuş», care a zis răŭ «de cătră» popă. Zice: «pe mine nu mi bate, că ieŭ, şi pe tine făcîndu-te čoflic, şi pe bočocol tăŭ îl daŭ în cătane, şi ti-oĭ mînà la slujbă în Ardeal, cînd o fi drumul maĭ răŭ; că o murit Dum[ne]zeu tăŭ Budič şi o înviat Dum[ne]zeu mieŭ Crištof... Budič aŭ vrut să ieaie dominiumul Făgăraşuluĭ în arîndă.»

XLV.

13 Decembre 1816. Moga către protopop. «Stearpa atît de curînd trecuţilor 3 anĭ, cît şi acelia din estan [ne]rodire şi născuta foamete şi sărăcie aŭ adus [Guvernul] la aceia ca spre apărarea saŭ încaĭ micşorarea mişălătăţi săracilor lăcuitorĭ cari cu foametea să luptă», etc.

XLVI.

C. 1817. Cercetare pentru despărţenia luĭ Stan a luĭ Gheorghe Frîncu şi soţia, «Maria luĭ Ionaşc[u] Băbîrnat... Nice un nărav slab lîngă sine n'aŭ avut: hoţ, nu, curvariŭ, nu, beutoriŭ, nu ... Casa de chilin... Aŭ tocmit altă fată în Comana-de-jos... Nicĭ-un cuvînt slab nu s'aŭ auzit de cătră dînşi... Şi nu maĭ poate a trăi cu dînsa... Tot cu neamurile care aŭ avut maĭ aprope l-aŭ făcut, şi cu dragomanul maĭ sus numiteĭ Mariĭ... Eŭ am fostŭ a merge cu maĭ sus numitul Stan la darea de mînă... Gheorghe Socia... Aŭ început a să apropiia la dînsa maĭ sus numitul drăguţ... Aŭ prins nevasta nĕravurĭ slabe, a-şĭ urgisi bărbatul şi a lipi pre alţi înprejurul eĭ... David al Nichiĭ luĭ Mani Popa... Tot netraiul lorŭ dintr'acela nemit li să trage... Vălătaşŭ viclean aŭ făcut, de de care nu li s'aŭ căzutŭ dumnealorŭ a să cupri[n]de supt ju[ră]mînt... Să le fie de sprijuneală... David Mijia... Vălătaşu nu s'aŭ făcut pre calea legi, să duc[ă] oamenì streinĭ, iară nu neamurile sale, să-şŭ vatăme sufletele lîngă nedreptate; aŭ maĭ fostŭ alţĭ oamenĭ în sat, ci nu i-aŭ poftit, ştiindu-să deşerţĭ.»

XLVII.

1817. Declaraţie în procesul luĭ Răduţă. Chiamă la logodnă «doa părechĭ de omenĭ de cinste, anume dumneal[uĭ] jupănul Simie şi dumnealuĭ Bobănă, înpreună cu soţiile dumnealor.»

XLVIII.

1817. Cercetare de despărţenie. «S'aŭ legăduit cu o săptămînă maĭ nainte de cununie, şi i-aŭ cununat în săptămîna ča de după harţĭ... [A căzut într']o baltă cu must de gunoiŭ în curtea sa, de să umplu cu cap, cu haine cu tot, de nu să cunoaştea... Fiind noĭ la masă toţ, ià şădea la foc şi nu vrea să să scoale să vie să dea mîna, pînă m'am dus eŭ, după vorba tată-săŭ, adecă a numituluĭ Ionaşc, şi o amŭ sculat-o în silă, şi o am dus-o de aŭ dat mîna... N'am auzit să fie ţrait bine amîndoĭ de cum s'aŭ luat, ci tot cu cîrteală; din care pricină i-aŭ chilinit într'o casă de chilin... În zio de Simpetru de iarnă... Nu s'aŭ plăcut amîndoĭ, că Măriia aŭ tot dosit de cătră numitul Stan, batăr că el mult aŭ umblat după dînsa... Numitul Ionaşc iaste om năpraznic, de n'are soţĭ mulţĭ, că în casa luĭ să tem toţĭ de el ca de un ursu puşcat, de nu-ĭ cutează răspunde nimica... Măriia, muearea luĭ Ion Aldişoiŭ... S'aŭ luat în dulcele trecut al Crăčunuluĭ.. N'aŭ cunoscut a să plăča amîndoĭ, că am ţinut şăzătoare un dărab de vreame, şi, cînd merğa numitul Stan cătră Măriia, ià îş lăsa scaunul, şi fuğa de el... Ià nu mearge, ci maĭ bucuroasă să duce în Olt de să înneacă... N'aŭ trăit nič un bine... Cînd să punea Stan să şază lîngă Măriia, ià fuğa de el de nu-l lăsa să să apropie de dînsa, să o bîzăiască... David al Aldi Mija... Decît să o dea după Stan, maĭ bine să-ĭ facă o samă, să o spînzure, saŭ să o bage în Olt saŭ în temniţă,—că eĭ nu-ĭ place... Am stat la fereastă în în grădină, pănă aŭ dat mîna... Numita Mărie plînğa de tot, şi nice ochiĭ n'aŭ întors cătră numitul mire... Ià s'aŭ zvîrgolit... Numitul Stan, năcăjit, s'aŭ dus unde era fičoriĭ cu lăutariŭ... Rahira, muma Mării, răspunse zicănd: «de dracu nu poţĭ scăpa», şi aŭ început a plînge... Fiind balta adîncă ca pînă la brăcinariŭ şi de' biia aŭ eşit biata copilă însortată de gunoiŭ şi de must, de nu să cunoştè ce e... Am avut tîlnire cu numitul Ionaşc... Asta au făcut-o cam p'intregu, că fata nu vrea să meargă... Zicînd că dînsa maĭ bucuroasă va şădea în temniţă măcariŭ 19 anĭ, saŭ pînă

va cădea temniţa pre dînsa, decît să meargă după numitul Stan... Ne tîmplasem de legam nişte porţiĭ de fîn... De aceaia căce că-m era frică să nu sučască, să schimbe într'alt chip... De 4 anĭ, în toţĭ o aŭ cerut-o, de cînd era zăblaică... N'aŭ trăit bine nice-o ţîră....»

XLIX.

[1817.] Însămnare ce am făcutŭ cheltuiala din început logoniĭ fiici mele pentru dum[nea]luĭ Necolaĭ Răduţă Mariişu, din Făgăraş lăcuitorĭ...: 4 cofe vinŭ..., 1 fărtal rachiŭ... Bucatele, cu pită cu totŭ... Am datŭ o măramă de batistă, de s'aŭ legat la găt... Pentru cărpitul cismelor. O oală cu sarmale de drumŭ, 1 fl.; 1 şervetŭ văргatŭ, de fuiorĭ.»

L.

4 Mart 1817. «Noĭ juraţiĭ» către «cinstitul Comision... Noĭ, nu, după cum zice dumnealuĭ, că căutăm viţăl supt boŭ, ci căutăm dreptate şi adevăr.»

LI.

Novembre 1817. Contract de învăţător. «Să puĭ la învăţătura pruncilor, să aib datorie a-ĭ ţinea pe dînşiĭ la orînduială bună, atît în şcoală, cît şi în bisearică, şi a-ĭ dezbăra de vorbe necuviinčoase, de jurămînturĭ, de jurăturĭ şi de vorbe de necinste, de sudalme, nu numaĭ în şcoală, ci şi afară... Greşind copii, saŭ în şcoală, saŭ în s[fînta] bis[eareсă], şi fiind vrednicĭ de pedeapsă, să li să dea pedeapsa, după vîrsta şi greşala, însă cu luare aminte ca să nu să vateme vr'unul din pricina bătăi. Dară, fiind greşala maĭ mare, să fie şi işpectoriĭ faţă cînd să vor pedepsi. În rîndul învăţăturiĭ, atît copii celor bogaţĭ, cît şi celor săracĭ, tot într'un chip să să tractăluiască... Copii care cuprind maĭ cu anevoe învăţătura şi sînt maĭ greĭ de cap, să nu-ĭ silesc nicĭ într'un chip cu bătaia spre învăţătură, ci tot cu binişorul, ca să nu capete uriciune spre învăţătură.» Leafa va fi de 400 fl. austr. pe an, «şi, pe lîngă sălaş slobod, şi 6 stînjin lemne, în 4 rete, adecă la tot fîrtali[u]l de an un fîrtal din simbrie».

LII.

C. 1820. Cercetare în pricină de despărţenie. «M'aŭ întrebat maĭ la urmă P[reas]f[inţitul] pro[topop] Stan Ra., vreaŭ să-l coprinz pre bărbatul mieŭ Toma Bîra, aŭ nu-l cuprinz, şi, de l-oĭ cuprinde, îĭ va dudui pe curva de la el.»

LIII.

C. 1820. Către protopop, pentru căsătoria luĭ «Nicolae luĭ Gheorghe Ţuţura cu fata luĭ Nicolae Lud, lăcuitorĭ în Becleanŭ». Se cumpără: «un cojoc, un chieptariŭ, 4 cîrpe cu care să le dea la preoţĭ, 3 cofe de arpăcaş, rachiŭ 9 cofe şi 3 fîrtare şi o jum[ătate], piperiŭ; s'aŭ copt dintr'o ferdălă de grîŭ şi din 2 de săcară; s'aŭ cusut 2 cămăşĭ de bunbac şi 2 la copiĭ; s'aŭ dat pentru cusut pe patru haine 3 zloţĭ, 42 de creiţarĭ».

LIV.

1820. Preotul Jînariŭ către alţĭ preoţĭ făgărăşenĭ. «Vinerĭ să fie regraţie, ca şi dascalul să poată veni să-ş cumpere din Făgăraş ce-ĭ trebue, pe sama casiĭ sale, şi hîrtie pe sama pruncilor, iară Sîmbătă să înveaţe copii. Iară care copil pofteaşte şi vara a învăţa la cîntărĭ şi la scrisoare rumînească şi latinească, ca să poată fi şi notăraş saŭ scriitorĭ la sat, şi aritmetica şi rînduiala sf[i]nteĭ bisearicĭ, şi alţiĭ care pofteaşte a priimi darul preoţii,—acela va veni în şcoala Făgăraşuluĭ la mine, ca să le arăt eŭ ceale trebuincoase, întru care să să poată întru aceia învăţătură răzima înnaintea Scaonuluĭ episcopieĭ la Sibiĭ, şi să poată întra şi la cursuşul şcoaleĭ candidaţilor de preoţie maĭ cu îndrăsnire,—nu să să tragă îndărăpt la uşe ca proşti; precum am văzut cu ochiĭ mieĭ, fiindcă am fost vr'o opt anĭ diiacon arhieresc: şi ceĭ învăţaţĭ, aŭ îndrăznire, iară ceĭ neînvăţaţĭ bine, să trag la uşe, cînd untră arhiereul în şcoală, în capelă, la slujbă. Va veni diiacul acela care doreaşte a primi darul preoţii, maĭ întăĭ să vie să înveaţe, să să tragă la masă, înnainte, nu la uşe.»

LV.

[1820.] La Iaş în Ţara-Rumînească să află lipsă de doĭ dascalĭ latineştĭ, adecă să fie Rumînĭ, învăţaţĭ în limba latinească. Plată bună vor avea, pe an o mie de zloţĭ; unde să va afla, să să arate la Scaunul protopopesc, şi de aiča să va arăta la Scaunul arhieresc [1].

LVI.

Făgăraş, 17 Mart 1820. «Simion Jinarĭ, paroh la Făgăraş», «din porunca preosf[i]nţituluĭ Vasile Moga», despre creşterea copiilor, «atrăbuind acuma a umbla pruncii în şcoală». Să nu umble dascaliĭ «pustii». «Să înveţe prunci după instrucţie, să-ĭ înveaţe cu slove latineştĭ şi ungureştĭ a cetii şi a scrie rumăneaşte, şi să-ĭ înveaţe catechizmul pe de rost tot, şi să-l tălcuiască ucenicilor, spre a-l putea înţeleage, să trimită scrisorile pruncilor despre toată luna, înpreună cu estractul carele trebue fieştecarele dascal să-l facă cu slove latineştĭ şi să-l aducă iscălit de ceĭ ce aŭ fost de faţă la ecsamen negreşit, pre Dumineca Thomeĭ, ca să să poată vedea aicĭ ce sporĭ aŭ făcut fieştecarele prunc în învăţătură şi în scrisoare.»

LVII.

«Peştea», 28 Septembre 1820. «Mihail Covacĭ, dohtor a Universitateĭ medičască în Peştea», anunţă scrierea sa asupra casurilor năprasnice. «Fiindcă de obşte bine cunoscut iaste cum că cea maĭ mare parte a Crăimiĭ Ungureştĭ din Rumînĭ şi din Sîrbĭ să cuprinde, am dat aceste table de obşte folositoare prin încrezuţĭ bărbaţĭ întru amîndoao aceaste limbĭ a le întoarce.» Moga le recomandă.

LVIII.

[1820-30.] F. d. «Bujtan Peter» către «drag si preczintit sogor si szoda me... Tate noszt o foszt mult de vin... Ke, kunt o murit dumnaluj taika, jo nam foszt akolo, si o kerát tote czele din kásze: perin, drikale, lingurj, furkutze,

[1] Se cereaŭ pentru Seminariul Mitropolituluĭ Venianin. V. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea,* II, pp. 519-20.

tipszy, tagire, si jo nimika n'am keptat, nitsi kit tine [=cîtă tină] szupt ungyije... N'am stiut nimika kum au murit, au kum lau engropat: kund mam dusz jo akolo, numa peretzi goly am kepetat... Serut mena si la szogoru Simon, si la sogoritza Cika... La tergu Ruszalelor, de ne o azsuta Dumnezeu, apoj venim.»

LIX.

1821. Cercetare, la Părăŭ. «Aŭ maĭ venit încă 2 oamenĭ, anume Matheĭ Crețul și Samoilă Itoafă, amîndoĭ brănișteari care păzăsc pin sat și noaptea și la bădure *(sic)* și eĭ mînă și la domniĭ dimineaț pănă în zioo.»

LX.

4 Octombre 1821. Proces de despărțenie. «Și me-aŭ adus o potoriță de rachiŭ... M'aŭ bătut tot cu hurduzău, și m'aŭ trîntit jos în curte; aŭ strigat: tulvaĭ mumă-sa.»

LXI.

[1822. Proces de despărțenie. Zestre:] 2 boĭ și o vacă; dar [el aŭ zis]: o proștilor, nu cerețĭ de la mama de acelea, ci iosag și moșie, că eŭ am iosag și moșie ,ca de 600 de zloț... Numita Rafira aŭ zis că nu merge ca să maĭ fie de rîsu Veneții... Am fost beteagă și aŭ sărit cu un bățĭ la mine, și de atunča l-am urît.

LXII.

Mîndra, 9 Februar 1824. Mărturie pentru unul căruia i-a fugit nevasta. Iscălesc: Popa Tămaș Tăflan, Nicodim Tăflan, tiziduș, Ion Cocan jurat, Zahiiŭ Dugală bătrîn, Gheorghe Zar, Andriiaș Cocan, om bătrîn, Iacov Dan.

LXIII.

«Vașarheiŭ, 24 Xvrie 824... Pantea Toader, Pantea Vasili, amîndoĭ țivilișŭ», către Pantea Ștefan, «care să află la meșterșugu timării, la č[instită] jupăneasa Creștina Tăbăcărița

întru bună aflare la Făgăraş... Cu prilejul acesta a tărgului de la Sibiiŭ n'am vrutŭ a te uita să nu te cercetăm cu o frăţască carte şi noĭ fraţi tăĭ, dinpreună cu părintele protopopul, unchiul nostru. Şi să ştiĭ şi tu, frate Ştefane, că noĭ cu toţi din darul luĭ Dumnezeŭ săntem sănătoş, şi care şi ţie îţ poftim ca să te găsască a noastră înştiinţare întru asemenea fericită sănătate, şi anul noŭ viitoriŭ să-l ajungĭ întru întreagă şi desăvărşită bucurie. După cuvăntarea ta maĭ de nainte, nu ştim: adevărat încununatu-te-aĭ, aŭ ba, şi, de te'ĭ încununat, să ne scriĭ, saŭ, de vreĭ amù în fărşangu viitoriŭ, bucuroş am fi şi noĭ ca fraţĭ şi ca unchiŭ să te putem corteni întru frăţasca dragoste. Dară, pentru depărtarea loculuĭ, nu vom putea slugări faţă cu toţĭ. Poftim ca să-ţ dea D[u]mnezeŭ norocire şi čas norocit şi fericit, şi, căsătorindu-te, cinsteaşte pre aceia, şi pre aceia care ţi-o da-o D[u]mnezeŭ soţ şi pre toate neamurile avute după sine, că eştĭ strein în locurile acele. Cinsteaşte-ĭ ca pre părinţ[i] tăi ceĭ trupeştĭ, şi poartă năravurĭ bune, şi cu oamenĭ slabĭ să nu te însoţeştĭ în soţietate slabă. Fereaşte-te de răŭ şi de urgie, ca din unile ca acele să nu ţi să întămble ceva răŭ, că apoĭ ţie să-ţ înpuţ,—ca să auzim şi noĭ veste bună, să ne bucurăm de tine. La cinstitul părintele protopop încă ne închinăm cu fericită sănătate, după căt ne-aŭ fost scrisŭ şi D[o]mnia Sa, ca un unchiŭ a coconi; care bucurăndu-ne şi noĭ de un neam bun şi fericit, pecum şi noĭ avănd pe cins[ti]tul prot[opop] al Vaşarheiuluĭ unchiŭ şi ca un tată bun povăţuitoriŭ, neîndoindu-să cumva nimene pentru fratele nostru, cu adevărat că este din neam bun. Să ne scriĭ la tărgul viitoriŭ la M[urăş]-Vaşarheĭ, să ştim de tine. Şi rămănem de bine voitorĭ aĭ dumitale fraţ.»

LXIV.

1825. Proces de divorţ. Fuge o femeie îngreunată, «şi acolò amŭ şi dobîndit... S'aŭ luat cu un rud după mine pănă în satul Părăŭ... M'aŭ dus la o ţarină numaĭ în poale, cu zeachea pe umere, şi cu copila în braţe, şi după aceia me-aŭ pus viţa în gît şi m'aŭ legat de car... Să nu-ţ aduc Paştĭ,

nicĭ să le guştĭ... M'aŭ bătut cu un leam gros... Nu mă duc, de aş umbla cu traista... Singură îm fac moarte, că mă voĭ arunca într'o apă.»

LXV.

1825. Proces de divorţ. Nume: «Ana luĭ Gafton, Viroana, Gheorghi Brînzea.» «O-a şi înpovărat-o[1].»

LXVI.

1826. «Aniţa Munteanu» arată că, «cînd aŭ venit în casa mea Aldea Sima de aŭ tocmit pe fata mea, atuncea aŭ venit dumnealuĭ cu muiarea dumnealuĭ şi cu doĭ fečorĭ aĭ dumnealuĭ, şi aŭ adus o fele de rachiŭ şi un blid de uscăţeale; altă cheltuială nu aŭ făcut nimic.» Iscălesc mărturia: Cucu, Dumitraş, Raibu.

LXVII.

1827. Proces de divorţ. «Cînd va fi ha din urmă, nu eştĭ maĭ bună dumneata, draga mea, decît mine, nice eŭ decît dumneata... Eŭ Tovitha i-am văzut şăzînd amîndoĭ pe un scaun acolò la casa Bucuriĭ, şi să ţinea cu mîna pe după cap, şi însă focul era cam potolit, dară tot să vedea... Eĭ aveaŭ gătiturĭ de ospăţ pe masă, şi, dacă m'aŭ văzut pe mine, aŭ coperit şi aŭ pitulat in pat, între perine... Şi, zice, o ţinea pe Bucura în poală ca pre un copil mic... În multe rîndurĭ i-am văzut noaptea răzimaţĭ la gardu Bucuri... Aŭ urdinat numitul Moise la casa eĭ şi zua şi noaptea... Fără a fi şăzătoare la Bucura, urdina acolo adease... Îşĭ băgase mînile în sînul eĭ de le întorča pînă la spinare... Aŭ început Moise a să pupa cu Bucura... Aŭ strîns'o de către spinare către el.»

LXVIII.

1827. Proces de despărţenie. «Să-l dea [pruncul] din iosagul mieŭ afară, la acela care l-aŭ croit... Că ià, tocma ca

[1] Îngreunat-o.

o eşită din minte doară, chiară aŭ tăiat pînza, fiind ţesută numa jumătate, şi aŭ scos spata şi iţele di[n] hire şi le-aŭ lăsat în casă; şi ş'aŭ cules ce aŭ adus cu sine şi aŭ luat teama (?).»

LXIX.

1827. Proces de divorţ. «Aŭ luat cloca şi aŭ trîntit de cheotoare . . . Căţă fără suflet.»

LXX.

1828. Prospect al cărţiĭ «Diregătoriul buneĭ crescere», de Damaschin Th. Bojincă, notar jurat la tablă.

LXXI.

Braşov, 7 August 1828. «Ioan Pop zograf» către fiul săŭ Costandin, în Făgăraş. «Acuşa lucrăm în bisearica din sus, la catretă.»

LXXII.

1831. Recomandaţiĭ contra holereĭ de Morvaĭ Ioan, paroh la Tisa-Babolna (Bobîlna).

A D A U S

ACTE DIN ARCHIVA ȚEHULUĬ (CORPORAȚIEĬ) TIMARILOR SAŬ PIELARILOR DIN FĂGĂRAȘ.

I.

1766. Primire de membru. Iscălesc: Ioniță Pătraș ț[eh]m[eșter], Stan Roșca l[ata]m[eșter], Ștefan Șocheariul l[ata]m[eșter] mic, Brînzea, Gorgonea, Iadveș, Ganea, jurațĭ bătrînĭ, Bădălachie Pătraș, ș. a.

II.

1781. Judecată pentru o ceartă a unuĭ «cizmaș... S'aŭ repezit prin tărg după dănsa, însă, fugind, aŭ ocolitŭ înprejur scaunele, pănă cănd niște Sălășan[ĭ] l-aŭ opăcit, avănd alte pricinĭ cu dănsul.»

III.

1796. Pentru clădirea uneĭ bolte nouă. «Tăbăcariĭ cu contractușele lorŭ de uricŭ nu arată.»

IV.

24 Mart 1799. Adeverință că s'aŭ luat 40 fl. din casă, ce de pre masa prea-cinstituluĭ țehĭ», cu «chizeșĭ marĭ... Acxentie Comănariŭ, țehĭ-meșterĭ... Ioan Fogoroșii, dasc[ăl] [normalicesc] Făgărașuluĭ și reghiușuluĭ țehiuluĭ.»

V.

[C. 1800.] Protocolum pentru folosul și ținerea și maĭ bine păstrarea judecăților... Aŭ furat o legătură de tort și unŭ

pomesealnic... L-aŭ aflat la proptealele popiĭ celuĭ săsesc... Fiind cu pelea goală, l-aŭ gonit veghetoriĭ... Hainele i-aŭ rămas în ţărmurĭ... S'aŭ dusŭ pe cheotoare în podul luĭ Samoilă Jiga... Aŭ furat o traistă cu ţiparĭ....

VI.

[C. 1800. Jurămîntul pentru *bătrînĭ.]* În numele Sf[i]nteĭ Troiţe, Tatăl, Fiiul, Duhuluĭ Sf[î]ntŭ, jur eŭ — saŭ jurăm noĭ — precumŭ ne vom ţinea toate articuluşurile č[instituluĭ] ţehĭ şi poruncile celor maĭ marĭ deregătorĭ *, şi meşteşugulŭ din mîna nostră până vomŭ trăi nu l-om da *[şters:* şi oríce pricină vom vedea înprotriva articuluşurilor, cu sufletele noastre drept vom arăta şi vom da înnainte.] Aşa să vă ajute D[u]mnezeŭ.

[Într'o formă maĭ nouă, de la * înnainte:] Şi la orĭce judecată voĭ lua sama, şi la nime n'oĭ părtini, şi numaĭ sufletuluĭ. Aşa să-m ajute Dumnezeŭ!

VII.

C. 1800. Ladă veche, pe care e zugrăvit Sfatul ţehiuluĭ, cu membriĭ îmbrăcaţĭ în haine albastre, afară de unul singur cu cojoc. Pe masă e scris: «Socotim să judecăm ca nişte dum., întru al cuĭ nume vă voĭ *(sic).*» De-asupra capetelor e scris: Nic[o]l[ae] Petr[a]ş[cu], St[an]č[u] Corţun, Şt[e]f[an] Şoch[eariul], V[a]s[i]l[ie] Şoch[eariul], Nică Petr[a]ş[c].

VIII.

1807. Rînduiaiă pentru corporaţie. *Inaşiĭ* vor face practică de treĭ anĭ. «Fečoriĭ de meaşterĭ care mearge la tîrg d'intîiŭ, ca să dea nănaşulŭ 10 potorĭ la acel tîrg»; altfel, se vor da cincĭ du[t]ce.

IX.

[Socotelĭ:]

La meşteri de la Beclean s'aŭ dat pentru 4 cofe şi o fele de rachiŭ... După schimbarea č[instituluĭ] ţeh s'aŭ tras socoteala cheltueli... Pe o jumătate de veadră de vin... S'aŭ dat la Beclereanĭ... Pentru ascuţitul unialtelor ţehuluĭ s'au

dat... Ce s'aŭ cheltuit la ospățĭ... O pele de am dat-o pentru pricina belituluĭ... S'aŭ cheltuit pe unieltele țehuluĭ cele de săpat, adecă pe sapă, și pe lupată, și pe čocane... La anul 820... s'aŭ scos din lada č[instituluĭ] țehĭ, și aŭ plătit pentru lada fečorilor, adecă a meșterleghinilor aĭ timarilor din Făgăraș... La un cetitorŭ care aŭ poftit să ne cetească cărțile de belit... Dresulŭ văli ce s'aŭ dresŭ... O căptușală... Pentru 2 coade de čocane... Pentru muiarea ča săracă anume Gănoia, ce s'aŭ îngropatŭ... Uneltele țehuluĭ cele de săpătura morților... Cheltuiala Beclerenilorŭ, care aŭ avutŭ pričină cu čorogari pentru căce le-aŭ luatŭ peile din mănă... S'aŭ datŭ din angarie... La o rîdicare de biserică săsască, de milă... La unŭ popă de bărațĭ... Pentru scumpie... La gubernie, pentru piiatra carea ne silea să dăm la facerea drumuluĭ... Tacsa bolți... La drum, pentru 15 gubigurĭ....

X.

1838. Hotărîre de judecată. Iscălesc: «Luca Mănișor, țehmeșter, Gheorghie Boeriŭ, latameșter, Neculae Ghimbășan, bă[trîn], Antonie Brănzăŭ, bă[trîn], Gheorghie Pătraș notariș».

XI.

[Hotărîre de judecată.] 1841, la 21 de zile, noĭ bătrănĭ am judecat pe Ioan Toflea, pentru căce aŭ zis la meșterleghinu de la Vasile Alutanŭ: «hoher», și așa, stănd de față înaintea noastră, și așa Ioan Toflea n'aŭ putut arăta pe acel meșterleghin de hoher, — s'aŭ hotărâtŭ ca I[oan] T[oflea] s'aŭ birșăguluit de 3 f., și s'aŭ mulțămit pe acastă judecată.

Alte acte făgărășene.

I.

[C. 1830. Listă de nume făgărășene:] Andreiŭ, Bragheș, Gh. Candit popa, David Fîcĭ, Gh. Vodă, Gh. Ilie Dogariŭ, Gh. Čocan, Ioan Eftene, Avram Freghenč, Bucur Șărbănuță,

Gh. din Blată, Ioan Ştefan Bîţă, Gh. Bos, Bucur Alisandru Cîrstea, Gh. Čovica, Ilie Čovica, Neculae Popa, Dumitru Bos, Bu: din Uliţă, Ioan Dumitru Dogariŭ, Gh. Nică, Alisandru Cucu, David Miclăuş, Gh. Gh. Codlia, David Ioan Debu, Moise M. Bărbat, Bucur Codlea, Ilie Franţ, David Călin, Toma Oanča, Ioan Muntean, văduva Zahe Dotri, Iacov Naftanailă, Ioan Voina, Gh. Simion Bîţă, Ioan Zahe Dogariŭ, Oana Idomir, Ioan Bebelea, Gh. Aldia Codlia, Gheorghie Hîrsean.

[Proprietatea mea.]

II.

Contract. Noĭ Văsăştiĭ ne-am alcătuit cu Şerbeştiĭ a face o moară, adecă vatra de moară este a Şerbeştilor şi locul de iaz este al nostru, şi aşa ne-am alcătuit ca să fim fraţĭ, adecă noĭ jumătate parte la moară şi Şerbeştiĭ iară ceialaltă jumătate. Şi sîntem părtaşĭ la moară dintru Văsăştĭ fičoriĭ luĭ Nicolae Vas Stanchi, adecă Vasilie şi Avram, Ioan a popiĭ Ioan Vas, şi Nicolae Irimie Vas căprariu, Ion Bogdan şi Vasile Nicolae Vas, pe moara jumătate, şi dintre Şerbeştĭ pe ceialaltă jumătate părtaşĭ: Vasilie Şerb, Ion Şerb, Avisalom Şerb şi Maxin Şerb. Şi aceia legătură am făcut cal copii la toţĭ dintre aceştea fraţĭ care sînt aiča maĭ sus numiţĭ să macine fără de vamă, dară, afară de aceştea, toţĭ din famelie să macine cu vamă ca şi streiniĭ. Şi noĭ Şerbeştiĭ să fim fraţĭ, aceşte patru, nice-unu să nu fie sloboz maĭ tîrziŭ a-ş căuta parte precum ţinem moşia.

Şi acesta controtuş s'aŭ făcut în faţa noastră, a celor aiča iscăliţĭ, cu mare întărire:

Ion Pop Vas tizidiş, Ion Avram Dobrin jurat, Ion Ioje Leancu d°, Saraftin Dobrin, Gheorghe Bogdan.

Bătrînĭ:

Vasile Bîrsan, Costan Vas [degete puse pe crucĭ].

Arpaşu-de-jos, în 10 Martie 1833.

Erbittener Verfasser: George Wass, Corporal.

Iscălitură neînţeleasă.

(Idem.)

III.

Prea-cinstite d[o]mnule vicareş, acest fečor anume Nicolae Stoica vrea a să căsători şi a luoa pe ačastă văduvă anume Mariia luĭ Nicolae Iordachiŭ; vestirile s'aŭ înplinit, pricinĭ canonič[e], saŭ polit[ice], nu ştim. Pentru aceia să roagă de slobozenie de-a să putea cununà.

Utsa de szus, 28 Ianuarie 843.

N. Bursz, paroh unitus.

Dacă nu este ceva înpedecare, să pot cununà.

Theodor, vicariu.

(Idem.)

II.

Documente hăţegane dintr'o colecţie particulară (a d-luĭ Budai din Deva[1]).

I.

22 Iulie 7141 (1633). Mateĭ-Vodă, pentru «Bărbat Miceuş ot Haţăg, den sat de la Răul Bărbat». Pomenit «Barbul Pos[telnic] de la Tărgul Gilortuluĭ, căt aŭ fost ţinut Făgaraş Işfan. Fusese cumpărată cu 5.000 de aspri moşia Jupăneştĭ. Zapisul de cumpărătoare e întărit de «Palaloga Clučarul din Cămpina, şi Andronie de la Grecĭ, i Barbul de la Curpenĭ, i Stančul văt[af], i Nicola de la Curte, i Alecsei Pătru, Datco ot Vălarĭ, i Opriş ot Urez, i Necola Păhar[nicul] ot Grumĭ.» Întărire. — Traducere.

II.

† De ačasta dămŭ în ştiire cuĭ să va cuveni a ştii că aŭ venitŭ Ona Boţa în Bară în cas[a] solgăĭbirăŭ Iovăniţa Manea şi denneintea luĭ Pătru Barbă şi Ştefan Gărbea şi Pătru Ungurŭ şi Ştefan Rahot[ă] şi Ştefan Nanŭ şi Iovan Manea, avăndŭ neşte locurĭ în Jiiŭ, întălea *(sic)*, le-amŭ zălojit eŭ Ona Boţa la Todorŭ Boţa şi la frate-săŭ Dumitru Boţa, cu în luncă, cu în dealŭ, cu în vale, şi în pomiĭ, cu totŭ ce-ĭ al mieŭ, i-lŭ daŭ de veche moştin[ă], nime să nu-l poate scoate, fără cândŭ l-oiŭ scoate eŭ, aŭ fičoriĭ mieĭ. Iar îl daŭ cu florinţĭ 8 şi 2 mirţă de ovăs, că iaste locu de curătură [ce-l am de la moş], de stră-

[1] V. şi vol. V, pp. 343-4.

moşiĭ, — că mi l-aŭ domni dat, [ce n'are nime] nič-o putere, din min[e] încolia. Şi am loat eŭ Todor Boţa ... ică de o leiţe *(sic)*. Mărturie lor acestor, şi am dat diiaculuĭ un zlot. Şi amŭ scris în aniĭ Domnuluĭ 1700, în lun[a] luĭ Apriiliia 28 de zile.

III.

1. Într'o listă de acte: 18 Iunie 7217 (1708). Carte de judecată de la Banul Costandin Ştirbeaiŭ[1].

2. 15 Iulie 7217 (1709). Alta de la Athanasie, egumenul de Tismana.

IV.

Şi eŭ popa Radul din Gĭupăneştĭ încă mărturisăscŭ că, când aŭ fostŭ în zile Banuluĭ Corni[2], eŭ amŭ fostŭ slug[ă] cu tatal Nicoli la socra Banuluĭ Coroni, şi, aducăndŭ dumneluĭ Banu pe socră-sa acì la Jupăneştĭ, şi-aŭ făcutŭ schitŭ acì, ş'avăndŭ dumneluĭ măşie puţin[ă], şi fiindŭ ača măşie a dumniluĭ ĝupăn Buda Ianăş aci în Gĭupăneşt[ĭ], m'aŭ trimis dumniluĭ Banul Corni la ĝupănul Buda Ianăş în Rău-Bărbat, cu scrisorĭ ca s[ă]-ĭ vănză ača moşie din Gĭupăneştĭ; iar domneluĭ ĝupănul Buda Ianăş aŭ zis că dumnialuĭ ar[e] ban[ĭ] destuĭ, ci ne va da moşie de acolo, că dumniluĭ încă-ĭ trebue. Ş'aatunča şi Preda Voinigescul, tatăl Nicoli, încă şi el sponi de ača moşie a ĝupănuluĭ Buda Ianăş, că e a dumneluĭ, şi-m arăta unde i-aŭ fostŭ casele luĭ Bărbat Matiia, şi spunè şi o făntăn[ă], iar a dumneluĭ, de aŭ fost cu ţivile de aramă galbină,— iar acum Nicola vorbeşte ce nu este aşa. Mărturisăscŭ eŭ popa Radul, că aşa am auzit din gura Prediĭ, tatal Nicoliĭ, şi m'am iscălit maĭ ĝos, ca s[ă să] crez[ă].

Av[gust] 13, l[t] 1722.

Ş'am scris în Rău-Barbat.

† Eŭ *Popa Radul* ot Gĭup[ă]neştĭ.

[Pecete neagră.]

[1] V. vol. V, p. 687.

[2] Cornea Brăiloiŭ, Banul luĭ Vodă Brîncoveanu.

V.

Craiova, 26 August 7230 (1722). Guvernul Olteniei («Gheorghe Cantacuzinò, Gligorie Băleanul, Radul Golescul, I[lie] Ştirbeai, Staico Ben[gescul]») poruncesc la «12 boiari, anume Matei Bălăcescul şi Barbul Răioşanul şi Ion Bălăcescul şi Dumitraşco Reanghea şi Nicola Reanghea şi Alexandru ot Drăgoiani şi Gligorie Buziloiul şi Preda Motoc şi Papa părcălabul ot Runcu şi Dumitraşco Andreescul şi Dumitraşco Cernăianul şi Mate Runcanul», pentru «fiiul dumnealui Budii Micleuş den Haţăg, dela Răul lui Bărbat, anume Buda Laţco», proprietari la Jupăneşti, «şi 'n zilele Domnilor... V'aŭ luat pe dumneavoastră la mijlocŭ îndreptători.» Să cerceteze şi «mărturisaniia moşneanilor de acolò... Să puneţi seamne dupe obiceaiŭ». Buda mai făcuse cercetare «în zilele răposatului Ştefan Cantacuzino Voevod... Să daţi scrisorile dumneavoastră de aleagerea şi dreptatea ce veţ face la amundoaoă părţile.»

VI.

† [C. 1730.] Cinstite şi al mieŭ mai mare domnule Andraş biv Vel Hognoghi, cu cinste şi cu multă plec[ă]ciune închinăndu mă, sărut cinstită măna dumitale, domnule, şi de la milostivu-Dumnezăŭ tot fericitul binele pohtim ca să-ţ dăruiască Mării Tale şi doamnei.

Cinstită cartea Mării Tale, domnule Zăicul Andraş, biv Hognoghi, cu cinste şi cu multă plecăciune o am luoat, şi ceale ce-m scrii Măriia Ta, am înţăles. Pentru nişte piei de lup ce-m scrii Măriia Ta ca să-ţ găsescu, cu ce preţu s'ar găsi să te înştiinţez, — de ačasta vei şti Măriia Ta, domnul, că piialea de lup bun, frumoasă, iaste căte trei florinţi, ci, trimiţind Măriia Ta banii pe căte piei vei socoti că-ţ va fi de trebuinţă ca să cumpări, eŭ mă voi sili în tot chipul, şi, cu preţul lor, cum să vor vinde, voi cumpăra şi voi trimite Mării Tale. De ačasta înştiinţăz.

Al Mării Tale mic şi prea-plecat:

Nicolai Voinigescul[1].

[1] V. nº IV.

[Adresa.]

Domnule, o sabie turcească am de vănzare drept zloţĭ doaozecĭ; ci, de va fi de trebuinţă, îm veĭ scrie.

[Pecete neagră.]

VII.

Ioane Murgule, săn[ă]tate. Alta n'am a-ţ scrie, făr căt, îndat[ă] ce veĭ lua răvaş, să mergĭ la Nicola Chielariŭ, care aŭ fost la Jup[ă]neştĭ, şi să meargeţ la Jupaneştĭ, la dum[nealuĭ] Buda Iancul, şi să maĭ întrebĭ pe oameni de acolo, care vor fi maĭ ştind, că va s[ă] să hot[ă]rască moşiia cu Nicola, Cocoiul. Ci, cum zic, să mergĭ acolo, dinpreun[ă] cu unchiiaş Nicolai, iar pentru oamen[i] care vor fi ştind, va trimite dum[nealuĭ] Buda Iancul, de-ĭ va chiema, ceĭ care vor fi ştind de pricina luĭ. Acasta, şi fiĭ săn[ă]tos.

Şt. Brăiloiul.

Noem[vrie] 25 dni, 7241 [1732].

La Ionŭ Murgul de la Voi[ni]geştĭ să să dea.

VIII.

3 Decembre 7241 (1732). Boieriĭ numiţĭ mărturisesc pentru cercetare la Jupăneştĭ, unde se hotăreşte şi de către popa Mateĭ, vărul Vonigesculuĭ. Buda arată un zapis al luĭ «Hamza Post[elnic] Benjescul din Tărgul Gilortuluĭ», vînzător la 7138 (1629-30), «încă cănd aŭ fost Hamza Pos-t[elnicul] pribeag în Ţara Ungurească, dereptŭ ban[ĭ] gata 5.000, şi pe acestŭ zapis aŭ fostŭ făcut acestŭ neamiş hrisovul luĭ Alion[1]-Vod[ă] de stăpănire, cu l[t] 7139 (1630-1)». Se pomeneşte apoĭ alt act, din 7138 (1629-30), «al Barbuluĭ din Jup[ă]neştĭ, fecorul popiĭ din Corbĭ, care zice Nicola că iaste moş luĭ Cătan[ă]». Se daŭ 2.500 aspri gata «şi un cal bun». Nicola pretinde «că iaste făcut în meşterşugurĭ». Al treilea act din 7130 (1621-2), de la «săteani din Porceanĭ», pentru cumpărătura luĭ «Radul Armaşul, moşul Nicoliĭ», la Por-

[1] Leon. Decĭ şi Hamza a fost unul din pribegiĭ cari aduseră Domnia luĭ Mateĭ Basarab. IV. vol. V, p. CLXII şi urm., p. 102; IX, p. 1 şi urm.

cenĭ, plătită în galbenĭ. Refusă părţile jurămîntul. «Trăsoarea de la mijloc» (la măsurat). «Porceaniĭ judeciĭ... Şi aŭ pus seamne dispre Jiiŭ, în cămpŭ bolovan şi cu pietri desupra... Pe de la deal s'aŭ înhierat în 2 nuč şi direptŭ îu sleamĭ *(sic)*, într'o gărniţe... Păn în hotarul Sămbotinuluĭ... Pe părul luĭ Stănărač, pe cursura păr ăuluĭ păn în piiatră, şi din piiatră păn în vadul bătrăn, în nucul Popicăĭ, pe und[e] aŭ înblat Jiiul maĭ de de multŭ... Şi pentru muntele Chinea... Pentru o vie..., care aŭ fostŭ dat Sămboteani pop[i] luĭ Dumitraşco şi pop[i] Radul Gărlea.»

IX.

Adecă eŭ Nicola Vonigescu dat-am scrisoarea mea la măna dumnealuĭ Buda Ianuşi, fečor dumneluĭ Buda Miclăuş, din Ţara Haţăguluĭ, din Răul-Bărbat, ca să-ĭ fie de bun[ă] şi ad[e]vărat[ă] credinţă precum să s[ă] ştie că, lund noĭ 4 boer[ĭ] de la prea-cinstit[ă] admin[i]straţie ca să ne judeč[e] şi să ne hotărască moşiia din Jupăneştĭ, sud Gorjiĭ, dintr'am[ăn]dooo hotarăle, deč, adunăndu-s[e] boeriĭ dinpreun[ă] cu Dum[i]traşco 2 Portar, şi cetindu-l[e] dumnelor toat[e] scrisorile ce am avut,—deč, find pricin[ă] pentru 2 zapis[e], unul al mieŭ, altul a dumnealuĭ Buda Ianăş, şi judecata aşa ne-aŭ dat ca să jurăm amăndoo părţile cu mărturiĭ pentru aceal[e] zapis[e], cum că sint bun[e] şi dreptee, — decĭ noĭ, pentru vechirea vremi, ne-am înpăcat de a nost[ă] bun[ă] voe, denainte boeriilor, dup[ă] cum ne scrie cărţăle de hotărnicie car[e] ni le-aŭ datŭ dumnealor; iar noĭ de acum înnainte să ţinem cin[e] cum ne-aŭ dat dumnelor boeriĭ, şi să trăim cu bună pač[e]. Iar, de s'ar întămpla a maĭ avea noĭ vre o supărar[e] şi vre o pără de acum nainte pentru acest[e] moşiĭ, să avem a ne căuta amăndoo părţile cu aceia cin[e] ar cădea asupra nostră. Iar, pentru muntele Chenia, aşa ne-am aşăzat să ţi eŭ Nicola treĭ părţĭ şi dumnealuĭ Buda Ianăş o parte. Aşijderea şi noĭ amăndoo părţile, de nu ne vom ţinea de ačast[ă] legătură şi ne vom rădica unul asupra altuia, cu vre-o pără,— car[e] parte nu să va ţinea de legătur[ă], să fie închinat gloab[ă], să dea florinţĭ 10. Şi pentru credinţa maĭ jos ne'm

pus şi peceţil[e] ca s[ă] să creaz[ă]. Şi boer[i] cari să vor iscăli maĭ jos, mărturiĭ. Iar, de s'ar maĭ scula cineva cu nescar[e] scrisor[ĭ] bune, şi ar ajunge ca s[ă] ià niscar[e] moşia dintr'acest hotar, să fie şi de spre min[e] şi de spre dumneluĭ dup[ă] cum s'aŭ înpărţit.

Dich[e]m[vrie], 3 d., 7241 [1732].

Fejérvari Bálint Farkas m. p.

Mihaĭ Gălcescul, marturie.

Mihaĭ Căm[ă]raşul, martur.

Alexandru Mărgineanul, mart[ur].

Dumitraşco Poenar Post[elnic], mart[ur].

Mateĭ Săn[ă]tescul, mart[ur].

[Două peceţĭ roşiĭ.]

X.

F. d. Radu Brăiloiul către Administraţia Craioveĭ. Jupă neştiĭ îĭ avea «Casa Brăiloilor, maĭ multŭ dă 150 de anĭ... Pănă cănd amŭ plecatŭ la Viena... Acum, fiind vremea lucruluĭ, unde vinŭ să s[ă] opreaască locurile şi livezile pentru trebuinţa economii meale... Să facă acastă graţie să-mŭ dea o carte... Mă obligăluescŭ înnaintea judecăţăĭ a fi gata a răspunde.»

La 1734 scrisoarea precedentă se trimete în copie de Vonigescu luĭ Budai Micloş, împreună cu somaţia ce-ĭ făcuse Administraţia.

XI.

Cinstite şi al mieŭ bun şi adevăratŭ patron, dumneata liber baron Buda Ianco, de la cerescul Înpăratŭ rog şi pofteseŭ, etc. Cu lungirea aceşteĭ scrisorĭ către dumneata nu iaste de alta, făr de cătŭ înştiinţăzŭ pe dumneata că acum avem judecată cu Radul Brăiloiul pentru moşiia Vonigeşteĭ şi Jupăneştĭ... Am luat acum comision de la cinstita Administraţie... Să venim toţĭ cu cărţile noastre acolo la faţa locului, să n[e] căutăm al nostru... Ci dumneata să nu şăzŭ,

ci să iaĭ comision de la Măriia Sa maĭ marele nostru derector... Cu totŭ reșpectul rămăĭ

Al dumitale bun priiatin, gata spre slujbă.

Ioan Bengescul,

id est I. D. Benseskul.

Craiova, Maĭ 17, l[t] 1734.

[Adresa latină.

Pecete neagră, ovală, cu leul supt coroană și: «Staicu Bengescul» (cirilic).]

XII.

Cinstite dum[neata] domnișorule Buda Iancu. [Procesul cu Radu saŭ Răducanu Brăiloiul; se judecase și la «răposatul Costandin Voivod... S'aŭ ales 2 boiarĭ, anume Costandin Albianul și dumnealuĭ Logof[ă]t Al[e]xandrul Mărgineanul... L-aŭ cunoscut Divanul că unblă surda... Aŭ rămas di la Divan să otărască aceĭ 4 boiarĭ și Vonigeștiĭ, ci dumneata să scoț un comison di la Măriia Sa ghinărariul, pecumŭ că ne-amŭ judecatŭ cu tată-săŭ Sărdariul Barbul și cu fratele Sărdariuluĭ Mateĭ la Costandin Voivod și la Ștefan Voivod... Eŭ voĭ fi tot cu dumneavostră păn în veacŭ nedespărțit... Ci veĭ ști dumneata că amŭ găsăt și ocolnica ča veache a moșiiĭ Jupăneștilor... Al dumitale maĭ mic și plecat:

Necula Vonigescul...

Și mă rog dumneavostră, acestŭ comison de grabă să [să] scoaț[ă] afar[ă]. Maĭ 11 dni, lt. 7243 [1734].

[Pecete mică, roșie.]

XIII.

1-iŭ August 1768. «F[ota] Vlădoianul Vel Med[elnicer]» către «dumneaeĭ doamna a Budeĭ Lațco... Fiind frăție, cinstita și mie ca o soră și cumnată, dum[nealuĭ] răpoosatul boiariul dumitale cu dumneluĭ Banul Cornea, moșul jupănesăĭ mele, fiindu-le de moștenire aleasă și hotărâtă de multă vreme, și așa o aŭ stăpânit-o pe în doao și părințăĭ jupănesăĭ mele cu boiariul dumitale, și, în stăpânirea căndŭ erea Nemțăĭ aicĭ în județăle acestea păn la vremea răzmirițăĭ, în-

tămplăndu-să de aŭ murit părintele jupănesăĭ mele. . ., iobaci care aŭ fost şăzătorĭ la moşie, s'aŭ făcut moştenitorĭ şi aŭ înpresurat moşăia, atăta partea noastră, căt maĭ mult a dumneavoastră aŭ perdutu-să cu totul. [A căpătat atuncĭ o comisie, alcătuită din episcop şi boierĭ. *Iobacii*] aŭ şi văndut-o pe la alte măinĭ. [Să dea còpiĭ întărite] de boiarĭ de aĭ varmeghieĭ de acolea. . . Înnaintea răzămiriţăĭ cu 4, 5 anĭ, tatăl jupănesăĭ mele aŭ fost dusŭ la Becĭ, şi aŭ fost zăbovit 5 anĭ. [Vînzare de iobagĭ la moşneniĭ din Porcenĭ.] Nu maĭ pocĭ ţinea în maĭ multe zăle boiari în cheltuial[á]. Osebit de aĉasta, iar maĭ înştiinţăzŭ pe dumneata că avem 2 moşăĭ în varmeghiia Eniidoreĭ, care moşăĭ rămăindŭ supt chiverniseala mătuşăĭ Aniţaĭ, care o aŭ ţinut-o unchiul jupănesăĭ mele, Ştefan Brăiloiul, şi, după moartea dumisale, aŭ rămas supt stăpănirea nepoateĭ dumisale pe care o aŭ ţinut-o dumnealuĭ căp[i]t[anul] Ortobachie, şi aŭ fost pusă amanet pentru o sută de galbenĭ... Voĭ să trimeţ om adinsŭ, să cercetez pentru acele moşăĭ care sănt cumpărate de Sărdariul Barbul, moşul nostru, şi, de veĭ vrea dumneata să stăpăneştĭ acolo, şi noĭ vom stăpăni aicĭ, că, niĉ dumitale nu-ţŭ dă măna aicĭ, nicĭ noĭ acolo.»

XIV.

2 August 1768. «Rad[u] Brăi[loiul] biv Vel Pit[ar]» către «cinstita şi a mea ca o soră dumneai domna a domnuluĭ văruluĭ Budeĭ Laţco». Pentru «dumnealuĭ Fota Vlăd[o]ian[u], nepotul dumnealuĭ răpoosatuluĭ unchiul nostru Sărdariuluĭ Barbu», cerînd *cărţile* eĭ la hotărnicia Jupăneştilor.

Alte documente hăţegane (din archiva vicariatuluĭ unit al Haţeguluĭ).

I.

C. 1790. Mărturie de la preoţiĭ Scaunuluĭ «Morosseculuĭ». Iscălesc: Dimitrie Bit din Milaşteŭ, poapa Voileia ot Boţco Mădăr[a]şu, popa Artinie din Agard, popa Neculae din Ţipretnic, Farcaş Ioanu din Mădăraş, popa Dimitrie Graur

din..., pŏpa Petre Goloba, popa Vasilie Mineş, popa Dumitru din Cloaşŭ, popa Toderŭ Surăşag, popa Antoni ot Crăčonŭfalăŭ, popa..., Dimitrie Maier din Oia, popa Chiril din Sintionu, popa Savu din Săbadŭ, juratul eparhii, popa Sandu din Săntana, Teodorus Fornaş din Culpiiŭ, popa Sandu din Barduş, popa Trifan den Velţ, popa Iacobŭ din Erneiŭ, popa Toader din Hărţeŭ, popa Ionŭ din Mşamşud, popa Lupŭ din Bania.

II.

10 Mart 1806. «Vlădica Ioan» [Bob] către vicariul hăţegan Chiril Ţopa. Pentru o «inştanţie» de negustor contra numiriĭ luĭ. «I-am zis să fie întru aşteptare că, macar şi în Haţăg, tot în ţară eştĭ, dară el, ca un neodihnit, n'aŭ vrut să aşteapte.»

III.

Sibiiŭ, 3 Iulie 1806. Adeverinţă pentru viaţa curată a luĭ Ţopa, care fusese pîrît. Iscălesc: Aaron Budaĭ, Ioanŭ Pop controler, Nicolae Popp, Teodor Capîlna, Tomna Popa cantoru, Dumitru Popa dascălu, Simion Pantea, Iordan Niţu, Avram Mateiŭ, Andre Horvatu, Iacobŭ Irimie, Zorila Raducan, Gheorghe Ghiula, Flore Armins (?).

IV.

[Inventariŭ al averiĭ luĭ Ţopa (1811).] Doao măsarĭ bune şi unul maĭ slabŭ, salvetunurĭ, 16 coţĭ de pănză, 5 cămeş şi 2 păreachĭ de izmene şi 2 findeae, o păreachie de mucărĭ, petacĭ de 7 creiţarĭ din anul 1802, măreş de ceĭ micĭ, petač de ceĭ vechĭ, un husoş şi o groşiţă, un blid de leveş [1], de cositorĭ, opt tăeare, un băt de trestie, un căpeneag, un şlofroc, 2 chischineae albe, 3 lepedeae, o mintie, un laibăr verde cuptuşit, 1 bundă de lup, 4 perne şi 5 feaţă, un poplon cu lepedeŭ şi mătreaţă, o ploscă cu cureale, armariŭ de (?) gata, scaune de un om, un cupfer, o ladă de car, o păreache de hamurĭ cu frînele, un parnajac de piiale, 2 pro-

[1] Supă.

coviţe, o bîtă, o tablă de locşă, o ploscă de pămînt, o toană, 2 trocĭ, doao fireaze, un hămbariŭ cu 4 oteade, la ogradă 21 bîrne de brad pentru casă, un vătraiŭ, doao păhară şi o glajă, doĭ stupĭ slabĭ, patu cu o pilotă, o mătraţă.»

V.

10 Mart 1827. Cercetare. Cu «obştia Fereganilor şi a Fiţăjeanilor . . . Preoţĭ din Boşorod . . . După ritul nost.»

III.

Documente răşinărene (păstrate la şcoala românească din Răşinarĭ).

I[1].

Cu numele Tatăluĭ şi al Fiiuluĭ şi al Duhuluĭ Sf[ă]ntŭ şi cu voia a Mării Sale de D[u]mnezeŭ cinstituluĭ şi înpodobituluĭ cu toate bunătăţile, dinpreună şi cu paza hotarălor, a Mării Sale de Dumnezeŭ cinstit Matiaş Craiŭ, prefăcutu-s'aŭ şi s'aŭ preaînnoitŭ carte ocolniţă a hotaruluĭ a satuluĭ Răşinariuluĭ, prin indemnaria şi ruga a cinstiţĭ Scaun de lege 40 bătrînĭ, pentru ca să se ştie şi să se păzască pe unde mergu margi[ni]le hotaruluĭ nostru a Răşinaruluĭ, peste tot înprejuru, precum veachia carte hotarnica, cea dela bunul şi vechiŭ Craiŭ Atila 420 şi în aniĭ maĭ pe urmă Măria Sa Matiaş Craiŭ, anul 1488, datu-ni-l-aŭ maĭ pă din jos mult; iară acum pe aicea întărit cu hialmurĭ.

Înceapem din capul din jos, de lîngă pădure de stejeriş, cu vecinii cei marĭ, Cestnodi[2], meargem, dumnealor pe din jos, şi Răşinariŭ pe din sus, meargem spre răsăritul de iarnă, curmînd lunca dă în gura Văi Albinelor în rîu de spre răsărit, halm. Meargem pe apă în sus, ca o pistreală de loc, halm. Fereaste spre stinga, prin pădure mestecată, suie şi mearge peste vinele Văi Albinelor

[1] Se dă acest document, evident fals, pentru că el întrebuinţează izvoare maĭ vechĭ şi cuprinde o mulţime de nume, de lucrurĭ şi de oamenĭ. Plăzmuirea e făcută, de almintrelea, de mult, încă din veacul al XVIII-lea.

[2] Aĭ Cisnădieĭ.

iasă în Faţa cu năsip, mearge puţinel, coboară pe un gruiŭ în jos, dă în vale de la Coşteiŭ maĭ sus, o pistreală de loc, într'unŭ gruiŭ, mearge puţinel, iară dă în vale Calbau *(sic)*. Mearge pe apă în sus, iase în curmătură la Fîntîna Neagră. Coboară pe o vale, dă în apa cea mare, mearge pe apă în sus,— noĭ de către faţă, veciniĭ ceĭ marĭ pe de spre dos —, şi, făcîndu-se 2 rîurĭ, meargem pe apa ce vine despre Muntenĭ, muntele Buceciŭ, al mareluĭ hearţegu Radu-Vodă Negru, cel dela aniĭ 6740 [1232], iase în Curmătură: aicĭ dinna stînga rămîn veciniĭ ceĭ marĭ. Suim alăturea cu Munteani muntele Buceaciu, ţinem tot vîrful: munţĭ Clăbuc, muntele luĭ Neagoe Ivan, pănă la Ţîcu Înnalt: aicĭ ne despărţim de Muntenĭ. Spre miazănoapte, pe după vîrful luĭ Neagoe Ivan în Muche, mearge pe picĭor în jos, în gura Izvoruluĭ, mearge pe apa cea mare în sus, treci izvorul Adînciĭ Gropiĭ în sus; pe un piscu suim în vîrful munteluĭ Cindrea, luom cîtva sus, pin seamne. Aicĭ ne tîlnim că Cîrstianul, de spre faţă muntele Cneazuluĭ; din vîrful munteluĭ Cindrea meargem pintre iazere, pe pisc în jos, pă unde să împreună izvoarle, mearge, treace spre direapta, în Coasta Reace mearge prin dosul munţilor Răci, iase pe picĭorul Băjinovului, la piatra cu Jipu, iase în vîrful munteluĭ Bătrîna, ţîne vîrful pînă în vîrful muntelui Gaur, care caută spre rĕsăritul de vară, din capul munteluĭ, halm. Merge pe izvorul din a stănga, coboară colo jos în izvorul ce vine de spre resăritul de iarnă, mearge pe izvoru în jos păn în izvorul din sus, mearge pe potecul de pin Crîngu, iase în capul munteluĭ Vălaru, ţîne vîrful Muchia; în vîrful Ganţu, hălmul. Ne despărţim de Cîrstianu, venim alăturea cu Turnu, coborîm pe rîpe; aicĭ hălmu. Mearge pestă vinele Văiĭ plopişuluĭ, peste obreajie cu năsip, mearge în cap de dealu; la pădure de stejeriş, hălm. Mearge pin stejeriş pe aicĭ, supăr de Turn, mearge în dealu cu pămînt roşu, — hălm. Mearge în jos, zboară rogozu în stejeriş; hălm. Mearge pin stejeriş, ne tîlnim cu veciniĭ ceĭ marĭ, Cistnădii; aicĭ hălm. Ce iaste în lăuntru acestuĭ ocol, iaste pămînt rumînescu, a satuluĭ Răşinariuluĭ, nimăruĭ înduplecat; n'are nime a-l porunci, nice în pămînt, nice în apă, nice în ghinde, nice în jiru, nicĭ în aluniş, nice

în rînsă. Şi s'au preaînnoit această carte ocolniţă în zilele Mării Sale de Dumnezeŭ cinstitulul Craiŭ Matiiaş, cîndu aŭ fost cursul anilor ot rojdes. H[rist]vo 1488.

Popa Iacov, Popa Vasilie Tomuzea, Pop Petru, i Popa Iosif Petriţi din sus цркза, i Popa Sain, şi Popa Manas sau.

On bit sud [cînd a fost judeţ] cneazu Bunea sindic, Coman Desea, i Pătru Codrus, Oprea Codrea Şerban, i 40 de juraţĭ:

Rad Nistor, Aliman Gal[ea], Toma Mihnea, Pătru Tomuşea Băncilă, Rad Băncilă, Rădoiţă, Rad Pinciu Sain, Bucur Oance, Comşe Omotă, Cîrstia, Comşe Băra, Sav Hodrea Man[iu], morar bisericiĭ.

Храм свта цркза пр[ѣ]по[до]бна Parascheva, pentru moşiile beseariciĭ, ceale date beseariciĭ de Marele Herţeg Domnŭ Rad[u]-Vodă Negru.

În cîmpu de jos, din calia Coşteuluĭ, în sus, pănă în Strîmtu, jumătate de spre pădure a bisearicii, jumătate popilor, alta, din jos de calia Coşteiuluĭ, alta peste rîu din Gura Văi, cu piatră rătundă, precum mearge vărsătura pin rîŭ pe lîngă meriĭ popa Oprea Pătruţu, pe lîngă stupină, pin calia Coşteuluĭ. Dară cea din jos de calea Coşteuluĭ e dată de Mircea-Vod[ă] Basarab.

Leat 6891 [1383], m[e]s[i]ţa Ghen[arie] 7, за поминание дша их [pentru pomenirea sufletuluĭ săŭ].

II.

Pentru anul 1735.

† Noĭ şapte preoţĭ, dinŭpreună cu patruzăcĭ de bătrănĭ, dinŭpreună şi săteani, mărturisimŭ cu sufletele noastre precumŭ că judecată cu maghistratul aŭ avutŭ părinţiĭ noştri pentru hotară, care şi noĭ acumŭ avemŭ, dară pace nu aŭ facutŭ nice părinţiĭ noştri, nice noĭ, precumŭ zicŭ eĭ, nicĭ nu ne-amŭ rugatŭ de maghistratŭ, nicĭ iştanţie nu amŭ datŭ, ştiindŭ că iaste pămăntul nostru care ni l-aŭ luatŭ moghistratul în silă; care iaste păn astăzĭ luatŭ.

2. Fiindŭ la întrebare la anulŭ trecut 1776 în casa dom-

nuluĭ grofuluĭ Telechi Carolŭ cu maghistratul, şi ne-aŭ întrebatŭ domnul Hanbaĭ de oĭ şi de munţĭ, şi slujbă câtă facemŭ la maghistratŭ, iară noĭ preoţiĭ şi bătrîniĭ aşa amŭ datŭ răspunsulŭ, că noĭ amŭ venitŭ aicia la Măria Voastră pentru plănsoarea satuluĭ nostru carea o amŭ datŭ la prea-milostivulŭ Înpăratŭ, pentru hotarul nostru care ni l-aŭ luatŭ maghistratul în silă. Şi acestŭ răspunsŭ amŭ datŭ, iară noĭ cu Sfatulŭ nu amŭ făcutŭ pace, nicĭ nu ne-amŭ iscălitŭ, nice iştanţie nu am datŭ precum zicŭ eĭ, ci amŭ aşteptatŭ ca să avemŭ direptate să ni să dea hotarul, după cumŭ amŭ datŭ prănsoare Înpăratuluĭ.

3. Fameliĭ săntem noĭ dăjdearĭ Răşinăreaniĭ, care dămŭ dajde Înpăratuluĭ zeace sute şi şaĭzecĭ şi doĭ. Aceste maĭ sus scrise cuvinte mărturisim cu sufletele noastre noĭ preoţiĭ şi patruzăcĭ de bătrănĭ; care dăm noĭ cu mare direptate.

Bătrănĭ 43.

Eŭ judele Bucurŭ Dancăşŭ.
Eŭ sindic Maniŭ Păsatŭ.
Noĭ Protopop Coman.
Popa Neagoe.
Popa Isaiia.
Popa Savva.

Bucurŭ Şerbŭ, Pătru Răspopu, Danŭ Dancăşŭ, Bucurŭ Albu, Mani Neaicu, Comanŭ Albu, Comşe Băra, Radu Albu, Gĭurĝa Gĭurcoĭ, Şerban Pitariŭ, Şerbŭ Duca, Alăman Floca, Romanŭ Cenuşear, Alăman Măţă, Şerbanŭ Grebenea, Radul Popi Ionăş, Pantelimon Drăghič, Bucur Drăgoiŭ, Şerbŭ Duca, Maniŭ Măglaş, Oprea Barbă-Albă, Oprea Licoiŭ, Băncilă Alăman, Maniŭ Pinču, Şerbanŭ Dancăşŭ, Iosiv Pič̆u, Muntiŭ Dăndărează, Ionŭ Cănăĭ, Alăman Măţă, Dumitru Măglaş, Toaderŭ [B]ăcilă, Alăman Duca, Oprea Tatul, Vasilie Predoiŭ, Maniŭ Făntănă, Maniŭ Blezul, Radul Căndoiŭ.

Săteaniĭ: Bucur Sas, Oprea Sas, Maniŭ Gĭurcoiŭ, Alăman Măţă, Sain Albu.

IV.

Documente maramureşene.

«Noĭ în mrmegŭ [varmeghia, comitatul] Maramureşuluĭ, în eraşul de susŭ, în satŭ în Iendu lecuiturĭ, popa Pinte, aşuşorŭ de sobor, şi popa Lupul, preuţ a satuluĭ, demŭ ştire de tuturora cărora să cuvine peste tăştimonie nostre acasta», pentru o ceartă la biserică. «Înnaintre noastre ... Nice aurile ... Popa Pinte, aşîşor sobor[u]l[uĭ], popa Lupu preutu.»

II.

Eŭ lăcuitoriŭ în oarmeghea Maramureşuluĭ, în eraşulŭ Casouluĭ, în satŭ în Deseştĭ, Drăguş papa Ioan [dă de ştire] că, chitelinindu-mă eŭ de şuşugurile meale, am luatŭ de la Săpănţai Vasilie, ğuratul eraşuluĭ de sus, din sat din Cuhnie, doĭsprezeace florinţĭ vonaş drept un iobagiŭ al mieŭ, anume Hărbariŭ Simion din Poenĭ, şi l-am dat dumisal[e] şi a tot mărădiculuĭ dumisal[e] ca să-ĭ poruncască, până când voiŭ da doĭspreace florinţĭ vonaş, eŭ, aŭ mărădicul mieŭ, până la aceaia vreame să stea iobağul zălog. Pentru maĭ adevărată credinţă am întărit acestŭ contractuş iscălit cu măna mea şi peceatie.

III.

«Noĭ Stoica Iosifŭ, din mila luĭ D[u]mn[e]zeŭ ep[i]sc[o]pul Maramoroşuluĭ iproč», arată că «într'acesta an 1690, în a 15 zi Maĭ, avindŭ noĭ parţialiş săbor pentru îndrăptare a multe

trebĭ, în satŭ Budeştĭ, atuncĭ aŭ stătutŭ nainte noastră din Vanciceştĭ lecuitor Grigor[e] Ştefan» şi alţiĭ, «în chipul familieĭ grigorasche şi drăguşaşche... Foglăluitŭ... Isagul boltescu saŭ iurescŭ... Acest alenuşagŭ şi felălet... Cu todomană aŭ felăluit... Nu cu hetalmŭ, ce ca moşia sa driapta... Are oarmeghie să-l cerčă cu leage... Maĭ dăbiŭ va felălui atunčŭ... Pre minunţel socotindŭ, chemuluîndŭ şi bine cerchindŭ acest lucru... Acelue va fi mirişugul... Vlădica Iosif, protopop Stefan, Nemiş Gherghelŭ.» Pecetea Vlădicăĭ are ceĭ treĭ îngerĭ şi legenda scrisă pe dos, greşită. A protopopuluĭ e cu totul neînţeleasă (cirilică) [1].

IV.

«Scris în Čumăleştŭ, 23 msţa Ianuariia 1700... Iosifŭ Stoica, mlstiiŭ bjieiŭ pravoslavnic arhiep[isco]pŭ maramoreschi eşteje, iproča», dă singhelie la «acestŭ smeritŭ, anume Olexa, din satŭ Comorzana».

Iscăleşte: Vl[ă]d[i]ca Iosif.

Pecete cu: «Stoica Ios. bj. ml., Maram...» şi cîrja.

V.

La un act privat din Sighet, 19 Iunie 1715, iscăleşte «Serafim episcop», despre care se spune că locuia în Petrova. Pecete roşie, ruptă [2].

VI.

Deregîtorilor şi tuturor boiarilor..., aflîndu-sî adunare de fraţ la s[fe]tea mînîstire..., Coman Toate[r] şi cu nepoţiĭ sîĭ, Coman Lupul, Coman Mîteĭ, avîndŭ suşig mare pentru ceale sufleteştea pentru sufletul sîŭ şi pentru sufletul unuĭ fiiŭ ce

[1] Cf., pentru episcopul Stoica, Nilles, *Symbolae ad illustrandam historiam Ecclesiae orientalis in terris Coronae S. Stephani*, I, pp. 268-96 (urmează inscripţia de pe antimisul de acolo în alt capitol al cărţiĭ aceştia); Tit Budu, *Disertaţiune despre episcopiĭ şi vicariĭ romînĭ din Maramureş*, p. 56 şi urm.; Bunea, *Vechile episcopiĭ*, p. 102 şi urm.

[2] «Popa Ştefan», în călugărie Serafim, era cunoscut ca episcop pentru aniĭ 1712-3, în cursul cărora e pîrît ca bătăuş şi bătut el însuşĭ (Bunea, *l. c.*, p. 105).

aŭ avutŭ, ce i s'aŭ tîmplat moarte de tîlarĭ, neavăndŭ cu ce putea plini canun ce i s'aŭ dat duhodnici, oluindŭ 4 fărtae de pămîntu carele singur cu palmele sale l-aŭ fîcut din pîdure vearde,—într'acesta formî oluescu eŭ Coman Teader acestŭ iosag sv[in]teĭ mînîstirĭ să-i fia nacŭ *(sic)*, pănî unde va ţinea Maica Preacistî lîcaşul Svinţieĭ Sale nime să nu simţiască, nič din fraţĭ, nič din nepoţ, ce să fie ğuruinţa noastrî în loc. Iarî carele s'arî afle a zminti ğuruinţa noastrî, acela să hie afurisitŭ de 318 o[te]ţŭ ce aŭ săborît la Nicheia, şi 12 Ap[o]s[to]lĭ, şi Maica Preacistî încî sî-ĭ fie pîrăşe, cînd va vini dreptul şi nefîţarnicul a luĭ H[risto]s ğudeţ. Şi de noĭ pîcîtoşi încî sî hie neertat. Şi oslaşi acestuĭ iosagŭ: despe răsîrit somsig Hojda Nechita, despe partea din ğos sîmsigu Coman Lupul. Cursul anilor de la H[risto]s 1717, mes[iţa] Noem[vrie] 22. Scris la sv[în]ta mînîstire Moiseĭ.

Popa Lupul Titescŭ din Selişte. Ačasta carte este a Čomăenilor.

[Însemnare pe dos de la] nepotul luĭ Čumăŭ Toader: ağungăndu-mă suşig, am vinit la svă[n]ta mănăstire, şi am luat 2 fonţĭ de čară pe[n]tru 2 fonţĭ, şi eŭ, ce am găsit de naşi meĭ, nu străc nemică, ce întărescŭ; şi cine s'arŭ găsi... Aŭ fost şi preutul Ion din Săcel aşişor Svăntuluĭ Săborŭ. Şi cine arŭ străca ačastă scrisoară, unul ca acela să fie de globă de 12 floriţŭ,—să è deregătoriĭ. Şi locul tot să fie mănăstire.»

VII.

«Gheorghe Gavrielŭ Blajovschi, cu mila luĭ Dumnezăvŭ şi svăntu apostol[icesc] Scaunulŭ cu bunŭ darŭ ep[isco]pŭ Ainanschiĭ *(sic)* de la Mucačŭ şi a Maramurăşuluĭ, iproč.» Circulară pentru rugăciunĭ. «Potrupopŭ Vasălie.... din Gĭuleştĭ şi vicariuşŭ a svănŭtuluĭ soborŭ a Maramorăşuluĭ[1].»

VIII.

«Dan în Pojon, în a 28 de zile a luĭ Iunie 1741.» «Mihaiŭ

[1] Pentru Blajovschi (episcop 1738-42), v. Nilles, *l. c.*, II, pp. 500, 870.

Ionaş» scrie despre lucrurile de la Curte, către «cinstiţi boerĭ din Apşe-din-mijlocu».

IX.

«Anul 1750, Fevruarie 21 dni.» Eŭ monachiia Ccasiia» dă zapis «jupînuluĭ Gheorghie otnogu Chiş», pentru «un ştucŭ de loc care iaste din jos, direptŭ florinţĭ 16». Marturĭ: «iereĭ Dimitrie Duma, iereĭ Nistor».

Scrisoare braşoveană.

X.

Pace şi sănătate pofŭtimŭ de la milostivul Dumnezeŭ domnilorŭ voastre, cinstiţĭ boerĭ, făcătorĭ de bine şi de dreptate. Alta nu avemŭ pe dumnilorŭ voastre a vă înştiinţa cu scrisoarea, fără numaĭ de aĉasta, ce ne rugăm, jupâne jurate şi la aceialalţĭ purtătorĭ de grijă, careĭ vă aflaţĭ la acel cinstit Scaunŭ, carele noĭ nu prè bine ştim a vă scrie tituluşul dumnilorŭ voastrė precum să cade şi să cuvine a vă cinsti,— iacătă eŭ Niculae Şuchia din Maerŭ mă rogŭ dumnilorvoastre să faceţĭ bine să-m daţĭ ce iaste al mieŭ, că nu săntŭ vinovatŭ cu nimica, nicĭ fiĉori mieĭ, nicĭ 'slugile mele, căce dumnilorvoastre sănteţĭ harnicĭ a vă scoate munca şi paguba dumnilorvoastre, căce că totŭ nu să plăteşte paguba dumnilorvoastre cu aceştĭ boĭ a meĭ. Ci, ce va hi paguba dumnilorŭvoastre, va eşi de la vinovaţiĭ dumnilor voastre. Iară eŭ nu sănt vinovatŭ cu nimica; căce că eŭ amŭ tot supăratŭ la Domnie să-mŭ porte de găndŭ, iară domniĭ aŭ zis să lasă pe'nchitinel, căce că ar face destul de la vinovaţiĭ dumnilorŭvoastre, iară al mieŭ îm va eşi. Ce eŭ mă rogŭ dumnilorvoastre să-m daţ bunul mieŭ acasă, căce că, pănă s'a îndirepta lucrul şi pănă a face destul, iaŭ săntŭ de pagubă mare; căce că casa mi o ţiŭ cu cheltuială, şi dumnilorvoastre încă ţineţĭ boi cu cheltuială, că să iarŭniază. Iară bine să ştiţĭ dumnilor voastre că s'a face destul pintru paguba dumnilorvoastre, căce că domniĭ aŭ forte grijă mare a vă face destul, şi noĭ cu săteniĭ noştri încă ni-am nevoi a vă scoate de la cine ce vă va hi luatŭ, pănă într'un banŭ. Numaĭ să ne trimiteţĭ omŭ,

şi cu scrisoare, cu suflet direptŭ, cum şi ce pagubă avețĭ de la Măerenii noştri, căce că forte ne vom nevoi a vă plini; căce că ştim că vă săntem vecinĭ, şi avem a maĭ trăi uniĭ cu alți, şi n'i voia să facemŭ pace, şi n'i voia să trăimŭ cum amŭ trăitŭ şi pănă acum, şi noĭ, şi părinții noştri. Decĭ, iată că mi-amŭ trimisŭ aĉastă slugă, şi dumnilorvoastre încă să trimitețĭ omŭ crezutŭ al dumnilorvoastre la noĭ, să facem isŭpravă acmù în iarnă, căce nu săntŭ toate aşezate. De aĉasta ne rugămŭ dumnilorvoastre.

Alŭ dumnilorvoastră voitoriŭ de bine, eŭ Niculae Şuchia dinŭ Maerŭ, şi cu alalțĭ săteni, maĭ micĭ şi voitorĭ de bine.

De aĉasta să fie în ştire dumnilorvoastre că aĭ meĭ săntŭ 9 boĭ de jug şi un jungŭ, iară alți, cine ce pagubă va maĭ avè, eşĭ va cerŭca.

Anni D[om]nuluĭ 1751, Noemvrie 21 zile.

Cu multă fericită sănătate să să dè aĉastă scrisoare în cinstita măna dumisale jupănuluĭ juratuluĭ dinŭ Cohia, cu sănătate să să dè.

XI.

«Vleat 7267 [1758 9].» Egumenul Calistrat de Putna arată cu privire la «o sfăntă mănăstioară ce să află la Moiseĭ, cărie-ĭ esti hramul asemene ca şi la maĭ sus numita măn[ă]stire noastră, pre care dănd-o ctitoriĭ, aŭ numit-o să fie mitoc sfinteĭ măn[ă]stirĭ Putni». Roagă pe toțĭ archiereiĭ şi «cinstițiĭ de mare niam boerĭ», să ție în samă închinarea. «Pentru că şi aicea în țara noastră a Moldoviĭ sănt măn[ă]stirĭ şi bisericĭ, şi aŭ pace de-ş țin toată rănduiala şi dogmele Apusuluĭ, de nime întru nimică schimbată saŭ strămutată, atăt den preosfințițiĭ arhiereĭ, căt şi de tot cinul bisericescŭ; încă le dăm toțĭ mare cinste şi laudă, după cuviință, şi de la făcătoriĭ de milă boerĭ şi negutătorĭ săntu căutațĭ şi miluițŭ, cărue căt îĭ iaste mila şi îndurare lor».

Iscălit: «*Calistrat, eg[u]m[enul] Putni* и вьс сьбор». Pecete: «Pecetea sfinteĭ mănăstirĭ».

XII.

«În Săpița, în luna luĭ Dech[em]vrie 28 de dzile, 1780.» Mărturie de la Bozgheŭ Pinite. «Derabŭ de locŭ cositorŭ... Mejdeșŭ de o lature... Bizoșecŭ: Popă Grigore, Hicăta Ștefanŭ, Ișaacŭ Ionŭ, Popŭ Toderŭ.»

XIII.

«Noĭ maĭ ğos iscăliţĭ, lăcuitorĭ în varmedea Maramureșuluĭ, în erașulŭ de susŭ, satŭ Borșă, dămŭ acastă testimonie prècinstituluĭ d[o]mnŭ în varmedea Maramureșuluĭ, maĭ cu adevăratŭ părinte și stăpînitoriŭ alŭ erașuluĭ de susŭ, Soplonțaĭ Pavelŭ, ğuratŭ-mare.» Iĭ recunosc ostenelile. «Borșa, în 8 zile Iunie, ano 1801... Mihaĭ Dumitran, nemiș birăŭ, Dancĭ Ioniță, strajameșter, Timiș Matheiŭ, Ivașco Mihaĭ, vătavŭ, Mihaĭ Ion, cîrsnicŭ, Ion Sima, Timiș Ștefan Hovre, Mihaĭ Vasilie a Naci, Mihaĭ Oneți a Popi, Stețco Vasilie Bihol, Ivașco Grigorie zăti, Dancĭ Găvrilă Cramaș, Stețco Ghiorghĭ, Mihaĭ Filipŭ Măgărete, Timiș Istratie a Petri, Dancĭ Pricopŭ Prăhar, Danŭ Ștefan Pleavă, Timiș Tifor Șubra, Timiș Nițul, Timiș Istratie Cofă, Timiș Găvril Țiguĭ, Grad Dumitru, Mihaĭ Găvril Pătruțan, Timiș Vasilie Săcere, Timiș Niculaĭ, Timiș Găvrilă Raita, Timișŭ Ioan a Puchi, Timișŭ Văsilie Coată... Balmagi Procopie, notarișŭ loculuĭ».

Pecete cu o capră și «Sigil[lium] pos[sessionis] Borsa; 1786».

V.

Registrul parochieĭ maramureşene a Giuleştilor (1755—1781).

Рокꙋ Бжїѧ ҂афне, мца априлѧ, днѧ ї, за приходом превелебнѣишого ѿца Данїила Гавриловичь вѣкарїа Марамороского зача сѧ писати метрика сїѧ при церкви Дꙋꙋлеской[1].

[2.] Matricula ecclesiae parochialis Gyulafalvensis sub protho[pres]biteratu reverendi Andreae Rednic, ab anno 1775.

May 12. Baptizata filia Gregorii Rednik et Paraska R... sa filia Ierina, cuius patrinus fuit Stephanus Rednik aj Vasskan.

Pop Andras.

13-tia. Baptizatus Ioannis Arasan et Iannae Pop filius, Ioannes, cuius patrina fuit Maria filia I[o]annis Rednik.

Pop Andras.

Testor omnes ex parochia mea personas usque annos 7 s. confessionem paschalem percepisse et communicasse.

Pop Andras.

18 May. Sepulta filia Ladislai Mititel, Euphrosina, annorum 12.

Pop Andras.

13 Iunii. Sepulti sunt fillius domini Stephani Rednik, Si-

[1] Jocurĭ de condeiŭ:

«Rădnic Ioon *[șters]*. Pîrîe Ion; 1774.

O cocoană Mărica aŭ murit. Bun condeiŭ, bun din...

Bandre Lupŭ aŭ plătit. Şi Ion fečoru, 2 măriş... [de la punct, șters] Ionu luĭ Lupe s'aŭ plătit. Şi Vasalie Safta s'aŭ plătıt plată. Pop Ionaş n'aŭ plătit. la pop Cupul.» Pe dos, însemnărĭ ungureştĭ din 1787.

meon, Ioannes I[oan]nis Arasan filius, Hote Timok, Cosma filius, et Maria, filia.

30 Iulii. Ienluj *(sic)* filia, Barbara filia.

4 Iulii. Pelagia filiolla Demetrii Pop, alias Karete, sepulta, annorum 6.

Baptizatus puer Gabriel dictus, Ananiae Beres filius, patrino Iona Rednik a Padei.

13 Iulii. Batizatus et etiam sepultus filius Ladislaus Akseniae Borka vocatae, qui fuit spurius.

Andreas Pop.

28 Augusti. Sepulta filia Rednik Vasskok, Haphia vocata

Andreas Pop.

29 Cuiusdam Ruteni filia, Theodora vocata, sepulta est[1] *

20 7-bris. Baptizatus filiollus Ioannis Rednik, Alexander vocatus, patrino Stephano Rednik Vasskan existente, 1755*.

23 8-bris. Michaëlis Barla filius Iacobus baptizatus, patrina Helena Rednik, consors d. Ioannis Rednik.

Popa Andras.

14 9-bris. Volffg. Visoan filius, Philippus, et Alexii Rednik filia, Ioanna, patrina Kalina Rednik, filia condam Nicolai R[e]d[ni]k, baptizati.

Eadem die filius Andrei Orgh, Ioannes, baptizatus, patrina Pelagia Rád, consor[s] Simonis Rudsina*.

Item Simonis Ardelan filius sepultus.

Theodorus Pop.

30 Xbris 1755. Baptizata filia Anisia Orgh, Szaplonczai Vassily et Mariucza Dzoban, patrina Rudzina Palagia*.

18 Februarii 1756. Demetrius Borka cum Anucza Ardelan copulatus, assistente Ioanne Rednik*.

Eadem die baptizata filia Calistrati Persa, Anucza vocata, patrino Stephano Rednik seniore*.

Anno 1756, die 11 Martii, baptizatus filius domini Stephani Rednik fiscalis, nomine Gregorius, patrina domina Theodora Rednik, consorte Stephani Rednik Vasskan.

Andreas Pop Rednik.

[1] De aici înlocuim iscălitura preotului Andraş cu această steluţă.

28[a] Martii baptizatus Iacobus, filius cuiusdam Rutheni, patrina Gafia Pop*.

28[a] eiusdem, Simonis Ardelan filius, Gabriel, patrina Helena Rednik*.

20 Aprilis baptizatus filius Iacobus Karete, alias Stefeneľ, patrina Marika Persa.

21[a] eiusdem filius Niceti Csurtye, Georgius, baptizatus, patrina Pelagiya Cziple, consorte Alexii Rednik.

20. Sepultus filius Michaelis Cziczaj. Simon, annorum 17, anno 1756*.

In festis paschalibus ante et post omnes ad ultimum in mea parochia existentes confessi sunt, et comunicarunt*.

17 May. Baptizatus filius Ionae Rednik iuvenis, Antronik, patrino Iona R[e]dni]k seniore.

Eodem die Thedori Hosan filia, Andronika, patrina Sofronia Metelis*.

Singari Grigucza filia, Maria, baptizata, assistente Akssenia, consorte Ioannis Orgh, item Nicolai Singari filia eiusdem nominis, assistente Lupa Bandre, 1756, 2 Iulii.

Andreas R[e]d[ni]k
praesb[yt]er.

24[ta] 9-bris. Baptizatus filius Gregorii Rednik, filii Ioannis, nomine Nicolaus, patrina Helena Rednik, consorte Ioannis Rednik, 1756*.

Item Ioannis Rednik, Niceti filii, baptizatus filius, Nicetus nomine, patrina Ierina Jura.

Andreas Rednik, parochus.

10[a] Martii 1757. Baptizatus filius nomine Kondrat, Ioannis Orgh, patrina Pelagia*.

12 eiusdem mensis, Andrej Orghoss filius, Fteofan, patrina Palagia Rád*.

21[a] eiusdem, Petri Oanzae filius, Florianus baptizatus, patrina Anastasia Marina, Ioanis R[e]d[ni]k conss[orte], 1757*.

1757, die 30 Martii, omnes parochiani parochi Andreae Rednik sunt confessi et sacra communione provisi*.

1759 die... Hote Timok filius Vaszilie, patrino Elia Rednik. *Rednik Andras.*

Item Ussuli Koroji filius, Vássilie, baptizatus, patrino Niceto Pop*.

Item, die 10 Martii, Russ Ivan filia baptizata, Vaszile *(sic)*, patrino Elia Rednik*.

1762, 24 Febr. Akssenia, filia Gregorii Rednik, baptizata, patrina Maria Rednik, filia Ioannis Rednik*.

11ª Aprilis. Marikuza, filia Ioannis Rednik, baptizata, patrina Theodosia Rednik*.

Item Hote Timok filius, Andronik, patrino Elia Rednik*.

24 7-bris, Rednik Alexa filia, Theodora, patrino Andrea Pop*.

15 8-bris, Zingari Nicolai filius, Solas, baptizatus, patrina Lupa Bandre.

10 9-bris, filius Rednik Ivan, Alexander (?) baptizatus, patrino Thodoro Pop.

Testor aeque anno praesenti omnes in mea parochia sacra communione usos esse in festis paschalibus.

Idem *Andreas Rednik*,
prothopraesbiter.

рок. 1764.

1. Am botizatŭ a lu Rușŭcăĭ, și s'a numitŭ Vàselŭ, ș'aŭ fostŭ nănașă Codroe dinŭ Bărŭbăștŭ, înŭ luna luĭ Făurarŭ 11 zilă.

2. Amŭ botăzatŭ a Rusuluĭ a luĭ Dumitru, înŭ luna luĭ Maĭ, fata numălă Palaghie, nănașă Rădnicŭ Ivanŭ, înŭ 4 zilá a luĭ Maĭ.

3. Înŭ luna luĭ Maiŭ a luĭ Rusŭ Ivanŭ fată ezil *(sic)* Irină, nănașă Palaghie morărița.

4. Înŭ 5 zilă a luĭ Maiŭ, amŭ botăzatŭ a luĭ Rădŭnicŭ Vasilie, fată numălă eĭ Irină, nănașŭ Iura Gorŭghie.

5. Înŭ 23 a luĭ Maiŭ amŭ botăzatŭ a luĭ Papŭ Lupulŭ, numălă Mihailŭ, nănașŭ Rădnicŭ Ionŭ.

6. 25 dă zilă a luĭ Maiŭ, amŭ botăzatŭ a luĭ Bărŭčŭ Ionŭ făcĭorŭ, numălă Ionŭ, nănașŭ Rădŭnicŭ Ionŭ.

7. 2 zile a luĭ Iunie, amŭ botăzatŭ unŭ prunŭcŭ a luĭ Ionuluĭ Pătcă, numălă prunŭculuĭ Chiforŭ, nănașŭ Rădŭnicŭ Ilieșŭ.

8. 23 dă zil[e] a luĭ Iunie, amŭ botăzatŭ a luĭ Fără Ionŭ fată, numălă Agripă, nănaşŭ Popŭ Onaşŭ.

9. 15 zile a luĭ Iulie amŭ botăzatŭ a luĭ Fără Simionŭ făcĭorŭ Chirilă, nănaşŭ Rădŭnicŭ Ilieşŭ.

10. 31 dă zilă a lu Iunie amŭ botăzatŭ a luĭ Rădŭnicŭ Ionŭ fată, nănaşŭ Rădŭnicŭ Todosie.

рок. 1765.

11. Botăzat-amŭ 1 prunŭcŭ a luĭ Rădnicŭ Ilieşŭ, 2 zilă a luĭ Făurarŭ, numălă Ionŭ, nănaşŭ Rădŭnicŭ Ionŭ.

12. Botăzat-amŭ a luĭ Pirŭjă Vasalie o coconă, înŭ luna luĭ Marŭtie 11 zilă, numălă Sofronă, nănaşŭ Rădŭnicŭ Ionŭ[1].

13. Botăzat-am a luĭ Rădnicŭ Grigorŭ, numele Ionŭ, 27 de zile a luĭ Martie, nănaşe Rădnicoe.

14. Botezat-am a luĭ Hotian Timoc, 27, fată Matrona, Martie, nănaşe Rădnicŭ Ilieşŭ.

15. Botezat-am în 4 zile a luĭ Aprilŭ, fată Măriuţa, nănaşŭ Rădnicŭ Lupul, a luĭ Barză Ionaş.

16. Botezat-am a luĭ Pop Ionan, numele Gheorghie, nănaş Avrămăscul din Berbeştĭ, luna luĭ April 7 zile.

рокъ 1767.

17. Botezat-am a luĭ Rădnicŭ Ivan o fată, în luna luĭ Maĭ în 20 de zile, Ionŭ nănaş; popa Toaderŭ.

18. Botezat-am a luĭ Ardelian Simion fečorŭ, numele Isaie, nănaşe Čorăniasă.

19. Altul luĭ Bîrgîŭ fečoru, numele Ion, nănaşe Pop Ionaş, amѫdoi într'o lună.

20. Botezat-am a luĭ Raosŭ Petre o fată, numele Anisie, în luna luĭ Maiŭ 27 de zile, nănaşe nora luĭ Rădnic Ionaş.

21. Botezat-am a luĭ Rus Ivan o fată, în luna luĭ Iunie 10 zile, numele Ioană, nănaşe soacra luĭ Ilieşŭ.

22. Boteza[t-a]m a luĭ Rohnian Grigor[e] fată, numele Ioană, în luna luĭ Agust 26 de zile, nănaşe Čorăniase.

23. Boteza[t-a]m a luĭ Rus Vasalie fečoru, în luna luĭ Avgust în 29 de zile, numele Ioan, nănaş Morariŭ Irimiia.

[1] De aicĭ, altă scrisoare, maĭ mare. Apoĭ iarăşĭ se schimbă.

24. Botezat-am a luĭ Vasalie luĭ Nicoară fată, în luna Octovrie, Mărica, nănaşe Părasca luĭ Budiea.

25. Boteza[t-a]m a luĭ Plămădială fečorŭ, în luna luĭ Fevrarie 1 zi, Ion, nănaşe Părasca.

1767, am cununat pe fata eĭ Răvnic, Ilenă, şi au fo[s]tu nănaş işipanul.

1768.

[Adaus din 1781, unguresc şi românesc. Acesta zice:] Aŭ căzut pă fîn în 27 a luĭ Noemvrie în Valea Sacă, pă fănul eĭ Năstafe, adecă Sânbătă.

[Iarăşĭ adaus, de pe atuncĭ:]

Item, în 31 a luĭ Dechemvrie s'aŭ mînat oile în Pičorul Zazeĭ (?) pă fănul mieŭ, adecă o săptămînă pînă în Crăčunŭ, Vinerĭ, în zioa Sfî[ntu]luĭ proroc Daniil.

În 1 a luĭ Dechemvrie aŭ căzutu pă fînul mieŭ, în Prelucă.

Iată sări[n]dare pă postul luĭ Crăčun, 1764.

Popa Adraş.	Acusănie.
Mărica.	† Popa Toder.
Mărie.	Năstafie.
Acusănie.	Paladie.
M. Ştefanu.	*Morţĭ:*
Mărica.	Pite.
Ştefanu.	P. Ştefan.
Vasălie.	Lupe.

6.

Toderŭ.	Tămaş.	Berce.
Acsănie.	Năstafă.	Găvrilă.
Grigore.	Ghiorghie.	Măriuţa.
Ghiorghie.	Palaghie.	Ionu.
Ionŭ.	Ghiorghie.	Mihaŭ.
Vasalie.	Paladie *(sic)*.	Ionu.
Neti[ta]	şi doţi a loĭ.	Ionŭ.
Palaghie.	Thoma.	Savă.
Ion.	Grigorie.	Icnatŭ.
Acsănie.	Mihaŭ.	Dumitr[u].
Mihaŭ.	Ionu.	4 mărieş.
Toderŭ.	Zaharie.	Bahocu.

Gahia.
Timofie.
Acsinie.
Ană.
Ionŭ.
Todor.
Moi[ş].
Ionu.
Paladie.

Mărica.
Acsănie.
Văsile.
Timohie.
Năstafă.
Ionŭ.
Todorŭ.
Cozma.

Frăină.
Năstafă.
Vasalie.
Todoru.
Ionu.
Ionŭ.
Paladie.
Danu.
Irină.
8 mărăeş.

Virŭvară.
Grigorie.
Ionŭ.
Alecsa.
Mărie.
16 mărieş.
Ionaş.
Dumitru.
Acsănie.

Iacob
6. 2 merţĭ d[e] g[r]ăŭ.
Odotie.
Odoti.
4 florinţĭ, 16 pot.
Timoc.
Todosie.
Netita.
Ionŭ.
Mărie.
Po . . .

† Aŭ murit mama Gĭoti.
† A muritu fata Zubŭţiĭ.
† Aŭ muritu făcĭorul luĭ Băledrup.
† Aŭ muritŭ Rugină, cu muere.

În anul 1770 am botezat pru[n]c[u]l luĭ Onul Rotăriţi, şi aŭ fo[s]tu nănaş Feiru Ionu, moşe Beoca Odreĭ (?), ; Octovrie 22.

1770, am botezat un prucu a luĭ Iono Moraruluĭ, şi aŭ fostu nănaşe fata luĭ Bode Ilişu, Mărie.

Noevrie 7 zile, am botezat pă pru[n]c[u]l luĭ Mileĭ (?) Ivan, şi aŭ fo[s]tu nănaşa Bode Ilesoe.

1771. Metrică.

Fata lu Macoveeşu aŭ făcut cocono, număle Ionu, şi aŭ fo[s]t nănaşe Acsănie luĭ Onu Netie.

1771, Inuori, 1 zi.

Fata eĭ Revnicu Ionŭ, Mărie, aŭ fecutu unu fecioru, şi-ĭ număle Ionu, nănaşe preutasa luĭ P[o]p[a] A[n]draşu.

Martie 3 zile, ammu bozetu pruncul luĭ Zahocu, şi e nănaşa Adindoe.

Aşa se ştii am botiazatu pe o vata a unu Rus Mihaŭ, şi-ĭ nănaşe Părască.

Pră unu Ţiganu anume Petre, muere luĭ aŭ avut pru[n]cu, nu Strutură *(sic)*, şi-ĭ bot[e]zetu în Gĭuleştĭ...

În Fereştĭ.

Am botezat pă Oanţa Mărie, şi aŭ fost nănaşe Rednicŭ Toader, şi nu-ĭ miruitŭ, şi plata nu o'ŭ dat, că n'am af[l]at mirulu. Leat 1771, msţă April 5 zil[e].

În luna lu Aprilie 5, înu 24 de zile, am bo[te]zat o coconă, şi nănaşe Iuroe, şi miruitŭ; a ğuratuluĭ.

Într'acĭasta lună am îngropat pă Înre Uţu, 1771.

Într'acĭasta lună amu îngropatu pe Srbaca.

Înu luna luĭ Maiŭ în 8 zile, am botezat pru[n]cul socăciţiĭ ğuratuluĭ, fecĭoru, şi-ĭ nănaşe Ibroe.

Înu luna luĭ Maiŭ 12 zile, amŭ botezat pru[n]cul luĭ Albaşu şi o fătuţă a Veti lu Popa Petre, şi la amidoĭ Adrăşoe nănaşe; 1771.

Înu luna Iulue 20 zile, aŭ botezatu pre fata Ţigana Ia[n]col, şi nănaşe ... Ţifroe.

1771.

În luna luĭ Maiŭ în 21 am îngropatu pe fata luĭ Revŭnicu, I[ri]na.

1771.

În luna luĭ Iunie înu 8 zile am îngropatu pe Ţifroe.

Într'acĭasta lună în 10, am botezatu pă fata luĭ Plămădelă, şi nănaşe Părasca Budi.

Într'acĭastă lu[nă], înu 14 zile, am îngropatu pe muere luĭ Vasalie a Epanuluĭ.

Întru acĭastă lună, 20 de zile, am îngropat pă muere luĭ Macoveeşu.

Înu 21 am botezat pă o fată a luĭ Berce Ivanu, şi-ĭ nănaşe Revnicu Acsănie.

1771, nuntă trebă să fie, anume Buţu Macoveĭ cu Mărì

dinu Gĭuleştĭ; pe Duminecă va fi nu[n]ta; luna Săpte[m]vrie 20.

1771, Săttăvrie 7 zile, am cununatŭ birăul eĭ Ilene cu Idreiŭţoe.

9 zile, amu îngropatu pă fata luĭ Birŭle Pătru.

10 zile amu botezatu pru[n]cu luĭ Răvnicu Simionu, şi nănaşe Adrăşoe.

Înu 10 zile, am îngropatu pru[n]cu lu Berbeştanuluĭ.

12 zile, botezatu pru[n]cul luĭ Beledrug Ursul, şi nănaşe O[n]cĭoe.

Înu Fereştĭ, am îngropatu unu mut ce a căzutu dintu meru acolo; numi n'areţĭ popă de soboru, că-ĭ bugătu popa Ştefanu şi cu popa Costanu, că elu isprăveşte tote, dinu leturghì afară; eŭ mă trudescu pă nemică.

1772.

La Gĭuleştĭ, Ghenorie 17, aŭ tocmitu de nu[n]tă fata Revnicu Ilană, Porŭşunoriţă, cu fecĭorul luĭ Careţul Grigore, anume Ionu, şi nu-ş s mnenic. Popa Chifor, parohuş Gĭul[e]ştĭ.

1772, pe neo.

Fecĭorul ğupinuluĭ Răvnicu Vasalie, Ionu, a tomitu cu fata Morarulu Simionu, fecĭorul eĭ Porŭşunaru, şi nu-şĭ su nimică. Popa Tif[or], Inorie 24.

1772, am îngropatu fa[ta] lu Revnicu Grigoru, Feurare înu 4 zile.

Înutr'acĭasta zi amu îngropat unu pru[n]cu a luĭ Iacobu.

Înu anulu 1772, Feurarie 8 zile, a fecutu nuntă fecĭorul lu Nicoră cu fata Şede, şi şi-su nimică.

1772, Hotenu T[u]doru, omu slobodu, aŭ tocmitu cu văduva a Revnic Ionŭ din susŭ Porŭşnoriţă, Mărincuţa, fecerul Iacob.

1772, i cunatu fecĭorul Epanuluĭ cu fata Ionŭ Fraţi; nu şi nimică, şi sintu omenĭ slobozĭ.

În anul 1772 amu îngropatu pru[n]cul luĭ Rus Iani, Onu.

Înu anul 1772 cununatu pe Borŭce Netita cu Pop Acsănie, cu slobozenie de la vicarişu; Feurarie 12.

Feurarie 14 zile, amu cununatu pă Ţiple Petre cu fata i Netitesă: o parte a ci[n]ce, o parte a patra, cu blagoslovenie de la vicarişu; 1770.

Poruşinarĭ. 1772, Feurarie 14, am cununatu pe fata lui Faru

Virŭtomu, şi o'ŭ *(sic)* înu Vale Porculuĭ: nu ş'oŭ fosŭtu nemică.

Înu luna luĭ Feurarie înu 25, am îngropatu o fătuţă a morarulu[i] înu Fereştĭ.

ρȣк бжи 1773.

Moişŭ Mihaiŭ, 3 feceri are, fer Ioanŭ, aŭ murit: Vasalie, Dumitru, Vasal[ie].

Ferŭ Ignat mom ş[i] Anuţe aŭ 2 coconiĭ: Toder, Cîină.

Rădnicŭ Şimon, holteiŭ, fecĭoru luĭ Fer Ioană: o fată fecĭoară.

Ferŭ Vîrtom cu găzdoaia luĭ, Borodì Mărie, fecĭor: Grigor[e], altu, Ion, o fată: Gafie, Axenie, Ioană.

Ferŭ Ivan, găzdoia n'are, şi fecĭorĭ 2: Grigor[e] şi Toma.

Ferŭ Simion, cu găzdoia luĭ, Pop Gafie, fecĭorĭ 4: Ionŭ, Chirilă, Timocŭ, Grigorŭ, fata: Ioană.

Ferŭ Ionŭ, cu găzdoia luĭ, Bîrgăŭ Mărica; 3 fecĭorĭ: Ştefan, Gheorghie, Ion. Fete: Agripă, Călina, iară Agripină.

Codre Toma, cu soaţa sa, Pop Mărica, fecĭoru Dorotheiŭ, cocoana Năstafă.

Codre Pătru, cu soaţa luĭ, Blede Mărie.

Codre Dumitru, cu soaţa sa, Pop Ionă,

Berce Timocŭ, cu soaţa sa, Todosie, fecĭorul Nechita, şi muere luĭ, Văsile *(sic)*; fete: Ioană şi Mărie.

Berce Ionŭ, muere luĭ, Borîs Mărica; ficĭorŭ: Chirilă şi Ion; fete: Todosie, Irinî.

Berce Ivan, cu soaţa sa, Griguce Anuţe, fecĭorŭ: Pătru; fata: Părasca şi Mărie.

Berce Gheorghie şi muere luĭ, Slovan Nede; fecĭorì 2: Andraş şi Toade[r]; fete 3: Văsile, Mărie, Todoră.

Rednicŭ Ioanŭ, nepot aŭ murit.

Rădnicŭ Toma, cu soaţa sa, Moiş Măriuţe; fată: Irină.

Rădnicŭ Toder, cu soaţa sa, Acsenie, şi fecĭor Ion.

Pop Andraş, cu soaţa sa: Işştoc Palaghie; fecĭorul: Ion, cu muere, Rădnicŭ Acsenie; fată: Părasca. Altŭ fecĭorŭ: Nichita, cu soaţa sa, Iura Mărica; are 5 fecĭorĭ: Ionŭ, Isaie, Tanasie, Leontie, Toadîr.

Pop Dumitru, cu muere luĭ, Acsină, fecĭor: Gheorghie; 3 fete.

Pop Lupul, cu soaţa sa, Berce Văsile *(sic)*, fecĭorĭ 4.

Rad[u]. Odochie.

Pop Ioanaş cu muere luĭ, Mărica, fecĭor 2: Dumitru şi Ion.

Pop Lupul, cu muere luĭ, Fonta Iliană, fecĭorŭ: Ursul, fete 2: Mărica şi Părasca.

Pop Toaderŭ, muere, Bălin[t] Irină; are un fecĭor şi 2 fete.

Pop Ionaş, muere luĭ, Mărica; 3 fecĭorĭ, 4 fete.

Pop Ionŭ, cu muere luĭ, Bule Antinie, fată 1.

Pop Todor, cu muere luĭ Ardelian Ioană; fecĭor 1, fete 2.

Bedeoan Odochie; fecĭorĭ 3, fată 1.

Rădnicŭ Iliană, fecĭorul Simion, o fată: Todoră.

Rădnicŭ Olexa şi muere luĭ, Morozan Mărie; fecĭorĭ 2, fete 2.

Rădnicŭ Vasalie şi muere luĭ, Goţe Părasca; 1 fecĭor.

Rădnicŭ Ionaş şi muere luĭ, Berce Odochie.

Codre Ionaş şi muere luĭ, Bud Ioană; fecĭor 1.

Berce Simion şi muere luĭ, Codre Mărie; are un fecĭor: Olexa; muere: Ţiple Ioană şi o fată, Năstafă.

Rădnic Ion şi muere luĭ, Todosca Palaghie, şi fecĭoru însurat, Macoveiŭ, şi muere luĭ, Călină; 1 fecĭor şi o fată.

Rădnicŭ Lupul, fără muere, şi are ginere: Mînăilî Ionaş, şi muere luĭ Părasca: aŭ 2 fecĭorĭ, 3 fete.

Rădnicŭ Ilieş şi muere luĭ, Rus Năstafă; 3 fecĭorĭ şi 2 fete.

Rădnicŭ Ivan, cu muere luĭ, Făr Mărică; fecĭorĭ 4, fete 2.

Budu Ignat şi muere luĭ, Rădnicŭ Mărie; 1 fecĭorŭ.

Vişeoan Ştefan şi muere luĭ, Găilian Palaghie; 1 fecĭor şi fatî.

Bălin Ion, cu muere luĭ, Pinutu Ioană; are 1 fecĭorŭ şi 3 fete.

Nicofor Pop Ioanaş; 2 fecĭorĭ însuraţĭ, şi 2 holteĭ, şi 2 fete.

Rădnicŭ Grigor[e] şi Iura Părasca; 2 fecĭorĭ, 3 fete.

Rădnicŭ Gheorghiiase, Acsenie.

Pîrîe Ursul şi muere luĭ, Crăceştan Mărica; 1 fecĭor, 2 fete.

Rădnic Ioanŭ; are 3 fecĭorĭ şi treĭ fete.

Rădnicŭ Dimitru şi muere luĭ, Bîrle Ioană.

Rădnicŭ Vaselie şi muere luĭ, Părasca; 1 fecĭor însurat, 2 holteĭ, 1 fată.

Rădnicŭ Simîon şi muere luĭ, Fegheş Mărie.

Rădnicŭ Ionaş, muere Miron *[şters]* Codre Frăsină; fată 1, fecĭoru 1.

Rădnicŭ Nechita, muere Herniceştan Ioană; are 4 fecĭorĭ şi o fată.

Rădnicŭ Olexa şi muere luĭ, Palaghie; fecĭorĭ 3, fete 2.

Rădnicŭ Ionaş şi mueria luĭ, Tasie; 1 fecĭorŭ, 6 fete.

Pîrîe Istratie, cu Iura Mărica; 1 fecĭorŭ şi 2 fete.

Pîrîe Ionŭ şi muere luĭ, Erină, fata: Iliană.

Petric Mihaiŭ şi muere luĭ, Ioanin Văsilie.

Pîrîe Şimon şi muere luĭ, Odochie; 2 fete.

Mînăilă Timocu şi muer[e] luĭ, Mărie; 1 fată.

Foale Nechita şi muere luĭ, Odochie; 1 fecĭor.

Rădnic Ştefan şi ğupîniasa sa, Sopluntaĭ Anuţe; 4 fecĭorĭ, o fată.

Rădnicŭ Vasalie, cu ğupîniasa sa, Raţŭ Eva, şi maica luĭ, Irina; 1 fecĭor, 3 fete.

Berce Acsenie; bîrbat n'are; şi are 2 fecĭorĭ, holteĭ.

De vărstă aŭ murit prăncĭ; 1785.

In 20 a luĭ Iulij, a luĭ Ursu Andraş (?) un prunc Andraş.

În 23, a potuluĭ *(sic?)* un prunc.

În 1 a luĭ Agust, a luĭ Ioa[n] luĭ Mătereţcŭ 1 prunc, anume Matheiŭ.

D° a luĭ Pop Tanase cocona, Părasca.

În 14 a luniĭ, a luĭ Budŭ Timocŭ un prunc, I....

D° a luĭ ... Ion un prunc, anume Iacov.

În anul 1778, în luna luĭ Aprilie în 5 zile, adecă în Joi Mare, sîntŭ preoţitŭ de Exţelenţie Sa de ep[is]c[o]pŭ Bacinschi Andreĭ, în oraşul Muncacĭuluĭ.

În anul 1778, în 21 a luĭ Aprilie, am botezatŭ pă pruncul luĭ Ardeleanŭ Găvrile, ginere luĭ Lupŭ, anume Mihaĭ, a cărue nănaşe aŭ fostŭ jupîneasa luĭ Potoc Ştefan din Berbeştĭ.

1778, în 30 a luĭ Aprilie, am botezatŭ şi am miruit pă prunca luĭ Feteian Ursŭ, anume Pelaghie, a cărie nănaşe aŭ fostŭ jupîneasa Ileană a luĭ Rednic Oncĭul.

1778, în 17 a luĭ Maĭ, eŭ preot Theodor am botezatŭ şi am miruitŭ pă pruncul luĭ Ivonu luĭ Pătcă, a morariuluĭ, anume Theodor, a căruia nănaşe aŭ fostŭ j[upîneasa] Năstafa luĭ Rednic Ilieşi.

1778, în 24 a luĭ Maĭ, eŭ preot popa Ionaşŭ de la mînă-

stirea, an botezatŭ și an miruitŭ pă pruncul luĭ Ardelean Ionu, Ivan cel *mik*, anume pă Mihaĭ, a cărue nănaș aŭ fost —.

În 1778, în 1 a luĭ Iulie.

Eŭ preot Theodor am botezatŭ și am miruit pă pruncul luĭ Bodîrjoc Ivon, anume Chirilă, a cărue nănașă aŭ fostŭ j[upîneasa] luĭ Pop Nechita.

Anul 1778.

Am botezatŭ și am miruitŭ pă pruncul luĭ Ard . . *(sic)*.

În 5 zile a luĭ Augustŭ, preotul popa Ionaș aŭ botezatŭ și aŭ miruit pă cocona luĭ Pop Nechita, a cări nănașe aŭ fost j[upîneasa] Rednic Ileană, a cărie nume e Marie.

În 12 a luĭ Augustŭ, eŭ preot Theodor am botezat și am miruit pă prunca luĭ Pop Vaselie, annme Odochie, a cărie nănașe aŭ fostŭ Red[nic] Părasca.

În 19 a luniĭ luĭ August, eŭ preot Theodor am botezat și am miruit pă prunca luĭ Feriŭ Grigor[e], a luĭ Ivan, anume Mărie, a cărie nănașe aŭ fost j[upîneasa] Măricuța a j[upîneseĭ] a Ilene.

În 4 a luĭ Octomvrie, am botezat pă pruncu luĭ Codrea Thoma, anume Ivon, și l-am miruit; a cărue nănaș aŭ fost Măricuța Rednic, Ileanea.

În 7 zile a luĭ Octomvrie, am botezat pă prunca luĭ Moișă Mihaĭ, anume Mărie, a cărie nănașă aŭ fostŭ Rednic Măricuța din Berbeștĭ, a luĭ Rednic Ștefan, și o am și miruit.

În 7 a luĭ Octomvrie am botezat și am miruit pă pruncul luĭ Rotariŭ Dumitru, anume Thoma, a cărue nănașe aŭ fostu Morariŭ Irimiasă.

În 15 a luĭ Noemvrie, eŭ preot popa Ionaș am botezatŭ pă prunca luĭ Morariŭ, a j[upînuluĭ] a luĭ Vasalie, anume Mărie, a cărie nănașe aŭ fost fata Bandreĭ, Catalină.

În 24 a luĭ Dechemvrie, eŭ preot Theodor am botezatŭ pă prunca luĭ Ursul Ananie, anume —, a cărie nănaș[e] aŭ fost Ileana luĭ Părăschiĭ Budŭ.

În 1775.

În 20 a luĭ Ianuarie, s'aŭ botezat de d. vicariușŭ pruncul Rednic Gheorghi, anume Ivon, a cărie nănașe aŭ fost j[upîneasa] Rednic Vasalie.

În 26 a luĭ Ianuarie, eŭ preot Theodor am botezatŭ pă pruncul luĭ Moldovoĭ Mădăran, anume Gheorghie, a cărue nănaşe au fostŭ preoteasa mè.

Într'aceiaş zi am botezat pă pruncul luĭ Berce Olexa, anume Cozma, a căruia nănaşe aŭ fost j[upîneasa] *Rednik* Părasca, a luĭ Budiĭ.

În 1 a luĭ Februarie, p[reot] popa Ionaş aŭ botezatŭ pă prunca luĭ Ţigan Petre, anume —, a cărie nănaşe aŭ fost preoteasa mè, Palaghie.

În 26 a lu Februarie, eŭ preot popa Theodor am botezat pă pruncul luĭ Rednic Nechita, anume Vasilie, a cărie nănaşe aŭ fost j[upîneasa] Rednic Ileană.

În anul 1779, în 26 a luĭ Februarie, la patru cĭasurĭ pînă în zio, adecă Luniĭ, aŭ născut prunca mè, anume Mărie, şi s'aŭ botezat şi s'aŭ miruit; nănaşe aŭ fost j[upîneasa] Redicoie, şi botezată de d. vicariş Chiseghi.

În 4 a luĭ Martie, am botezat eŭ preot Theodor pă copilul aĭ Zuza Ioane, anume Theodor, a cărue nănaşe aŭ fost muma mè, Feriŭ Mărica.

În 3 a luĭ Martie, am botezatŭ şi am miruitŭ eŭ preot Theodor pă prunca lu Trufan Mărie, a Ţigănceĭ, adecă copila anume Axănie, a cărie nănaşe aŭ fost Rusŭ Îndreiasă.

În 27 a luĭ Martie, am botezatŭ şi am miruit pă pruncul luĭ Berce Andreş, anume Ştefan: nănaş[e] aŭ fost muiar[e] mè, şi aŭ şi muritŭ.

În 28, eŭ preot Theodor am botezatŭ şi am miruit pă prunca luĭ Feriŭ Ignat, anume Mărie, a cărie nănaşe aŭ fost Pop Nechita.

Întru aceia zi, şi pă pruncul luĭ Bud Ignat, anume Chirile, a cărie nănaşe aŭ fost preoteasa Odochie.

În 2 a luĭ Aprilie, am botezatŭ şi am miruit pă pruncul luĭ Ferĭ Văsile, anume Iosib, a cărie nănaşe aŭ fostŭ Feriŭ Toma.

În 15 a luĭ Aprilie am botezatŭ şi am miruit pă pruncul luĭ Hote Măteĭ, anume —, a cărie nănaşe aŭ fostŭ Ferĭ Mărica.

În 17 a luĭ Aprilie am botezat şi am miruitŭ doă cop[il]e a luĭ Ardelean Luca, anume Ioană şi Năstafă, a cărora nănaşe aŭ fost Pop Ion, a luĭ Andreiaş diaconuluĭ.

Întru acīasta am botezatŭ și am miruitŭ pă pruncul luĭ Ion a Porfirea, anume Simeon, a cărora nănașe aŭ fost Iere-miasă Măriuța.

În 14 a luĭ Maĭ am botezatŭ și am miruitŭ pă prunca luĭ Ion aĭ Văsile, anume Palaghie, a cărie nănașe aŭ fost Ioa-neasă.

În 22 a luĭ Iunie am botezatŭ și am miruit pă pruncul luĭ Ion a luĭ Mătăleșicu, anume Ion, a cărue nănașe aŭ fost Părasca luĭ Budŭ Ianoș.

În 7 a luĭ Iulie am botezatŭ și am miruit pă prunca luĭ Rus Grigor[e], anume Ana, a cărie nănașe aŭ fost Năstafa luĭ Ilieșĭ.

În 22 a luĭ Iulie am botezatŭ și am miruitŭ pă prunca luĭ Gĭurge Oncul, anume Theodoră, nănașe Feriŭ Mărica.

Întro acei zi am botezatŭ și am miruitŭ pă prunca luĭ Rus Roman, anume Mărie, nănașe aŭ fostŭ Rednic Părasca.

În — Augustŭ am îngropat pă prunc[ul] luĭ Pițoĭ Timoc.

În 5 a luĭ Octomvrie am botezatŭ și am miruit pă prunca luĭ Ilie, anume Axănie, a cărie nănașe aŭ fost Rednic Pă-rasca.

În 13 [1]... pă pruncul luĭ Feriŭ Tricŭ (? Grigore ?), anume Nechita, nănașa j[upîneasa] Ileană.

Și pă prunca luĭ Ivan a luĭ Mătelescu, anume Axăni, nă-nașe aŭ fost Rednicŭ Axănie.

În luna luĭ Octomvrie, p[ărintele] popa Ionaș ... pă pruncul luĭ Pop Luca, anume Cozma.

În 18 zile a luĭ Dechemvrie, p[ărintele] Ananie ... pă pruncul luĭ Rusŭ Simeon, anume Ionŭ, nănașe aŭ fost preoteasa mè.

1780.

În anul 1780, în 16 în zile a luĭ Ianuarie ..., pă prunca luĭ Rednic Gheorghie, anume Măriuță, nănașe aŭ fost j[upănea]sa luĭ Rednic Vasilie.

Întru acei zi și pruncul luĭ Biräŭ (?) Ivan, anume Vasilie; nănașe aŭ fost nora eĭ Părască.

În 25 a luĭ Februari, p[ărintele] popa Dimitrie din Bodeștĭ aŭ

[1] Punctele înlocuiesc de aicĭ formula: «am botezat și am miruit».

botezatŭ pă doî cocoane a luĭ Rusŭ Mihaĭ, şi nănaşe aŭ fost morăriţa luĭ Irimia.

Şi a feteĭ luĭ un copilŭ.

Numele celor căsătoriţĭ:

În anul 1778 am cununat eŭ preot Theodor pă fecĭorul luĭ Berce Ivon, anume Chirilă, cu fata eĭ Rednic Părasca, anume Ileană, a cărora nănaşă aŭ fost j[upîneasă] Rednic Ileană, soaţa j[upînuluĭ] Rednic Ivon.

În 29 a luĭ Iulie[1]..., pă rămasa luĭ Sava Toaderŭ, anume Tasie, cu Goje Ivon din Oanciceştĭ, fiindŭ şi el rămasŭ; a cărora nănaşĭ aŭ fost Chira de la Oanciceştĭ.

În 20 aceştiĭ lunĭ s'aŭ cununat de părintele popa Ionaşi, la mănăstirea, fecĭorul luĭ Cotoĭ Ursŭ, anume Vasilie, cu fata luĭ Pop Grigor[e], anume Şofronă, a cărora nănaşe aŭ fostŭ Pop Nechita a luĭ Andraşŭ.

[În 20 a luĭ August aŭ îngropatŭ pă pruncul luĭ Rednic Ilieş, anume Pinte.]

În 30 a luĭ Septemvrie, am cununat pă fecĭorul luĭ Morariŭ Simion, anume Ion, cu fata luĭ Pop Theodor, anume Năstafă; a cărora nănaş aŭ fost Rădnic Macoveiŭ.

În an. 1779.

În 20 a luĭ Ianuarie s'aŭ cununat de păr[intele] popa Chifor Gheorghie socacĭ j[upînului] Rednic Ştefan cu o fată din Săpînţa, anume Anuţă; a cărora nănaşe aŭ fostŭ preoteasa protopopeas[a] Pelaghie.

În 24 a luĭ Ianuarie, p[ărintele] popa Ionaş aŭ cununatŭ pă Moldovoĭ Theodor cu Buzat Mărica din Budeştĭ, a cărora nănaşe aŭ fost protopop[ea]s[a] Palaghie.

În 9 zile a luĭ Maĭ..., pă Mutu Şimon cu pă Iuga Mărie, a cărora nănaşe aŭ fostŭ preoteasa mè.

În anul 1780.

În 4 a luĭ Ghenar (?)... pă fecĭorul luĭ Balint Ion, anume Găvrilă, cu fata luĭ Rednic Ilieş, anume Hagie, nănaşe preoteasa mè.

Întru aceia zi şi pă fata luĭ Balint Ion, anume Ileană, cu fecĭoru luĭ Popa Atim din Călineştĭ.

[1] Punctele înlocuiesc cuvintele «am cununat».

În 11 a luĭ Februarie, pă fecĭorul luĭ Feriu Ivon, anume Toma, cu fata luĭ Bodîrjoĭ Ion, anume Părasca, nănaşe j[upîneasa] Ileană.

Întru aceia zi, şi pă fata luĭ Pop Grigor[e], anume Părasca, cu Petru Oliţă din Berbeştĭ.

În 20, am cununat pă fata luĭ Rednic Ionaş a Marculuĭ, anume Măricuţa, cu fecĭoru luĭ Bedooan Ivon din Călineştĭ.

În 11, popa Chifor . . ., pă fata luĭ Pop Lupul, anume Mărica.

1781.

Am cununatŭ în 7 a luĭ F[evruarie] pă fata luĭ Rusŭ Maer cu fecĭorul luĭ Ştefan din Hotenĭ.

În 7, am cununatŭ pă fata luĭ Rusŭ Mihaiŭ cu un Moldovoĭ Vasilie: în Sărbĭ s'aŭ dusŭ.

Şi iarăşĭ pă prunca luĭ Ionŭ şi cu cocoana luĭ Mos.

Şi iarăşĭ pă fata luĭ Sima Vasllie cu un fecĭor din Berbeştĭ.

Şi iarăşĭ pă sora Suciuluĭ cu un Hărniceştan.

Iarăş întru aceia zi popa Iosib aŭ cununatŭ pă Berce Timocŭ cu fata luĭ Ferĭ Ion.

În 31 am cununatŭ pă Ion a luĭ Nicoară cu pă fata luĭ Iacob a Epenceĭ, Năstafă.

În 27 a luĭ Octomvrie am cununat pă Rednic Grigor[e] aĭ Axănie cu fata a Părascăĭ Budŭ, anume Ileană.

În 8 a luĭ Febr[uarie] am cununatŭ pă *Radul Nekıta* cu pă fata Oncĭoe, anume Hagie, şi iarăşĭ pă fecĭorul luĭ jubănuluĭ, anume Nechita, cu pă fata luĭ Pop Todor, şi iarăşĭ pă Piţoc Timoc cu pă Ardelean Dochie (?).

În an 1785.

În 8 zile a luĭ Febr[uarie], a luĭ Rednic Macoveĭ un prunc, *Simeon*. A luĭ Ardelean Gabor o cocoană, anume Domniţă. A luĭ Berce Gabor, anume Mărie. A luĭ Buta Nechite o cocoană, Palaghie. A luĭ Ilie un cocon, Thodor.

În anno 1782.

A luĭ Neuc Ion cel mic o cocoană, anume—, nănaşă—.

A luĭ Hăbian Ion un pruncŭ, anume Găvrilă, nănaşe preoteasa mè.

A luĭ Morar Ion o cocoană, Pălăguţă.

A luĭ Rus Ion o cocoană, anume Axena.

A luĭ Hote Mateĭ, cocoană Mărie.

În 20 a luĭ August, pă prunca luĭ Berce Oncĭul, anume Măria, nănaş mama.

Şi a luĭ Bălint Găvrilă, anume Mărie, nănaşe preoteasa mè.

Şi iarăşĭ a luĭ Bodărjoc Ion o cocoană.

Şi iarăşĭ a luĭ Pătcă Ion o cocoană.

Şi a luĭ Mut Şimon.

Şi a luí *Russ* Simeon.

Şi iarăşĭ a luĭ Andron cocoană, anume —.

În 9 a luĭ Noemvrie, a luĭ Zuban Avasalie cocoană, anume Părasca, n[ă]n[aşă] Badeaoana.

În 13 a luĭ Noemvrie, a luĭ Berlibaş Simeon un prunc, anume Găvrilă, nănaşe preoteasa mè.

Şi iarăşĭ a luĭ Văsile un prunc anume Mihaĭ, nănaşe Părasca luĭ Budŭ.

Şi iară a luĭ Rus Iacob, Axenie, năn[aş]ă: Irimiasă.

În l. 1783.

În 7 a luĭ Ianuarŭ, am botezat pă prunca luĭ Berce Andraş, anume Anisie, nă[naşe] [preu]tea[sa] mè.

În 16 a luĭ Ianuarŭ, a luí Ardelean Gabor, anume Măria, năn[aşă] preoteasa mè.

În 15 a luĭ Februarie, am botezat şi am miruit pă prunca Strugariuluĭ, a luĭ Vasilie, anume Todoră, nănaşe Albăşoe.

A luĭ Greliş Găvrilă, anume Todor.

A luí Vasalie Cotoĭ, pruncă, anume —.

A luĭ Piţoc Timoc.

A luí Bărle Mihaĭ.

5 Maĭ, a luĭ Rednic Nechita un pruncu, anume —, nănaşe nora şpanuluĭ.

A luĭ Bărle Ursŭ.

În 15 a luĭ Maĭ, un pruncŭ a luí Bărle Pătru, Grigor[e]; l-am şi îngropat.

În 11 a luĭ Iunj, a luĭ Rednic Simion, prunc, Toder, nănaşe preoteasa mè.

A luĭ Pop Luca o pruncă, Todoră, nănaşe Ileana eĭ Budŭ.

A luĭ Vasalie, ginerele luĭ Vîrtoc, cocoană, Vărvară, nănaşe Feriŭ Toma.

A luĭ Iuly, a luĭ Ardelean Irimie (?) un prunc, Andreĭ.

A luĭ Toder aĭ Vărvare o pruncă...

În 16 a acestie, a luĭ Ardelean Lupe o pruncă, —.

A luj *Ionakj Meteleske* prunc, anume —.

În 8 a luĭ August, un prunc a luĭ ginerele luĭ Piţocŭ.

A luĭ Ştefeiŭ Ţiganu un prunc.

A luĭ Ardelean Nechita un prunc.

A luĭ Rus Iacob o cocoană.

În 13 a luĭ Octomvrie, un pruncŭ a luĭ Hote Mateiŭ, anume Părasca.

În 9 zile a luĭ Dech[emvrie] un prunc a luĭ Pop Ştefan, anume Nĭcole.

A luĭ Ardelean Andreĭ, de la mînăstire, un prunc, anume Nechita.

O cocoană a luĭ Zubab Nechita, anume Pălăguţă.

În anulŭ 1788, în 24 a luĭ Aprilie, s'aŭ îngropatŭ Melnic Nechita la mănăstirea Gĭuleştilor.

În anul 1778, în 20 a luĭ Maĭ, s'aŭ răpăusat întru D[o]mnul, şi în 22 aces[teiaşĭ] s'aŭ îngropat de mine, preotŭ Theodor, anume Rednic Ilieşĭ.

În 5 zile a luĭ Augustŭ an îngropatŭ pă Ċoară Părasca.

In 20 a luĭ Augustŭ..., pă pruncul luĭ Ilieş, anume Pinte.

În 21... pă prunca luĭ Grigor[e] a luĭ Ferĭ Ivan, anume Mărie, care a treia zi după naştere aŭ şi muritŭ.

În 31 a luĭ Săptemvrie am îngropatŭ pă pruncul luĭ Timoc a luĭ Piţoc, a cărue nume este —.

În 18 a luĭ Săpt[emvrie]..., pă pruncul Nechiteĭ Marculuĭ, anume, Athănasă.

În 20 a luĭ Săpt[e]mvrie..., pă pruncul eĭ Părasche Ignătesă, anume Dimitrie.

În 7 a luĭ Octomvrie..., pă pruncul eĭ Parăscă aĭ Ignătese anume Ivan.

În 9 a luĭ Octomvrie..., pă pruncul luĭ Iuga Iosibŭ, anume Nechita.

În 11 a luĭ Octomvrie..., pă fata luĭ Borca Ioan, anume Eodochie.

Şi pă pruncul luĭ Vărtolomeĭ a gineruluĭ Rus Andreĭ, anume Vasilie.

În 21 a luĭ Octomvrie..., pă prunca luĭ Morariŭ Simion, anume. Şi iarăşĭ într'aceia zi ... pă un prapom-meşter, anume Iugaş.

In 27 a luĭ Octomvrie..., pă prunca luĭ Rus Dumitru, anume Anna.

În 8 a luĭ Noemvrie..., pă pruncu luĭ Pop Vasalie, anume Theodor.

Şi iarăş întru aceia zi, pe pruncu luĭ Pop Mihaĭ, anume Mihaiŭ.

In 11 a luĭ Noemvrie..., pă prunca luĭ Grigor[e] a luĭ Măteleşte, anume Axenie.

În 11 a luĭ Noemvrie..., pă pruncul luĭ Pop Luca, anume Dimitrie.

Întru aceia zi..., pă pruncul luĭ *Rednik Ion,* a luĭ Vasalie uĭ Mătea, anume Theodor.

În 20 a luĭ Noemvrie..., pă pronca luĭ Pop Lungul a Frizeĭ, anume Mărie.

In 24 a luĭ Noemvrie..., pă prunca luĭ Ardelean Ivan, anume Mărie.

În 25 a luĭ Noemvrie..., pă pruncul aĭ Antinie a Leuluĭ, anume Ignatŭ.

În 13 a luĭ Dechemvrie, p[ărintele] popa Ionaş..., pă copilul aĭ Irine luĭ Ionăşŭ, anume Ivon.

În 15 a luĭ Dechemvrie..., pe pruncul luĭ Berbeştan Mihaĭ, anume Petru.

În 18 a luĭ Dechemvrie..., pă Rotarĭ Dimitrie, şi în 20 aceştie pe prunculu lu Rus Dimitrie, Oncĭul.

În 1779.

În 21, popa Ionaş... pă Zuza (Cucĭa, Iuga?) cel bătrăn.

În 9 zile a luĭ Februarie..., pă prunca luĭ Moldovoĭ Măria, anume pă Axănie.

În 13 a luĭ Iulie, am îngropat pă Nicoară, pă şpanul (?).

În 22..., pă pruncul fratel[uĭ] mieŭ, a luĭ Gheorghie, anume Ion.

În 28 .., pă prunca luĭ Pop Vasilie, anume Eudochie.

În 26 a luĭ Săptemvrie... pă prunca luĭ Rosŭ Simion, anume Ileană.

În 10 a luĭ Octomvrie..., pă Iernateĭ Nechita.

În 15 a luĭ Octomvrie..., pă feciorul Zubeiceĭ, aĭ Mărie, anume Grigor[e].

În — Octomvrie..., pă Rus Ivon.

In 15 a luĭ Octomvrie..., pe o fie a luĭ Pătru Chirilă A luĭ Măteĭ aĭ Todoroe o cocoană o an îngropatŭ.

În 1780.

In 8 zile a luĭ Ianuar..., pă pruncul luĭ Ivan alŭ Tomoae, anume Simion.

Şi pă un pruncu a Zuze luĭ Iosibŭ, pă numele luĭ —.

Şi în 11 a luĭ Febr[uarie]..., pă Măteĭ aĭ Rotăriţeĭ.

În 5 a luĭ Martie..., pă Todoroe, pă Axenie.

În 14 a luĭ Martie, s'aŭ răpăusat untie-mieŭ Ionaş, şi în 31 -am şi îngropat.

În 31 a luĭ Martie, pă prunca luĭ Pop Năchita, anume Asenie.

În 1 a luĭ Aprilie..., pă pruncul luĭ Ion a Porfiră, anume Simion.

În 9 zile a luĭ Aprilie, popa Ionaşŭ aŭ îngropat pă prunc[ul] eĭ Ierini Ionăşoe, anume Adam.

În 16..., pă Marcul Ionaş.

În 3 a luĭ Iunie..., pă Tivodor Ilenă.

În 3 a lui Iuny..., pă copila Ţigănceĭ, a Mărie, anume Axenie.

În — a luĭ Iunie, popa Ionaş...pă pruncul luĭ Saveĭ Lupe, anume —.

În 15 Rednic Olexe s'aŭ îngropatŭ.

În 20 a luĭ Săptembrie..., pă Ion al Intriuluĭ.

În 28 acel an..., pă fie luĭ Simionaş.

1781.

În 5 a luĭ Ianuar..., pă Ţiganca luĭ Strugar Gheorghie, anume Ţircă.

În 20 a luĭ Ianuar..., pă fata luĭ Melnic Iacob, anume Mărie.

În 21 a luĭ Februar..., pă Rujină Ion.

În 21..., pă Timocoe, pă Mărica.

În luna luĭ Martie..., pă Zubanca, pă Mărie.

Si iară pă Rednic Grigor[e], pă Tomoţoĭ.

În 29 a luĭ Martie . . ., pă Mîcăcălul, pă Vasilie.

În 24 a luĭ April . . ., pă fecĭorul Ursuluĭ a luĭ Coţoĭ, anume Alexa.

Întru aceia zi, pă a luĭ Hote Măteĭ pruncŭ, anume Petru.

În 1 a luĭ Maĭ, pă pruncu luĭ Hote Mtăi *(sic)*, anume Mihaiŭ.

Şi iarăşĭ a luĭ Nechita Marculuĭ, anume —, şi iarăşĭ pă pruncul luĭ Ionăşcăŭ.

În 31 a luĭ Iulie, din vo[e] luĭ D[umne]zăŭ l-aŭ fulgeratŭ pă Rednic Ion din Fereştĭ, şi în 1 a luĭ Augustŭ l-am şi îngropatŭ.

În 16 a luĭ Să[p]t[emvrie], am îngropat pă Pătcă.

În 21 a luĭ Săpt[emvrie], pă nora luĭ Piţoc, anume Văsile.

În 16 a luĭ Octomvrie . . ., pă Bîrle Mihaiŭ.

În — Octomvrie . . ., pă Radnic Vasalie.

În 6 zile, pă pruncul luĭ Berce Oncĭul, anume Costantin . . .

Şi pă muĭarea luĭ . . . Iarăşĭ pă Costan . . ., şi iarăş.

În 1782.

În 21. a luĭ Fe[vruar] . . ., luĭ Ion a lu . . .

[17]81.

. . . P. Popa Ionaşŭ . . . aŭ miruitŭ pă prun[cul luĭ] . . . Iosib, nănaş... t-o Ştefan, anume. . .

În 23 a luĭ Marţĭ, am botezatŭ . . ., pă pruncul luĭ Lazur Ion, anume Iacob, nănaşe Morerița Irimeiasă.

Întru aceia zi, un prunc a luĭ Codre Ionaş, anume Vasilie, nănaşe Părasca luĭ Budŭ.

În 22, popa Ionaş . . . pă pruncul luĭ Ardeleanŭ Luca, anume —, nănaşe aŭ fost —.

În 20 a luĭ Maĭ . . ., pă prunca luĭ Bîrle Pătru, anume Irină...

Întru aceia zi pă pruncul luĭ Berce Alexe, anume —, nănaşe aŭ fostŭ Părasca luĭ Budŭ.

În 4 a luĭ Iulie . . ., pă pruncul luĭ Rus Grigor[e], anume Grigor[e].

Şi iarăşĭ a luĭ Berce Oncĭul prunc, anume Costantin, nănaşe aŭ fost mama.

În 8 zile a luĭ Săpt[emvrie] . . ., pă prunca luĭ Ţigan Mihaiŭ, Anna, nănaşe Ceperaş Vasîlie.

În 8 a luĭ Octomvrie..., pă pruncul luĭ Ignatie Berbe, anume —, nănaşe aŭ fostu Ion a luĭ Nechita a luĭ Indreşŭ.

În 31 a luĭ Octomvrie, popa Mihaĭ Şboremi (?)... pă pruncu a luĭ Pop Vasilie —, nănaşe Păras[ca].

Şi iarăşĭ a luĭ Ion Şcăŭ.

Şi iarăşĭ a luĭ socaciuluĭ şpanuluĭ.

În 9 a luĭ Noemvrie..., pă pruncul luĭ Berce, — anume Mihaĭ, nănaşe aŭ fostŭ Rogină (?) Axănie.

Întru acele zile, pă fata luĭ Berce Chirilă, anume —.

Şi iarăş a luĭ Rădnic Gheorghie pruncŭ, anume Grigor[e].

Şi iarăşĭ a luĭ Rebnic Ion fecĭor, anume Chirilă, nănaşe preoteasa mè.

Şi în 21 a luĭ Febr[ruarie]... pă nepotul luĭ Pop Lupul,—, nănaşe aŭ fost preoteasa mè.

1780.

P. Popa Chifor... pă pruncul luĭ Savel Lupe, anume —, nănaşe Potoc Ştefan.

Întăe zi a luĭ Martie..., pă pruncul luĭ Grigor[e] sin Măteleşie, anume Olexa, a cărue nănaşe aŭ fost nepotă-să, Axănie.

Şi întru aceiaş zi... pă pruncu luĭ Ion Fereştenulu, anume Vasilie, nănaşe aŭ fost Rednic Toder Fereştanul.

În 7 zile a luĭ Aprilie..., pă pruncu Ţăganuluĭ, anume Mărie, a cărie năn[a]şe aŭ fost Petrica Ţiganul.

În 12 a luĭ Aprilie..., pă prunca luĭ Pop..., anume Mărie, a cărie nănaşe j[upîneasa] Ilean[a] luĭ Rednic.

În 24 a luĭ Maĭ..., pă prunca luĭ Rus Iacov, anume Theodosie, nănaşe Morăriţa Irimiasă.

În 24..., pă pruncul luĭ Berce Andreş, anume Costantin, nănaşe preoteasa mè.

Şi iarăş a luĭ Hote Măteĭ, anume Mihaiŭ, nănaşe mama.

În 28 a luĭ Inarie... pă cocona Petresăĭ, anume —, nănaşe aŭ fost Fărŭ Thoma, adecă Copla.

În 31..., pă prunca luĭ Rednic Macoveĭ, anume Irină, nănaşa aŭ fost Pop Ion a Şopeĭ (?).

Şi atunce pă prunca luĭ Feriŭ Dumitru, anume Irină, nănaşe Rednic Părasca.

În 7 a luĭ Iunie..., pruncul luĭ Bîrle Dumitru, anume Chirilă, nănaş aŭ fost Ioneasă.

În 14..., pă prunca socacĭuluĭ a Ziriĭ (?) anume Domniţa, nănaşe aŭ fost mama.

În 20 a Augustŭ..., pă prunca luĭ Berce Tirilă, anume Anna, nănaşe aŭ fostŭ j[upîneasa] Ileana.

Într'aceia zi..., pă prunca luĭ Morariŭ Iacobŭ, anume Mărie, nănaşe aŭ fostŭ Ardeleanca.

În 20 zile, popa Chifor... pă pruncu luĭ Zubor Vasalie, anume Matheiŭ, nănaşe aŭ fost —.

Întru aceia zi pă pruncul sluji Morăr[iţi] Irim[iasi], anume Maxin, nănaşe aŭ fost Morăriţa Irimeasă.

În... a luĭ August, popa Grigor[e] pă prunca luĭ Pop Ion, anume —, nînaşe j[upîneasa] Rednic Ileană.

Întru aceia zi, a luĭ Hote Iacov, anume —, nănaşe aŭ fostŭ soru-mè Ioană.

În luna luĭ Săptevrie..., pă prunca luĭ Ursul..., anume Mărie, nănaşe preoteasa mè.

În 1 luĭ Octomvrie..., pă pruncul luĭ Strugarŭ a luĭ Vasilie, anume Mateĭ (?), nănaşe Feriŭ Ion.

În 11 a luĭ Noemvrie..., pă pruncul luĭ Pop Ştefan a Vişovanuluĭ, anume Luca, nănaşe aŭ fost Rednic Părasca.

În 16..., pă pruncul luĭ Moldovoĭ Grigor[e], anume —, nănaşe mama.

În 16..., pă pruncul luĭ Berce Nechita, anume —, nănaşe aŭ fost preoteasa mè.

Întru aceia zi, a luĭ Moiş Mihaiŭ, anume —, nănaşe aŭ fost fata luĭ Rednic Ştefan din Berbeştĭ.

În 11..., pă doĭ prunci a luĭ Cotoĭ Ursŭ, anume Filip şi Iacov, nănaşe aŭ fost preoteasa mè.

În 24..., pă pruncul luĭ Ursul luĭ Ananie, anume Mihaiŭ, nănaşe aŭ fost Părasca luĭ Budŭ.

1781.

Birla Pătru dinŭ ğosŭ aŭ pletit la nemişŭ-biraia 16 potorĭ, la poapa 1 fărdelă de ovesŭ.

Rădnicŭ Acsenie aŭ plătitŭ la nemişŭ-birao dătomolŭ.

Rădnicŭ Nechita aŭ datŭ la nemiș-birăŭ, la Ionŭ luĭ Vasalie, 1 mărășŭ, la popa u fărdelă de hrîsșche.

Ardelanŭ Ionŭ la poapa o pletit.

Popa totŭ Birle Ionŭ; la Ionu luĭ Vasalie, de totŭ plătitŭ.

La nemișŭ-bireŭ, la Ionŭ, aŭ datŭ 16 potorĭ Făchet Ursulŭ.

Iacobŭ Epenci, totŭ la nemișŭ-birao. Rădnic Todăr, 1 mărăș o datŭ la birae. Borcŭ Simon aŭ datŭ la popa 1 măreș, a unŭ măreșŭ datorŭ, și u pătacŭ. Borca Pătre, 1 măreșŭ aŭ datŭ la nămi[ș]-birae, 16 potorĭ. Fără Dumitru aŭ datŭ la popa 1 măreș, 16 potorĭ la nemișŭ-birae. Fără Virtom aŭ datŭ la nemiș-bireŭ 1 măreșŭ, 16 potorĭ. Datorĭ Ivanŭ luĭ Mihaiŭ totŭ aŭ pletitŭ, 16 potorĭ, la Oniga, 1 măreș la popa. Rusŭ Ivanŭ aŭ datŭ la popa de totŭ. Bodirjiocŭ Ionŭ aŭ datŭ totŭ la Oniga. Rădnicŭ Ione aŭ datŭ totŭ la părintele. Bădŭ Ihnatŭ unŭ pătacŭ, datorŭ la popa 2 măreș. Bărbeștanŭ Mihaiŭ totŭ la popa. Așijderea și Făre Ihnatŭ. Făre Ivanŭ nemică. Rădnicŭ Toma la nemișŭ-birăŭ 1 mărăș, 16 potorĭ. Datorĭ Birle Mihaiŭ 1 măreș la Toma, 1 la perintele, 1 făr *(sic)* ferdelă de melaiŭ la popă. Budŭ Grigorie eĭ datorŭ dinŭ prohodŭ pooapi cu 16 potorĭ, iare pintru popuștina cu 2 măreșŭ datorŭ. Popŭ Ionașŭ cu 2 măreș.

Slujitori.

Botnaru Alexa și muere lu, Porfiră, fecĭoru: Pricop, fata: Gafie.

Melnic Iacob, cu soața sa, Anisie, fecĭorŭ: Ion și fete 4: Mărica, Ionă, Năstafă, Acsenie.

Melnic Ivan, cu soața sa, Broja Gafie, fecĭor: Mihaiŭ, Ion, iară Ion, Titiiană, Todosie.

Ardelian Simion, cu soața sa, Mărie, fecĭorĭ 5: Ion, Măteiŭ Isaie, Tanasie; fată: Mărie. Unul aŭ murit.

Rus Ivan, cu muere luĭ, Rus Gafie, are 1 fecĭorĭ: Grigor[e] și Ion; fete: Anuța, Mărie, Măricuța, Todoră, 5; iară una aŭ muritu.

Bodîrjoc Ion, cu muere luĭ, Năstafă, fete 2: Părască și Lupă.

Ardelian Grigor[e], cu muere luĭ, Ardelian Mărie; fecĭor: Iosifŭ, fata: Șofronă, Todosie.

Melnicŭ Nechita, cu muere luĭ, Nede.
Ardelian Gheorghie, cu soaţa sa, Ioană.
Ardelian Filipu, cu muere luĭ, Ardelian Ioană.
Blede Costan, cu soaţa sa, Rădnicŭ Năstafă, fecĭorĭ: Ionŭ, Mitaşcul, fata Gafie, 3 fecĭorĭ, unul a murit.
Melnicŭ Toaderŭ, cu soaţa sa, Călină.
Ţinţaş Mihaiŭ, cu soaţa sa, Năstafă Pop.
Făcheş Macoveiŭ, cu muere luĭ, Borca Ioană, 3 fecĭorĭ.
Ardelian Ion, cu muere luĭ, Pope Odochie.
Borca Simion şi muere luĭ, Chişelbe Axenie, şi fete 3.
Borca Petre şi muere luĭ Mărie; fecĭorĭ 3, o fată.
Olar Ile şi muere luĭ, Ardelian Todoră, 2 fecĭorĭ şi o fată.
Melnic Ananie, cu muere, Jofie, 2 fecĭorĭ, o fată.
Epan Nicoră, muere luĭ, Bota Călină, fete 3, una ară copil cu u[n] fecĭorŭ.
Botoŭ Ştefan, m[uere] Hotian Irină.
Raoas Petre, muere Ardelia[n] Mărie, 3 fecĭorĭ şi o fată.
Epan Mihaiŭ, cu muere luĭ, Hozman Palaghie, are 2 fecĭorĭ şi 2 fete.
Savă Toader, cu muere luĭ, Tasie, 1 fecĭorŭ.
Arŭdelian Gheorghie, cu Ardelian Pîtcî.
Vraje Grigorŭ, cu muere luĭ, Ardelian Floare; aŭ 2 fecĭorĭ.
Ardelian Vasalie şi muere luĭ, Aniţa, fecĭorul Ionŭ şi Irină.
Epan Vasalie şi muere luĭ, Ioană, fecĭorŭ 1, fată 1.
Rohnian Grigor[e] şi muere luĭ, Pop Năstafă, 4 fecĭorĭ, 6 fete.
Hotian Ursul şi muere luĭ, Rus Gafie, 4 fecĭorĭ.
Rus Mihaiŭ, muere, Anuţe şi fete 6.
Rus Vasalie, cu muere luĭ, Rus Gafie, 2 fecĭorĭ.
Rus Niculaia, cŭ muere luĭ, Floare; un fecĭor.
Arŭdelian Erimie şi muere luĭ, Ardelian Ioană; aŭ 1 fecĭor însurat şi 2 fete fecĭoare.
Ardelian Grigor[e] şi muere luĭ, Şofronă; fată 1.
Melnicŭ Toma, cu muere luĭ, Todo[s]ca, şi o fată, Mărica.
Rus Iacov şi muere luĭ, Ardelian Măriuţe, 2 fecĭorĭ, o fată.
Iană, mama luĭ Porfie, şi, fecĭoru, Ion.
Rus Dumitru, cu muere luĭ, Ardelian Irină; 2 fecĭorĭ, 2 fete.

Frăţ Arde[l]ian şi muere luĭ, Teodosia.

Rus Vasalie şi muere luĭ, Bîrlă Năstafă, fecĭorĭ 2, holteĭ. Şi ginere în casă şi muere luĭ, Porfiră, fată 1.

Morozan Dumitru şi muere luĭ, Bîrlia Iliană, 2 fecĭorĭ şi o fată.

Hotian Todorŭ cu muere luĭ, Berce Acsenie, şi fecĭorĭ 3 holteĭ, 2 însuraţĭ, unul Ion, altul Iacov; la unul fata birîu-luĭ, la Iacobŭ fata luĭ Fer Ioanŭ; are copil fecĭorŭ.

Vîrvară Roman, cu fecĭorul eĭ, Todorŭ.

Mo[ro]zan Vasalie şi muere luĭ, Tasie; 3 fecĭorĭ, 2 fete.

Hotian Timocŭ, Belniţe Mărica; are 3 fecĭorĭ.

Bîrgîŭ Vasalie şi muere, Todosie; 5 fecĭorĭ, o fată.

Borca Ionŭ şi muere luĭ, Copîrlî Mărie; 2 fecĭorĭ, 2 fete.

Borca Zahocŭ, cu muere luĭ, Frăsina luĭ Dan.

Fărudinŭ Vasalie şi muere luĭ, Borca Todoră; 1 fecĭorŭ.

Rugină Ion şi muere luĭ, Acsenie.

Ardelian Pricop şi muere luĭ, Ioană; are 1 fecĭor, altul însurat an.

Rus Ivan şi muere luĭ, Borca Acsenie, 3 fecĭorĭ holteĭ.

Rus Simion şi muere luĭ, Palaghie Bone.

Oanţa Lupŭ, are 2 fecĭorĭ.

Oanţe Ion, muere luĭ, Viţi Mărica, fecĭorŭ 1.

Cotîrlia Vasalie are 1 fecĭoru însurat şi muere luĭ, Ioană.

Socacĭul Imvre, muere luĭ, Ioană; are 1 fecĭor şi o fată.

Bîrle Ignat şi muere luĭ, Rus Părasca; 4 fecĭorĭ.

Steţ Nechita şi muere, Pătcă.

Rus Andreiŭ şi muere luĭ, Rus Mărie; 4 fecĭorĭ, 1 fată.

Piţocŭ Alexa, muere n'are, mamă are; 3 fecĭorĭ holteĭ.

Melnicŭ Mihaiŭ şi muere luĭ, Rădnic Năstafă; 1 fată.

Ardelian Ion, şi muere luĭ, Todoră; 1 fecĭor, 2 fete.

Ardelian Olexa şi muere luĭ, Anisie.

Rotarŭ Ion şi muere lu, Mărie; 1 fecĭor.

Ardelian Simion şi muere luĭ, Vîrvară; 3 fecĭorĭ, 1 fată.

Dancuş Petre, cu muere luĭ, Angh[el]ină.

Ardelian Mihaiŭ şi muere luĭ, Lucuţe.

Fecheti Ursul, cu muere luĭ, Iura Iuliană; 1 fecĭor, 1 fată.

Fecheti Mihaiŭ, cu muere luĭ, Barzŭ Anuţe.

Fecheti Macoveiŭ, cu muere luĭ, Șugătan Năstafă, 1 fecĭor, 1 fată.

Bîrle Ion, cu muere luĭ, Rădnicŭ Mărica; 2 fecĭorĭ holteĭ.

Bîrle Pîtru, cu muere luĭ, Moiș Călină; 1 fecĭor.

Ardelian Ion, cu muere luĭ, Borco Năstafă, 1 fecĭor, 1 fată; Ion, frate-seŭ.

Borca Dumitru, cu muere luĭ, Ardelian Anuțe; 3 fete, 2 fecĭorĭ și un frate holteiŭ.

Rus Ivan, cu muere luĭ, Rus Mărie; 1 fată, 1 fecĭor; are o soră.

Ardelian Simion, cu muere luĭ, Rus Părasca; 1 fecĭor; și are frate, — nemele: Gheorghie.

Ooșanŭ Toder, cu muere luĭ, Ardelian Ioană; 1 ficĭor, 1 fată.

Ardelian Luca, cu muere luĭ, Năstafă; 2 fecĭorĭ, o fată.

Ardelian Ion, cu muere luĭ, Ardelian Părasca; 1 ficĭor, 2 fete.

Ardelian Mărie are 1 fecĭor, 1 fată.

Epan Luca, cu muere luĭ, Ardelian Năstafă.

Ardelian Mihaiŭ, n'are muer[e], 4 fecĭorĭ, o fată.

Lazorŭ Acsenie, bărbat n'are, și are 4 fete, 1 fecĭor.

Vasilie Mititelul, cu muere luĭ, Burduje Palaghie.

[Lauda scrisori.

Daŭ laudă și mărire luĭ D[u]mn[e]zeŭ în Troiță, precum începutul și sfărșitul am agus.]

Pruncĭ.

A luĭ Melnic Iacov am botezat o fată, în luna luĭ Deche[m]vrie în 26; Ardelian Ioană, moașe, Rădnicŭ Macoveiŭ, nănașŭ; 1772.

A luĭ Melnicŭ Toder am botezat fată, numele Mărie, în luna Noe[m]vrie 20; moașe Cupce Odochie, nănașĭ Pop Nechită.

Altulŭ a luĭ Pop Lupul fecĭor, Dumitru, în luna Octo[m]vrie în 10 zile; moașe Cupce Odochie, nănașă, Rădnicŭ Illiană.

A lu Ardelian Ion fecĭor, Ĭon, și aŭ murit; moașe Cupce Odochie, nănaș[e] Rădnicŭ Părasca.

A luĭ Rus Nicolaia fecĭor am botezat în luna Iunia 8 zile; moașe Cupce Odochie, nănașe Rădnicŭ Părasca

A luĭ Rus Iacob am botazat fecĭor, Găvrilă, în luna April 20 zile; moașe Cupce Odochie, nănaș Rus Ierimie.

A luĭ Epan Mihaiŭ am botezat fată, numele Mărie, în luna Octo[m]vrie 6 zile; moaşe Rădnic Mărica, nănaşe Rădnic Iliania.

A luĭ Ardelian Simion am botezat fecĭor, în luna Octo[m]vrie 10 zile, şi aŭ murit, şi moaşe Pop Palaghie, şi nănaşe Uţa.

Altul a luĭ Rădnic Ion fată, Mărie; moaşe Pop Palaghie, nănaşe Rădnic Părasca, în luna Deche[m]vrie 9 zile.

A luĭ Rădnic Macoveiŭ am botezat fată, Mărie; moaşe Pop Palaghie, nănaş Popŭ Ionaş, în luna Maĭ 2 zile.

În luna luĭ Enuarie am botezat a luĭ Rus Simio[n] o coconă, anume Axenie, nîn[a]şe Rădnic Ivan cu g[ă]zdoe, fiind *(sic)* Mîrică în 30 de zile a luĭ Enuarie.

1774.

Botezat-am a lu Bîrle Pătru fată Mărie, nănaşe Rădnicŭ Iliana, şi moaşe Rădnicŭ Palaghie, în luna luĭ Deche[m]vrie 10 zile.

Popuştina.

La Borcă Ionuţă datorŭ cu unŭ banŭ de 10 greiţarĭ. La Borca Zaheŭ, 2 măreşŭ, şi unŭ pătacŭ dator. Ardelanŭ Vasalie datoriŭ cu 7 mărăşŭ. Făcheti Ursulŭ 1 măreşŭ datorŭ. Făcheti Macuveiŭ un pătacŭ datorŭ pintru popuştina. Ardelanŭ Lucăa datorŭ 2 măreşŭ aind aşa (?) vamă. Ardelanŭ Mărie pletitŭ 1 fărdelă de mălaiŭ la popa. Ardelan Mihaiŭ aŭ datŭ 1 ferdel[ă] de hrisşcă la popa şi o ğumătate de ovăsŭ popa aŭ plătitŭ. Aosanŭ Toader aŭ datŭ o mirţă de mălaiŭ. Ardelanŭ Ionŭ aŭ pletit la popa totŭ. Ardelanŭ Irimeaiŭ maĭ are la popa. Aŭ pletitŭ Ardelanŭ Olecsa 1 măreşŭ datoriŭ. Ardelanŭ Acsenie aŭ datŭ la popă 1 mirţă de hrişcă, la popa tătŭ. Ţifră Mihaĭ aŭ datŭ la popă o mirţă de ovesŭ, aŭ datŭ la popa. La Rădnic Simionŭ aŭ datŭ la popa 1 mirţă dă ovesŭ, la nemişŭ-bireŭ 16 potorĭ. Romanŭ aŭ datŭ la popa o mirţă de grişcă şi una mirţă de ovesŭ, totŭ plătitŭ la popa. Rusŭ Îndreiŭ aŭ datŭ la popa 1 mirţă de ovesŭ, 16 potorĭ, la biraoa. R[ă]dnicŭ Olecsa aŭ datŭ 1 mirţă de ovăsŭ 16 potorĭ. Piţocŭ Al[e]csa aŭ pletitŭ la popa totŭ. Gĭunerele 1 măreşŭ datorŭ. R[ă]dnicŭ Ion aciaş au pletitŭ la popa Ră[d]nicŭ Dumitru, aŭ datŭ la popa. Piste Istratie la popa aŭ datŭ. R[ă]dnicŭ Ilane aŭ datŭ la nemişŭ-biroo. Rusŭ

Iacobŭ aŭ datŭ la popa 1 mărăşŭ, la diiacŭ 1, la nemişŭ-birao pătacŭ. Rădnicŭ Ionaşŭ la popa aŭ datŭ 16 potorĭ, neamişŭ-birae 1 mereşŭ. Îndreica Ştefanŭ aŭ datŭ la nemişŭ-bireŭ 1 petac, la popa 1 mărăşŭ, datorŭ 1 m. Răpă aŭ datŭ totŭ la popa. Rusŭ Simionŭ la popa totŭ aŭ datŭ. Ionŭ Lupe la popa totŭ. Ră Şteofre, totŭ la popa.

Bireŭ Timocu aŭ pletitŭ-aŭ po *(sic)* popa 2 mereşŭ, 1 mereşŭ datorŭ. Birgheŭ Vasalie aŭ datŭ la popa totŭ. Vasalie Sade aŭ datŭ la popa 16 potorĭ, 1 mereşŭ la nemeşŭ-birae. Nechita Fechet[e] 1 pătocŭ datorŭ. Rusŭ Mihaiŭ 1 petacŭ datorŭ. Ştefanŭ luĭ Nicoră 16 potorĭ la birao, 1 mereş datorŭ. Ile Olariŭ la birae a pletitŭ totŭ. Codre Ioneşŭ la birae totŭ. Zubă Ol[e]csa petacŭ la popa, 2 mereşŭ la birae. Bedeonca Odochie petacŭ la popa, 2 me[reşĭ] la nemiş-birae. Bireu Ursulŭ la popa totŭ. Codre Merie la nemiş-birae petacŭ, datorŭ cu şese potorĭ şi 6 greiţarĭ. Merielăŭ Ionŭ a cositŭ într'o zi popi, 16 potorĭ datorŭ. Popŭ Ionaş datorŭ 1 petac, 2 m. aŭ datŭ la birao. Todărŭ Popŭ 2 mereşŭ, la popa, 1 la birae. Popă Inaş 1 me. la popa, 1 la birao, petacŭ dator.

VI.

Urbariul din 1600 al domeniuluĭ Beiuşuluĭ.

Urbarium sive conscriptio et connumeratio bonorum Sacrae Caesareae et Regiae Maiestatis in pertinentiis Bellenes, in comitatu bihariensi, per Georgium Varasdy et Petrum Besseney, die 16-a Februarii anno 1600 incepta.

Pertinentia Bellenes.

Oppidum Bellenes.

... Relicta Ioannis Oláh habet... Petrus Cranik disit *(sic)* nobilis... Petrus Gáura habet bo. 2... Relicta Caspar Sinka, Ioannes Synka..., Ioannes Moliszi habet bo. 2..., Georgius Todor domus nobilitaris, Franciscus Vargha bo. 4, va. 3..., Stephani Iántza..., Olah Lupasul..., Ioannes Pipas, Benedictus Vincze..., Blasius Borya, relicta Ioannis Pap..., relicta Stephani Begich...

Tárkány.

Petrus Sebestion, Michael Sebestion, Thomas Oláh, relicta Andreae Forkos, Stephanus Szonko, Franciscus Lanio, Michael Molnar, Mathias Pogor, Franciscus Zipo, filius Sebastiani Boldisar, Ioannes Kupas, Petrus Tonko, Stephanus Vajda, Michael Petran, Demetrius Litteratus, Ioannes Bogho, Michael Mathias, Georgius Kovacsy, Casparus Mihaly, Michael Gerger, Michael Pether, Gregorius Pap, Michael Simon, Ambrosius Simon, Simon Oláh, Stephanus Goáts, Demetrius Gaál, Michael Zabo, Nicolaus Lássló, Stephanus Sebestin, relicta Gregorii Sebestin, Petrus Mikola, Andreas Mikola, Stephanus Bertha, Franciscus Sebestin, Benedictus

Pál, relicta Stephani Miszaros, relicta Laurentii Kiss, relicta Ioannis Pop, Ioannes Oláh, relicta Michaëlis Denkhő, Michael Bernáth, Michael Sipos, Ioannes Illis, relicta Laurentii Agoston, relicta Antonii Fazokas, relicta Antonii Badits, Ioannes Deák, relicta Blasii Kiss.

Felseő-Solmos.

Ioannes Egrid, Andreas Messaros, relicta Stephani Diabath, Lucas Santa, relicta Ioannis Kiss, Lazarus Oláh, Gabriel Oláh, Ladislaus Fazokas, Petrus Nagy, Benedictus Nagy, Lucas Santha, Mathias Nagy, Michael Nagy, Stephanus Sonthoragh, Michael Dosny, Ioannes Kiss, relicta Ladislai Varghà, Stephanus Ghembe, Ioannes Simon . . ., Petrus Burdan Krainik, Burdan Pether Crainik, Burdan Farkas, Chionta Ivan, Koszt Ivan, Kost Georgy, Kosth Michaël, George Korsz, Burda Thamas, Paulus Cantil, Paulus Tuma, Regia Georgy, Regia Ioannes, Ilia Thoma, Karian Gabor, Zeliest Lup, Zeliest Ignatius, Zelisti Istvan, Zelisti Mihaly, Zelesti Zamason, Xuor Gregory, Xiantuza, Uzun Nagor.

Krezulya.

Dragomher Recs, Drago Ioan, Drago Lupan, Dragoi Grosza, Dragoi Pether, Demeder Dragul, Marcus Dragul, Sima Farkas, Simion Pether, Hans Lwnkul, Hansz Dimidar, Hansz Irum, Hansz Ivan, Hansz Pether, Thoma Illis, Illis Lukas, . . ., Emericus Illis, Illis Petrus, Nagyhomus Farkas, Ashogomus Lulia, Naghomus Pether, Naghomus Kun, Naghomus Illis, Naghomus Matzo, Mathias Gyurko, Mathias Ivan, Mathiz Par, Nagomus Russa, Laiko Simon, Laiko Petraczo, Laiko Pether, Laiko Thodor.

Karbonar.

Mihaly György, Thus Mihaly, Mihaly Andras, Mihaly Petrus, Zoha Kuztin, Zoha Andro, Mania Pethar, Mania Mihaly, Mania Illis, Mania Gyorgy, Honys Matyas, Konsstion Andras, Kontztin Mihaly, Tiba Thamas, Tiban Ka, Tan Gurko, Uanza Ivon, Uanza Gyorgy, Unza Pether, Pogpessy Unnes.

Burdoiaza.

Rus Zpia, Rus Farkas, Zayko Lupa, Rus Andras, Rus Lupasy, Zayko Matyas, Zayko Simon, Zayko Thurhely,

Kyrila Ianos, Kyrila Pinthir, Samla Pinth, Ioga Gansil, Maylath M...., Maylath Pether, Maylath Gergy, Maylath Ianos, Christophor Mihaly, Sury Vaszon, Kyrile Simon, Sos Lupsa, Sos Mathias, Mantz..., Manny Georgy, Manz Thamas, Vajda Ianos, Boyho..., Boyho Thamas, Boyho Marthon, Bonya..., Bonya Ianos, Dobras Beryha, Pya Simon, Trot Pether, Petrus Gurko, Petrus Lukossy, Geza Mihaly, Petrus Iankul, Illa Machu, Orro Thurkul, Illa Ivan, Illia Ighach, Manhtul Gurko, Mathias Mugus, Mathias Serandrahar.

Ghorams.

Kozha Merche, Kostha Simon, Kostha Georgy, Kostha A..., Kostha Dregicz, Demidar Ganul, Czynde Boryan, Andreas Ivon, Vasi Angel, F... ther Iannus, Iosephus Farkas, Kotza Iuon, Philipus Ianos, Michael Mihaly, Michael Pogor, Miche Ianos, Michael Farkas, Boghea Gabril, Rumany Gyeorgy, Rumany Simon, Rumany Pether, Tyns Michael, Tyns Pether, ... Dobra..., Kondnar Divadar, Stephanus Barbusz, Cristoph Simon, Palaghia Tyvadar, Stephanus Csana, Domotha Mihaly, Sandor Ivan, Tytha, Volffgangus Lazar, Fodor Petrus, Paulus, Thovador, Paulus Karatson, Turbul, Paulus Mihaly, Fodor Mihaly, Bogdan Lup.

Petroz.

Thoma..., Thoma Mihaly, Thoma Gorgy, Thoma Pether, Thoma Simon, Thoma Mathe, Thoma Ianos, Thoma Lupus, Thoma Psopan, Thoma Uram, Dumsa Andreas, Duma..., Dumsa Mihaly, Dumsa Gorgy *(bis)*, Dumsa Ianos *(bis)*, Thuia Pether, Kyrtha Farkas, Koszthо Dragith, Kosztha Ivon, Kosztha Ianos, Kosztha Nistor, Koszta Iuon, Dobra Triff, Dobra Thodor, Dobra Balinth, Dobra Giurko, Dobra Stephanus, Dobra Mathias, Perh Mihaly, Perha..., Perha Lazar, Perha Gurko, Perha Mathe, Iosu Paskul..., Ion Sthanthul.

Zeoldeo [1].

Mes Ianos, Pusthan Georgy, Mes..., Mes Georgy..., ... Diuadar..., Tunja Lupp..., Iradul, Pop Mihaly..., Gavril..., Fulinas Illis, Fulinas Mihaly..., Bode Georgy, Bagio Puskul, Bagio Mihaly....

[1] De aicĭ se aleg numaĭ numele caracteristice.

Kiss Bellenes.

Koman Pether . . ., Roman Crif, Roman Mathias, Kressera Istvan, Kressera Andras . . ., Kressa Simon . . ., Mathias Ivan, Burda, Vaida, Balthazar Lupa, Flamonda Ianus, Flamonda Petrus (Simon), Gavril, Trippon, Kodran Simon, Fodor Druga, Alexander Ivan.

Pocza Velestse.

. . . Kirill, Popa Geörgy, Vasza Farkas, Balinth Pętrus (Sandor), Gergy Isak.

Zlevecztky.

Bogdan Simon, Adama, Petrilla.

Ponthafalva.

Andreas Mladyn, Lucas On.

Also-Poyn.

Bughy Ignat, Daniel Dobrul.

Bradetfalva.

Gymba Nanlup, Bogdan Bartholo (Demeter).

Felseö Poyn.

Carachion Petrus, Flora Ivan, Balthasar Nizthor, Ioanes Guba, Dan Zygan, Dan Lupa, Zonba Layba, Sandra Marko.

Chemfalva.

Kochuba.

Popa Petriko.

Razthoka.

Donbrovam.

Fekete-Patak.

Rechwleny.

Szaka.

Talpan.

Palına Ianos, Csupa Farkas Mihaly (Daniel).

Maczola.

Also-Mézes.

Szerbul Farkas (Michael), Sarban Mihaly, Lasar Ivon.

Fereczye.

Blaga Petrus, Ivan Pantha, Bud Gavrill Gorgy (Mihaly, Farkas).

Felsö-Mizes.

Dan Petrus (Thodor), Popsa Ivan, Chomara Thodar.

Bikafalva.

Lelestien.

Thelek.

Tripon (Gabor, Ioan).

Moghoran.

Chionca (Ignats, Ivan, Petrus, Gavril, Lupus, Mathias) Hordobagy Illis (Farkas).

Kis-Kocs.

[Treĭ preoțĭ.]

Szelesthe.

Herczcesth.

Ioannes Uztkath.

Segesd.

Skey.

Grosa Miklos, Bib Thodor, Bulda Mathias (Ivan), Doma Mathias, Barthin Kosstha (Maximil), Kolibas Pether, Mihil Mathias.

Vayen.

Vana Lupas, Burtha Gavrill, Buza Mathias, Rossogh Andras, Racz Lupus, Georg Pis, Ioannes Orban, Borsza Ioan.

Rhen.

Kotz Lupus (Ioan), Magos Philipp.

Pantosest.

Henkeres Baltha.

Vanthia Mihaly.

Burdest.

Michael Hytsras Kraynik, Grama Georgy.

Hothár.

Mogha Petrus (Gyurka), Khristho Ioanes.

Lonka.

Moos Miklos (Gorgy). Horgha (Lupus, Ioan, Mihaly, Lupp).

Kolestis.

Koba Ioanes (Petrus, Christhof, Mathias, Mihaly), Sus Nika (Gavrill).

Kerpeneth.

Nemes Petrus, Nicolaus Burd, Gymola (Stephanus, Mikola, György), Basa (Mathias, Thoma, Lupp, Thodra, Illis, Petrus).

Szelesthe.

Lupsa Thoma.

Boy.

Kralyoma.

Susth.

Borilla.

Blehen.

Urszesth.

Zohodol.

Keompedszoy.

Folferth Sukan

Vallenigya.

Iordan iudex.

Also-Vorzad.

Felsö-Vorzad.

Pogany.

Kiss Banizva.

Fonach.

Segistel Hanes, Hannus, Bodor Niko (Ivon, Abraham), Brogia, Bogis Lupp, Magheras Pether (Paska, Thudok, Marko), Zojka Stephan, Ionitha Ieremias.

Felsö-Kompánth.

Bayko Abraham, Handa Mathias, Stefan Ambram, Bontha Iános, Zela Illis (Lupus, Trippo), Eten Ionas, Petroska Ivon, Chirile Illis, Mihotha Mihaly (Vaszull).

Also Kompánth.

Sorba Ieremie, Bud Ivonis, Bib Mikola, Petrassko Mihaly.

VII.

Documente amestecate, maĭ mult de la Exposiția din Sibiiŭ.

I.

«Datum Bude, sabbato proximo post festum Beate Dorothee virginis et martyris [31 martii], anno Domini M°CCC°LXXX^{mo} sexto.» Regina Maria, pentru «Demetrius filius Rayk, Olachus Nostre Maiestatis de districtu Myhald, in sua, item Smiani, Bogdani, Thome et Blasii, fratrum suorum uterinorum, personis..., super donacione cuiusdam possessionis Walasnicha vocate, iuxta fluvium Walasnicha nominatum, in dicto districtu de Myhald, existens» Reprodusă donația luĭ Ludovic:

«Attendentes fidelitates et servicia Smiani, Bogdani, Demetrii, Thome et Blasii, filiorum Wayk, Olachorum nostrorum, quae ijdem in plerisque nostris expedicionibus, et specialiter in exercitibus nostris adversus Rastenos et eciam contra Bulgaros motis, signanter vero in reoptencione civitatis et terre zeurinensis Nostre studuerunt exhibere Maiestati et exhibent in praesenti ac exhibituros se offerunt in futurum, quandam possessionem Walasnicha vocatam, iuxta fluvium Blanicha nominatum, in districtu de Myhald existentem, quae propter infidelitatem Ladislai, filii Lehach[1], qui, derelicta fidelitatis via, ad partes fugit transalpinas, in despectum Nostre Maiestatis, et nostro adhesit emulo, ad nostras manus et regiam nostram collacionem revoluta fore

[1] V. Prefața.

perhibetur, eisdem filiis Rayk, Olachys nostris fidelibus, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis, sub suis veris metis et antiquis, nove donacionis titulo, iure proprio et irrevocabiliter absque praeiudicio iuris alieni dedimus, donavimus et contulimus, ea libertate et consuetudine possidendam, tenendam et habendam, qua ceteri nobiles olachi districtu in eodem suas possessiones conservare sunt consueti. Praesentes autem sub magno nostro sigillo emanare faciemus, dum nobis fuerunt reportate. Datum in Wysegrad, in octavis festi Corporis Christi [19 iunii], anno Domini M°CCC°LXX^{mo} sexto.»

II.

† Intru H[risto]s luĭ D[u]mnezăŭ bun credincos şi iubitoriŭ întru H[risto]s, creştinul Ioan Vlad Voivod şi Domnŭ, cu mila luĭ Dumnedzăŭ şi cu bună tocmala luĭ Dumnezeŭ, am biruit şi am domnit toată Ţara-Rumănească, şi am fost biruitor Amlagiuluĭ şi Fagaraşuluĭ, şi am dăruit Domniia Mea, cu a mea bună voe, acestuĭ cinstit şi slugă bună, cartea Domnii Meale, cu slugile şi cu boerii Domnii Meale, jupînuluĭ Stan Ciulmoenescul, cu 5 fecorĭ a luĭ: Moian şi Stoica sin *(sic)*, şi Vlad, şi Mihail. Moian are fecor[ĭ] pe Aldea şi pe Moian, şi feate pe Stanca. Stoica are fecorĭ pe Şerban, şi pe Coman şi pe Mihail. Şi le-am dat lor jumătate din Voila, şi din hotar, şi din ceialaltă jumătate le-am maĭ dat lor a treia parte, şi le-am dat locul loru din sat din părăŭ, ce să chiiamă Căcîcea, şi apa mori păn în Rîu cel Sec, şi de ceaia parte de apa mori până în părăul cel tinos ce să chiiamă matca, şi din calea din sat până în Oltu, ocolu hotaruluiŭ din Oltŭ, pre rîul cel sec, în sus, până în gruiul Featelor, şi de acolo direptŭ preste dumbravă, şi preste cîmpu, şi preste dealurĭ, preste un cornŭ de dealu, până în părău ce să chiamă Ludişorel, şi pre părăŭ în jos până în Oltu. Şi le-am dat pe munte Jneapănu, şi din vîrful munteluĭ a Părîuluĭ până în mijlocul Oltuluĭ, şi le-am dat lor loc de moară în Olt, în Voila, şi apa mori, apă de 2 roate, şi i-am slobozit să poată

duce apa din rîŭ pănă la moară, pre unde ar vrea eĭ, şi să fie sloboz în apa lor a păscui, şi a maĭ face şi alte morĭ, şi vîrtope şi dîrste, iară nu alţi, şi din sus de sat pănă în hotaru Voivodeanilor, şi din jos de sat pănă în Oltu. Şi le-am dat lor să fie boerĭ şi sloboz, înpreună cu boeri Domnii Meale, şi le-am dat lor Ţiganĭ 15: pre Manea Ţiganul cu 5 fečor al luĭ, şi pre Pascul Ţiganul cu 3 fečorĭ aĭ luĭ, şi pre Cazac Ţiganul cu un fečor lîngă el, şi pre Micul Ţiganul cu 2 fečorĭ lîngă el. Şi le-am dat lor parte din ocină, şi le-am dat lor jumătate de Cĭoruş din Ţara-Rumănească, şi a treia parte din Mislea, şi a treia parte de la Plopeanĭ, şi jumătate di Cocoreaştĭ, şi moşiia lor de la Moeneştĭ. Aceastea toate le-am dat lor, să le fie ocină, şi moşie, şi boerişag lor, şi rămăşiţelor lor, şi a neam din neamul lor. Şi de ačasta am poruncit Domniia Mea, din nice un fealiŭ din marha lor să nu li să ià vama domnească dintîĭ, nice din oĭ, nice din stupĭ, nice din porcĭ, nice din găleată, nice din vinăriciŭ, nice din dijmă, nice din sămănăturĭ, nice din livezĭ, nice din pomeate, nice vamă din tîrgu, şi să nu hie nice într'o gloabă domnească. Poruncit-am de la ceĭ mič pănă la ceĭ marĭ, careĭ aŭ slujbă, de îţ voru umbla în ţara birariĭ Domnii Meale, să nu-ş rîză de dînşiĭ şi să nu-ĭ învăluiască, pre acealea ocine să nu pue judeţ, nice gloabă, nice biru, pentru ce căce, cu ce-ĭ vor învălui, vor dobîndi mare răutate şi urgie de la Domniia Mea. Şi într'altu chipu să nu încearce preste cartea Domnii Meale. Şi încă şi după moartea Domnii Meale, pre cine îl va dărui Domnul Dumnedzăŭ să fie Domnŭ în Ţara-Rumănească, şi va învoi şi va întări ačasta carte, şi pre acela Domnul Dumnedzăŭ îl va întări întru Domniia sa, iară cela ce o va sparge, şi o va strica, şi nu o va învoi, şi pre acela Domnul Dumnedzăŭ îl va risipi şi îl va ucide. Acĭasta iarăşĭ, pentru la cel loc luminat, a sufletelor celor curate, acela ce o ar strica să fie soţ Iudeĭ şi Arieĭ, şi să fie blestemat de Dumnedzăŭ şi de toţ sf[i]nţi apostolĭ, şi de 300 şi 18 de părinţĭ sf[i]nţĭ, cariĭ aŭ fostŭ la săborulŭ cel dintîĭ în Nicheia, şi aseamene cu cine ce ziseră la răstignirea luĭ H[risto]s: sîngele luĭ spre noĭ şi spre fečori noştri, într'acestŭ veac ce

iaste şi în cela ce va să fie în veaci veacilor, amin. Iară mărturiĭ am pus într'acastă carte a Domnii Meale, boeriĭ Domnii Meale: jupan Toder, jupan Nanul, jupan Tatul, Stancul Honoĭ, jupan Voicul, jupan Manea Vel Dvornic, jupan Nan Pascul, Radu Borcev, Dumitru Spatar, jupan Ştefan Logofet, jupan Şerban Vel Visternic, jupan Simen Stolnic jupan Miclea Vel Paharnic, jupan Badea Vel Comis. Eŭ Coica Logofet am scris acastă carte în cetate în Tîrgovişte, în luna luĭ Aprilie 23 [=21] de zile, anul de la Zidirea Lumi 6945 [1437], nede u popaştea [=Duminecă după Paştĭ].

Ion Vlad Voevod, mlstiia bjiia gsnŭ. — După o traducere din veacul al XVIII-lea, la parohul din Drăguş, în Ţara Făgăraşuluĭ.

III.

«Buda, feria quarta proxima post festum Visitacionis Marie [5 iulii]», 1458. Regele Matiaş arată că «fideles nostri Iacobus Hwthman et Benedictus Rado, inhabitatores opidi nostri Hwnyad, in ipsorum ac aliorum fidelium nostrorum Rascianorum et Volahorum personis, in eodem opido nostro Hwnyad commorantium, nostram venientes ad presenciam», arată scrisorĭ de la Ladislas, comite de Bistriţa, fratele săŭ, «quibus mediantibus Rascianis et Wolachis in dicto opido Hwnyad commorantibus id ut ipsi quandam capellam in loco pristino, in dicto opido nostro Hwnyad habito, edificare et construere possint, concessisse dinoscitur.» Urmează privilegiul: «Quia nos, ad humilime supplicacionis instantiam Rascianorum et Wolahorum nostrorum, scilicet iobagionum in Hwnyad commorantium, id concessimus ut ipsi in loco pristino unam capellam edificare et ordinare valeant atque possint, ymmo concedimus praesencium per vigorem.» Timişoara, «in festo beati Andree Apostoli [30 Novembris]», 1456.

IV.

«Datum in castello nostro Rak . . . ok, in festo beati Georgii martiris [23 aprilis], anno Domini millesimo quingentesimo sexto . . . Nos Beatrix de Frangepan, Illustris condam domini Iohannis Corvini, Lyptovie ducis, regnorum Dalmaciae, Croacie et Scla-

wonie Bani, etc., relicta», arată că, «attentis et consideratis vn . . . virtute, morum honestate ac secundum morem Rascianorum litteralis sciencie sufficienti pericia aliisque probitatum meritis discreti Petri praesbyteri Walahorum de Zoc[zat]h, quibus ipse apud nos nonnullorum fidelium nostrorum fidedigno testimonio meruit commendari, eundem, veluti personam idoneam et benemeritam, ad officium prothopapatus ecclesiae Wolahorum oppido nostro Hwnyad vocato fundate, ad praesens de iure et de facto vacantis, simul cum domo, etc., prothopapatus, auctoritate nostri iuspatronatus, duximus nominandum, eligendum et confirmandum.» Pecete roşie peste hîrtie.

V.

«Nos Georgius, Dei gratia marchio brandemburgensis, Slesie, Prusię, etc., fidelibus nostris Andreę litterato de Senthymreh et Ioanni Bekws, castellanis castri nostri Hwnyad eorumque successoribus in tali officio constitutis, benivolenciam. Cum nos ex speciali meritorum praerogativa Petrum potropopum de Zoczath inter praesbiteros Walachorum in districtu Hwnyad in verum protopopum eligimus et constituimus rursusque auctoritate iuris patronatus nostri eumdem confirmamus et donamus, — quare vobis praesentibus ac vestris successoribus officii castellanatus comittimus eumdem potropopum contra quoslibet impeditores ac molestatores manum defenditoriam tenere debeatis et teneamini, ac alios praesbiteros Walachorum, cum de omnibus proventibus et fructibus e medio ipsorum sibi provenire debeant, eidem obtemperare compellatis. Secus non facturi. Praesentibus perlectis ac reditorj exhibitis. Datis in castro nostro Z . . . sunia, feria tercia in festis Penthicostes [22 maii], ãnno Domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto.» Pecete roşie.

VI.

Huniedoara, 12 August 1582. Ioan Török de Enningh, comite perpetuŭ al comitatuluĭ Huniedoareĭ, «praefectis, provisoribus, castellanis, vice-provisoribus arcis, item krainicis,

kenesiis ditionis et pertinentiarum nostrarum quibuslibet, necnon iudicibus et collegis oppidi nostri Hwniad». Face pe «Moyssin, praesbyterum valachalem, nunc prothopopum iuxta ritum Grecorum oppidi nostri Huniad in Tottsser (!) constitutum». Citează privilegiul luĭ Matiaş, luĭ Gheorghe de Brandenburg, «postremo vero ex literis magnifici Valentini Teoreök, avi nostri... Praerogativa sacerdotali cunctos [presbyteros] valachales in ditione nostra constitutos regat, examinet, instruat et arguat ritu Graecorum utque ut iuxta veterem consuetudinem caeteri praesbyteri sua munera solita et obventiones, simul etiam censum more antiquo usitatum et ordinatum, eidem discreto Moyssim protopapa administrare, persolvere debeant et teneantur absque defecto; qui si recusaverint vel extremitate aliqua non vellent praestare, cogantur et apellantur sub poena merita.»

VII.

«Alamori Opra Pop, Zanisslau Avram, din Alămor, iar din Ocna: Marcu *Pais,* Ioan Mocan, Mircea Mihaĭ, Popa Gheorghe, Bak Gheorghe, Szöcs Balint, Cherecheş Ştefan, Oprea Miclăuş, Marges Martor, Stoica *Pais,* Sîrbul Petru» certifică în 1609 că biserica românească din Ocna Sibiiuluĭ a fost făcută de Mihaĭ Viteazul, cu supraveghetorul luĭ Vasile Vistierul şi oferă o taxă bisericiĭ reformate pentru ca a lor să nu fie ruinată. — Colecţia păr. paroch catolic Bakk din Ocna.

VIII.

† Мλстїю бжїю прѣwсщенаг архїнепскпȣ кvр Генадїе wт стwλ белградскїи и вадскїи и варадскїи и сакмарскїи и кьсеи земли ардѣлскїи ипроч. Paс̆[e] şi bl[ago]s[lo]venie. Scriem tut[u]ror domnilor şi işpanilor şi viţeai-işpanilor şi birailor şi solgabirailor şi tut[u]rora deregătorilor cariĭ sănteţĭ făcătorĭ de dereptate şi purtătorĭ de c̆[in]ste din varmeghie Hinedoriĭ, să fie domnie vostră săn[ă]toş. Alta, dăm ştir[e] domniilor vostre şi altor tut[u]ror preoţilor şi birailor de pren toate satel[e], înpreun[ă] tuturor Rum[ă]nilor cari se ţin de leage grec̆ască şi sărbească, cum, văzăndu noĭ prot[o]pop Ianăş din

Hinedoar[a] la măna luĭ cărţile şi altor vlădicĭ maĭ denainte vreame, într' acela chip dat-am şi Vlădiciea Mea cartea nostră cum să fie tar[e] şi statornic a socoti întru toate lucrurile legiĭ, alegăndu sventele beseareč de acoperiş, de ţinterimur[ĭ] şi de s[ă]criul din lăuntru, cum isprăvesc preoţiĭ, şi cum învaţ[ă] s[fîn]ta ev[an]gh[e]lia, şi toţ oameniĭ cum petrecu şi cum ascultă, şi de toate necăderil[e] să soc[o]tească pănna al cincele văr, şi de cuscríĭ, şi de cumetríĭ, de cariĭ se mestec[ă], cu ştir[e] şi făr[ă] ştir[e], şi de omen[i] cari îş lasă mueril[e], aşijderea şi mueril[e] car[e]-şĭ las[ă] bărbaţiĭ. Dereptu ačae şi voĭ preoţilor şi cu tot cliricul beseareč[i]lor să aveţ asculta de toate de ce va da prot[o]popul învăţ[ă]tur[ă], pentru că i-am dat puteare cum, unde va fi leage, înpreun[ă] cu giuraţiĭ să poat[ă] despărţi şi birşăglui, cu dereptate, iar cin[e] nu va asculta de cuvăntul cărţii nostre să fie birşag 12 florinţ; iar, să se va ţinea într' alt chip cin[e]va, acela să fie oprit de beseárec[ă]. De ačasta scriam-vă; и въ вѣсаит амин. Пис мсца дик. д дни, влѣт 1628. Ghenadie arhiepiscop; în chipul mieŭ să porončască în tot locul. Stefan arhiepiscup i Mitropolit.

[Pecete cu un chip de om; la stînga гн, la dreapta şters. În legenda octogonală: [владка гена]дїє.

Pe V° foiĭ 2:] Sava, Vlădica de Belgrad şi de totă ţara Ardealuluĭ, maĭ dereptu maĭ mare credinţă am întărit cu iscălitura nostră această carte. [Iscălitura:] arhiepiscup i Mitropolit. V leat ot rojd. Ha 1660, ма., m[esi]ţea Sep[temvrie] 21 dni.

[Şters pe dos:] Ştefan arhiepiscup i Mitropolit.

IX.

Bucureştĭ, 20 April 7139 (şi 1631).

Leon-Vodă приятелю гсдвами жупан Бърбат-визи Миклеуш и чеду си, Matiiaş din Haţag, şi cu fiiĭ, pentru Jupăneştĭ, de la Gura Jiiuluĭ[1], partea *Crăsnarilor*, luată de la Ишфан Фагараш, între satele Porceniĭ şi Sămbotinul. Le avea de la Hamza Postelnic din Trăgul Gilortuluĭ, fiul luĭ Barbul Postelnic, pentru 54 000 de aspri gata. În zapis semnează: «ot Cămpĭ Paleologa

[1] De la intrarea în şes a Jiiuluĭ.

Log[o]fet i ot Grecĭ Andronie, i ot Cărpeneş Stanciul vat[av], i ot Curte Nicola Post[telnic], i ot Curpen Barbul, i ot Alexeanĭ Pătru, i ot Vălarĭ Datco, i ot Hurezĭ Oprea, şi ot Ogrumŭ Nicola Peh[harnic]».

Semnătura Domnuluĭ, monogram, pecete.

După o fototipie Socec.

X.

Din mila luĭ D[u]mnezăŭ Theofil, arhiepiscupul Mitropolieĭ şi a toată ţara Ardialuluĭ esteje, iproč Belgraduluĭ.

Către ačasta, de la noĭ trimitem m[o]l[i]tvă şi bl[a]goslovenie Mîriilor Voastre preoţilor şi boerilorŭ din eparfie de la Hunedoar[ă] şi oroşenilor de cinstre *(sic)*. Pricina aeştiĭ cărţĭ nu este altă, fără numaĭ, poftind D[u]mnezăŭ pre cinstitul protopopul Niculae dintre noĭ, D[u]mnezăŭ să-l stăiască, dicĭ, fiindŭ atăta nevoĭ pre ţară şi pre săporul nostru, nu putum lăsa aceia partie ca o turmă făr de păstoriŭ, ci iat[ă] c'am orănduit să fie ispovnic [=ispravnic] pre cinstitul popa Ionŭ din Hunedoar[a], să fie purtătoriŭ de grijă în locul spăsituluĭ protopop Nicolae până la săborul mare: adoul înpărătesc, dăjdile vlădiceştĭ şi alte veniturĭ ce săntŭ, să le străngă şi să le aduc[ă] la săbor, alte lucrurĭ ce să vor tămpla necuvioas[e] între creştini, înpreun[ă] cu m[o]l[i]tvele voastre să le îndrepteze. De la săborul mare să va aşăza protopopie cum va fi maĭ bine, iar pănă atuncĭ de popa Ion să ascultaţĭ ca şi de protopopul, că, vare cine s'ar afla neîngăduitoriŭ porunciĭ noastre, oare preot, oare mirian, cu pedeapsa săboruluĭ mare să va bintătui. Cu atăta săvărşănŭ, să vă stăviţĭ de la H[ri]s[tos]. Scris în Bălgrad, 1696, Ap[rilie] 9.

Vl[ă]d[i]ca Theofil.

[Pecetea cunoscută.

Pe dos, scrisoare de la episcopul reformat Veszprémi István.]

XI.

Din mila luĭ Dumnezăŭ Athanasie arheipiscop i Mitropolit Scaunuluĭ Belgraduluĭ, eştej, iprocĭ.

Pavel, marele apostol al Domnuluĭ, scrie la Tim., cap.

în 3, viarş 7, să să dea preoţilor poslanie tocmite di la ceia ce-ĭ hirotonescŭ, de tocmiria preoţilor; deci uniĭ poruncii ca aceia plecăndu-să, şi acestŭ smerit anume Ianăşĭ din Haţăg, pintru aĉasta tocmim carte ca di la noĭ, cu darul Duhuluĭ Sf[ă]nt, a făcătoriuluĭ deplin Dumnezăŭ, l-am hirotonit pre leage şi pe pravil[ă] citeţ, ipodiacon, diacon, diacon şi preot şi preot *(sic)*. Poruncim tuturor celora ce cătră voĭ va veni acest slobod preotŭ, arherelor, zic, şi preoţilor, egumenilor, boiarilor şi mirianilor, cumu s'aŭ împodobit cu vrednicie preoţit de Smereniia Noastră, mărturisit de bărbăţie, vriadnič credinčoşĭ, cum iastă vriadnic de rănduial[ă] ca aĉast[a]. Derept aĉasta, şi întăriria luĭ, dă-să aĉastă carte după cum iastă obicĭaiul di la noĭ întăritŭ. Aniĭ di l[a] Domnul H[risto]s 1 —, în Maĭ 2 zil[e].

Vl[ă]d[ı]ca Athanasie.

[Pecete cu: «Aceste iaste pecete Mitropolia Belgraduluĭ» şi ceĭ treĭ îngerĭ.]

XII.

«In Bosorodzie, 1 Martii 706... obligatus servus Athanasius, archiepiscopus Valachorum», iea supt ocrotirea sa pe «popa Kosta de Bosorodzie», prin scrisoare către nişte domnĭ.

XIII.

Eminentissime ac Serenissime princeps, domine, domine ac patrone summo honore reverendissime.

Afflante divina Spiritus Sancti gratia, me hisce diebus Reverendissimo ac Illustrissimo domino Athanasio archiepiscopo, necnon eiusdem r. patri theologo Francisco Szunyogh e Soc. Iesu praesentari ac quod me sanctae romano-catholicae Ecclesiae unire vellem eisdem insinuavi, quod ipsum etiam Eminentiae Vestrae praesentibus notitiae dare volui et simul submississime rogare quatenus, quemadmodum antecessor Eminentiae Vestrae, piae memoriae eminentissimus dominus cardinalis a Kollonits, clerum graeci ritus valachicum transylvanicum in gremium sanctae matris romano-catholicae Ecclesiae acceptavit, etiam me clerum-

que mihi subiectum marmorosiensem acceptare haud gravetur et ut eadem immunitate ecclesiastica qua sacerdotes romano-catholici fruuntur et gaudent, gaudeamus, idipsum apud augustissimam Aulam efficere dignetur. Gratiam hanc mihi exhibitam diebus vitae meae praecibus apud Deum, quam etiam fidelitate mea in Ecclesiam sanctam romano-catholicam demereri faciam. Qui me gratiis patrociniisque Eminentiae Vestrae humillime recommendans, maneo

Eiusdem Eminentiae Vestrae

Humillimus servus:

Seraphin Petrovay,

episcopus marmarosiensis, manu aliena.

Albae Iuliae, 25 novembris 1711.

[Inscriptio:]

Eminentissimo ac serenissimo principi Christiano-Augusto, S. Romanae Ecclesiae cardinali de Saxonia, archiepiscopo Strigoniensi, primati regni Hungariae, etc., etc., Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis intimo consiliario, domino ac patrono reverendissimo.

XIV.

Eminentissime, serenenissime et reverendissime cardinalis dux, archiepiscope, domine, domine benignissime. Intelligo ex iis quas E^ma^ Serenitas 14 decembris ad me dare dignata erat, episcopum maromarosiensem graeci ritus uniri velle romanae Ecelesiae adeoque theologum illi a nostris addendum esse a quo in iis quae ad veram Unionem spectant, dirigatur. Super quo, si per E^mae^ Vestrae Serenitatis bonitatem licet, consideratione mearum *(sic)* omni submissione aperio.

1°. Hic episcopus est electus a plebe et sacerdotibus graecis, quod non videtur sufficere, imo est contra iura regis, cuius est episcopos per Hungariam et Transylvaniam nominare, adeoque hic episcopus deberet per memoriale supplicare Suae Maiestati ut nominationem pro hoc episcopatu consequatur. Ita fecit etiam Athanasius, episcopus transylvanus graecus, licet pariter prius a suis electus fuisset.

2⁰. Ille Seraphim maromar[os]iensis episcopus curavit se consecrari per episcopum Moldaviae, schismaticum; dubium autem est maximum, an iste ipse Moldaviae episcopus fuerit rite consecratus, adeoque Seraphim deberet prius, saltem sub conditione, reordinari in sacerdotem et reconsecrari in episcopum; ita factum cum Athanasio, cuius consecrationi ipsa Sua E^ma^ Serenitas interfuit.

3⁰. Priusquam Seraphim ad Unionem admittat, deberet facere verae fidei professionem, graecarum errorum detestationem et in illa puncta iurare, quae iuraverat olim Athanasius Transylvaniensis.

4⁰. Gratia E^mae^ Serenitatis maxima est quod ad hanc unionem firmandam velit opera meorum patrum uti (pro quo favore humillimas gratias ago); quia tamen in toto districtu Maromaros nos nullam residentiam habemus, dubium est unde vivet ille adiungendus theologus. Si debeat ali ab episcopo graeco (praeterquam quod ipse nunquam carnes comedat), erit huic valde gravis ideoque exosus, et minus libere operari poterit theologus. Athanas[i]us ivit Albae-Iuliae in nostra residentia et pro itineribus aliisque expensis habet fundationem pro 300 fl. rh. per annum. Bonum proinde foret si subsidium aliquod simile titulo eleemosynae ex aliqua fundatione habere posset.

5⁰. Gravissima est Transylvaniae totius querela quod episcopus graecus innumeros ordinat sacerdotes, qui omnes eximunt a robotta et contributionibus, cum magno detrimento dominorum terrestrium, adeoque videretur per Suam E^lam^, tam huic novo, quam veteri severe demandandum ut nullum ordinent sacerdotem, nisi approbante post eorum examen theologo, ita ut, qui sine huius approbatione ordinatus esset, non gaudeat immunitate. Epistolas mihi acclusas interim servo, donec a Serenissima Maiestate responsum habere merear. Cuius favori humillimo cum purpurae osculo me commendo.

E^mae^ Serenitatis humillimus, devotissimus et obsequentissimus: *Gabriel Hevenesi.*

Claudiopoli, 29 decembris 1711.

XV.

Făgăraş, 20 Maiŭ 1712. «Ioannes Pataki, missionarius», către cardinalul Cristian-August. A cutreierat un an ţara; a izbîndit deplin. Stă acum în Făgăraş, «cum districtus fogarasiensis sit ferme totus valachicus». De şi uniĭ nu vreaŭ, «partim ex ignorantia, partim ex horrore nominis papistae seu chatolici, verum unionem se tenere fingant, plures tamen ipsorum nobiles veram Unionem amplexi sunt et confitentur, nam bojerones seu nobiles omnes manu propria (ex industria supremi et vice-capitaneorum, optimorum chatolicorum) subscripserunt et sigillo munierunt se esse veros unitos, quorum chatalogum reverendissimus pater provincialis Societatis Iesu, dum hic esset, secum accepit. Ego pro salute meae nationis omnia sufferre sum paratus.» [Bulină roşie.]

XVI.

Mediaş, 10 Decembre 1712. «Ioannes Pataki, missionarius apostolicus», către un cardinal. «Cum zelosissimus Ill-mus dominus Comes Michael Mikes cum toto statu chatolico agnoverit Ecclesiam fogarasiensem sine alto Eminentiae Vestrae patrocinio subsistere non posse», cere a i se da de la el, ca executor al răposatului Ştefan Apor, ceĭ 1000 de floriniĭ aĭ bisericiĭ săseştĭ de la Agnita, pentru biserica Făgăraşuluĭ, «inter hereticos constituta... Cum aliunde hic apud meam charam nationem valachicam Eminentiae Vestrae sim indignus missionarius. Libenter enim me tam popae, tam nobiles et communis plebs se instruentem audiunt, precipue a quo tempore illorum libros et literas adiuverim. Quod fatigium pro emolumento sanctae matris Romanae Ecclesiae et meae charae nationis valachicae ad Deum conversionem, si opus fuerit, meo sanguine confirmare paratus sum.»

XVII.

† În aniĭ Domnuluĭ nostru Is[us] Hr[istos] 1715, în luna luĭ Oc[tomvrie] în zăua d'intăĭ, eŭ popa Moise din Hin[e]doar[a] dat-am cartia mea înpreună cu a fraţilor mieĭ Ianăş şi Nicula

şi a unchiu-mieŭ Nicula. Eŭ popa Moise din Hin[e]doar[a] mă leg în chipul acestora al tuturor şi-m daŭ cartia mea la măna văruluĭ popa Nicula şi la măna văruluĭ Vale Mihaĭ din Hinedoară într'acesta chip cum, ce iaste rămas de popa Moise cel bătrăn, de fratele moşu nostru, popa Nicula, unde aŭ rămas, holde şi fănaţă, şi vine, şi în oradă, la Manga, unde ce să va afla, tot, să împărţăm frăţeaşte cu vărul popa Nicula şi cu vărul Vale Mihaĭ. Iar cari dintre noĭ nu va sta pă ačastă scrisoare şi carte, să-ş piarză partia şi să să globască cu gloaba săboruluĭ mare, 66 de florinţĭ. Eŭ popa Moise pă ačasta mă leg şi daŭ măna înnaintia acestor oamenĭ de omenie care-s scriş aicĭ din. ğos:

Eŭ popa Moise ot Hinidore.
Piiale Ianăş ot neamiş din Hin[e]dor[ă].
Băsărab Nicula ot neamiş pp[n].
Covaniĭ Pătru ot neamişŭ pp.
Buzgure Mihuţŭ pp.
Stoichiţa Ianuşŭ pp.
Danču Ianăş.

[Peceţĭ negre.]

XVIII.

Hrisantŭ, cu mila luĭ D[u]mnezeŭ patriarhŭ alŭ sf[i]nteĭ şi d[u]mnezeeştiĭ cetăţĭ a Ier[u]s[a]limuluĭ şi a toată Palestina.

Smerenia Nostră dinŭ darulŭ şi mila şi putearea a preasf[ă]ntuluĭ de viaţă începătoriuluĭ D[u]hŭ, carele s'aŭ datŭ de la mîntuitoriulŭ nostru Is[us] H[risto]s d[u]mnezăeştilorŭ şi sf[i]nţilorŭ luĭ ucenicĭ şi ap[o]stolĭ, a lega şi a dezlega ale oamenilorŭ păcate, zicîndŭ lorŭ: «Priimiţŭ D[u]hŭ Sf[ă]ntŭ: orĭcuĭ veţĭ erta păcatele, ertate să fie lorŭ, şi orĭcuĭ veţĭ ţinea, ţinute să fie, şi orĭcîte veţi lega şi veţĭ dezlega pre pămîntŭ, să fie legate şi dezlegate în ceriurĭ, iară de la aceia şi la noĭ, unulŭ după altulŭ, cuvenirea aceluĭ d[u]mnezăescŭ darŭ, — amŭ ertatŭ pe fiiulŭ nostru sufletescŭ —, în cîte şi elŭ ca unŭ omŭ aŭ greşitŭ şi pre D[u]mnezeŭ aŭ mîniiatŭ, cu cuvîntulŭ, cu lucrulŭ, cu gîndulŭ, cu voe orĭ fără voe, şi cu toate simţirile luĭ, saŭ de va fi căzutŭ supt blestemulŭ

saŭ afurisaniia arhiereuluĭ, saŭ a preotuluĭ saŭ alŭ tătîni-săŭ-saŭ a mîne-sa, saŭ singurŭ elŭ, saŭ blestematŭ, saŭ va fi juratŭ strîmbŭ, saŭ într'alte păcate ale luĭ, şi elŭ, ca unŭ omŭ fiindŭ, s'aŭ poticnitŭ, şi d[u]hovniculuĭ aŭ ispoveduitŭ, şi canonulŭ de la dînsulŭ aŭ priimitŭ, — decĭ de aceaste greşale de toate şi de legăturĭ îlŭ slobozimŭ şi îlŭ ertămŭ, cu putearea şi cu darulŭ a tocmitoruluĭ şi d[u]mnezăescululuĭ închinătoriŭ, a prea-putearniculuĭ D[u]h. Iară, cîte va fi uitatŭ, saŭ aicea va fi lăsatŭ neispoveduite, şi acealea să iarte luĭ milostivulŭ D[u]mnezeŭ. Cu rugăciunile prea-bl[a], g[o]s[lo]viteĭ stăpîneĭ noastre de D[u]mnezăŭ Născătoareĭ şi pururea Fečoareĭ Marieĭ şi a sf[ă]ntuluĭ, slăvituluĭ şi întru totŭ lăudatuluĭ Ap[o]stolŭ Iacovŭ, fratele luĭ D[u]mnezăŭ şi întîiulŭ arhiereŭ alŭ Ier[u]s[a]limuluĭ, şi a tuturor sf[i]nţilorŭ, aminŭ. V leat 17 —.

Χρύσανθος ἐλέῳ
Θεοῦ πατριάρχης
Ἱεροσολύμων
καὶ πάσης Παλαιστίνης.

[Tipărit.]

XIX.

«Scris în Sămbăta-de-ğos, zile 6 luĭ Noembrie, văliatŭ 1725... Noĭ Ioan Nămeş, baron de la Patac, din mila luĭ Dumnezeŭ şi Scaunul apostolicesc Vl[ă]d[i]ca Fagăraşuluĭ şi a toată Beserica cè unită din Ţara Ardeluluĭ şi părţilor Ţări Ungureştĭ, svetnic al înnălţatuluĭ Împăratŭ şi al Craiuluĭ Ardeluluĭ», face pe «popa Drăgan din Haţag», «hirotonitŭ preotŭ la Arad de Inochintie, episcopul loculuĭ aceluia, iară după aceia aŭ venit şi la noĭ de s'aŭ unitŭ, čărăndŭ blagoslovenia noastră cum să cade, cu zmerenie. Pintr'aceia iată că-ĭ dămŭ şi noĭ blagoslovenie şi slobozie la păstoria preoţii, ca să poată fi preotŭ deplin şi vrednic a sluşi la totŭ cinul besericescŭ».

Iscălit: «Vlădica Ioan», «Boer Franţ Logo[fă]t».

Pecete cu: «Ioannes Nemes, liber baro [de Patak], Dei et

apostolicae Sedis gratia episcopus fogarasiensis, Sacrae Caesarea Regiaeque Maiestatis consiliarius».

XXI.

«Scris în Sibiiŭ, m[esi]ța Martie 12 zil[e], ani Domnulu 1733... Ion Inochentie Clain, liber baron de Sad, din mila luĭ Dumnezăŭ și Scaunuluĭ Apostolicescŭ Țări Ardealuluĭ și părților Țări Ungureștĭ eĭ adaos[e], Rumănilor, Grecilor, Rușilor și Sărbilor de lege grečască unit episcop Făgărașuluĭ, sfinteĭ și înnălțateĭ Înpărățiĭ Rămuluĭ sfetnic, iprocĭ.» Singhelie pentru preotul «Iosif din Hațeg». Iscălește: «Vlădica Inochentie m. p., Tismandi Ioan, Logofăt săboruluĭ mare iscal.»

Pecete, peste hîrtie, cu legenda: «Ioannes Innocentius, liber baro de Klein, Dei et apostolicae Sedis gratia episcopus fagarasiensis, Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis consiliarius», cu pălărie de cardinal și arme nelămurite într'un scut, peste care mitra, cîrja și coroana de baron.

XXII.

Sibiiŭ, 23 Mart 1734. Wallis către districtul Făgărașuluĭ. Fuge țara de Tatarĭ. Nu e adevărat, «cum exploratum habeatur Tartaros ad confinia Moldaviae congregatos, non aliorsum, sed contra Polonos et Moscovitas tendere velle». Altfel, va lua alte măsurĭ. — Archiva Făgărașuluĭ.

XXIII.

«In Blaj, luna Dechemvrie zile 5, 1750 [adaus 5]... Noĭ Petru Pavelŭ Aaronŭ de Bistra, dinŭ mila luĭ Dumnezeŭ și a Scaunuluĭ Apostolicescŭ tuturorŭ celorŭ dinŭ legea grecĭască prin Țara Ardealuluĭ și părților eĭ înpreunate Vlădiculuĭ Făgărașuluĭ, iprocĭ.» Singhelie pentru Iosif Pop din «orașu Hinedioară, în varmedie Hunedioare, în eparhia Hinedioari» Iscălit: «P. Pavel Aaron, ep[i]sc[o]p (?) Făgăraș», «I. M. Silvestru Caliani, capitularis și ecleziarh», și «Raț Petru, Logofăt sfăntuluĭ săbor mare».

Pecete peste hîrtie, cu : «Petrus Paulus Aron, episcopus fagarasiensis», şi armele cunoscute.

XXIV.

12 Decembre 7268 (1759). Singhelie din partea episcopuluĭ Grigore de Rîmnic a preotuluĭ «Simeon din satul Telucu, Ţinutul Inidoareĭ». Iscălitură a episcopuluĭ.

Pecete octogonală, cu două ramurĭ de palmier şi literele гр. еп. рм. La dreapta, jos, «Cos[tan]d[in] log[o]f[ă]t episc[o-pieĭ] Răm[niculuĭ]». — Tipărită.

XXV.

Petru Pavel Aaron de Bistra, din mila luĭ D[u]mnezeŭ şi a Scaunuluĭ Apostolicescŭ prinŭ toată ţara Ardealuluĭ şi părţilorŭ eĭ înpreunate Vlădicul Făgăraşuluĭ, iprocĭ, Molitvelorŭ Voastre preoţilorŭ şi celorŭ de bun neamŭ neamişilorŭ, boearilorŭ ş[i] tuturorŭ de totu rîndulŭ fiilor noştri celorŭ sufleteştĭ, poporeanilor din eparhia noastră de la Hinedoara, pace de la Domnul H[risto]s şi sporirea daruluĭ, iară de la noĭ blagoslovenie. Auzindŭ de cea multă strădaniea voastră şi credincoasa petreacere cu carea, într'aceaste multe ispite bărbăteaşte luptîndu-vă, macarŭ că ceĭ maĭ mulţĭ de la credinţă aŭ eşitŭ, voĭ într'însa bine întăriţĭ, nemişcaţĭ şi neîndoiţĭ, aţĭ rămas, prin acealea şi de protopopŭ prin scădearea din credinţă, alunecîndu-să aţĭ fostŭ lipsiţĭ, noĭ după păstoricĭasca deatorie spre toţĭ pururea priveghind, n'amŭ vrutŭ a vă lăsa maĭ multă vreame fără de aproape povăţuitorŭ, ci, fiindŭ bine încredinţaţĭ de vrednicie preotuluĭ Iosiv, pentru aceaia bună nădeajde avîndŭ că va fi spre toate ceale de folos bine sîrguitoriŭ, l-amŭ făcutŭ, l-am rînduitŭ şi l-am numitŭ acolo protopop deplin, precumŭ din donaţia luĭ despre aceaia maĭ de prisositŭ să va vedea. Pre carele şi pre voĭ pre toţĭ, iubiţilor noştri în H[risto]s fiĭ, cu de-a dinsul vă îndemnămŭ în Domnul, ca, precumŭ pînă acumŭ nemişcaţĭ şi bine sporindu, să petreaceţĭ în unirea credinţiĭ

spre întemeiarea şi zidirea besearici luĭ H[risto]s, a căruia darŭ şi blagoslovenie să fie cu noĭ cu toţĭ.

Blaj, 3 Iunie 1762.

P[etru] Pavel Aaron.

[Adresa :] Molitvelor Sale preoţilor, de bun neamŭ boiarilor şi tuturor iubiţilor fiilor noştri celor sufleteştĭ din eparhia Hunedoriĭ, cu blagoslovenie.

[Pecete peste hîrtie.]

XXVI.

«Scrisŭ în Veştemŭ», 4 Iunie 1762. Hirotonire. «Fere de ştirea protopupuluĭ loculuĭ să nu îndrăzneştĭ a cunună pă nimine, suptŭ lipsirea preoţieĭ.» Iscăleşte sîrbeşte episcopul Dionisie Novacovicĭ.

Pecete peste hîrtie, cu inimă străpunsă, caduceŭ, vultur, soare şi coroană, cu cruce şi cîrjă.

XXVII.

Fiiule. Veţ fi înţeles cum fečorul Faur Pătru şi cu fata Susa a luĭ Andreşŭ dinŭ Leleg aŭ fost fugitu şi s'aŭ cununat undeva pe ascuns, fiindu-şŭ rudeniĭ cam departe, şi pentru aceia aŭ fost prinşĭ acolo în cetatee. Pe cariĭ după, luund examen, eĭ s'aŭ cerut din bună voinţa lorŭ (macar şi schizmătič fiind pînă acuma) să vie la noĭ pentru deslegarea de acest păcatŭ, şi pentru blagoslovenie, ca să poată rămîne laolaltă pe lege, precum li s'aŭ şi făcutŭ după cerere, după cum arată patentul nostru lorŭ datŭ. Carele patentŭ va fi bine, fiiule, să-l cetiţĭ şi să-l tălmăciţĭ la č.č. tisturĭ ale Domnii. Ba tocma bine ar fi, aşa socotim noĭ, şi hasnăşu datăndu, ce însuş, cu stareţiĭ, juratul Ioanŭ la Leles, cu acel patentŭ să-l cetiţĭ bătrînilor cum am deslegatu pe aceşt păcătoşĭ şi i-am blagoslovit, şi pruncul carele s'ar naşte, să fie leğuitŭ, nicĭ cineva cumva să zică că doară-ĭ copilŭ, supt grea pedeapsă şi blăstăm arhieresc. Carele cuvinte saŭ ecsplicaţiĭ pe lung ale voastre auzindu-le acel norodu, poate că şi eĭ ar veni la cunoştinţa adevăruluĭ, fiindcă şi popa acel dinŭ Leles, aŭ zisŭ cătră čč. tisturĭ

că nicĭ el nu-ĭ departe de-a să întoarcerea la noĭ. Dară luaţĭ sama că aŭ luatŭ el 4 galbenĭ de la aceştĭ săracĭ pentru ca cu blagoslovenia lu[ĭ] să poată şădea laolaltă în pace, dară iacătă cum aŭ pututŭ şi cîtŭ i-aŭ slujit blagoslovenia: datorŭ iaste dară să le dea galbeniĭ îndărăpt. Şi pre ačasta va fi bine să invitaţĭ pe čč. tisturĭ, numaĭ să-ĭ scoaţă de la dînsul şi cu de-a sila. Şi le feleluseĭ eŭ despre toate părţile; şi ačasta ni se vede a fi foarte bună mijlocire ca să să întoarcă popa şi săteniĭ din preună la credinţă. Acuma siliţĭ, fiiule, a le plini aceste toate în dragoste şi linişte dumnezeiască. Din Blaj, 18 Iunie 1779.

Adevărat părinte:

Grigorie Maerŭ iscal.

[Pecete peste hîrtie, cu un vultur, se pare.

Adresa:] Fiiuluĭ nostru în H[risto]s, Nicolae popiĭ, cu bl[ago]sl[o]venie, curăndu, la Hinedoară.

XXVIII.

«Dată în Blajŭ, de la Mitropolie, 3 Dechemvrie 1780...-Noĭ Gavriilŭ Grigorie Maerŭ, dinŭ mila luĭ Dumnezeŭ Vlădica Făgăraşuluĭ, a prea-înnălţate-chesaro-crăeştii Mărimĭ sfeatnicŭ dinŭ lăuntru, iproč, fiilorŭ noştri vicarişilorŭ, decanilorŭ, arhidiaconilorŭ, protopopilorŭ, notarişilorŭ, nameastnicilorŭ, parohilorŭ, igumenilorŭ, călugărilorŭ şi tuturorŭ sufletelorŭ pravoslavnicĭ, cariĭ vă aflaţĭ suptŭ arhipastoriia noastră, pace voao». Pentru moartea Marieĭ-Tereseĭ. «Fostu-ne-aŭ adevărată înpărătească, dară ne-aŭ fostŭ adevărată şi maică... Cătŭ aŭ împărăţitŭ, totŭ pace aŭ strigatŭ, pace tuturorŭ... Făcut-aŭ bisearicĭ luminate prin toate ţările, şcoale, coleghiumurĭ ne maĭ pomenite, tranjamentumurĭ unde să crescŭ pruncĭ săracĭ cu miile şi fetişoare de învaţă fealiŭ de fealŭ de meşteşugurĭ. Dăruitu-ne-aŭ şi pre noĭ nevreadniciĭ cu toate aceastea ce vedeţĭ în Blajiŭ şi aiurea prinŭ ţară; făcut-aŭ acumŭ nu de multŭ acolò în lăuntru în cetatea Beciuluĭ pe sama neamuluĭ nostru unŭ coleghiumŭ minunatŭ şi bisearică maĭ minunată decîtŭ ačastă dinŭ Blajulŭ nostru; la Sibiiŭ ne-aŭ dăruitŭ moştenire veačnică şi locŭ cu totulŭ

desfătatŭ unde să face bisearică şi şcoală, unde până acumŭ n'aŭ maĭ fostŭ. Dară odăjdiĭ luminate, potire întraurite cîte şi maĭ cîte aŭ dăruitŭ pre la sf[i]ntele luĭ D[u]mnezeŭ bisearicĭ.» Iosif, urmaşul eĭ, care ca «noĭ înşine să facemŭ aicĭ în cathedră prohodŭ după rituşulŭ nostru grecescŭ», pentru aceia care «s'aŭ adusŭ aminte de Smereniia Noastră şi de lipsa mişeilorŭ noştri, de aŭ scrisŭ însăşŭ dinŭ patulŭ dureriĭ cu sfîntă mînă sa, lăsîndŭ cu limbă de moarte ca după prohodŭ să să înparță aicĭ în locŭ săracilorŭ cincĭ sute de florințĭ nemțeştĭ din Vistieriia înpărătească.»

Tipărită. Pecete pe negru, cu coroana episcopală, o a doua, crucea, cîrja, vultur cu aripile desfăşurate şi alte embleme.

XXIX.

1789. Carte de hirotonire de la Rîmnic, pentru un »cucearnicŭ grămăticŭ» din Ardeal. Iscăleşte Vlădica Filaret «al Rîmniculuĭ, Nouluĭ Severin», cu un duct patriarhal. Pecete domnească cu negru şi mențiunea că «s'aŭ trecut la condică». Tipărită, afară de cifra unităților din dată.

XXX.

Sud Vălcea.—După straşnicile poruncĭ ale cinstit[u]l[uĭ] Divan al Banatuluĭ Craioviĭ ce ni s'aŭ trimis ca să nu lăsăm pă nimenea să cumpere vite şi să le treacă înlăuntru, domnul Eperieş Iozef, trimițind într'acest jud[e]ț oamenĭ aĭ dum[nea]luĭ, aŭ cumpărat doao sute cincĭzecĭ capre făr de a nu ne aduce saŭ a ne arăta vre o poruncă; pentru care luănd noĭ înştiințare, atăt pe aceĭ čobanĭ, căt şi pe acele vite, le-am dat pă chiezăşie pănă aŭ venit stăpănu lor, adec[ă] Copandi Ianoş, şi, înştiințănd Divanuluĭ de li să dă voie a trece, ne-aŭ venit poruncă astăzĭ, la 15 ale aceştiĭ lunĭ, ca să le lăsăm; care s'aŭ şi slobozit să meargă.

1790, Apr[ilie] 15. Două iscăliturĭ. — Colecția parochuluĭ Bakk, din Ocna Sibiiuluĭ.

XXXI.

La aniĭ 1795, Oc[tomvrie] 18, s'aŭ aşezatŭ gočmanŭ şi ctitorŭ pe numitul Nicula Tanasie, lăcuitorul din satul Bungardŭ, ca să aibă grije şi adetorie numitul Nicula a mătura biserica, a o curàţi de prah şi de painjinĭ şi a aprinde candelele şi luminile la vreamea lorŭ, şi a purta grije de toate cele ce să află în sf[ă]nta bisearică, ca să nu să fure saŭ să să înstreineaze ceva de ale biseareciĭ, să poarte grija a trageriĭ clopotuluĭ la vreamea sa, adecă la vecearnie, la utrenie şi la liturghie, aducănd focŭ, apă şi vin, să fie cu frica luĭ D[u]mnezeŭ, ascultătoriŭ preoţilor, nepuindu-să înprotivă, şi, fiind de lipsă a să deşchide cutia, săngur să nu îndrăznească, ci, dănd ştire protopopuluĭ loculuĭ, preoţilor şi ctitorilorŭ celorŭ bătrănĭ, să să deşchiză cutia şi să s[ă] numere bani, şi, căn[d] să va afla, să s[ă] însemneaze în catastif şi căt şi pe ce s'aŭ cheltuit, şi să dea sama de toate cele maĭ sus scrise, gočmanul, şi la cutia bisearicïĭ să fie doao chieĭ, una să fie la preoţie şi alta la judele satuluĭ, saŭ alta să fie la judele satuluĭ, saŭ alta la bătrănĭ. Ačasta am aşezat la anul, luna, zioa maĭ sus pomenit[e].

Preotul popa Bance Vlad.

Bătrănii. Crăsnic: Nicula Tănasie.

Ačasta mai sus pomenita avuţie a sf[i]ntiĭ bisearicĭ a Bungarduluĭ s'aŭ scris înnaintea preotuluĭ şi a bătrănilor satuluĭ Bungardŭ ce s'aŭ aflat prin măna maĭ jos iscălitul:

Savva Popovič, protopopŭ alŭ Sibiiuluĭ, de la Răşinarĭ, şi asesor conzistorum episcopesc.

VIII.

Alte documente amestecate, în păstrarea mea.

I.

«Dat înŭ Oradie-Mare», 26 Mart 1754. Singhelie pentru Ionŭ Aaronŭ dinŭ Bistra, de la «noĭ, Meletie, dinŭ mila luĭ D[u]mnezeŭ şi Scaunuluĭ Apostolicescu arhiereŭ sfinteĭ Bisericĭ Răs[ă]rituluĭ Orezi Mari şi alŭ Biharŭ varmedi, Grecilor, Rumînilorŭ şi Ruşilor, iprocĭ». Recomandat şi «boiarilorŭ». Iscăleşte: Meletie Vladica. Pecete mare cu roşu. Jos: «Extradatum per me, Ioannem Nagi, secre[tarium]».

II.

Blaj, 16 Iunie 1758. Singhelie de la Petru Pavel Aaron, pentru protopopul Avraam Aaron. Iscăleşte: P. Pavel Aaron, V[lădi]ca Făg[ă]raşuluĭ. Pecete cu: «Petrus Paulus Aaron, episcopus fagarasiensis».

III.

Smerenie Noastră să să ştie cucernicululuĭ întru preoţĭ slujba d[u]hovniciei părinţască, de carele lucru ţi să cade să priimeştĭ gândurile şi lucrurile şi totŭ fealiulŭ de patimĭ ale celora ce vorŭ veni cătră tine la ispovedanie, şi să tocmeştĭ pocaianie a bogatelorŭ păcate, cărue după cumu-ĭ va fi puterea şi spăsenie lor, să legaţĭ ceale ce să cade a lega şi să dezlegĭ ceale ce să cade a dezlega, iară pre ceĭ ce veĭ trimeate cătră rânduelelea preoţieĭ,—aşijderea eştĭ datoriŭ de

lucrurile lor de toate să ispiteştĭ cu de-adinsulŭ, cum porunceaşte apostoleasca pravilă ca să nu, pentru Jeanea saŭ vre-o răpire ceva, să te înşelĭ adinsŭ tineşŭ, să fiĭ părtaşŭ păcatelor streine; cumŭ am zis după cuvăntulŭ dumnezeescului apostolŭ, pentru aceaia s'aŭ făcutŭ şi acastă poruncitore carte a Smereniei Noastre, şi ţi s'aŭ datŭ, să-ţŭ fie tărie, întărită cu iscălitura mănilorŭ noastre.

În Oradie-Mare, anulŭ 1754, Martie 26.

Meletie Vladica m. p.

IV.

15 August 1790. «Divanu Banatuluĭ Craioveĭ» numeşte ca «secretariul cel maĭ întâiŭ al Divanuluĭ», «atăt din nemţeşte în rumăneşte, căt şi din rumăneşte nemţeşte», pe Leopold Benedicti. Iscălesc: Şt. Părşcovean[u], B[arbu] Şt[irbeĭ] V[el] Vor[ni]c, Cost[an]d[in] Gĭan[oglu] Vel Spat[ar], Ioan Glog[o]v[eanu], Vel Vist[ier]. Pecete cu mărcile judeţelor oltene (cerbul, albina, peştele şi ghinda pe ramură), cu literele latine BN.

«Proct 3ti Logof[ă]tu.»

V.

Ocolişul-Mare, Iunie 1825... Din porunca Domnii Sale Benedic Ioja din Sănjorz, am adunat birău şi cu juraţi satuluĭ, înpreună cŭ bătrăni, ca să bičuluim viia şi moşiia luĭ Lazor Vişoviia, viţa ča de frunte 6 x. creiţarĭ, viţa ča de mijloc 4..., viţa ča de pre urmă 2..., viţa ča de frunte face suma 800 de viţă, viţa ča de mijloc 800..., viţa ča maĭ de pre urmă 800. Suma vii face 160 de zloţĭ; casa iobaguluĭ 13 zloţĭ, gardurile de la casă 2 zloţĭ... Omeni care aŭ fost la acest biču aŭ fost: 1. Petru Tăba, birău satuluĭ; al doilea Lazor Rotarĭ, al 3-lea Zaharia Fălon, al 4-lea Lazor Crişan, al 5. Theodor Aron, al 6-lea Simedru Tinci, al 7-lea Theodor Crişan. Care acesta biču cu cunoştinţa sufletuluĭ l-aŭ făcut... Gheorghie Popovič. Biču bătrănilor i o ferie de vin, care face 2 zloţĭ şi 8 x. creiţ[arĭ].

IX.

Antimise aflate în Ardeal.

I.

Jrătăvniculŭ dumnezăescŭ, prespe carele să obrăşescŭ d[u]mn[e]zeeştile sluj[ŭ]be bl[ago]s[lo]vitu-s'aŭ şi s'aŭ sf[i]nţit de presf[i]nţitul Mitropolit Varlaam al Mitropolieĭ Belŭgradului, şi s'aŭ dat — în zilele Mărie Sale Craiuluĭ Apafi Mih[a]il, vă leat 168—[1]. — Expoziție.

[Tot aşa de la Ioasaf, din 1682.]

II.

Jrătăvniculŭ dumnezeescŭ prespre carele să obrăşescŭ d[u]mn[e]zeeştile, slujbe, bl[ago]s[lo]vitu-s'aŭ şi s'aŭ sf[i]nţit de presf[i]nţitul Mitropolitŭ Theofil al Mitropolieĭ Belgraduluĭ, şi s'aŭ dat în zilele Măriei Sale Craiul Leopold, Iosif; 169—. — Exposiție.

III.

Jărtăvniculŭ dumn[e]zăescŭ prespe carele să obrăşescŭ d[u]mn[e]zeeştile slujbe, bl[ago]s[lo]vitu-s'aŭ şi s'aŭ sf[i]nţit de sf[i]nţitul Mitropolit Athanasie al Mitropolieĭ Belŭgraduluĭ, şi s'aŭ dat — în zilele Măriei Sale Craiuluĭ Leopold, Iosif; 169—. — Blaj, Residență.

[1] Pe un exemplar e adausă data: 1686.

IV.

Acestŭ d[u]mn[e]zeescŭ jertvennic, pre carele se săvîrşaşte d[u]mn[e]zeiasca cea făr de sînge şi sf[i]nţita slujbă, s'aŭ bl[a]g[o]s[lo]vitŭ şi s'aŭ sf[i]nţit cu mîna preasf[i]nţituluĭ Mitropolitŭ chirŭ Theodosie, în zilele prea-luminatuluĭ şi de H[risto]s iubitorŭ Domnŭ Io Constandin Bas[a]rabŭ B[rîncoveanu], Voevodulŭ a toată Ţara-Rumînească; leat 7200 [1691-2].— Dublu exemplar, la Exposiţie; un al treilea la biserica din Rămeţĭ.

V.

Бжственыи и сщеннїи шлтарꙋ га ба и спса ншего іса ха шсщенꙋ блгдтїю всестго и животворѧщаи *(sic)* дха, рꙋкодѣствен же и блсвен бголюбивим гсдномꙋ штцем Іwсифомь Єтоика млстїю бжїею православниха еспом марамориским еѯархою ставропїгїи патрїѧршіеской царигр. админѣстраторомꙋ метрополїи белградской седмиграда ипроч.

Рокꙋ бжїѧ ҂ах —, мсца. Рокꙋ ахчг.

Никодимꙋ.

— La părintele vicariŭ Tit Bud, din Sighet. Cf. Nilles, *Symbolae,* p. 268, nota 3.

VI.

...Геwргіем Генадіем Визан. милостїею бжїю и стг. ц. ром. апстлкого епсп. севастіскіи, мꙋкачов, мараморіискіи, спѣскін *(sic)* и всеи землѣ ꙋгорьской, горнеи и долнеи и стран донеис *(sic)* належитих вѣкарис апстлч. и его цесарского и кролевского маестатꙋ совѣтникь.

[Iscălit:] генад. визант. еппь мꙋка. маромор... рок аѱкг. La păr. vicariŭ Tit Bud, din Sighet.

VII.

Jrătăvniculŭ dumnezăescŭ, prespe carele să obrîşescŭ d[u]mn[e]zeeştile slujŭbe, bl[a]g[o]s[lo]vitu-s'aŭ şi s'aŭ sf[i]nţit de presf[i]nţitul Ioanŭ Vl[ă]d[i]ca Făgăraşuluĭ, în zilele Înnălţatuluĭ Înpă[rat] Caroluş 6. — Blaj, Residenţă.

VIII.

Făcutu-s'aŭ acest tipar în dzilel[e] smeritu[luĭ] Pahomie, ep[i]sc[o]p Roman[uluĭ].

Ѡлтар̃ га̃ ба и спас нашего і̃с. х̃а и пребиваніе стг̃о д̃ха създа сѧ къ имѧ стго — и wтст. сѧ wт преосціенннаго и бголюбиваго wца нашего Гедеwн епскпь романскїи вь дни благочстиваг гръ ншег іw Кос. Нек8. Воевод, ѕзс —, мц. —. — Sighişoara. Biserica neunită veche.

IX.

Antimis grecesc din 1733, de la Paisie patriarchul de Ierusalim. — Expoziţie.

X.

S'aŭ blagoslovitŭ şi s'aŭ sf[i]nţitŭ cu măna iubitoriuluĭ de D[u]mnezeŭ ep[i]scopŭ alŭ Rămniculuĭ chir Climent, leat 7246 [1737-8]. — Biserica din Luţa. Cu data de «7245» la biserica neunită din Dobîrca.

XI.

Acestu d[u]mn[e]zeescŭ jertvennic, pre carele se săvîrşaşte d[u]mnezeiasca cea făr de sînge şi sf[i]nţita slujbă s'aŭ bl[a]g[o]s[lo]vitŭ şi s'aŭ sf[i]nţitŭ cu mîna preaosf[i]nţituluĭ Mitropolitŭ alŭ Ungrovlahieĭ chir Neofitŭ, leat 7253 [1744-5]. — Exposiţie.

XII.

Acestŭ d[u]mn[e]zeescŭ jertvenic pre carele se săvîrşaşte d[u]mn[e]zeiasca cea făr de singe şi sf[i]nţita slujbă.

† Θυσιαστῆρι θεῖον καὶ ἱερὸν τοῦ ἐπιτελεῖσθαι δι 'αὐτοῦ ἁγίαν θείαν ἱερουργίαν ἁγιασθὲν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος τοῦ παναγίου καὶ ζωαρχικοῦ πν[εύματο]ς καὶ ἱερωθὲν παρὰ τοῦ μακαριωτάτου π[ατ]ριάρχου 'Αντιοχείας Σιλβέστρου, 'Απριλλίῳ, ϡψμή. — Exposiţie.

XIII.

S'aŭ bl[a]goslovit şi s'aŭ sfinţit de prealuminatul şi preaosf[i]nţitul Ioan Inochentie ep[i]s[co]pul Făgăraşuluĭ, în zilele prea-înnălţatuluĭ Înpărat Caroluş 6, a. D[o]mnuluĭ [adaus: 1751, manuscript]. — Exposiţie, dublu exemplar, — se pare cu micĭ deosebirĭ de ortografie.

[Pe un exemplar: «Acest antimis l-aŭ cumpăratŭ Mol[do]vean Toaderŭ cu 10 florinţĭ şi l-aŭ dat la băsereca Măerilor Bălgr[aduluĭ], de pomeană».]

XIV.

. . . . Συνδρομῇ καὶ ἐπιμελείᾳ κυρίου Συμεὼν ἀρχιμανδρίτου τοῦ ἁγίου τάφου, διὰ δαπάνῃ τῶν ἐντιμοτάτων κυρίω[ν] Δημητρίῳ Μησίῳ ἐκ πόλεως Κοζένης καὶ Γεωργιωπουλίου ἐκ πόλεως Σιατήστης, παρὰ τῶν ἀφιερωθὲν σὺν τὸ χαλκογραφικῷ τύπῳ εἰς τὸν ἅγιον τάφον, εἰς μνήμην τῶν γονέων αὐτῶν, εἰς τιμὴν δὲ τῶν συνπολιτῶν αὐτῶν, ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ μακαριωτάτου κυρίου Παρθενίου 1751, Βιέννᾳ. — Exposiţie.

XV.

Acestŭ d[u]mn[e]zeescŭ jertvennic pre carele se săvîrşaşte d[u]mnezeiasca cea făr de sînge şi sf[i]nţita slujŭbă s'aŭ bl[a]goslovit şi s'aŭ sf[i]nţit de prè-luminatul şi prea-sfinţitul domnul Petru Pavel Aron vl[ă]d[i]cul Făgăraşuluĭ, în zilele înnălţateĭ chesaro-crăieseĭ Marii Therezii. — Exposiţie.

XVI.

D[u]mnezăesculŭ şi sf[ă]ntulŭ oltariŭ să să săvîrşască pre dînsulŭ sf[i]ntele dumnezăeştile slujbe, care s'aŭ sfinţitŭ de prea-sfinţitul Mitropolit a toată Moldaviia chir Gavriilŭ, pre numele tuturorŭ sfinţilor; 1761. — Biserica din Rămeţĭ.

XVII.

. . . S'aŭ blagoslovitŭ şi s'aŭ sfinţitŭ cu mîna iubitoriuluĭ de D[u]mnezeŭ chir Grigorie, episcopulŭ Rîmniculuĭ, msţa Maĭ 25, leat 7269[1761]. — Biserica neunită din Lisa.

XVIII.

D[u]mnezeesculŭ şi sf[i]nţitulŭ oltarŭ alŭ D[o]mnuluĭ nostru Iis[us] H[risto]s sf[i]nţitŭ cu darul preasf[ă]ntuluĭ şi de viiaţă făcătoriuluĭ D[u]hŭ, prinŭ mîna şi bl[a]gosloveniia preaosf[i]nţituluĭ chirŭ Dionisie Novacovičŭ, pravoslavnicŭ episcopŭ alŭ Budiĭ şi a totŭ Ardealulŭ, a să sluji pre dînsulŭ d[u]mnezeiasca leturghie în hramulŭ —, cu nevoinţa şi cu toată chieltuiala celuĭ maĭ susŭ numitŭ, la aniĭ de la H[risto]s 1762. — Exposiţie, cu data de 1765. Alt exemplar, cu cea de 1762, în proprietatea mea. Multe altele prin bisericĭ.

XIX.

... Prinŭ mîna şi bl[a]gosloveniia preaosf[i]nţituluĭ chirŭ Gherasimŭ Adamovičŭ pravoslavnicŭ episcopŭ alŭ mareluĭ prinţipatŭ alŭ Ardealuluĭ..., 1773.

XX.

...Sf[i]nţitŭ cu darulŭ preasf[ă]ntuluĭ şi de viiaţă făcătoriuluĭ D[u]hŭ prinŭ măna şi bl[a]gosloveniia preaosf[i]nţituluĭ chirŭ Ghedeonŭ Nichitičŭ, pravoslavnicŭ episcopŭ alŭ Mareluĭ Prinţipatŭ alŭ Ardealuluĭ, a să sluji pre dînsulŭ d[u]mnezeiasca liturghie în [hramul Precisteĭ Născătoriĭ în oraş[u]l Miercuriĭ, 1792]. Cu nevoinţa şi cu toată chiltuiala celuĭ de maĭ susŭ numitŭ, la aniĭ de la H[risto]s 1784. — Biserica din Miercurea.

XXI.

... S'aŭ blagoslovitŭ şi s'aŭ sf[i]nţitŭ cu mîna preasfinţituluĭ episcopŭ alŭ Răimneculuĭ, chirŭ Filaretŭ, leat 1785, Iun. 5.

XXII.

S'aŭ sf[i]nţitŭ jărtvenicul Domnuluĭ D[u]mnezeuluĭ şi mântuitoriuluĭ nostru Is[us] H[risto]s în hramul Înnălţăriĭ Domnuluĭ Dumnezeuluĭ şi Mîntuitoriuluĭ nostru Is[us] H[risto]s, supt stăpânirea şi înpărăţirea prea-înnălţatuluĭ Înpăratuluĭ

Rămleanilor iproč Iosifŭ al doilea, prin bl[a]goslovenia și tărnosirea preaosf[i]nțituluĭ domnŭ Ghedeon Nichitič, ep[i]scopŭ neuniților ŭ alŭ Ardealuluĭ, spre pomenirea Înnălțăriĭ Domnuluĭ nostru Is[us] H[risto]s, în anul 1786, în luna luĭ Ianuarie 13 zile [în Săliște.] — Săliște.

XXIII.

...De prea-luminatulŭ și preaosfințitulŭ domnŭ Ignatie Dorobont, Vlădiculŭ Orăziĭ-Marĭ, în zilele înnălțatuluĭ Înpărat Franțișc al 2. — Exposiție.

XXIV.

...De prea-luminatulu și preaosf[i]nțitulŭ domnŭ Ioannŭ Bobbŭ, Vlădiculŭ Făgărașuluĭ, în zilele înnălțatuluĭ Înpărat Franțișc al 2-lea; 1801. — Exposiție.

XXV.

Antimis de la Lemeni, cu aceste schimbărĭ față de următorul: «Vlădicul», «Franțisc I» și «1833». — Exposiție.

XXVI.

... De Măriia Sa prea-luminatul și prea-sfințitul Domn Ioann Lemeni, episcopul Făgărașuluĭ, în zilele înnălțatuluĭ Înpărat Feardinand I, 1837. — Exposiție.

XXVII.

...De episcopu Oradii Mari, Vasilie Frdélyi, în anul 1844. [Cu litere latine.]

TABLA CUPRINSULUĬ